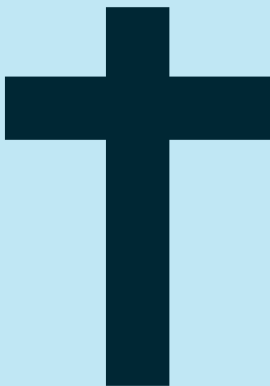

Leb-Thur

Thur: Leb-Thur (New Testament+) for Uganda

Leb-Thur

Thur: Leb-Thur (New Testament+) for Uganda

copyright © 2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Thur)

Translation by: SIL Uganda

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 May 2025 from source files dated 10 May 2025

61e7f4da-dc0f-50a1-9dae-64ee1b392d80

Contents

Matayo	1
Marako	62
Tic k'Ēkwēna . . .	101
1 Korinti	162
2 Korinti	188
Jö Galatia	205
Jö Epeco	214
1 Jö Tecalonika .	223
2 Jö Tecalonika .	229
1 Timoteo	232
2 Timoteo	240
Yakobo	245

Emuth na Bër i kom Yecu kite na Matayo öcöö

Köp na tye i buk ka Matayo

Emuth na Bër na Matayo öcöö kobo emuth na bër i kom Yecu ni ën obedo alar n'ëcikö, ënë ngat n'Obanga ocobo cikërë mërë na ën öcikërë kî jögë i buk më Cîk na Cön. Emuth na Bër ni ba obedo pî Eyuda kékën, kanya ënywölö Yecu ëka obedo ië, ëntö pî lobo thükül.

Buk ka Matayo ëcanö körë kî körë. Buk ka Matayo cakërë kî köp më nywölö Yecu, köp i kom batica mërë ëka atëmatëma, cë dong cakö tic mërë më titö köp, pwony, ëka cangö jüi i Galilaya. Kinge man buk ka Matayo nyutho woth ka Yecu kî i Galilaya yo Jerucalëm kî gin n'ötümërë i cabît ka Yecu më ajiki, makö ën, guro ëka kî cer mërë.

Emuth na Bër ni nyutho Yecu na calö apwony na pîrë tük, na tye kî twërö më gönyö tyën köp më cik k'Obanga ëka na pwonyo pî ker k'Obanga. Pwony mërë na pol ocung i kom köp na papath abic: (1) Pwony n'epwonyo i wi kidi, na makö kite ka dhanö, tic ka dhanö, twërö ka dhanö, ëka cwodo ka jö më ker më polo (Cura 5-7); (2) Cîk n'ëmïö both ëlûbkör Yecu apar wie ariö pî ticgî (Cura 10); (3) Carolok i kom ker më polo (Cura 13); (4) Pwony i kom tyën köp më lûbö kör Yecu (Cura 18);

ëka (5) Pwony i kom karë më ajiki i karë ni ëka bino më ker k'Obanga (Cura 24-25).

*Kwere ka Yecu
(Luka 3:23-28)*

¹ Man ënë kwere ka Yecu Kiricito, akwar Daudi, akwar Abraam:

² Abraam önywölö Icaka,
Icaka önywölö Jakob,
Jakob önywölö Yuda ëka
omego mërë,

³ Yuda kî dhakö mërë
Tamar önywölö gîni
Perej ëka Jera,

Perej önywölö Kejeron,
Kejeron önywölö Ram,

⁴ Ram önywölö Ami-
nadab, Aminadab
önywölö Nacon,

Nacon önywölö Calamon,
⁵ Calamon kî dhakö mërë
Raab önywölö gîni Boaj,
Boaj kî dhakö mërë Ruth
önywölö gîni Obed,

Obed önywölö Jece,

⁶ ëka Jece önywölö rwoth
Daudi.

Daudi önywölö Colomon,
n'onwongo aya mërë
obedo dhakö ka Uria

⁷ Colomon önywölö
Rekoboam,

Rekoboam önywölö
Abija,

Abija önywölö Aca,

⁸ Aca önywölö Yekocapat,
Yekocapat önywölö Jo-
ram,

Joram önywölö Ujia,

⁹ Ujia önywölö Yotam,

Yotam önywölö Akaj,
Akaj önywölö Kejekia,

¹⁰ Kejekia önywölö Man-
ace,

Manace önywölö Amon,
Amon önywölö Yocia,

¹¹ ëka Yocia önywölö Yekonia
ëka omego mërë i
karë n'etero jö Icarael i
lobo Babilon.

¹² Kinge na dong etero jö
Icarael i lobo Babilon:
Yekonia önywölö Celatiel,
Celatiel önywölö Jerubabel,

¹³ Jerubabel önywölö
Abiud,

Abiud önywölö Eliakim,
Eliakim önywölö Ajor,

¹⁴ Ajor önywölö Jadok,
Jadok önywölö Akim,

Akim önywölö Eliud,

¹⁵ Eliud önywölö Eleajar,
Eleajar önywölö Mathan,

Mathan önywölö Jakob,

¹⁶ ëka Jakob önywölö
Yocepu cwör Maria,
n'önywölö Yecu
n'ecwodo ni Kiricito.

¹⁷ Man ënë wang rok apar
wie angwën n'ënywölögi kibëc
cakërë ki i kom Abraam
naka othuno ködë i kom
Daudi, apar wie angwën
ki kom Daudi naka othuno
i karë n'eterogi i Babilon,
ëka apar wie angwën ki i
karë n'eterogi i Babilon naka
othuno i kom Meciya.*

*Nywölö Yecu Kiricito
(Luka 2:1-7)*

¹⁸ Man ënë kite n'ënywölö
ki Yecu Kiricito: I karë na
Maria onwongo öcikërë më
nyömërë ki Yocepu, na gin

bara örwatërë kanya acël, en-
wongo ni Maria öyac ki tükö
ka Tipo Naleng.

¹⁹ Yocepu onwongo obedo
dhanö na kite atir ëka ba
ömütö ni eketh lewic i kom
Maria, ëntö onwongo mütö ni
ëkwër Maria i müng.

²⁰ I karë na Yocepu pod
tye ka thamö köp nön ki i
cwinye, malaika ka Rwoth
onen bothe i wang lek ëka
okobo ni, “Yocepu akwar
Daudi, kür ibed ki lworö më
tero Maria më bedo dhaköni,
piën ic na ën tye ködë ögamö
ki tükö ka Tipo Naleng.

²¹ En bino nywölö athin
awobi, ëka in ibino cakö
nyingë Yecu, piën en bino larö
jögë ki i kom balgi.”

²² Man kibëc ötimërë ëk
köp ka Rwoth ocobere na en
okobo ki i dhö adwarpiny ni:

²³ “Nyakö na bara ongere
k'ëcwö bino yac ëka bino
nywölö athin awobi; ebino
cakö nyingë Emmanuel”—na
tyën köp mërë ni, “Obanga tye
ködwa.”

²⁴ I karë na Yocepu ocoo
ki i wang ninö, en ötimö kite
na malaika ka Rwoth öcikö en
ködë ëka otero Maria obedo
dhakö mërë.

²⁵ Entö Yocepu ba obedo
ködë naka ënywölö athin
awobi ëka Yocepu öcakö
nyingë Yecu.

2

Ëryëkö ölimö Yecu

¹ Kinge na dong ënywölö
Yecu i Bethelëm na tye i

* **1:17 Meciya** gönyö ni Kiricito i lëb Girik, gönyö ni, Ngat n'ewiro.

1:23 Icaya

Yudea, i karë n'Erode obedo rwoth, ëryëkö öya ki kukidë obino gini yo Jerucalem

² ëka openyo gini ni, "Athin n'enywölö më bedo rwoth k'Eyuda tye kwene? Wan ënënö cër mërë ki kukidë cë wan ebino më wörö athin."

³ I karë na rwoth Erode owinyo köp ni, cwinye opodho rwök, ëka jö më Jerucalem kibëc cwinygi opodho kanya acël ködë.

⁴ Erode ocwodo ëlamdhök na dito kibëc ëka epwony cik cë openyogi ka kwene n'onwongo ebino nywölö Meciya ië.

⁵ Gin ögamö ni, "I Bethelëm më Yudea, piën man ënë ngö n'adwarpiny onwongo öcöo:

⁶ " 'Entö in, Bethelëm na tye i lobo më Yuda, in ba itidi rwök ki i kin kaka më Yuda;

piën alöc bino yaa ki bothi na ën bino kwaö jöga më Icarael."

⁷ Cë Erode ocwodo ëryëkö i müng ëka öniang ki bothgi karë na cër onen ië.

⁸ Cë ën oorogi yo Bethelëm nakun kobo niggi ni, "Cidh ipeny unu köp i kom athin ni na bër. Ka inwongo unu, cë ikel unu köp nön botha, ëk an thon acidh awör ën."

⁹ Kinge na dong gin owinyo köp ka rwoth, gin öcakö cidhö ki yorgi, ëka cër na gin onwongo önënö ki kukidë ötëlö nyimgi naka ocung i wi kanya athin onwongo tye ië.

¹⁰ I karë na gin önënö cër, cwinygi obedo na yom rwök.

¹¹ Gin ödönyö i öt ëka önënö gini athin ëka aya mërë Maria, cë orumo cöng-gi piny ëka ëwörö athin. Gin ögönyö yëcgi ëka ömiö gini mic më gol, odok na ngwece kur ëka müra.

¹² Kinge Obanga öcökögi i wang lek ni kür ödök gini cen yo both Erode, gin ödök i lobogi nakun ewok ki i yoo nökenë.

Enyodo ka Yecu ölüü yo Ejip

¹³ Kinge na dong ëryëkö ödök gini ökö, malaika ka Rwoth onen both Yocepu i wang lek cë okobo ni, "Yaa malö iter athin gin k'aya mërë ëk ilüü unu yo Ejip. Bed unu kunön naka ka an akobo nini më dwogo, piën Erode bino rangö athin ëk enek ökö."

¹⁴ Cë Yocepu öya, ökwanyö athin gin k'aya mërë i kiwor ëka öcidhö yo Ejip,

¹⁵ kanya ën obedo ië naka Erode öthöö. Man ötimërë ëk köp ka Rwoth na ën okobo i dhö adwarpiny ocobere kakarë ni, "An acwodo woda ki i Ejip."

Erode oneko ëthünö

¹⁶ I karë n'Erode öniang ni ëryëkö öbwölë, öngöo rwök ëka ömiö twërö më neko ëthünö awope kibëc ki i Bethelëm ëka i kabedo kibëc na cwök ködë cakërë ki i mwaka ariö dök ködë piny, na lübërë ki karë na ën öniang ködë ki both ëryëkö.

¹⁷ Cë ngö na yam adwarpiny Jeremia okobo ocobere:

18 “Dwön mörö tye ka winyere ki i Rama na kok ëka kumo rwök, Racel tye ka koko pi ëthinë, ëka ba mitö ni ekwe cwinye, piën ëthinë öthöö gini ökö.”

Dwogo ka Yocepu ki Maria ki i Ejip

19 Kinge na dong Erode öthöö, malaika ka Rwoth onen both Yocepu i wang lek ki i Ejip

20 ëka okobo ni, “Yaa malö, iter athin gin k'aya mërë ëka idök unu i lobo më Icarael, piën jö n'onwongo mitö kwanyö kwö k'athin dong öthöö gini ökö.”

21 Cë Yocepu öya, ökwanyö athin gin k'aya mërë ëka öcïdhö gini i lobo më Icarael.

22 Ëntö i karë na Yocepu owinyo ni Arkelau ënë dong löö Yudea nakaka apap mërë Erode, Yocepu obedo ki lworo më cïdhö yo kunön. Cë kinge n'Obanga okobo ninë i wang lek, ën öya öcïdhö i lobo Galilaya.

23 Ën öcïdhö obedo i taun n'ecwodo ni Najaret. Cë köp n'edwarpiny ötwakö ocobere: “Yecu ebino cwodo ni dhanö më Najaret.”

3

Köp na Jon Abatica ötitö (Marako 1:1-8; Luka 3:1-18; Jon 1:19-28)

1 I karë nonu Jon Abatica obino nakun titö köp k'Obanga i thim më Yudea

2 ëka kobo ni, “Ngut unu, piën ker më polo onyingo na cwök.”

3 Man ënë ngat n'adwarpiny Icaya ötwakö pirë:

“Dwön dhanö mörö tye ka redo i thim ni,

‘Yüb unu yoo pi Rwoth, mii unu yoo ocung atir ninë.’ ”

4 Jon onwongo ruko böng n'ëyübö ki kom yer kinaga, ëka onwongo tweo wang pyërë ki del. Cem mërë onwongo obedo bonyo ëka möö kic më thim.

5 Jii onwongo yaa ki i Jeru-calem, ki i lobo Yudea kibëc ëka ki i lobo kibëc na tye i nget kulo Jordan më cïdhö bothe.

6 Gin onwongo tuco balgi ëka Jon baticagi i kulo Jordan.

7 Ëntö ka ën önënö Eparicayo ëka Ecadukayo tye ka bino kanya ën onwongo tye ka batica jii ië, ën okobo bothgi ni: “Un ëthin ororo! Nga n'okobo niwu ni iring unu ki i akëmö k'Obanga na tye ka bino?”

8 Tii unu dong gin na nyutho ni ingut unu.

9 Kür dök itham unu më kobo ni, ‘Wan etye k'Abraam na calö apapwa.’ An akobo niwu ni ki kom kite ni Obanga twërö mïö ëkwaë k'Abraam donyo ki ië.

10 Kobedini dong etyeko ketho atong i tyën orii yen, ëka yath mörö na ba nyakö nyige na bër ebino tongo ökö piny cë ebolo i mac.

11 “An abaticawu ki pii më nyutho ni ingut unu ökö ki

kom balwu, ëntö ngat na bino
kĩ kōra tēk na lōa ökö, an ba
apora mē ködö wörē. Ën bino
baticawu kĩ Tipo Naleng ēka
kĩ mac.

¹² Odheru mērē tye i cingē,
ēka ãn bino yübö larü moo
mērē, cē cökö kal mērē ketho i
dērö ēka wangö cüngē kĩ mac
na ba thöö.”

Batica ka Yecu
(*Marako 1:9-11; Luka*
3:21-22)

¹³ Cē Yecu öya kĩ i Galilaya
öcīdhö yo kulo Jordan, ēk Jon
obatica ãn.

¹⁴ Ëntö Jon ötēmö kwērö ökö
nakun kobo nĩ, “An amītö nĩ
in ãnē ibatica an, ëntö in dōkĩ
ibino nĩ an abatica in?”

¹⁵ Yecu ögamö nĩ, “Wēk
ötīmērē nĩ kōmanön kobedini;
piēn pore nĩ ãn mē cobo gin
na kibēc mē kite atīr.” Cē Jon
oyeo.

¹⁶ Kinge na dong Yecu ebat-
ica, cē ãn odonyo malö kĩ i pii.
Cücüth i caa nön polo öyabērē,
ēka ãn önēnō Tipo k'Obanga
ka bino calö amam, cē opye i
kome.

¹⁷ Cē dwön mörö owinyere
kĩ i polo na kobo nĩ, “Man
ãnē Woda na an amarö; na iya
yom i kome.”

4

Catan ötēmö Yecu

¹ Cē Tipo k'Obanga otero
Yecu i thim ēk Catan ötēm ãn.

² Cē Yecu orio kec pĩ nñö
pyer angwēn kiceng ēka ki-
wor, kinge kec oneko ãn.

³ Cē Catan obino both Yecu
mē tēmö ãn nakun kobo nĩ,

“Ka in ibedo Wod k'Obanga,
kob nĩ kite ni ēk ölökerē ödök
cem.”

⁴ Yecu ögamö nñē nĩ, “Ëcöö
i Cöc na Leng nĩ: ‘Dhanö ba
kwö kĩ cem kēkēn ëntö kwö kĩ
köp kibēc na donyo kĩ i dhö
Obanga.”

⁵ Cē Catan otero Yecu yo
Jerucalem i pacö na leng
ēka ömïö ãn ocung malö i wi
birübürü mē öt k'Obanga.

⁶ Ën okobo nĩ, “Ka in ibedo
Wod k'Obanga, podh yo piny.
Piēn ëcöö nĩ:

“ ‘Obanga bino cikö emalaika
mērē mē gwököni,
ēka gĩn bino gamöni kĩ
cing-gĩ,

ēk kür itwom tyeni i kom
kidi.”

⁷ Yecu ögamö nñē nĩ, “Ëcöö
thon nĩ: ‘Kür itēm Rwoth
Obangani.”

⁸ Catan dōkĩ otero Yecu yo
wi kidi na bor malö rwök cē
onyutho nñē ker kibēc mē wi
lobo ēka kĩ dheogĩ.

⁹ Catan okobo nĩ, “Man
kibēc an abino mïöni, ka in
ibino rumo congĩ piny ēka
iwöra.”

¹⁰ Yecu okobo nñē nĩ,
“Catan, nyik ökö kĩ botha!
Piēn ëcöö nĩ: ‘Wör Rwoth
Obangani ēka itii nñē kēkēn.”

¹¹ Cē Catan öwökö Yecu,
ēka emalaika obino gĩnĩ cē
ökönyö ãn.

Yecu öcakö tic mērē i
Galilaya

(*Marako 1:14-15; Luka*
4:14-15)

¹² Ī karē na Yecu owinyo nī Jon etweo ī buc, ēn ödök yo Galilaya.

¹³ Yecu ba obedo ī Najaret, ēntō ēn öcīdhō obedo ī Kaperanaum, pacō na tye ī nget nam Galilaya, na tye ī lobo Jabulon ēka Naputali—

¹⁴ mē cobo köp n'adwarpīny Icaya okobo:

¹⁵ “Lobo mē Jabulon ēka Naputali,
yoo na cīdhō yo nam, na tye yo löka kulo Jordan, Galilaya n'obedo lobo n'Erok bedo gīnī iē—

¹⁶ jō na bedo gīnī ī pīny na cöl, önēnō gīnī dong tar na dit;

jō na bedo ī tipo lobo mē thöo, tar dong öryēny ī komgī.”

¹⁷ Cakērē ī karē nōn cīdhō ködē anyim, Yecu öcakō tītō köp nakun kobo nī, “Ngut unu, piēn ker mē polo onyingo na cwök.”

Yecu ocwodo ēlūbkörē mē acēl

¹⁸ Ī nīnō mörö acēl, na Yecu onwongo tye ka wok ī nget Nam mē Galilaya, ēn önēnō utmego ariō, Cimon n'ecwodo nī Petero ēka ömīn mērē Anderiya. Gīn onwongo tye ka bolo böö ī nam, piēn gīn onwongo obedo ēcik rēc.

¹⁹ Yecu okobo bothgī nī, “Bin, ilüb unu köra ēka an abino mīöwu idökō emak jīi nakaka rēc.”

²⁰ Cücüth gīn öwēkö böögī ēka ölübö gīnī kör Yecu.

²¹ Ēn öcīdhō kī kany nōn ēka önēnō utmego ariō nökenē,

Yakobo gīn k'ömīn mērē Jon, awope ka Jebedayo. Gīn onwongo tye ī yeya kanya acēl k'apapgī Jebedayo, yübö gīnī böögī. Cē Yecu ocwodogī,

²² ēka cücüth gīn öya öwēkö yeya ēka apapgī cē ölübö gīnī kör Yecu.

Yecu öcangö etwoe

²³ Yecu owotho orimo ī Galilaya kibēc, nakun pwonyo ī Cinagogagī kibēc, tītō Emuth na Bēr mē ker k'Obanga, ēka cangö koth twoe kibēc kī kom jīi.

²⁴ Emuth ī kom Yecu ökēth örömō lobo Ciria kibēc. Jīi okelo bothe jō kibēc n'onwongo komgī līth kī twoe na papath, jō na tye k'arem na rac, jō na cen ömakögī, jō na two araka ömakögī, ēka jō na komgī okwe, cē ēn öcangögī.

²⁵ Lwak na pol n'öya kī ī Galilaya, Dekapoli,* Jerucalem, Yudea ēka lobo na tye yo löka kulo Jordan ölübö gīnī kör Yecu.

5

Köp na Yecu ötītō ī wi kidi

¹ Ī karē na Yecu önēnō lwak, ēn öcīdhō ī wi kidi cē obedo pīny. Ēlūbkörē obino bothe,

² ēka ēn öcakō pwonyogī nakun kobo nī:

³ “Kongī gum jō na ngeo nī gīn ebedo ēcan ī cwiny, piēn ker mē polo bino bedo mēgī.

⁴ Kongī gum jō na kumo, piēn ebino kweo cwinygī.

⁵ Kongī gum jō na mwol,

piën gïn bino leo lobo
bedo mëgi.

⁶ Komgi gum jö na kec ëka
örïo nekogï pi bedo jö
na kitegi atir,

piën ebino mïögï yeng.

⁷ Komgi gum jö n'obedo ëkïca,
piën ebino timö kïca nigï.

⁸ Komgi gum jö na cwinygi
leng,

piën gïn bino nënö
Obanga.

⁹ Komgi gum jö na kelo kuc,
piën ebino cwodogï ni
ëthinö k'Obanga.

¹⁰ Komgi gum jö n'eyelogï pi
bedo jö na kitegi atir,
piën ker më polo bino
bedo mëgi."

¹¹ "Komwu gum ka jïi
yanyöwu, eyelowu, ëka ekobo
kwa köp na reco kibëc më
twodo i komwu pïra.

¹² Bed unu kï yom cwiny,
piën cül na mewu tye na dit
i polo. Man ënë kite na
gïn oyelo k'edwarpïny n'öcakö
bedo niwu."

Köp i kom kadö ëka tar

(Marako 9:50; Luka 14:34-
35)

¹³ "Un ibedo kadö më lobo.
Ëntö ka kadö orwenyo mit
mërë ökö, ëtwërö mïö dökö na
mit ningö dökï? Köny mërë
nwongo dong ope, myero
ëöny ökö jïi önyön.

¹⁴ "Un ibedo tar më lobo.
Pacö n'ëgërö i wi kidi ba
twërö kanërë.

¹⁵ Ngat mörö ope na cwïnyü
tara ëka ketho i thë agulu.
Ëntö eketho kanya oten malö
ëka mënyö jö kibëc na tye i öt.

¹⁶ I yoo acël nön, mïi unu
tar na mewu öryëny i nyim
jïi, ëk gïn önën ticwu na bëcö,
ëka öpak gïni Apapwu na tye i
polo."

Pwony i kom Cïk

¹⁷ "Kür itham unu ni an
abino më jükö Cïk onyo köp
k'edwarpïny; an ba abino më
jükögï ëntö më cobogï.

¹⁸ An akobo niwu köp adyer
ni wang na polo ëka lobo oth-
uno i ajiki, nyukuta mörö acël
na tidï onyo tön mörö acël më
Cïk ba bino rwenyo, naka ka
köp kibëc ocobere.

¹⁹ Dong ka ngat mörö ötürö
cïk mörö acël kï i kom cïk
ni gïni, nakun pwonyo kï jö
nökënë më timö ni komanön,
ebino cwodo ën ni dhanö na
tidï i ker më polo. Ëntö ngat
na ketho i tic ëka pwonyo cïk
ni ebino cwodo ni dhanö na
dit i ker më polo.

²⁰ Ëntö an akobo niwu ni
ka kite atirwu ba ölöö më
k'Eparicayo ëka më k'epwony
cïk, un ba ibino dönyö i ker
më polo."

Pwony i kom akëmö

²¹ "Un iwinyo köp na yam
ekobo both jö na cön ni,
'Kür ineki, ëka ka ngat mörö
na bino neko dhanö, ebino
ngölö-köp nïnë."

²² Ëntö an akobo niwu ni
ngat mörö n'akëmö makö i
kom ömïn mërë ebino ngölö-
köp nïnë. Ngat mörö na bino
yanyö ömïn mërë ni, 'In iban-
giri,' ebino tero i nyim athuko
më öd okiko k'edong. Ëntö
ngat mörö na kobo ni, 'In

amingo' ebino bolo i mac me kapiny.

23 "Pi manön, ka ikelo mīcni i keno tyēr me mīö both Obanga ēka ipo nī omeru tye kī kōp mörö i komi,

24 wēk mīcni i nyim keno tyēr. Cīdh kono both omeru ēk iyyūb unu wat na bēr i kinwu; cē dong idwogi ēka imīi mīcni.

25 "Tyek kōp piöpīö kī ngat n'odothi na pod itye unu i yoo me cīdhö i pido, ēk ngat n'odothi kūr oteri i nyim angöl-kōp, cē angöl-kōp bino mīöni both acikari, ēka ebino tweoni i buc.

26 An akobo niwu kōp adyer nī ba ibino donyo kī i buc naka ka icülö cül kibēc, na wi ciling mörö ba orem."

Pwony i kom elomi

27 "Un iwinyo kōp na yam ekobo nī, 'Kūr idöny i elomi.'

28 Ēntö an akobo niwu nī ka ngat mörö önēnō dhakö cē öthamö kī i cwinye me bedo kodē nwongo ödönyö i elomi.

29 Ka wangi me kucem ēnē mii ipodho i bal, köl iyuu ökö. Bēr nini me rwenyo dul komi acēl nī löönö bolo komi kibēc i mac me kapiny.

30 Ka cingi me kucem ēnē mii ipodho i bal, ngun iyuu ökö. Bēr nini me rwenyo dul komi acēl nī löönö bolo komi kibēc i mac me kapiny."

Pwony i kom kēthö nyom

31 "Un iwinyo cīk na kobo nī, 'Ngat mörö na kwērö dhakö mērē myero ömīi waraga me kēthö nyom.'

32 Ēntö an akobo bothwu nī ka ngat mörö ökwērö dhakö mērē, na path kī kōp me tar wang, nwongo ömīö dhakö nön ödökö jö elomi, ēka ngat mörö na nyömö dhakö n'ēkwērö ökö nwongo ödönyö i elomi."

Kōp i kom kwongo kwong

33 "Dökī, un iwinyo kōp na yam ekobo both jö na cön nī, 'Kūr ikwong kwong nono, ěntö cob kwong na in ikwongo both Rwoth.'

34 Ēntö an akobo niwu, kūr ikwong unu kwong mörö na twal, kadī kī polo piēn manön obedo then ker k'Obanga;

35 onyo kī nyīng lobo, piēn manön obedo then me theno tyēnē; onyo kī nyīng Jerucalem, piēn manön obedo pacö k'Obanga, Rwoth na Dit.

36 Kūr ikwong kwong kī wii, piēn in ba itwērö mīö yer mörö acēl me bedo na tar onyo na cöl.

37 Mīi unu köpwu obed nī, 'Eyo' obed 'eyo,' onyo 'Pe' obed 'pe.' Kōp mörö na kadhö manön nwongo öya kī both ngat na rac."

Kōp i kom cülö kwor (Luka 6:29-30)

38 "Un iwinyo kōp na yam ekobo nī, 'Wang ecülö kī wang, ēka lak ecülö kī lak.'

39 Ēntö an akobo niwu nī kūr icül unu kwor i kom ngat mörö n'ötīmö gin na rac i komi. Ka ngat mörö odhongo lemi kucem, lök nīnē lemi nökenē thon.

⁴⁰ Ka ngat mörö mütö pidoni nĩ ěk eter catĩni, mĩ ěn thon kotini.

⁴¹ Ka ngat mörö odii mē yēō yēc mērē pĩ kilomita acēl, woth kōdē pĩ kilomita ariō.

⁴² Ka dhanō mörö ōkwaō gin mörö kĩ bothi, mĩ gin nōn bothe. Ka ngat mörö mütö deno gin mörö kĩ bothi, mĩ ěn oden.”

Pwony i kom marō lang onu

(Luka 6:27-28,32-36)

⁴³ “Un iwinyo kōp na yam n'onwongo ekobo nĩ, ‘Mar awodhi ěka ĩdag langōni.’

⁴⁴ Ĕntō an akobo niwu: Mar unu langwu ěka ĩlęg unu pĩ jō na yelowu,

⁴⁵ ěk ibed unu calō ěthĩnō k'Apapwu adyer na tye ĩ polo. Piēn ěn mĩō ceng mērē ryēny both jō na reco ěka kĩ jō na bēcō. Ĕn mĩō kōth both jō na kitegĩ atĩr ěka both jō na kitegĩ ba tye atĩr.

⁴⁶ Ka ĩmarō unu jō na marōwu, cül ngō n'Obanga bino cülōwu kōdē? Naka thon ěcōk ocoro tĩmō gĩnĩ nĩ kōmanōn.

⁴⁷ Ka imotho unu ut-megowu kēkēn, apokapoka ngō na tye ĩ kinwu kĩ jō nōkēnē? Naka thon jō na ba ngeo Obanga tĩmō nĩ kōmanōn.

⁴⁸ Myero ibed unu jō na bal mörö ope ĩ komgĩ, na calō Apapwu na tye ĩ polo na bal mörö ope ĩ kome.”

6

Pwony i kom kōnyō ěcan

¹ “Gwōkērē unu ěk kūr itii unu ‘ticwu mē kite atĩr’ ĩ nyim jĩ ěk gĩn ōnēn. Ka ĩtĩmō unu, ba ibino unu nwongo cül mörö kĩ both Apapwu na tye ĩ polo.

² “Ka ĩkōnyō acan, kūr ĩkūdh pelu kite n'etwodo tĩmō ĩ Cin-agoga gĩnĩ ěka ĩ yodhi, ěk jĩ ōwōrgĩ. An akobo niwu kōp adyer nĩ gĩn dong onwongo cülgĩ ōkō.

³ Ĕntō ka ĩkōnyō acan, kūr ĩmĩ cingi mē kucam onge gin na cingi mē kucem tye ka tĩmō,

⁴ ěk kōny na ĩn ĩmĩō both acan obed ĩ müng. Cē Apapwu, na nēnō gin n'ětĩmō ĩ müng, bino cülōni.

Pwony i kom lēga

(Luka 11:2-4)

⁵ “Ka ĩn ĩlęgō, kūr ĩlęg calō etwodo, piēn gĩn marō lēga nakun nwongo ocung gĩnĩ ĩ cinagoga gĩnĩ ěka ĩ nget yodhi ěk jĩ ōnēn-gĩ. An akobo niwu kōp adyer nĩ gĩn dong otyeko nwongo cülgĩ ōkō.

⁶ Ĕntō ka ĩn ĩlęgō, dōny ĩ odi, lor dholokek ěka ĩlęg both Apapni na kome ba nen. Cē Apapwu, na nēnō gin n'ětĩmō ĩ müng, bino cülōni.

⁷ Ka ĩn ĩlęgō, kūr idhur kōp na pol calō jō na ba ngeo Obanga, piēn gĩn thamō nĩ ebino winyo lēgagĩ pĩ kōpgĩ na pol.

⁸ Kūr ĩlęg unu kamē gĩn, piēn Apapwu ngeo gin na mītērē bothwu na bara ĩpenyo ěn.

9 “Man ënë kite na myero
ilëg unu ködë:

“‘Apapwa na tye i polo,
nyingi myero ëwör,

10 kerni obin,

mitini ëtim

i lobo kite n'ëtümö ködë i
polo.

11 Miiwa tin cemwa më ninö ki
ninö.

12 Tım kica i kom balwa,
kite na wan thon ëtimö
kica i kom jö na balö
bothwa.

13 Kür iwëk ëbwölwa,
ëntö larwa ki both ngat na
rac.’

14 Ka un itimö kica both jö
nökënë ka gın öbalö i komwu,
Apapwu na tye i polo thon
bino timö kica i kom balwu.

15 Ëntö ka in ba itimö kica both
jö nökenë pi bal na gın öbalö,
Apapwu thon ba bino timö
kica pi bal na in ibalö.

Pwony i kom rio kec

16 “Ka in irio kec, kür imii
wangi onen calö wang et-
wodo, piën gın balö wang-
gi ökö ëk jii önën ni gın etye
ka rio kec. An akobo niwu
köp adyer, gın dong otyeko
nwongo cülgi ökö.

17 Ëntö ka in irio kec, kur
wii, ëka ilwök wangi,

18 ëk kür jö nökenë önën ni
in itye ka rio kec, ëntö both
Apapwu këken na ba nen; cë
Apapwu na nënö gin n'ëtümö i
müng bino cülöni.”

Lönyö na tye i polo

19 “Kür ikan lönyöwu i wi
lobo, kanya nyënyë ëka nyali
balö, ëka kanya ekwoe türö cë
kwalö gini ökö.

20 Ëntö kan unu lönyöwu i
polo, kanya nyënyë ëka nyali
ba balö, ëka kanya ekwoe ba
türö cë kwalö gini ökö.

21 Piën kanya lönyöni tye ië
ënë cwinyi thon tye ië.

22 “Wangi ënë obedo tara
më komi. Ka wangi tye na
bër, komi kibëc nwongo tye ki
tar n'örömö.

23 Ëntö ka wangi ba tye
na bër, komi kibëc nwongo
opong ki cöl piny. Ka tar
na tye bothi cöl, cöl piny nön
nwongo röm kwenel

24 “Ngat mörö ope na römö
tic pi rwodhi ariö; piën ën
bino dagö ngat acël ëka bino
marö nökenë ca; onyo ën bino
moko i kom ngat acël ëka
kwërö nökenë ca. In ba irömö
tic pi Obanga ëka pi ciling
thon.

Kür ibed ki par na pol

25 “Pi manön an akobo
niwu ni, kür ibed unu ki par
pi kwöwu, ni ngö na un ibino
camö onyo madhö; onyo pi
komwu, ni ngö na un ibino
ruko. Kwöwu pîrë ba tøk löö
cem, ëka kom pîrë ba tøk löö
böng?

26 Nën unu winy na ngwëcö
ki malö; gın ba cwöö kodhi,
ba kaö gini kac, ba cökö gini
cem i dërö, ëntö Apapwu na
tye i polo pidhögi. Un pîrwu ba
tøk löögi?

27 Nga ki i kinwu pi bedo ki
par na twërö mëdö caa acël i
kom kwö mërë?

28 “Pîngö ibedo unu ki par
na pol pi böng? Nën unu kite
n'athure më thim döngö gini
ködë. Gın ba tio tic mörö onyo
wiö wicu.

29 Ëntö akobo niwu ni kadĩ bed Colomon onwongo orukere ki dheo mërë kibëc, ën ba orukere na bër na cal ki mörö acël i kin-gi.

30 Ka Obanga ruko lum më thim, na bedo pi ninö na tin kékën ëka diki ebolo ökö i mac, ën ba bino rukowu na löö, un jö na yeewu nönök?

31 Dong kür ibed unu ki par më kobo ni, 'Ngö na wan ebino camö?' onyo 'Ngö na wan ebino madhö?' onyo 'Ngö na wan ebino ruko?'

32 Piën jami nonu kibëc, jö na ba ngeo gini Obanga ënë yënyögi, ëntö Apapwu na tye i polo ngeo gin na kibëc na mitërë bothwu.

33 Ëntö cak unu kono më rangö ker mërë ëka kite atir mërë, cë ën bino miöwu jami kibëc na un imitö.

34 Pi manön, kür ibed unu ki par na pol pi diki, piën diki bino bedo ki par mërë. Ninö acëlacël tye ki can mërë.

7

Kür ingöl köp i kom jö nökenë

1 "Kür ingöl köp i kom jö nökenë, cë in thon ba ebino ngölö köp i komi.

2 Piën kite na in ingölö ki köp i kom jö nökenë, ënë in thon ebino ngölö ki köp i komi, ëka gin na un ipimo ködë, ënë thon ebino pimo niwu ködë.

3 "Pingö inënö cüng kal ki i wang omeru ëka ba inënö dul yath na tye i wangi?

4 In itwëro kobo n'omeru ningö ni, 'Wëk akwany cüng kal ökö ki i wangi,' nakun

nwongo caa kibëc dul yath ut i wangi?

5 In atwodo, cak kono kwanyö dul yath na tye i wangi ökö, ëka dong inën piny na bër më kwanyö cüng kal na tye i wang omeru.

6 "Kür imi gwongi jami n'emio both Obanga, kür iyuu jamini na bécö na wel mërë ték both pün. Ka iyuo, gin bino nyönyönö ökö ki tyëngi, cë lökërë gini më lwëny i komi.

Peny, Rang, Dwöng

(Luka 11:9-13)

7 "Peny cë ebino miöni; rang cë ibino nwongo; dwöng cë ebino yabö nini dholokek.

8 Piën ngat acëlacël na penyo ebino miö; ngat na rangö bino nwongo; ëka ngat na dwöngö ebino yabö ninë dholokek.

9 "Nga ki i kinwu, ka athin mërë openyo ogati, ën miö kidi?

10 Onyo ka openyo rëc, ën miö thwol?

11 Ka un, dong, na kitewu reco, ingeo unu më miö ëthinöwu mïc na bécö, cë dong apapwu na tye i polo bino miö mïc na bécö na röm kwene both jö na penyo ën!

12 Gin na kibëc na in itimö, tim both jö nökenë kite na in imitö ni ëtim ködë bothi, piën man ënë tyën köp më cik kibëc ëka pwony k'edwarpiny.

Dhö Wangkac na ding

13 "Döny ki i dhö wangkac na ding. Piën dhö wangkac më kapiny lac ëka yoo më cidhö yo ië lübö yot, ëka jö na pol wok ki ië.

14 Ēntō dhō wangkac mē kwō na bedo naka dīng ēka yoo mē cīdhō yo iē lūbō tēk, jō na nōnōk ēnē wok kī iē.

Yath ngere kī nyige

15 “Gwōkērē unu k'edwarpīny na twot. Gīn bino bothwu n'orukere gīnī calō rom kī yōkō ēntō kī iē n'wongo ger gīnī kamē orudi.

16 Un ibino ngeogī kī nyig-gī. Jīi rōmō pūdō nyig ōlōk kī kom ōkūdhō, onyo nyig ōlam kī kom ōcōcōk?

17 Kōmanōn thon yath na bēr nyakō nyige na bēr, ēntō yath na rac nyakō nyige na rac.

18 Yath na bēr ba rōmō nyakō nyige na rac, ēka yath na rac ba rōmō nyakō nyige na bēr.

19 Koth yath kībēc na ba nyakō nyige na bēr ebino tongo ōkō pīny ēka ebolo i mac.

20 Manōn ēnē kite na un ibino ngeogī kōdē kī nyig-gī.

21 “Pathī ngat acēlacēl na cwoda nī, ‘Rwoth, Rwoth,’ ēnē bino dōnyō i ker mē polo, ēntō ngat na tīmō gīn n'Apapna na tye i polo mītō.

22 Ī nīnō nōn, jō na pol bino kobo nīna nī, ‘Rwoth, Rwoth, wan yam ētītō kōp kī nyingī, ēka kī nyingī wan ēryēmō cene ēka etio tango na pol.’

23 Cē an abino kobo nīgī nī, ‘Anaka yam ba angeowu. Cīdh unu ōkō kī botha, un ētīm tīm na reco!’

Egedo arīō

(Luka 6:47-49)

24 “Pī manōn ngat acēlacēl na winyo kōpna ēka ketho i tic bino bedo calō dhanō na ryēk n'ōgērō ōdē i kom lēla.

25 Ka kōth ocwe, kīlēlē ōmōl, ēka yamō okudho obuko ōt kī tēk, ēntō ba opodho piēn n'wongo ēgērō i kom lēla.

26 Ēntō ngat na winyo kōpna ni cē ba ketho i tic cal k'amingo n'ōgērō ōdē i kom kwo.

27 Ka kōth ocwe, kīlēlē ōmōl, ēka yamō okudho obuko ōt kī tēk, cē ōt bino rēdhērē na rac.”

28 Ī karē na Yecu dong otyeko twakō kōp nonu kībēc, lwak ouro pwony mērē rwōk,

29 piēn ēn opwonyo calō ngat na ut kī twēr, pathī calō epwonyegī mē cīk.

8

Yecu ōcangō adhōbū

(Marako 1:40-45; Luka 5:12-16)

1 Ī karē na Yecu oidho yo pīny kī i wi kidi, lwak na pol ōlūbō kōrē.

2 Ēcwō mōrō na tye kī two dhōbū obino bothe ēka orumo cōngē pīny i nyime nakun kobo nī, “Rwoth, ka in imītō, irōmō mīōna dōkō na leng.”

3 Yecu ōryēō cīngē cē ogudo ēn nakun kobo nī, “An amītō, komi dong obed na leng!” Cē cūcūth two dhōbū ōcang ōkō kī i kome.

4 Cē Yecu okobo nīnē nī, “Kūr ikob both ngat mōrō. Ēntō cīdhī inyuthiri both alamdhōk ēka imī tyēr na

Muca yam öcökö, më bedo na calö caden bothgi.”

Yecu öcangö atic k'adit wi acikari

(Luka 7:1-10)

⁵ İ karë na Yecu ödönyö İ Kaperanaum, adit wi acikari më Roma mörö obino cë öbakö dhögë bothe nï,

⁶ “Rwoth, aticna obuto pïny İ öt, two akwea ömakö ëka ödiö ën rwök.”

⁷ Yecu okobo nïnë nï, “An abino cïdhö ëka acangö ën.”

⁸ Adit wi acikari ögamö nï, “Rwoth, an ba apora nï in İdöny İ öda. Ëntö kob köp acël kékën cë aticna bino cang.

⁹ Pïën an kikoma thon abedo dhanö n'ëlöö alöa, ëka atye k'acikari na an alöögï. An akobo both ngat acël nï, ‘Cïdhï,’ cë cïdhö; ëka both ngat acël nï, ‘Bin,’ cë bino. Ka an akobo both aticna nï, ‘Tii ticni,’ cë timö.”

¹⁰ İ karë na Yecu owinyo köp nï, ën obedo kï ur rwök nakun kobo both jö na tye ka lübö körë nï, “An akobo niwu köp adyer, an bara anwongo dhanö mörö İ lobo İcarael na tye kï yee na tæk calö man.

¹¹ An akobo niwu nï jö na pol bino bino gïni kï kukidë ëka kuthö, cë bino bedo gïni pïny kanya acël k'Abraam, İcaka, ëka Jakob më camö karama İ ker më polo.

¹² Ëntö jö n'onwongo myero obed gïni İ ker më polo ebino bologï yökö İ cöl pïny, kunön bino bedo İë koko ëka kaö lak.”

¹³ Cë Yecu okobo both adit wi acikari nï, “Cïdhï! Ebino

timö kite na in iyee ködë.” Atic mërë öcakö cang ökö İ caa nön kikokome.

Yecu öcangö jö na pol

(Marako 1:29-34; Luka 4:38-41)

¹⁴ İ karë na Yecu ödönyö İ öt ka Petero, ën önönö marö ka Petero obuto pïny na two lyetho ömakö.

¹⁵ Ën ömakö cingë ëka two lyetho öya ökö kï İ kome, cë marö ka Petero öya malö ëka öcakö yübö cem nïnë.

¹⁶ İ kothyeno më nïnö nön, jö na pol n'onwongo tye gïni kï tipo na reco İ komgï ekelo both Yecu, cë ën öryëmö tipo na reco ökö kï köp na ën ötwakö ëka etwoe kibëc öcang.

¹⁷ Man ötimërë ëk köp na yam adwarpïny İcaya ötwakö ocobere kakarë nï: “Ën ökwanyö görüwa ëka öyëö twowa.”

Jö n'onwongo mitö lübö kör Yecu

(Luka 9:57-62)

¹⁸ İ karë na Yecu önönö lwak na pol n'ögürö ën dyere, ën ömiö twërö më cïdhö yo löka nam tung ca.

¹⁹ Cë apwony cïk obino bothe ëka okobo nï, “Apwony, an abino lübö kori kanya kibëc na in ibino cïdhö İë.”

²⁰ Yecu ögamö nï, “Kwee tye kï öd rwo gïni ëka wïny na ngwëcö kï malö tye kï udi, ëntö Wod ka Dhanö ope kï kany mörö na ën pyelo wie İë.”

²¹ Alübkörë nökenë dökï okobo nïnë nï, “Rwoth, wëk an kono acidh aik apapna.”

22 Ēntō Yecu okobo nīnē nī, “Lüb kōra, ēka wēk jō n'ōthōō oik jōōgī n'ōthōō.”

Yecu ōjūkō yamō kī i nam
(Marako 4:35-41; Luka 8:22-25)

23 Cē Yecu ōdōnyō i yeya ēka ēlūbkōrē ōcīdhō kōdē.

24 Cūcūth yamō na ger ōcakō kudho i nam, ēka pii na tingere malō onwongo dong cwōk mīō yeya mē lūny ōkō i nam. Ēntō Yecu onwongo ōnīnō ōkō.

25 Ēlūbkōrē ōcīdhō ēka ōcoo gīnī ēn nakun kobo gīnī nī, “Rwoth, larwa! Wan ēcwōk thoō!”

26 Ēn ōgamō nī, “Un jō na yeewu nōnōk, pīngō ilwor unu?” Cē ēn ōya malō ocoko yamō ēka pii na tingere malō, cē pīny okwe moth.

27 Ēlūbkōrē ouro gīnī nakun kobo gīnī nī, “Koth ēcwō mēnē ene? Naka thon yamō ēka pii na tingere malō winyo ēn!”

Yecu ōcangō cwō ariō na tye kī cene

(Marako 5:1-20; Luka 8:26-39)

28 Ī karē na Yecu othuno i lōka ca i lobo ka jō Gadara, cwō ariō na tye kī cene n'ōya gīnī kī i bur lyene oromo kōdē. Gīn onwongo ger rwōk na ngat mōrō ope na rōmō wok i yoo nōn.

29 Gīn ōcakō redo nī, “Wod k'Obanga, ngō na in īmitō kī bothwa? In ibino mē pwodowa na karē bara ōrōmō?”

30 Onwongo ōthīpan pūn na pol tye ka cem na bobor kōdgī.

31 Cene ōkwaō Yecu nī, “Ka in īryēmōwa ōkō, ryēmwa i kom ōthīpan pūn.”

32 Ēn okobo nīgī nī, “Cīdh unu!” Cē gīn odonyo yōkō kī i kom cwō nōn ēka ōdōnyō gīnī i kom pūn, ōthīpan pūn kībēc ōngwēcō kī i nget kidi yo i nam ēka ōthōō gīnī ōkō i pii.

33 Ēkwath n'onwongo kwaō pūn ōngwēcō gīnī ōkō i taun ēka okobo gīnī gīn n'ōtīmērē kībēc ēka gīn n'ōtīmērē i kom cwō na cene ōmakōgī.

34 Cē jō na tye i taun kībēc ōcīdhō gīnī yōkō mē romo kī Yecu. Ī karē na gīn ōnēnō ēn, gīn odweko gīnī Yecu mē yaa ōkō kī i lobogī.

9

Yecu ōcangō dhanō na kome okwe

(Marako 2:1-12; Luka 5:17-26)

1 Yecu ōdōnyō i yeya ēka ōngölō nam yo lōka tung ca, cē obino yo pacō thurgī.*

2 Jō mōkō okelo bothe dhanō na kome okwe n'obuto i ōkēka. Ī caa na Yecu ōnēnō yeegī, ēn okobo both dhanō na kome okwe nī, “Dīi cwinyi, woda; balni gīnī ētīmō kīca ōkō.”

3 Ēntō epwony cīk mōkō okobo i kin-gī kēn-gī nī, “Dhanō ni tye ka yanyō Obanga!”

4 Ī karē na Yecu ongeō thamagī, cē openyogī nī,

* 9:1 *Pacō thurgī* Kaperanaum kanya Yecu ōkwō iē.

“P'ingö ibedo unu kī thama na rac i cwinywu?”

⁵ Mēnē na yot: mē kobo nī, ‘Balni gīnī dong ētimō kīca ökö,’ onyo mē kobo nī, ‘Yaa malō icak woth’?”

⁶ Ēntō an abino mīōwu in-geo nī Wod ka Dhanō tye kī twēr i wi lobo mē timō kīca i kom bal gīnī.” Cē ēn okobo both dhanō na kome okwe nī, “Ya malō, kwany ökēkani ēka icīdh yo pacō.”

⁷ Cē dhanō na kome okwe öya malō ēka öcīdhō yo pacō.

⁸ Ī karē na lwak önēnō ngō n'ötīmērē, lworō ömakögī rwök; ēka öpakō gīnī Obanga, n'ömīō koth twērō nōn both jūi.

Yecu ocwodo Matayo

(Marako 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ Ī karē na Yecu öya ökö kī kunōn, ēn önēnō ēcwō mörō n'obedo acök ocoro na nyīngē Matayo obedo kanya onwongo ēcökō ocoro iē. Yecu okobo nīnē nī, “Lüb köra,” cē Matayo öya malō ēka ölübö körē.

¹⁰ Na Yecu ēka elübkörē tye gīnī ka cem i öt ka Matayo, ēcök ocoro na pol ēka ēbal obino cē ocemo gīnī ködē.

¹¹ Ī karē n'Eparicayo önēnō gin na tye ka timērē, gīn openyo elübkörē nī, “P'ingö apwonywu cemo kanya acēl k'ēcök ocoro ēka ēbal?”

¹² Ī karē na Yecu owinyo köp nī, ēn okobo nī, “Pathī jō na komgī yot ēnē mītō daktar, ēntō jō na two.

¹³ Ēntō cīdh ipwonyere unu i tyēn köp nī: ‘An amītō kīca, pathī gin mē aryēda.’ Piēn an ba abino mē cwodo jō na kitegī atir, ēntō ēbal.”

Peny i kom rio kec

(Marako 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Ī nīnō mörō acēl elübkör Jon obino both Yecu ēka openyo gīnī ēn nī, “P'ingö wan ēka Eparicayo erio kec, ēntō elübkori ba rio gīnī kec?”

¹⁵ Yecu ögamō nī, “Wele k'anyom twērō kumo nīngō ka anyom tye ködgī? Ba twērē! Karē tye ka bino n'ebino kwanyō anyom ökö kī bothgī; cē gīn dong bino rio kec.

¹⁶ “Ngat mörō ope na dapō böngü na nyen i kom böngü n'otii, piēn böngü n'ēdapō bino tēlō böngü nökēnē ca ēka yēc ökö na rac.

¹⁷ Dhanō mörō ope na pīkö köngö ölökö na nyen i ocwe na cōn gīnī. Piēn ka gīn öpīkö, ocwe bino mwoc ökö, köngö ölökö thon bino öny ökö cē ocwe bino bal gīnī ökö. Pe, köngö ölökö na nyen epīkö i ocwe na nyen gīnī, ēka gīn kibēc ba bino bal.”

Nyaka alöc ēka dhakö n'ogudo lak böngü ka Yecu

(Marako 5:21-43; Luka 8:40-56)

¹⁸ Ī karē na Yecu tye ka kobo köp nī, alöc mörō obino bothe cē orumo cōngē pīny i nyime ēka okobo nīnē nī, “Nyara pod öthöō athöa, ēntō

bin êk iketh cingi i kome, cê bino kwô.”

¹⁹ Yecu êka êlûbkörê öya êka öcîdhô ködê.

²⁰ Cê dhakô mörö n'onwongo remo obedo ka cwer ki i kome pi mwaka apar wie ariö obino ki kungee cê ogudo lak böngü ka Yecu.

²¹ Ên okobo ki i cwinye kënë ni, “Ka agudo böngü mërê kékên, abino cang ökö.”

²² Yecu öläkêrê cê önênö ên, êka okobo nîñê ni, “Dii cwinyi, nyara, yeeni ocangi.” Cê dhakô nön öcang ökö i caa nön cücüth.

²³ I karê na Yecu ödönyö i dyekal k'alöc cê önênö ewer na wero wer më kumo êka lwak na wöô gîni ki koko,

²⁴ ên okobo ni, “Döny unu yökô. Anyaka ni ba öthöô ëntö önîñö anîna.” Êntö gîni önyërö gîni ên.

²⁵ Kinge na lwak dong odonyo ökö yökô, ên öcîdhô i öt kanya epyelo nyakö iê êka ömakö cîng anyaka nön cê öya malô.

²⁶ Köp më emuth ni ökêth örömö lobo nön kibêc.

Yecu öcangö êthöô wang ariö

²⁷ Kinge na Yecu dong öya ökö ki kany nön, êthöô wang ariö öläbö gîni körê nakun redo gîni ni, “Kîca omaki i komwa, Wod ka Daudi!”

²⁸ I karê na ên dong ödönyö i öt, êthöô wang ariö obino gîni bothe êka Yecu openyogi ni, “Un iyee unu ni an atwërö miöwu îñênö pîny?”

Gîni ögamö ni, “Eyo, Rwoth.”

²⁹ Cê ên ogudo wang-gî êka okobo ni, “Êk ötimërê bothwu kite na yeewu tye ködê.”

³⁰ Cê wang-gî öyabêrê. Yecu öcîkögi na têk ni, “Kür ikob unu köp ni both ngat mörö.”

³¹ Êntö gîni öcîdhô êka örwëö gîni köp i kom Yecu örömö lobo nön kibêc.

³² Na gîni dong tye ka yaa më cîdhô, jîi okelo dhanö mörö both Yecu n'onwongo cen ömakö êka na ba twak.

³³ Kinge na dong Yecu öryëmö cen ökö, dhanö nön n'onwongo ba twak öcakö twak. Lwak ouro nakun kobo gîni ni, “Anaka yam gin mörö n'obedo köman bara onen i Icarael.”

³⁴ Êntö Eparicayo okobo gîni ni, “Ên ryëmö cene ki twër k'adwong më cene.”

Etic tye na nönök

³⁵ Yecu öcîdhô orimo kin peci kibêc na papath nakun pwonyo i cinagogagi gîni, tîto Emuth na Bêr më ker k'Obanga êka cangö koth twoe kibêc na papath.

³⁶ I karê na ên önênö lwak, kîca ömakö i komgi rwök, piën onwongo tye gîni ki par êka ewëkögi ata calö rom n'akwathgi ope.

³⁷ Cê okobo both êlûbkörê ni, “Kac dwong ëntö etic tye na nönök.

³⁸ Pi manön, peny unu won pwodho êk oor etic i kac i pwodho mërê.”

10

Yecu ooro êkwëna apar wie ariö

(Marako 3:13-19; Luka

6:12-16)

¹ Yecu ocwodo ëlëbkörë apar wie ariö bothe ëka ömïögï twërö më ryëmö tipo na reco ëka më cangö twoe na papath kibëc.

² Man ënë nyïng ëkwëna apar wie ariö: më acël, Cimon (n'ecwodo nï Petero) ëka ömïn mërë Anderiya; Yakobo wod ka Jebedayo, ëka ömïn mërë Jon;

³ Pilipo ëka Batulumayo; Tomaci ëka Matayo n'obedo acök ocoro; Yakobo wod k'Alipayo, ëka Tadeo;

⁴ Cimon na mitö löckën ëka Yuda Ikariot, n'oketho örörö i kom Yecu.

⁵ Yecu ooro ëkwëna apar wie ariö kï cïk ni: "Kür icïdh unu both Erok onyo idöny unu i pacö ka jö Camaria mörö.

⁶ Entö cïdh unu both jö Icarael, na cal gïni kï rom n'orwenyo.

⁷ Ka icïdhö unu, tit unu köp ni: 'Ker më polo dong cwök.'

⁸ Cang unu etwoe, cer unu jö n'öthö, löny unu jö na tye kï two dhöbü, ëka iryëm unu cene. Emïöwu nono, ëka un thon müi unu nono.

⁹ Kür iwoth unu kï gol onyo ryal onyo mola mörö i jëbawu;

¹⁰ kür iwoth unu k'ocwe i wothwu, onyo böngü më alöka, onyo wör, onyo lüth më woth; piën atic myero emüi cem mërë.

¹¹ "Pacö mörö kékën na un ibino dönyö ië, rang unu dhanö na kite mërë bër ëka ibed unu i ödë naka ka ibino unu yaa.

¹² Ka idönyö unu i öt, moth unu jö më öt nön kï moth më kuc.

¹³ Ka jö më öt nön öjölöwu, wëk unu kucwu odong ië; ëntö ka ba öjölöwu gïni, cë imüi kucwu odwog bothwu.

¹⁴ Ka ngat mörö ba bino jölöwu onyo winyo köpwu, têng unu apua më tyënwu * ka iya unu kï i öt nön onyo pacö nön.

¹⁵ An akobo niwu köp adyer, i nïnö më ngölö-köp, Obanga bino timö kica na thwönë rwök both jö më Codom ëka Gomora na löö jö më pacö nön.

¹⁶ An aorowu kamë rom i kin orudi. Pi manön bed unu na ryëk calö thwol ëka na mwol calö amam.

¹⁷ "Entö gwökërë unu ködgi; piën gïn bino miöwu i cing ëlök ëka ebino pwodowu kï del i cinagogagi gïni.

¹⁸ Ebino terowu i nyim ëlök ëka i nyim rwodhi pira na calö ecaden bothgi ëka both Erok.

¹⁹ Entö ka gïn ömaköwu, kür ibed unu kï par i kom ngö na un ibino kobo onyo kite na un ibino kobo ködë. I caa nön ebino miöwu ngö na myero ikob unu,

²⁰ piën pathi un ënë ibino twak, ëntö Tipo k'Apapwu ënë bino twak kï bothwu.

²¹ "Omego bino miö ömïn mërë më aneka, ëka apap bino miö athïn mërë më aneka; ëthïnö bino jëm i kom enyodogi ëka bino gïni miö enekogi.

* **10:14 Têng unu apua më tyënwu** nyutho nï Obanga ökwërö jö më pacö nön, piën gïn ökwërö winyo köp k'ëkwëna.

22 Jö kibëc bino dagöwu pïra, ëntö ngat na bino cung na tøk naka i ajiki bino larë.

23 Ka eyelowu ki i kabedo mörö acël, lüü unu i kabedo nökenë. An akobo niwu köp adyer, ba ibino unu tyeko woth i peci më Icarael kibëc na bara Wod ka Dhanö obino.

24 “Athïn kwan ba dit löö apwony mërë, onyo atic ba dit löö adwong mërë.

25 Pore both athïn kwan më bedo calö apwony mërë, ëka atic më bedo calö adwong mërë. Ka adit na löö öt ecwodo ni Belijebul, ebino cwodo jö më ödë ki nyïng na rac röm kwene!

26 “Kür ibed unu ki lworo pïrgi. Gin mörö ope n'eumo na ba ebino yabö, onyo gin mörö ope n'opono na ba bino ngere.

27 Köp na an akobo niwu i cöl pïny, twak unu ökö na pïny lër; ëka köp n'ëmwöngö amwöngö i ithwu, red unu ködë i wi bie.

28 Kür ilwor unu jö na neko kom ëntö ba neko tipo. Ëntö lwor unu Obanga na twërö neko tipo ëka kom kanya acël i mac kapïny.

29 Wïny na thïthïnö arïö ba ëcadhögi pï cïlïng na nyïng? Ëntö mörö ope na twërö podho pïny n'Apapwu ba ngeo.

30 Naka thon yer wiwu kibëc ëkwanö ökö.

31 Dong kür ibed unu ki lworo; pïrwu tøk löö wïny na pol ca ökö.

32 “Ngat mörö na bino tuco nyïnga i nyim jïi, an thon

abino tuco nyïngë i nyim Apapna na tye i polo.

33 Ëntö ngat na bino kwëröna i nyim jïi, an thon abino kwërö ën ökö i nyim Apapna na tye i polo.

34 “Kür itham unu ni an abino më kelo kuc i lobo. An ba abino më kelo kuc, ëntö pala abadë.

35 An abino më kelo apokapoka i kin

“‘wod ëka apap mërë,
nyakö ëka aya mërë,
cii wod ëka adha mërë.

36 Langö ka dhanö bino bedo dhanö më ödë kikokome.’

37 “Ngat mörö na marö apap mërë onyo aya mërë na löa ökö ba opore më bedo mëga; ngat mörö na marö wode onyo nyarë na löa ökö ba opore më bedo mëga;

38 ëka ngat mörö na ba tingo yath arïa mërë cë lübö ki köra ba opore më bedo mëga.

39 Ngat mörö na mitö gwökö kwö mërë bino rwenyo ökö, ëka ngat na rwenyo kwö mërë pïra bino larö kwö mërë.

40 “Ngat na bino jölöwu, nwongo öjöla, ëka ngat n'öjöla nwongo öjölö ngat n'oora.

41 Ngat mörö na bino jölö adwarpïny piën ën obedo adwarpïny bino nwongo cül n'ëcülö k'adwarpïny, ëka ngat mörö na bino jölö dhanö na kite atïr piën ën obedo dhanö na kite atïr bino nwongo cül n'ëcülö ki dhanö na kite atïr.

42 Ëka ka ngat mörö ömiö pii na ngic më amodha both ngat mörö acël ki i kin jö na thïnö

ni piën ën obedo alübköra, an akobo niwu köp adyer, ën bino nwongo cül mërë.”

11

Jö na Jon Abatica ooro both Yecu
(Luka 7:18-35)

¹ İ karë na Yecu otyeko cïkö ëlëbkörë apar wie ariö, ën öya kï kunön më pwony ëka më titö köp i peci më Galilaya.

² İ karë na Jon owinyo kï i buc ngö na Kiricito onwongo tye ka timö, ën ooro ëlëbkörë

³ më penyo ën nï, “In ënë ngat n'onwongo myero obin, onyo wan myero ëkür ngat nökënë?”

⁴ Cë Yecu ögamö nïgi nï, “Dök unu cen icïdh ikob unu both Jon gin na un iwinyo ëka gin na un inënö:

⁵ Ëthöo wang wang-gï öyabërë, engwalo owotho, jö n'onwongo tye kï two dhöbü ëlönyögi, ëthöo ith owinyo pïny, jö n'öthöo ecerogï ökö, ëka Emuth na Bër ëtitö both ëcan.

⁶ Tye kï gum dhanö na ba lökërë ökö kï kom yee mërë pïra.”

⁷ İ karë n'ëlëbkör Jon tye ka donyo gïni yökö, Yecu öcakö twak kï lwak köp i kom Jon nï: “Ngö na un icïdhö më nënö kï i thim? İcïdhö unu më nënö agada na yamö yengo?

⁸ Cë ka pe, ngö na un icïdhö më nënö? Un icïdhö më nënö dhanö n'oruko böng na bęcö? Pe, jö na ruko böng na bęcö bedo gïni i peci ka rwodhi.

⁹ Cë ngö na un icïdhö më nënö? Adwarpïny? Eyo, an akobo bothwu nï un inënö ngat na löö adwarpïny ökö.

¹⁰ Man ënë ngat n'ëcöo köp i kome:

“‘An abino oro aorna i nyimi, na ënë bino yübö yoo nini.’

¹¹ An akobo niwu köp adyer: Dhanö mörö ope kï kin jö na mon önywölögi na pïrë tük na löö Jon Abatica, ëntö ngat na tidi rwök i ker më polo ënë dit löö ën.

¹² Cakërë i karë ka Jon Abatica më thuno ködë naka tin ker më polo ölimö can rwök, ëka jö na ger tëmö gïni më maö kï tük.

¹³ Piën edwarpïny kibëc ëka Cïk ka Muca odwaro gïni naka othuno ködë i karë ka Jon;

¹⁴ ëka ka imitö unu yeo köpgi, Jon ënë Eliya n'onwongo myero obin.

¹⁵ Ngat na ithe tye, myero ën owiny.

¹⁶ “An abino poro rok më karë ni kï ngö? Cal k'ëthïnö na bedo i kabedo më cuk gïni ëka cwodo ewodhgi:

¹⁷ “ ‘Wan ëküdhö pelu pïrwu, ëka un ba imyël;

wan ewero wer lyël, ëntö un ba ikumo.’

¹⁸ Piën Jon obino na ba cemo onyo madhö gin mörö, ëka gïn kobo nï, ‘Ën tye kï cen.’

¹⁹ Wod ka Dhanö obino na cemo ëka medho, ëka gïn kobo nï, ‘Ën obedo ngat n'owor ëka amërö, obedo okone k'ëcök ocoro ëka ëbal.’ Ëntö ryëkö ënë moko tic mërë na ën tio.”

*Can na bino podho i kom
peci na ba ongut
(Luka 10:13-15)*

20 Cē kinge Yecu ōcakō twak k'akēmō kī jō mē peci nōn kanya ēn onwongo obedo ka tio tango mērē iē, piēn jō na tye iē ōkwērō gīnī ngut ōkō.

21 “Ibino nēnō can in, Korajin! Ibino nēnō can in, Bethsaida! Ka tango n'onwongo ētīmōgī bothwu onwongo ētīmō i Turo ēka Cidon, kono onwongo ongut gīnī cōn, nakun ruko gīnī bōngū cōla ēka juko gīnī wigī kī buru.

22 Ēntō an akobo niwu nī Obanga bino tīmō kīca na thwōnē rwōk i nīnō mē ngōlō-kōp both jō mē Turo ēka Cidon na lōōwu.

23 Ēka in, Kaperanaum, ebino tingoni yo malō i polo? Pathī kōmanōn, ebino dwōkōnī pīny i kabedo ka jō n'ōthōō. Ka onwongo tango n'onwongo etio bothi onwongo etio i Codom, onwongo twērō bedo naka i karē nī.

24 Ēntō an akobo niwu nī Obanga bino tīmō kīca na thwōnē rwōk i nīnō mē ngōlō-kōp both jō mē Codom na lōōwu.”

*Bin unu botha ēk iywe unu
(Luka 10:21-22)*

25 I karē nōn Yecu okobo nī, “An apaki Apap, Rwoth mē polo ēka lobo, piēn ikanō jami nī ōkō kī both jō na ryēk ēka kī both jō na ngeo pīny, ēka inyutho both ēthinō na pod thinō.

26 Eyo, Apap, man ēnē kite n'onwongo in i mītō nī ōtīmērē kōdē na yomo cwinyi.”

27 “Apapna otyeko mīō jami kībēc ōkō botha. Ngat mōrō ope na ngeo Wod kono Apap kēkēn, ēka ngat mōrō ope na ngeo Apap kono Wod kēkēn ēka both jō na Wod ōyērō mē nyutho ēn.”

28 Cē Yecu okobo nī, “Bin unu botha, jō kībēc n'odhero ēka kī jō na yēc ōnūōgī, cē an abino mīōwu yweo.

29 Ting unu ayokothna ēka inwong unu pwony kī botha, piēn an awōr ēka amwol i cwinya, ēka ibino unu nwongo yweo pī tipowu.

30 Piēn ayokothna yēō yot, ēka yēcna ba pēk.”

12

*Yecu obedo Rwoth mē
Cabīt
(Marako 2:23-28; Luka
6:1-5)*

1 I karē nōn Yecu owok i pwothi n'epuro bēl iē k'ēlūbkōrē i ceng Cabīt k'Eyuda. Kēc onwongo oneko ēlūbkōrē, cē gīn ōcakō rīdhō with bēl ēka omwodo gīnī.

2 Ēntō i karē n'Eparicayo ōnēnō, cē okobo gīnī both Yecu nī, “Nēn, ēlūbkori tye gīnī ka tīmō gin na cīk ōkwērō nī kūr ētīm i ceng Cabīt k'Eyuda.”

3 Yecu okobo bothgī nī, “Un ba i kwanō gin na Daudi ōtīmō i karē na kec oneko ēn kanya acēl k'ewodhe?

4 Ēn ōdōnyō i ōt k'Obanga, cē Daudi ēka ewodhe ōcamō ogati n'eketho i nyim

Obanga—n'onwongo cĭk
ökwërö nĭ gĭn kür öcam, ěntö
pĭ ělamdhök kĕkĕn.

⁵ Onyo un ba ĩkwanö kĭ ĩ
cĭk nĭ ělamdhök na tye ĩ öt
k'Obanga twërö gĭnĭ tic ĩ ceng
Cabĭt k'Eyuda ěka nwongo ba
öbalö gĭnĭ?

⁶ An akobo niwu nĭ tye gin
mörö kany na dit na löö öt
k'Obanga.

⁷ Ka cĕ onwongo ingeo unu
tyĕn köp ni, 'An amĭtö kĭca,
pathĭ lee mĕ atyĕra,' onwongo
myero kür dök ĩngöl unu köp ĩ
wĭ jö n'ope kĭ bal.

⁸ Pĭĕn Wod ka Dhanö ěnĕ
obedo Rwoth mĕ Cabĭt."

Ėcwö na cĭngĕ ötal

(*Marako 3:1-6; Luka 6:6-11*)

⁹ Cĕ Yecu öya ökö kĭ kunön
ěka öcĭdhö ödönyö ĩ cina-
gogagi,

¹⁰ kanya onwongo ěcwö
mörö na cĭngĕ ötal tye ĩĕ.
Eparicayo onwongo tye ka
rangö gĭnĭ kite mörö mĕ
dotho Yecu, cĕ openyo gĭnĭ ěn
nĭ, "Cĭk yeo nĭ ěcang dhanö ĩ
ceng Cabĭt?"

¹¹ Yecu okobo bothgĭ nĭ, "Ka
ngat mörö kĭ kinwu tye kĭ
römö acĕl cĕ opodho ĩ bur ĩ
ceng Cabĭt, in ba ĩmakö ěka
ĭywaö yökö?"

¹² Dhanö pĭrĕ tĕk rwök löö
römö ökö! Pĭ manön cĭk yeo nĭ
ĕtĭm gin na bĕr ĩ ceng Cabĭt."

¹³ Cĕ ěn okobo both ěcwö
nön nĭ, "Ryĕ badi." Cĕ ěcwö
nön öryĕö badĕ, ěka badĕ
öcang ökö na bĕr ödökö calö
nökĕnĕ ca.

¹⁴ Ėntö Eparicayo oduyo
yökö cĕ öyübö gĭnĭ köp kite na
myero enek gĭnĭ kĭ Yecu.

Atic n'Obanga öyĕrö

¹⁵ ĩ karĕ na Yecu ongeö
yüb mĕ nekonĕ, öya ökö kĭ
kunön. Lwak na pol ölübö
gĭnĭ ěn, cĕ Yecu öcangö jö kibĕc
n'onwongo two.

¹⁶ Ėn öcĭkögĭ nĭ kür okob
gĭnĭ both jö nöĕnĕ köp ĩ
kome.

¹⁷ Man ötimĕrĕ ĕk köp
n'onwongo adwarpĭny Icaya
ötwakö pĭrĕ ocobere:

¹⁸ "Man ěnĕ aticna na an
ayĕrö,
ngat na an amarö, na
cwinya yom ĩ kome.

An abino ketho Tipona ĩ
kome,
ěka ěn bino kobo ngölö-
köp atĭr both erok.

¹⁹ Ėn ba bino dhaa onyo ba
bino redo rwök,
ngat mörö ope na bino
winyo dwönĕ ĩ yodhi.

²⁰ Ėn ba bino türö agada
n'ogom,
ěka ba bino neko wicu
tara na tye ka dung,
naka ka ěn okelo ngölö-köp
atĭr ĩ löc.

²¹ Lobo kibĕc bino bedo
kĭ gen pĭ nyĭngĕ."

Yecu ěka Belijebul

(*Marako 3:20-30; Luka 11:14-23*)

²² Cĕ ekelo both Yecu ěcwö
mörö na cen tye ĩ kome
n'onwongo wangĕ öthöö ěka
ba twak. Yecu öcangö ěcwö
nön ĕk ötwakĭ ěka önĕn pĭny.

23 Jö kibëc obedo gini kî ur
rwök i kom gin na Yecu ötümö
ëka okobo gini ni, “Man twërö
bedo Wod ka Daudi?”

24 Ëntö i karë n'Eparicayo
owinyo gini köp ni, okobo gini
ni, “Dhanö ni ryëmö cen kî
twërö ka Belijebul, na ënë
obedo adit ka cene.”

25 Yecu ongeö ngö
n'onwongo gin tye ka thamö,
cë okobo bothgi ni, “Ker kibëc
ka opokere ië ariö bino bal
ökö, ëka pacö onyo öt ka
opokere ië ariö ba twërö
cung.

26 Ka Catan ryëmö Catan,
nwongo ën opokere i dul ariö
i kome këñë. Cë dong ker
mërë twërö cung nängö?

27 Ka an aryëmö cen kî
twërö ka Belijebul, jöwu dong
ryëmö gini cen kî twërö ka
nga? Pi manön, gin ënë dong
bino bedo gini ëngöl köpwu.

28 Ëntö ka an aryëmö cen
kî twërö ka Tipo k'Obanga, cë
ker k'Obanga obino dong ökö
bothwu.

29 “Dhanö mörö ope na
twërö dönyö i öt ka ngat na tük
më yakö jami mërë, thwara
ka ën öcakö tweno dhanö na
tük ni ökö ëka dong cakö yakö
jami kî i ödë.

30 “Ngat n'ope kukura
nwongo ën ba mîta, ëka ngat
mörö na ba kõnya më cökö
kanya acël köda këthö akëtha.

31 Pi manön akobo niwu,
bal kibëc ëka ayeny ëtwërö
timö kica ië, ëntö bal më
yanyö Tipo Naleng ba ebino
timö kica ië.

32 Ngat mörö na twakö köp
na rac i kom Wod ka Dhanö
ebino timö kica nînë, ëntö

ngat na twakö köp na rac i
kom Tipo Naleng ba ebino
timö kica nînë, kadî i karë ni
onyo i karë na tye ka bino
anyim.

33 “Yath na bër nyakö nyige
na bëcö, ëka yath na rac
nyakö nyige na reco, piën
yath engeo kî nyige.

34 Un ëthiñö ororo, itwërö
unu twakö köp na bër nängö,
nakun un jö na reco? Piën köp
na tye i cwiny dhanö ënë dhö
dhanö twakö.

35 Dhanö na bër kwanyö
gin na bër kî kin jami mërë na
bëcö na ën ökanö i cwinye, ëka
dhanö na rac kwanyö gin na
rac kî kin jami na reco na ën
ökanö i cwinye.

36 An akobo niwu ni köp
kibëc më caröcarö na dhanö
twakö na ba gwökëre gini ië
ebino pido pîrë i nînö më
ngölö-köp.

37 Piën kî köp na in itwakö
ënë bino mïöni ilöö köp, ëka kî
köp na in itwakö ënë bino mïö
ëngölö köp loi.”

Anyuth ka Yona

(Marako 8:11-12; Luka
11:29-32)

38 Cë jö mökö n'obedo Epar-
icayo ëka epwony cik okobo
gini both Yecu ni, “Apwony,
wan ëmitö nënö anyuth më
tango na yaa kî bothi.”

39 Ëntö Yecu ögamö ni, “Rok
na reco ëka jö na yeegi ope
i kom Obanga penyo gini pi
anyuth më tango! Ëntö mörö
ope n'ebino mïö na path
k'anyuth k'adwarpiny Yona.

40 Piën kite na calö Yona on-
wongo obedo i rëc na thwönë
nînö adek, kiceng ëka kiwor,

kōmanōn Wod ka Dhanō bino bedo nīnō adek, kiceng ēka kiwor, i ngōm.

⁴¹ Jō mē Ninebi bino cung gīnī kī rok mē karē ni ēka bino ngōlō gīnī kōp i kome; piēn ongut gīnī i karē mē tītō kōp na Yona onwongo ōtītō, ēka kobedini ngat na dit na lōō Yona tye kany.

⁴² Alōc na dhakō na tye yo kukwap lobo bino cung kanya acēl kī rok mē karē ni ēka ngōlō-kōp i kome; piēn ēn ōya kī i ajiki lobo mē winyo ryēkō ka Colomon, ēka ngat na dit na lōō Colomon tye kany.

⁴³ “Ka tipo na rac ōya ōkō kī i kom dhanō mōrō, ēn cīdhō rimo kabedo na pii ope iē cē rangō ka yweo ēka ba nwongo kabedo mōrō.

⁴⁴ Cē ēn kobo nī, ‘An abino dōk i ōt na an aya kī iē.’ Ka othuno, cē nwongo ōt tye nono, ēywēō na leng ēka ēyūbō ōkō na bē.

⁴⁵ Cē dong cīdhō kelo tipo na reco abīrō nōkēnē gīnī na lōō ēn ōkō, cē dōnyō gīnī iē ēka bedo kany nōn. Kinge dhanō nōn bino bedo na rac na lōō kite n'onwongo obedo kōdē cōn. Manōn kite na bino bedo kōdē i kom rok na rac mē karē ni.”

Aya ka Yecu ēka utmego mērē
(Marako 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶ I karē na Yecu onwongo pod tye ka twak kī lwak, aya mērē ēka utmego mērē

onwongo ocung gīnī yōkō nakun mītō gīnī twak kōdē.

⁴⁷ Cē dhanō mōrō okobo both Yecu nī, “Ayani ēka utmegoni ocung gīnī yōkō mītō twak kodi.”

⁴⁸ Yecu ōgamō nī, “Ayana ēnē nga ēka utmegona ēnē ngagi?”

⁴⁹ Cē Yecu ōcīmō ēlūbkōrē, cē okobo nī, “Man ēnē ayana ēka utmegona.

⁵⁰ Piēn dhanō na tio gin n'Apapna na tye i polo mītō, manōn ēnē ōmēra, amēra, ēka ayana.”

13

Carolok i kom acwō kodhi
(Marako 4:1-9; Luka 8:4-8)

¹ I nīnō acēl nōn Yecu ōya ōkō kī i ōt, cē ōcīdhō obedo i dhō nam.

² Lwak na pol rwōk ōcōkērē gīnī bothe, ōmīō ēn ōdōnyō i yeya cē obedo iē, nakun jō kībēc ocung gīnī i dhō nam.

³ Cē okobo bothgī kōp na pol i carolok, nakun kobo nī: “Apur ōcīdhō mē cwōnō kodhi.

⁴ I karē na ēn tye ka cwōc, kodhi mōkō ōkīr i nget yoo, ēka wīny obino cē ōcamō gīnī ōkō.

⁵ Kodhi nōkēnē ōkīr kanya obedo kitekite, na ngōm nōnōk iē. Kodhi ni otuu piōpiō piēn ngōm onwongo rēp.

⁶ Ēntō i karē na ceng ōryēny ōwangōgī rwōk, oner gīnī ōkō piēn oriigi ba ōdōnyō na thuth.

⁷ Kodhi nökënë ökir i kin okudhi, cë okudhi ödöngö ëka ödöögö ökö.

⁸ Kodhi nökënë ökir i kom ngöm na bër, cë önyakö nyig-gi, mökö mia acël, nökënë pyer abicël, ëka mökö pyer adek na kadhö man onwongo ëcwö.

⁹ Ngat na tye ki ith më winyo myero owinyo."

¹⁰ Cë ëlückör Yecu obino bothe ëka openyo gini ni, "Pingö in itwak ki carolok both jii?"

¹¹ Yecu ögamö ni, "Ngec më müng më ker më polo ëmiö ökö bothwu, ëntö ba ëmiö bothgi.

¹² Piën ngat na tye ki gin mörö, ebino mëdö bothe, ëka bino bedo ködë na büp. Ngat n'ope ki gin mörö, naka gin na ën tye ködë ebino kwanyö ökö ki bothe.

¹³ Man ënë ngö n'ömio an atwak ki carolok both jii:

"Kadi bed nënö gini piny, ba neno gini;

kadi bed winyo gini, ba winyo onyo niang gini.

¹⁴ Köp k'Obanga na yam adwarpiny Icaya odwaro ocobere kakarë i komgi ni:

" 'Un ibino winyo, ëntö ba ibino niang ië;

un ibino nënö, ëntö ba ibino unu niang ië.

¹⁵ Piën jö ni cwinygi dong ödökö na nwang;

ithgi ba winyo köp, ëka oumo wang-gi ökö.

Cë wang-gi ba twerö nënö piny,

ëka ithgi ba twerö winyo köp,

cwinygi ba twerö niang,

ëka ba twerö gini lökërë botha, ëk an acang-gi.'

¹⁶ Ëntö wangwu tye ki gum, piën nënö gini piny, ëka ithwu piën winyo gini köp.

¹⁷ An akobo niwu köp adyer ni edwarpiny na pol ëka ki jö na kitegi atir öparö gini më nënö ngö na un itye ka nënö, ëntö ba önënö gini, ëka më winyo ngö na un itye ka winyo ëntö ba owinyo gini.

¹⁸ "Winy unu dong ngö na carolok i kom acwö kodhi gönyö:

¹⁹ Ka dhanö mörö owinyo köp më ker k'Obanga cë ba öniang ië, ngat na rac na nyingë Catan bino ëka kwanyö kodhi n'onwongo ëcwö i cwinye ökö. Man ënë kodhi n'ökir i yoo.

²⁰ Kodhi n'ökir kanya obedo kitekite, cung pi jö na gamö köp k'Obanga piöpiö ki yom cwiny ka gin owinyo.

²¹ Ëntö kite n'ope k'orii, bedo pi karë mörö na nönök. Ka can onyo ayela mörö obino pi köp k'Obanga, ën podho ökö piöpiö.

²² Kodhi n'ökir i kin okudhi, cung pi jö na winyo köp, ëntö parö köp më kwö më lobo ni ëka miti më lönyö diö köp ökö, cë müö ba nyak gini.

²³ Ëntö kodhi n'ëcwö ökir i ngöm na bër, cung pi jö na winyo köp ëka niang gini ië. Gin nyakö nyig-gi, nökënë

mia acël, nökënë pyer abicël,
ëka nökënë pyer adek.”

Carolok më döo

24 Yecu dökî okobo bothgî
carolok nökënë nî: “Ker
më polo cal kî dhanö mörö
n'öcwö kodhi na bëcö i
pwodho mërë.

25 Ëntö i karë na jö kibëc
öninö gîni ökö, langö mërë
obino cë öcwö nyig döo i kin
kal, ëka öcïdhö ökö.

26 I karë na kal n'ëpïdhö
otuu ödöngö, kal öngök, cë döo
thon öcakö nen.

27 “Etic ka won pwodho
öcïdhö gîni bothe cë openyo
gîni ën nî, ‘Adwong, in on-
wongo ba icwö kodhi na bëcö
i pwodhoni? Kara döo dökî
öya kî kwene?’

28 “Won pwodho ögamö nî,
‘Langö ënë ötimö kömanön.’

“Cë etic openyo ën nî, ‘In
ïmitö nî wan ëcïdh epudh döo
nön gîni ökö?’

29 “Ëntö won pwodho
ögamö nî, ‘Pe, piën ka itye
unu ka pudho döo, un itwërö
pudho kal ökö kanya acël kî
döo.

30 Wëk unu döo kî kal ödöng
gîni kanya acël naka i karë
më kac. I karë nön an abino
kobo both ëkac: Cak unu
pudho döo ökö ëka itwe unu
i dul na papath më awanga;
cë icök unu kal ëka iketh unu i
dëröna.’ ”

Carolok i kom kodhi karadali ëka thöbi

31 Ën dökî okobo bothgî car-
olok nökënë: “Ker më polo
cal kî nyig kodhi karadali,

na dhanö otero cë öpïdhö i
pwodho mërë.

32 Kodhi karadali obedo
kodhi na tidî rwök kî kin
kodhi kibëc, ëntö ka ödöngö
dökö na thwönë kî kin jami na
tye i pwodho ëka bedo yath,
na winy na ngwëcö kî malö
bino gërö udigî i jangë gîni.”

33 Ën dökî okobo bothgî car-
olok nökënë: “Ker më polo
cal kî thöbi na dhakö mörö
ökwanyö cë orubo kî mökö
ogati na thwönë, naka ka
mökö kibëc oyenyo okwot.”

34 Yecu ötwakö köp ni kibëc
kî carolok both lwak; ën ba
okobo gin mörö bothgî na ba
otio kî carolok.

35 Man ötimërë ëk köp
na yam adwarpiny ötwakö
ocobere:

“An abino twak kodwu kî car-
olok gîni,

an abino kobo jami
n'ökanërë cakërë
anaka i acaki cweno
lobo.”

Yecu ögönyö tyën köp më carolok më döo

36 Cë Yecu öwëkö lwak ëka
öcïdhö ödönyö i öt. Ëlëbkörë
obino bothe cë okobo gîni nî,
“Göny niwa carolok i kom döo
na tye i pwodho.”

37 Yecu ögamö nî, “Ngat
n'öcwö kodhi na bëcö ënë
Wod ka Dhanö.

38 Pwodho ënë lobo, ëka
kodhi na bëcö cung pi jö më
ker k'Obanga. Döo ënë ëthïnö
ka ngat na rac,

39 ëka langö n'öcwö kodhi
nön gîni ënë Catan. Kac
ënë ajiki piny, ëka ëkac ënë
emalaika.

40 “Kite na calö epudho ki döo gini ködë ëka ewangö ökö i mac, bino bedo ni kömanön thon i ajiki piny.

41 Wod ka Dhanö bino oro emalaika mërë, ëka bino cökö gini ki i ker mërë gin na kibëc na kelo bal ëka ki jö kibëc na timö gin na rac.

42 Gin bino bologï i mac na lyeth, kanya koko ëka kaö lak tye ië.

43 Cë jö na kitegi atir bino ryëny gini calö ceng i ker k'Apapgi. Ngat na ithe tye, myero ën owiny.

Carolok i kom lönyö n'ëkanö

44 “Ker më polo cal ki lönyö n'ëkanö i pwodho. Ka dhanö onwongo, cë iko dökï, ëka pi yom cwinye müö ën cïdhö cadhö jami kibëc n'onwongo ën tye ködë, cë wilö pwodho nön ökö.

45 “Ker më polo cal dökï k'acath na rangö jami na bëcö na wel mërë tøk.

46 Ka onwongo mörö acël na bër rwök, ën cïdhö cë cadhö jami kibëc n'onwongo ën tye ködë ëka wilö gin nön ökö.

Carolok i kom böö

47 “Ker më polo cal dökï ki böö n'onwongo ëcïkö i nam n'ömakö koth rëc kibëc na p-path.

48 I karë na böö opong, ëcïk rëc öywaö gini böö yökö i lak kulo. Cë obedo gini piny ëka öyërö gini rëc na bëcö eketho i adita, ëntö eyuo man onwongo tye gini na rac ökö.

49 Man ënë kite na bino bedo ködë i karë më ajiki piny.

Emalaika bino bino gini ëka poko jö na reco ökö ki kom jö na kitegi atir,

50 ëka bologï i mac na lyeth, kanya koko ëka kaö lak tye ië.”

51 Yecu openyogï ni, “Un iniang i kom köp ni kibëc?”

Gin ögamö ni, “Eyo, wan ëniang ië.”

52 Cë Yecu okobo nigï ni, “Pi manön apwony cïk mörö kékën n'epwonyo ki köp i kom ker më polo cal ki won öt, na kwanyö jami na nyen ëka jami na cön ki kanya ën kanö lönyö mërë ië.”

Ëkwërö Yecu ki i Najaret

53 I karë na Yecu otyeko twakö carolok ni gini, ën öya ökö ki kunön.

54 Cë ën odwogo i lobo thurgi ëka öcakö pwonyo jii i cinagogagi. Jii obedo ki ur rwök cë okobo gini ni, “Dhanö ni onwongo ryëkö ëka tøkö më tango ni gini ki kwene?”

55 Man ba obedo wod k'apaa bao? Aya mërë pathi Maria, ëka utmego mërë ba gin ënë Yakobo, Yocepu, Cimon ëka Yuda?

56 Amege mërë kibëc ba tye gini kod onu kany? Cë dhanö ni onwongo köp ni kibëc ki kwene?

57 Cë gin ökwërö ën ökö.

Ëntö Yecu okobo bothgi ni, “Adwarpiny ewörö i kabedo kibëc na path ki i lobo thurgi ëka ki i pacögi.”

58 Yecu ba otio tango na pol kunön, piën yeegi onwongo ope.

14

Thöö ka Jon Abatica

(*Marako 6:14-29; Luka 9:7-9*)

¹ I karë nön Erode n'obedo alöc më Galilaya owinyo köp na pol i kom Yecu,

² ëka ën okobo both etic mërë nî, “Man ënë Jon Abatica, n'ocer ökö ki i kin jö n'öthöö! Manön ënë ömïö ën tye ka tio koth tango na calö man.”

³ Erode onwongo ömakö Jon ëka otweo ën i buc pî Kerodia dhakö k'ömin mërë Pilipo,

⁴ piën Jon Abatica onwongo obedo ka kobo both Erode nî, “Cik ba oyeo nî ilök dhakö k'omeru obed megî.”

⁵ Erode onwongo mitö neko Jon ökö, ëntö onwongo lworo jîi, piën gin onwongo yeo nî Jon obedo adwarpîny.

⁶ Ëntö i karë më po pî nywölö Erode, nyaka Kerodia ömyël i nyim wele cë oyomo cwiny Erode rwök,

⁷ n'ömiö ën öcikërë nakun kwongere both nyakö nön më miö gin na kibëc na ën bino penyo pirë.

⁸ Aya mërë okobo ninë köp na ën myero okobi, cë nyakö nön öcïdhö okobo nî, “Mia wi Jon Abatica i cania kany.”

⁹ Cë rwoth Erode okumo rwök, ëntö pî kwong na ën okwongo ëka pî wele mërë, ömiö ën öcïkö nî myero ëmïi.

¹⁰ Cë Erode ooro acikari mërë më cidhö nguno ngut Jon ökö ki i buc,

¹¹ ëka oketho ginî wie i cania cë ëmïö both nyakö nön n'otero both aya mërë.

¹² Kinge ëlëbkör Jon obino ginî otingo kome ëka oiko ginî. Cë gin öcïdhö okobo both Yecu.

Yecu öpïdhö jö elip abic

(*Marako 6:30-44; Luka 9:10-17; Jon 6:1-14*)

¹³ I caa na Yecu owinyo gin n'ötïmërë i kom Jon, ën öya ökö ki kunön ki yeya cë öcïdhö yo kanyalik më bedo kënë. I karë na jîi owinyo ginî köp nön, cë ölübö ginî körë nakun wotho ki tyën-gi ki i peci na papath.

¹⁴ I karë na Yecu idho ki i yeya, ën önënö lwak na pol, ëka kica ömakö ën i komgi, cë öcangö jö n'onwongo two ginî.

¹⁵ Ka othuno kothyeno, ëlëbkörë obino bothe cë okobo ginî nî, “Piny ocido dong ökö ëka kany obedo kanyalik. Mîi jîi öcïdh ginî i kin peci ëk öcïdh öwîl ginî cem më acamagi.”

¹⁶ Yecu ögamö nî, “Gin myero kür öcïdhî ökö, miwugi gin mörö më acama.”

¹⁷ Gin ögamö nî, “Wan etye kany k'ogati abic ëka ki rëc arïö këkën.”

¹⁸ Yecu okobo nî, “Kel unugi botha kany.”

¹⁹ Cë ën okobo both lwak më bedo piny i kom lum. Yecu ökwanyö ogati abic ëka rëc arïö cë önënö malö i polo, ën ölëgö gum ëka opoko i ogati ginî. Cë ömïögî both ëlëbkörë, ëka ëlëbkörë ömïögî both jîi.

²⁰ Gin kibëc ocemo oyeng ginî. Ëlëbkörë öcökö ginî nginy cem n'odong pong aditi apar wie arïö.

²¹ Jö n'ocamö gini cem nön onwongo römö gini cwö elip abic, na ba ekwanö mon ëka ëthinö.

Yecu owotho i wi pii

(Marako 6:45-52; Jon 6:15-21)

²² Cücüth Yecu ömïö ëlëbkörë ödönyö i yeya më cïdhö anyim ninë yo löka nam tung ca, nakun ën pod odong më miö lwak cïdhö ökö.

²³ Kinge na dong Yecu ömïö lwak öcïdhö ökö, ën öcïdhö i wi kidi kënë më lëga. I karë na dong piny oyutho, ën onwongo tye kënë kunön,

²⁴ ëntö yeya onwongo dong öcïdhö ökö na bor ki i lak nam, pii na tingere malö onwongo yelo yeya, piën yamö onwongo tye ka kudho bino i komgi.

²⁵ I kin caa abungwën ëka caa apar wie ariö më ruu ka piny, Yecu obino both ëlëbkörë na wotho i wi pii.

²⁶ I karë n'ëlëbkörë önënö ën wotho i wi pii, cë tipö komgi öthöö ökö. Gin oredo rwök pi lworö, nakun kobo gini ni, "Man obedo jwökl!"

²⁷ Ëntö cücüth Yecu okobo nigä ni, "Diü unu cwinywu, an ënön. Kür ilwor unu."

²⁸ Cë Petero ögamö dhögë ni, "Rwoth, ka in ënön, mia abin bothi nakun awotho i wi pii."

²⁹ Yecu okobo ninë ni, "Bin."

Cë Petero oidho ökö ki i yeya, owotho i wi pii më bino both Yecu.

³⁰ Ëntö ka Petero önënö yamö tye ka kudho rwök, ën

öcakö bedo na lwor ëka öcakö lüny i pii. Cë okok ni, "Rwoth, lara!"

³¹ Cücüth Yecu olyao cingë cë ömakö ën ëka okobo ni, "In itye ki yee na titidi. Pingö in ibedo ka kalakala?"

³² I karë na gin dong ödönyö i yeya, cë yamö ocung ökö.

³³ Cë ëlëbkör Yecu n'onwongo tye gini i yeya öcakö gini wörö ën nakun kobo gini ni, "Adyer, in ibedo Wod k'Obanga."

³⁴ Kinge na dong gin öngölö nam, othuno gini i lobo Genecaret.

³⁵ I karë na jö na tye i kabedo nön ongeö Yecu, cë ooro gini köp i kabedo kibëc n'ögürö lobo nön. Jii okelo etwoe kibëc both Yecu.

³⁶ Gin ökwaö ën ëk etwoe ogud gini lak böngü mërë kékën, ëka jö kibëc n'ogudo ëcangögi ökö.

15

Pwony më thëkwarö k'edong

(Marako 7:1-13)

¹ Kinge karë mörö, Eparicayo mökö ëka epwony cik öya gini ki i Jerucalem obino both Yecu cë openyo gini ni,

² "Pingö ëlëbkori türö gini cik më thëkwarö k'edong? Gin cemo na ba ölwökö gini cing-gi."

³ Yecu ögamö ni, "Ëka pingö un ba ilübö unu cik k'Obanga pi lübö cik më thëkwaröwu?"

⁴ Piën Obanga okobo ni, "Wör apapni ëka ayani" ëka 'Ngat na bino yanyö apap

mërë onyo aya mërë myero enek ökö.'

⁵ Ëntö ikobo unu nī ka dhanö mörö okobo both apap mërë onyo aya mërë nī, 'Gin n'onwongo myero akonyi ködë amïö dong ökö both Obanga.'

⁶ ën myero kür 'öwör k'apap mërë' ködë. İ yoo nön un ikwërö köp n'Obanga okobo pī lübö cīk mē thēkwaröwu.

⁷ Un etwodo! İcaya yam ötwakö köp n'atir i karë na ën odwaro köp i komwu:

⁸ “ ‘Rok ni wöra gīnī kī del dhögī,
ëntö cwinygī bor köda.

⁹ Gīn wöra nono;
pwonygī obedo cīk na
makö kite ka dhanö.’

¹⁰ Yecu ocwodo lwak bothe, cē okobo nīgī nī, “Winy ēka inīang unu.

¹¹ Pathī gin na dōnyö kī i dhö dhanö ënē balö dhanö ëntö gin na donyo kī i dhö dhanö ënē balö dhanö.”

¹² Cē ëlübör Yecu obino bothe ēka openyo gīnī nī, “In ingeo nī Eparicayo cwinygī öwang rwök i karë na gīn owinyo köp na in ikobo?”

¹³ Yecu ögamö nī, “Gin apīdha kibēc n'Apapna na tye i polo ba öpīdhö ebino pudho ökö k'orii mërë gīnī.

¹⁴ Wēk unu obed gīnī; gīn obedo ëthöö wang na pēö ëthöö wang ewodhgī. Ka athöö wang pēö athöö wang awodhe, gīn kibēc bino podho i bur.”

¹⁵ Cē Petero okobo nī, “Göny nīwa carolok nī.”

¹⁶ Yecu openyogī nī, “Un kara thon bara inīang unu?”

¹⁷ Un ba inīang unu nī gin na kibēc na dōnyö i dhö dhanö dōnyö i ic ēka donyo yökö kī i komi?

¹⁸ Ëntö jami na donyo yökö kī i dhö dhanö yaa kī i cwiny dhanö, ēka jami ni ënē balö dhanö.

¹⁹ Piën gin na yaa kī i cwiny dhanö ënē thama na reco, nek, elomi, tīm mē ölyang, kwalö kwo, caden mē twodo, ēka ayeny.

²⁰ Man ënē jami na balö dhanö; ëntö pathī cem kī cīng na ba ëlwökö ënē balö dhanö.”

*Yee ka dhakö mē Kanaan
(Marako 7:24-30)*

²¹ Kinge na Yecu öya ökö kī kunön ën öcīdhö i lobo n'ögürö Turo ēka Cidon.

²² Cē dhakö mörö mē Kanaan n'öya kī i lobo nön obino bothe nakun kok nī, “Rwoth, Wod ka Daudi, kīca omaki i koma! Cen ömakö nyara na rac rwök!”

²³ Ëntö Yecu ba ögamö dhögē. Cē ëlübörë obino bothe ēka ökwaö gīnī ën nī, “Ryēm dhakö ni öcīdh ökö, piën tye ka mēdërë kī koko i körwa.”

²⁴ Cē Yecu ögamö nī, “An onwongo eora both jö İcarael kēkēn, piën gīn tye na calö rom n'orwenyo.”

²⁵ Ëntö dhakö nī obino ēka orumo cōngē i nyīm Yecu nakun kobo nī, “Rwoth, könay!”

²⁶ Yecu ögamö nī, “Ba bër mē yuo cem k'ëthīnō yo both gwongi.”

27 Dhakö nön ögamö nī, “Eyo, Rwoth, ëntö naka thon gwongi camö gīnī ngīny cem na podho kī i mēja k'editēgī.”

28 Cē Yecu ögamö nī, “Dhakö, in itye kī yee na thwönē! Ėk gin na in imitö ötimērē kite na in imitö.” Cē nyarē öcang ökö i caa nön kikokome.

Yecu öcangö jö na pol

29 Yecu öya ökö kī kunön ëka oroko nget Nam mē Galilaya. Ėn öcīdhö yo wi kidi cē obedo pīny.

30 Lwak na pol obino both Yecu nakun ekelo engwalo, ëthöo wang, jö na mulo amula, jö na thē lēbgī otwere, ëka etwoe nökenē na pol, cē gīn opyelo i nyime; ëka Yecu öcangögī.

31 Jīi obedo kī ur rwök i karē na gīn önönö jö na thē lēbgī otwere ka twak, jö na mulo amula öryērē, jö n'ongwal ka wotho ëka ëthöo wang nēnö pīny. Cē lwak öpakö gīnī Obanga ka jö Icarael.

Yecu öpīdhö jö elip angwēn (Marako 8:1-10)

32 Cē Yecu ocwodo ëlūbkörē bothe ëka okobo nī, “Kīca ömaka i kom jö nī; piēn obedo gīnī dong botha kany pī nīnō adek ëka ope gīnī kī gin mörö mē acama. An ba amitö nī öcīdh gīnī na kec onekogī, piēn gīn twērö wilere gīnī kī i yoo.”

33 Ėlūbkörē ögamö nī, “Onu ëtwērö nwongo cem kī kany n'obedo thim nīngö mē pīdhö lwak nī?”

34 Yecu openyogī nī, “Ogati adi na un itye ködē?”

Gīn ögamö nī, “Ogati abirö ëka rēc mörö na nönök.”

35 Cē Yecu okobo both lwak ëk obed gīnī pīny i ngöm.

36 Cē ėn ökwanyö ogati abirö kī rēc, ëka kinge na dong ömīö pwöc both Obanga, ėn opokogī ëka ömīögī both ëlūbkörē, cē ömīö gīnī both lwak.

37 Gīn kībēc öcamö ëka oyeng gīnī. Kinge cem, ëlūbkör Yecu öcökö gīnī ngīnyē n'odong aditi abirö n'opong.

38 Wel jö n'ocemo gīnī on-wongo tye elip angwēn, na ba ëkwanö mon ëka ëthīnō.

39 Kinge na dong Yecu ömīö lwak öcīdhö ökö, ėn ödönyö i yeya ëka öngölö nam öcīdhö i lobo mē Magadan.

16

Eparicayo ökwaö gīnī pī anyuth

(Marako 8:11-13; Luka 12:54-56)

1 Eparicayo ëka Ecadukayo obino gīnī both Yecu cē ötēmö gīnī ėn nī onyuth bothgī anyuth n'öya kī i polo.

2 Yecu ögamö nī, “Ka pīny oyutho, un ikobo nī, ‘Pīny bino bedo na bēr, piēn polo nen na kwar,’

3 ëka i kodiko cön un ikobo nī, ‘Tin yamö bino kudho rwök, piēn polo nen na kwar ëka ocido na cöl.’ Un ingeo poko kin gin na nen i pöl, ėntö ba itwērö unu poko anyuth mē karē gīnī.

4 Rok na reco ëka jö na yeegī ope i kom Obanga penyo gīnī

pī anyuth më tango, ëntö mörö ope n'ebino müö na path k'anyuth k'adwarpiny Yona." Cë Yecu öya ökö ki bothgi ëka öcïdhö ökö.

Thöbï k'Eparicayo ëka më k'Ecadukayo

(Marako 8:14-21)

5 İ karë n'ëlübkör Yecu öngölö gini nam yo löka tung ca, wigï owil ökö më makö ogati.

6 Yecu okobo bothgi ni, "Gwökërë unu ki i kom thöbï k'Eparicayo ëka më k'Ecadukayo."

7 Gin ölarö köp ni i kin-gi kën-gi cë okobo gini ni, "Ën tye ka kobo piën onu ba ëmakö ogati mörö."

8 İ karë na Yecu ongeö ngö na gin tye ka larö, ën openyo ni, "Unjö na yeewu nökö, pingö itye unu ka twak i kinwu kenwu ni ba imakö unu ogati mörö?"

9 Un pod bara iniang unu? Un ba ipo i ogati abic pijö elip abic, ëka aditi adi na un icökö?

10 Onyo ogati abirö pijö elip angwën ëka aditi adi na un icökö?

11 Pingö ba iniang unu ni an onwongo ba atye ka twakö köp i kom ogati bothwu? Ëntö bed ni gwökërë unu ki kom thöbï k'Eparicayo ëka më k'Ecadukayo."

12 Cë kinge gin öniang ni Yecu onwongo ba tye ka kobo bothgi më gwökërë ki kom thöbï n'etio ködë i ogati, ëntö më gwökërë ki kom

pwony k'Eparicayo ëka më k'Ecadukayo.

Petero otuco köp i kom Yecu

(Marako 8:27-30; Luka 9:18-21)

13 İ karë na Yecu othuno i lobo na cwök ki Cecaria Pilipi, cë ën openyo ëlëbkörë ni, "Nga na jii kobo ni Wod ka Dhanö obedo?"

14 Gin ögamö ni, "Jö mökö kobo ni in ibedo Jon Abatica; jö nökökë kobo ni in ibedo Eliya; ëka jö nökökë pod kobo ni in ibedo Jeremia onyo ngat mörö acël i kin edwarpiny."

15 Yecu openyogï ni, "Un kono ikobo unu ni an abedo nga?"

16 Cimon Petero ögamö ni, "In ibedo Meciya, Wod k'Obanga na kwö."

17 Yecu ögamö ni, "In itye ki gum, Cimon wod ka Yona, piën ngat mörö ba onyutho nini köp ni ëntö Apapna na tye i polo ënë onyutho nini.

18 Kobedini an akobo nini ni in ibedo Petero,* ëka i wi kidi ni an abino gërö jö n'oye an ië, ëka tükö më thöö† ba bino löönö.

19 An abino müöni agöny më ker më polo; gin na kibëc na in itweo i wi lobo ebino thon tweo i polo, ëka gin mörö na in igönyö i wi lobo ebino thon gönyö i polo."

20 Cë Yecu öcökö ëlëbkörë rwök ëk kür okob gini both ngat mörö ni ën ebledo Meciya.

* 16:18 *Petero* gönyö ni kidi. † 16:18 *Thöö* onyo kapiny.

Yecu ötwakö köp i kom thöo mërë

(Marako 8:31-9:1; Luka 9:22-27)

²¹ Cakërë i karë nön, Yecu öcakö nyutho both ëlëbkörë ni myero ën ëcïdh yo Jerucalem ëka ëlim can na pol rwök i cing edong, ëlamdhök na dito ëka epwony cik. Ebino nekonë, ëntö i nönö më adek ebino cero ën ökö.

²² Cë Petero otero Yecu ki cecen ëka öcakö coco nakun kobo ni, “Obanga kür oye, Rwoth! Man myero kür ötimërë i komi!”

²³ Yecu ölökerë both Petero cë okobo ni, “Yaa ökö ki botha, Catan! In ibedo orii ökö botha, piën thamani ba obedo më k'Obanga, ëntö më ka dhanö.”

²⁴ Cë Yecu okobo both ëlëbkörë ni, “Ka ngat mörö mitö lübö köra, myero kono ökwërë kënë, ëka öcak tingo yath ariä mërë cë ölüb köra.

²⁵ Piën dhanö na mitö larö kwö mërë bino rwenyo kwö mërë arwenya, ëntö dhanö mörö na bino rwenyo kwö mërë pira bino nwongo kwö mërë.

²⁶ Ngö na in ibino nwongo ka itye ki jami më lobo ni kibëc cë irwenyo kwöni? Onyo ngö na dhanö twërö miö më lökö ki kwö mërë?

²⁷ Piën Wod ka Dhanö bino dwogo ki dheo k'Apap mërë kanya acël k'emalaika mërë, ëka bino cülö ngat acëlacël na lübërë ki tic na ën otio.

²⁸ An akobo niwu köp adyer, jö mökö n'ocung kany ba bino bilö thöo na bara önönö gini Wod ka Dhanö ka tye ka bino i ker mërë.”

17

Kom Yecu ölökerë na path

(Marako 9:2-13; Luka 9:28-36)

¹ Kinge nönö abicël, Yecu otero Petero, Yakobo ëka Jon ömïn Yakobo, cë öïdhö ködgi i wi kidi malö kanya gin onwongo tye ië kën-gi.

² Ki kunön kome ölökerë na path i nyimgi. Terinyim Yecu öryëny calö ceng, ëka böng mërë ödökö na tar na calö tara ceng.

³ Cë athura Muca ëka Eliya onen bothgi, nakun tye ka twak gini ki Yecu.

⁴ Petero okobo both Yecu ni, “Rwoth, bër më bedo kany. Ka in imitö, an abino yübö othogo adek—acël na megï, acël pi Muca ëka acël pi Eliya.”

⁵ I karë na ën pod tye ka twak, pöl na tar oumogï ökö ëka dwön mörö ötwak ki i pöl nakun kobo ni, “Man ënë Woda na an amarö; na ia yom i kome. Winy unu ën!”

⁶ I karë n'ëlëbkör Yecu owinyo köp ni, lworö ömakögi rwök ëka oryebere gini piny.

⁷ Ëntö Yecu obino bothgi cë ogudogi nakun kobo ni, “Yaa unu malö, kür ibed unu ki lworö.”

⁸ I karë na gin otingo wang-gi malö, ba önönö gini ngat mörö ëntö Yecu kënë.

⁹ I karë na gin tye ka idho yo piny ki i wi kidi, Yecu öcikögi ni, “Kür ikob unu both ngat mörö gin na un inönö, naka ka Wod ka Dhanö ecero ökö ki i kin jö n'öthöo.”

¹⁰ Cë ëlëbkörë openyo gini Yecu ni, “Pingö epwony cik

kobo nī Eliya ěnē myero ōcak bino?”

¹¹ Yecu ōgamō nī, “Eliya ěnē myero ōcak bino adyer, ěka bino dwōkō jami kībēc kakarē.

¹² Ěntō an akobo niwu, Eliya otyeko dong bino ōkō, ěka gīn ba ongeō ěn, ěntō gīn ōtīmō jami kībēc na gīn mītō ī kome. Ī yoo acēl nōn, Wod ka Dhanō bino līmō can ī cīng-gī nī kōmanōn.”

¹³ Cē ělūbkōr Yecu ōñiang gīnī nī ěn onwongo tye ka twakō kōp bothgī ī kom Jon Abatica.

Yecu ōcangō awobi na tye kī cen

(*Marako 9:14-29; Luka 9:7-43*)

¹⁴ Ī karē na gīn obino both lwak, ěcwō mōrō obino both Yecu cē orumo cōngē ī nyime,

¹⁵ nakun kobo nī, “Rwoth, kīca ōmakī ī kom woda piēn two araka ōmakō ěka tye ka līmō can rwōk. Pol karē two rēdhō ěn ī mac onyo ī pii.

¹⁶ An akelo ěn both ělūbkōri, ěntō cangō ōlōōgī ōkō.”

¹⁷ Yecu ōgamō nī, “Un rok mē karē ni yeewu ope, kitewu thon ōbal ōkō, an abino bedo kodwu pī karē na rom kwene? An abino kwō kodwu pī karē na rom kwene? Kel unu awobi nōn botha kany.”

¹⁸ Yecu ocoko cen, cē odonyo yōkō kī ī kom awobi nōn, ěka ī caa nōn cūcūth awobi ōcang ōkō.

¹⁹ Cē ělūbkōr Yecu obino bothe ī mūng ěka openyo gīnī

nī, “Pīngō wan ba ěryēmō cen?”

²⁰ Yecu ōgamō nī, “Piēn yeewu onwongo tīdī mōrō. An akobo niwu kōp adyer, ka un itye kī yee na tīdī na calō nyig kodhi karadali, un itwērō kobo nī kidi nī, ‘Mukiri kī kany yo kuca’ ěka bino mukere. Gīn mōrō ope na bino lōōnōwu.”

²¹ (Koth gīn na calō man ba twērō donyo yōkō, kono ka kī lēga ěka rio kec kēkēn.)*

Yecu dōkī ōtwakō pī thōō mērē

(*Marako 9:30-32; Luka 9:43b-45*)

²² Ī karē na gīn ōcōkērē kanya acēl ī Galilaya, Yecu okobo bothgī nī, “Wod ka Dhanō ebino ketho ōrōrō ī kome.

²³ Gīn bino neko ěn ōkō, ěka ī nīnō mē adek ebino cero ěn.” Cē ělūbkōr Yecu obedo gīnī kī cwer cwiny rwōk.

Ocoro mē Ōt k'Obanga

²⁴ Kinge na Yecu ěka ělūbkōrē othuno gīnī ī Kaperanaum, ěcōk ocoro mē Ōt k'Obanga obino both Petero cē okobo gīnī nī, “Apwonywu ba cūlō ocoro mē Ōt k'Obanga?”

²⁵ Petero okobo nī, “Cūlō.”

Ī karē na Petero odwogo ī ōt, Yecu ěnē ōcakō twak kōdē nakun penyo nī, “Ngō na in ithamō Cimon, rwodhi mē lobo ni cōkō gīnī ocoro kī both ěthīnōgī onyo kī both jō nōkēnē?”

* 17:21 Baibul nōkēnē ba ketho tyeng nī.

26 Cē Petero ögamö nī, “Kī both jō nökēnē.”

Cē Yecu okobo both Petero nī, “Ka tye nī kōmanōn cē ēthinōgī ba myero öcül.

27 Ēntō kadī bed nī kōmanōn, ēk kūr onu ēbal bothgī, cīdh ī dhō nam ēka ibol göl ī pii. Kwany rēc n'öcakō moko; yab dhögē ēka ibino nwongo cēkēl iē. Kwany cēkēl nōn ēk īmīgī pī ocorona ēka megī.”

18

Ngat na löö kī dīt ī ker mē polo

(Marako 9:33-37; Luka 9:46-48)

1 Ī karē nōn ēlūbkör Yecu obino bothe cē openyo gīnī nī, “Nga ēnē löö kī dīt kī ī ker mē polo?”

2 Yecu ocwodo athīn na tīdī cē ömīö ocung ī kin-gī,

3 ēka okobo nī, “An akobo niwu köp adyer nī ka ba ilökērē idökō unu calö ēthinō, un ba ibino dönyö ī ker mē polo.

4 Pī manōn, dhanö na mwolere kēnē calö athīn nī ēnē dīt ī ker mē polo.

5 “Dhanö mörö na jölö athīn na calö man ī nyīnga, nwongo öjöla.

6 Ēntō ka dhanö mörö ömīö ngat acël kī kin ēthinō na thīnō nī n'oye gīnī ī koma mē podho ī bal, onwongo bedo na bër ka etweo pong rego na thwönē ī ngute cē ebolo ködē ī nam na thuth.

Gin na mīö dhanö podho ī bal

(Marako 9:42-48; Luka 17:1-2)

7 “Lobo bino nēnō can pī gin na mīö jīī podho ī bal. Piēn gin na mīö dhanö podho ī bal myero obin, ēntō dhanö na kelo gin na mīö dhanö podho ī bal bino nēnō can!

8 Ka cingi onyo tyeni ēnē mii ipodho ī bal, ngun ibol ökö. Bër nini mē dönyö ī kwö na cingi kucël ope onyo nī ngwal, bër na löö bedo kī cingi arīö onyo tyeni kībēc cē eboli ködē ī mac na ba thöö.

9 Ka wangi ēnē mii ipodho ī bal, köl ēka iyuu ökö. Bër nini mē dönyö ī kwö kī wangi acël nī löönö mē boloni kī wangi arīö ī mac Kapīny.

Carolok ī kom römö n'orwenyo

(Luka 15:3-7)

10 “Myero īnēn nī ba īcaö unu ngat mörö acël kī ī kin jō na thīnō nī. Piēn an akobo niwu nī emalaikagī na tye ī polo tye gīnī ī nyim Apapna ī karē kībēc.

11 (Piēn Wod ka Dhanö obino mēlarö jō n'orwenyo.)*

12 “Un īthamö nīngö ka dhanö mörö tye kī rom mia acël, ēka acël kī kin-gī orwenyo ökö? Ēn ba bino wēkö pyer abungwēn wie abungwēn ī wi kidi cē cīdhö rangö man orwenyo?

13 An akobo niwu köp adyer nī ka onwongo, cwinye bedo na yom ī kom römö n'orwenyo na löö pyer

* 18:11 Baibul nökēnē ba ketho tyeng nī.

abungwën wie abungwën na ba orwenyo gîni.

14 İ yoo acël nön, Apapwu na tye i polo thon ba mitö nîjö na thînö ni kür mörö orweny.

Omeru n'öbalö bothi

15 “Ka omeru öbalö bothi, cîdh bothe êk inyuth nîñe bal mërë, i kin in kî ën. Ka ën owinyo köpni, cë nwongo idwongo omeru cen.

16 Ëntö ka ën ba owinyo köpni, kwany dhanö acël onyo jö ariö nökenë owoth kodi, êk ‘köp kibëc n'ecaden ariö onyo adek ötwakö omok köp kibëc.’

17 Ka ën ökwërö winyo köpgî, kob both jö n'oye Kiricito; ëka ka ökwërö winyo köp ka jö n'oye Kiricito, ter ën na calö ngat na ba ngeo Obanga onyo acök ocoro.

18 “An akobo niwu köp adyer nî gin mörö na un itweo i wi lobo ebino thon tweo i polo, ëka gin mörö na un ibino gönyö i wilobo ebino thon gönyö i polo.

19 “An akobo niwu dökî nî ka jö ariö kî i kinwu oyere gîni i kom gin mörö këkën na gîn openyo pîrë, Apapna na tye i polo bino timö nîgî.

20 Pîën kanya jö ariö onyo adek öcökërë gîni ië i nyînga, an thon nwongo atye ködgî kany nön.”

Carolok i kom atic na ba obedo nyakîca

21 Cë Petero obino both Yecu ëka openyo nî, “Rwoth, wang adi na an myero atîm

kîca both ömëra ka öbalö botha? Wang abîrö?”

22 Yecu ögamö nî, “An ba akobo nini nî wang abîrö, ëntö wang pyer abîrö tyën abîrö.

23 “Pî manön, ker më polo cal kî rwoth n'onwongo mitö yübö köp më benyi k'etic mërë.

24 İ karë na ën dong öcakö kwanö wel, ekelo ëcwö mörö bothe n'onwongo tye kî banya më cîlîng na thwönë rwök.

25 Na calö onwongo dong ba römö cülö banya nön, cë adwong mërë öcîkö nî myero ëcadh atic nön i opii, kî dhakö mërë, ëthînö mërë ëka gin na kibëc n'onwongo ën tye ködë më cülö banya.

26 “Cücüth atic nön orumo cöngë i nyim adwong mërë nakun kwaö nî, ‘Adwong, dîi cwinyi i koma, cë an abino cülöni jami kibëc.’

27 Cë adwong kîca ömakö i kom atic mërë, ëka ötimö kîca cë ögönyö öwëkö öcîdhö.

28 “Ëntö i karë n'atic nön ödönyö yökö, ën onwongo atic awodhe n'onwongo tye kî banya mërë na römö denario† mia acël. Ën ömakö awodhe na tye kî banya mërë cë ödëö nakun kobo nî, ‘Cül banyana!’

29 “Ëntö atic awodhe ni oryebere pîny nakun kwaö nî, ‘Dîi cwinyi i koma, an abino cülö banyani.’

30 “Ëntö ën ökwërö ökö cë ömîö etweo won banya mërë

18:16 Nwönö Cîk 19:15 † 18:28 **Denario** obedo cîlîng ka jö Roma i karë ka Yecu. Denario onwongo röm kî wel cül më tic më nîñö acël.

i buc naka ka wang öcülö banya.

³¹ İ karë n'etic nökënë ca önënë ngö n'ötimërë, cë cwinygî öwang rwök ëka öcïdhö okobo gîni both adwong-gî gin na kibëc n'ötimërë.

³² “Cë adwong ocwodo atic n'onwongo ën ötimö kïca nïnë ëka okobo nî, ‘In ibedo atic na rac, an awëkö banyani kibëc piën in ikwaö nî atim nini kïca.

³³ In onwongo myero kïca omaki i kom atic awodhi, kite na an thon kïca ömaka i komi.’

³⁴ Akëmö ömakö adwong rwök ömïö eketho atic nön i buc ëk onwong pwod naka ka wang öcülö banya mërë kibëc.

³⁵ “Man ënë kite n'Apapna na tye i polo bino timö ködë i komwu, ka ngat acëlacël i kinwu ba ötimö kïca kî i cwinye both utmego mërë.”

19

Köp na Yecu opwonyo i kom këthö nyom

(Marako 10:1-12)

¹ İ karë na Yecu otyeko twakö köp ni kibëc, ën öya ökö kî i Galilaya cë öcïdhö i lobo më Yudea yo löka kulo Jordan.

² Lwak na pol ölübö körë, ëka öcangögi kunön.

³ Eparicayo mökö obino bothe, cë öcakö gîni tëmö Yecu. Gîn openyo nî, “Cik yeo nî ëcwö twërö kwërö dhakö mërë pî tyën köp mörö këkën?”

⁴ Yecu ögamö nî, “Un ba ikwanö nî i acaki Acwec ‘ocweo ëcwö ëka dhakö,’

⁵ ëka okobo nî, ‘Pî tyën köp ni ëcwö bino wëkö apap mërë ëka aya mërë cë ribërë kî dhakö mërë, ëka jö ariö dökö kom acël’?

⁶ Kömanön gîn ba dökî tye kom ariö, ëntö kom acël. Pî manön gîn n'Obanga öribö, dhanö mörö kür opok kin-gî.”

⁷ Cë Eparicayo openyo Yecu nî, “Pîngö Muca ömïö cik nî ëcwö twërö mïö waraga më këthö nyom both dhakö mërë cë ryëmö ökö?”

⁸ Yecu ögamö nî, “Muca oyeo niwu më ryëmö monwu piën cwinywu onwongo nwang. Ëntö onwongo ba obedo nî kömanön kî i acaki.

⁹ An akobo niwu nî ngat mörö na kwërö dhakö mërë na path kî dönyö i elomi, cë önyömö dhakö nökënë nwongo ödönyö i elomi.”

¹⁰ Ëlübör Yecu okobo gîni bothe nî, “Ka köp i kom ëcwö kî dhakö tye nî köman, cë thwara kür enyom.”

¹¹ Yecu ögamö nî, “Jö kibëc ba twërö yeo gîni köp nî, ëntö both jö n'Obanga ömïögi këkën.

¹² Jö mökö ba nywöl piën nwongo ënywölögi nî kömanön; jö mökö tye kite na jö nökënë ötimö ködë i komgi; ëka jö mökö öyërö më bedo abonge nyom pî ker më polo. Ngat na twërö yeo pwony ni myero oye.”

*Yecu ömötö gum i kom ëthünö
(Marako 10:13-16; Luka
18:15-17)*

13 Kinge ekelo ëthünö both Yecu ni ëk oketh cingë i komgi ëka ölēg pīrgi. Ëntö ëlūbkörë ocoko jö n'okelo ëthünö both Yecu.

14 Ëntö Yecu okobo bothgi ni, "Wëk unu ëthünö obin botha, kür ijukugi, piën ker më polo tye pi jö na cal k'ëthünö ni."

15 I karë na dong otyeko ketho cingë i komgi, ën öya ökö ki kany nön.

*Awobi n'ölöny
(Marako 10:17-31; Luka
18:18-30)*

16 I karë mörö, dhanö mörö obino both Yecu cë openyo ni, "Apwony, atim ngö na bër ëk anwong kwö na ba thum?"

17 Yecu ögamö ni, "Pīngö in itye ka penyona pi gin na bër? Dhanö na bër tye acël kékën. Ka in imitö dönyö i kwö na ba thum, cë ilüb cik."

18 Ën openyo Yecu ni, "Cik mēnē?"

Yecu ögamö nīnē ni, "Kür ineki, kür idöny i elomi, kür ikwal, kür ibed acaden më twodo,

19 wör apapni ëka ayani, 'ëka 'imar awodhi na calö imarö komi keni."

20 Awobi ni ögamö ni, "Man kibëc an agwökö, ngö na pod odong na an myero atim?"

21 Yecu ögamö nīnē ni, "Ka in imitö bedo dhanö na bër abonge bal, cidh icadh jami na in itye ködë ëk imi lim mērë both ëcan, ëka ibino bedo ki

lönyö na thwönë i polo. Cë dong ibin ilüb köra."

22 I karë n'awobi ni owinyo köp ni, öya öcidhö ökö na cwinye cwer rwök, piën ën onwongo ölöny rwök.

23 Cë Yecu okobo both ëlūbkörë ni, "An akobo niwu köp adyer, tēk rwök pi alönyö më dönyö i ker më polo.

24 Anwö dökī akobo bothwu ni yot pi kinaga më dönyö ki i wang libira ni löönö pi alönyö më dönyö i ker k'Obanga."

25 I karë n'ëlūbkör Yecu owinyo köp ni, obedo gini ki thwön ur rwök ëka openyo gini Yecu ni, "Cë nga na dong twērö larë?"

26 Ëntö Yecu öröpögī cë okobo ni, "Ki both dhanö man ba twērë, ëntö ki both Obanga jami kibëc twērë."

27 Petero ögamö dhö Yecu nakun kobo ni, "Wan ewëkö jami kibëc më lübö kori! Ngö na wan ebino nwongo?"

28 Yecu okobo bothgi ni, "An akobo niwu köp adyer, i karë n'ebino ketho ki jami na nyen, ka Wod ka Dhanö bino bedo i then ker më dheo mērë, un jö na dong ilübö unu köra thon ibino bedo unu i then ker apar wie ariö, nakun ingölö unu köp i kom kaka apar wie ariö më Icarael.

29 Dhanö acëlacël n'onwongo öwëkö gini udi onyo utmegogi onyo apap onyo aya onyo ëthünö onyo pwothi pi nyinga, bino nwongo na kadhö tyën mia acël ëka ën bino nwongo kwö na ba thum.

30 Ëntö jö na pol n'ötölö anyim bino dong gini ki cen, ëka jö na pol n'odong ki cen bino tölö gini anyim."

20

Carolok i kom etic i pwodho ölok

1 "Ker më polo cal ki won pwodho ölok n'öya kodiko cön më pango etic më cidhö tic i pwodho ölok mërë.

2 Ën oyere ködgi më cülögi denario më tic pi ninö acël ëka oorogi më cidhö tic i pwodho ölok mërë.

3 "Ën dökï öcidhö i kin caa adek cë önënö jö mökö n'ocung i kabedo më cuk na ba timö gini gin mörö.

4 Ën okobo nigï ni, 'Un thon cidh itii i pwodho ölokna, cë an abino cülöwu cül n'opore.'

5 Cë gin thon öcidhö.

"Ën dökï öcidhö i kin caa abicël më kiceng ëka caa abungwën yökö cë ötimö kömanön thon.

6 I kin caa apar wie acël më kothyeno ën dökï öcidhö yökö cë onwongo jö nökenë pod ocung gini kany nön. Ën openyogi ni, 'Pingö icung unu acunga kany anaka kodiko naka kothyeno na ba itimö unu gin mörö?'

7 "Gin ögamö ni, 'Piën ngat mörö ope n'opangowa,'

"Cë ën okobo nigï ni, 'Un thon cidh itii unu i pwodho ölokna.'

8 "I karë na dong othuno kothyeno, won pwodho ölok okobo both atic mërë na löö etic ni, 'Cwod etic ëka imiigi cülgi, cakërë ki both ngat

n'epango ki cen naka both ngat n'ëcakö pango.'

9 "Etic n'epangogi i kin caa apar wie acël më kothyeno obino ëka ögamö gini denario pi tic më ninö acël.

10 Jö n'ëcakö pangogi i pwodho më acël öthamö ni ebino cülögi na büp na löö më ka jö n'epangogi ki cen, ëntö gin thon ëmiögi denario më tic pi ninö acël.

11 I karë na gin dong ögamö cülgi, öcakö gini ngüngüta i kom won pwodho ölok nakun kobo gini ni,

12 'Jö n'epangogi i pwodho ki cen otio gini pi caa acël kékën, ëka in icülögi na röm aröma ködwa nakun wan eyelere ki tic rwök i ceng na lyeth.'

13 "Ëntö ën ögamö ni ngat acël ki i kin-gi ni, 'Okona, an ba ateri na rac. In ba iyeo ni ibino gamö denario më tic pi ninö acël?'

14 Gam cülni ëk icidhi. An amitö cülö dhanö n'epango ki cen cül na röm ki megï.

15 An ba atye ki twërö më ticki jamina kite na an amitö? Onyo wangi ocido pi gin na bër na an atimö më miö köny?'

"

16 Cë Yecu ojiko köp mërë nakun kobo ni, "Jö n'odong cen bino tölö anyim ëka jö n'ötölö anyim bino dong cen."

Yecu dökï ötwakö pi thöo mërë

(*Marako 10:32-34; Luka 18:31-34*)

17 I karë na Yecu onwongo tye ka cidhö yo Jerucalem, ën ökwanyö ëlëbkörë apar wie

ariö thenge kën-gĩ ëka okobo nĩgĩ nĩ,

¹⁸ “Onu ëcĩdhö yo Jeru-calem, ëka Wod ka Dhanö ebino mĩö ökö both ëlamdhök na dito ëka both epwony cĩk. Gĩn bino ngölö nĩnë köp mē thöö

¹⁹ ëka ebino mĩö ën both erok ëk ëngal, epwod kĩ del ëka egur i kor yath ariä. Ëntö i nĩnö mē adek ebino cero ën ökö!”

*Kwac pĩ Yakobo ëka Jon
(Marako 10:35-45)*

²⁰ Cē dhakö ka Jebedayo obino both Yecu k'awope mēre ariö, orumo cōngē pĩny i nyime cē ökwaö ën pĩ gin mōrö.

²¹ Yecu openyo ën nĩ, “Ngö ënön na in imitö?”

Ën ögamö nĩ, “Cikiri nĩ ibino mĩö awopena ariö nĩ ëk ngat acël obed i nget cingi kucem ëka acël i nget cingi kucam i kerni.”

²² Yecu ögamö nĩgĩ nĩ, “Ba ingeo unu gin na un itye ka penyo. Un itwērö madhö ekopo mē can na an abino madhö?”

Gĩn ögamö nĩ, “Wan ëtwērö.”

²³ Cē Yecu okobo nĩgĩ nĩ, “Adyer un ibino modho k'ekopo mē can na an abino modho ködē, ëntö mē bedo i nget cinga kucem onyo kucam pathĩ an ënē ayērö. Kabedo nön bino bedo mē jö n'Apapna öyübö pĩrgĩ.”

²⁴ I karē na jö apar nökēnē ca owinyo gĩnĩ köp nĩ, gĩn öngöö i kom omego ariö rwök.

²⁵ Cē Yecu ocwodogĩ kanya acël ëka okobo nĩgĩ nĩ, “Un ingeo nĩ ëlök k'erok löögĩ kĩ

tëk ëka editegĩ ut kĩ twērö i komgĩ.

²⁶ Man myero kür obed nĩ kömanön i kinwu. Ka ngat na mitö bedo na dit kĩ i kinwu, myero obed aticwu,

²⁷ ëka ngat na mitö bedo dhanö mē acël myero obed opiiwu—

²⁸ kite na Wod ka Dhanö ba obino nĩ ëk etii nĩnē, ëntö mē tic pĩ jĩi, ëka mē mĩö kwö mēre mē kökö jö na pol.”

*Yecu öcangö ëthöö wang
ariö*

(Marako 10:46-52; Luka 18:35-43)

²⁹ I karē na Yecu k'ëlübörē onwongo tye ka yaa gĩnĩ kĩ i Jeriko, lwak na pol ölübö körē.

³⁰ Ëthöö wang ariö onwongo obedo gĩnĩ i nget yoo, ëka i karē na gĩn owinyo nĩ Yecu onwongo tye ka wok kany nön, gĩn oredo nĩ, “Rwoth, Wod ka Daudi, kĩa omaki i komwa!”

³¹ Lwak ocokogĩ nakun kobo gĩnĩ nĩ ëk öling gĩnĩ ökö, ëntö gĩn ömēdērē kĩ redo rwök nĩ, “Rwoth, Wod ka Daudi, kĩa omaki i komwa!”

³² Yecu ocung ëka ocwodogĩ, cē openyogĩ nĩ, “Ngö na un imitö nĩ an atim niwu?”

³³ Gĩn ögamö nĩ, “Rwoth, wan ëmitö nĩ wangwa öyabērē.”

³⁴ Kĩa ömakö Yecu i komgĩ ëka ën ogudo wang-gĩ. Cē cücüth wang-gĩ öyabērē ëka öcakö gĩnĩ lübö körē.

21

*Yecu ödönyö i Jerucalem
calö Rwoth*

*(Marako 11:1-11; Luka
19:28-40; Jon 12:12-19)*

¹ I karë na Yecu k'ëlübkörë dong cwök thuno i Jerucalem, gin obino i Betepage i kor Kidi më Jeituni. Cë Yecu ooro ëlëbkörë ariö,

² nakun kobo nigĩ ni, "Cidh unu i pacö na tye i nyimwu, cë cücüth ibino unu nwongo kana n'etweo kanya acël k'athin mërë i ngete. Göny unu ëka ikel unugi botha.

³ Ka dhanö mörö okobo niwu köp mörö, kob unu ninë ni Rwoth ënë mitögi, ëka dhanö nön bino miöwu ikelo piöpiö."

⁴ Man ötimërë më cobo köp na yam adwarpiny ötwakö ni:

⁵ "Kob ni jö më Cion ni,
'Nën, rwothwu tye ka
bino bothwu,

ën mwol ëka obedo i wi kana
i wi athin kana.' "

⁶ Ëlëbkörë öcïdhö ëka ötimö ginĩ kite na Yecu öcïkögi ködë.

⁷ Gin okelo kana ëka athin mërë, cë öpëdhö ginĩ böng-gi i ngeegi ëka Yecu obedo i wie.

⁸ Lwak na pol öpëdhö böng-gi i dye yoo, nakun jö nökenë tongo jang yen cë pëdhö ginĩ i dye yoo.

⁹ Lwak n'ötölö anyim ëka ki jö n'ölübö körë onwongo tye ka wöö ginĩ ni,

"Ocana,* Wod ka Daudi!"

"Gum obed i kom ngat na
tye ka bino ki nying
Rwoth!"

"Ocana na tye malö rwök!"

¹⁰ I karë na Yecu ödönyö i Jerucalem, jö kibëc ki i pacö obedo ginĩ k'ethime nakun penyo ginĩ ni, "Man ënë nga?"

¹¹ Lwak ögamö ni, "Man ënë Yecu, adwarpiny n'öya ki i Najaret na tye i Galilaya."

*Yecu öcïdhö i Öt k'Obanga
(Marako 11:15-19; Luka
19:45-48; Jon 2:13-22)*

¹² Yecu ödönyö i dyekal öt k'Obanga ëka öryëmö jö kibëc n'onwongo cadhö ëka wilö ginĩ wil kunön. Ën ölökö mëja ka jö na lökö ciling atarö ëka thene ka jö na cadhö amame.

¹³ Ën okobo nigĩ ni, "Ëcöö ni, 'Öda ebino cwodo ni öt më lëga,' ëntö un ilökö ödökö 'ka pono k'ekwoe.' "

¹⁴ Ëthöo wang ëka engwalo obino ginĩ bothe i dyekal öt k'Obanga ëka ën öcangögi.

¹⁵ Ëntö ëlamdhök na dito ëka epwony cik öngöo ginĩ rwök i karë n'önënö ginĩ tic më aura na ën onwongo tye ka timö ëka ëthinö na wöo i dyekal Öt k'Obanga nakun kobo ginĩ ni, "Ocana Wod ka Daudi."

¹⁶ Gin openyo ën ni, "In itye ka winyo ngö n'ëthinö ni tye ka kobo?"

Yecu ögamö ni, "Eyo, un anaka bara ikwanö unu ni,
" 'Ki i dhö ëthinö ëka ëthinö na
döth

* **21:9 Ocana** i lëb Iburu gönyö ni Lar n'ölökërë ödökö më pak. **21:9 Jabuli**
118:26 **21:13** Icaya 56:7 **21:13** Jeremia 7:11 **21:16** Jabuli 8:2

in ipwonyo ëthïnö më
mïöni pak’?”

17 Cë ën öya öwëkögi ëka
öcïdhö yo Betania cë obuto
kunön.

*Yecu ölamö yath ölam
(Marako 11:12-14,20-24)*

18 Kodiko cön na Yecu on-
wongo tye ka dök cen yo pacö,
kec onwongo oneko ën.

19 Yecu önënö yath ölam i
nget yoo, ën öngël ië ëntö ba
onwongo ölam mörö na path
k'obo ke këkën. Ën okobo ni
yath ölam ni, “Ba dökï ibino
nyakö nyigi!” Cë cücüth yath
ölam öthwö ökö.

20 I karë n'ëlübkörë önënö,
ouro gini ëka openyo gini ni,
“Yath ölam öcakö thwö nängö
piöpïö?”

21 Yecu ögamö ni, “An akobo
niwu köp adyer ni ka iut
unu ki yee na ba itye unu
ka kalakala, ba ibino unu
timö gin na an atimö i kom
yath ölam këkën, ëntö irömö
unu thon kobo ni kidi ni ni,
‘Mukiri ëka icïdh icibiri i nam,’
cë bino timërë.

22 Ka in itye ki yee, gin mörö
këkën na in ibino kwaö ki lëga
ibino nwongo.”

*Epenyo Yecu i kom twër
mërë*

*(Marako 11:27-33; Luka
20:1-8)*

23 I karë na Yecu odwogo
i dyekal öt k'Obanga, na ën
tye ka pwony, ëlamdhök na
dito ëka edong ka lwak obino
gini bothe cë openyo gini ën
ni, “Twërö mënë na in itye ka
timö ki gin ni gini? Ëka nga ënë
omii twërö ni?”

24 Yecu ögamö ni, “An thon
abino penyowu peny acël. Ka
igamö unu nina, cë an abino
kobo niwu twërö mënë na an
atye ka timö ki gin ni gini.

25 Batica ka Jon öya ki
kwene? Öya ki i polo onyo ki
both dhanö?”

Gin öcakö larö köp nön i kin-
gi kën-gi ëka okobo gini ni, “Ka
onu ekobo ni öya ki i polo, ën
bino penyo ni, ‘Pïngö ba iyee
unu i kom Jon?’

26 Ëntö ka onu ekobo ni,
‘Öya ki both jii’—cë onu el-
woro lwak, piën jö kibëc yee
ni Jon onwongo obedo ad-
warpiny.”

27 Cë gin ögamö ni Yecu ni,
“Wan ba engeo.”

Ëka Yecu okobo nigï ni, “An
thon ba abino kobo niwu
twërö mënë na an atye ka
timö ki gin ni gini.”

Carolok i kom awope ariö

28 “Ngö na un ithamö? Yam
ëcwö mörö tye n'onwongo ut
k'awope ariö. Ën öcïdhö both
awobi më acël ëka okobo ninë
ni, ‘Woda, cidh itii i pwodho
ölökna tin.’

29 “Ën ögamö ni, ‘Ba abino
cïdhö,’ ëntö kinge ën ölökö
thama mërë ëka öcïdhö.

30 “Cë apap mërë thon
öcïdhö both awobi nökenë ca
ëka okobo kömanön. Awobi
ni ögamö ni, ‘Eyo, apap, an
abino cidhö,’ ëntö ën ba obino
öcïdhö.

31 “Nga ki kin jö ariö ni ënë
ötümö gin n'apap mërë mitö?”

Gin ögamö ni, “Awobi më
acël.”

Cë Yecu okobo nigï ni, “An
akobo niwu köp adyer ni ëcök

ocoro ëka oleye bino cakö dönyö niwu i ker k'Obanga.

32 Pïen Jon obino më nyutho niwu yoo më kite atir, ëka un ba iyee unu i kome, ëntö ëcök ocoro ëka oleye oyee i kome. Ëka thon kinge na dong inënö unu gin ni, ba ibino ingut ëka iyee unu i kome.

Carolok i kom epang pwodho

(Marako 12:1-12; Luka 20:9-19)

33 "Winy unu carolok nökënë: Yam onwongo tye won pwodho mörö n'öpïdhö ölok. Ën oketho cël ögürö, ökünyö bur ië më biö ölok ëka öyübö pem më kür ië. Cë ën ömiö pwodho ölok both epang pwodho mörö ëka ën öcïdhö ökö i lobo nökënë.

34 Na karë më kac onyingo na cwök, ën ooro etic mërë both epang pwodho më gamö nyig ölok na mëgë.

35 "Epang pwodho ömakö etic mërë, epwodo, eneko nökënë, ëka ecelo nökënë ki kite.

36 Cë ën dökï ooro etic nökënë bothgï, na pol na löö më acël ökö ëka epang pwodho oterogï na rac calö më acël ca.

37 Më ajiki mërë ën ooro wode bothgï nakun kobo ni, 'Gin bino wörö woda.'

38 "Ëntö i karë n'epang pwodho önënö wod ka won pwodho, cë ötwak i kin-gï kën-gï ni, 'Man ënë ngat na bino leeno jami. Bin unu, eru enek

ën ökö ëka eter jami më alea mërë.'

39 Cë gin ömakö ën, oyuo gin yökö ki i pwodho ölok ëka eneko ökö.

40 "Pï manön, ka won pwodho ölok obino, ën bino timö ngö i kom epang pwodho?"

41 Gin ögamö nënë ni, "Ën bino neko jö nön na kitegï reco ökö ëka bino miö pwodho ölok më apanga both epang pwodho nökënë, na bino miö ën nyig ölok na mëgë i karë më kac."

42 Cë Yecu okobo nigï ni, "Un bara ikwanö unu Cöc na Leng:

" 'Kidi n'egedo ökwërö

ënë ödökö kidi më gwïc öt.

Man ënë tic ka Rwoth,

ëka obedo gin më aura both onu.'

43 "Pï manön an akobo niwu ni ker k'Obanga ebino kwanyö ökö ki bothwu ëka ëmiö both jö nökënë na bino nyakö nyige n'opore.

44 Ngat na bino podho i kom kidi ni bino tütüra ngïdhërë na thithinö, ëntö ka kidi nön örëdhërë i kom ngat mörö, bino nginginyö ökö."†

45 I karë n'ëlamdhök na dito ëka Eparicayo owinyo gin carolok ka Yecu gin, gin öniang ni ën onwongo tye ka twak i komgï.

46 Cë gin öcakö rangö yoo më makö ën, ëntö gin onwongo lworö lwak piën lwak onwongo ngeo ni Yecu obedo adwarpiny.

22

Carolok i kom karama me nyom

(Luka 14:15-24)

¹ Yecu otwak kodgi doki ki carolok gini nakun kobo ni:

² “Ker me polo eporo ki rwoth n’oyubö karama me nyom pi wode.

³ En ooro etic mere me cidhö cwodojö n’onwongo ecwodogi i karama me bino, entö gin ökwörö bino ökö.

⁴ “Cë en doki ooro etic nökenë nakun kobo ni, ‘Kob bothjö n’onwongo ecwodogi ni an dong ayübö cemna ökö: Thwonina ëka dhok n’öcwë enekogi dong ökö, jami kibëc dong tye kakarë. Bin unu i karama me nyom.’

⁵ “Entöjö n’ecwodogi i nyom ökwörö gini winyo köp nön, cë öcidhö gini ökö—ngat acël öcidhö i pwodho mere ëka ngat nökenë öcidhö i cath mere.

⁶ Jö nökenë ömakö etic mere cë opwodogi rwök ëka onekogi ökö.

⁷ Akëmö ömakö rwoth cë ooro acikari mere me neko enek nonu ëka wangö pacögi ökö.

⁸ “Cë en okobo both etic mere ni, ‘Karama me nyom eyübö dong ökö, entöjö n’onwongo an acwodogi ba opore gini me bino.

⁹ Cidh unu i yodhi ëk icwod ngat mörö këkën na un ibino nwongo ëk obin i karama me nyom.’

¹⁰ Cë etic öcidhö ëka ocwodo ginijö kibëc na gin onwongo i yodhi,jö na bëcö ëkajö na

reco cë öt me nyom opong ki wele.

¹¹ “Entö i karë na rwoth obino me nënö wele, en önënö dhanö mörö na ba oruko böngü na bër me nyom kunön.

¹² Cë openyo en ni, ‘Okona, idonyo kany nüngö na ba iruko böngü na bër me nyom?’ Entö en öling alinga.

¹³ “Cë rwoth okobo both etic mere ni, ‘Twe unu cingë ëka tyënë ëk ibol unu en yökö, i piny na cöl, kanya koko ëka kaö lak bino bedo ië.’

¹⁴ “Piënjö n’ecwodogi pol entöjö n’eyërogï nönök.”

Cülö ocoro both Cija

(Marako 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵ Cë Eparicayo öcidhö öyübö gini köp kite na myero ëmak gini ki Yecu ki köp mörö na yaa ki i dhögë.

¹⁶ Gin ooro ëlübörögï ëkajö na cwakö Erode me penyo Yecu ni, “Apwony, wan engeo ni in ikobo köp adyer ëka ipwonyo köp k’Obanga na lübërë ki köp adyer. In ba iparö dhanö mörö, piën ba inënö dhanö ki yökö.

¹⁷ Kob niwa thamani: Pore me cülö ocoro both Cija onyo pe?”

¹⁸ Entö Yecu ongeothamagi ökö cë openyogi ni, “Un etwodo, pingö un itye ka tëmöna?”

¹⁹ Nyuth unu nina ciling mörö na nyiing n’ecülö pi ocoro.” Cë gin okelo ninë denario acël,

²⁰ ëka en openyogi ni, “Cal ëka cöc n’ecöö ië obedo me ka nga?”

21 Gĩn ögamö nĩ, “Mě ka Cija.”

Cě ěn okobo nĩgĩ nĩ, “Mĩ unu jami ka Cija both Cija ěka jami k'Obanga both Obanga.”

22 Ī karě na gĩn owinyo köp ni, obedo gĩnĩ kĩ ur rwök. Cě öwěkö gĩnĩ ěn ěka öcĩdhö gĩnĩ ökö.

Peny ĩ kom cer kĩ ĩ thöö

(Marako 12:18-27; Luka 20:27-40)

23 Ī nĩnö nön kikokome, Ecadukayo na kobo gĩnĩ nĩ cer ka jö n'öthöo ope obino gĩnĩ both Yecu ěka openyo gĩnĩ ěn nĩ,

24 “Apwony, Muca yam okobo nĩwa nĩ ka ěcwö mörö öthöo na ba önywölö ěthĩnö, ömĩn mērē myero ölak dhakö mērē ěk önywöl ěthĩnö nakaka ömĩn mērē n'öthöo.

25 Yam onwongo tye ut-mego abĩrö ĩ kinwa kany. Dhanö mē acēl obino önyömö dhakö ěka öthöo ökö na ba önywölö ěthĩnö, cě ěn öwěkö dhakö mērē both ömĩn mērē.

26 Ömĩn mērē mē arĩö nön thon obino öthöo ěka mē adek naka otyeko jö abĩrö nonu kībēc.

27 Ī ajiki mērē, dhakö thon obino öthöo.

28 Cě dong ĩ karě mē cer, dhakö nön bino bedo mē ka nga kĩ kin jö abĩrö nonu, nakun dhakö nön onwongo obedo mēgĩ kībēc?”

29 Yecu ögamö nĩ, “Un irwenyo ökö piēn ba ingeo unu Cöc na Leng onyo tēkö k'Obanga.

30 Ī karě mē cer, jĩ ba bino nyom onyo ěnyömögĩ; ěntö gĩn bino bedo calö emalaika na tye ĩ polo.

31 ěntö köp ĩ kom cer ka jö n'öthöo—un ĩkwanö ngö n'Obanga okobo niwu nĩ,

32 ‘An abedo Obanga k'Abraam, Obanga ka Icaka ěka Obanga ka Jakob’ ěn ba obedo Obanga ka jö n'öthöo ěntö Obanga ka jö na kwö.”

33 Ī karě na lwak owinyo köp ni, obedo gĩnĩ kĩ ur rwök ĩ kom pwony mērē.

Cik na dit na löö kībēc

(Marako 12:28-34; Luka 10:25-28)

34 Ī karě n'Eparicayo owinyo nĩ Yecu otweo dhö Ecadukayo ökö, gĩn öcakö cökērē kanya acēl.

35 Ngat acēl kĩ ĩ kin-gĩ na ngeo cik rwök ötēmö ěn kĩ peny nĩ:

36 “Apwony, cik mēnē ěnē dit na löö kĩ ĩ cik?”

37 Yecu ögamö nĩ: “ ‘Mar Rwoth Obangani kĩ cwinyi kībēc, ěka kĩ tiponi kībēc, ěka kĩ thamani kībēc.’

38 Man ěnē cik mē acēl ěka cik na dit na löö kībēc.

39 ěka cik mē arĩö cal ködē: ‘Mar awodhi na calö ĩmarö komi keni.’

40 Cík kībēc ěka pwony k'Edwarpĩny ocung gĩnĩ ĩ kom cik arĩö nĩ.”

Peny ĩ kom Meciya

(Marako 12:35-37; Luka 20:41-44)

41 Ī karē n'Eparicayo
öcökērē gīnī kanya acēl, Yecu
openyogī nī,

42 “Ngō na un ĭthamō ĭ kom
Meciya? Ĕn obedo wod ka
nga?”

Gīn ögamō nī, “Wod ka
Daudi.”

43 Ĕn okobo nīgī nī, “Pīngō
Tipo Naleng ömīō Daudi oc-
wodo ĕn nī ‘Rwoth’? Pīēn
okobo nī,

44 “ ‘Rwoth okobo both
Rwodha nī,
“Bed ĭ nget cīnga mē
kucem
naka ka an aketho langni
ĭ thē tyeni.” ’

45 Ka Daudi cwodo ĕn nī
‘Rwoth,’ ĕn twērō bedo wode
nīngō?”

46 Ngat mörō ope n'onwongo
twērō gamō kōp mērē, ĕka
cakērē ĭ nīnō nōn ngat mörō
ope dōkī n'ōthamō mē penyo
ĕn peny mörō gīnī.

23

*Epwony cīk ĕka Eparicayo
(Marako 12:38-39; Luka
11:43-46; 20:45-46)*

1 Cē Yecu okobo both lwak
ĕka ĕlūbkōrē nī:

2 “Epwony cīk ĕka Epar-
icayo ĕnē ĕmīōgī twērō mē
gōnyō cīk ka Muca.

3 Cē myero ĭwōr unugī ĕka
ĭtīm unu gīn na kībēc na gīn
kobo niwu. Ĕntō kūr ĭtīm unu
ngō na gīn tīmō, pīēn gīn ba
tīmō ngō na gīn pwonyo.

4 Gīn tweo yēc na pēk ĕka
ketho ĭ wi ba jīi, ĕntō gīn
kikomgī ba twērō kōnyō mē
cwarō kī nya cīng-gī.

5 “Gīn na kībēc na gīn tīmō,
ĕtīmō ĕk jīi önēn: Gīn ketho ĭ
ngut cīng-gī ĕka ĭ terinyīngī
tyeng mē Cōc na Leng, ĕka
thōl tacēl na boco ĭ bōng-gī;
6 gīn marō bedo ĭ kabedo mē
wōrō ĭ karama mē cem ĕka ĭ
thene na pīrgī tēk ĭ cinagoga
gīnī;

7 gīn marō nī ĕk emothgī kī
ĭ kabedo mē cuk gīnī ĕka mītō
nī ĕk ecwodgī nī, ‘Apwony.’

8 “Ĕntō un myero kūr ec-
wodwu nī, ‘apwony,’ pīēn itye
unu k'Apwony acēl kēkēn ĕka
un kībēc ibedo unu utmego.

9 Ĕka kūr icwod unu ngat
mörō kī ĭ wi lobo kany nī,
‘apap,’ pīēn itye unu k'Apap
acēl kēkēn na tye ĭ polo.

10 Onyo kūr ecwodwu
nī, ‘apwony,’ pīēn itye unu
k'Apwony acēl kēkēn na ĕnē
Meciya.

11 Ngat na dit na löö kī
kinwu bino bedo aticwu.

12 Pīēn ngat na tingere malō
kēnē ebino dwōkō pīny, ĕka
ngat na mwolere kēnē ebino
tingo malō.

13 “Ĭbino nēnō unu can, un
epwony cīk ĕka Eparicayo, un
etwodo! Un icego dholokek
mē ker mē polo ökō nī jīi. Un
kikomwu ba ĭdōnyō unu, ĕka
dōk thon ĭjūkō unu jīi na mītō
dōnyō ĭē ökō.

14 (Ĭbino nēnō unu can un
epwony cīk ĕka Eparicayo, un
etwodo! Pīēn ĭmaō unu udi
ka mon na cwōgī ōthōō, ĕka
ĭlēgō unu lēga na boco mē
nyuthere both Obanga. Pī
manōn kōp n'ebino ngölō ĭ

wiwu bino bedo na thwönë rwök.)*

15 “Ibino nënö unu can, un epwony cïk ëka Eparicayo, un etwodo! Pïën iwotho unu i wi lobo ëka i wi nam pï lökö dhanö acël më dwongo bothwu, ëntö ka dong ölokërë, imiö unu ën dökö dhanö na rac rwök, na cïdhö yo kapïny na bal mërë löö mewu wang kïrö.

16 “Ibino nënö unu can, un jö na pëö ëthöö wang! Un ikobo nï, ‘Ka ngat mörö okwongo kwong kï öt k’Obanga, kwong mërë ba makö ën; ëntö ka ngat mörö okwongo kwong kï gol më öt k’Obanga, kwong mërë makö ën.’

17 Un ëthöö wang na mïng! Mënë ënë dit na löö: gol onyo Öt k’Obanga na mïö gol dökö na leng?

18 Un thon ikobo nï, ‘Ka ngat mörö okwongo kwong kï keno tyër, kwong mërë ba makö ën; ëntö ka ngat mörö okwongo kwong kï mïc na tye i wi keno tyër, kwong mërë makö ën.’

19 Un ëthöö wang! Mënë ënë dit na löö: mïc, onyo keno tyër na mïö mïc dökö na leng?

20 Pï manön, ngat na kwongo kwong kï keno tyër, kwongo kï keno tyër ëka kï jami kibëc na tye ië.

21 Ëka ngat na kwongo kwong kï öt k’Obanga, kwongo kï öt k’Obanga ëka kï ngat na bedo ië.

22 Ngat na kwongo kwong kï polo kwongo kï then ker k’Obanga ëka kï ngat na bedo ië.

23 “Ibino nënö unu can, un epwony cïk ëka Eparicayo, un etwodo! Un imiö acël më apar më gin na mïö cem bedo na müt, ëntö köp na pïrgi tøk rwök më cïk iwëkö unu ökö—ngölököp atïr, tïmö kïca, ëka bedo kï gen. Onwongo myero itïm unu jami ni kibëc nakun ba iwëkö unu nökënë ca.

24 Un jö na pëö ëthöö wang! Iliö unu lwangi ökö kï gin na un imadhö ëntö imwönyö unu kïnaga.

25 “Ibino nënö unu can, un epwony cïk ëka Eparicayo, un etwodo! Ilwökö unu nge ekopo ëka nge bakuli më bedo na leng ëntö igï opong kï tïm më woro ëka kï miti mökö na ba twërö jükërë.

26 In Aparicayo na wangi öthöö! Kono ilwök iï ekopo ëka iï bakuli obed na leng, cë nge thon bino bedo na leng.

27 “Ibino nënö unu can, un epwony cïk ëka Eparicayo, un etwodo! Un ïcal kï bur lyene n’epuo na tar, na nen na leng kï yökö ëntö ië opong kï cogo ka jö n’öthöö ginï ëka kï gin na kibëc na ba leng.

28 Un thon itye nï kömanön, inen unu kï yökö both jïi na calö jö na kitegï atïr ëntö iwu opong kï twodo ëka kï tïm na reco.

29 “Ibino nënö unu can, un epwony cïk ëka Eparicayo, un etwodo! Iyübö unu bur lyene k’edwarpïny ëka idheo unu lyene ka jö na kitegï atïr.

30 Ëka ikobo unu nï, ‘Ka onwongo yam wan etye i karë ka kwerewa, kono wan

ba ëribërë ködgi i önyö remo k'edwarpiny.'

³¹ Cë un imiö caden i komwu kenwu ni un ibedo ëkwaë ka jö na yam oneko edwarpiny.

³² Mëdërë unu anyim ëk icob unu bal na yam kw-erewu öcakö!

³³ "Un thwone! Un ëthïn ororo! Un ibino bwöth nïngö ki ngölö-köp më mac kapiny?"

³⁴ Pï manön an atye ka oro niwu edwarpiny, jö na ryëk ëka epwony cïk. Jö mökö ki kin-gï un ibino neko ëka iguro unu; jö nökenë un ibino pwodo ki del i cinagogawu gïni ëka ïryëmö unugi ökö ki i pacö mörö këkën.

³⁵ Pï manön, remo kibëc n'ope ki bal n'ööny i wi lobo obed i wiwu, cakërë ki i remo k'Abel na bal mërë ope thuno ködë naka i remo ka Jakaria wod ka Barakia, na un ineko i kin öt k'Obanga ëka keno tyër.

³⁶ An akobo niwu köp adyer, köp ni kibëc bino bino i kom rok më karë ni.

³⁷ "Jerusalem, Jerusalem, un ineko edwarpiny ëka icelo unu jö n'eoro bothwu ki kite, wangadi na an abedo ka mitö cökö ëthïnöni kanya acël calö min gwënö na gürö ëthinë i thë bwome, ëntö in ïkwërö ökö.

³⁸ Nën, odi dong ëwëkö nini, odong nono.

³⁹ Pïen an akobo niwu ni ba dökï ibino nënöna unu, naka ka ibino unu kobo ni, 'Gum obed i kom ngat na bino ki nyïng Rwoth.'"

24

Anyuth më karë më ajiki

¹ Yecu öya ki i öt k'Obanga. Na ën tye ka woth, ëlëbkörë obino bothe cë gïn onyutho nïnë gedo më öt k'Obanga.

² Ën openyogï ni, "Inënö unu jami ni kibëc? An akobo niwu köp adyer ni ba ebino wëkö kidi mörö acël dong n'ododere i wi awodhe na ba ebino thwaro ökö pïny."

³ I karë na Yecu obedo pïny i wi Kidi më Jeituni, ëlëbkörë obino bothe i müng cë okobo gïni ni, "Kob niwa, man bino timërë awene, ëka ngö na bino nyutho dwogoni ëka ajiki pïny?"

⁴ Yecu ögamö ni: "Gwökërë unu ëk ngat mörö kür öbwölwu.

⁵ Pïen jö na pol bino bino gïni ki nyïnga na bino gïni kobo ni, 'An ënë Meciya,' ëka bino bwölö jö na pol.

⁶ Un ibino winyo köp i kom lwëny ëka anüi më lwëny, ëntö kür ibed unu ki lworö. Pïen manön myero ötimërë, ëntö ajiki nwongo podi.

⁷ Rok bino lwëny i kom rok nökenë, ëka ker bino lwëny i kom ker nökenë. Kec ëka oyeyeng bino bedo i kabedo na papath.

⁸ Man kibëc nwongo pod obed calö acaki rem më nywöl.

⁹ "I karë nön ebino maköwu, eketho ayela i komwu ëka ebino nekowu. Rok kibëc bino dagöwu pïra.

¹⁰ Cë i karë nön, jö na pol bino lökërë gïni ökö ki kom

yee, bino ketho gĩnĩ örörö ëka adagë i kin-gĩ kën-gĩ.

¹¹ Edwarpĩny na twot bino bino na pol ëka bino bwölö gĩnĩ jö na pol.

¹² Tĩm na reco bino mēdērē, ëka mar ka jö na pol bino kwe ökö,

¹³ Ēntö ngat na bino cung na tēk naka i ajiki bino larē.

¹⁴ Ēka Emuth na Bēr mē ker k'Obanga ebino tītö i wi lobo kibēc mē bedo na calö caden both rok kibēc, cē ajiki pĩny dong bino.

¹⁵ “Un ibino nēnō ‘gin mörö mē kwer na kelo lworo’ na yam adwarpĩny Daniel okobo. Gin nōn bino cung i kabedo na leng. (Ēk ngat na kwanö öñiang iē.)

¹⁶ Cē jö na tye i Yudea myero öřing gĩnĩ ökö i wi kite.

¹⁷ Dhanö na tye i wi ödē kür oidhi pĩny mē kwanyö gin mörö kī i öt.

¹⁸ Dhanö na tye i pwodho kür ödök cen mē ömō böngü mērē.

¹⁹ Mon na yeco ëka mon na dödhö ēthĩnō bino nēnō can i karē nonu!

²⁰ Lēg unu both Obanga ek ngwēcwu kür ötimērē i karē mē cwir onyo i ceng Cabit.

²¹ Piēn karē nonu bino bedo karē mē can na dwong na anaka yam bara onen i acaki mē cweno lobo naka tin ëka ba dökĩ bino nen.

²² Ka nĩnō nonu onwongo ba ejükö na cek, ngat mörö onwongo ope na bwöth. Ēntö pĩ jö n'ēyērögĩ nĩnō nonu ebino jükö na cek.

²³ Ī karē nōn ka dhanö mörö okobo niwu nĩ, ‘Nēn, Meciya ene,’ onyo nĩ, ‘Ēn ëca,’ kür iyee unu.

²⁴ Piēn jö na kobo nĩ gĩn ebeto Kiricito ëka edwarpĩny na twot bino bino ëka bino tio gĩnĩ anyuth ëka tango na dito ek ka twērē ēbwöl gĩnĩ naka jö n'ēyērögĩ.

²⁵ Winy unu, an atyeko dong kobo ökö niwu na karē bara örömö.

²⁶ “Dong ka ngat mörö okobo niwu nĩ, ‘Ēn ëca tye i thim,’ kür icidh unu, onyo nĩ, ‘Ēn tye kany, i öt i thē tyelö,’ kür iyee unu.

²⁷ Piēn kite na lüth köth yaa kī kukidē wıl dök yo kuthö, bino ka Wod ka Dhanö thon bino bedo nĩ kömanön.

²⁸ Kanya lyene tye iē, acuth bino cökērē gĩnĩ kunön.

²⁹ “Cücüth kinge can na dwong mē nĩnō nonu

“ ‘ceng bino cido,
ëka dwe ba bino mĩö tara mērē;

cēr bino podho kī i polo yo pĩny

ëka twēr kibēc mē polo bino yengere gĩnĩ.’

³⁰ “Ī karē nōn anyuth ka Wod ka Dhanö bino nen i polo, ëka rok kibēc mē wi lobo bino gĩnĩ kumo. Gĩn bino nēnō Wod ka Dhanö na tye ka bino k'edou mē pöl kī tēkö ëka dheo na dit.

³¹ Ēn bino oro emalaika mērē kī cwodo mē buruji na longo, ëka gĩn bino cökö jögē n'ēyērögĩ kī i wi lobo thükül,

kī i ajiki polo kucël naka yo ajiki polo tung ca.

32 “Nwong unu pwony ni kī i kom yath òlam: Ka jangë öcakö löth ëka pote odonyo, un ingeo nī oro dong cwök.

33 Kömanön thon ka inënö unu jami nī kibëc, nge unu nī karë dong cwök, tye i dholokek.

34 An akobo niwu köp adyer, rok më karë ni ba bino poth naka ka jami nī kibëc ötimërë.

35 Polo ëka lobo bino thum ökö, ëntö köpna ba bino thum.

Ngat mörö ope na ngeo nīnō ëka caa

36 “Ngat mörö ope na ngeo nīnō nōn onyo caa, kadī thon emalaika na tye i polo, onyo Wod,* ëntö Apap kékën ënë ngeo.

37 Bino ka Wod ka Dhanö bino bedo calö karë ka Noa.

38 I karë nonu n'onwongo abwal pii bara opong i wi lobo, jii onwongo cemo ëka medho ginī, awope nyomo ëka anyira ënyömögī, naka othuno i nīnō na Noa ödönyö i yeya.

39 Gin ba ongeo gin mörö na bino timërë naka abwal pii obino ömöl ködgī ökö kibëc. Bino bedo nī kömanön ka Wod ka Dhanö bino dwogo.

40 I karë nōn jö ariö bino bedo i pwodho; ebino kwanyö ngat acël ökö cë ngat acël bino dong.

41 Mon ariö bino bedo i rego kī pong rego; ebino kwanyö ngat acël ökö cë ngat acël bino dong.

42 “Pī manön bed unu na wangwu thwolo, piën ba ingeo unu nīnō mënë na Rwothwu bino dwogo ködë.

43 Ëntö myero iniang unu köp ni: Ka won öt onwongo ongeo caa na kwo bino bino ië, ën onwongo bedo na wangë thwolo ëka ba mïö ëtürö ödë.

44 Pī manön, un thon myero iyübërë, piën Wod ka Dhanö bino bino i caa na un ba ingeo.

45 “Cë nga dong n'obedo atic na genere ëka na ryëk, n'adwong mërë oketho ën më löönö etic na tye i ödë më mïögī cemgī i caa n'opore?

46 Bino bedo na bër both atic nōn ka adwong mërë odwogo cë onwongo ën tye ka timö nī kömanön.

47 An akobo niwu köp adyer, ën bino ketho ën më löönö jami mërë kibëc.

48 Ëntö ka atic na rac nōn okobo kī i cwinye kënë nī, ‘Adwongna bino bedo yökö pi karë na lac,’

49 ëka ën cakö pwodo etic ewodhe, cemo ëka medho kī jö na mër.

50 Adwong k'atic nōn bino dwogo inīnō ëka i caa na ën ba ngeo.

51 Cë ën bino pwodo ën rwök ëka ketho ën i kabedo kanya acël k'etwodo, kanya koko ëka kaö lak bino bedo tye ië.

25

Carolok i kom anyira apar

* 24:36 Baibul nökënë ba oketho onyo Wod.

1 “Ī karē nōn ker mē polo bino bedo calō anyira apar n'obino ōcīdhō gīnī kī taragī mē romo k'anyom.

2 Jō abic kī kin-gī onwongo mīng ēka jō abic onwongo ryēk.

3 Anyira abic na mīng otero taragī na ba ōmakō gīnī mōō nōkēnē.

4 Ēntō anyira na ryēk otero gīnī mōō ī cupagī kanya acēl kī taragī.

5 Ī karē n'anyom pod ōgalērē, gīn kībēc nīnō ōcakō makō wang-gī, cē ōnīnō gīnī ōkō.

6 “Ī karē na dong othuno dingwor, wōō ōcakō winyere rwōk: ‘Winy unu, anyom othuno ōkō! Donyi unu yōkō mē romo kōdē!’

7 “Cē anyira apar kībēc ocoo gīnī cūcūth, ēka ōyūbō gīnī taragī.

8 Anyira na mīng okobo gīnī both anyira na ryēk nī, ‘Mīlwa unu mōōwu mōrō, piēn mac tarawa mītō thōō ōkō.’

9 “Ēntō anyira na ryēk ōgamō gīnī nī, ‘Mōō ope na rōmō onu kībēc. Apē unu both jō na cadhō mōō ēk īwīl unu mewu.’

10 “Ī karē n'anyira na mīng ōcīdhō gīnī mē wīlō mōō, cūcūth anyom othuno. Anyira n'onwongo ōyūbērē ōdōnyō gīnī kanya acēl kōdē ī ōt karama mē nyom. Cē dholokek eloro ōkō.

11 “Kinge anyira nōkēnē ca obino gīnī nakun bakō dhōgī nī, ‘Adwong, adwong, yab nīwa dholokek!’

12 “Ēntō anyom ōgamō nī, ‘An akobo niwu kōp adyer nī an ba angeowu.’ ”

13 Cē Yecu ojiko kōp mērē nakun kobo nī, “Bed unu na wangwu thwolo, piēn ba ingeo unu nīnō onyo caa.”

Carolok ī kom etic n'ēmīōgī cīlīng

(Luka 19:11-27)

14 “Ker mē polo thon cal kī dhanō mōrō na tye ka cīdhō ī woth kanya bor. Ēn ocwodo etic mērē kībēc, cē ōmīō jami mērē bothgī ēk ōgwōk gīnī.

15 Ēn ōmīō both atic mērē acēl cīlīng elip abic na nyige, both dhanō nōkēnē ōmīō cīlīng elip ariō na nyige, ēka both ngat nōkēnē ōmīō cīlīng elip acēl na nyige, ōmīō both dhanō acēlacēl na lūbērē kī kite na ēn twērō tic kōdē. Cē ōya ōcīdhō ī woth mērē.

16 Dhanō n'onwongo cīlīng elip abic na nyige ōcakō tic kōdē ōkō piōpiō ī cadhō wīl mērē, ēka onwongo magoba mē cīlīng elip abic na nyige nōkēnē.

17 Atic n'onwongo tye kī cīlīng elip ariō na nyige ōtīmō nī kōmanōn thon, cē onwongo magoba mē cīlīng elip ariō na nyige nōkēnē.

18 Ēntō dhanō n'obino ōgamō cīlīng elip acēl na nyige ōcīdhō ōkūnyō bur ī ngōm, cē ōkanō cīlīng k'adwong mērē ōkō iē.

19 “Kinge karē na lac, adwong k'etic nonu odwogo, ēka ōcakō kwanō līm kanya acēl kōdgī.

20 Dhanō n'obino ōgamō cīlīng elip abic na nyige

obino okelo ciling elip abic na nyige nökënë. Ën okobo nĩ, 'Adwong, in ibino imia ciling elip abic na nyige. An anwongo ciling elip abic na nyige nökënë.'

21 "Adwong mërë ögamö nĩ, 'In itimö na bër rwök, in ibedo atic na bër ëka atic na genere! In ibedo kĩ gen i kom jami na nönök; an abino kethoni mē löönö jami na pol. Bin dong ëk ñnywak yom cwiny k'adwongni!'

22 "Cë atic n'onwongo ögamö ciling elip arïö na nyige thon obino. Ën okobo nĩ, 'Adwong, in onwongo imia ciling elip arïö na nyige; nën, an anwongo ciling elip arïö na nyige nökënë.'

23 "Adwong mërë ögamö nĩ, 'In itimö na bër rwök, in ibedo atic na bër ëka atic na genere! In ibedo kĩ gen i kom jami na nönök; an abino kethoni mē löönö jami na pol. Bin dong ëk ñnywak yom cwiny k'adwongni!'

24 "Cë atic n'onwongo ögamö ciling elip acël na nyige thon obino. Ën okobo nĩ, 'Adwong, an onwongo angeo nĩ in ibedo dhanö na kite mërë tēk. İkaö kĩ kanya ba icwö kodhi ië, ëka icökö thon kĩ kanya ba ipuro.

25 Cë ömïö abedo kĩ lworo ëka an acidhö akanö cilingni ökö piny i ngöm. Gam cilingni ene.'

26 "Adwong mërë ögamö nĩ, 'In ibedo atic na rac ëka atic na car! In onwongo ingeo nĩ an akaö kĩ kanya ba acwö

kodhi ië, ëka acökö thon kĩ kanya ba apuro?

27 Cë onwongo myero iter cilingna both jö mē beng, ëk ka an adwogo, an onwongo atwërö gamö cilingna kĩ magoba ië.

28 " 'Pĩ manön kwany unu ciling elip acël na nyige ökö kĩ bothe, ëk imïi unu both dhanö na tye kĩ ciling elip apar na nyige.

29 Piën ngat na tye kĩ gin mörö, ebino mēdö bothe, ëka bino bedo ködē na büp. Ngat n'ope kĩ gin mörö, naka gin na ën tye ködē ebino kwanyö ökö kĩ bothe.

30 Yuu unu atic na kõny mërë ope i cöl piny, kanya koko ëka kaö lak bino bedo ië.'

Ngölö-köp mē ajiki

31 "İ karē na Wod ka Dhanö bino dwogo kĩ dheo mërë, ëka k'emalaika kibēc ködē, cë ën bino bedo i then ker mërë mē dheo.

32 Rok kibēc bino cökērē i nyime, ëka ën bino poko jii i gurup arïö, kite n'akwath poko kĩ rom kĩ i kom dyegi.

33 Ën bino ketho rom i cingē kucem, ëka dyegi i cingē kucem.

34 "Cë Rwoth bino kobo both jö na tye i cingē kucem nĩ, 'Bin unu, un jö n'Apapna ömïöwu gum; lee unu ker n'ëyübö pïrwu anaka i acaki cweo lobo.

35 Piën kec onwongo oneka ëka imia unu cem, öriö onwongo oneka ëka imia unu pii amodho, an onwongo abedo welo ëka ijöla unu,

36 an onwongo awotho kotula ëka imia unu böngü

aruko, an onwongo atwo, cē igwōka unu, ēka i karē na an atye i buc, un ibino mē līmōna.'

37 "Cē jō na kitegī atīr bino gamō nīnē nī, 'Rwoth, wan eneni awene na kec oneki cē wan emii cem, onyo n'ōrīō oneki cē wan emii pii?

38 Wan eneni awene na in ibedo welo cē wan ejoli, onyo na in iwotho kotula cē wan emii bōngū mē aruka?

39 Awene na wan eneni na in itwo onyo na in itye i buc cē wan elimi?"

40 "Rwoth bino gamō nī, 'An akobo niwu kōp adyer nī gin na un itīmō both dhanō acēl i kin utmegona nī, manōn itīmō unu botha.'

41 "Cē ēn bino kobo both jō na tye gīnī i cīngē kucam nī, 'Un jō n'ēcēnō, yaa unu ōkō kī nyima, idōny unu i mac na ba thōō n'ēyūbō pī Catan k'emalaika mērē.

42 Piēn kec onwongo oneka ēntō ba imīa unu cem mē acama, ōrīō pii oneka ēntō ba imīa unu pii mē amodha,

43 an onwongo abedo welo ēntō ba ijōla unu, an onwongo awotho kotula ēntō ba imīa unu bōngū mē aruka, an onwongo atwo ēka atye i buc ēntō un ba ibino mē gwōkōna.'

44 "Gīn thon bino gamō nī, 'Rwoth, wan eneni awene na kec oneki, onyo n'ōrīō pii oneki, onyo na in ibedo welo, onyo na in iwotho kotula, onyo na in itwo, onyo na in itye i buc, cē wan ba ekonyi?"

45 "Cē Rwoth bino gamō nīgī nī, 'An akobo niwu kōp adyer nī gin mōrō kēkēn

na un ba itīmō both dhanō mōrō acēl na tītīdī i kin jō nī, nwongo ba itīmō unu botha.'

46 "Cē gīn bino cīdhō i can na ba thum, ēntō jō na kitegī atīr bino cīdhō gīnī i kwō na ba thum."

26

*Yūb mē neko Yecu
(Marako 14:1-2; Luka
22:1-2; Jon 11:45-53)*

1 I karē na Yecu otyeko twakō kōp nī gīnī kībēc, ēn okobo both ēlūbkōrē nī,

2 "Un ingeo nī odong nīnō arīō mē thūnō i nīnō mē Poth, ēka Wod ka Dhanō ebino mīō ōkō mē agura i kor yath arīa."

3 Cē ēlamdhōk na dito ēka edong ka lwak ōcōkērē gīnī kanya acēl i pacō k'Alamdthōk na Dit, na nyīngē Kayapa.

4 Gīn ōyūbō mē makō Yecu i mūng ēk enek ēn ōkō.

5 Ēntō gīn okobo nī, "Pathī i nīnō mē karama, ēk arubaruba kūr obed i kin jīi."

*Ewiro Yecu kī mōō i Beta-
nia
(Marako 14:3; Jon 12:1-8)*

6 I karē na Yecu tye i Betania i ōt ka Cimon na yam obedo adhōbū,

7 na Yecu onwongo tye ka cem, dhakō mōrō obino bothe n'ōmakō cupa mē mōō na ngwece kur na wel mērē tēk, cē ōnyō i wie.

8 I karē n'ēlūbkōrē ōnēnō, gīn ōngōō ēka okobo nī, "Pīngō ēbalō mōō nī abala nī kōman?"

9 Mōō na kur nī onwongo myero ēcadh acadha i wel na thwōnē ēk cīlīng mērē ēmīi both ēcan."

10 Ēntō Yecu ongeō kōp ni, cē okobo bothgī nī, “Iyelo unu dhakō ni pīngō? Ēn ōtīmō gin na bēr rwōk i koma.

11 Pīēn un itye kanya acēl k'ēcan karē kibēc, ēntō ba ibino unu bedo kanya acēl kōda karē kibēc.

12 Ī karē na dhakō ni ōnyō mōō i koma, ēn ōtīmō mē yūbō koma mē aika.

13 An akobo niwu kōp adyer nī kanya kibēc n'ebino tītō Emuth na Bēr iē ĩ wī lobo thūkūl, gin na dhakō ni ōtīmō thon ebino kobo pīrē, ēk obed mē po pī ēn.”

Yuda oketho ōrōrō i kom Yecu

(Marako 14:10-11; Luka 22:3-6)

14 Ī karē nōn Yuda Ikar-iot, na ēn dhanō acēl ĩ kin ēkwēna apar ariō, ōcīdhō both ēlamdhōk na dito,

15 cē openyogī nī, “Un ibino miōna ngō ka an amiō ēn ĩ cīngwu?” Cē gīn ōkwānō cīlīng pyer adek na nyige ēka ōmīō gīnī bothe.

16 Cakērē ĩ caa nōn cīdhō kōdē anyīm Yuda ōcakō rangō karē na bēr na ēn ērōmō mīō kī Yecu ĩ cīng-gī.

Yecu ōcamō cem mē Karama mē Poth k'ēkwēna mēre

(Marako 14:12-21; Luka 22:7-14; 21-23; Jon 13:21-30)

17 Ī nīnō mē acēl mē Karama mē Ogati na Thōbī ope iē, ēlūbkōr Yecu obino bothe cē openyō gīnī ēn nī, “In ĩmītō nī wan ēyūb nini kabedo kwene ēk ĩcam cem mē Poth iē?”

18 Yecu ōgamō nī, “Cīdh unu ĩ pacō both dhanō mōrō ēka ikob unu nīnē nī, ‘Apwony okobo nī: Karēna dong cwōk. An abino kwero nīnō mē Poth ĩ odi kanya acēl k'ēlūbkōra.’ ”

19 Cē ēlūbkōr Yecu ōtīmō kite na ēn ōcīkōgī kōdē, ēka ōyūbō gīnī cem mē Poth kunōn.

20 Ī karē na pīny dong oyutho, Yecu onwongo obedo pīny ĩ dhō cem kanya acēl k'ēlūbkōrē apar wie ariō.

21 Ī karē na gīn tye ka cem, Yecu okobo bothgī nī, “An akobo niwu kōp adyer, ngat acēl kī kinwu bino ketho ōrōrō ĩ koma.”

22 Cē ēlūbkōrē ōcakō kumo, nakun penyere gīnī kēn-gī nī, “Rwoth, an?”

23 Yecu ōgamō nī, “Dhanō na bino ketho ōrōrō ĩ koma ēnē ngat n'olutho ogati mērē ĩ ōd bakuli kōda.

24 Wod ka Dhanō bino thōō kite na calō ēcōō kī kōp ĩ kome. Ēntō dhanō n'oketho ōrōrō ĩ kom Wod ka Dhanō bino nēnō can! Onwongo twērō bedo na bēr ka dhanō nōn onwongo ba ēnywōlō.”

25 Cē Yuda, ngat n'oketho ōrōrō ĩ kom Yecu, okobo nī, “Apwony, adyer pathī an?”

Yecu ōgamō nī, “Eyo, in ēnōn.”

26 Ī karē na gīn tye ka cem, Yecu ōkwanyō ogati, cē ōlēgō gum ĩ kome, ēka ōbarō iē, cē ōmīō both ēlūbkōrē, nakun kobo nī, “Gam ēka ĩcam unu; man ēnē koma.”

27 Cē ōkwanyō okopo, ōpwōyō Obanga ēka ōmīō bothgī, nakun kobo nī, “Madh unu man, un kibēc.

28 Man ënë remona më cikërë, n'ëönyö pī jō na pol më tīmō kīca i kom bal.

29 An akobo niwu nī cakërë tin, an ba abino madhō nyig pig ölök nī, naka i nīnō nōn ka an abino madhō kodwu i ker k'Apapna."

30 I karë na gīn otyeko wero wer më lëga, öya öcīdhō gīnī i wi Kidi më Jeituni.

Yecu okobo nī Petero bino kwërō ën ökö

(Marako 14:27-31; Luka 22:31-34; Jon 13:36-38)

31 Cë Yecu okobo nīgī nī, "I kiwor na tin, un kībēc ibino unu wëköna, piën ëcō nī:

" 'An abino gönō akwath, cë rom bino kēth gīnī ökö ata.'

32 Ëntō kinge ka an acer ökö, an abino cīdhō anyim niwu yo Galilaya."

33 Petero ögamō nī, "Kadi jō kībēc bino wëköni, an ba abino wëköni."

34 Yecu okobo nīnë nī, "An akobo nini köp adyer nī i kiwor na tin nī, na thwōn gwënō bara okok, in ibino kwërōna wang adek."

35 Ëntō Petero ögamō nī, "Kadi bed nī myero athōō kanya acël kodi, an ba abino kwërōni." Cë ëlūbkörë nökënë kībēc okobo gīnī nī kōmanōn.

Yecu ölögō i pwodho Gethcemane

(Marako 14:32-42; Luka 22:39-46)

36 Cë Yecu öcīdhō k'ëlūbkörë i kabedo mörō na nyīngë Gethcemane. I karë na gīn othuno kunōn, ën okobo both

ëlūbkörë nī, "Bed unu kany, ëk an kono acīdh i lëga yo kuca."

37 Cë ën ökwanyō Petero k'awope arīō ka Jebedayo më woth ködë, ëka cwinye öcakō podho rwök kī thwōn kumo na dit.

38 Cë Yecu okobo bothgī nī, "Cwinya tye ka cwer rwök, mitō nekona ökö. Bed unu kany ëk ibed unu na wangwu thwolo köda."

39 Yecu öcīdhō anyim na nōnōk, cë opodho pīny, okulo wie ëka ölögō nī, "Apapna, ka twërë, kwany okopo nī ökö kī koma, ëntō kür obed kite na calō an amītō, ëntō obed gīn na in imītō nī myero ötimërë."

40 Cë ën odwogo both ëlūbkörë ëka onwongogī önīnō ökö. Ën okobo both Petero nī, "Un ba itwërō bedo na wangwu thwolo pī caa acël köda?

41 Bed na wangwu thwolo ëka ilëg unu, ëk kür idōny unu i atëmatëma. Cwiny mitō, ëntō kom görü."

42 Ën dōkī ödök wang më arīō ëka ölögō nī, "Apapna, ka okopo nī ba twërō kwanyërë ökö naka ka an amadhō, ëk dong gīn na in imītō ötimërë."

43 I karë na ën odwogo, ën dōkī onwongo ëlūbkörë tye ka nīnō, piën nīnō onwongo ömakō wang-gī rwök.

44 Cë Yecu öwëkögī dōkī ëka öcīdhō ölögō wang më adek, nakun nwō köp acël nōn.

45 Cë ën odwogo both ëlūbkörë ëka openyogī nī, "Un pod inīnō ëka itye ka yweo unu? Nën unu, caa onyingo

na cwök, ëka Wod ka Dhanö ebino miö ökö i cing ëbal.

46 Yaa unu malö! Eru ecidhu! Nën, dhanö na bino ketho örörö i koma dong cwök!”

Ëmakö Yecu

(Marako 14:43-50; Luka 22:47-53; Jon 18:2-11)

47 I karë na Yecu pod tye ka twak, Yuda n'obedo ngat acël i kin ëkwëna apar wie ariö othuno. Ën obino ki lwak na pol n'ömakö gini pele abadë ëka ludhi. Ëlamdhök na dito ëka edong ka lwak ënë oorogi.

48 Won örörö onwongo otyeko dong yübö anyuth ködgi ni: “Ngat na an abino nödhö leme, ën ënön, mak unu ën.”

49 Cücüth Yuda obino both Yecu ëka okobo ni, “Apwony, itye!” Cë önödhö leme.

50 Yecu okobo both Yuda ni, “Okona, tim gin na in ibino më timö.” Cë gin obino opodho i kom Yecu, ëka ömakö gini ën ökö.

51 Ëntö ngat acël n'onwongo tye gini ki Yecu kanya acël öryëö cingë cë öwödhö pala abadë mëre, onguno ki ithatic k'Alamdihök na Dit.

52 Cë Yecu okobo bothe ni, “Dwök pala abadëni i kabedo mëre, piën jö kibëc na makö gini pala abadë, bino thöo gini ki pala abadë.

53 Un ithamö ni an ba atwëro lëgö Apapna ëk oor nina emalaika na löö dul mwony apar wie ariö ökö i caa ni?

54 Ëntö Cöc na Leng na kobo ni myero ötimëre ni koman bino cobere ningö?”

55 I caa nön Yecu okobo both lwak ni, “Un ibino botha ki pala abadë ëka ludhi më maköna, na calö ibino unu i kom ayak? Ninö kibëc an abedo i dyekal öt k'Obanga më pwony, ëka un ba imaka unu.

56 Ëntö man kibëc ötimëre ëk köp n'edwarpiny öcöo ocobere.” Cë ëlëbkörë kibëc öringö öwëkö gini ën ökö.

Yecu i nyim athuko më öd okiko k'edong

(Marako 14:53-65; Luka 22:54-55,63-71; Jon 18:12-14,19-24)

57 Jö n'onwongo ömakö gini Yecu otero ën yo both Kayapa, Alamdhök na Dit, kanya onwongo epwony cik ëka edong öcökëre gini ië.

58 Ëntö Petero obedo ka lübö kör Yecu ki cecen, naka othuno i dyekal k'Alamdihök na Dit. Kinge na Petero ödönyö i dyekal, ën obedo piny kanya acël k'ëkürpiny më nënö gin na bino timëre.

59 Ëlamdhök na dito ëka athuko më öd okiko k'edong kibëc onwongo tye gini ka rangö caden më twodo i kom Yecu ëk enek gini ën ökö.

60 Ëntö gin ba onwongo köp mörö, kadï bed ecaden më twodo na pol obino anyim. Më ajiki mëre jö ariö obino gini anyim,

61 ëka okobo gini ni, “Dhanö ni okobo ni, ‘An atwëro muko öt k'Obanga ëka agërö ökö i ninö adek.’ ”

62 Cë Alamdhök na Dit öya malö ëka okobo both Yecu ni, “In ba itwëro gamö köp mörö?”

Kit caden mēnē ene na jō ni okelo k'adoth kōdē i komi?"

⁶³ Ēntō Yecu ōling alinga.

Alamdihōk na Dit okobo nīnē nī, "An amītō ikwong kwong kī nyīng Obanga na kwō: Kob nīwa ka in ēnē Meciya, Wod k'Obanga."

⁶⁴ Yecu ōgamō nīnē nī, "Eyo, kite na in ikobo kōdē. Ēntō an akobo niwu nī cakērē kobe-dini un ibino nēnō Wod ka Dhanō n'obedo i nget cīng mē kucem ka Won Twēr ēka na tye ka bino kī pōl gīnī mē polo."

⁶⁵ Cē Alamdhōk na Dit ōyēcō bōng mērē ēka okobo nī, "Ēn ōtwakō kōp mē yanyō Obanga! Pīngō onu dōkī ēmītō caden nōkēnē? Kobe-dini un iwinyo ayeny na ēn ōyanyō k'Obanga.

⁶⁶ Ngō na un iṭhamō?"

Gīn ōgamō nī, "Bal mērē rōmō nīnē thōō."

⁶⁷ Cē gīn ōngülō laō dhōgī i wangē ēka ēgōō ēn. Jō mōkō odhongo ēn

⁶⁸ nakun kobo gīnī nī, "In ibedo Kiricito. Tuc nīwa nga n'ogoi?"

Petero ōkwērō Yecu

⁶⁹ Petero onwongo tye yōkō, obedo pīny i dyekal. Cē atic na nyakō obino bothe ēka okobo nīnē nī, "In thon onwongo itye kanya acēl kī Yecu mē Galilaya."

⁷⁰ Ēntō Petero ōkwērō ōkō i nyim jō kibēc. Ēn okobo nī, "An ba angeo gin na in itye ka twakō."

⁷¹ Cē Petero ōcīdhō yōkō i dhō wangcac, atic na nyakō nōkēnē dōkī ōnēnō ēn, cē

okobo both jō n'onwongo tye gīnī kunōn nī, "Dhanō ni onwongo tye kanya acēl kī Yecu mē Najaret."

⁷² Petero dōkī ōkwērō ōkō, nakun kwongere nī: "An ba angeo ēcwō nōn!"

⁷³ Kinge caa na nōnōk, jō n'onwongo ocung gīnī kany nōn obino gīnī both Petero ēka okobo nī, "Adyer, in ibedo ngat acēl i kin-gī, piēn kite na in iṭwak kōdē nyutho ōkō."

⁷⁴ Cē i caa nōn, Petero ōcakō kwongere nakun kobo nī, "Ba angeo ēcwō nī."

Cūcūth thwōn gwēnō okok.

⁷⁵ Cē Petero opo i kōp na Yecu ōtwakō: "Na bara thwōn gwēnō okok, in ibino kwērōna wang adek." Cē ōcīdhō yōkō ēka okok kī cwer cwiny rwōk.

27

Etero Yecu i nyim Pilato

(Marako 15:1; Luka 23:1-2; Jon 18:28-32)

¹ Kodiko cōn na pīny tye ka ruu, ēlamdhōk na dito kibēc ēka edong ka lwak ōyūbō gīnī kōp mē neko Yecu.

² Gīn otweo Yecu, otero gīnī ēka ēmīō ēn both Pilato n'obedo alōc mē Roma.

³ I karē na Yuda, n'oketho ōrōrō i kom Yecu, ōnēnō nī ēngölō kōp mē thōō i wie, ēn ongut ēka ōdwōkō cīling pyer adek na nyige both ēlamdhōk na dito ēka edong,

⁴ nakun kobo nī, "An abalō mē ketho ōrōrō i kom dhanō n'ope kī bal."

Gin ögamö nîñe nî, “Manön obedo köpwa? Manön obedo pëköni.”

⁵ Cê Yuda obolo ciling piny i öt k'Obanga ëka ödönyö yökö. Cê öcïdhö ödërë ökö.

⁶ Êlamdhök na dito ökwanyö gini ciling ëka okobo gini nî, “Cik ba yeo nî myero eketh ciling ni i canduk lim më öt k'Obanga, piën obedo ciling më remo.”

⁷ Cê gin öyübö köp kanya acël, ëka otio gini ki ciling më wilö pwodho k'acwe agulu, ëk obed kanya eiko erok ië.

⁸ Manön ëñe ömiö ecwodo pwodho nön nî Pwodho më Remo thuno ködë naka tin.

⁹ Cê köp n'onwongo adwarpiny Jeremia ötwakö ocobere: “Gin otero ciling pyer adek na nyige, wel na jö më Icarael onwongo öngölö i kome,

¹⁰ cê gin otio ködë më wilö pwodho k'acwe agulu kite na Rwoth öcika ködë.”

Yecu i nyim Pilato

¹¹ Yecu ocung i nyim alöc më Roma n'openyo ëñ nî, “In ëñe rwoth k'Eyuda?”

Yecu ögamö nî, “Eyo, kite na in ikobo ködë.”

¹² Êntö i karë n'ëlamdhök na dito ëka edong odotho gini Yecu, ëñ ba ögamö gin mörö.

¹³ Cê Pilato openyo Yecu nî, “In ba itye ka winyo adoth na gin odothi ködë?”

¹⁴ Êntö Yecu ba ögamö köp mörö, kadï k'adoth mörö acël —man ömiö alöc ouro rwök.

¹⁵ I karama kibëc më Poth, alöc onwongo gönyö amabuc

acël both lwak, ngat mörö kékën na gin mitö.

¹⁶ I karë nön onwongo tye amabuc mörö n'engeo rwök, na nyingë Baraba.

¹⁷ Cê i karë na lwak öcökërë gini kanya acël, Pilato openyogï nî, “Nga na un imitö nî agöny niwu, Baraba onyo Yecu n'ecwodo nî Kiricito?”

¹⁸ Pilato onwongo ongeon nî gin ömiö Yecu bothe pi nyeko.

¹⁹ I karë na Pilato obedo i wi then më ngölö-köp, dhakö mërë ooro köp mörö bothe: “Kür itim gin mörö i kom dhanö nön n'ope ki bal, piën tin i wang lek anënö can na dit rwök pirë.”

²⁰ Êntö ëlamdhök na dito ëka edong öcüpö gini lwak më penyo pi Baraba, ëk enek Yecu ökö.

²¹ Alöc dökï openyogï nî, “Nga ki kin jö ariö nî na un imitö nî an agöny niwu?”

Gin ögamö nî, “Baraba.”

²² Cê Pilato openyogï nî, “Ngö na an myero dong atim ki Yecu n'ecwodo nî Kiricito?”

Gin kibëc ögamö nî, “Gur ëñ i kor yath ariä!”

²³ Pilato openyogï nî, “Pïngö? Bal ngö na ëñ ötimö?”

Êntö lwak öwöö gini rwök nî, “Gur ëñ i kor yath ariä!”

²⁴ I karë na Pilato önënö nî ba dökï ërömö timö gin mörö, ëka wöö onwongo tye ka mëdërë amëda, cê ökwanyö pii, ölwökö ki cingë i nyim lwak ëka okobo nî, “Bal më remo ka dhanö nî ba bino bedo i wia, manön bino bedo pëköwu!”

25 Lwak kibēc ögamö nī,
“Remo mērē obed ī wiwa ēka
ī wī ēthīnōwal!”

26 Cē Pilato ögönyö Baraba
nīgī. Ēntö ēn ömīö epwodo
Yecu kī del, ēka ömīö ēn bothgī
ēk egur ī kor yath arīa.

Acikari öngalö Yecu

(Marako 15:16-20; Jon
19:2-3)

27 Cē acikari k'alöc otero
gīnī Yecu ī Praitorion,* ēka
ögürö gīnī ēn dyere.

28 Gīn ögönyö böngü mērē
ēka oketho gīnī böngü na
kwar ī kome.

29 Cē öyübö gīnī tok öküdhö,
ēka eketho ī wie. Gīn oketho
lūth ī cīngē mē kucem ēka
orumo cōng-gī pīny ī nyime,
nakun ēngalö ēn nī, “Örēm,
rwoth k'Eyuda!”

30 Gīn öngülö laö dhögī ī
kome ēka ökwanyö gīnī lūth cē
өгöö kī wie.

31 Kinge na gīn dong otyeko
ngalö Yecu, cē gīn ögönyö
böngü na kwar ökö kī ī kome,
ēka eketho böng mērē ī kome.
Cē gīn otero ēn mē guro ī kor
yath arīa.

Eguro Yecu ī kor yath arīa

(Marako 15:21-32; Luka
23:26-43; Jon 19:17-27)

32 Ī karē n'onwongo gīn tye
ka donyo yökö, oromo gīnī
k'ēcwö mörö mē Cirene na
nyīngē Cimon, cē ödiö gīnī ēn
tētēk mē tingo yath arīa ka
Yecu.

33 Gīn othuno ī kabedo
n'ecwodo nī Gölgötha (na
gönyö nī Kabedo mē Cogo
Wic).

34 Acikari ömīö Yecu köngö
ölök n'erubo kī yath na kēc;
ēntö kinge na ēn öbölö, Yecu
ökwērö madhö ökö.

35 Kinge na dong gīn oguro
Yecu ī kor yath arīa, obolo gīnī
kwir mē poko böng mērē.

36 Cē gīn obedo pīny kunön
mē kürö ēn.

37 Oguro gīnī köp mē adoth
na gīn odotho ēn ködē malö
ī ka wie, n'ēcöö nī, “Man ēnē
Yecu, Rwoth k'Eyuda.”

38 Ekwoe arīö onwongo
eguro kanya acēl ködē, ngat
acēl yo cīngē kucem, ēka ngat
acēl yo cīngē kucam.

39 Jö n'onwongo tye ka wok
ī ngete obedo gīnī ka yanyö
ēn, yengo wigī,

40 ēka kobo gīnī nī, “In ikobo
nī ibino muko öt k'Obanga
ökö, cē igērö ī nīnö adek,
lari keni ēka idhi pīny kī kor
yath arīa, ka in ibedo Wod
k'Obanga!”

41 Ēlamdhök na dito, ep-
wony cīk ēka edong thon
önywarö gīnī Yecu.

42 Gīn okobo nī, “Ēn ölarö
jö nökenē, ēntö ēn ba twērö
larē kēnē! Ēn obedo rwoth mē
Icarael! Wēk ēn obin pīny kī
ī kor yath arīa, cē wan ebino
yee ēn.

43 Ēn geno Obanga ēka kobo
nī ēn ebeto Wod k'Obanga.
Wēk Obanga ölar ēn kobedini
ka mütö.”

44 Ekwoe n'onwongo eguro
kanya acēl ködē thon öyanyö
gīnī ēn.

Thöo ka Yecu

* 27:27 **Praitorion** obedo lai k'alöc.

45 Cakërë caa abicël më kiceng më thuno kōdë naka caa abungwën, pīny ocido ökō na cōl i wi lobo kibēc.

46 İ kin caa abungwën më kothyeno Yecu okok kī dwōn na longo nī, “Eloi, Eloi, lama cabaktani?”—na gönyō nī, “Obangana, Obangana, pīngō iwēka nī kōman?”

47 İ karë na jō mōkō n'ocung kunōn owinyo, gīn okobo nī, “Ēn tye ka cwodo Eliya.”

48 Cücüth dhanō acël örīngō ökwanyō amor, cē olutho i kōngō ölök na wac, örwakō i wi lüth, ēka ömīō both Yecu nī ömadhī.

49 Ēntō jō nōkēnē okobo nī, “Wēk unu ěn kēnē! Eru enenu ka Eliya twērō bino më larō ěn.”

50 Yecu okok dōkī kī dwōn na longo, cē öthōō ökō.

51 İ caa nōn, böngü katein na tye i öt k'Obanga öyēc opokere ökō i dul ariō cakërë kī malō naka pīny. Pīny oyengere ēka kite öbarē gīnī ökō.

52 Lyene öyabērē ökō ēka kom jō na leng na pol n'onwongo öthōō ocer gīnī ökō.

53 Odonyo gīnī ökō kī i lyene ēka kinge cer ka Yecu öcīdhō gīnī i Jerucalēm cē onyuthere gīnī both jō na pol.

54 İ karë n'Adit na löö acikari kī jō n'onwongo tye kōdë më kürō Yecu önēnō gīnī oyeyeng ēka gin na kibēc n'ötīmērē, obedo gīnī kī lworo rwök, cē okobo gīnī nī, “Adyer, ěn onwongo obedo Wod k'Obanga!”

55 Mon na pol onwongo tye gīnī kunōn na neno gīnī kī cecen. Gīn onwongo ölübō kör Yecu kī i Galilaya më könyō ěn.

56 İ kin mon nōn gīnī onwongo tye iē Maria më Magadala, Maria aya ka Yakobo ēka Yocepu, ēka aya k'awope ka Jebedayo.

Eiko Yecu i lyël

(Marako 15:42-47; Luka 23:50-56; Jon 19:38-42)

57 İ karë na pīny dong cido, dhanō mörō më Arimataya n'obedo alōnyō na nyīngē Yocepu obino, ěn thon onwongo obedo alübör Yecu.

58 Ēn öcīdhō both Pilato cē ökwaō kom Yecu ēka Pilato öcīkō nī ěk ěmīi bothe.

59 Yocepu ökwanyō kom Yecu, cē oboo ökō kī böngü na leng,

60 ēka opyelo i bur lyël mērē na nyen, na ěn onwongo ogworo i kidi. Ēn ölörō kidi na thwōnē i dhō lyël, ēka öya öcīdhō ökō.

61 Maria më Magadala ēka Maria nōkēnē ca onwongo obedo gīnī kunōn n'opimere kī lyël.

Ēkürpīny na kürō lyël

62 Kodiko mērē, na ěnē nīnō na lübō Nīnō më Yübērē, ělamdhök na dito ēka Eparicayo öcökērē gīnī i nyim Pilato.

63 Gīn okobo nī, “Adwong, wan epo nī i karë na ěn pod kwō, wan ewinyo ka abwöl jō nōn kobo nī, ‘Kinge nīnō adek an abino cer dōkī.’

64 Cē myero imīi cīk ěk ěgwök lyël na bër naka i nīnō

më adek ëk kür ëlëbkörë öcïdh gïñi ökwäl kome ökö, cë okob gïñi both lwak nï ën ocer ökö kï i kin jö n'öthöö. Bwöl më ajiki ni bino bedo na rac na löö bwöl më acël ökö."

⁶⁵ Pilato ögamö nï, "Ter unu acikari n'obedo gïñi ëkürpïny. Cïdh igwök unu na bër rwök kite na un itwërö ködë."

⁶⁶ Cë öcïdhö gïñi më kürö dhö lyël na bër nakun mwönö gïñi anyuth i kom kidi ëka eketho ëkürpïny.

28

Cer ka Yecu

(*Marako 16:1-10; Luka 24:1-12; Jon 20:1-10*)

¹ Kinge Cabït k'Eyuda, i kin keko i nïñö na lübö cabït k'Eyuda, Maria më Magadala ëka Maria nökënë öcïdhö gïñi më nënö lyël.

² Athura oyeyeng na dit oyengo pïny, piën malaika ka Rwoth n'öya kï i polo obino pïny cë othwaro kidi ökö kï i dhö lyël ëka obedo i wie.

³ Malaika nön onen na ryëny calö lüth köth, ëka böng mërë onwongo tar calö pëë.

⁴ Ëkürpïny obedo gïñi kï lworo rwök i karë na gïñ önënö malaika ëka komgï ömyël cë ödökö gïñi calö jö n'öthöö.

⁵ Ëntö malaika okobo both mon nï, "Kür ibed unu kï lworo, piën an angeo nï un itye ka rangö Yecu n'onwongo eguro i kor yath aria.

⁶ Ën ba tye kany; ën ocer ökö, kite na ën okobo. Bin inën unu kanya ën onwongo obuto ië.

⁷ Cïdh unu pïöpïö ëk ikob unu both ëlëbkörë: 'Ën ocer ökö kï kin jö n'öthöö, ëka ën tye ka cïdhö anyim niwu yo Galilaya. Un ibino nënö ën kï kunön.' Po unu i kom ngö na an akobo niwu."

⁸ Cë mon öbünö yaa ökö pïöpïö kï i wi lyël kï lworo ëka kï yom cwiny na thwönë, cë öringö gïñi më cïdhö kobo both ëlëbkörë.

⁹ Athura Yecu oromo ködgï, cë omothogï nï, "Kuc obed kodwu!" Gïñ obino bothe, ömakö gïñi tyënë cë öwörö gïñi ën.

¹⁰ Cë Yecu okobo nïgï nï, "Kür ibed unu kï lworo. Cïdh ikob unu both utmegona ëk öcïdh gïñi yo Galilaya; cë gïñ bino nënöna kï kunön."

Köp n'ëkürpïny ödwökö

¹¹ I karë na mon tye ka woth i yoo, ëkürpïny mökö öcïdhö i pacö ëka ödwökö gïñi ripot both ëlamdhök na dito gïñ na kibëc n'ötïmërë.

¹² I karë n'ëlamdhök na dito öcökërë gïñi kanya acël k'edong, cë öyübö gïñi köp më mïö cïlïng na thwönë both acikari,

¹³ nakun kobo gïñi bothgï nï, "Kob unu both lwak nï, 'Ëlëbkörë obino gïñi kiwor cë ökwälö gïñi kome i karë n'onwongo wan ënïnö ökö.'

¹⁴ Ka alöc bino winyo köp nï, cë wan ebino kobo nïnë, ëk can mörö kür opodh i komwu."

¹⁵ Cë acikari ögamö gïñi cïlïng, ëka ötïmö gïñi kite n'ëcïkögï ködë. Köp ni obedo

këth i kin Eyuda othuno ködë
naka tin.

*Yecu onen both ëlëbkörë
(Marako 16:14-18; Luka
24:36-49; Jon 20:19-23; Tic
k'Ëkwëna 1:6-8)*

¹⁶ Cë ëlëbkörë apar wie acël
öcïdhö gïñi yo Galilaya, i wi
kidi na Yecu onwongo okobo
bothgï më cïdhö ië.

¹⁷ I karë na gïn önënö Yecu,
öwörö gïñi ën; ëntö jö mökö
obedo ka kalakala.

¹⁸ Cë Yecu obino bothgï ëka
okobo nï, “Twër kïbëc na tye i
polo ëka i wi lobo etyeko dong
mïö ökö botha.

¹⁹ Pï manön cïdh unu dong
ëk ilök unu jö më rok kïbëc
ödök gïñi ëlëbköra, baticagi
unu kï nyïng Apap, ëka Wod
ëka Tipo Naleng,

²⁰ pwony unugï më gwökö
gin na kïbëc na an atyeko
cïköwu ködë. An atye kodwu
karë kïbëc, naka i ajiki pïny.”

Emuth na Bër i kom Yecu kite na Marako öcöö Köp na ut i buk ka Marako

Buk ni Jon Marako enë öcöö. Obedo buk acël i kin buke angwën na miö onu köp i kom Emuth na Bër i kom Yecu Kiricito. Buke nökenë enë Matayo, Luka, ëka Jon. Marako nen calö obedo ki gum më nënö ëka winyo Yecu ki i Jerucalem cë ki kunön öcakö bedo ngat n'oye. Kinge enwongo ni en owotho ki Paulo ëka Baranaba i wothgi më acël (Tic k'Ëkwëna 12:25). En thon obedo amiï köny both akwëna Petero pi mwaka na pol (1 Petero 5:13). Enwongo ni en onwongo köp na pol ki kom köp mërë i kom Yecu ki i kom ngö na Petero okobo ninë.

I buk ni, Marako miö köp i kom kwö ëka tic ka Yecu. En oketho cwinye rwök i kom ngö na Yecu otio nakaka ngö na en okobo. En obedo ka nwönö ni Yecu nyutho tükö mërë më larö, gönyö ëka cangö jii. Neno mërë onwongo tye i kom Yecu na calö atic ëka athin k'Obanga. Tango mërë, cangö jii, gönyö jii na tipo na reco otweogi ëka tükö mërë më wëkö bal nyutho en na calö wod k'Obanga.

Buk ni cakërë ki köp i kom

tic ka Yecu i kin lwak, ëka ki köp mërë ni ker k'Obanga dong obino ökö piny i lobo. Pol karë Marako tero köp më guro Yecu i kor yath na calö köp më ribërë i kin Obanga ki dhanö. Na lübërë ki köp ka Marako, Yecu onwongo can pi bal onu (nen cura 8:31; 9:31; 10:33-34, 45). Marako onyutho ngö n'ötümërë na thuth i cabit më ajiki na bara Yecu öthöö ëka ojiko köp mërë ki cer ëka dök ka Yecu i wi polo.

Pwony ka Jon Abatica

(Matayo 3:1-12; Luka 3:1-18; Jon 1:19-28)

¹ Man enë acaki më Emuth na Bër i kom Yecu Kiricito, Wod k'Obanga.*

² Kite n'ëcöö ködë i buk k'adwarpiny Icaya:

“Obanga okobo ni, ‘An abino oro aorna i nyimi, na bino yübö yoo nini.’

³ Dwön dhanö mörö tye ka redo i thim ni, ‘Yüb unu yoo pi Rwoth, miï unu yoo ocung atir ninë.’”

⁴ Aor ni onwongo obedo Jon Abatica. En onwongo tye i thim ëka ötütö ni jii myero ebaticagi më nyutho ni gin dong ongut ökö ki i kom balgi ëka ölökerë gini both Obanga ëk ötüm nigä kica.

⁵ Jo na pol më lobo Yudea ëka Jerucalem obino gini both Jon. Gin onwongo tuco balgi ëka Jon baticagi i kulo Jordan.

⁶ Jon onwongo ruko böng n'eyübö ki kom yer kinaga,

* 1:1 Baibul nökenë ba ketho Wod k'Obanga.

tweo wang pyërë kī del, camö bonyo ëka mör kic më thim.

⁷ Jon ötitö both jii nī, “Ngat mörö ute na tye ka lübö köra, ën pīrë tēk löa ökö. An ba apora më gungo pīny ëka më gönyö thöl wörë.

⁸ An abaticawu kī pii, ëntö ën bino baticawu kī Tipo Naleng.”

Batica ka Yecu

(Matayo 3:13-4:11; Luka 3:21-22; 4:1-13)

⁹ İ karë nonu Yecu öya kī İ Najaret İ lobo më Galilaya ëka Jon obatica ën İ kulo Jordan.

¹⁰ Na Yecu pod donyo malö kī İ pii, cücüth ën önönö polo öyabërë ëka Tipo Naleng opye İ kome na cal k'amam.

¹¹ Eka dwön mörö öya kī İ polo na kobo nī, “In ënë Woda më amara, cwinya yom İ komi.”

¹² Cücüth Tipo Naleng otero Yecu İ thim,

¹³ kanya ën obedo İë pī nīnö pyer angwën nakun Catan tēmö ën. Leeni na ger onwongo thon ut kunön ëka emalaika obedo gwökö ën.

Yecu ocwodo ëcik rēc angwën

(Matayo 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ İ karë na dong etweo Jon İ buc, Yecu obino yo Galilaya nakun titö köp İ kom Emuth na Bër n'öya kī both Obanga.

¹⁵ Eñ okobo nī, “Karë dong örömö, Ker k'Obanga dong cwök. Ngut unu ëka iyee unu Emuth na Bër!”

¹⁶ İ nīnö mörö acël na Yecu onwongo tye ka woth İ nget

Nam më Galilaya, ën önönö ëcik rēc ariö, Cimon ëka ömīn mërë Anderiya, bolo gīnī böögī İ pii.

¹⁷ Yecu okobo bothgī nī, “Bin ilüb unu köra, ëka an abino miöwu idökö ëmak jii nakaka rēc.”

¹⁸ Cücüth gīn öwëkö böögī ëka ölübö gīnī kör Yecu.

¹⁹ İ karë na ën öcīdhö anyim na nönök, önönö Yakobo ëka ömīn mërë Jon, ëthīn ka Jebedayo, n'obedo gīnī İ yeya yübö böögī.

²⁰ Eka cücüth Yecu ocwodogī cē öwëkö gīnī apapgī Jebedayo İ yeya kī jö n'onwongo epangogī apanga ëka ölübö gīnī ën.

Dhanö na tye kī tipo na rac
(Luka 4:31-37)

²¹ Yecu ëka ëlübörë öcīdhö gīnī yo Kaperanaum, cücüth İ ceng Cabīt k'Eyuda ën ödönyö İ cinagoga ëka öcakö pwony.

²² Jii obedo kī ur İ kom pwony mërë, pīen opwonyo na calö ngat n'onwongo ut kī twër, na path kī kite n'epwony cik pwonyo ködë.

²³ Cücüth dhanö mörö onwongo tye İ cinagogagī kī tipo na rac ëka öcakö redo nī,

²⁴ “Kara imitö ngö kī bothwa, Yecu më Najaret? In ibino më tyekowa ökö? An angeo ngat na in ibedo—ngat na Leng n'Obanga ooro.”

²⁵ Eñtö Yecu ocoko nakun kobo nī, “Ling ökö, ëka donyi ökö kī İ kome!”

²⁶ Tipo na rac ömiö ën öryërë ëka oredo rwök cē öya ökö kī İ kome.

27 Jö kibëc obedo gini ki ur
rwök nakun penyere gini kën-
gi ni, “Man ngö? Pwony na
nyen na ut ki twër! Ën coko
naka thon tipo na reco, ëka
winyo gini ën.”

28 Emuth i kom Yecu ökëth
örömö kabedo n'ögürö lobo
më Galilaya kibëc.

Yecu öcangö jö na pol

*(Matayo 8:14-17; Luka
4:38-41)*

29 Cücüth na Yecu dong öya
ökö ki i cinagoga, öcïdhö gin
ki Yakobo ëka Jon yo pacö ka
Cimon ëka Anderiya.

30 Marö ka Cimon onwongo
obuto piny, na two lyetho
ömakö ëka cücüth gin okobo
köp i kome both Yecu.

31 Ën dong öcïdhö bothe,
ömakö cingë, ëka otingo malö.
Two lyetho öya ökö ki i kome
ëka öcakö yübö nigï cem.

32 Kothyeno nön na ceng
dong dönyö, jii okelo etwoe
kibëc bothe ëka jö na cene
ömakögi.

33 Ëka jö kibëc më pacö nön
ögürë gini i dholokek.

34 Cë Yecu öcangö jö na pol
n'onwongo ut gini ki koth
twoe na papath, ëka öryëmö
cene na pol, ën ba oyeo ni
cene më twak piën gin on-
wongo ngeo nga na ën obedo.

Yecu ötitö köp i Galilaya

(Luka 4:42-44)

35 Kodiko cön na piny pod
cöl, Yecu öya cë öcïdhö yo
kanyalik ëka obedo i lëga
kunön.

36 Ëntö Cimon ëka ewodhe
öcïdhö gini më rangö ën.

37 I karë na gin onwongo
Yecu, gin okobo ninë ni, “Jö
kibëc tye ka rangöni.”

38 Ëntö Yecu okobo nigï
ni, “Eru ecïdh unu i peci
nökënë ëk an thon atit nigï
köp. Manön ënë gin n'ömiö
an abino.”

39 Cë ën owotho i Galilaya
kibëc nakun titö köp i cina-
gogagi ëka ryëmö cene.

*Yecu öcangö ëcwö na ut ki
two dhöbü*

*(Matayo 8:1-4; Luka 5:12-
16)*

40 Ëcwö mörö na ut ki two
dhöbü obino cë orumo cöngë
both Yecu, nakun kwaö ën ni,
“Ka imitö, itwërö miöna bedo
na leng.”

41 Kica ömakö Yecu cë öryëö
cingë ogudo ëka okobo ninë
ni, “An amitö, komi dong
obed na leng!”

42 Cücüth dhöbü orwenyo
ökö ki i kome ëka ëmiö ödökö
na leng.

43 Cë Yecu ömiö ën öcïdhö
nakun cikö na tük ni,

44 “Kür ikob both ngat mörö
ngö n'ötimërë. Ëntö cïdhï
inyuthiri both alamdhök ëka
imii tyër pi bedoni na leng
na lübërë ki cik na yam Muca
öcikö pi jö n'ëcangögi ki i two
dhöbü. Man bino bedo caden
both jö kibëc ni in emii idökö
na leng.”

45 Ëntö ën öcïdhö ëka örwëö
ngö n'ötimërë both jö kibëc.
Na calö adwogi ka ngö
n'ötimërë, ömiö Yecu ba dökï
ödönyö i pacö na kome nen
ëntö obedo yökö kanyalik, cë
jii ki i kabedo kibëc ömëdërë
gini më bino bothe.

2

Yecu öcangö ngat na kome okwe
(Matayo 9:1-8; Luka 5:17-26)

¹ Kinge ninö na nönök, Yecu dökï odwogo i Kaperanaum, jii owinyo ni en odwogo pacö.

² Lwak na pol öcökëre ginï kanya acël na kabedo ödökö na ding naka i dholokek, ëka en ötitö köp k'Obanga bothgi.

³ Cë cwö angwën obino n'otingo ginï dhanö na kome okwe bothe.

⁴ Gin onwongo ba römö tero ëcwö ni both Yecu piën lwak onwongo opong rwök. Otuco ginï wi öt ki malö n'opimere ki kanya Yecu onwongo ut ië. Cë gin olwao ëcwö na kome okwe n'obuto i ökëka piny i nyim Yecu. ⁵ I karë na Yecu önënö yeegi, okobo n'ëcwö na kome okwe ni, "Woda, balni dong ëwëkö ökö."

⁶ Entö epwonye mökö më cik ka Muca onwongo obedo kany nön nakun penyere ginï ki i cwinygi kën-gi ni,

⁷ "Pïngö dhanö ni twak ni köman? En tye ka yanyö Obanga! Obanga kékën ënë twërö wëkö bal!"

⁸ Cücüth Yecu ongeö ki i cwinye ngö n'onwongo gin tye ka thamö, ëka openyogi ni, "Pïngö ithamö unu köp ni ki i cwinywu?"

⁹ Mënë na yot, më kobo both dhanö na kome okwe ni, 'Balni dong ëwëkö ökö,' onyo ni, 'Yaa malö, ikwany ökëkani, ëka içak woth'?

¹⁰ Entö an amitö inge unu ni, Wod ka Dhanö ut ki twër

i wi lobo më wëkö bal." Cë Yecu okobo both dhanö na kome okwe ni,

¹¹ "An akobo nini, yaa malö, kwany ökëkani ëka içidh yo pacö."

¹² En öya malö, ökwanyö ökëka mërë ëka oduyo yökö na gin kibëc tye ka nënö. Jö kibëc ouro ëka öpakö ginï Obanga na kobo ginï ni, "Wan anaka yam bara ënënö gin mörö na calö man!"

Yecu ocwodo Lebi
(Matayo 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ Yecu dökï öcïdhö i dhö Nam më Galilaya. Lwak na pol obino bothe ëka en öcakö pwonyogi.

¹⁴ Na Yecu onwongo tye i woth, önënö Lebi wod k'Alipayo obedo i öd cökö ocoro mërë. Yecu okobo ninë ni, "Lüb köra." Cë Lebi öya malö ëka ölübö körë.

¹⁵ Na Yecu onwongo ut i cem i öt ka Lebi, ëcök ocoro ëka ëbal na pol onwongo tye i cem kanya acël ködë ëka ëlübkörë. Jö na pol onwongo tye n'ölübö ginï kör Yecu.

¹⁶ I karë n'epwony cik ka Muca n'obedo Eparicayo önënö ginï en ka cemo k'ëbal ëka ëcök ocoro, gin openyo ëlübkör Yecu ni, "Pïngö en cemo k'ëcök ocoro ëka ëbal?"

¹⁷ I karë na Yecu owinyo köp ni, en okobo nigï ni, "Pathi jö na komgi yot ënë mitö dak-tar, ëntö etwoe. An ba abino më cwodo jö na kitegi atir ëntö ëbal."

Peny i kom rio kec

(Matayo 9:14-17; Luka 5:33-39)

18 I karë mörö n'onwongo ëlëbkör Jon Abatica ëka Eparicayo ut gini i rio kec, jö mökö obino gini both Yecu ëka openyo ën ni, "Pिंगö ëlëbkör Jon Abatica ëka ëlëbkör Eparicayo rio gini kec, ëntö megì ba rio kec?"

19 Yecu ögamö ni, "Wele k'anyom twërö rio kec n'anyom tye ködgì kanya acël?" Ba twërö gini rio kec n'anyom tye ködgì kanya acël.

20 Ëntö karë bino thuno n'ebino kwanyö anyom ökö ki bothgì, cë gin dong bino rio kec i ninö nön.

21 "Ngat mörö ope na dapö böngü na nyen i kom böngü n'otii, cë ka ötimö, böngü na nyen bino yëcö böngü n'otii ökö cë miö kanya öyëc bedo na thwönë.

22 Ëka ngat mörö ope na pikö köngö ölöc na nyen i ocwe* na cön. Ka öpikö, cë köngö ölöc bino yëcö ocwe ökö, köngö ölöc bino öny ëka ocwe thon bal ökö. Ëntö köngö ölöc na nyen myero ëpiki i ocwe na nyen."

Peny i kom ceng Cabit k'Eyuda

(Matayo 12:1-18; Luka 6:1-5)

23 I ninö mörö acël më ceng Cabit k'Eyuda, na Yecu onwongo tye ka wok k'ëlëbkörë i pwodho bël, ëlëbkörë öcakö rìdhö with bël.

24 Eparicayo okobo both Yecu ni, "Nën, pिंगö gin tye ka türö cik i ceng Cabit k'Eyuda?"

25 Ëka Yecu okobo nigì ni, "Un ba ikwanö ki i Cöc na Leng ngö na Daudi ötimö i karë na kec oneko ën ëka ewodhe?"

26 Ën ödönyö i öt k'Obanga i karë na Abiathar onwongo obedo Alamdhök na Dit ëka öcamö ogati n'etyërö both Obanga na yam cik ökwërö ni dhanö mörö kür öcam na path k'ëlamdhök kékën. Ën thon ömiö nökenë both ewodhe."

27 Cë Yecu okobo nigì ni, "Ceng Cabit onwongo ëyübö pì dhanö, pathi dhanö pì ceng Cabit.

28 Pì manön Wod ka Dhanö obedo Rwoth, naka thon më ceng Cabit."

3

Ëcwö na badë okwe

(Matayo 12:9-14; Luka 6:6-11)

1 I ninö mörö acël më ceng Cabit k'Eyuda, Yecu döki ödönyö i cinagoga ëka ëcwö na badë okwe onwongo ut kunön.

2 Jö mökö onwongo ut gini kunön më nönö ka Yecu twërö cangö ëcwö ni i ceng Cabit ëk enwong gini yoo më dotho ën.

3 Yecu okobo both ëcwö na badë okwe ni, "Yaa malö ëk icung i nyim jii."

4 Cë Yecu okobo bothgì ni, "Cik yeo i ceng Cabit ni ëtim gin mörö na bër onyo na rac, ëlar kwö onyo enek ökö?" Ëntö gin öling alinga.

* 2:22 Eyuda pikö köngö ölöc i ocwe n'ëyübö ki i kom pyen dyël.

5 Ën önönögi k'akëmö ëka cwinye ocwer pī nwang cwinygī. Yecu okobo n'ëcwō nī, “Ryë badi.” Ën öryëö badë cë öcang ökö.

6 Cë Eparicayo oduyo gīnī yökō cūcūth më yübō köp kī jö na cwakö Erode kite na myero enek kī Yecu.

Lwak ölübö Yecu

7 Yecu k'ëlübkörë öya cë öcīdhö gīnī yo dhö nam, ëka lwak na pol n'öya kī i lobo Galilaya, Yudea,

8 Jerucalem, Idemea, kukidë më kulo Jordan, ëka kī i lobo n'örükö Turo kī Cidon ölübö gīnī körë. I karë na lwak na pol owinyo gīnī gin na kibëc na ën obedo ka tīmō, gīn obino bothe.

9 Yecu okobo n'ëlübkörë nī öyüb gīnī yeya ninë, ëk kür lwak ödië.

10 Ën onwongo öcangö jö na pol i ninö nön, cë jö kibëc na two onwongo dīrë gīnī më gudo ën.

11 Ka tipo na reco önönö Yecu, podho gīnī pīny i nyime ëka kok gīnī nī, “In ibedo Wod k'Obanga.”

12 Ëntö Yecu öcīkö tipo na reco nī kür okob gīnī nī ngat mörö nga na ën ebeto.

Yecu öyëro ëkwëna apar arīö

(Matayo 10:1-4; Luka 6:12-16)

13 Kinge manön Yecu öcīdhö i wi kidi ëka ocwodo jö n'onwongo ën mitö woth ködgi ëka obino gīnī bothe.

14 Ën öyëro jö apar arīö ëka ocwodogī nī ëkwëna ëk owoth

ködë kanya acël, ëka eorgī më cīdhö tītö köp k'Obanga,

15 ëka më bedo kī twër më ryëmö cene.

16 Man ënë jö apar arīö na ën öyëro: Cimon (na ën öcakö nyīngë nī Petero),

17 Yakobo ëka ömīn mërë Jon, awope ka Jebedayo, (ëntö Yecu ömīögī nyīng nī, Boanergi, na tyën köp mërë nī, “Jö na mor kamë köth.”)

18 Anderiya, Pilipo, Batulumayo, Matayo, Tomaci, Yakobo wod k'Alipayo, Tadeo, Cimon (dhanö na mitö löckën)

19 ëka Yuda Ikariot n'oketho örörö i kom Yecu.

Yecu ëka Belijebul

(Matayo 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

20 Cë Yecu ödünyö i öt ëka lwak na pol obino örükö ën dökī. Ën ëka ëlübkörë onwongo ba twërö gīnī nwongo caa më cem.

21 I karë na wede mërë owinyo ngö n'ötīmërë, cë obino gīnī më makö Yecu piën gīn öthamö nī, “Ën opo ökö.”

22 Epwony cīk ka Muca mökö öya kī i Jerucalem na kobo gīnī nī, “Ën ut kī Belijebul, adwong ka cene. Kanya ën nwongo tēkö kī ië më ryëmö cene.”

23 Cë Yecu ocwodogī ëka ötwak ködgi kī carolok nī, “Catan twërö ryëmö Catan nīngö?”

24 Ka ker opokere ië arīö, ker nön ba twërö cung.

25 Ëka ka jö më öt opokere ië arīö, jö më öt nön ba twërö cung.

26 Ēka ka Catan opokere cē ōlwēnyō ī kome kēnē, ēn ba twērō cung, ajiki mērē nwongo dong othuno.

27 Ngat mōrō ope na twērō dōnyō ī ōt ka ngat na tēk mē yakō jami mērē, thwara ka ēn ōcakō tweno dhanō na tēk ni ōkō ēka dong cakō yakō jami kī ī ōdē.

28 An akobo niwu kōp adyer nī, bal kībēc na dhanō tīmō ēka ayeny n'ēyanyō k'Obanga ērōmō tīmō kīca,

29 ēntō ngat mōrō na yanyō Tipo Naleng ba ebino tīmō nīnē kīca piēn nwongo ōtīmō bal na bedo na twal."

30 Yecu okobo nīgī piēn gīn onwongo tye ka kobo nī, "Ēn ut kī tipo na rac."

Aya ka Yecu ēka utmego mērē

(Matayo 12:46-50; Luka 8:19-21)

31 Cē aya ka Yecu ēka utmego mērē obino gīnī. Gīn ocung yōkō ēka eoro ngat mōrō both Yecu ī ōt, ēk obin yōkō ōtwak kōdgī.

32 Lwak onwongo obedo nakun ōgūrō gīnī Yecu ī dyere, cē ekobo nīnē nī, "Ayani ēka utmegoni ocung yōkō tye gīnī ka rangōni."

33 Yecu ōgamō nīgī nī, "Nga ēnē obedo ayana ēka utmegona?"

34 Cē ōnēnō jō n'obedo pīny n'ōgūrō ēn dyere ēka okobo nī, "Man ēnē ayana ēka utmegona."

35 Ngat mōrō na tīmō ngō n'Obanga mītō, ēnē ōmēra, amēra, ēka ayana."

4

Carolok ī kom acwō kodhi (Matayo 13:1-9; Luka 8:4-

8)

1 Yecu dōkī ōcakō pwony ī dhō Nam mē Galilaya. Lwak na pol rwōk ōcōkērē bothe, cē ēn ōidhō ī yeya ēka obedo īē nakun jīi kībēc odong ī dhō nam.

2 Yecu opwonyogī kī kōp na pol kī carolok nī:

3 "Winy unu! Apur mōrō ōcīdhō mē cwōōnō kodhi mērē.

4 Ī karē na ēn tye ka cwōōnō kodhi, kodhi mōkō ōkīr ī dye yoo, ēka wīny ōdēdēpō ōkō.

5 Kodhi nōkēnē ōkīr kanya obedo kitekite na ngōm nōnōk īē. Kodhi nī otuu piōpiō piēn ngōm onwongo rēp.

6 Ēntō ī karē na ceng ōryēny ōwangōgī rwōk, oner gīnī ōkō piēn oriigī ba ōdōnyō na thuth.

7 Kodhi nōkēnē opodho ī kin okudhi. Okudhi ōdōngō ēka ōdīōgī cē ba ōnyakō nyige.

8 Kodhi nōkēnē opodho ī ngōm na bēr ōdōngō ēka nyige ōnyak, mōkō pyer adek, mōkō pyer abicēl ēka mōkō mia acēl."

9 Cē Yecu okobo nī, "Ngat na tye kī ithe mē winyo, myero owiny."

Pwony ī kom carolok

(Matayo 13:10-17; Luka 8:9-10)

10 Ī karē na Yecu onwongo tye kēnē k'ēlūbkōrē apar ariō ēka jō nōkēnē, gīn openyo ēn tyēn carolok.

¹¹ Ēka ěn okobo nĩgĩ nĩ,
“Mũng mẽ ker k'Obanga
ẽmĩowu. Ěntõ both jõ nõkẽnẽ
an atwak kõdgi kĩ carolok,

¹² ěk,
“Ka gĩn õnẽnõ, õnẽn gĩnĩ
ěntõ ba bino gĩnĩ nĩang.
Ka gĩn owinyo, owinyo gĩnĩ
ěntõ gĩn ba bino nĩang ĩẽ.
Piẽn ka gĩn õtĩmõ, gĩn bino
lõkẽrẽ both Obanga,
ěka ěn bino tĩmõ nĩgĩ
kĩca.”

*Yecu õgõnyõ carolok
k'acwõ kodhi
(Matayo 13:18-23; Luka
8:11-15)*

¹³ Cẽ Yecu openyogĩ nĩ, “Un
ba ĩnĩang ĩ tyẽn carolok nĩ? Un
ibino nĩang ĩ carolok nõkẽnẽ
kĩbēc nĩngõ?

¹⁴ Apur cwõ kodhi na ěnẽ
kõp k'Obanga.

¹⁵ Kodhi n'opodho ĩ yoo
ocung pĩ jõ na winyo kõp
k'Obanga, cẽ cũcũth Catan
bino kwanyõ kõp na gĩn
owinyo õkõ.

¹⁶ Kodhi n'opodho kanya
obedo kitekite, ocung pĩ jõ
na winyo kõp k'Obanga ěka
cũcũth gamõ gĩnĩ kĩ yom
cwiny.

¹⁷ Ěntõ kit na ba ut gĩnĩ
k'orĩĩ n'õdõnyõ na thuth, ba
bedo gĩnĩ ape. Podho gĩnĩ
õkõ cũcũth ka tye gĩnĩ kĩ pẽkõ
onyo ka eketho ayela ĩ komgi
pĩ yee kõp k'Obanga.

¹⁸ Kodhi nõkẽnẽ n'opodho
ĩ kin okudhi ocung pĩ jõ na
winyo kõp k'Obanga,

¹⁹ Ěntõ par mẽ kwõ mẽ lobo
nĩ, marõ lõnyõ, ěka miti mẽ
jami kĩbēc bino cẽ dĩõ kõp

k'Obanga õkõ ěka ba nyak
gĩnĩ.

²⁰ Ěntõ kodhi n'opodho
ĩ ngõm na bẽr cung pĩ jõ
na winyo ěka gamõ kõp
k'Obanga. Gĩn nyakõ nyig-gĩ
pyer adek, mõkõ pyer abicẽl
onyo mia acẽl.”

*Carolok ĩ kom tara
(Luka 8:16-18)*

²¹ Yecu okobo both lwak
nĩ, “Ngat mörõ ute na cwĩnyũ
tara cẽ ketho ĩ thẽ adĩta onyo
ĩ thẽ ětana ěka ba ketho ĩ ka
cibo tara?

²² Piẽn ba tye gin mörõ
n'õkanẽrẽ na ba ebino
ngeeno, ěka mũng mörõ ope
na ba ebino kelo kanyalẽr.

²³ Ka ngat mörõ tye kĩ ithe
mẽ winyo, myero ěn owiny.”

²⁴ Yecu thon okobo nĩgĩ nĩ,
“Gwõkẽrẽ unu kĩ kom gin nĩ
winyo unu. Gin na un ipimo
kõdẽ, ěnẽ thon ebino pimo
niwu kõdẽ, ěka dĩkĩ ebino
mẽdõ niwu.

²⁵ Jõ na tye kĩ gin mörõ
ebino mẽdõ nĩgĩ, ěka jõ n'ope
kĩ gin mörõ ebino kwanyõ
naka thon gin mörõ na tĩdĩ na
gĩn tye kõdẽ õkõ.”

Carolok ĩ kom tuu ka kodhi

²⁶ Yecu õmẽdẽrẽ mẽ kobo
nĩ, “Ker k'Obanga cal k'apur
n'õcwõ kodhi ĩ ngõm.

²⁷ Kiceng ěka kiwor, na ěn
õnĩnõ onyo neno, nyig kodhi
tuu ěka dĩngõ, ěntõ ěn ba
nĩang kit na nwongo õtĩmẽrẽ
kõdẽ.

²⁸ Ngõm mĩõ nyig kodhi tuu
ěka nyakõ nyige kẽnẽ, mẽ
acẽl pote cakõ donyo, cẽ wie
yũbẽrẽ, ěka ajiki mẽrẽ nyige
cẽk.

29 Ī karē na nyige öcëk, apur cakö bino ëka kaö kī pala, piën karē mē kac nwongo örömö.”

Carolok i kom nyig kodhi karadali

(Matayo 13:31-32,34; Luka 13:18-19)

30 Yecu dökī openyo nī, “Ngö na onu ebino poro kī Ker k'Obanga onyo carolok mēnē na onu myero etii ködē?

31 Cal kī nyig kodhi karadali na ënē tidi rwök kī kin kodhi n'ëpidhō i ngöm.

32 Ëntö ka ëpidhō, döngö na thwönē rwök na löö kodhi nökenē kibëc n'ëpidhō i pwodho. Jangē döngö na boco, ëka wīny na ngwëcö kī malö twërö gërö udigī cē yweo i tipo mērē.”

33 Yecu ötitö köp mērē both lwak nakun tio kī carolok, okobo nīgī kite na gīn twërö nīang ködē.

34 Ën ba okobo gīn mörö bothgī na ba otio kī carolok, ëntö ka ën ut kēnē k'ëlübörē, ën gönyö nīgī jami kibëc.

Yecu öjükö yamö

(Matayo 8:23-27; Luka 8:22-25)

35 Ī nīnō nōn na pīny dong cido, Yecu okobo both ëlübörē nī, “Eru engolu nam yo löka nam tung ca.”

36 Cē gīn otero Yecu i yeya ëka öcakö gīnī wëkö lwak i ngeegī. Yeya nökenē thon onwongo tye kanya acël ködē.

37 Ëka yamö na ger obino i nam. Pii na tingere malö öcakö dönyö i yeya, ëka yeya öcakö pong kī pii.

38 Ī caa nōn, Yecu onwongo tye ka nīnō i ngee yeya n'otheno wie k'athen wic. Ëlübörē ocoo ën ëk öya malö, na redo gīnī nī, “Apwony, in ba iparö nī wan ëcwök lūny ökö i pii?”

39 Yecu öya malö ëka ocoko yamö cē okobo nī pii na tingere malö nī, “Līng ökö! Cung moth!” Cücüth yamö ocung ökö, ëka jami kibëc öling moth.

40 Cē Yecu openyo ëlübörē nī, “Pīngö un ilwor? Un ba itye kī yee?”

41 Ëlübör Yecu onwongo ödökö gīnī na lwor ökö. Cē öcakö penyere gīnī kēn-gī nī, “Ëcwö ni ënē nga, na naka thon yamö ëka pii na tingere malö winyo?”

5

Yecu öcangö dhanö na tye kī tipo na rac

(Matayo 8:28-34; Luka 8:26-39)

1 Cē Yecu ëka ëlübörē öngölö Nam mē Galilaya ëka othuno gīnī yo löka nam mē lobo Gereca.

2 Ī karē na Yecu donyo yökö kī i yeya, dhanö mörö na tye kī tipo na rac öya kī i wi lyene mē romo ködē.

3 Dhanö ni onwongo bedo i kin lyene ëka ngat mörö onwongo ope na twërö tweno ën kadī kī jëgëlē.

4 Pol karē etweo tyënë kī cīngē ëntö caa kibëc ën codo jëgëlē ëka türö nywenyo ökö kī i tyënë. Ngat mörö onwongo ope na tēk na twërö löönö ën.

5 Karë kibëc kiceng ëka kiwor ën bedo i kin lyene ëka i wi kite nakun kok, ëka ngöngölö kome kënë ki kite.

6 I karë na ën önënö Yecu ki kanya bobor, öringö bothe cë orumo cöngë i nyime.

7 Ën öcakö redo rwök ni, "Yecu, Wod k'Obanga na Malö Rwök, ngö na in imitö ki botha? Kwongiri i nyim Obanga ni ba ibino pwodona!"

8 Piën Yecu onwongo okobo ninë ni, "Yaa ökö ki kom ëcwö ni, in tipo na rac!"

9 Cë Yecu openyo tipo na rac ni, "Nyingi nga?"

Ën ögamö ni, "Nyingwa Lejon, piën wan etye na pol i dhanö ni."

10 Tipo na reco dök ökwaö Yecu rwök ëk kür öryëmgï ökö ki i lobo nön.

11 Öthipan pün onwongo tye ka cem i bad kidi.

12 Cë tipo na reco ökwaö gini Yecu ni, "Or-wa i pün, ëk ëdöny i igi."

13 Cë Yecu oyeo nigï, ëka tipo na reco odonyo ëka ödönyö gini i pün. Öthipan pün onwongo tye na römö elip ariö. Pün öngwëcö gini ki i bad kidi yo i nam cë pii ömwönyögi ökö.

14 Ëkwath n'onwongo kwaö gini pün öngwëcö gini ökö ëka örwëö gini emuth i pacö na cwök ëka ki lobo n'ögürö kany nön. Jii öbünyö cidhö më nënö ngö n'ötümërë.

15 I karë na lwak obino both Yecu, gin önënö dhanö n'onwongo tipo na reco

opong i kome, obedo piny kunön n'oruko böng mërë ëka wie tye na bër, cë lworö ömakögi kibëc.

16 Ëka jö n'önënö ngö n'ötümërë, okobo gini both jö nökenë köp i kom dhanö na tipo na reco opong i kome, ëka i kom pün.

17 Cë lwak öcakö kwaö Yecu ëk öya ökö ki i lobogi.

18 Na Yecu dong tye ka dönyö i yeya, dhanö n'onwongo tipo na reco tye i kome, ökwaö ën ni ëk ewoth ködë.

19 Ëntö Yecu ba oyeo. Okobo ninë ni, "Cidh yo pacö ëka both jö na megï cë ikob nigï jami kibëc na Rwoth Obanga ötimö ëka kit na ën ötimö nini kica ködë."

20 Ën öcidhö cë öcakö kobo ngö na Yecu ötimö i kome i Dekapoli* ëka jö kibëc n'owinyo ngö na ën okobo, obedo gini ki ur rwök.

Nyaka Yairo ëka dhakö n'ogudo böngü ka Yecu

(Matayo 9:18-26; Luka 8:40-56)

21 I karë na Yecu dökï öngölö nam ki yeya yo löka nam tung ca, lwak na pol öcökërë bothe nakun ën onwongo tye i nget nam.

22 Cë atëla mörö acël më cinagoga, na nyingë Yairo obino. I karë na ën önënö Yecu, orumo cöngë piny,

23 ëka odweko ën ni, "Nyara na tidï dong tye ka thöö athöa. Öma! Bin iketh cingi i kome, ëk öcang cë ökwö."

* 5:20 **Dekapoli** Gönyö ni peci apar.

24 Yecu owotho kanya acël kî Yairo. Lwak na pol ölübö ën nakun ëdiö ën.

25 Dhakö mörö onwongo tye na remo obedo cwer kî i kome pî mwaka apar ariö na ba cok.

26 Ën ölimö can na thwönë, ëka öbalö lîm mërë kibëc n'onwongo ën ut kodë më cülö daktae na pol. Ëntö two mërë ömëdërë amëda na ba öcang.

27 I karë na ën owinyo köp i kom Yecu, obino kî kungee nakun wok kî kin jîi ëka ogudo böngü ka Yecu,

28 piën ën onwongo öthamö pirë kënë nî, "Ka atwëro gudo böngü mërë këkën, an abino cang."

29 Cücüth remo na cwer ocung ökö, ëka ongeö kî i kome nî ën ëcang ökö kî kom can mërë.

30 I caa nonu cücüth, Yecu ongeö nî tükö öya kî i kome. Ën ölökerë both lwak cë openyo nî, "Nga n'ogudo böngüna?"

31 Ëlëbkörë okobo nîne nî, "In inënö lwak tye ka diöni ëka dökî ipenyo nî nga n'ogudi?"

32 Ëntö Yecu ölökerë më nënö nga n'ogude.

33 Cë dhakö ongeö ngö n'ötimërë i kome, obino na kome myël kî lworö ëka orumo cöngë i nyim Yecu cë ën okobo köp n'adyer kibëc bothe.

34 Yecu okobo both dhakö nî, "Nyara, yeeni ömiö idökö na bër. Cidh kî kuc ëka icang ökö kî kom twoni."

35 Na Yecu onwongo pod twak kodë, cwö mörö obino

kî i pacö ka Yairo, atëla më cinagoga. Gîn okobo nîne nî, "Nyari dong öthöö ökö. Kür dökî iyel apwony."

36 Ëntö Yecu onwongo owinyo ngö na gîn tye ka kobo ëka okobo both Yairo nî, "Kür ibed kî lworö. Bed kî yee këkën."

37 Cë Yecu ba oyeo nî ngat mörö më lübö körë na path kî Petero, Yakobo ëka Jon (ömîn Yakobo).

38 I karë na gîn obino i pacö k'atëla më cinagoga, Yecu önënö jîi na tye ka wöö kî koko.

39 Ën ödönyö i öt ëka okobo nigî nî, "Pîngö iwöö unu kî koko nî köman? Athîn ba öthöö, ëntö önînö anîna."

40 Lwak önyëro Yecu. Ëntö ën öryëmögi kibëc yökö ëka ödönyö k'apap k'athîn, aya k'athîn ëka ëlëbkörë adek i öt kanya anyaka nön onwongo obuto ië.

41 Yecu ömakö cîngë cë okobo nîne nî, "Talitha kumi," na gönyö nî, "Athîn anyaka, yaa malö!"

42 Ëka cücüth anyaka öya malö ëka öcakö woth (ën onwongo tye kî mwaka apar ariö), cë jîi obedo kî thwön ur rwök.

43 Yecu öcikögi rwök nî kür ömîi gîni ngat mörö onge ngö n'ötimërë ëka okobo nigî më miö nyakö nön gin mörö ëk öcam.

6

*Ëkwëro Yecu kî i Najaret
(Matayo 13:53-58; Luka
4:16-30)*

1 Yecu öya ökö kī kunön, ödök yo lobo thurgi ēka ēlūbkörē ölübö ēn.

2 İ ceng Cabit k'Eyuda, ēn öcakö pwony i cinagoga. Jö na pol n'owinyo pwony mērē ouro gīnī ēka openyo gīnī nī, “Ēcwö ni onwongo ryëkö ni kibëc kī kwene? Kit ryëkö mēnē n'ēmīö ēn? Ēn tio tango nīngö?”

3 Man pathi apaa bao, wod ka Maria ēka ömīn Yakobo, Yoce, Yuda, ēka Cimon. Amego mērē ba kwö i kin onu kany?” Cē gīn ökwērö yee i kome.

4 Cē Yecu okobo nīgī nī, “Adwarpīny ēwörö i kabedo kibëc na path kī i lobo mē pacö mērē ēka i kin wede mērē kī jö mē dyekalgī.”

5 Yecu onwongo ba twērö tio tango mörö kunön, na path kī ketho cīngē i wi etwoe mörö na nönök ēka öcangögī.

6 Ēn obedo kī ur rwök piēn gīn ope kī yee.

Yecu ooro ēlūbkörē apar ariö

(Matayo 10:5-15; Luka 9:1-6)

Cē Yecu owotho i pacö kī pacö, nakun pwonyo jii.

7 Ēn ocwodo ēlūbkörē apar ariö kanya acēl ēka öcakö orogī k'ariö ariö nakun miögi twēr i kom tipo na reco.

8 Yecu okobo nīgī nī kür owoth gīnī kī gīn mörö i wothgi na path kī lüth ögölē. Kür ömak gīnī cem, ocwe ēka ciling i jēba.

9 Ēn oyeo nīgī mē ruko wör, entö kür ömak gīnī böngü mē alöka.

10 Ēn okobo nīgī nī, “Ka idönyö unu i öt mörö, bed unu kany nön naka ka ibino yaa unu kī kany nön.

11 Ēntö ka ba ēgamöwu i kabedo mörö onyo ewinyowu, ka iya unu, tēng unu apua mē tyēnwu* ēk obed caden bothgi.”

12 Cē ēlūbkör Yecu öcakö cidhö gīnī, nakun titö gīnī nī jii myero ongut gīnī kī kom balgi.

13 Gīn öryēmö cene na pol ēka ewiro etwoe na pol kī möö cē ēcangögī.

Thöö ka Jon Abatica

(Matayo 14:1-12; Luka 9:7-9)

14 Rwoth Erode† owinyo köp i kom Yecu piēn jö kibëc onwongo twakö köp i kome. Jö mökö onwongo kobo nī, “Man myero obed Jon Abatica n'ocer kī i lyēl. Manön ēnē ömīö ēn tye ka tio koth tango nī.”

15 Jö nökenē okobo nī, “Ēn obedo adwarpīny Eliya.”

Jö nökenē kobo nī, “Ēn obedo adwarpīny na cal k'edwarpīny mörö na cön.”

16 Ēntö i karē n'Erode owinyo köp i kom Yecu, okobo nī, “Man myero obed Jon! Ēcwö na an anguno ngute ēnē dökī ocer ökö.”

17 Erode onwongo ooro acikari mē makö Jon ēka

* **6:11** *Tēng unu apua mē tyēnwu* nyutho nī Obanga ökwērö jö mē pacö nön, piēn gīn ökwērö winyo köp k'ëkwēna. † **6:14** Rwoth ni onwongo obedo Erode Antipa.

ketho ën i buc pi Kerodia, dhakö k'ömîn mërë Pilipo, piën Erode onwongo ökwanyö Kerodia më bedo dhakö mërë.

18 Jon obedo ka kobo n'Erode ni, "Cik ka Muca ba yeo ni ikwany dhakö k'omeru ilök ödök megî."

19 Kerodia obedo ki cwer cwiny i kom Jon ëka ömitö më neko ën. Entö ba ötwëro,

20 piën Erode onwongo lworo Jon ëka ngeo ni ën onwongo obedo dhanö na bër ëka ëcwö na leng, cë ën ögwökö Jon na bër. En onwongo marö winyo twak ka Jon kadî bed wie orubere, caa kibëc ën mitö ni ewiny köp ka Jon.

21 Kerodia onwongo karë na bër i ninö n'Erode öyübö karama më po pi ninö n'enywölë ködë. En ocwodo edite mërë, ëtëla wi lwëny ëka edite më Galilaya.

22 I karë na nyaka Kerodia obino ëka ömyël, ën oyomo cwiny Erode ëka wele mërë. Erode okobo both nyakö ni, "Penya gin mörö këkën na in imitö. An abino miöni."

23 Eka ën okwongere bothe ni, "An abino miöni gin mörö këkën na in ibino penyo ki botha, naka thon nucu më kerna!"

24 Anyaka ni öcïdhö both aya mërë cë okobo ninë ni, "Ngö na myero apeny?"

Aya mërë okobo ninë ni, "Peny wi Jon Abatica!"

25 Anyaka ni öbünyö woth piöpiö ödök cen both Erode ëka okobo ninë ni, "Amitö imia

wi Jon Abatica i cania kany i caa ni!"

26 Cë rwoth Erode obedo ki kumo rwök ëntö pi kwong na ën okwongo i nyim wele mërë, ömiö ën ba twëro kwëro na nyaka ni.

27 Cücüth rwoth ooro acikari na kürö piny i buc më cïdhö nguno ngut Jon ëka okel ninë wie. Acikari öcïdhö i buc cë onguno wi Jon

28 oketho i cania, ëka okelo ömiö both nyakö ni. Nyakö ni dong otero both aya mërë.

29 I karë n'ëlübkör Jon owinyo gini ngö n'ötimërë, obino gini cë ökwanyö gini kome ëka ëcïdhö eiko i bur lyël.

Yecu öpidhö jö elip abic

(Matayo 14:13-21; Luka 9:10-17; Jon 6:1-14)

30 I karë n'ëkwëna odwogo gini both Yecu, gin okobo ninë gin na kibëc na gin ötimö ëka opwonyo.

31 Cë Yecu okobo nigî ni, "Eru ecidhu yo kanya jii ope ië ëk eywe na nönök." En okobo ni köman piën jii onwongo tye na pol na bino ëka cïdhö gini. Yecu ëka ëkwëna mërë ba obedo gini ki caa mörö më cem thon.

32 Cë gin dong ödönyö i yeya ëka öcïdhö yo kanya jii ope ië.

33 Entö jö na pol n'önënögi ka cïdhö, ongeogi ëka öngwëcö gini ki tyën-gi ki kin peci cë öcakö thuno gini anyim nigî.

34 I karë na Yecu donyo yökö ki i yeya, ën önënö lwak jii na pol ëka kica ömakö ën i komgi, piën gin onwongo cal

kī rom n'akwathgī ope. Cē
ōcakō pwonyogī kī kōp na pol.

³⁵ Na pīny dong cwök yutho,
ēlūbkör Yecu obino bothe ēka
okobo gīnī nī, “Kany obedo
kanyalik, ēka pīny thon tye ka
cido.

³⁶ Kob nī lwak ēk öcīdh gīnī
kanya jō mōkō kwō gīnī iē ēka
ī kin peci na cwök ēk öwīl gīnī
cem mörō mē acama.”

³⁷ Entō Yecu ögamō nī, “Mi-
wugī gin mörō mē acama.”

Gīn openyo Yecu nī, “In
īmitō nī wan ēcīdh ēk etii
kī denario mīa ariō mē wīlō
ogati mē pīdhögī?”

³⁸ Cē Yecu openyogī nī,
“Ogati adi na un iut kōdē?
Cīdh īnēn unu.”

Gīn odwogo ēka okobo gīnī
nī, “Wan eut k'ogati abic ēka
rēc ariō.”

³⁹ Cē Yecu okobo n'ēlūbkörē
ēk ömīi jīi obed gīnī pīny ī gu-
rup ī lum na mar.

⁴⁰ Jīi obedo pīny ī gurup
mē mia acēlacēl ēka pyer abi-
cabic.

⁴¹ Yecu ökwanyō ogati abic
ēka rēc ariō, önēnō malō ī
polo, ēka ölēgō gum. Cē opoko
ī ogati ēka ömīō both ēlūbkörē
ēk opok gīnī both jīi. Ēn thon
opoko rēc ariō ī kin-gī kībēc.

⁴² Gīn kībēc ocemo ēka
oyeng gīnī.

⁴³ Ēka kinge, ēlūbkör Yecu
öcökō gīnī ngīny ogati ēka rēc
n'odong pong aditi apar ariō.

⁴⁴ Wel cwō n'öcamō gīnī
ogati onwongo tye elip abic.

Yecu owotho ī wi pii

*(Matayo 14:22-33; Jon
6:15-21)*

⁴⁵ Cücüth kinge man, Yecu
okobo n'ēlūbkörē ēk ödöny

gīnī ī yeya ēk öcīdh gīnī anyim
yo löka Bethecaída, nakun
ēn kobo both jīi ēk ödök gīnī
pacō.

⁴⁶ Kinge na dong omotho
jīi, ēn öcīdhō ī lēga ī wi kidi.

⁴⁷ Kothyeno na pīny dong
ocido, ēlūbkör Yecu onwongo
ut gīnī ī yeya ī dyere nam.
Yecu onwongo odong kēnē ī
ngöm.

⁴⁸ Ēn önēnō nī ēlūbkörē
onwongo tye gīnī ī thwōn
can, na yelere gīnī mē mīō
yeya cīdhō anyim piēn yamō
onwongo tye ka yelogī. Na
caa abungwēn mē kodiko
dong rōmō, Yecu obino bothgī
nakun tye ka woth ī wi pii. Ēn
öthēna mē poth kalögī,

⁴⁹ Entō ī karē na gīn önēnō
Yecu nakun tye ka woth ī wi
pii kī tyēnē, gīn okok rwök kī
lworo n'öthamō gīnī nī kōdē ēn
obedo jwök.

⁵⁰ Gīn kībēc onwongo
komgī öthōō ökö ī caa na gīn
önēnō Yecu.

Entō Yecu ötwak kōdgī
cücüth nakun kobo nīgī nī,
“Kür ibed unu kī lworo, bed
unu na cwinywu tēk! An
ēnōn!”

⁵¹ Cē Yecu öīdhō ī yeya
bothgī, ēka yamō ocung. Gīn
kībēc ouro gīnī rwök,

⁵² piēn gīn onwongo bara
önīang ī kom tango mē ogati.
Cwinygī onwongo nwang
rwök mē niang.

*Yecu öcangō jō na two ī
Genecaret
(Matayo 14:34-36)*

⁵³ Kinge na dong öngölō gīnī
nam, Yecu ēka ēlūbkörē ocung

gīnī ilōka nam i Genecaret ēka
ōywaō gīnī yeya i lak nam.

⁵⁴ Ikarē na gīn odonyo yōkō
kī i yeya, cūcūth jīi ōcakō
ngeno ēn,

⁵⁵ cē ōrīngō gīnī i kabedo
kībēc, na tingo gīnī jō na
two k'ōkēka yo kanya gīn on-
wongo owinyo nī Yecu ut iē.

⁵⁶ Kanya kībēc na ēn cīdhō
yo iē, i kin peci, peci na dōngō,
onyo i nget lobo, gīn okelo
etwoe yo cuk. Gīn ōkwaō ēn
ēk ōmīi etwoe ogud lak bōngū
mērē, ēka jō kībēc n'ogudo
ebino ēcangōgi ōkō.

7

*Kite mē thēkwarō k'edong
(Matayo 15:1-19)*

¹ I nīnō mōrō acēl, Epar-
icayo mōkō ēka epwony Cīk
ka Muca n'ōya gīnī kī i Jeru-
calem, obino ēka ōcōkērē gīnī
both Yecu.

² Cē ōnēnō gīnī ēlūbkōrē
mōkō na ba lūbō cīk mē kwer
mē lwōkō cīng jō na bara
ecemo.

³ Eparicayo ēka Eyuda kībēc
ba cemo na bara ōlwōkō gīnī
cīng-gī kite na cīk mē thēkwarō
k'edong mītō kōdē.

⁴ Ēka ka gīn odwogo kī i cuk,
ba cemo gīnī na bara ōlwōkō
cīng-gī. Gīn thon lūbō cīk mē
thēkwarō nōkēnē na pol na
calō lwōkō ekopo, aguli, ēka
k'aguli mē mola.

⁵ Eparicayo ēka epwony cīk
openyo gīnī Yecu nī, “Pīngō
ēlūbkōri ba lūbō gīnī cīk mē
kwer mē thēkwarō k'edong
ēntō cemo gīnī kī cīng-gī na ba
ēlwōkō?”

⁶ Yecu ōgamō nī, “Un et-
wodo! Adwarpīny Icaya on-
wongo odwaro kōp n'atīr i
komwu kite n'ēcōō kōdē nī,
“ ‘Rok nī wōra gīnī kī del
dhōgi,

ēntō cwinīgi bor kōda.

⁷ Wōra gīnī nono,

pwony na gīn pwonyo
obedo cīk ka dhanō.’

⁸ Un ikwērō lūbō cīk k'Obanga
ēka ilūbō unu kite ka dhanō.”

⁹ Cē Yecu okobo bothgi nī,
“Itye unu kī yodhi na bēr
mē kwērō cīk k'Obanga, ēk
ilūb unu kite mē thēkwarō na
mewu.

¹⁰ Muca yam okobo nī, ‘Wōr
apapni ēka ayani,’ ēka nī, ‘Ka
ngat mōrō ōyanyō apap mērē
onyo aya mērē, myero enek
ōkō.’

¹¹ Ēntō un ikobo nī ka
dhanō mōrō okobo n'apap
mērē onyo aya mērē nī, ‘Gīn
n'onwongo myero akonyi
kōdē ēnē līm mē Korban’ (na
tyēn kōp mērē ēnē nī gīn
n'ēmīō ōkō both Obanga),

¹² cē ēn kūr dōkī ōmīi līm
mōrō mē kōnyō apap mērē
onyo aya mērē.

¹³ I kit yoo nī, un ikwērō kōp
k'Obanga ēka ilūbō unu kite
mē thēkwarōwu. Ēka itīmō unu
jami na pol na cal kī manōn.”

*Gin na balō dhanō
(Matayo 15:10-20)*

¹⁴ Cē Yecu ocwodo lwak
bothe dōkī ēka okobo nīgi nī,
“Un kībēc winy unu kōpna ēka
īniang unu iē.

¹⁵ Gīn mōrō ope na yaa kī
yōkō na dōnyō i dhanō na
twērō balō ēn, ēntō gīn na yaa
kī i dhanō na donyo yōkō ēnē
balō ēn.

16 Ngat na tye kī ithe mē winyo myero ēn owiny.”*

17 Ī karē na Yecu ōwēkō lwak ēka ōdōnyō ī ōt, ēlūbkōrē openyo ēn tyēn kōp ī kom car-
olok nī.

18 Cē Yecu openyogī nī, “Un
thon bara inīang unu? Ba in-
geo unu nī gin na kībēc na
dōnyō ī dhanō nakun ōya kī
yōkō ba twērō balō ēn?

19 Piēn ba dōnyō naka ī
cwinye, ēntō cīdhō ī jamiē cē
donyo yōkō.” (Na Yecu okobo
kōp nī, ēn onwongo tye ka
kobo nī cem kībēc opore mē
acama.)

20 Yecu ōmēdērē mē kobo nī,
“Gin na yaa kī ī dhanō ēnē
balō ēn.

21 Piēn gin n'ōya kī ī dhanō,
n'ōya kī ī cwinye ēnē thama
na reco, tīm mē ōlyang, kwalō
kwo, nek,

22 elomi, woro mē jami
kībēc, tīm mōkō na reco,
bwölō jīī, miti mē kom,
nyeko, yanyō jīī, awaka, ēka
mingo.

23 Tīm na reco nī kībēc yaa
kī ī cwinye dhanō, ēka gīn ēnē
balō dhanō.”

*Yee ka dhakō mē
Curopoiniki*

(Matayo 15:21-28)

24 Yecu ōya ōkō kī kunōn ēka
ōcīdhō ī lobo Turo. Ēn ōdōnyō
ī ōt mōrō ēka ba ōmītō nī ngat
mōrō onge, ēntō ēn onwongo
ba twērō kanērē.

25 Cē dhakō mōrō na nyarē
onwongo tye kī tipo na rac
ī kome, owinyo kōp ī kom
Yecu, cē obino ēka orumo
cōngē ī nyime.

26 Dhakō nī onwongo
obedo jō Girik n'ēnywölō ī
Curopoiniki. Ēn ōkwaō Yecu
mē ryēmō tipo na rac ōkō kī
kom nyarē.

27 Yecu okobo nīnē nī, “Ēk
kono ēthīnō ōcam ngō na gīn
mītō kībēc, piēn ba opore
mē mīō cem k'ēthīnō both
gwongi.”

28 Dhakō ōgamō nī, “Rwoth
ikobo adyer, ēntō gwongi
thon na tye ī thē mēja
camō gīnī ngīny cem k'ēthīnō
n'opodho pīny.”

29 Cē Yecu okobo nīnē nī, “Pī
kōp na in ikobo, īrōmō cīdhō
yo pacō, piēn tipo na rac dong
ōya ōkō kī kom nyari.”

30 Ēn ōcīdhō yo pacō ēka on-
wongo nyarē obuto ī wi ētana,
ēka tipo na rac onwongo dong
ōya ōkō kī ī kome.

*Yecu ōcamgō athōō ith na
lēbē otwere*

31 Cē Yecu ōya ōkō kī ī lobo
Turo ēka owok ī Cidon yo
Nam mē Galilaya na tye ī lobo
Dekapoli.

32 Ēka lwak okelo ēcwō
mōrō bothe n'onwongo ithe
ōthōō ēka ba rōmō twak. Cē
ōkwaō gīnī Yecu ēk oketh cīngē
ī kome.

33 Kinge na Yecu otero ēn
thenge kī kin lwak, oketho
nyi cīngē ī ithe, ēka ōngülō laō
dhōgē ī cīngē cē ogudo lēbē.

34 Yecu ōnēnō malō ī wi
polo, ōcūr ēka okobo nī,
“Epata,” na tyēn kōp mērē nī,
“Yabiri!”

35 Cūcūth ēcwō nī ōcakō
winyo pīny. Thē lēbē thon

* 7:16 Baibul nōkēnē ba oketho tyeng nī.

ögöny ökö ëka öcakö twak na bër.

³⁶ Yecu öcökö lwak nî, “Kür ïcïdh ikob unu both ngat mörö ngö n'ötïmërë.” Ëntö kadi bed öcïkögï nî kömanön, gïn ömëdërë amëda më titö ngö n'ötïmërë.

³⁷ Lwak obedo kî ur rwök na kobo gïnî nî, “Gin na kibëc na ën ötïmö bër. Ën thon müö ëthöö ith winyo pïny ëka jö na thë lëbgï otwere më twak.”

8

*Yecu öpïdhö jö elip angwën
(Matayo 15:32-39)*

¹ Ì karë nonu, lwak na pol dökï ögürë ëka cem onwongo ope nïgï. Yecu ocwodo ëlëbkörë bothe ëka okobo nïgï nî,

² “Lwak othona gïnî rwök piën orio gïnî köda nïnö adek na gin mörö më acama ope.

³ Ka aorogï pacö na ba öcamö gïnî gin mörö, kec bino müögï wile ì yoo piën jö mökö kî kin-gï öya kî kanya bor.”

⁴ Ëka ëlëbkörë ögamö nî, “Kara wan ëtwërö nwongo cem na römö pïdhö lwak jö nî kî kwene na kany obedo thim?”

⁵ Yecu openyogï nî, “Ogati adi na un itye ködë?”

Gïn ögamö nî, “Ogati abirö.”

⁶ Cë Yecu okobo nî lwak ëk obed gïnî pïny. Ën ökwanyö ogati abirö, öpwöyö Obanga ëka opokogï, cë ömïö both ëlëbkörë ëk opok gïnî both lwak.

⁷ Gïn thon onwongo tye gïnî kî rëc ariö na thithinö. Yecu

öpwöyö Obanga ëka okobo n'ëlëbkörë ëk opokgï.

⁸ Jö kibëc ocemo naka oyeng gïnî. Ëka kinge cem, ëlëbkör Yecu öcökö gïnî ngïny cem n'ötütüra pong aditi abirö.

⁹ Jö n'onwongo tye kunön onwongo römö elip angwën. Cë Yecu okobo nî lwak ëk ödök gïnî pacö kinge cem.

¹⁰ Cücüth, Yecu ödönyö ì yeya k'ëlëbkörë ëka öcïdhö yo lobo Dalmanutha.

*Eparicayo ökwaö gïnî
anyuth*

(Matayo 16:1-6)

¹¹ Ì karë n'Eparicayo mökö owinyo gïnî nî Yecu othuno, gïn obino ëka openyo gïnî Yecu anyuth n'öya kî ì polo më tëmö ën.

¹² Ì karë na Yecu owinyo köp nî, öcür rwök kî ì cwinye ëka okobo nî, “Pïngö jö më karë nî mitö gïnî anyuth më tango? An akobo niwu köp adyer, ba abino nyutho nî jö më karë nî koth anyuth mörö këkën.”

¹³ Cë Yecu öya ökö kî bothgï, ödönyö ì yeya, ëka öngölö ì nam yo löka tung ca.

*Thöbï k'Eparicayo ëka më
k'Erode*

(Matayo 16:5-12)

¹⁴ Ëlëbkör Yecu onwongo wigï owil ökö më makö ogati ì wothgï. Gïn onwongo ömakö ogati acël këkën ì yeya.

¹⁵ Cë Yecu öcïkögï nî, “Myero igwökërë unu kî kom thöbï k'Eparicayo ëka më k'Erode.”

16 Gĩn öcakö twak i kin-gĩ kën-gĩ nĩ, “Ën tye ka kobo köp ni piën onu ba ëmakö ogati mörö.”

17 Yecu ongeon ngö n'onwongo gĩn tye ka twakö cë openyogĩ nĩ, “Pĩngö itye unu ka twak nĩ ba imakö unu ogati mörö? Un pod bara inënö onyo iniang unu? Cwinywu pod nwang?”

18 ‘Itye unu kĩ wangwu cë ba ineno unu. Itye unu kĩ ithwu cë ba iwinyo unu piny.’ Ba itwërö unu po i kom gĩn mörö kékën?

19 Ikarë na an apĩdhö jö elip abic k'ogati abic, aditi adi mē nginyē n'odong na un icökö?”

Ëlübör Yecu ögamö nĩ, “Apar ariö.”

20 “Ëka i karë na an apĩdhö jö elip angwën k'ogati abirö, aditi adi mē nginyē na un icökö?”

Cë gĩn ögamö nĩ, “Abirö.”

21 Ëka Yecu openyogĩ nĩ, “Un pod bara iniang?”

Yecu öcangö athöö wang i Bethsaida

22 Ikarë n'othuno gĩn i Bethsaida, jö mörö okelo athöö wang both Yecu, cë gĩn ökwaö ën mē gudo athöö wang.

23 Ëka Yecu ömakö cing athöö wang cë öpëö yökö i ngee pacö. Cë öngülö laö dhögë i wangë, oketho cingë i kome ëka openyo nĩ, “Itye ka nënö gĩn mörö?”

24 Ëcwö ni önënö malö cë okobo nĩ, “Eyo, atye ka nënö jii, ëntö gĩn tye ka nen kamē yen na tye ka woth.”

25 Cë Yecu dökĩ ogudo wang ëcwö ni ëka wangë öyabërë cë öcakö nënö jami kibëc na bër.

26 Yecu okobo nĩnë ëk öcĩdh yo pacö thurgĩ nakun cikö nĩ, “Kür icĩdh ikob nĩ ngat mörö kii pacö.”

Köp na Petero otuco i kom Yecu

(Matayo 16:13-20; Luka 9:18-21)

27 Yecu ëka ëlübörë öya gĩn i kii i Galilaya ëka öcĩdhö gĩn i peci na cwök kii Cecaria Pilipi. Na gĩn onwongo tye i woth, ën openyogĩ nĩ, “Jii mönö kobo nĩ an abedo nga?”

28 Gĩn ögamö nĩ, “Jö mökö kobo nĩ in Jon Abatica, mökö kobo nĩ in Eliya, ëka jö nökenë kobo nĩ in ibedo ngat acël i kin edwarpiny.”

29 Cë Yecu openyogĩ nĩ, “Ëntö un kono, ikobo nĩ an abedo nga?”

Petero ögamö nĩ, “In ibedo Meciya.”

30 Ëntö Yecu öcikögĩ nĩ kür okob gĩn nĩ ngat mörö köp i kome.

Yecu okobo pi thöö mërë

(Matayo 16:21-28; Luka 9:22-27)

31 Cë Yecu öcakö pwonyogĩ nĩ Wod ka Dhanö myero ölīm can na pol ëka edong, ëlamdhök na dito, ëka epwony cik bino kwërö ën ökö. Ebino neko ën, ëntö kinge nĩnö adek ën bino cer kii lyël.

32 Yecu ötwakö köp ni kanyalër both ëlübörë. Ëka Petero ökwanyö ën thenge cë öcakö coko Yecu pi kobo koth köp ni.

³³ Ëntö Yecu öwîrë ëka önënö ëlûbkörë, cê ocoko Petero na kobo nî, “Dök î ngea, Catan! Pîen thamani ba lûbô më k'Obanga ëntö më ka dhanö.”

³⁴ Cê Yecu ocwodo lwak ëka ëlûbkörë bothe cê okobo nî, “Ka ngat mörö mitö bedo alûbköra, myero ën kono öcak kwërë kënë, oting yath ariä mërë, ëka ölûb köra.

³⁵ Ka ngat mörö mitö larö kwö mërë, bino rwenyo kwö mërë ökö. Ëntö ka ngat na rwenyo kwö mërë pîra ëka pî Emuth na Bër, bino larö kwö mërë.

³⁶ Ëka ngö na in ibino nwongo ka itye kî jami më lobo nî kibëc, ëntö irwenyo tiponi ökö?

³⁷ Onyo ngö na dhanö twërö mîö më lökö kî kwö mërë?

³⁸ Ka ngat mörö lewic makö î koma ëka kî köpna î karë nî na ba ëwörö Obanga ië ëka më bal, Wod ka Dhanö thon lewic bino makö î kom dhanö nön î karë na ën bino dwogo ködë kî dheo k'Apap mërë ëka më k'emalaika na leng.”

9

¹ Ëka Yecu okobo bothgî nî, “An akobo niwu köp adyer nî tye jö mökö n'ocung kany na ba bino bilö gîni thöo naka ka wang n'önënö gîni ker k'Obanga ka bino kî tükö.”

*Kom Yecu ölökerë na path
(Matayo 17:1-13; Luka 9:28-36)*

² Kinge nînö abicël, Yecu ökwanyö Petero, Yakobo, ëka Jon cê öidhö ködgi î wi kidi na bor, kanya onwongo gîn tye

ië kën-gî. Na gîn tye ka nënö, kom Yecu ölökerë na path î nyimgî,

³ ëka böng mërë ödökö na tar na ryëny rwök na ngat mörö kî wi lobo ba römö lwökö nî kömanön.

⁴ Cê Eliya ëka Muca onen bothgî ëka öcakö gîni twak kî Yecu.

⁵ Petero okobo both Yecu nî, “Apwony, bër nî onu më bedo kany! Ëk ëgër othogo adek, acël na megî, acël më ka Muca, ëka acël më k'Eliya.”

⁶ Petero onwongo ba ngeo ngö na myero ekobi piën lworo onwongo ömakögi rwök.

⁷ Cê edou obino oumogi ökö, ëka dwön ötwak kî î edou nî, “Man ënë Woda na an amarö. Winy unu ën.”

⁸ Athura, î karë na gîn önënö ngetgi, gîn ba dökî önënö ngat mörö na path kî Yecu këkën.

⁹ Na gîn tye ka idho pîny kî wi kidi, Yecu öcikögi nî kür okob gîni nî ngat mörö ngö na gîn önënö, naka wang ka Wod ka Dhanö ocer kî î thöo.

¹⁰ Gîn ba okobo ngö n'ötîmërë both ngat mörö, ëntö obedo penyere gîni î kin-gî kën-gî nî, “Ngö na ‘cer kî î thöo’ gönyö?”

¹¹ Cê gîn openyo Yecu nî, “Pîngö epwony cik ka Muca kobo gîni nî Eliya myero kono öcak bino?”

¹² Yecu ögamö nigî nî, “Adyer Eliya ënë cakö bino ëka dwökö jami kibëc kakarë. Cê pîngö Cöc na Leng kobo nî Wod ka Dhanö bino limö can rwök ëka ebino kwërö ökö?

13 Ëntö akobo niwu nî, Eliya dong obino ökö ëka jîi ötîmô gin na kibêc na gîn mîtô i kome, kite na Cöc na Leng kobo nî bino timêrê ködê.”

Yecu ôcangö awobi na tye ki tipo na rac

(Matayo 17:14-20; Luka 9:37-43)

14 I karê na Yecu k'ëlübkörê adek odwogo gîni yo kanya ëlëbkörê nökênê onwongo ute gîni iê, gîn önênö lwak na pol n'ögürögi dyere ëka epwony cik ka Muca onwongo tye ka pyem ködgi.

15 Na lwak kibêc önênö Yecu, ouro gîni rwök ëka öringö gîni më motho ên.

16 Yecu openyo ëlëbkörê nî, “Ngö na un itye ka pyem ködgi iê?”

17 Dhanö mörö acêl ki kin lwak ôgamö nî, “Apwony, akelo woda bothi, piên ên ute ki tipo na rac na ba yeo nî ên ötwaki.

18 Ëka ka tipo na rac ömakö, rêdhö ên pîny na kome myël amyêla. Cê bwo yenyö ki i dhögê, kaö lakê na têk ëka kome jîng ökö. Akwaö ëlëbkori më ryëmö tipo na rac, ëntö ryëmö ölöögî ökö.”

19 Yecu okobo nigî nî, “Un wang rok na yeewu ope i kom Obanga! Abino bedo kodwu naka awene? Abino diö cwinya i komwu naka awene kara? Kel unu awobi nön botha.”

20 Cê gîn okelo awobi ni bothe. Ëntö i karê na tipo na rac önênö Yecu, oyuo awobi ni pîny cüth naka örakêrê na

lör alöra nakun bwo yenyö ki i dhögê.

21 Yecu openyo apap k'awobi nî, “Otero karê na röm kwene na gin ni obedo ka timêrê bothe?”

Ën ôgamö nî, “Anaka na ên pod tidi.

22 Tipo na rac rêdhö ên karê ki karê i mac onyo i pii, më tēmō neko ên ökö. Ëntö ka itwêrö timö gin mörö, kîca omaki i komwa êk ikönywa.”

23 Yecu okobo n'apap k'awobi nî, “Ka in itwêrö! Jami kibêc twêrö timêrê both ngat mörö kékên na yee.”

24 Cücüth apap k'awobi okok ki redo nî, “An ayee, ëntö kõnya êk abed ki yee na thwönê!”

25 I karê na Yecu önênö nî lwak tye ka ngwêc bino yo bothe, ên ocoko tipo na rac nî, “In tipo na ba miö awobi ni twak ëka winyo pîny, aciki më donyo yökö ki i kom awobi ni ëka kür dökî idöny i kome!”

26 Cê tipo na rac öcakö koko, ëka oyuo awobi ni pîny naka örakêrê ëka odonyo yökö ki i kome. Awobi ni onwongo dong cal ki lyêl na jö na pol okobo nî, “Ën öthöö ökö.”

27 Ëntö Yecu ömakö cîngê ëka otingo ên malö cê ocung.

28 Kinge na Yecu onwongo tye kênê i öt k'ëlübkörê, gîn openyo ên nî, “Pîngö wan ba ëryëmö cen?”

29 Yecu ôgamö nigî nî, “Koth tipo na rac na calö man, ëtwêrö ryëmö ki lêga kékên.*”

* 9:29 Baibul nökênê ketho lêga ëka rio kec.

Yecu ötwakö köp i kom thöo märe döki

(Matayo 17:22-23; Luka 9:43-45)

³⁰ Yecu ëka ëlëbkörë öya gini ki i kabedo non ëka owok gini i lobo Galilaya. En onwongo ba mitö ni ngat mörö onge kanya gin onwongo tye ië,

³¹ piën onwongo mitö pwonyo ëlëbkörë. Yecu okobo bothgi ni, “Wod ka Dhanö ebino ketho örörö i kome ëka ebino mio i cing jo na bino neko en. Entö kinge ninö adek, en bino cer ki i thöo.”

³² Entö ëlëbkör Yecu ba öniang gini i ngö n'onwongo en tye ka kobo, ëka gin onwongo lwor më penyo en.

Ngat na löö ki dit

(Matayo 18:1-5; Luka 9:46-48)

³³ Kinge na dong othuno gini i Kaperanaum, na gin dong tye i öt, Yecu openyo ëlëbkörë ni, “Ngö n'onwongo un itye ka pyem ië i yoo?”

³⁴ Entö gin öling alinga, piën gin onwongo tye ka pyem i wanga yoo ni nga enë löö ki dit ki kin-gi.

³⁵ Yecu obedo piny, cë ocwodo ëlëbkörë apar ariö bothe, ëka okobo ni, “Ka ngat mörö mitö bedo dhanö më acël, en myero obed dhanö më ajiki ëka obed atic ka jo kibëc.”

³⁶ Cë Yecu ökwanyö athin ëka oketho i dyeregë. Ötingo athin i kore, ëka okobo nigini ni,

³⁷ “Dhanö mörö na bino gamö athin na tidi na cal

ki man ki nyinga, nwongo ögama. Eka dhanö mörö na gama, nwongo ba ögama an këkën entö nwongo ögamö Apapna n'oorä.”

Tic ki nyiing Yecu

(Luka 9:49-50)

³⁸ Jon okobo both Yecu ni, “Apwony, wan enënë dhanö mörö ryëmö cene ki nyingi, entö wan ëjukö en piën onwongo en ba tye kukur onu.”

³⁹ Yecu okobo nigini ni, “Kür ijuku en, piën dhanö mörö ope na tio tango ki nyinga ëka döki cakö twakö köp na rac i koma.

⁴⁰ Ngat mörö këkën na ba dag onu, nwongo obedo akukur onu.

⁴¹ Ka ngat mörö ömiöwu pii më amodha piën un ibedo jo ka Kiricito, an akobo niwu köp adyer, dhanö non ebino cülö.

Gin na mio dhanö podho i bal

(Matayo 18:6-9; Luka 17:1-2)

⁴² “Ka dhanö mörö ömiö ngat acël ki kin ëthinö ni n'oye i koma opodho i bal, bedo na bër ka etweo pong rego na thwönë i ngute cë ebolo ködë i nam.

⁴³ Cë ka cingi enë mii itimö bal, ngun ökö. Bedo na bër rwök më dönyö i kwö ki cingi acël këkën na löö më dönyö i mac na ba thöo i kapiny ki cingi ariö.

⁴⁴ Kunön, kudi na camögi ba thöo, ëka mac na wangögi ba nekere.†

† 9:44 Baibul nökenë ba ketho tyeng ni.

45 Ka tyeni ënë teri i bal, ngun ökö. Bedo na bër rwök më dönyö i kwö ki tyeni acël na löö më boloni i mac kapiny ki tyeni ariö.

46 Kanya kudigi ba thöo ki ië ëka mac thon ba nekere.†

47 Ëka ka wangi ënë mii itimö bal, köl ökö. Bedo na bër rwök më dönyö i Ker k'Obanga ki wangi acël kekën na löö më bedo ki wangi ariö cë eboli ködë i mac kapiny.

48 Kanya

“‘kudigi ba thöo ki ië

ëka mac thon ba thöo.’

49 Piën kadö na bino lönyö ngat acëlacël ënë mac.

50 Kadö bër, ëntö ka orwenyo mit mëre ökö, itwërö miö dökö na mit nängö dökü? Un myero ibed unu ki rwöm më kadö i kinwu ëka ibed unu ki kuc ki jö nökenë.”

10

Pwony i kom këthö nyom

(Matayo 19:1-12; Luka

16:18)

1 Cë Yecu öya öwëkö Kaperanaum ëka öcïdhö yo kupiny i lobo Yudea ëka yo löka kulo Jordan. Lwak jö na pol obino dökü bothe, ëka na calö kite n'önaa timö ködë, ën opwonyogi.

2 Eparicayo mökö obino bothe ëka ötëmö gini ën nakun epenyo ni, “Cik yeo ni ëk ëcwö ökwër dhakö mëre?”

3 Yecu ögamö nakun penyogi ni, “Ngö na cik ka Muca kobo?”

4 Gin ögamö ni, “Muca ömïö twër both ëcwö më cöönö

waraga më kwër ëka öryëm ën ökö.”

5 Yecu okobo nigü ni, “Muca ömïöwu cik nön pi nwang cwinwu.

6 Ëntö cakërë i acaki ketho lobo ‘Obanga ocweo ëcwö ëka dhakö.’

7 ‘Pi tyen köp ni ëcwö bino wëkö apap mëre ëka aya mëre, cë riberë ki dhakö mëre,

8 ëka gin ariö bino dökö kom acël.’ Cë gin ba dök bedo jö ariö, ëntö kom acël.

9 Pi manön, gin n'Obanga öribö kanya acël, dhanö mörö kür opok kin-gi.”

10 I karë na gin onwongo tye i öt dökü, ëlëbkör Yecu openyo ën i kom köp na ën okobo.

11 Yecu okobo nigü ni, “Ka dhanö mörö ökwërö dhakö mëre, cë önyömö dhakö nökenë dökü, nwongo ën ödönyö i elomi.

12 Ëka ka dhakö ökwërö cwörë cë önyömëre k'ëcwö nökenë dökü, nwongo ën thon ödönyö i elomi.”

Yecu ölëgö gum i kom ëthinö

13 I ninö mörö acël jö mökö okelo ëthinö both Yecu ëk ogudgi, ëntö ëlëbkörë ocokogi.

14 I karë na Yecu önënö, öngöö rwök. Ën okobo nigü ni, “Wëk unu ëthinö obin botha ëka kür ijukugi piën ker k'Obanga tye pi jö na calö man.

15 An akobo niwu köp adyer ni dhanö na ba bino gamö

† 9:46 Baibul nökenë ba ketho tyeng ni.

9:48 Icaya 66:24

ker k'Obanga na calö athin, ba bino dönyö ië."

¹⁶ Cë Yecu otingo ëthinö i kore ëka oketho cingë i wigï cë ölēgö gum i komgi.

Ëcwö n'obedo alönyö

¹⁷ I karë na Yecu öcakö woth mërë i yoo, ëcwö mörö öringö i körë, cë orumo cöngë piny i nyime, ëka openyo ni, "Apwony na bër, atim ngö ëk anwong kwö na bedo naka?"

¹⁸ Yecu ögamö ninë ni, "Pïngö in icwoda ni abër? Ngat mörö ope na bër, na path k'Obanga këkën.

¹⁹ In ingeo cik ni: 'Kür ineki, kür idöny i elomi, kür ikwal, kür ibed acaden më twodo, kür ibür dhanö mörö, wör apapni ëka ayani.' "

²⁰ Ëcwö ni öcakö gamö ni, "Apwony, atyeko gwökö cik nön kibëc cakërë i wang thinnona."

²¹ Yecu önönö ëcwö ni, cë ömarö ën, ëka okobo ninë ni, "Gin mörö acël ënë pod orem ki bothi. Apë ëk icidh icadh jamini na in iute ködë kibëc ëka imti lim mërë both ëcan, ëka ibino bedo ki lönyö na thwönë i wi polo. Cë ibin, ilüb köra."

²² I karë n'ëcwö ni owinyo Yecu ka ötwak ni kömanön, wangë öcakö lökërë ökö, cë ödök cen ki cwer cwiny, piën ën onwongo tye ki lönyö na thwönë rwök.

²³ Yecu öwirë cë önönö ëlëbkörë ëka okobo nigï ni, "Bino bedo na tæk both ëlönyö më dönyö i ker k'Obanga!"

²⁴ Ëlëbkör Yecu obedo ki ur rwök i köp mërë. Ëntö Yecu

okobo döki ni, "Ëthinöna, bino bedo na tæk ningö më dönyö i ker k'Obanga!

²⁵ Bedo na yot pi kënaga më dönyö ki wang libira ni löönö pi alönyö më dönyö i ker k'Obanga."

²⁶ Ëlëbkör Yecu dök ouro rwök ëka ötwak i kin-gi këngi ni, "Cë nga na dong twerö larë?"

²⁷ Yecu önönögi cë okobo ni, "Ki both dhanö, ba twerë, ëntö ki both Obanga, jami kibëc twerë."

²⁸ Petero okobo both Yecu ni, "Wan ewëkö jami kibëc më lübö kori."

²⁹ Yecu ögamö ni, "An akobo niwu köp adyer ni ngat mörö ope n'öwëkö pacö mërë, onyo utmego mërë onyo aya mërë onyo apap mërë onyo ëthinö mërë onyo pwothi mërë pira ëka pi Emuth na Bër,

³⁰ na ën ba bino nwongo jami na kadhö manön wang mia acël i karë ni, udi, utmego, ayagi, ëthinögi, ëka jamigi kanya acël k'ayela. I karë më ajiki dhanö nön bino nwongo kwö na bedo naka.

³¹ Ëntö jö na pol na kobedini obedo më acaki bino gini dong cen, ëka jö n'odong cen bino tölö anyim."

Yecu okobo pi thöo mërë döki

³² I karë na gin tye ka cidhö yo Jerucalem, nakun Yecu ënë ötölö anyim, ëlëbkörë ouro rwök ëka jö n'onwongo lübö köre obedo gini ki lworo. Ën döki otero ëlëbkörë apar ariö ki thenge ëka okobo

bothgi ngö na bino timëre i kome.

³³ Yecu okobo bothgi ni, "Onu ecidho naka yo Jeru-calem, eka Wod ka Dhanö ebino ketho örörö i kome both elamdhök na dito eka epwony cik ka Muca. Gin bino ngölö thöo i wie eka ebino miö en i cing Erok,

³⁴ na bino gini nywarö en eka ngölö laö dhögi i kome, pwodo ki del eka eneko en ökö. Kinge ninö adek, en bino cer."

Kwac ka Yakobo eka Jon

³⁵ Yakobo eka Jon, awope ka Jebedayo, obino gini both Yecu eka okobo ninë ni, "Apwony, wan emitö ni itim niwa gin mörö këkën na wan ebino penyoni."

³⁶ Yecu openyogi ni, "Ngö na un imitö ni an atim niwu?"

³⁷ Gin ögamö ni, "Wek ngat acel ki kinwa obed i nget cingi kucem eka ngat nökenë obed i nget cingi kucam ka in ibino bedo i then ker me dheoni."

³⁸ Entö Yecu okobo nigini ni, "Un ba ingeo ngö na un ipenyo. Un itwëro modho k'ekopo me can na an amodho köde, onyo itwëro unu batica ki koth batica me can na an abino batica köde?"

³⁹ Gin ögamö ni, "Wan etwëro."

Yecu okobo nigini ni, "Okopo na an abino modho köde, un thon ibino modho köde eka kit batica n'ebino batica an köde, un thon ebino baticawu köde."

⁴⁰ Entö köp me bedo i nget cinga kucem onyo kucam, pathi an enë amio. Obanga

enë bino miö kabedo nön both jö na en öyëro."

⁴¹ I karë n'elübkör Yecu apar owinyo köp ni, cwinygi öwang i kom Yakobo eka Jon.

⁴² Cë Yecu ocwodogi kibëc bothe eka okobo nigini ni, "Un ingeo unu ni jö n'engeogi kamë elöc k'Erok, löögi ki twëro eka editegi na malö thon bedo ki twëro i komgi."

⁴³ Un kür ibed unu ni kömanön, entö ngat na mitö bedo adit ki kinwu, myero obed aticwu.

⁴⁴ Eka ngat na mitö bedo dhanö me acel, myero obed opii ka jö kibëc.

⁴⁵ Naka thon Wod ka Dhanö ba obino ni ek etii ninë entö me tic pi jii eka me miö kwö mërë me kökö jö na pol."

Yecu öcangö wang Batulumayo

(Matayo 20:29-34; Luka 18:35-43)

⁴⁶ Yecu kanya acel k'elübkörë obino gini i Jeriko. I caa na gin dong onwongo yaa me wëkö Jeriko, lwak na pol ölübö körgi. Ecwö na wangë öthöo, na nyingë Batulumayo (wod ka Timayo) onwongo obedo i nget yoo kwaö kwac.

⁴⁷ I karë na en owinyo ni Yecu me Najaret enë tye ka wok, en öcakö redo na kobo ni, "Yecu, Wod ka Daudi, kica omaki i koma!"

⁴⁸ Jö na pol ocoko en ni ek öling ökö, entö en ömëdërë ki redo rwök, "Wod ka Daudi kica omaki i koma!"

⁴⁹ Yecu ocung eka okobo ni, "Cwod unu en obin."

Cē gīn dong ocwodo athöo wang na kobo gīnī nīnē nī, “Dīi cwinyi! Yaa malö! Ēn tye ka cwodoni.”

⁵⁰ Athöo wang obolo böng mērē thenge, opye kī tyēnē ēka obino both Yecu.

⁵¹ Yecu openyo ēn nī, “Ngö na in imītō nī atīm nīnī?”

Athöo wang okobo nī, “Apwony, amītō wanga önēn pīny.”

⁵² Yecu okobo nīnē nī, “Apē cīdhī, yeeni ocangi ökö.” Cūcūth wangē önēnō pīny ēka öcakö lübö kör Yecu.

11

Yecu ödönyö i Jerucalem kī dheo

(Matayo 21:1-11; Luka 19:28-40; Jon 12:12-19)

¹ Ī karē na Yecu k'ēlūbkörē dong cwök thuno i Jerucalem, gīn obino i Betepage ēka Betania na cwök kī tyēn Kidi mē Jeituni. Ēn ooro ēlūbkörē arīö,

² ēka okobo nīgī nī, “Apē unu i pacö na tye i nyimwu, ēka cūcūth na un idönyö iē, ibino nwongo unu athīn kana n'etweo kunön, na ngat mörö bara öidhö i wie anaka yam. Göny unu ēka ikel unu kany.

³ Ka ngat mörö openyowu nī, ‘Pīngö igönyö unu kana nön?’ Kob unu nīnē nī, ‘Rwoth ēnē mītō ēka ebino dwongo ökö piöpö.’”

⁴ Ēlūbkör Yecu arīö nī öcīdhö, ēka onwongo gīnī athīn kana n'etweo yökö i nget yoo i dhö wangkac, cē ögönyö gīnī.

⁵ Jö mökö n'onwongo ocung kunön openyogī nī, “Ngö na un itye ka tīmō, nakun igönyö unu athīn kana nön?”

⁶ Gīn ögamö kite na Yecu onwongo okobo nīgī ködē, ēka eyeo nīgī mē tero.

⁷ Cē gīn dong okelo athīn kana both Yecu ēka öpēdhö gīnī böng-gī i dye ngee, ēka ěn obedo iē.

⁸ Jö na pol öpēdhö böng-gī i dye yoo, nakun jö nökenē pēdhö jang yen na gīn ötürö kī i pwothi.

⁹ Jö n'ötölö anyim ēka jö n'ölübö körē oredo gīnī kī wöö nī,

“Ocana!”

“Gum obed i kom ngat na tye ka bino kī nyīng Rwoth!”

¹⁰ “Gum obed i kom ker ka kwarö onu Daudi na tye ka bino!”

“Ocana na tye malö i wi polo!”

¹¹ Yecu ödönyö i Jerucalem ēka öcīdhö i dyekal öt k'Obanga. Ēn önēnō jami kībēc, ěntö kite n'onwongo pīny dong cwök cido, ěn öcīdhö i Betania kanya acēl k'ēlūbkörē apar arīö.

Yecu ölamö yath ölam

¹² Kodiko mērē na gīn tye ka yaa wökö Betania, kec onwongo oneko Yecu.

¹³ Ēn önēnō yath ölam kī cecen na pote oluk, Yecu öcīdhö mē nēnō ka ětwērö nwongo nyige mörö. Ī karē na ěn othuno i thē yath, ěn ba onwongo gīn mörö ěntö pote kēkēn,

pïen karë nön ba obedo karë n'ölam nyak ië.

¹⁴ Cë Yecu okobo nï yath nï, “Ngat mörö myero kür dökï öcam nyigi.” Èka ëlëbkörë owinyo ën ka kobo.

Yecu ödönyö i öt k'Obanga (Matayo 21:12-17; Luka 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹⁵ Ì karë na gïn othuno i Jerucalem, Yecu ödönyö i dyekal öt k'Obanga ëka öcakö ryëmö jö n'onwongo tye ka cadhö jami ëka ewil. Èn ölökö mēja ka jö na lökö ciling atarö ëka thene ka jö na cadhö amam.

¹⁶ Yecu ba oyeo nï ngat mörö öngöl dyekal öt k'Obanga kï jami mörö më acadha.

¹⁷ Èn okobo nïgï nï, “Cöc na Leng kobo kanya aleng nï,

“ ‘Öda ebino cwodo nï
öt më læga pï lobo kibëc.’
Èntö un ilökö ödökö kabedo n'ëyak pono ië.”

¹⁸ Ì karë n'ëlamdhök na dito ëka epwony cïk ka Muca owinyo gïni ngö na Yecu ötwakö, gïn öcakö rangö kit yoo mörö na myero enek kï Yecu ködë. Gïn onwongo tye kï lworo i kome, pïen lwak onwongo uro pwony mërë.

¹⁹ Na pïny dong cido, Yecu ëka ëlëbkörë öya gïni ökö kï i Jerucalem.

Pwony n'öya kï kom ölam (Matayo 21:20-22)

²⁰ Kodiko mërë na gïn tye ka wok i nget yath ölam na Yecu ölamö, ëlëbkör Yecu önönö

yath ölam na dong ötal ökö anaka kï orii naka malö.

²¹ Wi Petero opo ëka öcakö kobo nï Yecu nï, “Apwony, nën! Yath ölam na in ilamö ötal ökö!”

²² Yecu ögamö nï, “Bed unu kï yee i kom Obanga.

²³ An akobo niwu köp adyer, ka ngat mörö okobo nï kidi nï, ‘Mukiri, ëk ipodh i nam,’ ëka ka ba obedo ka kalakala i cwinye ëntö yee nï ngö na ën ebino kobo bino timërë, ebino timö nïnë.

²⁴ Pï manön akobo niwu, gin mörö këkën na un ibino kwaö kï læga, bed unu kï yee nï ityeko unu nwongo, ëka bino bedo mewu.

²⁵ Èntö ka un itye ka læga, më acël tim kïca both ngat mörö këkën na köp mörö tye i kinwu ködë, ëk Apapwu na tye malö i wi polo thon ötïm niwu kïca i kom balwu.”

²⁶ “Èntö ka ba itïmö unu nï dhanö kïca, cë Apapwu na tye malö i wi polo thon ba bino timö kïca niwu i kom balwu.”*

Peny i kom twërö ka Yecu (Matayo 21:23-27; Luka 20:1-8)

²⁷ Yecu ëka ëlëbkörë dökï odwogo gïni i Jerucalem. Na Yecu onwongo tye ka woth i dyekal öt k'Obanga, ëlamdhök na dito, epwony cïk ka Muca, ëka edong obino gïni bothe.

²⁸ Gïn openyo Yecu nï, “Koth twër mënë n'ömïö in itïmö jami nï kibëc? Nga n'omii twërö më timögï?”

²⁹ Yecu ögamö nïgï nï, “An abino penyowu peny acël.

Gam unu nīna, ēka an abino kobo niwu koth twērō na an atye ka tīmō kī jami nī.

³⁰ Twērō ka Jon mē batica ōya kī i polo onyo kī both dhanō? Gam unu nīna!”

³¹ Gīn ōcakō larō kōp nōn i kin-gī kēn-gī ēka okobo gīnī nī, “Ka onu ekobo nī ōya kī i polo, ēn bino penyo nī, ‘Pīngō ba iyee unu i kom Jon?’

³² Ēntō ka onu ekobo nī, ‘Ōya kī both dhanō—’ ” (Gīn onwongo lworō lwak, piēn jō kibēc ngeo gīnī nī Jon adyer onwongo obedo adwarpīny.)

³³ Cē gīn dong ōgamō nī Yecu nī, “Wan ba engeo.”

Yecu okobo nīgī nī, “An thon ba abino kobo niwu koth twēr mēnē n’ōmīō an atio jami nī.”

12

Carolok i kom epang pwodho ōlōk

(Matayo 21:33-46; Luka 20:9-19)

¹ Cē Yecu ōtwak kōdgī kī carolok nī, “Yam onwongo tye dhanō mōrō n’ōpīdhō ōlōk i pwodho mērē. Ēn ōcēlō pwodho mērē nōn ōkō kī cēl, ōkūnyō bur iē mē bīō pig ōlōk, ēka ōgērō pem mē kūr iē. Cē ēn ōmīō pwodho ōlōk both epang pwodho mōrō ēka ēn ōcīdhō ōkō i lobo nōkēnē.
² Na karē mē pūdō ōlōk dong ōrōmō, ēn ooro atic mērē both epang pwodho ēk ōcīdh ōōm nīnē nyig ōlōk mōrō n’ōcēk.

³ Ēntō epang pwodho ōmakō atic n’onwongo eoro,

cē epwodo ēka ēryēmō ōdōk cen kī cīngē nono.

⁴ Won pwodho ōlōk ooro atic mērē nōkēnē dōkī, ēntō epang pwodho opwodo ēn i wie ēka etio tic mē lewic i kome.

⁵ Won pwodho ōlōk ooro atic mērē nōkēnē dōkī, ēka manōn gīn oneko ōkō. Ēn ooro jō nōkēnē na pol; mōkō kī kin-gī epwodogī, ēka nōkēnē enekogī.

⁶ “Won pwodho onwongo pod odong kī ngat acēl mē aora, wode n’onwongo ēn marō. Mē ajiki mērē ēn ooro wode nakun kobo nī, ‘Gīn bino wōrō woda.’

⁷ “Ēntō epang pwodho ōtwak i kin-gī kēn-gī nī, ‘Man ēnē alak jami. Bin unu, ēk enek ēn ōkō, ēka jami mē alaka bino bedo mē onu.’

⁸ Cē gīn dong ōkwanyō wod ka won pwodho ōlōk eneko ōkō, ēka ebolo yōkō kī i pwodho ōlōk.

⁹ “Ngō na dong won pwodho ōlōk bino tīmō? Ēn bino ēka neko epang pwodho nōn ōkō kibēc cē mīō pwodho ōlōk nōn both jō nōkēnē.

¹⁰ Un ba ikwanō unu kī i Cōc na Leng nī:

“ ‘Kidi n’egedo ōkwērō ēnē ōdōkō kidi mē gwīc ōt.

¹¹ Rwoth ōtīmō man, ēka obedo gīn mē aura kī wang onu?’”

¹² Ētēla k’Eyuda ōrangō gīnī yoo mē makō Yecu piēn ongeō gīnī nī ēn onwongo ōtwakō carolok i komgī. Ēntō gīn onwongo lworō lwak. Cē

gĩn öya öwëkö Yecu ëka öcïdhö
gĩnï ökö.

Cülö ocoro both Cija

13 Kinge, ëtëla dini ooro
gĩnï Eparicayo mökö ëka jö na
cwakö Erode both Yecu ëk en-
wong köp mörö ki i dhögë na
miö ëtwërö makö ën.

14 Gĩn obino bothe ëka
okobo gĩnï nĩ, “Apwony, wan
engeo nĩ in ibedo dhanö na
kite atir. In ba iwëkö jö nökënë
kobo nini ngö na myero itim
onyo ikobi. Ëntö in ipwonyo
yoo k'Obanga na rwatërë ki
köp na tye adyer. Pore më
cülö ocoro both Cija onyo pe?

15 Wan myero ëcül ocoro
onyo kür ëcül?”

Ëntö Yecu ongeö ököragi
nön ökö. Ën openyogi nĩ,
“Pĩngö itye ka tëmöna unu?
Nyuth nĩna denario ëk anën.”

16 Gĩn okelo acël bothe, ëka
Yecu openyogi nĩ, “Cal ëka cöc
na tye ië, obedo më ka nga?”

Gĩn ögamö nĩ, “Më ka Cija.”

17 Cë Yecu okobo nĩgĩ nĩ,
“Eyo, müi unu jami ka Cija
both Cija, ëka jami k'Obanga
both Obanga.”

Ëka gĩn obedo ki ur rwök i
kom Yecu.

*Peny k'Ecadukayo i kom
cer ki i thöö*

18 Cë Ecadukayo, na kobo
gĩnï nĩ cer ka jö n'öthöo ope,
obino gĩnï both Yecu ki peny.

19 Gĩn okobo nĩ, “Apwony,
Muca yam ömiöwa cïk nĩ ka
ëcwö mörö öthöo n'öwëkö
dhakö mërë na ba önywölö
ëthĩnö mörö, ömĩn mërë na
kwö myero olak dhakö nonu

ëk önywöl ëthĩnö i wi ömĩn
mërë.

20 Yam onwongo utmego
mörö ute gĩn abirö. Më acël
mërë onyomo ëka öthöo na ba
önywölö athĩn.

21 Ömĩn mërë më ariö ölakö
dhakö nön, ën thon öthöo
ökö na ba önywölö ködë athĩn
mörö. Ëka ötimërë both ömĩn
mërë më adek nĩ kömanön.

22 Utmego abirö ni kibëc
ölakö ën ëntö ba önywölö gĩnï
ëthĩnö mörö. Më ajiki mërë,
dhakö ni thon öthöo ökö.

23 Dhakö ni dong bino bedo
më ka nga i karë më cer? Pïen
utmego abirö kibëc onwongo
ölakö ën.”

24 Yecu ögamö nĩgĩ nĩ, “Un
ba irwenyo unu pĩ köp ni,
pïen ba ingeo unu Cöc na
Leng onyo tükö k'Obanga.

25 Pïen ka jö n'öthöo ocer,
gĩn ba dök nyomo onyo
ënyömögi. Gĩn bino bedo na
calö emalaika na tye i wi
polo.

26 “Ëntö kobedini, köp na
makö cer ka jö n'öthöo, un
bara ikwanö unu ki kom cöc
ka Muca, ki köp na makö
bunga na lyël, kite n'Obanga
okobo nĩ Muca ködë nĩ, ‘An
abedo Obanga k'Abraam,
Obanga ka Icaka, ëka Obanga
ka Jakob?’

27 Ën ba obedo Obanga ka jö
n'öthöo, ëntö Obanga ka jö na
kwö. Un irwenyo unu rwök.”

Cïk na pïrë tük

28 Apwony cïk ka Muca
mörö onwongo ocung kunön
winyo ngö n'onwongo etye
ka larö. Ën öniang nĩ Yecu
ögamö köp na bër, cë openyo

nī, “Kī kom cik kibēc, mēnē na pīrē tēk rwök?”

²⁹ Yecu ögamō nī, “Cik na pīrē tēk rwök ēnē man: ‘Winy unu jō mē Icarael! Rwoth Obangawa ēnē obedo Obanga acēl ēka Rwoth.

³⁰ Ēka myero imar Rwoth Obangani kī cwinyi kibēc, kī tiponi kibēc, kī thamani kibēc, ēka kī tēkōni kibēc.’

³¹ Mē ariō mērē pīrē tēk na rōm arōma: ‘Mar awodhi na calō imarō komi keni.’ Cik mōrō nōkēnē ope na pīrē tēk na lōō man.”

³² Apwony cik ka Muca ögamō nī, “Eyo apwony, in ikobo na bër. In itwakō köp n’atir nakun ikobo nī Obanga tye acēl kēkēn ēka obanga nōkēnē ope.

³³ Ēka an angeo nī pīrē tēk mē marō ēn kī cwinyi kibēc ēka kī thamani kibēc ēka kī tēkōni kibēc, ēka mē marō awodhi na calō imarō komi keni. Man ēnē pīrē tēk na lōō tyēr awanga ēka gin aryēda.”

³⁴ Ī karē na Yecu öniang nī apwony cik ka Muca ögamō kī ryēkō, ēn okobo ninē nī, “In ba ibor kī ker k’Obanga.”

Ēka cakērē ī caa nōn ngat mōrō ba dök othamō mē penyo Yecu kī peny mōrō nōkēnē.

Meciya obedo Wodkanga?

³⁵ Kinge na Yecu onwongo tye ka pwonyo jīi ī dyekal öt k’Obanga, ēn openyogī nī, “Pīngō epwony cik ka Muca kobo nī Meciya obedo akwar Daudi?

³⁶ Daudi kikome ötwakō kī tēkō ka Tipo Naleng, na kobo nī,

“ ‘Rwoth okobo both Rwodha: Bed ī nget cīnga mē kucem naka ka an aketho langni ī thē tyeni.’

³⁷ Daudi kikome cwodo ēn nī, ‘Rwoth.’ Ēn dök twērō bedo wode nīngō?”

Jō na pol owinyo köp mērē kī yom cwiny.

³⁸ Ī karē na Yecu tye ka pwony, ēn okobo nī, “Gwökērē unu kī kom epwony cik ka Muca. Pīen gīn marō woth rimo pīny nakun ruko gīnī bōng na boco ēka mītō gīnī nī jīi omothgī kī thē cuk,

³⁹ ēka marō gīnī bedo ī kabedo na bēcō mē dheo ī öt Cinagoga ēka kabedo mē wörō ī karama.

⁴⁰ Gīn maō udi ka mon thōō, bedo gīnī lēgō lēga na boco mē nyuthere. Koth jō nī ebino pwodogī na rac rwök.”

Tyēr ka dha thōō

⁴¹ Yecu obedo pīny ī nget kanya eketho tyēr iē kī ī öt k’Obanga. Ēn önēnō lwak ka bolo tyēr ī canduk līm. Ēlōnyō na pol obolo līm na thwōnē.

⁴² Cē dha thōō n’obedo acan obino ēka obolo cīling na nyige gīn ariō.

⁴³ Yecu öcakō cwodo ēlūbkōrē bothe ēka okobo nī, “An akobo niwu köp adyer, dha thōō nī n’obedo acan ēnē obolo tyēr ī canduk līm na lōō jō nōkēnē kibēc na tye ka mīō tyērgī.

44 Piën gîn ömïö tyërgi n'ögithö gîni kî kom lîngi na thwönë, ëntö dha thöo ni n'obedo acan, ömïö jami kibëc n'onwongo tye bothe na myero ën ökwö ködë."

13

Yecu okobo pi muko öt k'Obanga

(Matayo 24:1-2; Luka 21:5-

6)

1 Na Yecu onwongo tye ka yaa kî i öt k'Obanga, alübkörë acël öcakö kobo ni, "Apwony, nën kit na kite ni thwon ködë ëka kit na gedo mërë bëcö ködë!" 2 Yecu okobo nîne ni, "Un inënö gedo na thwon ni? Ba tye kidi mörö kany n'ebino wëkö i wi wadi na ba ebino bolo ökö pîny."

Anyuth më karë më ajiki

3 Kinge, Yecu obedo pîny i wi Kidi më Jeituni nakun opimere kî öt k'Obanga, Petero, Yakobo, Jon, ëka Anderiya öcakö gîni penyo ën na ut kënë ni,

4 "Kob nîwa, köp ni bino timërë awene? Ëka dökî anyuth mërë ënë ngö na bino nyutho ni köp nön cwök cobere?"

5 Yecu öcakö kobo nîgi ni, "Gwökërë unu, ëk ngat mörö kür öbwöluw.

6 Piën jö na pol bino bino gîni kî nyînga na bino kobo gîni ni, 'An ënë ën,' ëka bino miö jö na pol rwenyo ökö.

7 Ka ibino winyo unu pi lwëny ëka anîi më lwëny, kür imîi cwinywu opodhi, koth

jami ni myero ötimërë, ëntö nwongo ajiki pîny podi.

8 Rok bino lwëny i kom rok nökenë, ëka ker bino lwëny i kom ker nökenë. Oyeyeng bino yengo kabedo na pol ëka kec thon bino podho. Manön ënë acaki më çan na bino podho i wi lobo.*

9 "Ka jami ni bino timërë, myero igwökërë unu. Ebino terowu i nyim okiko both ëlöc ëka ebino pwodowu i cinagoga gîni. Ibino cung unu i nyim ëlöc ëka i nyim rwodhi pîra na calö ecaden bothgi.

10 Më acël Emuth na Bër myero ëtit i wi lobo thükül n'ajiki bara othuno.

11 Ka ëmaköwu, ëka ekelowu i nyim okiko, kür ipar unu ngö ni bino kobo ëntö kob unu ngö n'ebino miöwu i caa nön, piën pathi un ënë ibino twak ëntö Tipo Naleng ënë bino twak.

12 Omega bino miö ömîn mërë më aneka, apap bino miö athîn mërë më aneka. Ëthinö bino jëm i kom enyodogî ëka miö enekogî.

13 Jö kibëc bino dagöwu pi nyînga. Ëntö ngat na bino cung na tæk naka i ajiki bino larë.

Can na thwönë

14 "Ëntö ka inënö unu gin mörö më kwer na balö cwiny jö, n'ocung kanya myero kür ocung ië (ëk dhanö na kwanö öniang ië), cë jö na tye gîni i Yudea myero öring gîni i wi kite.

* 13:8 Girik kobo ni man ënë acaki arem më nywöl.

15 Dhanö na tye i wi ödë kür
oidhi piny, onyo ödöny i öt më
kwanyö gin mörö.

16 Dhanö na tye i pwodho,
kür ödök cen më ömö böngü
mërë.

17 Mon na yeco ëka mon na
dödho ëthinö bino nönö can i
karë nonu.

18 Lëg unu ëk köp ni kür
ötümërë i karë më ngicö,

19 piën karë nön bino bedo
thwön can na thwönë rwök
na naka yam bara ötümërë
i wi lobo, cakërë i karë
n'Obanga ocweo ki lobo naka
othuno ködë tin, ëka ba bino
timërë dökü.

20 Ka Rwoth onwongo ba
öngölö nönö nön na cecek,
onwongo ngat mörö acël thon
ba bwöth. Entö pi jö n'Obanga
öyërogü, ënë ömiö ën öngölö
wel nönö nonu ödökö na
nönök.

21 “I karë nön, ka dhanö
mörö okobo niwu ni, ‘Nën,
Meciya ene,’ onyo ni, ‘Nën, ën
ëca,’ kür iyee unu.

22 Piën jö na kobo ni gin
ebedo Kiricito ëka edwarpiny
na twot bino bino ëka bino tio
gini anyuth ëka tango na dito
ëk ka twërë ëbwöl gini naka jö
n'ëyërogü.

23 Gwökërë unu dong, an
atyeko dong kobo ökö niwu
jami kibëc na bino timërë na
karë bara örömö.

24 “Entö i karë nonu, kinge
can na thwönë nön,

“ ‘ceng bino cido ökö nicuc,
ëka dwe thon ba bino
ryëny,

25 cër bino podho gini ki i wi
polo,

ëka tükö kibëc më wi polo
bino yengere.’

26 “I karë nön jö kibëc bino
nönö Wod ka Dhanö na tye ka
bino ki i pöl ki twër na dit ëka
dheo.

27 Eka ën bino oro emalaika
më cökö jö mërë n'ëyërogü ki i
thwok lobo angwën më ajiki
lobo naka i ajiki më polo.

Pwony ki i kom yath ölam

28 “Nwong unu pwony ni ki
i kom yath ölam. Ka jangë
öcakö löth, ëka pote odonyo,
un ingeo ni oro dong cwök.

29 Kömanön thon, ka inönö
unu jami ni tye ka timërë,
itwërö unu ngeo ni dwogo
mërë dong cwök, tye i
dholokek.

30 An akobo niwu köp
adyer, rok më karë ni ba bino
poth naka ka jami ni kibëc
ötümërë.

31 Polo ëka lobo bino
rwenyo ökö, entö köpna ba
bino rwenyo.

*Ngat mörö ope na ngeo
nönö onyo caa*

32 “Ngat mörö ope na ngeo
nönö nön onyo caa nön, naka
thon emalaika na tye i wi
polo, onyo Wod, entö Apap
këkën ënë ngeo.

33 Gwökërë unu! Bed
n'ineno unu! Ba ingeo unu
awene na karë nön bino römö
ködë.

34 Bino ka Wod ka Dhanö
röm aröma ki dhanö na tye ka
cidhö ökö kany mörö na bor.
En ka yaa ki i pacö, miö twërö
both etic mërë, ngat acëlacël
ki tic na mëgë, nakun cikö
ngat na gwökö dhö wangkac
ni ëk obed na wangë thwolo.

35 “Un thon, bed unu na wangwu thwolo, piën ba ingeo unu awene na won öt bino dwogo ködë onyo bino dwogo kothyeno onyo dingwor onyo na thwön gwënö kok onyo kodiko.

36 Ka ën bino dwogo athura, kür imiï ën onwongwu ininö.

37 Ngö na an akobo bothwu, an akobo ni jö kibëc: ‘Bed na wangwu thwolo!’ ”

14

Yüb më neko Yecu

(Matayo 26:1-5; Luka 22:1-2; Jon 11:45-53)

1 Onwongo odong ninö ariö më thuno i Karama më Poth ëka Karama më Ogati na Thöbi ope ië. Ëlamdhök na dito ëka epwony cik ka Muca onwongo tye ka rangö gini kite na myero ëmak ki Yecu i müng ëka enek ën ökö.

2 Gin okobo ni, “Kür ëmak Yecu i karë më Karama më Poth, ëk kür ömii jii okel wöö.”

Ewiro Yecu i Betania

3 I karë na Yecu tye ka cem i öt ka Cimon n'onwongo obedo adhöbii i Betania, dhakö mörö obino ki cupa möö narad na ngwece kur na wel mërë tæk. Ën ötürö dhö cupa ëka önyö möö i wi Yecu.

4 Jö mökö n'onwongo tye gini kany nön ökëcö gini rwök ëka ötwak kën-gi ni, “Pिंगö ëbalö möö ni na ngwece kur abala?

5 Onwongo myero ëcadh i wel na kadhö denario mia adek ëk ëmii both ëcan!” Cë gin ocoko dhakö nön ki gero.

6 Ëntö Yecu ögamö nigï ni, “Wëk unu dhakö nön kënë. Pिंगö kara icoko unu ën? Ën ötimö gin na bër botha.

7 Ëcan itye unu ködgï ninö kibëc ëka caa mörö kékën itwërö unu kënyögi. Ëntö ba ibino unu bedo köda ninö kibëc.

8 Ën ötimö gin na ën römö ëka owiro koma më aika na caa bara örömö.

9 An akobo niwu köp adyer ni kanya kibëc n'ebino titö Emuth na Bër ië i wi lobo thükül, gin na dhakö ni ötimö thon ebino kobo pirë, ëk obed më po pi ën.”

Yuda oyeo më ketho örörö i kom Yecu

10 Cë Yuda Ikariot, na ënë dhanö acël i kin ëlëbkör Yecu apar ariö, öcïdhö both ëlamdhök na dito ëk ëyüb kit na myero ëmii Yecu bothgi.

11 I karë na gin owinyo ngö na ën onwongo mitö timö nigï, igi obedo na yom, ëka öcïkërë gini më miö Yuda Ikariot ciling. Cë Yuda öcakö rangö karë na bër na ën örömö miö Yecu bothgi.

Cem më Poth

12 I ninö më acël më Karama më Ogati na Thöbi ope ië, ninö na yam ëngölö k'athin römö më Poth, ëlëbkör Yecu openyo gini ën ni, “Ka kwene na in imitö ni wan ëcïdh ëyüb nini cem më Poth ië?”

13 Cë Yecu ooro jö ariö ki kin ëlëbkörë nakun cikögi ni, “Apë unu naka i Jerucalem, ibino unu romo k'ëcwö mörö n'öyëo agulu pii. Lüb unu körë,

14 Ēka kob unu both won öt na ěn bino dönyö iě nĩ, ‘Apwony okobo nĩ öt wele ute kwene ěk ěcam cem mē Poth iě k’ĕlũbkörē?’

15 Ěn bino nyutho niwu öt na lac na tye malö, n’eketho jami kibęc iě. Kany nön ěnē iýüb unu cem na mē onu iě.”

16 Ĕlũbkör Yecu ariö öcĩdhö gĩnĩ yo Jerucalem ěka onwongo gĩnĩ jami kibęc kite na Yecu okobo nigĩ ködē. Cē gĩn dong öcakö yübö cem mē Poth kunön.

17 Na dong othuno kothyeno, Yecu obino k’ĕlũbkörē apar ariö.

18 Ĭ karē na gĩn tye ka cem, Yecu öcakö kobo nigĩ nĩ, “An akobo niwu köp adyer nĩ ngat acēl kĩ kinwu bino ketho örörö ĩ koma, ngat acēl na tye ka cem köda.”

19 Ĕlũbkör Yecu öcakö kumo, nakun ngat acēlacēl penyo ěn nĩ, “Ködē an ba?”

20 Yecu öcakö kobo nigĩ nĩ, “Dhanö acēl kĩ kinwu jö apar ariö, na tye ka lutho cĩngē ĩ wal kanya acēl köda.

21 Wod ka Dhanö bino cĩdhö nĩ kōmanön kite n’ěcöö ködē ĩ kome. Ěntö dhanö na bino ketho örörö ĩ kom Wod ka Dhanö bino nēnö can! Onwongo bedo na bēr ka dhanö nön ba ěnywölö.”

Cem ka Rwoth mē ajiki

22 Ĭ karē na gĩn tye ka cem, Yecu ökwanyö ogati, ölēgö gum iě, cē opoko ömĩö both ělũbkörē ěka okobo nigĩ nĩ, “Gam ĩcam unu. Man ěnē koma.”

23 Ĕka ökwanyö ekopo, öpwöyö Obanga, cē ömĩögĩ, ěka gĩn kibęc ömadhö.

24 Yecu okobo nigĩ nĩ, “Man ěnē remona mē cĩkērē na nyen, na bino öny pĩ jö na pol.

25 An akobo niwu köp adyer nĩ, ba dök abino madhö pig nyig ölöc, naka ĩ nĩnö nön na an abino madhö na nyen ĩ ker k’Obanga.”

26 Na dong gĩn otyeko wero wer, cē öcĩdhö gĩnĩ ĩ wi Kidi mē Jeituni.

Yecu okobo nĩ Petero bino kwērönē

27 Yecu okobo bothgĩ nĩ, “Un kibęc ibino unu wēkōna ökö, piēn yam ěcöö nĩ,

“ ‘Abino neko akwath, ěka rom bino kēth ata.’

28 Ěntö kinge cer, abino tēlö nyimwu mē cĩdhö yo Galilaya.”

29 Petero öcakö kobo nĩ, “Kadi bed nĩ jö kibęc bino wēkōni ökö, ěntö an ba abino wēkōni.”

30 Yecu ögamö nĩ, “Petero, an akobo nini köp adyer, tin ĩ dyewor na thwön gwēnö bara okok wang ariö, in ibino kwērōna wang adek.”

31 Ěntö Petero ocere kĩ tēk na kobo nĩ, “Kadi bed nĩ myero athöö kodi, an ba abino kwērōni na twall!” Ĕka jö kibęc okwongere nĩ kōmanön.

Yecu ölēgö ĩ pwodho Gethcemane

32 Gĩn öcĩdhö ĩ kabedo n’ecwodo nĩ pwodho mē Gethcemane, ěka Yecu okobo both ělũbkörē nĩ, “Bed unu kany, ěk an kono acĩdh alēgĩ.”

33 Ën ökwanyö Petero, Yakobo ëka Jon cë öcïdhö ködgi. Cwinye öcakö podho na lith rwök ëka kï kumo.

34 Yecu öcakö kobo nigï nï, “Cwinya cwer rwök na mitö nekona ökö. Bed unu kany na wangwu thwolo.”

35 Yecu öcïdhö anyim na nönök, cë orumo cöngë pïny oryebere ëka ölägö nï ka onwongo twërë, kono caa nön opoth ökö kï bothe.

36 “Aba, Apap, jami kibëc twërë kï bothi, kwany ekopo ni ökö kï botha, kür obed kite na an amitö, ëntö obed kite na in ënë imitö.”

37 Cë ën odwogo cen both ëlübkörë ëka onwongogï öninö ökö. Yecu okobo both Cimon nï, “Petero, ininö ökö? Ba irömö bedo na wangi thwolo pï caa mörö acël?”

38 Bed unu na wangwu thwolo, lëg unu both Obanga ëk kür idöny unu i atëmatëma mörö. Cwiny mitö, ëntö kom görü.”

39 Yecu öwëkögi dökï ëka öcïdhö ölägö lëga acël nön.

40 I karë na ën odwogo, ën dökï onwongo ëlübkörë tye ka nïnö, piën nïnö onwongo ömakö wang-gï rwök. Gïn ba ongeö ngö na myero ekob gïni both Yecu.

41 Yecu odwogo wang më adek mërë, cë okobo nigï nï, “Un pod ininö ëka iyweo unu? Dong örömö! Caa dong örömö. Wod ka Dhanö dong ëmiö ökö i cing ëbal.

42 Yaa unu malö! Eru acidhu! Nën, dhanö na bino

ketho örörö i koma dong cwök!”

Emakö Yecu

43 Cücüth na Yecu onwongo pod twak, Yuda, ngat acël i kin ëlübkör Yecu apar arïö, othuno kï lwak n'ömakö gïni pele abadë ëka kï ludhi, n'ëlamdhök na dito, epwony cïk ka Muca ëka edong ënë oorogi.

44 Won örörö onwongo otyeko dong yübö anyuth ködgi nï: “Ngat na an abino nödhö leme, ën ënön, mak unu ën ëka iter igwök unu na bër.”

45 Yuda öcakö cïdhö ökö cücüth both Yecu ëka okobo nï, “Apwony!” Cë önödhö leme.

46 Gïn dong öcakö podho i kom Yecu, ëka ëmakö ën.

47 Ëntö dhanö mörö acël n'onwongo ocung i nget Yecu öcakö wödhö pala abadë mërë, cë otongo kï ith atic k'Alamdhök na Dit naka onguno ökö.

48 Yecu openyogi nï, “Ibino unu botha kï pele abadë ëka kï ludhi më maköna calö an abedo ayak?”

49 Nïnö kï nïnö an abedo kodwu i dyekal öt k'Obanga nakun apwonyo, ngö n'ocerowu maköna? Ëntö jami ni kibëc tye ka timërë më cobo ngö na Cöc na Leng kobo i koma.”

50 Cë ëlübkör Yecu kibëc öwëkö ën ëka öngwëcö gïni ökö.

51 Awobi mörö n'orwao böngü këkën i kome, onwongo tye ka lübö kör Yecu. I karë na lwak ötëmö më makö ën,

⁵² awobi ni omukere ki ngwēc cē ōwēkō bōngū mērē i cing-gī ēka ōngwēcō kotula.

Yecu i nyim athuko mē ōd okiko k'edong

⁵³ Gīn otero Yecu both Alamdhök na Dit, ēka ēlamdhök na dito kibēc, edong ēka epwony cīk ka Muca obino gīnī kanya acēl.

⁵⁴ Petero obedo ka lübō kör Yecu kī cecen naka othuno kōdē i dyekal k'Alamdhök na Dit. Ēn obedo kanya acēl k'ēkürpīny, nakun oo mac.

⁵⁵ Ēlamdhök na dito, ēka athuko mē ōd okiko k'edong kibēc onwongo tye gīnī ka rangō caden mörō na rōmō miōgī neko Yecu. Ēntō ba onwongo gīnī gīn mörō.

⁵⁶ Ecaden na pol obedo ka twakō köp twodo i kom Yecu ěntō köpgī ba ōrwatērē.

⁵⁷ Mē ajiki mērē, jō nōkēnē ōya malō cē ōtwakō gīnī caden mē twodo nī,

⁵⁸ “Wan ewinyo ěn tye ka kobo nī, ‘An abino muko ōt k'Obanga nī n'ēyübō kī cing dhanō, ēka abino gērō nōkēnē pī nīnō adek, na ba ēgērō kī cing dhanō.’ ”

⁵⁹ Kadī bed nī kōmanōn, köp mē caden na gīn ōtwakō ba ōrwatērē.

⁶⁰ Alamdhök na Dit ōya malō cē ocung i dyeregī ēka openyo Yecu nī, “Eyo, in ba itwērō gamō köp nī kibēc? Ngō na in itwērō kobo i kom gin n'ekobo i komi?” ⁶¹ Ēntō Yecu ōlīng alīnga ba ōgamō. Cē Alamdhök na Dit dōkī openyo ěn nī, “In ěnē ibedo Meciya, Wod k'Obanga n'ēwörō?”

⁶² Yecu okobo nī, “An ěnē ěn. Ēka ibino nēnō unu Wod ka Dhanō n'obedo i nget cing Won Twēr kucem ēka dōkī tye ka bino kī i pōl mē polo.”

⁶³ Alamdhök na Dit ōyēcō bōng mērē ēka okobo nī, “Pīngō onu pod dōkī ěmītō caden nōkēnē?”

⁶⁴ Un iwinyo unu kite na ěn ōyanyō k'Obanga kōdē. Īthamō unu nīngō iē?”

Gīn kibēc ōngölō nī, “Ēn opore mē thōöl!”

⁶⁵ Jō nōkēnē ōcakō ngülō laō dhōgī i kome, nakun eumo wangē ōkō cē ēbapō, n'ekobo nīnē nī, “In ibedo adwarpīny, tuc nīwal!” Ēka ēkürpīny ōkwanyō Yecu cē epwodo.

Petero ōkwērō Yecu

⁶⁶ Ī karē n'onwongo Petero tye pīny i dyekal, atic k'Alamdhök na Dit mörō n'obedo nyakō obino.

⁶⁷ Ī karē na ěn ōnēnō Petero tye ka oo mac, ěn ōrīpō Petero na cwök ēka okobo nī, “In thon onwongo itye kī dhanō nōn n'ōya kī i Najaret, ěn Yecu.”

⁶⁸ Ēntō Petero ōkwērō ōkō na kobo nī, “An ba angeo ngō na in itye ka twakō,” cē ōcīdhō ōkō yo dhō wangkac, ēka thwōn gwēnō ōcakō kok.

⁶⁹ Ī karē na nyakō nōn n'obedo atic ōnēnō Petero ocung kunōn dōkī, ěn ōcakō kobo both jō nōkēnē nī, “Ēcwō nī obedo awodhgī acēl!”

⁷⁰ Ēntō Petero ōkwērō ōkō dōkī.

Kinge na nōnōk jō mōkō n'onwongo ocung gīnī i nget

Petero öcakö kobo gini ni,
“Adyer in ibedo awodhgi
acel, pien in ibedo dhanö me
Galilaya.”

⁷¹ Petero öcakö alem i kome
kenë nakun kwongere ni, “An
ba angeo ecwö ni na un itye
ka twakö köp i kome”

⁷² Eka cücüth thwön gwönö
okok wang me ariö. Cë Petero
opo i köp na Yecu okobo ninë
ni, “Na bara thwön gwönö
okok wang ariö, in ibino
kwëröna wang adek.” Eka
öcakö koko rwök.

15

Yecu i nyim Pilato

*(Matayo 27:1-2; 11-14;
Luka 23:1-5; Jon 18:28-38)*

¹ Keko cön, elamdhök na
dito, med k'edong, epwony
cik ka Muca, eka athuko me
öd okiko k'edong kibëc öyübö
gini köp kanya acel. Gin
otweo Yecu cë etero ökö eka
emio both Pilato.

² Pilato öcakö penyo Yecu
ni, “In enë rwoth k'Eyuda?”

Yecu ögamö ni, “Eyo, obedo
kite na in ikobo ködë.”

³ Elamdhök na dito odotho
Yecu ki kwa adoth na pol.

⁴ Cë Pilato doki openyo
Yecu ni, “In ba itwëro gamö
peny? Nën lwak köp na pol
n'edothi ködë.”

⁵ Entö Yecu ba ögamö gin
mörö, eka Pilato obedo ki ur
rwök.

Engölö köp me thöo ni Yecu

⁶ I karë me Karama me
Poth kibëc, Pilato onwongo
marö gönyö amabuc acel na
lwak nwongo ökwaö.

⁷ I karë nön, ecwö mörö on-
wongo tye na nyingë Baraba,
na yam etweo i buc i kin jö
n'öjem n'oneko gini jii i karë
me jëmgi nön.

⁸ Lwak öcakö cidhö both Pi-
lato me penyo en ek ötim kite
na en onaa timö ködë.

⁹ Pilato openyogi ni, “Un
imitö ni agöny niwu rwoth
k'Eyuda?”

¹⁰ Pilato okobo ni kömanön
pien en onwongo ongeö ni
elamdhök na dito okelo gini
Yecu pi nyeko.

¹¹ Entö elamdhök na dito
öcüpö gini lwak ek ömii Pilato
ögöny Baraba nakaka Yecu.

¹² Pilato öcakö penyogi ni,
“Ngö na myero an atim ki
ngat na un icwodo ni rwoth
k'Eyuda?”

¹³ Lwak öwöö gini ni, “Gur
en i kor yath ariä!”

¹⁴ Eka Pilato doki openyogi
ni, “Pingö kara, ötimö ngö na
rac?”

Entö lwak öwöö gini ki redo
rwök ni, “Gur unu en ökö i kor
yath ariä!”

¹⁵ Pilato onwongo mitö
yomo cwiny lwak, cë ögönyö
Baraba nigü. En ömio twëro ni
ek epwod Yecu ki del eka egur
i kor yath ariä.

Acikari önywarö Yecu

¹⁶ Acikari otero gini
Yecu naka i dyekal k'alöc
(n'ecwodo ni Praitonion) eka
ocwodo gini lwak acikari
kibëc kanya acel.

¹⁷ Gin öcakö ruko Yecu ki
böngü na kwar eka etweo tok
öküdhö öthac, cë erwakö i wie.

¹⁸ Cë gin öcakö motho en ni,
“Örëm ba, rwoth k'Eyuda!”

19 Acikari opwodo gini wi Yecu ki luth, ongulo gini lao dhogi i kome, eka orumo gini cong-gi piny me woro en me anywar.

20 I karè na gin dong onywaro Yecu, okwanyo gini bongu na kwar oko ki i kome eka edwokò bong méré i kome. Cè gin dong otero Yecu yokò èk egur i kor yath arià.

Eguro Yecu i kor yath arià

21 Ecwò mörö mè Cirene na nyingé Cimon apap k'Alegijanda eka Rupo, onwongo tye ka wok nakun oya ki kin pacò eka acikari odiò en mè tingo yath arià.

22 Gin otero Yecu i kabedo n'ecwodo ni Gölgotha, na tyen köp méré ni, "Kabedo mè Cogo Wic."

23 Cè acikari ocakò mio Yecu kóngò olök n'erubo ki yath müra, * èntö Yecu okwéro madhö ökò.

24 Gin oguro Yecu i kor yath arià eka opoko gini bong méré i kin-gi nakun ebolo kwir èk enen bongu na ngat acelacel bino tero.

25 Eguro Yecu i kor yath arià caa adek mè kodiko.

26 Gin n'ecöo na nyutho köp n'edotho en ië kwanère ni, "RWOTH K'EYUDA."

27 Eguro Yecu kanya acel k'eyak ariö, dhanö acel kucem eka acel kucam. 28 Man ömio Cöc na Leng ocobere kakarè ni, "Ekwanö en i kin èbal."†

29 Jö n'onwongo tye ka wok i ngete, obedo gini ka yanyö eka nywarö Yecu,

nakun yengo wigi na kobo gini ni, "Onye, in n'imuko öt k'Obanga ökò, cè igèrö pi ninö adek kèkèn,

30 larè keni, idhi piny ki i kor yath arià!"

31 I kite acel nön, elamdhök na dito eka epwony cik ka Muca onywarö gini Yecu i kin-gi kèn-gi nakun kobo gini ni, "En ölarö jö nökenè, èntö ba twèrö larè kènè!

32 Wèk Kiricito, Rwoth mè Icarael, oidhi piny ki i kor yath arià, èk enen eka eyee." Jö n'eguro ki Yecu thon ocakò gini yanyö en.

Thöo ka Yecu

33 I caa abicel mè kiceng, piny ocido ökò na cöl nicuc i wi lobo kibec naka othuno caa abungwèn.

34 Eka i caa abungwèn, Yecu ocakò koko ki dwön na malö ni, "Eloi, Eloi, lama cabaktani?" Na gönyö ni, "Obangana, Obangana, pingö iwëka ni köman?"

35 I karè na jö n'ocung na cwök owinyo, gin okobo ni, "Winy unu, en tye ka cwodo Eliya."

36 Ecwò mörö acel ocakò ngwéc, eka okwanyö amor, olutho i kóngò olök na wac, cè örepö i wi yath atad eka ömio both Yecu ni èk ömadhi. En okobo ni, "Kür unu, eru enen ka Eliya twèrö bino kwanyö en ökò piny!"

37 Yecu doki okok ki dwön na malö cè öthöo ökò.

38 Cè bongu ecengè na tye i öt k'Obanga ocakò yec

* 15:23 Müra obedo yath n'erubo ki kóngò olök n'ëmio both dhanö n'eguro i kor yath arià mè kweeno arem. † 15:28 Baibul nökenè ba cöo tyeng ni.

opokere ië ariö, ki malö naka piny.

³⁹ Adit acikari n'onwongo ocung na cwök i nyim Yecu, owinyo redo ka Yecu ëka önönö kite n'öthöo ködë, cë ën okobo ni, "Adyer dhanö ni onwongo obedo Wod k'Obanga."

⁴⁰ Mon mökö onwongo tye gini kunön, nakun ripo gini ki cecen. Ki kin-gi onwongo obedo Maria më Magadala, Maria (aya ka Yakobo na tidi ëka Yoce), ëka Calume.

⁴¹ Gin obedo ka lübö kör Yecu anaka ki i Galilaya, ëka gin obedo ka könyö ën thon. Mon nökenë na pol n'onwongo owotho ködë më bino i Jerucalem onwongo thon tye kunön.

Eiko kom Yecu i lyël

⁴² Onwongo obedo Ninö më Yübërë (manön ninö na Cabit k'Eyuda bara örömö.) Na dong piny cwök cido,

⁴³ ëcwö na nyingë Yocepu më Arimethea obino, ën onwongo obedo dhanö na dit më öd okiko, ëka ën onwongo kürö Ker k'Obanga më bino. Ën öcithö both Pilato ki tøk cwiny më kwaö kom Yecu.

⁴⁴ Pilato obedo ki ur më winyo ni Yecu dong öthöo ökö. Ën ocwodo adit acikari, cë openyo ka Yecu öthöo ökö.

⁴⁵ I karë na Pilato öniang ki both adit acikari ni ötimërë ni kömanön, ën ömiö kom Yecu both Yocepu.

⁴⁶ Yocepu öwölö böngü na leng. Cë ökwanyö kom Yecu ökö piny ki kor yath ariä, oboo i böngü, ëka opyelo i

bur lyël n'egworo i kidi, cë ölörö kidi i dhö bur lyël ëka oloro dhögë ökö. ⁴⁷ Maria më Magadala ëka Maria aya ka Yoce önönö gini kakwene n'onwongo eiko ën ië.

16

Cer ka Yecu

(Matayo 28:1-8; Luka 24:1-12; Jon 20:1-10)

¹ I ninö na lübö Cabit k'Eyuda, Maria më Magadala, Maria aya ka Yakobo, ëka Calume öcithö gini më wilö möö na ngwece kur ëk ëcith gini më wirow kom Yecu.

² Kodiko cön i ninö më acël më cabit, kinge na ceng dong odonyo, gin öcithö i lyël.

³ Gin öcakö penyere gini kën-gi ki i wanga yoo ni, "Nga na bino thwaro ni onu kidi ki i dhö bur lyël?"

⁴ Ëntö i karë na gin othuno, önönö gini lyël ëka önönö gini kidi n'onwongo thwönë, dong ethwaro ökö thenge.

⁵ Na gin dönyö i lyël, önönö gini awobi mörö n'oruko böngü na tar n'obedo ki kucem, ëka obedo gini ki lworö rwök.

⁶ Ëntö ën okobo ni, "Kür ibed unu ki lworö, un itye ka rangö Yecu më Najaret, n'onwongo eguro i kor yath ariä. Ën ope kany! Ën ocer ökö ki kin jö n'öthöo! Nën unu, kany ënë onwongo epyelo kome ië.

⁷ Ëntö apë ëk ikob unu n'ëlübörë ëka Petero ni, Yecu bino tölö nyimwu më cithö yo Galilaya. Ibino nënö unu

ën kī kunön, kite na yam ën okobo niwu ködë. ”

⁸ Cë mon oduyo yökö kī i lyël, öcakö gīnī ngwëc kī myël kom ëka lworö na ba okobo gīnī gin mörö both ngat mörö kékën, piën lworö onwongo ömakögi rwök.

Yecu onen both Maria më Magadala

⁹ I karë na Yecu ocer kī i lyël kodiko cön i nīnö më acël më cabit, ën öcakö nen both Maria më Magadala, dhakö na ën onwongo öryëmö cene abirö kī i kome.

¹⁰ Ën öcīdhö both ëlübör Yecu n'onwongo tye ka kwero cöla ëka kok gīnī.

¹¹ Ëntö i karë na gīn owinyo nī Yecu tye na kwö, ëka Maria önenö ën, gīn ba oyee köp mërë.

Yecu onen both ëlübörë arïö

¹² Kinge, Yecu onen both ëlübörë arïö i kite na path n'onwongo gīn tye ka cīdhö yo kin pacö.

¹³ Gīn ödök cen më kobo both ëlübör Yecu nökenë, ëntö ngat mörö ope n'oye köpgi.

Yecu onen both ëlübörë apar acël

¹⁴ Kinge, Yecu onen both ëlübörë apar acël i caa n'onwongo gīn tye ka cem. Ën ocokogi piën gīn onwongo ope kī gen ëka pī nwang cwinygi piën gīn ökwörö yee köp ka jö n'önenö ën kinge cer mërë kī i kin jö n'öthö.

¹⁵ Yecu okobo n'ëlübörë nī, “Apë unu i wi lobo kibëc ëka

itit unu Emuth na Bër both dhanö kibëc.

¹⁶ Dhanö mörö na bino yee ëka ebatica ën, bino larë, ëntö dhanö na ba bino yee, ebino ngölö nīnë köp.

¹⁷ Anyuth ni bino nen kī both jö na yee, gīn bino ryëmö cene kī nyīnga. Gīn bino twak kī lëb na nyen.

¹⁸ Gīn bino makö thwol kī cīng-gī, ëka ka gīn ömadhö gin mörö na neko dhanö, cë ba bino tīmögi na rac. Gīn bino ketho cīng-gī i kom etwoe ëka bino cang gīnī.”

Yecu öidhö i wi polo

¹⁹ Kinge na Rwoth Yecu ötwak ködgi, ëkwanyö cë etero i wi polo ëka ën obedo i nget cīng Obanga kucem.

²⁰ Cë ëlübör Yecu öcīdhö ëka ötitö gīnī köp i kom Yecu i kabedo kibëc. Rwoth otio ködgi ëka omoko köp mërë k'anyuth n'ölübö körë.

Buk mē Tic k'Ēkwēna

*Köp na ut i Buk mē Tic
k'Ēkwēna*

Buk ni Luka enē öcöo ëka obedo buk na lübö kör Emuth na Bēr na en öcöo. Ba ngere kanya ecöo buk ni ki iē, entö calö Emuth na Bēr n'ecöo both dhanö na pīrē tēk n'ecwodo ni Teopilo. Jö nökenē thamö ni ecöo i kin mwaka 63 AD, entö jö nökenē thamö ni ecöo kinge mwaka 70 AD.

Buk ni cakērē ki kanya Emuth na Bēr jik iē ki dök ka Yecu i wi polo. Cē kobo kite n'ēkwēna ëka elübkör Yecu nökenē obedo ka kürö gini ngö na Yecu öcikerē ködgī mē cobo i Jerucalem. I nīnō mē Pentekot, kinge nīnō apar na Yecu ödök ködē i wi polo, Tipo Naleng obino i komgi ëka oponogōgi ki tēkö. Cücüth wel elübkör Yecu öcakö mēdērē piöpiö cakērē ki i Jerucalem naka i Camaria ëka “naka i ajiki lobo” (Cura 1:8).

Acaki mē buk ni twakö köp i kom Petero ëka jö n'oye na tye i Jerucalem. Cakērē ki i cura 9 cīdh ködē anyim na lübērē ki woth k'akwēna Paulo gini wang adek yo lobo na dit mē Roma ëka mē cīdhö yo both adit öd pido mē Roma.

Tic k'Ēkwēna obedo buk na nyutho kanya jö n'oye Kiricito öcakērē ki iē ëka ki kite n'obedo ka döngö ködē, köp i kom cökērē ëka ayela, köp i kom nya mērē ëka tic na tēk

na Tipo Naleng otio i kwö ka jö n'oye Kiricito kibēc ëka i kwö k'Akiricito acēlacēl.

*Ēcikö pī bino ka Tipo
Naleng*

¹ Adwong Teopilo, i bukna na cön, acöo iē köp kibēc na yam Yecu öcakö tio ëka pwonyo,

² naka othuno i nīnō n'etero en ködē i polo, kinge mīö cik ki tēkö ka Tipo Naleng both ëkwēna mērē na yam öyērö.

³ Kinge can mērē, Yecu obedo ka nyuthere bothgi wang na pol mē moko ni en eut na kwö. En obedo ka nen bothgi pi nīnō pyer angwēn nakun twakö köp i kom ker k'Obanga.

⁴ I karē mörö acēl, na en onwongo tye ka cem ködgī, en öcökögī ni, “Kür iya unu ki i Jerucalem, entö kür unu pi mīc n'Apapna öcikerē mē mīö, na un iwinyo unu an abedo ka twakö.

⁵ Jon yam obatica ki pii, entö odong nīnō na nönök na un ebino baticawu ki Tipo Naleng.”

Etingo Yecu i wi polo

⁶ I karē n'ēkwēna örwatērē gini kanya acēl, openyo gini Yecu ni, “Rwoth, i karē ni enē in ibino dwökö ki löc both jö mē Icarael?”

⁷ Yecu okobo bothgi ni, “Ba obedo ni un myero inge karē onyo nīnō n'Apap öyübö ki twēr mērē.

⁸ Entö ibino unu nwongo tēkö, ka Tipo Naleng obino i komwu, ëka un ibino bedo ecaden-na i Jerucalem, i

Yudea kibēc, i Camaria, ēka i ajiki mē lobo.”

9 Kinge na dong okobo köp ni, etingo Yecu malö na gin thon nēnō, ēka pöl ökanö en ökö ki i wang-gi.

10 Ēkwēna ka Yecu onwongo öciko wang-gi malö i pöl na en tye ka cidhö, athura cwö ariö ocung i ngetgi n'oruko gini böng na tar.

11 Gin okobo ni, “Un jö mē Galilaya, pingö icung unu nakun itye ka nēnō unu malö i pöl? Yecu ni, n'etingo ökö malö i wi polo ki bothwu, bino dwogo dōki i yore nōn acēl na un inēnō en tye ka cidhö ködē i wi polo.”

Ēyērō Matiya mē leeno ka tyēn Yuda

12 Cē gin dong öcakö dök yo Jerucalem ki i wi kidi n'ecwodo ni Kidi mē Jeituni, na cwöcwök ki Jerucalem, bor mērē rōm ki woth mē nīnō acēl mē Cabit k'Eyuda.*

13 I karē na gin othuno, öcakö idhö gini i öt na malö kanya gin onwongo bedo gini iē cōn. Jö n'onwongo ute gini kany nōn enē Petero, Jon, Yakobo ēka Anderiya, Pilipo ēka Tomaci, Batulumayo ēka Matayo, Yakobo wod k'Alipayo, Cimon na yam obedo i kin jö na mitö löckēn, ēka Yuda wod ka Yakobo.

14 Gin kibēc ribērē kanya acēl jwijwi ki mon i lēga ēka Maria aya ka Yecu, ēka ki ut-mego mērē.

15 I karē nōn Petero öya ocung i kin jö n'oye i kom Yecu Kiricito† (na welgi rōmō mia acēl ki pyer ariö)

16 ēka okobo ni, “Utmegona, Cōc na Leng myero ocobere kakarē na yam cōn Tipo Naleng ötwakö pirē ki i dhö Daudi i kom Yuda, n'obino ötölö jö n'ōmakö Yecu.

17 Yuda onwongo obedo dhanö acēl i kinwa ēka önywakö ködwa tic ni.”

18 (Yuda obino öwilo pwodho ki ciling na en onwongo ki kom tim mērē na rac, kanya en opodho acelawic cē iē öbarē ökö ēka jamiē oukere yökö kibēc.

19 Köp ni owinyere both jö kibēc na bedo gini i Jerucalem, ēka pwodho nōn ecwodo ki lēbgi ni Akeldama, na tyēn köp mērē ni, “Pwodho mē Remo.”)

20 Petero ömädērē nakun kobo ni, “Köp ni ecōö i buk mē Jabuli,

“ ‘Wēk unu pacö mērē ödök wi obur,
ngat mörö kür obed iē.’

Ēka dōki ni,

“ ‘Ngat nökenē oleē tic mērē mē tēla.’

21 Dong pi manōn bē ēyēr ki kin jö ni dhanö n'obedo ki onu i karē kibēc na Rwoth Yecu obedo ka wirē i kin onu,

22 cakērē ki i batica ka Jon naka i nīnō n'etero ki Yecu malö ki kin onu. Ngat mörö n'ebino yērō bino ribērē ködwa mē bedo acaden mē cer ka Yecu.”

* **1:12** Bor mērē rōm ki woth mē nīnō acēl mē Cabit k'Eyuda Man obedo woth mē nucu mairo. † **1:15** Lēb Girik tio ki utmego.

²³ Ēka dong gīn otuco nyīng jō ariō: Yocepu n'ecwodo nī Barcaba (n'ecwodo thon nī Yucito) ēka Matiya.

²⁴ Cē gīn dong ōcakō lēga nī, “Rwoth, in ingeo cwiny ngat acēlacēl. Nyuth nīwa kī kin jō ariō ni ngat na in iyērō

²⁵ mē bedo akwēna ēk oleec tic nī na Yuda ōwēkō ēka ōcīdhō ōdōk cen ī kabedo mērē.”

²⁶ Cē gīn dong ōcakō bolo kwir, ēka kwir opodho ī kom Matiya, ēmēdō ēn dong ī kom ēkwēna apar acēl.

2

Bino ka Tipo Naleng

¹ Ī karē na nīnō mē Pentekot örōmō, ēlūbkōr Kīric-ito kībēc onwongo ōgūrē gīnī kanya acēl.

² Athura wōō owinyere nakun ōya kī ī polo na calō yamō na kudho na ger ēka opong ī ōt ōkō kībēc kany onwongo gīn obedo iē.

³ Cē gīn mōrō onen bothgī na cal kī lēb mac n'opokere ēka opye ī wi ngat acēlacēl ī kin-gī.

⁴ Gīn kībēc opong kī Tipo Naleng ēka ōcakō gīnī dhūmō lēb nōkēnē na papath kite na Tipo Naleng ōmīōgī mē twakō.

⁵ Ī caa nōn, onwongo Eyuda na bedo gīnī ī Jerucalem, jō n'onwongo wōrō gīnī Obanga n'ōya kī ī rok kībēc na tye ī wi lobo thūkūl.

⁶ Ī karē na gīn owinyo wōō nōn, lwak kībēc ōgūrē na wigī ocung ōkō, piēn ngat acēlacēl

onwongo winyogī ka twakō gīnī lēb thurgī kikome.

⁷ Cē ouro gīnī rwōk nakun kobo gīnī nī, “Jō nī kībēc na tye ka twak gīnī ba obedo jō mē Galilaya?

⁸ Cē pīngō onu kībēc etye ka winyogī nakun ngat acēlacēl tye ka twak kī lēb thurgī kikome?

⁹ Wan jō mē Parithia, jō mē Media, jō mē Elam, kī jō na bedo ī Mecopotamia, Yudea kī Kapadokia, Ponto ēka Acia,

¹⁰ Perugia kī Pampulia, Ejip kī lobo Libia na cwōk kī Cirene, kī wele n'ōya gīnī kī ī Roma

¹¹ na gīn Eyuda kī jō nōkēnē n'ōlōkērē gīnī ī diniwa, Kurete kī jō Arab, wan ewinyogī ka tucō gīnī pī tic na dōngō mē twērō k'Obanga ī lēb onu kikome.”

¹² Gīn kībēc ouro na ba twērō gīnī nīang. Gīn openyere kēn-gī nī, “Man kōrē nīngō?”

¹³ Ēntō jō nōkēnē okobo kōp mē anywar ī komgī nakun kobo gīnī nī, “Jō nī ōmēr amēra kī kōngō.”

Kōp na Petero ōtwakō ī nūnō mē Pentekot

¹⁴ Cē Petero ocung kanya acēl k'ēkwēna apar acēl, ōtwak kī dwōn na malō nakun kobo bothgī nī, “Un Eyuda ewodha, ēka un kībēc nī bedo unū ī Jerucalem, bēr inge unū kōp nī, dōk īcīk ithwu mē winyo twak na mēga.

¹⁵ Jō nī ba ōmēr kite na un īthamō kōdē, piēn caa pod adek kēkēn mē kodiko.

16 Ēntō man köp na yam
adwarpīny Joel ötwakō pīrē
nakun kobo nī,

17 “ ‘Obanga okobo nī, i karē
mē ajiki,
abino önyō Tipona i kom
jō kibēc.

Ēthīnō awopewu ēka anyi-
rawu bino dwaro
adwar,

awopewu na thīnō bino
nēnō gīnī gin anyutha,
jōwu n'otii bino gīnī leko
lek.

18 Naka thon eticna, na cwō
ēka mon,
an abino önyō Tipona i
komgī i karē nōn,
ēka gīn bino dwaro ad-
war.

19 An abino nyutho gin mē
aura i wi polo malō
ēka anyuth na papath
pīny i wi lobo,
remo, mac, ēka iro na
dung.

20 Ceng bino cido ökō na cōl
cuc,
ēka dwe bino lökērē dōkō
na kwar calō remo,
na bara nīnō na dit
ēka nīnō mē dheo ka
Rwoth obino.

21 Ēka jō kibēc na bino cwodo
nyīng Rwoth bino larē.' ”

22 Petero ömēdērē anyim
nakun kobo nī, “Un jō mē
Icarael, winy unu köp ni:
Yecu mē Najaret onwongo
obedo dhanō n'Obanga
onyutho bothwu kī tio tango,
gin mē aura, ēka anyuth
n'Obanga otio kanya acēl
kōdē i kin onu, na calō un
kikomwu ingeo.”

23 Yecu ni emiō bothwu kite
na yam Obanga onwongo
öyübō nakun ngeo gin na

bino tīmērē i anyim, ēka un
iguro ēn i kom yath ariā,
ineko unu kī cīng jō na ba
ngeo cik k'Obanga.

24 Ēntō Obanga ocero ēn
ökō kī i kin jō n'öthōō nakun
gōnyō ēn ökō kī kom arem mē
thōō, pīen thōō onwongo ba
twērō moko i kome.

25 Daudi okobo köp i kome:

“ ‘I karē kibēc an anēnō nī
Rwoth tye kōda.

Pīen ēn tye i cīnga kucem,
an ba abino yengara.

26 Pī manōn cwinya yom ēka
thon lēba twak kī yom
cwiny,
koma thon bino bedo kī
gen,

27 pīen in ba ibino wēkōna i
kin jō n'öthōō,
onyo ba ibino wēkō
Dhanōni Naleng tōp.

28 In inyutho nīna yoo na tera
i kwō,
in ibino mīōna abedo kī
yom cwiny i nyimi.' ”

29 Petero ömēdērē anyim
nakun kobo nī, “Utmegona,
myero akob bothwu köp i
kom kwarō onu Daudi atīr
nī yam ēn öthōō ökō ēka eiko
kome, ēka etye kī lyēnē both
onu kany naka tin.

30 Ēntō ēn yam onwongo
obedo adwarpīny, dōk ongeō
nī Obanga yam okwongo
kwong bothe nī ebino ketho
dhanō mörō na tye i kin ēkwaē
mērē mē bedo i then mē lōc
mērē.

31 Ēn yam önēnō gin na
bino tīmērē i karē mē anyim,
ēka ötwakō köp i kom cer ka
Meciya, nī ēn onwongo ba

ēwēkō i kin jō n'ōthōō, kome
thon ba ōtōp.

³² Man ēnē Yecu n'Obanga
ocero ökō, onu kibēc ebedo
ecaden i kom köp nōn.

³³ Etingo ēn malō i nget cing
Obanga kucem, ōgamō Tipo
Naleng na yam ēcikō ki both
Apap ēka ōōnyō i komwa gin
na dong un itye ka nēnō ki
wangwu ēka thon iwinyo unu
ki ithwu.

³⁴ Piēn Daudi yam ba ōcīdhō
i polo, ēntō ēn okobo nī,

“Rwoth Obanga okobo both
Rwodha:

“Bed i cinga kucem

³⁵ naka ka abino miō langni
dökō gin mē theno tyeni.”

³⁶ “Pi manōn myero jō mē
Icarael kibēc onge gīnī rwök
nī Obanga otyeko ketho Yecu
nī, na un iguro i kor yath ariā,
mē bedo Rwoth ēka Kiricito.”

³⁷ I karē na jīi owinyo köp
nī, ōdōnyō i cwinygī rwök, cē
openyo gīnī Petero ēka ēkwēna
nōkēnē nī, “Utmegowa, ngō
na myero wan ētīm?”

³⁸ Petero ōgamō nī, “Ngut
unu ēk ebatīcawu, ngat
acēlacēl kī kinwu, i nyīng Yecu
Kiricito ēk ētīm kīca i kom
bal na mewu. Ēka ibino unu
gamō mīc ka Tipo Naleng.

³⁹ Piēn cīkērē nī ēcikō pīrwu
k'ēthīnōwu ēka pī jō kibēc na
tye gīnī kanya bor, na Rwoth
Obanga onu bino cwodogī.”

⁴⁰ Cē Petero ōmēdērē kī tītō
köp nōkēnē na pol nakun
dwekogī nī, “Larē unu kenwu
īya unu ökō kī kom wang rok
n'ōbal nī.”

⁴¹ Ēka jō n'oyeo köp na ēn
okobo bothgī, ebatīcagī ēka

ōmēdērē i nīnō nōn jō na rōmō
elip adek.

Gūrē ka jō n'oye

⁴² Jō n'oye kibēc ōmīrē kēn-
gī mē winyo pwony k'ēkwēna,
gūrē kanya acēl, poko i ogati,
ēka lēga.

⁴³ Ēkwēna obedo tino tango
ēka anyuth na pol, naka jō
kibēc lworo ōmakōgī.

⁴⁴ Jō n'oye onwongo cōkērē
gīnī kanya acēl, nakun ny-
wakō gīnī jami kibēc kanya
acēl.

⁴⁵ Gīn ōcadhō lōnyōgī ēka
jamīgī, cē gīn opoko both jō
kibēc kī i kin-gī kite na miti ka
ngat acēlacēl tye kōdē.

⁴⁶ Gīn ōmēdērē mē gūrē
kanya acēl nīnō kibēc i dyekal
ōt k'Obanga nakun poko gīnī
i ogati kī i pecīgī, n'ēcamō kī
yom cwiny ēka kī cwiny na
bēr,

⁴⁷ n'ēpakō Obanga, na
dhanō kibēc pwōyōgī, ēka
Rwoth obedo ka mēdō bothgī
jō n'ōlarē nīnō kī nīnō.

3

Petero ōcangō angwalo

¹ I nīnō mōrō acēl, Petero
ēka Jon ōcīdhō gīnī i ōt
k'Obanga i caa mē lēga, caa
abungwēn mē kothyeno.

² Onwongo tye dhanō
mōrō n'ongwal cakērē i
karē n'ēnywōlō ēn kōdē,
n'etingo atinga i wangkac
mē Ōt k'Obanga n'ecwodo
nī Wangkac na Bēr, ēk ōkwa
kōny nīnō kī nīnō kī both jō
na dōnyō i Ōt k'Obanga.

³ Ī karē na ěn ȳnȳnȳ Petero ěka Jon tye ka dȳnyȳ ġĩĩ, angwalo ȳkwaȳġĩ cĩĩĩĩĩ.

⁴ Petero ěka Jon ȳcĩkȳ wang- ġĩ ĩ kome. Cȳ Petero okobo nĩnȳ nĩ, “Nȳnwa!”

⁵ Angwalo oketho cwinye mȳ nȳnȳġĩ, nakun ġeno nĩ ebino mĩȳnȳ ġĩn mȳrȳ.

⁶ Ēntȳ Petero okobo nĩ, “An ba atye kĩ ġĩm mȳrȳ, ěntȳ an amii ngȳ na an aute kȳdȳ. Ī nyĩĩĩ Yecu Kiricito mȳ Na- jaret, yaa malȳ ĩcak woth.”

⁷ Cȳ Petero ȳmakȳ cĩĩĩĩĩ angwalo mȳ kucem ěka otingo ěn malȳ, cȳ cȳcȳũth odon tyȳnȳ ȳdȳkȳ na tȳk.

⁸ Angwalo opye kĩ tyȳnȳ ěka ȳcakȳ woth. Cȳ ȳdȳnyȳ kȳdġĩ ĩ ȳt k'Obanga nakun wotho, pye, ěka pakȳ Obanga.

⁹ Ī karē na ġĩĩ kĩbȳc ȳnȳnȳ angwalo ka wotho ěka pakȳ Obanga,

¹⁰ ġĩn ȳnĩang nĩ ěnȳ dhanȳ na yam kwaȳ kȳny kĩ ĩ wangkac mȳ ȳt k'Obanga n'ȳcwodo nĩ Wangkac na Bȳr. ġĩn obedo kĩ ur rwȳk ĩ kom ngȳ n'ȳtĩmȳrȳ ĩ kome.

Petero ȳtĩtȳ kȳp ĩ tyȳn ȳt ka Colomon

¹¹ ġĩn kĩbȳc ȳngwȳcȳ kanya acȳl kĩ ur ĩ tyȳn ȳt ka Colomon, kanya angwalo onwongo omoko ĩ kom Petero ěka Jon.

¹² Ī karē na Petero ȳnȳnȳ kȳp nĩ, ěn okobo bothġĩ nĩ, “Un ġȳ mȳ Icarael, ngȳ na mĩȳwu iuro unu ngȳ n'ȳtĩmȳrȳ? Pĩĩĩ un itye ka rĩpȳwa kȳmanȳn calȳ wan ěnȳ ětĩmȳ kĩ tȳkȳwa onyo kite na

wan elworo k'Obanga kȳdȳ ěnȳ ȳmĩȳ angwalo nĩ owotho?

¹³ Obanga k'Abraam, Icaka ěka Jakob, Obanga ka kw- erewa, oketho dheo mȳrȳ ĩ kom atic mȳrȳ Yecu. Un ĩmĩȳ ĩ cĩĩĩĩ Pilato ěk enek ěn nakun ĩkwȳrȳ unu ȳkȳ ĩ karē na Pi- lato mĩtȳ ġȳnyȳ ěn.

¹⁴ Un ĩkwȳrȳ Ngat na Leng ěka na kite Atĩr, cȳ ĩkwaȳ unu nĩ ěk ěġȳny niwu dhanȳ n'obedo anek.

¹⁵ Un ineko ngat na mĩȳ kwȳ, ěntȳ Obanga ocero ěn kĩ ĩ thȳȳ. ěka wan ěnȳ ebodo ecaden mȳ kȳp nĩ.

¹⁶ Pĩ yee ĩ nyĩĩĩ Yecu, ěnȳ ȳmĩȳ ěcwȳ nĩ onwongo tȳkȳ kite na un ĩnȳnȳ ěka ingeo. Obedo nyĩĩĩ Yecu ěka yee ĩ kome ěnȳ ȳmĩȳ ěn ȳcang ĩ ny- imwu kite na un kĩbȳc itye ka nȳnȳ kȳdȳ.

¹⁷ “Kobedini dong utmeg- ona, an angeo nĩ yam ĩtĩmȳ unu kȳp nĩ ĩ karē mȳ kwia pĩny, kamȳ ětȳlawu.

¹⁸ Ēntȳ kite na yam Obanga ȳtwak kĩ ĩ dhȳ edwarpĩny kĩbȳc nĩ Kiricito mȳrȳ myero ȳĩm can, ěka dong ocobere kakarē nĩ kȳmanȳn.

¹⁹ Ngut unu dong, ěka ĩlȳkȳrȳ unu both Obanga, ěk balwu ějwa ȳkȳ,

²⁰ ěk karē mȳ yweo na yaa kĩ both Rwoth obin bothwu, ěka ěn bino oro Yecu, na ěnȳ Meciya n'ȳȳrȳ niwu.

²¹ Ēn myero obed ĩ polo naka ka karē ȳrȳmȳ n'Obanga bino dwȳkȳ jami kĩbȳc kakarē, kite na yam ěn ȳcĩkȳrȳ kȳdȳ k'edwarpĩny mȳrȳ na leng.

22 Muca yam okobo nī, 'Rwoth Obangani bino oro adwarpīny mōrō niwu, na bino yaa kī i kin utmegowu kite na ēn oora kōdē. Un ibino winyo unu ēn i kōp kibēc na ēn bino kobo niwu.

23 Ngat mōrō na ba bino winyo ēn, ebino rwenyo wangē ōkō kī kin jō thurgī.

24 "Cakērē kī i kom adwarpīny Camuel, edwarpīny kibēc ōtwakō kōp i kom ngō na tye ka timērē i kom karē ni.

25 Un ibedo ēkwaē k'edwarpīny nōn, ēka un ēnē ekethowu i cikērē k'Obanga both kwerewu. Piēn Obanga okobo both Abraam nī, 'Rok kibēc mē wi lobo bino nwongo gum kī both ēkwaēni.'

26 I karē na dong Obanga oketho atic mērē, ēn ōcakō oro bothwu ēk ōmīiwu gum na mīō ngat acēlacēl lōkērē wēkō timō bal."

4

Petero ēka Jon i nyim athuko mē ōd okiko k'edong

1 I karē na Petero ēka Jon onwongo tye ka twak gīnī kī jīi, ēlamdhōk ēka adit acikari mē ōt k'Obanga ēka Ecadukayo obino gīnī bothgī.

2 Ētēla ni onwongo ōngō gīnī nī Petero ēka Jon onwongo tye ka pwonyo jīi nī, kī twēr mē nyīng Yecu, jō n'ōthōō bino cer gīnī ōkō.

3 Gīn ōmakō Petero ēka Jon cē ekethogī i buc naka othuno kodiko, piēn pīny onwongo ocido ōkō.

4 Ēntō jō na pol n'owinyo kōpgī oyee, ēka wel jō n'oye

Yecu n'obedo gīnī cwō ōmēdērē othuno elip abic.

5 Kodiko mērē na pīny dong oru, ēlōc ēka edong, k'epwony cīk ōcōkērē gīnī i Jerucalem.

6 Anac Alamdhōk na Dit onwongo tye kany nōn, ēka Kayapa, Jon, Alegijanda, ēka jō kibēc na tye gīnī i dholokek k'Alamdhōk na Dit.

7 Gīn okelo Petero ēka Jon i nyimgī nakun penyogī nī, "Koth tēkō mēnē na un itye ka tic kōdē onyo kī nyīng nga?"

8 Cē Petero, opong kī Tipo Naleng ēka okobo bothgī nī, "Un ēlōc ēka edong ka lwak!

9 Ka tin ipenyowa unu kōp i kom tic na bēr n'ōtimērē i kom angwalo ēka kite na ēn ōcang kōdē,

10 cē dong un kibēc ēka jō mē Icarael myero inge unu nī, pī nyīng Yecu Kiricito mē Najaret na un iguro i kom yath ariā, n'Obanga ocero ōkō kī i kin jō n'ōthōō, ēnē ēcwō ni ocung i nyimwu n'ōcang ōkō.

11 Ēnē obedo "kidi na un egedo ikwērō unu ōkō,

n'ōlōkērē ōdōkō kidi na pīrē tēk mē gwīc ōt.'

12 Larē ope both ngat mōrō nōkēnē, piēn Obanga ba ōmīō nyīng mōrō nōkēnē i lobo kany both dhanō na myero onu ēlarē kōdē."

13 I karē na jō na tye i ōd athuko ōnēnō gīnī tēk cwiny Petero ēka Jon cē ōniang gīnī nī gīn onwongo obedo jō na ba ōkwanō ēka ba ngeo gīnī gin mōrō. Obedo gīnī kī ur ēka ōniang gīnī nī cwō ni yam obedo kanya acēl kī Yecu.

14 Ēntō ka gīn önənō ěcwō n'ōcang ocung i ngetgī, kōp mōrō na gīn myero okobi ōlōōgī ōkō.

15 Ēka ěcīkōgī mē dōnyō yōkō kī i athuko mē ōd okiko k'edong, cē ōcakō gīnī yūbō kōp kēn-gī,

16 nakun kobo gīnī nī, “Ebino tīmō jō ni nīngō? Jō kībēc na bedo gīnī i Jerucalem otyeko ngeeno nī gīn otio anyuth na kome nen, na onu ba ětwērō kwērō.

17 Ēntō mē jūkō ěk kūr ōkēth ōrōm kin jīi, bēr ěcīkgī ěk kūr ōmēdērē gīnī mē kobo nyīng ni both ngat mōrō kēkēn.”

18 Cē ecwodogī mē dwogo cen, ěka ěcīkōgī nī kūr ōtwak onyo opwony gīnī kōp mōrō kī nyīng Yecu.

19 Ēntō Petero ěka Jon ōgamō gīnī nī, “Un īngōl kōp kenwu ka cē nen na bēr i wang Obanga mē winyowu na lōō winyo Obanga,

20 piēn wan ba ětwērō wēkō kobo gin na yam wan ěnēnō ěka ewinyo.”

21 Kinge būrōgī, cē gīn ōwēkōgī ōcīdhō, gīn ba onwongo yoo mē ketho pwod i komgī, piēn jīi kībēc onwongo pakō gīnī Obanga pī ngō n'ōtīmērē.

22 Dhanō na tango mē cangō ōtīmērē i kome, onwongo mwaka mērē kadhō pyer angwēn ōkō.

Lēga ka jō n'oye

23 Cūcūth n'ēgōnyōgī, Petero ěka Jon ōdōk gīnī both jō n'oye nōkēnē ěka okobo nīgī ngō

n'ēlamdhōk na dito ěka edong okobo gīnī.

24 Ī karē na gīn owinyo kōp ni, jō n'oye kībēc okok gīnī kanya acēl kī dwōn na malō mē lēga both Obanga na kobo gīnī nī, “Rwoth Obanga won twēr, in iketho polo kī lobo ěka nam kī jami kībēc na tye iē,

25 cōn ītwak kī dhō kwarōwa Daudi n'obedo aticni kī tēkō ka Tipo Naleng n'okobo nī,

“ ‘Pīngō erok wōō gīnī kanya acēl,

ěka pīngō rok na pol yūbō kōp na kōny mērē ope?

26 Rwodhi mē lobo yūbērē gīnī pī lwēny,

ěka ělōc cōkērē kanya acēl i kom Rwoth

ěka i kom Ngat n'ewiro.’

27 Adyer Erode ěka Pontio Pilato k'Erok ěka jō mē Icarael ōgūrē gīnī kanya acēl i pacō ni i kom aticni Yecu na leng na in iwiro.

28 Gīn ōtīmō ngō na tēkōni ěka mitini omoko nī bino tīmērē.

29 Ēka kobedini Rwoth Obanga, winy būragī ěka īmīiwa eticni, ěk ětīt kōpni kī tēk cwiny.

30 Ryē cingi mē cangō jīi, ěk anyuth mē tango ěka gīn mē aura na pol ōtīmērē kī nyīng aticni Yecu na leng.”

31 Kinge na dong ōlēgō gīnī, kabedo na gīn ōgūrē iē oyen-gere. Ēka gīn kībēc opong kī Tipo Naleng, cē ōtītō gīnī kōp k'Obanga kī tēk cwiny abonge lworo mōrō.

Jō n'oye ōnywakō gīnī jamigī

32 Jō n'oye kībēc onwongo nōthērē gīnī kanya acēl i

cwiny ēka i thama. Ngat mörö ope na kobo ni gin na en etye ködē onwongo obedo mēgē, entō gin önywakō jami kibēc na gin onwongo tye ködē.

³³ Ēkwēna ömēdērē gini mē miö caden mē cer ka Rwoth Yecu ki tēkō rwök, ēka gum na thwōnē opodho i komgi kibēc.

³⁴ Onwongo ngat mörö ope na gin mörö orem bothe, piēn jō n'onwongo tye ki pwoth-igi onyo udigi öcadhō gini ökö, ēka okelo gini lim n'öya ki iē,

³⁵ cē ömiö gini both ēkwēna ēka mē poko both ngat acēlacēl kite na miterē ködē.

³⁶ Kömanön Yocepu n'obedo Alebi mē Caiprac, n'ēkwēna cwodo ni Baranaba (na thērē ni, "Wod k'ajing cwiny jō").

³⁷ En öcadhō pwodho mērē na en onwongo tye ködē ēka okelo ciling both ēkwēna.

5

Anania ēka Capira

¹ Entō ecwō mörö onwongo tye na nyingē Anania n'öcadhō pwodho gin ki dhakō mērē Capira.

² En okelo nget lim mörö both ēkwēna ēka ökanö lim nökenē nakun dhakō mērē thon ngeo.

³ Cē Petero okobo bothe ni, "Anania, pingō Catan opong i cwinyi, ömiö itēmō bwölō Tipo Naleng nakun i kanō nget lim mökō n'öya ki i pwodhoni?"

⁴ Pwodho nön onwongo ba obedo megī n'onwongo bara icadhō? Ēka kinge na dong icadhō ökö, onwongo ciling nön ba tye i twērōni? Ngō n'omii ithamō mē timō koth

gin-ni? In ba ibwölō dhanō entō ibwölō Obanga."

⁵ Ī karē n'Anania owinyo köp ni, en opodho piny ēka öthöō ökö cūth. Cē thwōn lworo ömakō jō kibēc n'owinyo ngō n'ötimērē.

⁶ Cē ethinō awope obino gini anyim, eboo kome ki böngü, elabō yökō ēka eiko.

⁷ Kinge caa adek, dhakō mērē obino i öt, nakun ba ngeo ngō n'ötimērē.

⁸ Petero openyo en ni, "Kob nina, man enē wel na un k'Anania inwongo unu ki cadhō pwodhowu?"

En ögamō ni, "Eyo, wel mērē enön."

⁹ Petero okobo ninē ni, "Un itwērō ribērē kanya acēl mē bwölō Tipo ka Rwoth ningō? Nēn, kör tyēn jō n'oiko cworī tye i dholokek, in thon ebino labōni yökō."

¹⁰ Ī caa nön cūcūth en opodho i ka tyēn Petero cē öthöō ökö. Cē ethinō awope nön obino ödönyō i öt ēka önēnō gini ni en öthöō ökö, gin otingo ēka elabō eiko i nget cwörē.

¹¹ Thwōn lworo ömakō jō n'oye Kiricito kibēc ēka jō kibēc n'owinyo ngō n'ötimērē.

Ēkwēna öcangō jō na pol

¹² Ēkwēna otio gini anyuth mē tango ēka gin mē aura na pol i kin jii. Ēka jō n'oye Yecu kibēc onwongo marō gini ribērē kanya acēl i tyēn öt ka Colomon.

¹³ Entō ngat mörö ope n'oparō mē ribērē ködgī, kadī

bed nī jīi onwongo wörögi rwök.

14 Cē jō n'oye Rwoth welgi ömëdërë, cwö ëka mon.

15 Na calö adwogi më tic k'Ēkwēna, jīi okelo etwoe i wanga yoo cē epyelogi i wi ëtana ëka i kom ökëka gīni, ëk ka Petero wok i ngetgi, tipo mërë owok i kom jō mökö ki kin-gi.

16 Lwak thon öcökërë gīni kī i peci n'ögürö Jerucalem nakun kelo gīni etwoe ëka jō na tipo na reco yelogi, cē gīn kibëc öcang ökö.

Eyelo Ēkwēna

17 Cē Alamdhök na Dit ëka jō na ën tio ködë n'onwongo obedo gīni dul k'Ecadukayo, nyeko ömakögi rwök.

18 Cē gīn dong ömakö ëkwēna ëka ekethogi i buc.

19 Ëntö malaika ka Rwoth obino kiwor, öyabö dholokek më buc, ëka okelo ëkwēna yökö cē okobo nigī ni,

20 “Apë icung unu i dyekal öt k'Obanga ëk ikob unu nī jīi köp më kwö na nyen ni.”

21 I karë na gīn owinyo köp ni cē ödönyö gīni i dyekal öt k'Obanga na piny dong ruu ëka öcakö gīni pwonyo jīi.

I karë n'Alamdhök na Dit ëka jō na tio ködë othuno, gīn ocwodo athuko më öd okiko k'edong k'Eyuda kibëc, n'ömëdërë k'ëtëla ka jō Icarael. Cē gīn ooro jō mökö i buc më kelo ëkwēna.

22 Ëntö i karë na jō n'eorogi othuno i buc, onwongo gīni ëkwēna ope. Gīn ödök cen ëka okobo nī,

23 “Wan enwongo dholokek më buc ocegere, n'acikari ocung gīni yökö, ëntö i caa na wan ëyabö dholokek, enwongo ngat mörö ope ië.”

24 I karë na dit acikari më öt k'Obanga ëka ëlamdhök na dito owinyo köp ni, thamagi ocung ökö nakun uro gīni kite na köp ni kibëc bino thum ködë.

25 Cē ngat mörö othuno ëka okobo nī, “Cwö na un iketho i buc ocung gīni i dyekal öt k'Obanga, tye ka pwonyo gīni jīi.”

26 I caa nön, adit acikari më öt k'Obanga ëka jō na ën tio ködë öcīdhö gīni ëka ekelo ëkwēna. Gīn ba otio kī tēkö piën gīn onwongo lworö nī jīi twërö celogi kī kite.

27 I karë n'ekelo ëkwēna i nyim athuko më öd okiko k'edong, ëk Alamdhök na Dit openygi.

28 Ën okobo nigī ni, “Wan ëmiöwu cik na tēk ëk kür ipwony unu kī nyīng ni. Nën ngö na dong un itimö! Ibedo unu ka pwony i Jerucalem kibëc, ëka itye unu ka moko më miö remo ka ngat ni bedo i wiwa.”

29 Ëntö Petero ëka ëkwēna nökenë ögamö gīni nī, “Wan myero ewiny Obanga na löö winyo dhanö.

30 Obanga ka kwerewa ocero Yecu na un ineko nakun ingabö unu ën i kor yath aria.

31 Obanga otingo ën malö i nget cingë kucem i kabedomë dheo na calö Atëla ëka Alar, ëk jō më Icarael onwong gīni

karē mē ngut, cē ɛn ɔtīm nīgī
kīca i kom balgī.

³² Wan ebedo ecaden mē
jami ni ēka Tipo Naleng thon
n'Obanga ɔmīō both jō na
winyo ɛn."

³³ Ī karē n'edong mē ɔd
okiko owinyo kōp ni, akēmō
ɔmakōgī rwōk, cē ɔthamō gīnī
mē neko ēkwēna.

³⁴ Ēntō Aparicayo n'ecwodo
nī Gamaliel, n'onwongo
obedo apwony cīk, na jīi kībēc
onwongo wōrō, ɔya malō i
nyim athuko mē ɔd okiko
k'edong ēka ɔmīō twērō nī ēk
eter ēkwēna yōkō pī caa mōrō
na nōnōk.

³⁵ Cē ɛn ɔcakō twak kōdgī nī,
"Jō mē Icarael, bēr īgwōkērē
unu i ngō na un īmītō tīmō i
kom jō nī.

³⁶ Ī karē mōrō n'opoth
anged, onwongo dhanō
mōrō tye na nyīngē Teyuda,
n'oporo mē bedo ngat mōrō
na pīrē tēk. Jō na rōmō mia
angwēn obino ɔrībērē kōdē,
ɛntō ebino eneko ɛn ɔkō, ēka
ɛlūbkōrē kībēc obino ɔkēth
gīnī ɔkō cē manōn obedo ajiki
ka jami kībēc.

³⁷ Kinge manōn, Yuda mē
Galilaya thon obino i karē
mē kwanō jīi. ɛn onwongo
ɛlūbkōrē, ɛntō ebino eneko ɛn
ɔkō, ēka ɛlūbkōrē kībēc obino
ɔkēth ɔkō.

³⁸ Dong pī kōp na tye kobe-
dini, amīōwu thama nī, wēk
unu jō ni ɔcīdh gīnī, pīen ka
yūb ni onyo tic ni obedo mē
ka dhanō, cē bino jik.

³⁹ Ēntō ka ɔya kī both
Obanga, cē un ba īrōmō unu
jūkō jō ni, un thon ibino

nwongo nī itye ka lwēny unu
k'Obanga."

Gīn ɔgamō thama ka
Gamaliel

⁴⁰ ēka ecwodo ēkwēna i ɔt ēk
epwodgī nakun ɛcīkōgī nī kūr
dōkī ɔtwak gīnī kī nyīng Yecu.
Cē ɛwēkōgī ɔcīdhō.

⁴¹ Ēkwēna ɔya kī i nyim
athuko mē ɔd okiko k'edong
na cwinygī yom pīen Obanga
ɔkwanōgī nī opore gīnī mē
nwongo lewic pī nyīng Yecu.

⁴² Nīnō kībēc gīn onwongo
ba kengo pwonyo ēka tītō kōp
mē Emuth na Bēr i dyekal ɔt
k'Obanga ēka ɔt kī ɔt nī Yecu
ɛnē Meciya.

6

Ēyērō ɛkōny tic abīrō

¹ Ī karē nōn na wel ɛlūbkōr
Yecu onwongo tye ka mēdērē,
Eyuda n'oyeo Yecu na twakō
gīnī lēb Girik ɔcakō gīnī
ngūngūta i kom Eyuda na
twakō lēb Iburu, pīen nīnō
kībēc ka epoko cem mon thōō
na mēgī ba ɛparō pīrgī.

² Cē ēkwēna apar arīō
ocwodo gīnī ɛlūbkōr Yecu
kībēc ēka okobo gīnī nī, "Wan
ēkwēna myero ebed i tic mē
tītō kōp k'Obanga ɛk kūr ebed
i tic mē poko cem.

³ Pī manōn utmegona,
yēr unu jō abīrō kī kinwu
n'ewōrōgī, n'opong gīnī kī
Tipo Naleng ēka tye gīnī kī
ryēkō. Wan ebino mīōgī tic
nī.

⁴ Ēntō wan ebino mīrē mē
lēga ēka tītō kōp k'Obanga."

⁵ Ngō na gīn okobo oyomo
cwiny jīi kībēc, ēka gīn ɔyērō
Citipwano, dhanō n'opong

kī yee ēka kī Tipo Naleng, ēyērō thon Pilipo, Porokuro, Nikanori, Timon, Paramena, ēka Nikolac n'obedo dhanō mē Antiokia n'ōlōkērē ī dīni k'Eyuda.

⁶ Ekelo jō abirō ni ī nyim ēkwēna, n'ōlēgō nakun ketho gīnī cīng-gī ī wigī.

⁷ Cē kōp k'Obanga ōmēdērē mē nya. Wel ēlūbkōr Yecu ōmēdērē rwōk ī Jerucalem, ēka ēlamdhōk k'Eyuda na pol oyeē gīnī thon.

Ēmakō Citipwano

⁸ Citipwano, n'Obanga ōmīō gum ēka kī tēkō, obedo ka tio gin mē aura ēka anyuth mē tango ī kin jīi.

⁹ Ēntō ī nīnō mōrō acēl, jō mōrō mē cinagoga ka jō n'ēgōnyōgī kī ī opii, kanya acēl kī jō mōkō mē Cirene ēka mē Alegijandaria ēka jō n'ōya kī ī lobo mē Cilicia ēka Acia, jō ni obedo ka pyem kī Citipwano,

¹⁰ Ēntō gīn onwongo ba twērō pyem kī ryēkō ka Citipwano ēka kī Tipo Naleng n'onwongo ēn twak kōdē.

¹¹ Cē gīn ōcakō cūpō jīi ī mūng ēk okob gīnī nī, “Wan ewinyo Citipwano twak nakun kobo kōp mē ayeny ī kom Muca ēka Obanga.”

¹² Cē gīn othuro jīi, edong ēka epwony cīk mē dīni. Ēka ēmakō Citipwano cē ekelo ēn ī nyim athuko mē ōd okiko k'edong.

¹³ Gīn okelo ecaden n'obedo gīnī etwodo n'okobo nī, “Karē kibēc ēcwō ni twakō

kōp na rac ī kom kabedo na leng ēka ī kom cīk ka Muca.

¹⁴ Wan ewinyo ēn ka kobo nī Yecu ni mē Najaret bino balō kabedo nī* ōkō ēka bino lōkō kit mē kwō na yam Muca ōmīōwa.”

¹⁵ Jō kibēc n'onwongo obedo gīnī ī athuko mē ōd okiko k'edong ōcīkō wang-gī ī kom Citipwano, ēka ōnēnō gīnī terinyime na calō terinyim malaika.

7

Twak ka Citipwano

¹ Cē Alamdhōk na Dit openyo Citipwano ka ngō n'ekobo ī kome tye atīr.

² Citipwano ōgamō nī, “Utmegona kī jō ka bebena, winya unu! Obanga mē dheo onen both kwarō onu Abraam n'onwongo ēn pod tye ī lobo Mecopotamia, na ēn bara obedo ī lobo mē Aran.

³ Obanga okobo nīnē nī, ‘Yaa iwēk lobo ni ēka kakani, ēk icīdh ī lobo na an abino nyutho nini.’

⁴ “Cē Abraam ōya ōwēkō lobo ka jō Kaladea ēka ōcīdhō obedo ī lobo Aran. Kinge na dong apap mērē ōthōō, Obanga ooro Abraam ī lobo ni kanya kobedini ikwō unu iē.

⁵ Ēntō Obanga ba ōmīō ēn obedo kī gin mōrō mē alea kadī kī ngōm mōrō na tītīdī. Ēn ōcīkērē kōdē nī lobo bino bedo mēgē ēka ēkwaē mērē kadī bed ēthīnō mērē pod ope.

⁶ Obanga thon ōtwak k'Abraam nī, ‘Ēkwaēni bino

* **6:14 Kabedo ni** Obedo Ōt k'Obanga na tye ī Jerucalem.

bedo wele i lobo na ba obedo mēgi, ēka gin bino bedo opii n'ebino yelogi pi mwaka mia angwēn.'

⁷ Ēntō Obanga okobo ni, 'Abino ketho pwod i lobo na gin bino tic iē kamē opii, ēka i ajiki mērē gin bino donyo yökō ki i lobo nōn ēka wōra gini i kabedo ni.'

⁸ Cē Obanga ōmīō cīkērē mē līrē. Ēka Abraam ōdōkō apap ka Icaka, ēn ōlirō Icaka i nīnō mē aboro kinge nywölō ēn. Kinge Icaka ōdōkō apap ka Jakob, ēka Jakob ōdōkō apap ka jō apar ariō mē kaka jō Icarael.

⁹ "Adinga obino ōmakō ēthīnō ka Jakob i kom ōmīngi Yocepu, ēka ōcadhō gini ēn na calō opii both jō mē Ejip. Ēntō Obanga onwongo tye ki Yocepu

¹⁰ ēka ōlarō ēn ki kom can kibēc. Obanga ōmīō Yocepu gum ēka ryēkō i nyim Parao rwoth mē Ejip. Parao thon ōmīō Yocepu obedo alōc mē Ejip ēka pacō mērē.

¹¹ "Cē kec obino opodho i lobo Ejip kibēc ēka lobo Kanaan, n'okelo thwōn can, ēka kwere onu onwongo ba twērō nwongo cem mōrō.

¹² Ikarē na Jakob owinyo ni cem tye i lobo Ejip, ēn ooro awope mērē n'obedo kwere onu i woth na mēgi mē acēl.

¹³ I woth na mēgi mē ariō, Yocepu okobo both utmego mērē nga na ēn ebedo, ēka Parao ongeō kōp i kom wede ka Yocepu.

¹⁴ Kinge man, Yocepu okobo ni ēk ekel apap mērē

Jakob ēka jō mē pacō mērē kibēc, jō pyer abirō wie abic.

¹⁵ Cē Jakob ōcīdhō yo kupiny i lobo Ejip, kanya ēn ēka kwere onu ōthōō iē.

¹⁶ Kom lyenegi ebino edwongo cen i Cekem ēka epyelo i bur lyel n'Abraam onwongo ōwīlō ki wel ciling mōrō ki both ēthīnō k'Amor ki i Cekem.

¹⁷ "Na calō karē onyingo na cwōk n'Obanga myero ocob cīkērē mērē both Abraam, wel jō onu ki i lobo mē Ejip ōmēdērē rwōk.

¹⁸ Cē rwoth nōkēnē, n'onwongo ba ngeo gin mōrō i kom Yocepu, obino ōdōkō alōc mē Ejip.

¹⁹ Ēn ōtīmō tim na rac i kom jō onu, cē ōmīō kwere onu ōlīmō can na thwōnē rwōk nakun diōgi mē bolo ēthīnō na pod ēnywölō anywōla ēk kūr ōkwō gini.

²⁰ "I karē nōn ēnē ēnywölō ki Muca, ēn onwongo obedo athīn na leng both Obanga. Ēgwōkō ēn pi dwethe adek i ōt k'apap mērē.

²¹ I karē n'ebolo Muca, nyaka Parao ōkwanyō ēn ēka ōgwōkō na calō athīn mērē.

²² Epwonyo Muca ki ryēkō ka jō mē Ejip kibēc ēka ēn onwongo tēk i twak ēka i tic mērē.

²³ "I karē na dong Muca othuno mwaka pyer angwēn, ēn ōcakō thamō mē cīdhō līmō utmego mērē n'obedo ēthīnō mē Icarael.

²⁴ Ēn ōnēnō dhanō mē Ejip acēl ka tye ka makō dhanō mē Icarael na rac, cē Muca ōcīdhō mē kōnyō dhanō mē

Icarael nakun cūlō kwor kī neko dhanō mē Ejip.

25 Muca ōthamō nī utmego mērē twērō ngeo gīnī nī Obanga onwongo tye ka tic kōdē mē larōgī, ěntō gīn ba dōk ōñiang.

26 Ī nīnō na lūbō manōn, Muca obino onwongo jō mē Icarael ariō tye ka lwēny. Ēn ōtēmō mē thekogī nakun kobo nī, 'Ngō nī mītō unu wanērē iē nakun ibedo unu utmego?'

27 "Ēntō ngat n'onwongo ōmakō awodhe na rac othwaro Muca thenge ēka okobo nīnē nī, 'Nga n'omii nī ibed alōc ēka angōl-kōpwa?'

28 In ĩmītō nekona kite na woro ineko kī dhanō mē Ejip kōdē?'

29 Ī karē na Muca owinyo kōp nī, cē ōngwēcō ōkō ĩ lobo mē Midian, kanya ěn obedo iē na calō arok ēka ōnywōlō ěthīnō awope ariō.

30 "Kinge na dong mwaka pyer angwēn opoth ōkō, Muca onwongo tye ĩ thīm n'onwongo cwōk kī Kidi Cinai, cē Obanga onen bothe na cal kī malaika ĩ bunga na lyēl.

31 Ī karē na Muca ōnēnō gīn nōn, obedo kī thwōn ur rwōk ēka ōcīdhō na cwōk ĩ ngete, cē owinyo dwōn Rwoth Obanga na kobo nī,

32 'An abedo Obanga ka kwereni, Obanga k'Abraam, Icaika ēka Jakob,' cē kom Muca ōmyēl, lworō ōmakō ēka ba dōk ōdiō cwinye mē nēnō.

33 "Cē Rwoth Obanga okobo both Muca nī, 'Gōny wōr ōkō

kī ĩ tyeni, kabedo na in icung iē nī obedo ngōm na leng.

34 An dong anēnō kite na jōga tye ka līmō can kōdē ĩ Ejip, atyeko winyo kokogī, ēka atye ka bino dong pīny mē larōgī. Bin dong ēk aori ĩdōk cen yo Ejip.'

35 "Man ěnē Muca na gīn obino ōkwērō nakun kobo gīnī nī, 'Nga n'ōmīō nī in ibed alōc ēka angōl-kōp?' Obanga ooro Muca mē bedo alōc ēka alar nakun owok kī both malaika n'onen bothe kī ĩ bunga.

36 Muca ōkwanyōgī kī ĩ lobo mē Ejip nakun tīmō gīn mē aura ēka anyuth mē tango ĩ lobo Ejip, ĩ Nam na Kwar ēka pī mwaka pyer angwēn ĩ thīm.

37 "Man ěnē Muca n'okobo both jō mē Icarael nī, 'Obanga bino oro niwu adwarpīny na cal kōda kī kin jō na mewu.'

38 Muca ěnē onwongo tye kanya acēl kī jō mē Icarael ĩ thīm kī malaika n'ōtwak kōdē kī ĩ wī Kidi Cinai, ēka kī kwere onu, cē kī kany nōn Muca ōgamō kōp mē kwō mē kōbō both onu.

39 "Ēntō kwere onu ōkwērō gīnī winyo ěn. Gīn ōkwērō Muca ēka ōlōkērē gīnī mē dōk cen ĩ lobo mē Ejip kī ĩ cwinygī.

40 Gīn okobo both Aron nī, 'Yūb nīwa obanga na bino tēlō nyimwa, piēn Muca mōrō nī, n'ōtēlō onu mē yaa kī ĩ lobo mē Ejip, ba engeo ngō n'ōtīmērē bothe!

41 Manōn ěnē karē na gīn ōyūbō kī cal jwōk n'obedo calō athīn thwōn mē awōra. Gīn okelo tyērgī both athīn

thwōn ni ēka ōcakō bedo gīnī
kī yom cwinyī kom ngō na gīn
ōyūbō kī cīng-gī.

42 Ēntō Obanga ōlōkērē ōkō
cē ōmīōgī karē mē wōrō cēr
mē polo na calō obangagī,
kite na yam ēcōō kōdē ī buk
k'edwarpīny nī,

“ ‘Un jō mē ōt Icarael, yam
ītyērō unu gīn aryēda
mōrō mē lee botha ēka
mīc
pī mwaka pyer angwēn
na un itye ī thīm?

43 Pathī nī kōmanōn, un itingo
kēma k'obanga Molek
ēka cēr k'obangawu
Repan,
cal jwogī na un īyūbō mē
awōra.

Pī manōn an abino terowu
ī opīi naka ī ngee Ba-
bilon.'

44 “Kwere onu yam tye kī
kēma mē caden ī thīm mē
nyutho nī Obanga tye ī kīn-
gī. Gīn ōyūbō ī kite n'Obanga
onwongo onyutho nī Muca,
na lūbērē kī kite na ēn ōnēnō
kōdē.

45 Kīnge, kwere onu ōgamō
kēma ēka obino gīnī kī Yocua ī
karē na gīn ōmaō lobo kī both
rok n'Obanga ōryēmōgī ōkō kī
ī nyīmgi. Kēma obedo ī lobo
nōn naka ī karē ka Daudi.

46 Daudi onwongo gum kī
both Obanga ēka ōkwaō nī
ēk ēmīē ēgēr ōt n'Obanga ka
Jakob bedo iē.

47 Ēntō Colomon ēnē ōgērō
ōt n'Obanga.

48 “Kadī bed nī kōmanōn,
Obanga na Malō Rwōk ba
bedo ī ōt n'ēgērō kī cīng jō, kite
na yam adwarpīny okobo nī,

49 “ ‘Polo ēnē kabedo mē
lōcna,
ēka lobo ēnē ka theno
tyēna.

Rwoth okobo nī,
Koth ōt mēnē na un ibino
gērō nīna?

Onyo ka yweona bino bedo
kwene?

50 Pathī cīnga ēnē ōyūbō
jami nī kībēc?

51 “Un jō na ngutwu nwang,
īcal unu kī jō n'ōkwērō
Obanga ēka un ba ibino
mīō cwinywu mē winyo
kōp k'Obanga. Un īcal kī
kwerewu: Un ī karē kībēc
īkwērō unu Tipo Naleng!

52 Adwarpīny mēnē na kw-
erewu ba oyelo? Gīn thon
oneko jō na yam okobo kōp
cōn mē bino ka Ngat na Kite
Atīr, na un iketho ōrōrō ī
kome ēka ineko unu ōkō.

53 Un jō n'ēmīōwu cīk
k'Obanga na yam emalaika
okelo gīnī, cē ba īlūbō unu.”

Ecelo Citipwano kī kite

54 Ī karē n'ētēla k'Eyuda
owinyo gīnī ngō na Citip-
wano okobo, akēmō ōmakōgī
nakun kaō lakgī ī kome.

55 Ēntō Citipwano opong kī
Tipo Naleng, cē ōnēnō malō
ī wi polo ēka ōnēnō dheo
k'Obanga na ryēny rwōk,
ēka Yecu n'ocung ī nget cīng
Obanga kucem.

56 Cē Citipwano okobo nī,
“Nēn unu, anēnō polo ōyabērē
ēka Wod ka Dhanō n'ocung ī
nget cīng Obanga kucem.”

57 Jō kībēc oumo ithgī ēka
ēcakō wōō kī dwōn na malō cē
gīn kībēc omukere ī kome,

⁵⁸ Ēywaō Citipwano yökō i ngee pacō ēka ēcakō celo ěn kī kite. Ecaden opyelo bōng-gī i ka tyēn awobi mōrō na nyīngē Caulo.

⁵⁹ Ī karē n'etye ka celo Citipwano kī kite, ěn ōlēgō nī, "Rwoth Yecu gam tipona."

⁶⁰ Cē Citipwano orumo cōngē pīny ēka okok nī, "Rwoth kūr iketh bal ni i komgī." Ī karē na ěn okobo kōp ni, cē ōthōō.

8

¹ Ēka Caulo onwongo tye kunōn mē miō caden i kom thoō ka Citipwano.

Caulo oyelo jō n'oye Kiricito

Ī nīnō nōn ayela na dit opodho i kom jō n'oye Kiricito na bedo gīnī i Jerucalem, ēka gīn kībēc ōkēth gīnī ōkō ata i lobo mē Yudea ēka Camaria cē ěkwēna kēkēn ěnē odong.

² Jō na wōrō Obanga ěnē oiko gīnī Citipwano, nakun kumo gīnī pīrē rwōk.

³ Ēntō Caulo onwongo mītō nī etyek jō n'oye Kiricito ōkō, nakun wotho i ōt kī ōt na ywaō cwō thon kī mon mē twenogī i buc.

Emuth na Bēr ētītō i lobo Camaria

⁴ Jō n'oye n'onwongo ōkēth gīnī i kabedo kībēc, ōtītō gīnī kōp k'Obanga.

⁵ Pilipo ōcīdhō yo kupīny i pacō mōrō mē lobo Camaria ēka ōtītō nīgī kōp i kom Meciya kunōn.

⁶ Ī karē na lwak na pol owīnyo kōp ka Pilipo ēka ōnēnō gīnī anyuth mē tango

na ěn otio, gīn kībēc oketho cwinygī mē winyo ngō na ěn obedo kobo.

⁷ Tipo na reco odonyo gīnī yökō kī kom jō na pol nakun redo gīnī kī koko rwōk, cē jō na pol na two akwea ōmakōgī ēka engwalo na mulo amula ōcang gīnī ōkō.

⁸ Cē yom cwiny na thwōnē obedo i pacō nōn.

Cimon n'onwongo tio tic mē jwōjwōk

⁹ Ēntō i pacō nōn onwongo tye ěcwō mōrō na nyīngē Cimon n'onwongo tio tic mē jwōjwōk, na jō Camaria onwongo uro ěn rwōk. Ēn obedo ka wakērē nī ěn ebedo ngat mōrō na dit.

¹⁰ Jō kībēc mē rwōm na malō ēka rwōm na pīny oketho gīnī cwinygī i kōp na ěn kobo nakun kobo gīnī nī, "Ēcwō ni obedo tēkō k'Obanga n'ecwodo nī 'Tēkō na Dit.'"

¹¹ Gīn obedo ka ketho cwinygī mē winyo kōp mērē piēn pī karē na lac ěn obedo mīōgī uro tic mērē mē tango mē jwōjwōk.

¹² Ēntō i karē na gīn oye kōp mē Emuth na Bēr na Pilipo ōtītō i kom ker k'Obanga ēka nyīng Yecu Kiricito, cē cwō naka thon kī mon ebaticagī.

¹³ Cimon thon oye, ēka ebat-ica ěn. Ēn ōcakō lūbō kōr Pilipo i kabedo kībēc na cīdhō yo iē nakun bedo kī ur na dit i kom anyuth ēka tango na dito na ěn ōnēnō.

¹⁴ Ī karē n'ěkwēna na tye i Jerucalem owīnyo nī jō Ca-

maria oyeo köp k'Obanga, gīn ooro Petero ēka Jon bothgī.

15 Ī karē na gīn othuno, ōcakō gīnī lēga pīrgī ēk gīn onwong Tipo Naleng,

16 piēn Tipo Naleng onwongo bara obino ī kom ngat mōrō kī kin-gī, ěntō yam ebino ebaticagī ī nyīng Rwoth Yecu.

17 Cē Petero ēka Jon oketho cīng-gī ī komgī, ēka onwongo gīnī Tipo Naleng.

18 Ī karē na Cimon ōnēnō nī Tipo Naleng ěmīō ka ěkwēna ketho cīng-gī ī kom jīī, ěn ōmitō mīōgī cīlīng ēka okobo nī,

19 “Mīa unu thon tēkō nī, ēk ngat mōrō na an abino ketho cīnga ī kome, onwong Tipo Naleng.”

20 ěntō Petero ōgamō nī, “Ēk cīlīngnī orweny ōkō kanya acēl kodi, piēn in īthamō nī ītwērō wīlō mīc k'Obanga kī cīlīng!

21 In ipe kī gin mōrō n'epoko nīnī ī kom köp nī, piēn cwinyi ba tye n'atīr ī nyim Obanga.

22 Ngut ōkō kī kom bal nī ēka ilēg both Rwoth, ēk ka twērē ěn bino tīmō nīnī kīca pī bedo kī koth thama nī ī cwinyi.

23 Piēn anēnō cwinyi opong kī kēc cwinyi rwōk, ēka īdōkō amabuc mē bal.”

24 Cē Cimon ōgamō nī, “Lēg unu pīra both Rwoth ēk gīn mōrō na un ikobo kūr opodhi ī koma.”

25 Ī karē na dong otyeko kobo gīnī köp mē caden ēka kī tītō köp ka Rwoth, Petero ēka

Jon ōdōk gīnī yo Jerucalem, nakun tītō köp mē Emuth na Bēr ī kin peci na pol ka jō Camaria.

Pilipo ēka adit mē Ethiopia

26 Malaika ka Rwoth okobo both Pilipo nī, “Yaa malō īcīdh yo kukwap ī gudo thim na yaa kī ī Jerucalem lungo pīny yo Gaja.”

27 Cē ěn ōcakō woth ēka oromo k'ěcwō mē Ethiopia n'epudho, adit na pīrē tēk na lōō līm ka Kandake kībēc, alōc na dhakō mē lobo Ethiopia. Ēcwō nī onwongo ōcīdhō yo Jerucalem mē wōrō Obanga.

28 Ī karē na ěn tye ka dōk cen yo pacō, ěn onwongo obedo ī gadigadi nakun kwanō buk k'adwarpīny Icaya.

29 Cē Tipo Naleng okobo both Pilipo nī, “Apē na cwōk, iwoth kī gadigadi nōn.”

30 Ēka Pilipo ōrīngō yo gadi-gadi, cē owinyo ka ěn tye ka kwanō buk k'adwarpīny Icaya, ēka Pilipo openyo nī, “In īnīang ī ngō nī tye ka kwanō?”

31 ěn ōgamō nī, “An atwērō nīang īē nīngō, ka ngat mōrō ope na gōnyō nīna?” Ēka ocwodo Pilipo ēk obed kanya acēl kōdē.

32 Dul na ěn onwongo tye ka kwanō kī ī Cōc na Leng tye nī kōman:

“Ēpēō calō rōmō n'etero mē angōla,

ēka na calō athīn rōmō n'ōlīng ī nyim anyar yer,

cē ěn ba oelo dhōgē.

33 Pī twērō mērē n'ētūrō ökō,
ba ēngölō nīnē kōp atīr.

Nga na twērō twak pī
ēkwaē mērē?

Piēn kwō mērē onwongo
ēkwanyō ökō kī wi
lobo."

34 Ēcwō n'epudho openyo
Pilipo nī, "Ōma, kob nīna,
nga n'adwarpīny tye ka
twak ī kome, tye ka twak ī
kome kēnē onyo ī kom ngat
nōkēnē?"

35 Cē Pilipo ōcakō kī dul mē
Cōc na Leng nōn ēka okobo
nīnē Emuth na Bēr ī kom
Yecu.

36 Na gīn tye ka woth ī gudo,
othuno gīnī kanya pii tye iē
cē ěcwō n'epudho okobo nī,
"Nēn, pii ene! Ngō na gēnga
nwongo batica?"

37 Ēka Pilipo okobo nīnē nī,
"Ka iyee kī cwinyi kībēc cē
ītwērō."

Ēn ōgamō nī, "An ayee nī
Yecu Kiricito ēnē obedo Wod
k'Obanga."*

38 Ēka ēn ōmīō twērō nī ēk
gadigadi ocung. Cē gīn kībēc
ōdōnyō gīnī ī pii, ēka Pilipo
obatica ēn.

39 Ī karē na gīn donyo malō
kī ī pii, cē Tipo ka Rwoth
otero Pilipo ökō athura, ēka
ěcwō n'epudho ba dōk ōnēnō
Pilipo, ēntō ēn ōmēdērē kī
woth mērē kī yom cwiny.

40 Ēntō Pilipo onwongo nī
etye ī Ajota nakun wowotha
mē tītō kōp mē Emuth na Bēr
ī kin peci kībēc naka othuno ī
Cecaria.

9

Caulo ōlōkērē oyeo Yecu

1 Ēntō, Caulo onwongo pod
būrō ēlūbkōr Rwoth nakun
mītō nekogī. Ēn ōcīdhō both
alamdhōk na dit

2 Ēka openyo pī waraga mē
cīdhō kōdē ī cīnagoga kībēc
na tye ī Damaciko, ēk ka
ebino nwongo jō na lūbō yoo
ka Rwoth kunōn cwō onyo
mon, ekelgī na calō emabuc
yo Jerucalem.

3 Ī karē na ēn tye ka woth,
na dong cwōk kī Damaciko,
cē tar obino kī ī polo athura
ēka ōryēny ōcarō kome.

4 Ēn opodho ī ngōm ēka
owinyo dwōn na kobo nīnē nī,
"Caulo, Caulo, pīngō itye ka
yelona?"

5 Caulo openyo nī, "In īnga
Rwoth?"

Cē Rwoth ōgamō nī, "An
Yecu na in itye ka yelo.

6 Kobedini yaa malō, īdōny
ī pacō, cē ebino kobo nini gin
na myero itīm."

7 Jō n'onwongo tye ī woth
kōdē ocung gīnī alīlīng, gīn
owinyo dwōn nōn, ēntō ba
ōnēnō gīnī ngat mōrō.

8 Caulo ōya malō kī pīny,
ēntō ī karē na ēn ōyabō wangē,
onwongo ba rōmō nēnō gin
mōrō. Cē gīn ōpēō ēn apēa kī
cīngē mē tero ī Damaciko.

9 Pī nīnō adek ēn onwongo
ba rōmō neno, ba cemo onyo
ba madhō gin mōrō.

10 Ī Damaciko onwongo
tye alūbkōr Yecu na nyīngē
Anania. Rwoth ōtwak kōdē

* 8:37 Baibul nōkēnē ba oketho tyeng nī.

ĩ anyuth nakun cwodo nĩ,
“Anania!”

En ögamö nĩ, “Eyo Rwoth.”

11 Rwoth okobo nĩnë nĩ,
“Cidh i öt ka Yuda na tye i
Yoo n'Ocung Atir, ëka ipeny
pĩ ëcwö na nyĩngë Caulo mē
Taruco, en kobedini tye i lëga.

12 I anyuth en önönö ëcwö
mörö na nyĩngë Anania ka
dönyö bothe mē ketho cĩngë i
kome ëk wangë öyabërë.”

13 Anania ögamö nĩ,
“Rwoth, awinyo köp na pol i
kom dhanö ni ëka ki gin na
reco na en obedo ka timö i
kom jö k'Obanga na leng na
tye i Jerucalem.

14 Eka en obino kany ki twër
n'öya ki both ëlamdhök na dito
mē makö jö kibëc na cwodo
gini nyingi.”

15 Entö Rwoth okobo both
Anania nĩ, “Cidhi! Caulo
obedo ngat na an ayërö mē
tero nyĩnga both Erok ki
rwodhigi ëka both jö mē
Icarael.

16 An abino nyutho nĩnë
can na thwönë na myero en
ödang pĩ nyĩnga.”

17 Cë Anania öcidhë ödönyö
i öt na Caulo tye ië, oketho
cĩngë i kome ëka okobo nĩnë
nĩ, “Ömëra Caulo, Rwoth Yecu
n'onyuthere bothi i wanga
yoo n'onwongo in itye ka
bino yo kany, oora bothi ni ëk
wangi öyabërë inen piny doki,
ëka ipong ki Tipo Naleng.”

18 Cücüth gin mörö na cal
ki pök rëc opodho ki i wang
Caulo cë öcakö neno. En öya
malö ëka ebatica.

19 Kinge camö cem mörö cë
tëkö mërë odwogo.

*Caulo ötötö köp k'Obanga i
Damaciko*

Caulo obedo kanya acël
k'ëlübkör Yecu i Damaciko pĩ
nönö na nönök.

20 Cë cücüth öcakö titö i cin-
agoga kibëc nĩ Yecu obedo
Wod k'Obanga.

21 Jö kibëc n'owinyo köp
mërë ouro gini ëka openyo
gini nĩ, “Pathi ëcwö ni enë yam
okelo ayela i Jerucalem i kin
jö na cwodo nyĩng Yecu? Eka
en ba obino kany mē terogi
both ëlamdhök na dito na calö
emabuc?”

22 Titö köp ka Caulo
ömëdërë amëda mē bedo na
tëk, naka Eyuda na bedo i
Damaciko wigi ocung ökö,
piën en onyutho atir nĩ Yecu
enë Meciya.

23 Kinge na nönö na pol
opoth, Eyuda mökö öyübërë
gini mē neko en.

24 Entö Caulo onwongo
önlang i kom yüb na mëgi.
Kiceng ëka kiwor gin obedo
ka kürö dhö wangkac mē
neko en.

25 Entö i kiwor, ëlëbkörë
otingo en ëka elwao piny
k'adita ki kany mörö na
thwolo ki i kom cël.

Caulo öcidhë i Jerucalem

26 I karë na Caulo othuno
i Jerucalem, en ötëmö mē
ribërë k'ëlübkör Yecu, entö
gin kibëc onwongo lworo en
nakun ba yee gini ni en dong
obedo alëbkör Yecu.

27 Cë Baranaba okelo
en both ëkwëna ëka okobo
nigi kite na Caulo önönö ki
Rwoth kodë i wanga yoo
mē Damaciko. Baranaba
okobo nigi thon ngö na Rwoth

okobo nī Caulo ēka kite na ěn opwonyo kōdē abonge lworo kī nyīng Yecu i Damaciko.

28 Cē ěn dong obedo kōdgi kanya acēl nakun wowotha ēka twakō nyīng Rwoth abonge lworo i Jerucalem.

29 Ěn ōtwak ēka opyem k'Eyuda mōkō na twakō lēb Girik, ěntō gīn ōtēmō mē neko ěn.

30 Ī karē na utmego ongeo gīnī kōp ni, gīn otero Caulo i Cecaria, ēka eoro ěn yo Taruco.

31 Cē jō n'oye Kiricito kībēc na tye i lobo Yudea, i Galilaya, ēka i Camaria obedo gīnī kī kuc. Ōmēdērē gīnī kī dōngō na welgi thon mēdērē nakun lūbō gīnī yoo mē lworo Rwoth, ēka Tipo Naleng obedo jīngō cwinygi.

Petero ōcangō Ainea

32 Ī karē nōn, Petero owotho i kabedo kībēc, ēka i woth mērē nōn ěn ōrwatērē kī jō k'Obanga na leng na bedo gīnī i Lida.

33 Kī kunōn ěn onwongo ěcwō mōrō na nyīngē Ainea, n'onwongo tye kī two akwea ēka obedo ka buto abuta i wi ētana pī mwaka aboro.

34 Petero okobo nīnē nī, "Ainea, Yecu Kiricito ōcangō twoni ōkō, yaa malō, idōl kabutoni." Cūcūth, ěn ōya malō.

35 Jō kībēc n'onwongo bedo gīnī i Lida ēka Caron ōnēnō gīnī ěn cē ōlōkērē gīnī both Rwoth.

Petero ocerō Tabica

36 Ī Jopa onwongo tye alūbkōr Yecu na dhakō na nyīngē Tabica (na ka ěgōnyō

i lēb Girik tyēnē nī Dokac). Ěn onwongo obedo ka tio tic na bēcō ēka kōnyō ěcan.

37 Ī karē nōn, two ōmakō cē ōthōō ōkō. Ěka ělwōkō kome, cē epyelo i ōt na malō.

38 Ī karē n'ēlūbkōr Yecu owinyo gīnī nī Petero onwongo tye i Lida na cwōk kī Jopa, cē ooro gīnī jō arīō bothe mē cīdhō kwaō ěn nī, "Tim bē, ibin bothwa pīōpīō."

39 Cē Petero ōya malō ēka ōcīdhō kōdgi. Ī karē na ěn othuno, etero ěn i ōt na malō. Ōt onwongo opong kī mon thōō n'onwongo tye ka kok ēka nyutho gīnī bōng-gī na Dokac obedo ka yūbō nīgī.

40 Ěntō Petero okobo nī jō kībēc mē dōnyō yōkō, cē ěn orumo cōngē pīny ēka ōlēgō. Ěn ōlōkērē both athōō cē okobo nīnē nī, "Tabica, yaa malō." Ěka Tabica ōyabō wangē! Ī karē na ěn ōnēnō Petero, ōya malō cē obedo abeda!

41 Petero ōmakō cīngē cē otingo ěn malō. Ěn ocwodo mon thōō ēka jō k'Obanga na leng kībēc cē onyutho ěn na kwō bothgi.

42 Emuth ni ōkēth ōrōmō lobo Jopa kībēc ēka jō na pol oyee gīnī i kom Rwoth.

43 Petero obedo i Jopa pī nīnō na pol i pacō k'anyōng lōō na nyīngē Cimon.

10

¹ Yam onwongo ěcwō mōrō tye i Cecaria na nyīngē Korinelio, adit mē dul acikari n'ecwodo nī mē Itali.

² Ēn onwongo ōdyērē ěka lworo Obanga kī jō mē ōdē kībēc. Ēn onwongo thon mīō jami na pol mē kōnyō ěcan, ěka lēgō both Obanga jwijiwi.

³ Ī nīnō mōrō acēl i kin caa abungwēn mē kothyeno, ěn ōnēnō malaika k'Obanga i anyuth n'obino bothe ěka okobo nī, “Korinelio!”

⁴ Korinelio ōcīkō wangē bothe kī lworo, cē okobo both malaika nī, “Adwong, kob nīna ngō nī mītō.”

Malaika ōgamō nī, “Lēgani kī mīc mē kōnyō ěcan othuno malō both Obanga, ōmīō ěn opo piri.

⁵ Kobedi dong or cwō mōrō yo Jopa ěk ōcīdh okel gīnī ěcwō na nyīngē Cimon n'ecwodo nī Petero.

⁶ Ēn bedo i pacō ka Cimon anyōng lōō, na ōdē tye i dhō nam.”

⁷ Ī karē na malaika n'ōtwak kōdē ōcīdhō ōkō, Korinelio ocwodo etic mērē ariō ěka acikari acēl n'ōdyērē kī kin jō na gwōkō ěn.

⁸ Ēn okobo nīgī kōp kībēc n'ōtīmērē ěka oorogī yo Jopa.

Anyuth ka Petero

⁹ Kodiko mērē na caa abicēl dong cwōk, n'ěkwēna ka Korinelio tye i wothgī na dong cwōk dōnyō gīnī i pacō, Petero ōīdhō i wi ōt malō mē cīdhō i lēga.

¹⁰ Kec ōcakō neko ěn, nakun mītō nī ěcam gin mōrō, ěntō

onwongo pod ěyūbō cem ayūba cē ōcakō nēnō anyuth.

¹¹ Ōnēnō polo ōyabērē ěka gin mōrō na cal kī cūka na thwōnē obino pīny nakun tye kī thwoke angwēn. ¹² Ī cūka nōn onwongo tye iē kwa leeni na tyēn-gī angwēn, leeni na wotho i ngōm kī korgī, ěka kī wīny na ngwēcō kī malō.

¹³ Cē dwōn mōrō obino bothe nakun kobo nīnē nī, “Petero yaa malō, inek, ěka icam.”

¹⁴ Ēntō Petero ōgamō nī, “Rwoth pathī nī kōmanōn, piēn an anaka yam bara acamō gin mōrō n'obedo mē kwer onyo na ba leng.”

¹⁵ Dwōn dōkī ōtwak kōdē wang mē ariō, “Kūr icwod gin mōrō nī ba leng n'Obanga ōmīō ōdōkō na leng.”

¹⁶ Man ōtīmērē wang adek, cē cūcūth gin nōn ědwōkō ōkō i wi polo.

¹⁷ Ī karē na Petero onwongo pod tye ka uro tyēn kōp mē anyuth na ěn ōnēnō, cwō na Korinelio oorogī onwongo gīnī ōt na Petero tye iē, cē ocung gīnī i dhō wangkac.

¹⁸ Gīn ōcakō cwodo, nakun penyo gīnī ka Cimon n'ecwodo nī Petero bedo kany nōn.

¹⁹ Ī karē na Petero pod tye ka thamō i kom anyuth na ěn ōnēnō, Tipo Naleng okobo nīnē nī, “Petero, cwō adek tye ka rangōni.

²⁰ Yaa malō, icīdh pīny iwoth kōdgī. Kūr ikwēr mē woth kōdgī, piēn an aorogī.”

21 Petero öcakö cīdhō pīny ēka okobo both cwō nōn nī, “An ēnē ngat na un itye ka rangō. Tyēn kōp ngō n'ōmīo un ibino?”

22 Gīn ōgamō nī, “Wan ēya kī both Korinelio n'obedo adit acikari mē Roma. Ēn obedo dhanō na kite atīr ēka lworō Obanga, na jō kibēc n'obedo Eyuda wōrō. Malaika na leng okobo nīnē nī ēk ocwodi icīdh i ödē, ēk ēn owiny ngō na in irōmō kobo.”

23 Cē Petero ocwodogī ēka oterogī i öt mē bedo wele mērē.

Petero i öt ka Korinelio

Kodiko mērē Petero öcakō woth ködgī, ēka utmego mōkō kī i Jopa owotho ködgī.

24 I nīnō na lübō manōn gīn othuno i Cecaria. Korinelio onwongo tye ka kūrōgī ēka onwongo ocwodo wede ēka nyikonei mērē kibēc na cwök ködē.

25 I karē na Petero tye ka dōnyō i öt, Korinelio oromo ködē ēka opodho oryebere pīny i tyēnē mē wōrō ēn.

26 Ēntō Petero otingo ēn malō nakun kobo nī, “Yaa malō icung, an thon abedo dhanō adhana kamē in.”

27 Petero obedo ka twak kī Korinelio ēka ödōnyō i öt cē onwongo jō na pol n'öcökērē gīnī.

28 Ēn öcakō kobo nīgī nī, “Un kibēc ingeo nī cīk ba yeo nī ēk Ayuda mōrō örībērē k'Arok mōrō, kadī thon thuno bothe, ēntō Obanga dong otyeko nyutho nīna nī kūr acwod dhanō mōrō nī ba opore onyo nī ba leng.

29 I karē n'ecwoda, an abino na ba akwērō. An apenyi, kob nīna pīngō icwoda?”

30 Ēka Korinelio ōgamō nī, “Nīnō angwēn n'opoth anged, an onwongo atye i lēga i öda i koth caa ni, caa abungwēn mē kothyeno. Athura ēcwō mōrō n'oruko böng na ryēny ocung i nyima

31 ēka okobo nī, ‘Korinelio, Obanga otyeko winyo lēgani ēka opo pī mīcni na in imīo both ēcan.

32 Kobedi dong or jō mōrō yo Jopa both Cimon n'ecwodo nī Petero. Ēn obedo welo i pacō ka Cimon n'obedo anyōng lōō na bedo i dhō nam.’

33 Cē aoro jīi ökō cūcūth, ēka in thon itīmō bēr mē bino. Kobedini wan kibēc etye kany i nyim Obanga mē winyo kōp kibēc na Rwoth öcīkō bothi mē kobo nīwa.”

Erok owinyo Emuth na Bēr

34 Cē Petero öcakō twak na kobo nī, “An dong anīang adyer nī Obanga kara ba poko kin dhanō

35 ēntō yeo jō kibēc mē rok na papath na lworō ēn ēka tio gin na tye atīr.

36 Un ingeo kōp na yam Obanga ooro both jō mē Icarael, nakun tītō nīgī Emuth na Bēr mē kuc na bino pī Yecu Kiricito na ēn Rwoth ka jō kibēc.

37 Un ingeo ngō n'ötīmērē i Yudea kibēc, cakērē kī i Galilaya kinge batica na Jon ötītō

38 kite n'Obanga owiro Yecu mē Najaret kī Tipo

Naleng ēka tēkō. Cē Yecu owotho i kabedo kibēc na tio tic na bēcō ēka cangō jō kibēc n'onwongo Catan yelogi, piēn Obanga onwongo tye kōdē.

39 “Ēka wan ēkwēna ebedo ecaden mē jami kibēc na ēn ōtimō i lobo k'Eyuda ēka i Jerucalem. Gīn oneko ēn n'eguro agura i kor yath ariā,

40 entō Obanga ocerō ēn kī kin jō n'ōthōō i nīnō mē adek ēka ōmīō ēn onen,

41 jō kibēc ba ōnēnō ēn, entō onen bothwa wan jō n'Obanga onwongo ōyērō cōn mē bedo ecaden mērē. Wan ēnē jō n'ocemo ēka emedho kōdē i karē na ēn ocer kī kin jō n'ōthōō.

42 Ēka ōcīkōwa mē cīdhō tītō kōp i kabedo kibēc ēka mē mīō cadēn nī Yecu ēnē ngat n'Obanga ōyērō mē bedo angōl-kōp ka jīi kibēc, jō na kwō kī jō n'ōthōō.

43 Edwarpīny kibēc mīō cadēn i kome nī ngat acēlacēl na yee i kome ebino tīmō kīca i balgi kī nyīng Yecu.”

Erok ōgamō gīnī Tipo Naleng

44 Na Petero pod tye ka twakō kōp nī, Tipo Naleng opye i kom jō kibēc n'onwongo tye ka winyo kōp mērē.

45 Eyuda n'oye n'ēlirōgi n'owotho gīnī kī Petero obedo kī ur nī mīc mē Tipo Naleng ēmīō thon both Erok.

46 Piēn gīn ōwinyogi ka twakō lēb na papath ēka pakō gīnī Obanga.

Cē Petero okobo nī,

47 “Ngat mōrō tye na rōmō jūkō nī kūr ebatica jō nī kī pii? Gīn dong otyeko nwongo Tipo Naleng kite na onu thon enwongo kōdē.”

48 Cē ēn ōmīō twērō nī gīn myero ebaticagi kī nyīng Yecu Kiricito. Cē gīn ōkwaō Petero mē bedo bothgi pī nīnō mōrō na nōnōk.

11

Petero ōdwōkō kōp both jō n'oye Kiricito

1 I karē nōn ēkwēna ēka utmego na tye gīnī i Yudea ōwinyo gīnī nī Erok thon oyeo kōp k'Obanga.

2 Entō i karē na Petero ōcīdhō naka i Jerucalem, dul ka jō n'ēlirōgi n'oye Yecu ōcakō kobo nī ēn ōtimō gīn na rac

3 nakun kobo gīnī nī, “In icīdhō both jō na ba ēlirōgi ēka icemo kōdgi.”

4 Cē Petero ōcakō kobo nīgi ngō n'ōtimērē kōrē kī kōrē.

5 “I karē n'onwongo atye i lēga i Jopa, anēnō gīn anyutha. An anēnō gīn mōrō n'obino pīny kī wī polo na cal kī cūka na thwōnē i wang lek, nakun bino pīny na tye kī thwoke angwēn, cē obino naka pīny i nyima.

6 I karē na an arīpō kom cūka, anēnō leeni na tyēn-gī angwēn, leeni mē thim, leeni na wotho i ngōm kī korgi ēka wīny na ngwēcō kī malō.

7 Cē awinyo dwōn mōrō na kobo nī, ‘Petero, yaa malō, inek ēka icam.’

8 “Entō an agamō nī, ‘Rwoth pathi nī kōmanōn, piēn gīn

mörö më kwer onyo na ba leng anaka yam bara ödönyö i dhöga.'

9 "Dwön öcakö twak ki i polo wang më ariö ni, 'Kür icwod gin mörö n'Obanga ömïö ödökö na leng ni ba leng.'

10 Man ötimërë wang adek cë jami nön kibëc ëdwökö ökö yo wi polo.

11 "I caa nön cücüth, ënë jö adek n'eorogî ki i Cecaria othuno gini ködë i öt n'onwongo an abedo ië.

12 Tipo Naleng öcakö kobo ni awoth ködgî kür akwër. Utmego abicël thon owotho gini köda ëka wan ëdönyö i öt k'ëcwö nön.

13 Ën okobo niwa kite na ën önönö ki malaika ka bino bothe i ödë ëka okobo ni, 'Or jö mörö yo Jopa ëk öcïdh ocwod gini Cimon n'ecwodo ni Petero.

14 Ën bino kelo nini köp na in ëka ki jö kibëc më pari bino larë.'

15 "I karë na an acakö twak, Tipo Naleng opye i komgî kite na cön öcakö pye ködë i komwa i acaki.

16 "Cë apo i kom ngö na Rwoth okobo cön ni, 'Jon yam batica jii ki pii, ëntö un ebino baticawu ki Tipo Naleng.'

17 Ka cë Obanga ömïögî mïc na röm ki man ömïö onu jö n'eyee i kom Rwoth Yecu Kiricito, cë an dökî abedo nga na myero apyem k'Obanga?"

18 I karë n'owinyo gini köp ni, gin dong öling alinga ëka öcakö gini pakö Obanga nakun kobo gini ni, "Wan ënönö ni Obanga oyeo n'Erok

thon më ngut ki kom balgi ëka më nwongo kwö."

Jö n'oye Kiricito na bedo i Antiokia

19 Jö na yam ökëth i karë më ayela n'obino öcakërë kinge thöo ka Citipwano, obino öcïdhö gini naka i Poiniki, Caiprac ëka Antiokia, nakun pwonyo gini köp k'Obanga both Eyuda këkën.

20 Ëntö jö mökö ki kin-gi, n'öya ki i Caiprac ëka Cirene obino öcïdhö gini yo Antiokia cë öcakö gini twak ki jö Girik nakun titö nigî Emuth na Bër i kom Rwoth Yecu.

21 Tëkö ka Rwoth Obanga onwongo tye ködgî ëka wel Erok na pol oyee cë ölökerë gini both Rwoth.

22 Emuth ni owinyere both jö n'oye Kiricito na tye gini i Jerucalem ëka gin ooro Baranaba yo Antiokia.

23 I karë n'othuno ëka önönö tic më kica k'Obanga, ën obedo ki yom cwiny cë öcükö cwinygi më cung na tük i kom Rwoth ki cwinygi kibëc.

24 Baranaba onwongo obedo dhanö na bër n'opong ki Tipo Naleng ëka yee cë ömïö wel jö na pol obino gini both Rwoth.

25 Cë Baranaba öcïdhö yo Taruco më rangö Caulo.

26 I karë na ën onwongo, öcakö kelo ën yo Antiokia. Baranaba ki Caulo obedo kanya acël ki jö n'oye Kiricito pi mwaka acël külü nakun pwonyo gini jö na pol. Nying ëlëbkör Yecu ëcakö cwodo ni Ekiricito ki i Antiokia.

27 Ī karē nōn edwarpīny mōkō ōya kī Ī Jerucalem obino gīnī yo Antiokia.

28 Ngat acēl kī kin-gī na nyīngē Agabu ocung cē okobo kōp na Tipo Naleng onyutho nīnē nī wang mōrō kec bino podho ĩ wi lobo thūkūl. (Man ōtīmērē ĩ karē mē lōc ka Kalaudio.)

29 Ēlūbkōr Yecu ōcakō moko thamagī nī myero eter kōny both utmego na bedo gīnī ĩ Yudea, nakun ngat acēlacēl mīō na lūbērē kī tēkō mērē.

30 Gīn ōtīmō nī kōmanōn, ēka ooro gīnī Caulo gīn kī Baranaba mē tero mīcgī both edong ka jō n'oye Kiricito na tye ĩ Jerucalem.

12

Eneko Yakobo, ēka etweo Petero ĩ buc

1 Ī karē nōn rwoth Erode ōcakō makō jō mōkō kī kin jō n'oye Kiricito.

2 Ēn oneko Yakobo ōmīn Jon kī pala abadē.

3 Ī karē na ěn dong ōnēnō nī oyomo cwiny Eyuda, ěn ōmēdērē kī makō Petero thon. Man ōtīmērē ĩ karē mē Kwer mē Ogati na Thōbī ope iē.

4 Kinge makō Petero, oketho ěn ĩ buc, ēka ěmīō ěn ĩ cīng ěkūrpīny na tye gīnī jō angwēnangwēn ĩ dul angwēn. Erode ōthēna mē kelo Petero ĩ nyim lwak ěk ětēm pido kōp ĩ kome kinge nīnō mē Poth.

5 Ēntō ĩ karē na Petero tye ĩ buc, jō n'oye Kiricito obedo ka mēdērē gīnī kī lēga both Obanga pīrē.

Ēgōnyō Petero kī ĩ buc

6 Ī kiwor mērē na dong myero Erode okel ěn ĩ nyim okiko mē atēma, Petero onwongo obuto pīny n'ōnīnō ĩ kin acikari ariō, nakun etweo ěn kī jēgēlē ariō, ēka jō na kūrō pīny thon onwongo tye ka kūrō dholokek mē buc.

7 Athura, malaika ka Rwoth onen ēka tar ōryēny ōcarō ĩ buc. Ēn odhongo lak nget Petero ēka ocoo ěn ōkō, nakun kobo nīnē nī, “Yaa malō pīōpīō!” Cē jēgēlē opodho ōkō kī ngut cīngē.

8 Cē malaika okobo nīnē nī, “Ruk bōngūni ēka wori.” Ēka Petero ōtīmō nī kōmanōn. Malaika dōk okobo nīnē nī, “Kac cūkani ĩ komi ēka ilūb kōra.”

9 Ēka Petero ōcakō lūbō kōrē yo yōkō kī ĩ buc, ěntō ěn onwongo ope kī thama mōrō kēkēn nī gīn na malaika tye ka tīmō onwongo tye ka tīmērē adyer, ěn onwongo thamō nī etye ka nēnō gīn anyutha ĩ wang lek.

10 Gīn ōkadhō ěkūrpīny mē acēl ēka mē ariō cē obino gīnī naka ĩ dholokek nywenyo na wok cīdhō yo pacō. Dholokek ōcakō yabērē kēnē nīgī, ēka owok gīnī kī ĩ iē. Ī karē na gīn dong owotho othuno ĩ gudo, malaika ōcakō wēkō Petero ōkō athura.

11 Ēka Petero ōcakō nīang kēnē nakun kobo nī, “Kobedi dong ańiang atīr nī Rwoth ooro malaika mērē mē larōna kī ĩ cīng Erode, ēka kī kom gīn na kibēc n'Eyuda ōnēnō gīnī nī bino tīmērē ĩ koma.”

12 Ī karē na ěn dong ōńiang na bēr, ōcakō cīdhō ĩ ōt ka

Maria aya ka Jon n'ecwodo thon nī Marako, kanya jō na pol onwongo öcökērē gīnī iē, ēka tye gīnī i lēga.

¹³ Petero ödwōngō dholokek mē wangkac na dōnyō i pacō, ēka atic mē pacō nōn na nyīngē Roda obino yo bothe mē yabō dholokek.

¹⁴ I karē na ēn önīang i dwōn Petero, cwinye obedo na yom rwök, öcakō ngwēc ödök cen na ba öyabō dholokek ēka okobo nīgī nī, “Petero tye ocung i dholokek yökō!”

¹⁵ Gīn okobo nīnē nī, “In wii ba tio.” Ēntō i karē na ēn ökwērō nī tye atīr, gīn öcakō gamō nīnē nī, “Manōn twērō bedo malaika mērē.”

¹⁶ Ēntō Petero ömēdērē kī dwōngō dholokek, ēka na gīn öyabō dholokek önēnō gīnī ēn, cē gīn obedo kī ur rwök.

¹⁷ Ēka Petero öcakō jükögī kī cīngē nī ēk öling gīnī ökō, cē öcakō kobo nīgī kite na Rwoth ökwanyō ēn ködē yökō kī i buc, ēka dök okobo nīgī nī, “Kob unu nī Yakobo ēka ut-mego nökēnē ngō n'ötīmērē.” Cē öcakō yaa öcīdhō yo kany ökēnē.

¹⁸ Kodiko na pīny oru, arubaruba obedo tye i kin acikari na rac, pī gīn n'ötīmērē i kom Petero.

¹⁹ Kinge n'Erode ömīō twērō mē rangō Petero kī tēk cē ba onwongo, öcakō penyo ökürpīny ēka ömīō twērō nī ēk enekgī ökō.

Cē Erode öya kī i Yudea öcīdhō i Cecaria ēka obedo kunōn pī karē mōrō na nōnök.

Thöō k'Erode

²⁰ Erode obedo ka dhaa kī jō mē Turo ēka Cidon cē öcökērē gīnī kanya acēl mē bino twak ködē. Ka gīn onwongo twērō kī both Blacito, atic ka rwoth n'egenō, gīn openyo Erode nī ēmītō gīnī kuc, pīen lobogī jengere i kom lobo ka rwothgī pī cem n'ekelo nīgī.

²¹ I nīnō n'emoko, Erode onwongo oruko ruk mē ker mērē, cē öcīdhō obedo i wi then ker mērē ēka öcakō twak kī lwak.

²² Lwak öcakō redo kī wōō rwök nī, “Man ēnē dwōn obanga, pathī mē dhanō.”

²³ Cücüth, malaika ka Rwoth ömīō ēn otwore pīen ba ömīō dheo both Obanga ēka kudi öcakō camō kome cē öthōō ökō.

²⁴ Ēntō köp k'Obanga ömēdērē amēda mē nya.

²⁵ I karē na Baranaba gīn kī Caulo otyeko gīnī tic n'eorogī iē, cē ödök gīnī i Jerucalem, nakun wotho gīnī kanya acēl kī Jon n'ecwodo nī Marako.

13

Eoro Baranaba gīn kī Caulo

¹ Jō n'oye Kiricito na tye gīnī i Antiokia onwongo tye k'edwarpīny ēka epwonye na nyīng-gī: Baranaba, Cimeon n'ecwodo nī Niga, Lucio mē Cirene, Manaen (n'ödōngō kanya acēl k'Erode n'obedo alöc) ēka Caulo.

² I karē na gīn tye i lēga mē wörō Rwoth ēka kī rio kec, Tipo Naleng okobo nīgī nī, “Yēr nīna unu Baranaba gīn kī

Caulo pī tic na an acwodogī iē.”

³ Kinge na gīn dong otyeko lēga ēka kī rio kec, oketho gīnī cīng-gī i komgī ēka eorogī mē cīdhō tio tic k'Obanga.

Baranaba ēka Caulo ōtītō kōp k'Obanga i Caiprac

⁴ Ī karē na Tipo Naleng oterogī, gīn ōcīdhō yo dhō nam i Celecia. Gīn ōya kī kunōn, ōkwang gīnī naka i cula nam mē Caiprac.

⁵ Ī karē na gīn othuno i Calamic, ōtītō gīnī kōp k'Obanga i cinagoga k'Eyuda kībēc. Gīn owotho kī Jon Marako mē kōnyogī.

⁶ Gīn owotho ōngölō cula nam naka othuno gīnī yo Papoc. Kī kunōn, oromo gīnī k'ajwoga mörō, n'obedo adwarpīny na twot n'obedo Ayuda na nyīngē Bar-Yecu.

⁷ Ēn onwongo obedo okone k'alōc lobo na nyīngē Cerigio Paulu n'onwongo obedo ngat na ryēk. Alōc nōn ocwodo Baranaba gīn kī Caulo bothe, piēn ēn onwongo mītō winyo kōp k'Obanga.

⁸ Ēntō Elima n'obedo ajwoga (kite na nyīngē gōnyō kōdē i lēb Girik) ōcakō pyem kōdgī nakun mītō lōkō cwiny alōc ōkō kī kom yee mērē.

⁹ Cē Caulo n'onwongo thon ecwodo nī Paulo, opong kī Tipo Naleng, ōcīkō wangē i kom Elima ēka okobo nī,

¹⁰ “In ibedo athīn ka Catan, langō ka gin na kībēc na bēcō. In ipong kī kōp mē bwöl, k'ōkōra na reco. In ba itwērō wēkō lōkō kōp ka

Rwoth Obanga n'atīr mē bedo twodo?

¹¹ Kobedini cīng Rwoth Obanga dong tye i komi, wangi bino thōō ōkō, ēka pī karē mörō ba ibino nēnō tara ceng.”

Cūcūth wangē ōcakō thīthība kī pii ēka pīny ōdōkō na cōl nīnē. Ōcakō tēmō mē rangō ngat mörō ēk ōpē ēn kī cīngē.

¹² Ī karē n'alōc ōnēnō ngō n'ōtīmērē, ēn oyee piēn ouro rwōk kit pwony n'epwonyo i kom Rwoth.

Paulo ēka Baranaba i lobo Antiokia mē Picia

¹³ Kinge, Paulo k'ewodhe ōya gīnī kī i Papoc cē ōkwang gīnī kī mel yo Perga i lobo Pampulia. Kī kunōn, Jon Marako ōwēkōgī cē ōdōk cen yo Jerucalem.

¹⁴ Ēntō Paulo gīn kī Baranaba ōya gīnī kī i Perga cē ōcīdhō gīnī yo Antiokia mē lobo Picia. Ī nīnō mē Cabīt k'Eyuda, gīn ōdōnyō i Cinagoga ēka obedo gīnī pīny.

¹⁵ Kinge na dong etyeko kwanō kwan kī i buk mē Cīk ka Muca ēka k'edwarpīny, ētēla mē Cinagoga ooro kōp bothgī na kobo gīnī nī, “Ut-mego, ka itye unu kī kōp mörō mē cūkō cwiny jīi, bin ikob unu.”

¹⁶ Paulo ōya malō ocung cē ōjūkōgī kī cīngē na kobo nī, “Jō Icarael ēka un Erok kībēc na wörō Obanga, winya unu!

¹⁷ Obanga ka jō Icarael ōyērō kwere onu, ōmīōgī ōnya na pol i karē na gīn bedo i

lobo Ejip, kī tēkō na dit, ɛn ɔkwanyōgī ɔkō kī i lobo nōn.

18 ȮdiȮ cwinye i komgī i thim pī mwaka na rōmō pyer angwēn.

19 ȼn otyeko rok abīrō na tye i lobo Kanaan ɛka ȮmiȮ lobo nōn both jȮ Icarael mē bedo mēgī.

20 Man kībēc otero mwaka na rōmō 450.

“Kinge man, Obanga obino ȮmiȮgī ɛngȮl-kȮp mē lȮȮnȮgī naka i karē k'adwarpīny Camuel.

21 Cē jīi openyo pī rwoth, ɛka Obanga obino ȮmiȮgī Caulo wod ka Kic na yaa kī i kaka ka Benjamin n'obedo i lȮc pī mwaka pyer angwēn.

22 Kinge kwanyȮ Caulo, Obanga ȮyȮrȮ Daudi mē bedo rwothgī. ȼn okobo i kome nī: ‘An anwongo Daudi wod ka Jece, ɛnē ngat na yomo cwinya, ɛn bino tīmȮ jami kībēc na an amītȮ nī ɛn Ȯtīm.’

23 “Kī kom ɛkwaē ka Daudi, Obanga okelo nī jȮ mē Icarael Alar Yecu, kite na ɛn ȮcīkȮ kȮdē.

24 Na bara Yecu obino, Jon Abatica ȮtītȮ kȮp mē ngut ɛka batica both jȮ mē Icarael kībēc.

25 I karē na Jon dong cwȮk tyeko tic mērē, ɛn okobo nī, ‘Un ithamȮ nī an anga? An ba abedo ngat na un itye ka kūrȮ pīrē, ɛntȮ ɛn tye ka bino kī kȮra, na an ba apora mē gȮnyȮ wȮr tyēnē.’

26 “Utmegona, un ɛkwaē k'Abraam, ɛka un Erok na lworȮ Obanga, kȮp mē larē ni eoro dong ȮkȮ both onu!

27 ȼntȮ jȮ na yam bedo gīnī i Jerucalem k'ɛtȮlagī onwongo ba Ȯnīang gīnī i kom Yecu, ba Ȯnīang gīnī thon i kȮp n'edwarpīny okobo, ɛka n'ɛkwanȮ i ceng Cabit k'Eyuda kībēc. Gīn Ȯcobo kȮp k'edwarpīny nakun ngȮlȮ gīnī nī kȮp ȮlȮȮ Yecu.

28 Kadī ba onwongo gīnī bal mȮrȮ mē ngȮlȮ nīnē thȮȮ, gīn openyo Pilato ɛk oyee mē neko ɛn ȮkȮ.

29 I karē na dong otyeko gīnī cobo kȮp na yam ɛcȮȮ i kome, gīn ȮkwanyȮ ɛn ȮkȮ kī kor yath, cē epyelo kome i bur lyēl.

30 ȼntȮ Obanga Ȯcero ɛn ȮkȮ kī kin jȮ n'ȮthȮȮ.

31 Cē ɛn obedo nen pī nīnȮ na pol both jȮ na yam ɛn ȮwothȮ kȮdgī kī i Galilaya obino yo Jerucalem. Kobe-dini dong gīn ɛnē ecaden mērē both jȮ onu.

32 “ȼka wan ɛtītȮ niwu emuth na bȮr nī gīn na yam Obanga ȮcīkȮ both kwere onu,

33 ɛn dong ȮmiȮ Ȯcobere pī onu, ɛkwaēgī, kī cero Yecu. Kite n'ɛcȮȮ kȮdē i Jabuli mē arīȮ nī,

“In ibedo woda,
tin dong adȮkȮ apapni.’

34 ȼka man ɛnē gīn n'Obanga okobo i kom cero ɛn kī kin jȮ n'ȮthȮȮ nī ba bino tȮp i lyēl, ekobo i kȮp nī:

“‘Abino mīȮwu gum na leng
na genȮrē na yam
acīkȮ both Daudi.’

35 DȮk ekobo i Jabuli nȮkȮnē nī:

“Ba ibino wēkō kom
Dhanōni Naleng tōp.’

36 “Ī karē na Daudi otyeko
tic na lübērē kī yüb k'Obanga
ī karē mērē, cē ēn ōthōō, ēka
eiko kome kanya eiko kwere
mērē iē cē kome ōtōp.

37 Ēntō ngat n'Obanga
obino ocerō kī ī thōō, kome
ba obino ōtōp.

38 “Pī manōn utmegona, an
amītō nī inge unu nī pī Yecu
ēnē ōmīō wan ētītō niwu kōp
mē tīmō kīca ī kom bal.

39 Dhanō acēlacēl n'oye
Yecu ebino kwanō nī ēn kite
atir ī nyim Obanga, gin mōrō
na cīk ka Muca ba twērō tīmō.

40 Gwōkērē unu dong ēk kōp
na yam edwarpiny okobo kūr
ōtīmērē ī komwu:

41 “Nēn, un wegī angal,
ur unu ēka irweny unu
ōkō,

pīēn an abino tīmō gin mōrō ī
karēwu,
na un ba ibino yee,
kadī ngat mōrō kob
niwu.’”

42 Na Paulo ēka Baranaba
yaa dong kī ī cinagoga, jīi
ōkwaōgī nī myero gīn dōk
odwog cen ēk okob nīgī kōp
na thuth ī ceng Cabīt k'Eyuda
na lübō manōn.

43 Ī karē n'ēkēthō lwak, pol
Eyuda ēka jō n'ōlōkērē gīnī ī
dini k'Eyuda n'ōmīrē gīnī both
Obanga ōlübō gīnī kōr Paulo
gīn kī Baranaba cē gīn obedo
twak kī lwak na cūkō cwinygī
nī myero ōmēdērē gīnī mē
bedo ī kīca k'Obanga.

44 Ī ceng Cabīt k'Eyuda na
lübō manōn, pol lwak kī ī
pacō ōcōkērē gīnī kanya acēl
mē winyo kōp ka Rwoth.

45 Ēntō ī karē n'Eyuda
mōkō ōnēnō gīnī lwak, nyeko
ōmakōgī ōkō, ēka ōcakō gīnī
twakō kōp mē ayeny ī kom
ngō na Paulo onwongo tye ka
kobo.

46 Cē Paulo gīn kī Baran-
aba ōtwak gīnī kī tēk cwiny
abonge lworō na kobo gīnī nī,
“Wan onwongo myero ēcak
twakō kōp k'Obanga bothwu,
ēntō na calō dong īkwērō unu
ōkō ēka ba iparō unu nī ipore
unu pī kwō na ba thum, wan
dong ēwēkōwu cē ēlōkērē both
Erok.

47 Man ēnē gīn na yam
Rwoth ōcīkōwa na kobo nī:

“An akethi mē bedo tar both
Erok,
ēk imīi larē othun naka ī
ajiki pīny kibēc.’”

48 Ī karē n'Erok owinyo
gīnī kōp nī, cwinygī obedo
na yom, ēka ōcakō gīnī wōrō
kōp ka Rwoth, cē jō kibēc
n'onwongo ēyērōgī pī kwō na
ba thum oyee gīnī.

49 Kōp ka Rwoth ōkēth
ōrōmō lobo nōn ōkō kibēc.

50 Ēntō Eyuda orubo gīnī
cwiny mon na lworō gīnī
Obanga, na tye gīnī kī rwōm
mē dito na malō kanya acēl
k'ētēla mē pacō nōn. Cē
ōcakō gīnī yelo Paulo gīn kī
Baranaba ēka ēryēmōgī ōkō kī
ī lobogī.

51 Ēntō Paulo ēka Baranaba
ōtēngō gīnī apua kī ī tyēn-gī
mē nyutho nī gīn ōkwērōgī, cē
ōcīdhō gīnī yo Ikonio.

52 Cē ēlūbkōr Yecu opong
kī yom cwiny ēka kī Tipo
Naleng.

14

Paulo ēka Baranaba i lobo Ikonio

¹ Na gīn dong tye i pacō mē Ikonio, ödönyö gīnī i cin- agoga k'Eyuda. Kī kunōn gīn obedo ka twak kī tēk n'ömīö wel k'Eyuda na pol ēka Erok oyee gīnī.

² Ēntö Eyuda n'ökwērö yee orubo gīnī cwiny Erok nakun miö gīnī thama na reco i kom utmego.

³ Paulo gīn kī Baranaba obedo gīnī kunōn pī karē mörö na lac nakun twakö gīnī pī Rwoth kī tēk cwiny abonge lworö mörö. Rwoth thon omoko caden mē kīca mērē nakun miögī tēkö mē tīo anyuth mē tango ēka gin mē aura.

⁴ Ēntö lwak mē pacō onwongo opokere gīnī ökō, dul nökēnē both Eyuda ēka nökēnē both ĕkwēna.

⁵ Cē Erok ēka Eyuda, kanya acēl k'ētēlagī omoko thamagī mē tīmō gin na rac i komgī ēka kī celogī kī kidi.

⁶ Ī karē n'ĕkwēna ōñiang gīnī i kom köp nōn, ōcakö lūü gīnī ökō naka yo Licitra ēka Derube i peci na tye i lobo Likaonia ēka kī lobo n'ögürögī,

⁷ kanya gīn ōmēdērē mē tītō Emuth na Bēr.

Paulo ēka Baranaba i peci mē Licitra ēka Derube

⁸ Ī karē na gīn tye i Lici- tra, onwongo gīnī ĕcwō mörö na bedo abeda na ba twērö woth. Ēn onwongo ongwāl ökō cōn kī i aya mērē ēka ba ötēmō woth.

⁹ Ēn obedo winyo ka Paulo twak, cē Paulo öcīkö wangē i kome ēka ōnēnō nī ĕn tye kī yee na römō miö ĕn cang.

¹⁰ Cē Paulo oredo kī dwön na malö nī, “Yaa malö, icung atir!” Ēka ĕcwō nōn ōcakö pye malö cē ōcakö woth.

¹¹ Ī karē na lwak ōnēnō gīnī ngö na Paulo ötīmō, ōcakö wöö gīnī kī lēb Likaonia nakun kobo gīnī nī, “Obanga obino gīnī pīny both onu i thē cal ka dhanō!”

¹² Cē ōcakö cwodo gīnī Baranaba nī “Jeuc,” ēka Paulo nī, “Ermecc,” piēn ĕn onwongo obedo adwong na löö twak.

¹³ Cē alamdhök ka Jeuc, na öt wörö jwökgī tye i ngee pacō, okelo thwoni ēka athure i dhö wangkac mē pacō piēn ĕn ēka lwak onwongo mitö miö gīnī tyēr both ĕkwēna.

¹⁴ Ēntö i karē n'ĕkwēna Baranaba gīn kī Paulo owinyo gīnī pī köp nōn, ōcakö yēcö gīnī böng-gī kī komgī nakun mwömērē gīnī yökö kī kin lwak na redo gīnī nī,

¹⁵ “Pīngö itīmō unu gin nī? Wan thon ebedo dhanō ad- hana calö un. Wan ĕtītō niwu Emuth na Bēr ĕk ilökērē unu ökō kī kom gin na köny mērē ope yo both Obanga na kwö n'ocweo polo kī lobo ēka nam kī jami kibēc na tye iē.

¹⁶ Ī karē na cōn ĕn oyee nī rok kibēc owoth gīnī i yoo na igī ömitö.

¹⁷ Kadi bed nī kömanōn, ĕn yam ba öwēkö dhanō abonge caden mērē ēka kī gin na bēr na ĕn tīmō. Ēn miö köth cwe niwu kī i polo, ĕn miöwu cem

na būp ēka mīōwu ibedo unu ki yom cwiny.”

18 Ēntō naka thon ki kōp ni Paulo ēka Baranaba ba obedo na yot nīgī mē jūkō lwak mē tyērō tyēr bothgī.

19 Cē Eyuda mōkō n'obino gīnī ki i Antiokia ēka i Ikonio ōcūpō gīnī lwak mē dōk kukurgī. Gīn ocelo Paulo ki kidi ēka ōcakō ywanō gīnī ēn yōkō i ngee pacō, nakun thamō gīnī nī ēn dong ōthōō ōkō.

20 Ēntō kinge n'ēlūbkōr Yecu ōcōkērē gīnī bothe, ēn ōya malō ēka ōdōk cen i pacō. Kodiko na pīny oru, owotho gīnī kanya acēl ki Baranaba naka i Derube.

Paulo gīn ki Baranaba ōdōk cen yo Antiokia i lobo Ciria

21 Kinge na gīn ōtītō Emuth na Bēr i pacō nōn, gīn ōlōkō jō na pol mē bedo ēlūbkōr Yecu. Cē gīn ōdōk cen i Licitra, Ikonio ēka Antiokia,

22 nakun jīngō gīnī cwiny ēlūbkōr Yecu ēka cūkō cwinygī mē cungī yee atīr nakun kobo gīnī nī, “Onu myero enwong can na pol mē dōnyō i ker k'Obanga.”

23 Ī karē na Paulo gīn ki Baranaba ōyērō gīnī edong pī jō n'oye Kiricito ki i kabedo acēlacēl, gīn ōcakō mīō jō nōn i cīng Rwoth na gīn yee i kome nakun ōcakō gīnī ki lēga both Obanga ēka ki rio kec.

24 Kinge na gīn owok i Picia, obino gīnī naka i Pamulia,

25 ēka i karē na gīn otyeko tītō kōp k'Obanga i Perga, cē ōcīdhō gīnī yo Atalia.

26 Kī kany nōn, gīn ōkwang kī mel yo Antiokia, kanya yam ēmīōgī iē i thē kīca k'Obanga pī tic na gīn onwongo dong otyeko.

27 Ī karē n'othuno gīnī kunōn, ōcōkō gīnī jō n'oye Kiricito kanya acēl, cē okobo gīnī gīn na kībēc n'Obanga otio nakun wok kī bothgī ēka kite n'Obanga ōyabō kī dholokek mē yee both Erok.

28 Ēka obedo gīnī kunōn k'ēlūbkōr Yecu pī karē na lac.

15

Athuko mē Jerucalem

1 Jō mōkō ōya ki i Yudea obino gīnī yo Antiokia nakun pwonyo gīnī utmego nī, “Ka ba ēlīrōwu kite na pwony ka Muca mītō kōdē, un ba itwērō larē.”

2 Man ōmīō Paulo ēka Baranaba obedo ka larō kōp kī pyem kōdgī na tēk. Cē ēyērō Paulo ēka Baranaba kī jō nōkēnē n'oye gīnī, mē cīdhō naka yo Jerucalem both ēkwēna ēka edong pī kōp nī.

3 Lwak jō n'oye Kiricito oorogī ēka na gīn tye ka woth ngōlō i Poiniki ēka lobo Camaria, gīn okobo kite n'Erok ōlōkērē gīnī kōdē. Emuth ni ōmīō utmego kībēc obedo kī yom cwiny.

4 Ī karē n'obino gīnī yo Jerucalem, jō n'oye Kiricito ēka ēkwēna, k'edong obino ōjōlōgī. Baranaba ēka Paulo

okobo bothgī gin na kibēc
n'Obanga otio ködgī.

5 Cē jō n'oye na tye gīnī i dul
k'Eparicayo ōya gīnī malō ēka
okobo gīnī nī, “Erok myero
ēlirgī, ēk ēcikgī mē lübō cik ka
Muca.”

6 Ēkwēna ēka edong öcökērē
gīnī mē larō köp nī.

7 Kinge larō köp pī caa
na lac, Petero ōya malō cē
ötwak ködgī: “Utmegona, un
ingeo nī i karē mörō n'opoth
angec Obanga obino öyēra kī
i kinwu, ēk amīi Erok owiny
köp mē Emuth na Bēr na yaa
kī i dhōga ēka oyee gīnī.

8 Obanga, na ngeo cwiny
dhanō, onyutho nī ēn oyeogī
nakun mīōgī Tipo Naleng,
kite n'ötīmō ködē i kom onu.

9 Ēn ba oketho apokapoka
mörō i kin onu ēka gīn, ēntō ēn
ömīō cwinygī obedo na leng
kī yee.

10 Cē kobedini dong, pīngō
itye ka tēmō unu Obanga
nakun iketho unu ayokoth
i ngut ēlūbkör Yecu na wan
onyo kwere onu ba twērō gīnī
tingo?

11 Pathī nī kōmanōn pīēn
wan eyee nī onu kibēc ēlarē
i yoo acēl nōn pī kīca ka
Rwothwa Yecu i kite na gīn
tye ködē nōn.”

12 Jō kibēc n'öcökērē öling
gīnī alinga nakun etye ka
winyo Baranaba ēka Paulo
ka tye ka kobo gīnī köp i kom
anyuth mē tango ēka gin mē
aura n'Obanga ötīmō i kin
Erok nakun tio ködgī.

13 I karē na gīn otyeko twak,
Yakobo ögamō nī, “Utmegona,

winya unu.

14 Cimon okobo both onu
kite n'Obanga öcakō nyutho
par mērē i kom Erok nakun
kwanyō jīi kī kin-gī ēk obed
mēgē.

15 Köp k'edwarpīny
örwatērē kī köp na yam ēcōō
nī,

16 “Kinge man an abino
dwogo
ēka agērō öt ka Daudi na
yam örēdhērē.

An abino gērō kanya yam öbal
ökō,
ēka abino rōcō na bēr.

17 Ēk jō n'odong örang gīnī
Rwoth,
ēka Erok kibēc n'ecwodogī
kī nyīnga,

man köp ka Rwoth Obanga,
na tio jami nī'

18 n'ömīō ongere anaka
yam cōn.

19 “Pī manōn thamana dong
tye nī onu kür ēmīi obed na
tēk pī Erok na tye ka lōkērē
gīnī both Obanga.

20 Nakaka manōn, onu
myero ēcōō waraga bothgī
ēka ekob nīgī nī myero kür
öcam gīnī cem mörō n'ētyērō
both cal jwogī, kür obed gīnī
jō ölyang, kür öcam gīnī ringo
leenī n'ēdēō adēa, ēka kür
öcam gīnī remo.

21 Pīēn cik ka Muca ebedo
ka titō i peci kibēc cakērē cōn
ēka ēkwanō i cinagoga i ceng
Cabīt k'Eyuda kibēc.”

*Waraga both Erok n'oye
Yecu*

22 Cē ēkwēna ēka edong, kī
jō kibēc n'oye Kiricito, omoko
gīnī mē yērō cwō mörō
n'obedo mēgī ēk eorgī owoth

gīnī kī Paulo ēka Baranaba yo Antiokia. Gīn öyērō Yuda (n'ecwodo nī Barcaba) ēka Cila, cwō ariō n'onwongo obedo gīnī ētēla i kin utmego.

23 Man waraga n'eorogī kodē:

Both utmegowa n'obedo Erok n'oye Kiricito na tye i Antiokia, Ciria ēka Cilicia, wan ēkwēna ēka edong n'ebedo utmegowu, emothowu.

24 Wan ewinyo nī jō mōkō öya kī bothwa kany abonge twērōwa, na tye gīnī ka yelowu kī kōp mōkō na rubo thamawu kī ngō na gīn tye ka kobo.

25 Manōn ömīō wan emoko kī cwinywa acēl mē yērō cwō mörō ēk eorgī bothwu nakun wotho gīnī kanya acēl kī nyikoneiwa mē amara Baranaba ēka Paulo,

26 cwō na dong otyeko jalō kwōgī pī nyīng Rwoth Yecu Kiricito.

27 Pī manōn wan eoro Yuda ēka Cila mē bino kobo niwu kī dhōgī ngō na wan etye ka cōōnō.

28 Nen calō bēb both Tipo Naleng ēka wan ēk kūr eketh yēc mörō na pēk rwōk i komwu na kadhō kōp na pīrgī tēk na wan ecō pīny kany:

29 Kūr icam unu cem n'etyērō both cal jwogi, kūr icam unu remo, kūr icam unu ringo leeni n'ēdēōgī adēa ēka kūr itīm unu tīm mē ölyang. Ka igwōkērē unu kī kom jami ni, cē ibino unu tīmō na bēb.

Bed unu dong na bēb.

30 I karē n'eorogī, gīn öcakō

cīdhō yo Antiokia, kanya gīn ögūrō jō n'oye Kiricito kanya acēl ēka emīōgī waraga.

31 I karē na gīn ökwanō waraga, obedo gīnī kī yom cwiny pī kōp mē cūkō cwinygī.

32 Cē Yuda ēka Cila n'onwongo obedo gīnī edwarpīny, ötwakō gīnī kōp na pol mē cūkō cwinygī ēka mē jīngō yeegī.

33 Kinge na dong otyeko gīnī karē mörō na nōnōk, cē jō n'oye ömīōgī ödök cen kī gum mē kuc both jō n'oorogī.

34 Entō Cila öthamō nī bēb en ebed kunōn.*

35 Cē Paulo ēka Baranaba odong gīnī i Antiokia, kanya gīn kī lwak na pol opwonyo ēka ötītō gīnī kōp ka Rwoth.

Paulo opokere kī Baranaba

36 Kinge karē mörō na nōnōk, Paulo okobo both Baranaba nī, “Erō ödök cen ēk ecīdh ēlīm utmego kī i peci kībēc na onu ebedo ka tītō kōp ka Rwoth iē ēk enēn kite na gīn tye kodē.”

37 Baranaba onwongo mītō nī ewoth gīnī kī Jon na nyīngē nōkēnē ecwodo nī Marako,

38 entō Paulo ba dök öthamō na bēb mē woth kodē piēn obino öwēkōgī ökō i Pampulia ēka ba obino ömēdērē kodgī i tic.

39 Gīn obedo ka larō kōp na gwaü, naka othuno nīgī pokere ökō. Baranaba owotho kī Marako cē ökwang gīnī yo Caiprac,

* 15:34 Baibul nōkēnē ba ketho gīnī tyeng ni.

⁴⁰ ěntō Paulo ۆyērō Cila cē ۆya gīnī ěka utmego ۆmīōgī ī cīng Rwoth ěk pī kīca mērē ۆgwōkgī.

⁴¹ Ēn owok ī Ciria ěka ī Cilia nakun jīngō cwīny jō n'oye Kiricito.

16

Timoteo owotho kī Paulo ěka Cila

¹ Paulo dōkī othuno naka yo Derube ěka Licitra, kunōn onwongo tye iē alūbkōr Yecu na nyīngē Timoteo, n'aya mērē onwongo obedo Ayuda ěka dhanō n'oye Yecu, ěntō n'apap mērē obedo dhanō mē Girik.

² Utmego na tye gīnī ī Licitra ěka Ikonio ۆtwakō gīnī kōp na bēr ī kom Timoteo.

³ Paulo ۆmītō nī ewoth kōdē ī woth mērē, cē ěn ۆlīrō Timoteo pī Eyuda na tye gīnī kunōn piēn gīn kībēc onwongo ngeo nī apap mērē onwongo obedo dhanō mē Girik.

⁴ Kite na gīn obedo wowotha ī peci na papath, gīn ۆmīō jō n'oye Kiricito cīk na yam ěkwēna ěka edong omoko gīnī ī Jerucalem nī ěk ۆlūb gīnī.

⁵ Kōmanōn jō n'oye Kiricito ۆjīng na tēk ī kom yeegī ěka welgī obedo ka mēdērē na pol nīnō kī nīnō.

Anyuth na Paulo ۆnēnō ī Teroa

⁶ Paulo ěka ewodhe owotho gīnī ī lobo Perugia ěka Galatia, piēn Tipo Naleng ۆgēngōgī nī kūr ۆtīt gīnī kōp k'Obanga ī lobo Acia.

⁷ Ī karē na gīn othuno ī wang lobo mē Micia, gīn

ۆtēmō cīdhō yo Bitinia, ěntō Tipo ka Yecu ba oyeo nī gīn ۆcīdh kunōn.

⁸ Gīn dong ۆcakō wok ī Micia, ěka ۆcīdhō gīnī yo Teroa.

⁹ Ī kiwor Paulo ۆnēnō ěcwō mōrō mē Macedonia ī gin anyutha, n'ocung nakun kwaō ěn nī, “Kwang nam ibin ī Macedonia ěk īkōnywa.”

¹⁰ Kinge na Paulo dong ۆnēnō gin anyutha, wan ۆyübērē piōpiō mē yaa cīdhō yo Macedonia, piēn onwongo ěnīang na bēr nī Obanga ěnē ocwodowa mē cīdhō tītō kōp mē Emuth na Bēr bothgī.

Lōkērē ka Lidia

¹¹ Wan ěcakō kwang kī yeya kī ī Teroa atīr naka ī Camoturake ěka kodiko mērē ethuno ī Neapoli.

¹² Kī kunōn wan ěcīdhō yo Pilipi ī pacō na jō Roma lōō, na ěnē pacō na dit na lōō kī ī lobo Macedonia. Wan ebedo kunōn pī nīnō na pol.

¹³ Ī ceng Cabit k'Eyuda wan ěcīdhō yōkō ī nge wangkac yo lak kulo, kanya wan ěthamō nī ětwērō nwongo kany mōrō mē lēga. Wan ebedo pīny mē twak kī mon n'onwongo ۆgūrē gīnī kany nōn.

¹⁴ Ngat acēl n'obedo winyo twakwa ěnē dhakō na nyīngē Lidia, n'ōya kī ī pacō n'ecwodo nī Tuatira. Ēn onwongo obedo dhakō na cadhō bōng na kwar na bēcō mē wel ěka na wōrō Obanga. Rwoth ۆyabō cwīnye ěka obedo ketho cwīnye ī kōp na Paulo kobo.

¹⁵ Ī karē na ěn ěka kī jō mē ۆdē ebaticagī, ěn ۆjōlōwa

yo pacō mērē nakun kobo nī, “Ka un iyeo nī an dong abedo ngat n'oye Rwoth, cē ibin ebed unu i pacōna.” Ēn ödīōwa rwök naka ömiō wan eyeo mē woth kōdē.

Paulo ēka Cila i buc

16 Ī nīnō mörō acēl na wan onwongo etye ka cīdhō i lēga, wan ērwatērē kī nyakō mörō n'obedo opii. Ēn onwongo tye kī tipo mörō na mīō ěn kobo gin mörō mē karē mē anyim. Ēn onwongo kelo līm na thwōnē both rwodhi mērē kī kōp na ěn kobo.

17 Nyakō ni obedo lübō kōr Paulo ēka wan kībēc na redo nī, “Cwō ni obedo gīnī etic k'Obanga na Malō Rwök na gīn tye ka kobo niwu kit yoo na myero ilarē unu kōdē.”

18 Ēn obedo ka tīmō nī kōmanōn pī nīnō na pol. Mē ajiki mērē akēmō ömakō Paulo cē ölokērē okobo nī jwök nī, “Aciki i nyīng Yecu Kiricito, donyi ökö kī i kome!” Ī caa nōn cūcūth tipo na rac öya cē öwēkö ěn.

19 Ēntō i karē na rwodhi mērē önēnō nī gen mē nwongo līm öya ökö, ömakō gīnī Paulo ēka Cila cē ēywaögī eterogī yo cuk i nyim ēlōc.

20 Gīn okelogī i nyim ěngöl-köp cē okobo gīnī nī, “Jō ni obedo Eyuda ēka tye gīnī ka rubo pacōwa

21 nakun pwonyo gīnī kite mökö na cīkwa ba yeo nī wan ēgam onyo ēlūbgī, piēn wan ebedō jō Roma.”

22 Cē lwak örībērē gīnī mē lwēny i kom Paulo ēka Cila.

Ēngöl-köp öcīkö nī ěgōny böng kī komgī ēka epwodgī kī lūth.

23 Kinge na dong etyekeo pwodogī rwök, cē eterogī i buc nakun ēcīkö ngat na gwökō buc nī ěk ögwökgī na bër.

24 Ngat na gwökō buc okethogī i öd buc na tye iē ēka etweo tyēn-gī i kom yen na pēk.

25 Na dong cwök römō dingwor Paulo ēka Cila onwongo tye gīnī i lēga na wero gīnī wer both Obanga, n'emabuc nökēnē thon onwongo tye ka winyogī.

26 Athura thwōn oyeyeng mörō oyengo pīny rwök naka thē öt mē buc thon oyengere. Cūcūth dholokek kībēc mē öt buc öyabērē ökö, ēka jēgēlē kībēc n'etweo k'emabuc ögōny gīnī ökö.

27 Ī karē na ngat na gwökō buc ocoo cē önēnō dholokek kībēc mē öt buc thwolo, ěn öwōdhō pala abadē mērē ēka onwongo mītō cōbērē kēnē piēn ongeō nī emabuc ölüü ökö.

28 Ēntō Paulo oredo nī, “Kür iwaniri keni! Wan kībēc eute kany!”

29 Ngat na gwökō buc ocwodo mac, ömwömērē i öt, cē öcīdhō orumo cōngē pīny na kome myēl amyēla i nyim Paulo ēka Cila.

30 Cē ěn dong okelogī yökō ēka openyo nī, “Editena, ngō na myero atīm ěk alarē?”

31 Gīn öcakō gamō nī, “Yee i kom Rwoth Yecu ēka ibino larē, in kī jō mē odi kībēc.”

32 Cē ōtwakō gīnī kōp ka Rwoth bothe ēka kī jō kībēc na bedo gīnī i ōdē.

33 Ī caa nōn mē kiwor ngat na gwōkō buc oterogī ēka ōcīdhō ōlwōkō wang retgī, cē cūcūth ēn ēka jō mē ōdē kībēc ebaticagī.

34 Ngat na gwōkō buc okelogī i ōdē ēka ōmīōgī cem. Ēn onwongo opong kī yom cwiny pīēn ēn kī jō mē ōdē kībēc oyee gīnī i kom Obanga.

35 Ī karē na dong pīny oru kodiko, ēngöl-kōp ooro acikarigī both ngat na gwōkō buc kī twērō nakun kobo nī, “Gōny unu jō nōn ōcīdh gīnī.”

36 Ngat na gwōkō buc okobo both Paulo nī, “Ēngöl-kōp ōcīkō nī, un kī Cila myero ēgōnywu ōkō. Kobedini dong itwērō unu cīdhō. Apē unu kī kuc.”

37 Ēntō Paulo okobo both acikari nī, “Gīn opwodowa i kin lwak na bara ēngölō nīwa kōp, kadī bed nī wan ebedo jō mē Roma ēka okethowa gīnī i buc. Cē kobedini gīn mītō gōnyōwa i mūng? Pathī nī kōmanōn! Mītō gīn kī komgī obin ēk ōgōnywa gīnī.”

38 Acikari ōdwōkō gīnī kōp nōn both ēngöl-kōp ēka i karē n'owinyo gīnī nī Paulo ēka Cila onwongo obedo gīnī jō mē Roma, gīn obedo kī lworō.

39 Cē gīn obino ōbakō dhōgī bothgī ēka ōkwanyōgī ōkō, na kwaōgī mē wēkō pacō nōn.

40 Kinge na Paulo ēka Cila odonyo gīnī yōkō kī i buc, ēka ōcīdhō gīnī i ōt ka Lidia, kanya gīn ōrwatērē kī utmeogo ēka

ōcūkō cwinygī. Cē gīn ōcakō cīdhō.

17

Paulo opwonyo i Tecalonika

1 Ī karē na gīn owok kī Ampipoli ēka Apolonia, obino gīnī i Tecalonika, kany onwongo cinagoga k'Eyuda tye iē.

2 Paulo ōdōnyō i cinagoga kit n'onwongo ēn marō tīmō kōdē, ēka pī ceng Cabīt k'Eyuda adek ēn obedo larō kōp kōdgī i kom kōp na yaa kī i Cōc na Leng.

3 Ēn obedo gōnyō kōp kōrē kī kōrē nakun nyutho nī Meciya myero ōlīm can ēka ocer kī kin jō n'ōthōō. Paulo okobo nī, “Yecu nī na an atye ka tītō kōp i kome bothwu ēnē Meciya.”

4 Eyuda mōkō n'owinyo oyee cē ōrībērē gīnī kī Paulo ēka Cila. Pol jō Girik na lworō Obanga ēka kī mon na dōngō thon oyee gīnī.

5 Ēntō Eyuda mōkō onwongo tye gīnī kī nyeko ēka ōcakō gīnī cōkō jō mōkō na kitegī reco kī thē cuk, ōgūrē gīnī kanya acēl ēka ōcakō gīnī kelo wōō na rac i pacō. Gīn ōcīdhō i ōt ka Jacōn mē rangō Paulo gīn kī Cila, ēk ekelgī yōkō both lwak.

6 Ēntō i karē na gīn ba onwongogī, ōywaō gīnī Jacōn ēka utmeogo mōkō nōkēnē i nyim ēlōc mē pacō kī wōō nī, “Jō nī n'obedo gīnī kelo ayela i wi lobo thūkūl, obino gīnī kōdē naka kany,

⁷ ěka Jacoŋ ōgamōgĩ parē. Gĩn tye gĩnĩ ka tūrō cĩk ka Cija nakun kobo gĩnĩ nĩ rwoth nōkēnē tye n'ecwodo nĩ Yecu.”

⁸ Ī karē na gĩn owinyo kōp ni, lwak ěka ělōc mē pacō obedo gĩnĩ kĩ podho cwiny.

⁹ Cē ōcakō gĩnĩ gamō cĩlĩng kĩ both Jacoŋ ěka kĩ jō mōkō cē dong ěwēkōgĩ ōcĩdhō.

Paulo ěka Cila ōcĩdhō gĩnĩ ĩ Berea

¹⁰ Cũcũth kiwor nōn, jō n'oye ooro gĩnĩ Paulo gĩn kĩ Cila ōkō yo Berea. Ī karē na gĩn othuno kunōn, ōcĩdhō gĩnĩ ĩ cinagoga k'Eyuda.

¹¹ Eyuda mē Berea onwongo kitegĩ bēcō lōō Eyuda mē Tecalonika, piēn ōgamō gĩnĩ kōp n'etero nĩgĩ kĩ yom cwiny na bēr, ěka nĩnō kĩ nĩnō gĩn onwongo rĩpō Cōc na Leng mē nēnō ka kōp na Paulo tye ka pwonyo tye atĩr.

¹² Eyuda na pol oyee, ěka cwō na pol kĩ mon na pĩrgĩ tēk n'engeogĩ n'obedo jō Girik thon oyee gĩnĩ.

¹³ Ī karē n'Eyuda na bedo ĩ Tecalonika ōnĩang gĩnĩ nĩ Paulo tye ka tītō kōp k'Obanga ĩ Berea, gĩn thon ōcĩdhō kunōn mē rubo jĩĩ ěka kĩ cūpōgĩ.

¹⁴ Cē cūcũth jō n'oye otero gĩnĩ Paulo ōkō ĩ dhō nam, ěntō Cila ěka Timoteo odong gĩnĩ ĩ Berea.

¹⁵ Jō n'otero Paulo okelo gĩnĩ ěn naka ĩ Atene. Kĩ kunōn gĩn odwogo cen kĩ kōp na Paulo ōcĩkōgĩ kōdē yo both

Cila ěka Timoteo nĩ myero gĩn ōcĩdh bothe piōpiō ka twērē.

Paulo ĩ Atene

¹⁶ Na Paulo onwongo pod tye ka kūrō Timoteo ěka Cila ĩ Atene, cwinye ocwer rwōk mē nēnō nĩ pacō nōn opong kĩ cal jwogi.

¹⁷ Pĩ manōn, ěn obedo larō kōp k'Eyuda ěka jō Girik na lworo Obanga ĩ cinagoga, ěka kĩ jō mōkō na ěn obedo nwon-gogĩ ĩ thē cuk nĩnō kĩ nĩnō.

¹⁸ Ěryēkō mōkō mē dul k'Epikurea ěka Citoik ōcakō gĩnĩ larō kōp kōdē. Jō nōkēnē openyo gĩnĩ nĩ, “Ngō na ngat nĩ na twak atata mītō kobo kany?” Jō nōkēnē ōgamō nĩ, “Nen calō ěn mītō twakō kōp ĩ kom obanga mōrō na path.” Gĩn okobo kōmanōn piēn Paulo onwongo tye ka tītō Emuth na Bēr ĩ kom Yecu ěka cer ka jō n'ōthōō.

¹⁹ Cē gĩn otero ěn ĩ nyim athuko mē Areopago, nakun kobo gĩnĩ nĩnē nĩ, “Wan ěmītō ngeeno kit pwony na nyen na ĩn itye ka pwonyo.

²⁰ ĩn itye ka kelo kit pwony mōkō na papath ĩ ithwa, ěka wan ěmītō nĩang ĩ tyēnē.”

²¹ Ī karē nōn jō mē Atene kĩ wele na bedo kunōn onwongo balō karēgĩ mē twakō ěka winyo kōp mōrō na nyen.

²² Paulo ōya malō cē ocung ĩ nyim athuko mē Areopago ěka okobo nĩ, “Un jō mē Atene, an anēnō nĩ ĩ yodhi kibēc ibedo unu edini rwōk.

²³ Piēn ka an atye ka wowoŋa nakun arĩpō gĩn na un ĩwōrō, anwongo keno tyēr n'ēcōō nĩ, ‘Both obanga na ba

ngere.' Dong gin na un iwörö na ba ingeo unu enē an abino mē titō niwu.

24 "Obanga n'ocweo wi lobo kī jami kibēc na tye iē, enē Rwoth mē polo kī lobo ēka en ba bedo i udi n'egērō kī cingjō.

25 Ēka en ba mitō nī etii nīnē gin mörō n'eyübō ayūba kī cing dhanō, calō en onwongo mitō gin mörō, piēn en kikome enē mīō kwō, yweo, ēka gin na kibēc.

26 Ēn ocweo rok kibēc mē wi lobo kī kom dhanō acēl, ēk obed gīnī i wi lobo thūkūl. Ēn öyübō karē ēka kabedo na myero gīn ökwō iē.

27 Obanga ötīmō kōmanōn ēk dhanō örangē, ēka onwong en, othun bothe kadī bed nī en ba bor kī both ngat acēlacēl kī kin onu.

28 Pī en, wan ēkwō i en, ewotho i en, ebedo i en, kite na jō mōkō thon öcōō gīnī kī kin ecöcwu nī, 'Wan thon ebedo ethīnē.'

29 "Pī manōn, kite na onu ebedo ethīn k'Obanga, onu kūr dök etham nī Obanga cal kī gol onyo ryal onyo kidi onyo cal mörō n'eyübō kī dirū ēka kī thama ka dhanō.

30 Obanga yam ba öparō pī dhanō i karē mē kwia pīny, entō kobedini en dong öcīkō nī jō mē kabedo kibēc myero ongut gīnī pī balgī,

31 piēn en dong oketho nīnō n'ebino ngölō kī köp both jō kibēc mē wi lobo kī köp atir nakun dong öyērō ngat na myero öngöl köp. Ēn thon omoko caden both jō kibēc, kī cero Yecu kī kin jō n'öthöō."

32 Ī karē na gīn owinyo köp i kom cer ka jō n'öthöō, jō mōkō öcakō nywarō en, entō jō nökenē okobo gīnī nī, "Wan emitō winyo köp ni dōkī i ceng nökenē."

33 Ēka Paulo öya cē öwēkö athuko.

34 Jō mōkō na nönök örībērē ködē ēka ödökō gīnī jō n'oye. Ī kin-gī onwongo tye iē Dionicio dhanō mē Areopago ēka dhakō mörō na nyīngē Damaric, kī jō nökenē na pol.

18

Paulo i Korinti

1 Kinge manōn Paulo öya kī i Atene ēka öcīdhō yo Korinti.

2 Ēka en onwongo Ayuda mörō na nyīngē Akwila, n'enywölō i lobo Ponto, na pod onwongo odwogo kī i lobo Itali gīn kī dhakō mērē Piricila. Piēn Kalaudio ömīō twērō nī Eyuda öya gīnī ökō kī i Roma. Cē Paulo öcīdhō mē līmōgī

3 ēka obedo bothgī. Ēn onwongo obedo atic kēma calō gīn ēka otio kanya acēl ködgī.

4 Ī ceng Cabīt k'Eyuda kibēc en obedo larō köp i cinagoga mē tēmō lökö thama k'Eyuda ēka jō Girik.

5 Ī karē na Cila ēka Timoteo obino gīnī kī i Macedonia, Paulo ömīō karē mērē kibēc mē titō köp k'Obanga nakun mīō caden both Eyuda nī Yecu enē onwongo obedo Meciya.

6 Ēntō i karē n'Eyuda opyem gīnī kī Paulo ēka öcakō yanyō en, cē en öcakō tēngö böng kome nakun kobo

bothgi nī, “Remowu obed i wiwu! An gira balna mōrō ope. Cakērē tin cīdh kōdē anyim, an abino cīdhō both Erok.”

7 Cē Paulo ōya ōcīdhō yo pacō k'ēcwō mōrō na nyīngē Tito Yucito, Arok na wōrō Obanga na ōdē cwōcwōk kī cinagoga.

8 Kiricipac, atēla na lōō cinagoga ēka kī jō mē ōdē kībēc oyee gīnī Rwoth, cē jō na pol mē Korinti n'owinyo gīnī ēn, oyee ēka ebaticagi.

9 Ī nīnō mōrō acēl i kiwor, Rwoth ōtwak kī Paulo i anyuth ēka okobo nīnē nī, “Kūr ibed kī lworō, ēntō bed ka twak, kūr ilīng.

10 Pīēn an atye kanya acēl kodi, ēka ngat mōrō ope na bino tīmō gīn mōrō na rac i komi, pīēn an atye kī jō na pol i pacō nī.”

11 Cē Paulo obedo kunōn mwaka acēl kī dwethe abicēl, nakun pwonyogi kī kōp k'Obanga.

12 Ī karē na Galio obedo alōc mē lobo Akaya, Eyuda mōkō ōcōkērē gīnī kanya acēl cē ōmakō gīnī Paulo, ēka etero ēn i nyim angōl-kōp mē apida.

13 Gīn okobo nī, “Ēcwō nī tye ka neeno jīi mē wōrō Obanga i yoo na ba rwatērē kī cīkwa.”

14 Ēntō i caa n'onwongo Paulo dong cwōk twak, Galio okobo both Eyuda nī, “Winy unu Eyuda, ka onwongo koko ni ocung i kom tīm mōrō na rac onyo bal mōrō na rac, onwongo bedo na bēn an mē winyo kokowu.

15 Ēntō kit na calō obedo peny na makō kōp onyo nyīng mōkō na dōk i kom cīk na mewu, un kikomwu inēn unu kit mē cobo. An ba abino bedo angōl-kōp i kom kōp na calō koth manōn.”

16 Cē ēn ōryēmōgi ōkō kī i nyim pido.

17 Ēka gīn kībēc ōlōkērē i kom Cocitene, atēla mē cinagoga, cē ōcakō gīnī pwodo ēn i nyim pido. Ēntō Galio ba oketho cwinye iē.

Paulo ōdōk cen i Antiokia mē Ciria

18 Ēka kinge Paulo obedo i Korinti pī karē mōrō na nōnōk, cē ōwēkō utmego ēka ōkwang kī mel mē cīdhō i lobo Ciria. Ēn ōnywakō gīnī yoo kanya acēl kī Piricila ēka Akwila. Na pod bara ōcakō woth, Paulo ōlyēlō wie kī i Cenikeria, pīēn onwongo okwongo kwong.

19 Ī karē na gīn othuno i Epeco, Paulo ōwēkō Piricila ēka Akwila kunōn, ēntō ēn ōcīdhō i cinagoga mē larō kōp kanya acēl k'Eyuda.

20 Ī karē na gīn openyo ēn nī obed bothgi pī karē mōrō, ēntō ēn obino ōkwērō ōkō.

21 Ēntō i caa na ēn tye ka yaa ōcīkērē nī, “An abino dwogo cen bothwu ka Obanga ōmitō.” Cē ōcakō kwang kī mel nakun yaa kī i Epeco.

22 Ī karē na mel othuno i Cecaria, Paulo ōcīdhō yo Jerucalem mē motho jō n'oye Kiricito ēka ōcakō dōk cen yo Antiokia.

23 Kinge tero karē mōrō i Antiokia, Paulo ōdōk cen

nakun wok kī i Galatia ēka Perugia nakun jingō cwiny ēlūbkōr Yecu.

Apolo opwonyo i Epeco

²⁴ I karē nōn Ayuda mōrō na nyīngē Apolo, n'obedo dhanō mē Alegijandaria obino yo Epeco. Ēn onwongo obedo ēcwō n'ōkwanō rwōk, na tye kī ngec na thuth i kom Cōc na Leng.

²⁵ Ēn onwongo epwonyo i yoo ka Rwoth, cē obedo twak kī tēkō ēka opwonyo kōp i kom Yecu atīr kadī bed nī Ēn onwongo ngeo kōp i kom bat-ica ka Jon kēkēn.

²⁶ Ēn ōcakō twak kī tēk cwiny i cinagoga. I karē na Piricila ēka Akwila owinyo gīnī kōp na Ēn twakō, gīn ocwodo Ēn yo pacōgī cē ōmīō Ēn ōniang i yoo k'Obanga na bēr rwōk.

²⁷ I karē n'Apolo onwongo mitō cīdhō yo lobo Akaya, ut-mego ōdīō cwinye ēka ōcōō gīnī waraga both ēlūbkōr Yecu ēk ōjōl gīnī Ēn. I karē na Ēn othuno kunōn, Ēn obino obedo mē kōny na thwōnē both jō n'onwongo oye gīnī pī kīca k'Obanga.

²⁸ Ēn obino ōlōō thama k'Eyuda atīr i nyim lwak nakun nyutho kī i kom Cōc na Leng nī Yecu onwongo obedo Meciya.

19

Paulo i Epeco

¹ I karē n'Apolo onwongo tye i Korinti, Paulo owok i yoo na tye i dyere lobo ēka othuno

i Epeco. Ēn onwongo ēlūbkōr Yecu mōkō kunōn

² ēka openyogī nī, “Un yam inwongo unu Tipo Naleng i karē na un iyee Kiricito?”

Gīn ōgamō nī, “Pe, wan bara ewinyo nī Tipo Naleng thon tye.”

³ Cē Paulo openyogī nī, “Koth batica mēnē na un inwongo?”

Gīn ōgamō nī, “Batica ka Jon.”

⁴ Paulo ōgamō nī, “Batica ka Jon onwongo obedo batica mē ngut. Ēn okobo both jīī mē yee i kom ngat na tye ka bino kī kōrē, na manōn ēnē Yecu.”

⁵ I karē na gīn owinyo kōp nī, cē ebaticagī i nyīng Rwoth Yecu.

⁶ I karē na Paulo oketho cīngē i komgī, Tipo Naleng obino i komgī cē gīn ōcakō twakō lēb na papath ēka dwaropīny.

⁷ Wel cwō kibēc onwongo rōmō apar ariō.

⁸ Paulo ōdōnyō i cinagoga ēka obedo twak kī tēk cwiny pī dwethe adek, nakun larō kōp ēka ywaō thamagī i kom ker k'Obanga.

⁹ Ēntō jō mōkō na ba yee n'odhing ōcakō gīnī twakō kōp na reco i kom yoo ka Kiricito i nyim lwak, cē Paulo ōwēkōgī ēka ōcīdhō k'ēlūbkōr Yecu. Ēn obedo ka larō kōp kōdgī nīnō kī nīnō i ōt kwan ka Tairana.

¹⁰ Man obedo tīmērē pī mwaka ariō, ēk Eyuda ēka jō Girik kibēc na bedo gīnī i lobo Acia owinyo gīnī kōp ka Rwoth.

Awope ka Cekewa

11 Obanga otio tango na döngö ki i cing Paulo,

12 naka thon atame cing onyo böng n'ogudo ěn, onwongo etero both etwoe cę twogi cang ökö ěka tipo na reco thon yaa wękögi.

13 Eyuda mökö n'onwongo rimo piny nakun ryēmō gini tipo na reco ki i kom jii, ötēmō gini tic ki nying Yecu mę ryēmō cen ki kom jö na cen ömakögi nakun kobo gini ni, "An aciköwu i nying Rwoth Yecu, na Paulo pwonyo pirę, mę donyo yökö ki i kome!"

14 Awope ka Cekewa abirö, n'onwongo obedo alamdhök na dit k'Eyuda, onwongo thon timö gini ni kömanön.

15 Ēntö i ninö mörö acęl tipo na rac ögamö nigı ni, "An angeo Yecu, ěka thon an angeo Paulo, ěntö un ibedo unu jö męnę?"

16 Cę ěcwö n'onwongo tipo na ractye i kome opye i komgi ěka ölöögı ökö. Ēn ölwęnyö ködgi ěka ömiögı öngwęcö yökö ki i öt kotula nakun remo cwer ki i komgi.

17 İ karę na köp ni owinyere both Eyuda ěka jö Girik na bedo gini i Epeco, lworö öcakö makögi rwök ěka nying Rwoth Yecu ewörö i rwöm na malö.

18 Jö na pol n'oye obino gini nakun tuco kanyalę tim mökö na rac na gin obedo ka timö.

19 Jö na popol n'onwongo obedo gini ejwogi okelo gini bukegi mę thyeth kanya acęl ěka ewangögi i nyim lwak. İ karę na gin öribö wel mę

buke, cę enwongo römö wel ciling na nying elip pyer abic.

20 İ kit yoo ni, köp ka Rwoth ömędęrę ěka ödöngö ki tękö.

21 Kinge na köp ni kibęc ötımęrę ökö, Paulo omoko thama męrę mę cidhö yo Jerucalem nakun wok ki i Macedonia ěka Akaya. Ēn okobo ni, "Kinge na an abedo kunön, an thon myero alım Roma."

22 Ēn ooro Timoteo ěka Eracito, cwö ariö n'onwongo könyö ěn mę tio tic ka Rwoth yo Macedonia, nakun ěn dong mę bedo i lobo Acia pi karę mörö na nönök.

Arubaruba n'ötımęrę i Epeco

23 İ karę nön ayela na thwönę öcakęrę i kom Yoo ka Kiricito.

24 ěcwö mörö na nyingę Demeterio athedh ryal, ěn thedho ryal yübö ki cal jwök na dhakö na nyingę Atemi cę kelo ki lım na thwönę both ędirü tic cing.

25 Ēn ocwodogı kanya acęl ki jö nökenę na tio koth tic acęl nön cę okobo bothgi ni, "Un cwö, ingeo unu ni lönyöwa yaa ki kom tic ni.

26 Kobedi dong un inenö ěka iwinyo unu ni Paulo mörö ni tye ka neeno jii ěka tye ka miö jö na pol rwenyo ökö ki i Epeco kany ěka rwök męrę i lobo mę Acia thükül. Ēn tye ka kobo ni obanga na dhanö öyübö ayüba ba obedo obanga kikokome.

27 Pathi döki cath kękën ęnę tye na rac, ěntö naka thon öt wörö obanga na pirę tęk mę

Atemi bino bedo gin mörö na köny mērē ope, ēka obanga na dhakö n'ewörö i lobo Acia ēka i wi lobo thükül ebino kwanyö dheo mērē ökö."

28 I karē na gīn owinyo köp ni, akēmō ömakögi ēka öcakö gīni redo ni, "Atemi ka jö Epeco dit rwök!"

29 Cē arubaruba na thwönē örömō i pacō ökō. Jii ömakö Gayo ēka Aricitako mē Macedonia na yam wotho gīni kī Paulo kanya acēl, ēka gīn kibēc ömwömērē kī cwiny acēl i öt tuko.

30 Paulo ömitō dönyö i kin lwak entō elübkör Yecu öjükö en ökō.

31 Edite mökö thon mē lobo Acia, nyikonei ka Paulo, ooro gīni köp ni kür ötēm mē dönyö i öt tuko.

32 Athuko obedo k'arubaruba, jö mökö onwongo wöo gīni i kom gin acēl, jö mökö i kom gin nökenē. Pol jii ba ongeogīni thon ngö n'onwongo gīn tye iē kany nön.

33 Eyuda mökö othwaro gīni Alegijanda anyim ēka jö mökö kī kin lwak oredo gīni nakun ekobo ni en okob ngö na tye ka timērē. Alegijanda öjükögi kī cingē nakun mitō pido mērē i nyim jii.

34 Entō i karē na gīn öniang ni en onwongo obedo Ayuda, lwak kibēc oredo kī dwön acēl pī caa na römō ariö ni, "Atemi ka jö Epeco dit rwök!"

35 Kinge, karan mē pacō öjükö lwak ek öling gīni cē okobo ni, "Un jö mē Epeco, nga na ba ngeo kī wi lobo ni pacō mē Epeco enē gwökö öt wörö Atemi na dit rwök, ēka kī

cal mērē na yam opodho kī wi polo?

36 Pī manön, kite na pyem mörö ope i köp ni, un dong myero ibed unu moth, kür itim unu gin mörö k'abünyē.

37 Un ikelo cwö ni kany, ba öyakö gīni gin mörö kī öt wörö jwök onyo yanyö obanga onu na dhakö.

38 Ka cē Demeterio ēka edirü tic cing ewodhe tye gīni kī köp mē adoth i kom ngat mörö, öt pido tye n'öyabērē ēka elöc thon tye. Myero gīn oter i pido.

39 Ka tye köp nökenē na un imitō kelo, manön myero etyeki i athuko mē cik.

40 Kit na tye ködē, pökö twerö podho i kom onu pī arubaruba n'ötümērē tin. Pī köp nön onu ba etwērö nyutho tyen köp mörö mē wöo n'ötümērē."

41 Kinge na dong ötwakö köp ni, en ökethö athuko ökō.

20

*Paulo öcīdhö yo Macedonia
ēka i lobo Grecia*

1 28I karē na dong wöo othum, Paulo ocwodo elübkör Yecu bothe, kinge cükö cwinygi ēka mothogi, cē öcīdhö yo Macedonia.

2 En obedo ka woth i lobo nön nakun cükö cwiny jii kī köp na pol, ēka kinge obino othuno i lobo Grecia

3 kanya en obedo iē pī dwethe adek. En onwongo tye ka yübērē mē kwang kī mel mē cīdhö yo Ciria. I karē na en ongeogīni Eyuda öyübö gīni köp i kome, cē Paulo

ölökö thama mērē mē dōk cen nakun wok kī i Macedonia.

⁴ Ēn owotho kanya acēl kī Copater wod ka Piro mē Berea, Aricitako ēka Cekondo mē Tecalonika, Gayo mē Derube ēka Timoteo, kanya acēl kī Tukiko ēka Tropimo mē lobo Acia.

⁵ Jō ni ōcīdhō anyim ēka ōkūrōwa gīnī i Teroa.

⁶ Ēntō wan ēkwang kī i Pilipi kinge Kwer mē Ogati na Thōbī ope iē ēka kinge nīnō abic ethuno bothgī i Teroa, kanya wan ebedo iē pī nīnō abirō.

Ecero Yutiko kī i thōō

⁷ I nīnō mē acēl mē cabīt,* wan ēcōkērē kanya acēl mē poko i ogati. Paulo obedo twak kī jīi, piēn onwongo dong mītō cīdhō ōkō kodiko mērē, cē ēn obedo twak naka dingwor.

⁸ Tara na pol onwongo tye ka lyēl i ōt na malō na wan ēcōkērē iē.

⁹ Na Paulo onwongo mēdērē amēda kī twak, athīn awobi na nyīngē Yutiko onwongo obedo i derica cē nīnō ōmakō wangē rwōk ēka opodho pīny kī i derica mē ōt mē adek na malō, cē etingo ēn na dong ōthōō.

¹⁰ Ēntō Paulo oidho pīny cē oryebere i kom awobi nōn, ēka ōthūnō cē ōcakō kobo nī, “Kūr ipar unu, ēn pod kwō.”

¹¹ Cē Paulo ōīdhō ōdōk i ōt na malō, opoko i ogati ēka ōcamō gīnī kanya acēl. Paulo ōmēdērē kī twak naka pīny oru cē ōcakō cīdhō.

¹² Jīi otero awobi nōn na kwō yo pacō ēka na cwinygī yom rwōk.

Paulo ōrwatērē k'edong mē Epeco

¹³ Wan ēcīdhō anyim kī mel cē ēkwang naka i Acco, kanya onwongo wan ebino mē kwanyō Paulo kī iē. Ēn onwongo ōyūbērē mē woth kī tyēnē yo kunōn.

¹⁴ I karē na ēn oromo kōdwa i Acco, ēkwanyō ēn kī mel cē wan ēcīdhō kōdē kanya acēl naka yo Mitilene.

¹⁵ Wan ēcakō kwang kī kunōn ēka kodiko mērē ethuno kany mōrō n'opimere kī Kioc. Kinge nīnō nōn wan ēngölō naka yo cula nam mē Camoc ēka kinge nīnō acēl wan ethuno i Mileto.

¹⁶ Paulo onwongo omoko thama mērē mē kwang kalō Epeco akala, ēk kūr ēbal caa i lobo Acia, piēn onwongo mītō cīdhō pīōpīō ēk ka twērē ebed i Jerucalem i nīnō mē Pentekot.

¹⁷ Ēntō i karē na wan ethuno i Mileto, Paulo ooro kōp yo Epeco mē cwodo edong ka jō n'oye Kiricito ēk obin gīnī bothe.

¹⁸ I karē na gīn othuno, ēn okobo nīgī nī, “Un ingeo unu kite na an akwō kōdē i kinwu, cakērē i nīnō mē acēl na an abino kōdē i lobo Acia.

¹⁹ An atio both Rwoth kī mwolo na dit rwōk ēka kī pii wanga, kadī bed onwongo atye i atēmatēma na rac n'Eyuda ōyūbō gīnī i koma.

* **20:7** Nīnō mē acēl mē cabīt obedo ceng cabīt kite n'Eyuda kwanō kī nīnō kōdē.

20 Un ingeo nī an ba abedo kī lworō mē tītō niwu kōp mōrō na twērō kōnyōwu, ěntō an apwonyowu i kin lwak ēka i ȳt kī ȳt.

21 An abedo kobo kōp n'atīr both Eyuda ēka both jō Girik nī myero ongut gīnī kī kom bal cē ȳlōkērē gīnī both Obanga ēka obed gīnī kī yee i kom Rwothwa Yecu.

22 “Kobedini dong an atye ka cīdhō yo Jerucalem nakun abedo amabuc ka Tipo Naleng, na ba angeo ngō na bino tīmērē i koma kī kunōn.

23 Gīn na an angeo kēkēn ěnē nī Tipo Naleng ȳcīka nī i pacō kībēc, buc ēka pēkō tye ka kemo koma.

24 Ěntō kwōna anēnō calō gīn mōrō na kōny mērē ope kī botha, thwara ka atio kōdē mē tyeko tic na Rwoth Yecu ȳmīa—tic mē mīō caden mē Emuth na Bēr mē kīca k'Obanga.

25 “Kobedini dong an angeo nī ngat mōrō ope kī kin jō na an abedo tītō kōp mē Ker k'Obanga bothgī na dōk bino nēnōna.

26 Pī manōn, an akobo bothwu tīn nī, ka kwō ka ngat mōrō kī i kinwu bino rwenyo, remo mērē ope i wia.

27 Pīēn ba abedo kī lworō mē tītō niwu gīn na kībēc n'Obanga mitō nī inge unu.

28 Gwōkērē unu kenwu ēka kī jō kībēc na Tipo Naleng okethowu mē gwōkōgī. Bed unu ěkwath ka jō k'Obanga n'oye Kiricito na ěn ȳwīlō kī remo ka Kiricito kikome.

29 Angeo nī, ka dong ayaa ȳkō, orudi na ger bino bino i kinwu ēka ba bino wēkō rom.

30 Naka thon jō mōkō kī kinwu bino gīnī yaa mē lōkō kōp n'atīr ȳkō ěk ȳywa ělūbkōr Yecu i kōrgī.

31 Pī manōn gwōkērē unu! Po unu nī onwongo abedo coko ngat acēlacēl kī i kinwu na ba alīng pī mwaka adek kiwor ēka kiceng, nakun akok kī pii wanga.

32 “Kobedini dong an amīōwu i cīng Obanga ēka kī kōp mē kīca mērē na twērō mīō idōngō unu, ēka bino mīōwu inwongo gīn na ěn ȳyūbō mē mīō both jō kībēc na ěn ȳlōnyōgī.

33 An ba abedo kī miti i kom ryal, gol onyo bōngū ka ngat mōrō.

34 Un kī komwu ingeo unu nī an anwongo gīn na kībēc na mītērē botha ēka both jō na an atio kōdgi kī tic mē cīnga.

35 I kom tic kībēc na an dong atio, anyutho niwu nī, kī tic na tēk myero ěkōny jō na gōrū, nakun epo i kom kōp na Rwoth Yecu kī kome okobo nī: ‘Gum na thwōnē tye i mīō na lōō gamō.’ ”

36 I karē na dong otyeko kobo kōp nōn, ěn orumo cōngē pīny kōdgi kībēc ēka ȳlōgō.

37 Gīn kībēc okok kī pii wang-gī, nakun thūnō gīnī ngut Paulo ēka emotho ěn kī moth mē mar.

38 Gīn n'ocwero cwinygī rwōk ěnē kōp na ěn okobo nī gīn ba dōk bino nēnō wangē. Cē ȳkwangō gīnī ěn i mel.

*Woth ka Paulo yo Jeru-
calem*

¹ Kinge na dong epokere ködgi, wan êcakö kwang ki mel atir më cîdhö naka i Koc. Kodiko mërë wan êcîdhö naka i Rodec, êka ëya ki kunön êcîdhö naka i Patara.

² I karë na wan enwongo mel na cîdhö yo Poiniki, êcakö dönyö ië êka êmëdërë ki wothwa.

³ I karë na wan ênënö cula nam më Caiprac ewok ki kukwap mërë, êka êkwang naka i lobo Ciria. Wan ethuno i Turo, kanya myero êkwany yec ökö ki i mel.

⁴ I karë na wan etye kunön enwongo êlûbkör Yecu, ebedo bothgi pi ninö abirö. Tipo Naleng ömïögi öjükö Paulo ni kür öcîdh yo Jerucalem.

⁵ Entö i karë na ninöwa örömö më yaa, wan edwogo i mel. Êlûbkör Yecu kibec mëd ki mon êka êthîñö owotho ködwa më yaa ki i pacö më cîdhö i dhö nam êka ki kunön erumo cöngwa më lëga.

⁶ Kinge mothogi, wan êcakö dönyö i mel, êka gin ödök cen yo pacö.

⁷ Wan êmëdërë ki wothwa më yaa ki i Turo, cê ethuno i Potolemai êka emotho utmego cê ebedo ködgi pi ninö acêl.

⁸ Kodiko mërë na wan eyaa, êcîdhö ethuno i Cecaria êka ebedo i öt ka Pilipo atit Emuth na Bër na yam ên ngat acêl i kin jö abirö.*

⁹ Ên onwongo tye k'anyira mërë angwën na bara

ënyömögi na gin obedo edwarpiny.

¹⁰ I karë na wan ebedo kunön pi ninö mörö na popol, adwarpiny na nyîngë Agabu obino n'öya ki i Yudea.

¹¹ Ên obino yo bothwa, cê ökwanyö del më wang pyër Paulo, otweo ki cîngë êka tyënë cê okobo ni, "Tipo Naleng okobo ni, 'Man ênë kite n'Eyuda na tye i Jeru-calem bino tweno won del ni êka ebino mïö ên i cîng Erok.' "

¹² I karë na wan ewinyo köp ni, wan kanya acêl ki jö na kunön êkwaö Paulo ni, "Kür öcîdh yo Jerucalem."

¹³ Cê Paulo ögamö ni, "Pîngö ikok êka ibalö unu cwinya? An ayübara pathi pi tweco kékên êntö naka thon më thöö i Jerucalem pi nyîng Rwoth Yecu."

¹⁴ I karë na ên ba oyeo thamawa, wan êcakö wêkö ên nakun ekobo ni, "Êk gin na Rwoth mitö ocobere."

¹⁵ Kinge ninö nön gîni, wan êcakö yübërë më cîdhö yo Jerucalem.

¹⁶ Êlûbkör Yecu mökö n'öya gîni ki i Cecaria owotho ködwa naka i pacö ka Munacon, kanya myero wan ebed ië. Ên onwongo obedo dhanö më Caiprac na yam cön öcakö bedo alûbkör Yecu.

Paulo othuno i Jerucalem

¹⁷ I karë na wan ethuno i Jerucalem, utmego öjölöwa gîni ki yom cwiny.

¹⁸ Kodiko mërë Paulo öcîdhö ködwa both Yakobo,

* 21:8 Dhanö acêl i kin jö abirö n'onwongo ëyëro na calö aköny tic i Jerucalem.

ēka edong kibēc onwongo tye gini.

19 Kinge mothogi, cē ēn okobo bothgi kōrē kī kōrē tic n'Obanga otio na pol i dhō tic mērē i kin Erok.

20 Ī karē na gin owinyo kōp ni, gin ōpakō Obanga. Cē okobo gini both Paulo ni, “Ōmīnwa, in inēn, Eyuda elip adi na dong oye gini, ēka gin kibēc lūbō cik ka Muca rwōk.

21 Ēniangōgi ni in ipwonyo Eyuda kibēc na bedo gini i kin Erok ni ēk ōwēk gini lūbō cik ka Muca ōkō, nakun ikobo nigi ni kūr ōlir ēthinōgi onyo ōlūb gini cikwa.

22 Ngō na myero wan ētim? Gin bino winyo ni in ibino.

23 Cē dong tim gin na wan ekobo nini. Wan etye kī cwō angwēn kany na dong okwongere gini ōkō.

24 Woth kī jō nōn ēka ilonyiri kanya acēl kōdgi, cē icul lim na mītērē, ēk ōlyēl gini wigī ōkō. Cē jō kibēc bino ngeeno ni kōp n'onwongo ebedo ka twakō i komi obedo twodo, ēntō in kikomi itye ka gwōkō cik.

25 Ēntō pi Erok n'oye, wan etyeko cōōnō waraga bothgi kī kōp na wan emoko ni, kūr ōcam gini cem n'etyērō both cal jwogi, kūr ōcam gini remo, kūr ōcam gini ringo leeni n'ēdēō adēa ēka ōkwēr gini tim ōlyang ōkō.”

26 Kodiko mērē Paulo otero jō nōn ēka ōlōnyērē kanya acēl kōdgi. Cē ōcidhō gini i ōt k'Obanga mē mīō ngēc i kom nīnō dwe na nīnō mē lōnyērē

bino jik iē ēka mīc ebino mīō pi ngat acēlacēl.

Ēmakō Paulo

27 Ī karē na nīnō abirō mē lōnyērēgi dong cwōk thum, Eyuda mōkō n'ōya gini kī i lobo Acia ōnēnō gini Paulo kī i ōt k'Obanga. Gin orubo lwak kibēc ēka ōmakō gini ēn,

28 nakun redo gini na tēk ni, “Un jō mē Icarael, kōnywa unu! Man ēnē ēcwō na tye ka pwonyo jii na rac i kabedo kibēc, i kom jō na mēwa, cik na mēwa, naka kabedo ni. Ēka na dong lōō kibēc ēn okelo jō Girik i ōt k'Obanga, cē ōpyēdō kabedo na leng ni.”

29 Gin okobo ni kōman piēn gin onwongo ōnēnō Tropimo n'obedo dhanō mē Epeco na tye kanya acēl kī Paulo i pacō, ēka ōthamō ni onyo Paulo ēnē okelo ēn i ōt k'Obanga.

30 Ī pacō kibēc orubere ēka jii obino gini kī ngwēc kanya acēl ēka ēmakō Paulo cē ōywaō gini ēn kī i ōt k'Obanga, cūcūth olozo gini dholokek ōkō.

31 Na gin dong onwongo mītō neko ēn, kōp othuno both adit acikari ni pacō mē Jerucalēm kibēc onwongo tye ka rubere.

32 Ēn ōcakō kwanyō edite cūcūth ēka acikari cē ōngwēcō kōdgi yo both lwak. Ī karē na lwak ōnēnō gini adit ēka acikari mērē, gin ōwēkō pwodo Paulo ōkō.

33 Adit acikari obino ēka ōmakō ēn, cē ōmīō twērō ni etwe ēn kī jēgēlē ariō. Cē openyo lwak ni, “Nga ēnōn, ēka ōbalō ngō?”

34 Jö mökö kī kin lwak oredo gīnī nakun köpgi ba rwatērē, jö nökēnē kobo man ēka jö nökēnē kobo gin na path. Kinge n'adit acikari ba ōñiang i kom köp kikome pī wöö n'obedo na thwönē, ōmīö twērö nī ēk eter Paulo i lai.

35 I karē na Paulo othuno mē idhō malö, gero ka lwak ōmēdērē rwök naka acikari otingo ēn atinga i wi baagi.

36 Lwak n'obedo ka lübögi ōmēdērē gīnī kī wöö nakun redo gīnī nī, “Nek ēn ökö!”

Paulo opido i nyim lwak

37 I karē n'onwongo acikari dong cwök dönyö kī Paulo i lai, Paulo openyo adit acikari nī, “Atwērö twak kodi?”

Ēn ögamö nī, “In ingeo lēb Girik?”

38 Pathi in ēnē dhanö mē Ejip na yam öcakö jēm ēka otero enek elip angwēn yökö i thim?”

39 Paulo ögamö nī, “An abedo Ayuda, dhanö mē Taruco i lobo Cilicia, anywöli mē pacö na pīrē tēk rwök. Ōma! Akwai imia atwak kī lwak.”

40 Adit acikari oyeo ēka Paulo öcakö cung malö cē öjükö lwak kī cingē. I karē na gīn kibēc dong öling, ēn öcakö twak ködgi i lēb Iburu.

22

1 “Utmegona ēka jö ka bebena, winy unu pido na an akelo bothwu.”

2 I karē na gīn owinyo ka ēn tye ka twak ködgi i lēb Iburu, gīn öcakö ling moth.

Cē Paulo okobo nī,

3 “An abedo Ayuda, ēnywöla i Taruco na tye i Cilicia, ēntö adöngö i pacö ni, apwonyna obedo Gamaliel. An epwonya rwök i kom cik ka kwaröwa. An abedo kī cwiny mē wörö Obanga kite na unthon itye unu ködē tin.

4 An abedo yelo elübör Yoo ni naka inekogi, ēka tweo cwö kī mon i buc.

5 Alamdhök na Dit ēka jö kibēc na bedo i öd okiko obedo gīnī caden-na. An thon agamö waraga kī bothgi mē cidhō yo both utmegogi na tye i Damaciko, ēka acidhō yo kunön mē kelo jö ni na calö emabuc yo Jerucalem ek emügi pwod.

Paulo okobo kite na ēn elökērē ködē

6 “I karē na an atye ka woth, na dong acwök kī Damaciko na caa abicēl mē kiceng dong cwök römö, tar na ryēny rwök öya kī wi polo athura ēka ömēnya ögura dyere.

7 An apodho piny i ngöm ēka awinyo dwön mörö na kobo nī, ‘Caulo! Caulo! Pīngö itye ka yelona?’

8 “An agamö nī, ‘In inga, Rwoth?’

“Ēn ögamö nī, ‘An Yecu mē Najaret, na in itye ka yelo.’

9 Ewodha önēnō gīnī tar ēntö ba ōñiang gīnī dwön ngat n'onwongo tye ka twak köda.

10 “Cē an agamö nī, ‘Rwoth ngö na myero atim?’

“Rwoth okobo nī, ‘Yaa malö ēka icidh yo Damaciko. Ebino kobo nini gin na kibēc n'ēmīö nī ēk itim kī kunön.’

11 Ewodha öpēa kī cīnga yo Damaciko piēn ryēny ka tar onwongo oneko wanga ökö.

12 “Ēcwö mörö na nyīngē Anania obino mē nēnōna. Ēn onwongo obedo dhanö na wörö Obanga nakun lübö cīk ka Muca kibēc ēka dhanö n'Eyuda kibēc na bedo kunön wörö.

13 Ēn obino ocung ī ngeta ēka okobo nī, ‘Ömēra Caulo, ēk wangi öyabērē!’ Ēka ī caa nön cūcūth wanga öyabērē cē anēnō ēn.

14 “Cē ēn okobo nī, ‘Obanga ka kwere onu oyeri ēk inge ngö na ēn mītö, īnēn Ngat na Kite Atīr ēka iwiny köp na ēn twakö.

15 In ibino bedo acaden mērē both jö kibēc ī kom ngö na in inēnō ēka iwinyo.

16 Kobedi dong ngö na in itye ka kürö? Yaa malö, ēk ebatica in ēka ēlwök balni nakun icwodo nyīng Rwoth.’

17 “Ī karē na an adök yo Jerucalem ēka onwongo atye ī lēga ī öt k'Obanga, acakö nēnō anyuth

18 ēka anēnō Rwoth ka tye ka twak na kobo nīna nī, ‘Yaa ökö pīöpīö iwēk Jerucalem, piēn gīn ba bino yeo köp mē caden-ni na in itye ka kobo ī koma.’

19 “An agamö nī, ‘Rwoth, jö ni ngeo gīnī nī an abedo ka woth ī cinagoga kibēc mē pwodo jö n'oye ī komi ēka mē terogī ī buc.

20 Ēka ī karē n'eneko acaden-ni Citipwano, an onwongo acung kunön nakun acwakö ngö n'ötīmērē ēka

agwökö naka thon böng ka jö n'onwongo tye ka neko ēn.’

21 “Cē Rwoth okobo nīna nī, ‘Apē, an abino oroni yo kanya bor both Erok.’ ”

Paulo ēka adit acikari mē Roma

22 Lwak obedo ka winyo Paulo naka ēn okobo köp nī. Cē gīn öcakö redo kī dwön na malö nī, “Nek unu ēn ökö! Ēn ba opore mē bedo na kwö ī lobo!”

23 Na gīn onwongo tye ka wöö nakun bolo böng-gī ēka ēkīrö apua malö,

24 adit acikari ömīö twērö nī ēk eter Paulo ī laī. Ēn öcīkö nī ēk epwod kī del ēka epeny ēn pīngö jīī onwongo tye ka wöö ī kome nī kōmanön.

25 Ī karē na gīn otweo Paulo ēk epwod kī del, ēn okobo both adit acikari n'ocung kany nön nī, “Cīk yeo nī epwod ngat mörö n'obedo dhanö mē Roma na bara engölö köp ölöō ēn?”

26 Ī karē n'adit acikari owinyo köp nī, ēn öcīdhö okobo both adit acikari nökēnē. Ēn openyo nī, “Ngö na in ibino tīmö? Ēcwö nī obedo dhanö mē Roma.”

27 Adit acikari öcīdhö both Paulo ēka openyo nī, “Kob nīna, in ibedo dhanö mē Roma?”

Ēn ögamö nī, “Eyo, an abedo.”

28 Cē adit acikari okobo nī, “An acülö wel na thwönē rwök mē bedo dhanö mē Roma.”

Ēntö Paulo ögamö nī, “An ēnywöla anywöla iē.”

29 Jö n'onwongo öyübērē mē penyo ēn ojer gīnī cen

cücūth. Adit acikari thon obedo kī lworō i karē na ěn ōniang nī Paulo na ěn etweo obedo dhanō mē Roma.

Paulo i nyim athuko mē ōd okiko k'edong

³⁰ Kodiko mērē, kite n'adit acikari onwongo mitō niang i tyēn kōp kikokome n'ōmiō Eyuda odotho gīnī Paulo, ěn ōgōnyō Paulo cē ōcīkō nī ěk edite ělamdhōk ěka athuko mē ōd okiko k'edong kibēc ōgūrē gīnī. Cē ěn okelo Paulo ěka ōmiō ocung i nyimģī.

23

¹ Paulo ōcīkō wangē i kom athuko mē ōd okiko k'edong n'ōcōkērē gīnī cē okobo nī, “Utmegona, an abedo kwō na cwinya bē i nyim Obanga naka tin.”

² Alamdhōk na dit na nyīngē Anania ōmiō twērō both jō n'ocung i nget Paulo ěk odhong gīnī dhōgē.

³ Cē Paulo okobo nīnē nī, “Obanga thon bino dhongoni, in kor ōt n'epuo na tar! In ibedo kany nōn mē ngōlō kōp nīna na lūbērē kī cīk, nakun in kikomi itūrō cīk mē miō twērō nī myero edhong!”

⁴ Jō n'onwongo ocung gīnī i nget Paulo okobo nī, “In ba iparō mē yanyō Alamdhōk na Dit k'Obanga?”

⁵ Paulo ōgamō nī, “Utmegona, an ba angeo nī ěn obedo Alamdhōk na Dit, pīen ěcōō nī, ‘Kūr itwak gin mōrō na rac i kom alōc na lōō jō na megī.’”

⁶ Ēntō ka Paulo ōniang nī jō mōkō kī kin-ģī obedo

Ecadukayo ěka jō nōkēnē obedo gīnī Eparicayo, cē ěn oredo kī i athuko mē ōd okiko k'edong nī, “Utmegona, an abedo Aparicayo, wod k'Aparicayo. An acung kany mē tēmōna kī pido pīen atye kī gen i kom cer ka jō n'ōthōō.”

⁷ Ī karē na ěn okobo kōp nī, apokapoka ōcakērē i kin Eparicayo k'Ecadukayo ěka athuko opokere ōkō.

⁸ Pīen Ecadukayo kobo gīnī nī cer mōrō ope ěka emalaika onyo tipo gīnī thon ope ěntō Eparicayo yee gīnī i komģī kibēc.

⁹ Cē wōō obedo na thwōnē rwōk ěka epwonye mōkō mē cīk n'onwongo obedo gīnī Eparicayo ōya malō cē opyem gīnī na kobo nī, “Wan ba enwongo gin mōrō na rac i kom dhanō nī, cē ka tipo onyo malaika ěnē ōtwak kōdē?”

¹⁰ Pyem ōmēdērē rwōk naka adit acikari onwongo dong lwor nī gīn rōmō yēyēcō Paulo na thīthīnō. ěn ōmiō twērō both acikari mē cīdhō yo pīny bothģī ěk ōkwany gīnī Paulo ōkō kī bothģī kī tēkō ěka ekel ěn i laī.

¹¹ Kodiko mērē i kiwor, Rwoth ocung i nget Paulo cē okobo nī, “Dīi cwinyi! Kite na in ěmīō caden i koma i Jerucalem, cē myero in thon ěmīi caden i Roma.”

Yūb mē neko Paulo

¹² Na dong pīny oru, Eyuda mōkō ōyūbō gīnī kōp kanya acēl nakun kwongere gīnī nī gīn ba ebino cem onyo madhō gin mōrō naka ka wang eneko gīnī Paulo.

13 Jö n'öyübö gīnī köp ni welgī onwongo kadhö pyer angwēn.

14 Gīn öcīdhö okobo both ělamdhök na dito ěka edong nī, “Wan etyeko kwongere na tēk nī ba ebino camö onyo madhö gin mörö naka ka wan eneko Paulo.

15 Pī manön un kanya acēl k'athuko mē öd okiko k'edong myero iter unu köp both adit acikari ěk okel ěn ī nyimwu na calö pod ibino unu mēdērē mē rangö köp mērē na bēr. Wan ěyübērē ökö mē neko ěn na bara ěn othuno na cwök kany.”

16 Ēntö ī karē n'okeo ka Paulo owinyo köp n'ěyübö nī, ěn öcīdhö ī laī cē okobo nī Paulo.

17 Cē Paulo ocwodo adit acikari acēl ěka okobo nīnē nī, “Ter athīn awobi nī both adit acikari na lööwu, ěn tye kī köp mörö na ěn mītö kobo nīnē.”

18 ěka ěn otero awobi nī both adit acikari na löögī.

Adit acikari okobo nī, “Paulo n'obedo amabuc ocwoda cē ökwa nī ěk akel awobi nī bothi piēn ěn tye kī köp mörö na ěn mītö kobo nini.”

19 Adit acikari na löögī ömakö cīng athīn awobi nī cē otero ěn thenge ěka openyo nī, “Ngö na in īmītö kobo nīna?”

20 Ēn okobo nī, “Eyuda mökö oyere gīnī dong mē penyoni ěk ikel Paulo diki ī nyim athuko mē öd okiko k'edong, na calö gīn pod ebino mēdērē mē rangö köp mērē na bēr.

21 Ēntö in kür iyee nīgī piēn tye jö na kadhö pyer angwēn kī kin-gī na tye ka kürö ěn ī yoo. Gīn okwongere ökö nī ba ebino camö onyo madhö gin mörö naka ka wang n'eneko gīnī Paulo. Gīn dong öyübērē ökö kobedini, tye gīnī ka kürö ngö na in ibino kobo ī kwacgī.”

22 Adit acikari na löögī ömīö athīn awobi nī öcīdhö nakun cīkö ěn nī, “Kür ikob both ngat mörö nī in ikobo köp nī botha.”

Ēköbö Paulo both Pilice

23 Cē adit acikari na löögī ocwodo edite wi acikari ariö ěka okobo nīgī nī, “Yüb unu acikari mia ariö, wegi angole pyer abirö ěka wegi tōng mia ariö ěk öcīdh gīnī yo Cecaria caa adek mē kiwor.

24 Yüb unu thon angole nī Paulo öngwēc ködē ěk ethun ködē na bēr both adit Pilice.”

25 Cē adit acikari na löögī öcöo waraga köman:

26 An Kalaudio Liciac amothi in adit Pilice.

27 Ēcwö nī Eyuda ěnē ömakö ěka onwongo dong cwök neko gīnī, ěntö an acīdhö bothgī k'acikarina cē alarö ěn kī ī cīng-gī, piēn onwongo anīang nī ěn obedo dhanö mē Roma.

28 An onwongo amītö ngenö ngö na gīn odotho ěn iē, cē akelo ěn ī nyim athuko mē öd okiko k'edong-gī.

29 An anwongo nī edotho ěn k'adoth na makö cīkgī, ěntö köp mörö onwongo ope na römö mīö ěngölö nīnē thöo onyo tweno ěn ī buc.

³⁰ Ī karē n'ēniānga nī gīn ōyūbō kōp mē neko ēcwō nī, an abūnyō oro ēn ōkō bothi cūcūth. An thon acikō jō n'odotho ēn mē mīōni adothgī na gīn odotho kī ēn kōdē.

³¹ Cē acikari owotho gīnī kī Paulo ī kiwor naka etero ēn yo Antipatiric kite n'ēcikōgī kōdē.

³² Kodiko na pīny dong oru, gīn ōcakō dōk yo laī ēka ēwēkō wegī angole mē woth kōdē.

³³ Ī karē na wegī angole othuno gīnī ī Cecaria, gīn ōmīō waraga both adit Pilice ēka ōmīō gīnī Paulo thon bothe.

³⁴ Adit Pilice ōkwanō waraga cē openyo Paulo lobo na ēn ōya kī iē. Ī karē na ēn ōniāng nī Paulo ōya kī ī Cilicia,

³⁵ cē ēn okobo nī, “An abino winyo pidoni ka jō n'odothi obino gīnī kany.” Ēka ēn dong ōmīō twērō nī myero ēgwōk Paulo ī laī na yam Erode ōgērō.

24

Paulo ī nyim Pilice

¹ Kinge nīnō abic alamdhōk na dit na nyīngē Anania obino k'edong k'Eyuda ēka apid-kōp mōrō na nyīngē Terutulo, mē mīō adothgī ī kom Paulo ī nyim adit Pilice.

² Ī karē n'ecwodo Paulo, Terutulo ōcakō dotho ēn ī nyim Pilice nakun kobo nī, “Wan ebodo kī kuc pī karē na lac ī thē lōc na megī ēka neno na megī okelo nīwa alōkalōka na pol ī lobo nī.

³ Ī kabedo kībēc ēka kī kit yodhi na papath, adwong Pilice, wan īwa yom ī komi rwōk.

⁴ Ēntō na bara atero na bor rwōk, akwai ēk ibed kī kīca mē winyo kōpwa na cecek.

⁵ “Wan enwongo nī dhanō nī obedo ngat na kelo ayela. Ēn obedo kelo arubaruba ī kin Eyuda na tye ī lobo thūkūl. Ēn thon obedo atēla wi dul jō mē Najaret,

⁶ ēka ēn thon ōtēmō pyēdō naka ōt k'Obanga, cē wan ēmakō ēn ōkō.

⁷ Ēntō adit acikari na nyīngē Liciac obino bothwa kī gero na thwōnē rwōk cē ōkwanyō ēn ōkō kī ī cīngwa.*

⁸ In ītwērō nwongo kōp na tīr mē adothwa ka in kikomi ipenyo ēn.”

⁹ Eyuda ōrībērē gīnī ī kom adoth nōn ēka omoko gīnī nī kōp nī kībēc tye atīr.

¹⁰ Ī karē n'adit Pilice ōcīmō Paulo nī ēk ōtwakī, ēn ōdōk iē nī, “Adwong, angeo nī ibedo angōl-kōp mē rok nī pī mwaka na pol cē an cwinya yom mē pido ī nyimi.

¹¹ In ītwērō nwongo pīōpīō nī an pod athuno ī Jerucalem na nīnō apar arīō bara opoth mē cīdhō wōrō Obanga.

¹² Jō n'odotha ba onwongo gīnī nī an atye ka pyem kī ngat mōrō ī ōt k'Obanga onyo rubo lwak ī cinagoga kībēc onyo kany mōrō nōkēnē kī ī pacō.

¹³ Ēka gīn ba twērō moko bothi kōp mē adoth na gīn kobedini tye ka kobo ī koma.

* 24:7 Baibul nōkēnē ba ketho tyeng nī.

14 Ēntō an aye nī an awörō Obanga ka kwere onu na calō alüb kör Yoo, na gīn cwodo nī obedo dul mörō. An aye i kom gin na kibēc n'ēcōō i cīk ka Muca ēka mē k'edwarpīny,

15 ēka an thon atye kī gen i kom Obanga, na gīn kikomgī thon yeo gīnī nī cer ka jō na kitegī atīr ēka kī jō na kitegī ba tye atīr bino bedo tye.

16 Pī manōn ōmīō an i karē kibēc atēmō mē bedo na cwinya leng i nyim Obanga ēka dhanō.

17 “Kinge mwaka na pol, an abino acīdhō yo Jerucalem mē tero mīc both jō na mēga n'obedo gīnī ēcan ēka mē mīō tyēr both Obanga.

18 I karē na an atio tic nī, gīn onwonga i dyekal ōt k'Obanga na dong atyeko lōnyērē. Lwak onwongo ope i ngeta ēka ayela mörō thon opē.

19 Ēntō Eyuda mōkō n'ōya gīnī kī i lobo Acia, n'onwongo myero obed gīnī i nyimi kany ēka okel gīnī adoth, ka gīn tye kī kōp mörō i koma.

20 Onyo jō nī na dong tye gīnī kany ōcak kobo gīnī bal na rac na gīn onwongo i koma i karē na an acung i nyim athuko mē ōd okiko k'edong,

21 kono ka kōp acēl nī kēkēn, na an akok iē i karē na an acung i nyimgī, kōp na makō cer ka jō n'ōthōō ēnē ōmīō an tin acung i nyimi mē ngölō kōp i koma.”

22 Cē Pilice n'onwongo tye kī ngec n'ōrōmō i kom Yoo ka Rwoth, ōjūkō pido mē mēdērē anyim ēka okobo nī, “An

abino ngölō kōpni ka Liciac adit acikari obino.”

23 Ēn ōmīō twērō both adit acikari mē gwōkō Paulo i buc ēntō mē mīō ēn bedo abonge ayela mörō ēka oyeo nī nyikonei mērē mē mīō kōny na mītērē bothe.

Paulo i nyim Pilice ēka Drucila

24 Kinge karē mörō n'opoth, Pilice obino kī dhakō mērē Drucila n'onwongo obedo Ayuda. Ēn ocwodo Paulo ēka obedo ka winyo ka ēn twak i kom yee i Kiricito Yecu.

25 I karē na Paulo tye ka twakō kōp i kom kite atīr, gwōkērē kēn ēka ngölō-kōp na tye ka bino, lworō ōcakō makō Pilice ēka okobo nī, “Manōn ōrōmō pī caa nī! In itwērō cīdhō. Ka dōk anwongo karē cē abino cwodoni.”

26 I caa nōn thon ēn obedo kī gen nī Paulo twērō mīō ēn līm mörō, pī manōn ēn obedo ka cwodo Paulo jwijwi ēka twak kōdē.

27 Kinge na mwaka arīō opoth, Poricio Pecito oleo ka tyēn Pilice. Ēntō Pilice ōwēkō Paulo i buc piēn ēn onwongo mītō nī Eyuda ōpwō ēn.

25

Paulo i nyim Pecito

1 I karē na Pecito obino i lobo n'ēmīō nī ēn ōlōō, kinge nīnō adek ēn ōya kī i Cecaria ōcīdhō yo Jerucalem.

2 Cē ēlamdhōk na dito ēka ētēla k'Eyuda ōcīdhō gīnī bothe ēka okelo gīnī adothgī i kom Paulo.

³ Gĩn ökwaö Pecito nĩ ěk ötĩm nĩgĩ bĕr ěk ěkōb Paulo ökō pĩpĩyō yo Jerucalem, pĩĕn gĩn onwongo öyübĕrĕ mĕ kūrō ěn ĩ wanga yoo ěk enek ökō.

⁴ Pecito ögamō nĩ, “Etye ka gwökō Paulo ĩ Cecaria, ěka an kikoma thon acwök cĩdhō yo kunōn.

⁵ ěk jō mökö kĩ ĩ kin ětĕlawu obin owoth gĩnĩ kōda ěk oketh adothgĩ ĩ kome kĩ kunōn ka ěn ötĩmō gin mörō na rac.”

⁶ Kinge tyeko nĩnō aboro onyo apar ködgĩ, ěn ödök cen yo Cecaria, kodiko mĕrĕ ěn obedo pĩny ĩ öt pido ěka ömĩö twĕrō nĩ ěk ekel Paulo ĩ nyime.

⁷ ĩ karĕ na Paulo othuno, Eyuda n'öya gĩnĩ kĩ ĩ Jerucalem ocung n'ögürō gĩnĩ ěn dyere k'adoth na pol ĩ kome, na gĩn ba rōmō moko nĩ adoth nōn tye atĩr.

⁸ Cĕ Paulo öcakō pido mĕrĕ nĩ, “An ba abalō gin mörō ĩ kom cĩk k'Eyuda, onyo ĩ kom öt k'Obanga, onyo ĩ kom Cija.”

⁹ ěntō Pecito onwongo mĩtō yomo cwiny Eyuda cĕ openyo Paulo nĩ, “In ĩrōmō cĩdhō yo Jerucalem ěk acĩdh angöl köp ĩ kom adoth ni kĩ kunōn?”

¹⁰ Paulo ögamō nĩ, “An dong acung ökō ĩ nyim pido ka Cija, kanya myero ěngöl köpna ĩĕ. An ba abalō gin mörō ĩ kom Eyuda, kite na in kikomi thon ingeo na bĕr.

¹¹ Ka an abalō bal mörō na rōmō ngölō nĩna thōö, an ba akwĕrō mĕ thōö. ěntō ka adoth n'Eyuda nĩ oketho gĩnĩ ĩ koma obedo köp twodo, ngat mörō ope kĩ twĕrō mĕ mĩōna ĩ

cĩng-gĩ. Adwökō kokona both Cija!”

¹² Kinge na dong Pecito otyeko larō köp kanya acĕl k'ĕmĩi thama mĕrĕ, ěn ögamō nĩ, “In ikok mĕ pido ĩ nyim Cija, ibino cĩdhō yo both Cija!”

Paulo ĩ nyim Agiripa ěka Berinice

¹³ Kinge nĩnō na nōnök, rwoth Agiripa ěka Berinice othuno gĩnĩ ĩ Cecaria mĕ jölō Pecito.

¹⁴ Kite n'onwongo gĩn bino tero nĩnō na pol kunōn, Pecito önywakō köp ka Paulo gĩn kĩ rwoth nakun kobo nĩ, “Ĕcwō mörō tye kany na Pilice obino öwĕkö na calō amabuc.

¹⁵ ĩ karĕ na an acĩdhō yo Jerucalem, ělamdhök na dītō ěka edong k'Eyuda okelo gĩnĩ adoth ĩ kome, ěka openya gĩnĩ mĕ ngölō nĩnĕ thōö.”

¹⁶ An akobo nĩgĩ nĩ, “Ba obedo cĩk ka jō mĕ Roma mĕ mĩö ngat mörō ĩ cĩng jō n'odotho ěn, na bara ěmĩö ěn karĕ mĕ cung ködgĩ ĩ pido, ěk ěn opid pido mĕrĕ ködgĩ pĩ gin n'edotho ěn ĩĕ.

¹⁷ ĩ karĕ na gĩn obino kōda kany, an ba agalara k'adoth, ěntō kodiko mĕrĕ abedo pĩny ĩ öt pido cĕ amiö twĕrō nĩ ěk ekel ěn.

¹⁸ ěntō ĩ karĕ na jō n'odotho ěn öya malō mĕ twak, gĩn ba odotho ěn ĩ kom bal mörō n'onwongo an atye ka thamō.

¹⁹ ěntō obedo gĩnĩ larō köp ĩ kom dinigĩ ěka ĩ kom ngat mörō na nyĩngĕ Yecu na yam öthōö na Paulo kobo nĩ kwō.

²⁰ Rangō kör köp nōn öläa ökō, ömĩö apenyo ka ěn rōmō

cïdhö yo Jerucalem ëk ëcïdh
ëngöl köp më adoth ni kï
kunön.

21 Ëntö i karë na Paulo
okok nï ëk Alöc na Dit ënë
obin öngöl köp mërë, cë amïö
twërö nï myero ëgwök ën i buc
naka ebin eter yo both Cija."

22 Cë Agiripa okobo both
Pecito nï, "An kikoma amïtö
winyo köp ka dhanö nï."

Pecito ögamö nï, "Diki
kodiko ibino winyo."

Paulo i nyim Agiripa

23 Kodiko mërë Agiripa
gïn kï Berinice obino gïni kï
thwön dheo ëka ödönyö gïni
i öt më ngölö-köp kanya acël
k'edite acikari më rwöm na
malö ëka ëtëla më kin pacö. Kï
twërö ka Pecito, ekelo Paulo.

24 Cë Pecito okobo nï,
"Rwoth Agiripa ëka kï jö kibëc
na tye ködwa kany, nën unu
dhanö nï! Eyuda kibëc öbakö
gïni dhögï botha i Jerucalem
ëka i Cecaria kany, na wöö
gïni nï ën ba opore më kwö.

25 An ba anwongo nï ötimö
gin mörö na römö ngölö nïnë
thöö, ëntö kite na ën okok pï
Alöc na Dit, an thon amoko
më tero ën yo Roma.

26 Ëntö an ape kï gin mörö
na myero acöö i kome both
Alöc na Dit më Roma. Pï
manön akelo ën i nyimwu
kibëc, cë rwök mërë i nyimi
in rwoth Agiripa ëk ka onu
epenyö ën, anwong gin mörö
më acöa.

27 Piën anënö nï köny mërë
ope më tero amabuc mörö
ka ba enyutho köp mörö më
adoth i kome."

26

Pido ka Paulo i nyim Agiripa

1 Cë Agiripa okobo both
Paulo nï, "In itye kï twërö më
twak piri keni." Cë Paulo
otingo cingë ëka öcakö pido
mërë nakun kobo nï,

2 "Rwoth Agiripa, an tin
atye kï gum më cung i
nyimi më gamö adoth kibëc
n'Eyuda odotha gïni ië,

3 piën an angeo nï in in-
geo na bër kite më thëkwarö
k'Eyuda ëka kï köp mökö na
gïn larö i kin-gï. Pï manön,
an dong akwai ëk idïi cwinyi
iwiny köpna.

4 "Eyuda kibëc ngeo gïni
kite na an akwö ködë cakërë
i karë na pod abedo athïn,
anaka i acaki më kwöna i
lobona kikome ëka thon i
Jerucalem.

5 Gïn öcakö ngenona pï
karë na lac ëka gïn twërö
moko caden ka mitö gïni, gïn
ngeo nï an onwongo abedo
Aparicayo, nakun alübö dul
më diniwa na cïk mërë tøk
rwök.

6 Ëka kobedi dong pï gen-
na i kom gin n'Obanga öcïkö
both jö ka kwere onu, ënë
ömiö etye ka pidona tin.

7 Man ënë cïkërë na kaka
onu apar ariö tye gïni kï
gen më nënö nï ocobere kite
na gïn bino tic n'Obanga
kï cwinygï kibëc kiceng ëka
kiwor. Rwoth Agiripa, obedo
pï gen nï ënë ömiö Eyuda tye
ka dothona.

8 Pingö jö mökö kï kinwu ba
yee nï Obanga twërö cero jö
n'öthöö?

9 “An kikoma athamö nī myero atīm gin na kibēc n'onwongo twērē mē jēm i kom nyīng Yecu mē Najaret.

10 Man ēnē ngō na an abino atīmō i Jerucalem. An atweo jō k'Obanga na leng na pol i buc nakun atio kī twērō na an anwongo kī both ēlamdhōk na dito ēka i karē n'enekogī, an abolo kwir nī myero ēngöl nīgī thōō.

11 Pī karē na pol an amīō epwodogī i cinagoga kibēc nakun adiōgī mē yanyō nyīng Yecu. An onwongo ager i komgī ēka thon acīdhō i peci k'erok mē yelogī.

Paulo ötwaḱō köp mē lökērē mērē

12 “I nīnō mörō an onwongo atye ka cīdhō yo Damaciko kī twērō ēka kī or k'ēlamdhōk na dito.

13 Na dong caa abicēl cwōk rōmō, Adwong, i caa n'onwongo an atye i wanga yoo, an anēnō tar n'ōya kī i polo, n'aryēny lōō ceng ökö, öryēny öcarō komwa kanya acēl kī jō na an awotho ködgī.

14 Wan kibēc epodho pīny, ēka awinyo dwōn mörō na kobo nīna i lēb Iburu nī, ‘Caulo, Caulo, pīngō itye ka yelona? Bedo na tēk nini mē gwēēnō lēb dīnō.’

15 “Cē an apenyo nī, ‘In inga Rwoth?’

“Ēn ögamō nī, ‘An Yecu na in itye ka yelo.

16 Kobedi yaa malō ēka icung. An anen bothi mē yērōni mē bedo aticna ēka mē bedo acaden i kom gin na in inēnō kī botha ēka gin na an

abino nyutho bothi i karē mē anyim.

17 An abino larōni kī both jōwu ēka kī both Erok. An aori yo bothgī

18 mē yabō wang-gī ēka lökōgī kī i cōl pīny yo tar, ēka kī kom tēkō ka Catan yo both Obanga, ēk obin onwong gīnī kīca i kom bal ēka onwong gīnī kabedo i kin jō n'Obanga ölönyōgī pī yee i koma.’

Caden ka Paulo both Eyuda ēka Erok

19 “Cē dong rwoth Agiripa, an ba abino akwērō gin anyutha n'ōya kī i polo.

20 An atitō köp mē acaki both jō na tye i Damaciko ēka thon both jō na tye i Jerucalem naka kī jō kibēc na tye i Yudea ēka thon both Erok nī jō kibēc myero ongut gīnī kī kom balgī ēka ölökerē gīnī both Obanga ēk onyuth gīnī atir nī gīn dong ölökerē kī timō tic na bēcō na gīn tio.

21 Pī köp ni ēnē ömīō Eyuda mökö obino ömaka gīnī kī i öt k'Obanga ēka ötēmō gīnī mē nekona.

22 Ēntō Obanga ögwōka naka tin, ēka an acung kany mē mīō caden cakērē kī both jō na thīnō naka both jō na dito. An ba apwonyo gin mörō na path kī köp n'edwarpīny ēka Muca okobo nī bino timērē—

23 Meciya myero ölim can ēka ēn bino cakō cer kī kin jō n'öthōō, ēn bino kelo tar k'Obanga both Eyuda ēka both Erok.”

Paulo ötēmō ywanō thama k'Agiripa ēk oye Yecu

24 Ī karē na Paulo tye ka mēdērē kī pido mērē, Pecito oredo kī dwōn na malō nī, “Paulo, in ipo, kwan rwōk ōmīō idōkō apoa.”

25 Ēntō Paulo ōgamō nī, “Adwong Pecito an ba apo, gin na an atwakō tye atīr ēka obedo mē nīang.

26 Ēka rwoth Agiripa ngeo kōp nī kībēc. An atwak abonge lworō pīēn angeo nī kōp nī kībēc ēn tye kī ngec iē. Ba tye kōp mōrō n'ōtīmērē i mūng.

27 Rwoth Agiripa, in iyee kōp k'edwarpīny? An angeo nī iyee.”

28 Cē Agiripa okobo both Paulo nī, “In iṭhamō nī i kom caa na nōnōk iṭwērō lōkōna mē bedo Akiricito?”

29 Paulo ōgamō nī, “Kadī bed pī caa na nōnōk onyo na lac, an alēgō both Obanga nī pathī in kēkēn ēntō naka jō kībēc na tye gīnī ka winyo kōpna tin ēk obed gīnī calō an, na path kī jēgēlē nī.”

30 Cē rwoth Agiripa, adit Pecito, Berinice ēka kī jō kībēc ōya malō ēka ōcīdhō gīnī.

31 Na gīn tye ka cīdhō yōkō, ōtwak kēn-gī ēka oyere gīnī nī, “Ēcwō nī ba ōtīmō gin mōrō na rac na rōmō ngōlō nīnē thōō, onyo cīdhō i buc.”

32 Ēka Agiripa okobo both Pecito nī, “Dhanō nī onwongo myero ēgōny ōkō ka onwongo ēn ba okok mē pido i nyim Cija.”

ī Roma

1 Ī karē na dong emoko nī myero wan ēkwang mē cīdhō yo Itali, Paulo ēka emabuc nōkēnē ēmīōgī i cīng adit acikari na nyingē Juliac, na lōō nget dul mia acēl kī kin dul acikari n'ecwodo nī Augucito.

2 Wan ēdōnyō i mel n'ōya kī Adramitio n'onwongo cwōk kwang mē cīdhō i dhō nam mē lobo Acia, ēka wan ēcīdhō i dhō nam, wan k'Aricitako dhanō mē lobo Macedonia na tye i Tecalonika.

3 Kodiko mērē wan ethuno i Cidon, ēka Juliac kī cwinye na bēr i kom Paulo, ōwēkō ēn mē cīdhō both nyikonei mērē ēk ōmīi gīnī ēn gin na ēn mītō.

4 Kī kunōn, wan dōk ēya mē kwang cē ewok i nget cula nam mē Caiprac pīēn yamō onwongo yelowa.

5 Ī karē na dong ēkwang ēngōlō dye nam na lac n'opimere kī dhō nam mē Cilicia ēka Pampulia, wan ethuno i Mira na tye i Licia.

6 Kī kunōn adit acikari onwongo mel n'ōya kī i Alegijandaria na tye ka cīdhō yo Itali, cē ōmīōwa ēdōnyō iē.

7 Wan ēkwang momoth pī nīnō na pol, ēka ethuno kī tēk i nget lobo Kuniduc. Ī karē na yamō ōjūkōwa ōkō mē mēdērē atīr, wan ēkwang eroko nget cula nam mē Kurete n'opimere kī Calamone.

8 Wan eroko nget cula nam mē Kurete kī tēk cē ethuno i kabedo n'ecwodo nī Kabedo na Bēr na mel cung iē, na cwōk kī pacō mē Lacea.

27

Paulo ōcakō woth mē cīdhō

9 Wan onwongo ēbalō caa na pol ēka kwang thon onwongo ödökō na rac, piēn nīnō na dit mē Rio Kec* onwongo opoth ökō. Cē Paulo ötwak k'edite mē mel nī,

10 “An anēnō nī wothwa nī bino bedo na rac, ēka bino rwenyo jami na pol kī i mel, pathi yēc kēkēn ēntō kwō onu thon.”

11 Ēntō adit acikari nakaka winyo ngō na Paulo okobo, ēn ölübō thama k'adwō mel ēka mē ka won mel.

12 Kite na kanya mel cung iē nōn onwongo ba bēi i karē mē ngicō, jō na pol öthamō nī myero ēkwang ēcīdh gīnī anyim, kī gen mē thuno i Poinike ēk etyek karē mē ngicō kunōn. Man onwongo obedo ka cungo ka mel na tye i Kurete, na nyime okemo kukwap kuthō ēka kukuju kuthō.

Yamō oyengo mel na rac

13 Ī karē na yamō n'ōya kī kukwap öcakō kudho momoth, gīn öthamō nī man dong örwatērē kī ngō n'onwongo gīn mītō. Cē öcakō gīnī ywanō gin na jükō mel ökō kī i pii, ēka öcakō gīnī kwang nakun roko gīnī nget cula nam mē Kurete.

14 Na bara önyikō na bor, yamō na ger n'ecwodo nī, “Yamō mē kukuju kukidē” öcakō kudho kī tēk n'ōya kī i cula nam.

15 Yamō ömakō mel ēka opango wie na ba dök twērō kemo kukur yamō cē ewēkō

mel mē cīdhō kanya yamō mītō terowa iē.

16 Na dong wan eroko nget cula nam na tīdī n'ecwodo nī Kauda, wan etēmō kī tēk mē larō yeya.†

17 Ī karē n'etic mē mel öywaō yeya, otingo gīnī kī i pii cē ekelo i mel, gīn öcakō mītō thöl owok kī i thē mel cē etweo ködē kanya acēl. Gīn onwongo tye kī lworo nī onyo örömō dönyō gīnī i kwōo mē Ciritic i dhō nam mē Libia, cē gīn öcakō lyano gin na jükō mel pīny ēk ömīi mel owoth momoth nakun yamō ēnē kölö.

18 Kodiko mērē na yamō na ger ömēdērē kī kudho rwök, cē etic mē mel öcakō gīnī yuno jami ökō kī i mel i öd pii.

19 Ī nīnō mē adek, öcakō gīnī yuno jami kom mel mökō i öd pii kī cīng-gī.

20 Wan ebodo pī nīnō na pol na ba ēnēnō wang ceng onyo cēr, ēka yamō ömēdērē kī kudho na rac. Ī ajiki mērē wan ējalō gen kibēc mē larō kwōwa.

21 Kinge na jō n'onwongo tye i mel obedo gīnī pī nīnō na pol na ba camō gīnī gin mörō, Paulo öya malō ocung i nyimģi cē okobo nī, “Un onwongo myero iwinya unu ēk kür ēya kī i Kurete, kono ba epodho i can nī ēka kī rwenyo jami.

22 Ēntō kobedini akwaöwu nī idīi unu cwinywu, piēn kwō ka ngat mörō kī i kinwu ba bino rwenyo, ēntō mel ēnē

* 27:9 Ī koth karē nī, kwang i nam onwongo bedo na tēk piēn yamō nwongo ger.

† 27:16 Yeya onwongo obedo mē kwang ka pēkō tye i mel.

bino bal ökö.

²³ Wono kiwor malaika k'Obanga na an abedo dhanö mërë ëka na an atio pîrë, obino ëka ocung i ngeta

²⁴ cë okobo nî, 'Paulo, kür ibed kî lworö. In myero icung i nyim Cija, ëka Obanga otyeko mîö kwö ka jö na in iwotho ködgi kibëc bothi.'

²⁵ Dong bed unu na cwinywu ték, piën atye kî yee i kom Obanga nî gin na kibëc bino timërë kite na ën okobo nîna ködë.

²⁶ Ëntö wang na mel otwomere kî cula nam mörö."

Mel ötür

²⁷ I kiwor më nînö më apar angwën, yamö onwongo pod terowa arii i dyere nam më Adria, cë na dong cwök römö dingwor, etic më mel opimo nî ëcwök thuno gîni i ngöm.

²⁸ I karë na gîn opimo thuth më i nam cë onwongo gîni nî römö tyelö mia acël kî pyer ariö. Kinge na gîn dök önyinyikö na nönök, opimo gîni cë onwongo nî thuth mërë römö tyelö pyer abungwën.

²⁹ Gîn onwongo lworö nî mel twërö twomo kidi kî öd nam cë öcakö gîni bolo gin na jükö mel angwën kî kungee, ëka öcakö gîni lëga nî ëk pîny oru.

³⁰ I karë n'etic i mel onwongo tye gîni ka rangö yoo më lüü ökö kî i mel, gîn otero yeya i nam na calö mütö gîni bolo gin na jükö mel kî kunyime.

³¹ Cë Paulo okobo n'adit acikari ëka acikari gîni nî, "Ka

etic më mel ba obedo gîni i mel onu ba ebino kwö."

³² Cë acikari öcakö gîni ngölö thöl na makö yeya ëka ëwëkö opodho i öd pii.

³³ I karë na pîny dong mütö ruu, Paulo öcükö cwinygî kibëc më cem. Ën okobo nî, "Pî nînö apar angwën n'opoth, un ibedo kî thwön par na dit ëka ba icamö unu gin mörö.

³⁴ Kobedini akwaöwu icam unu cem mörö pî bedo na kwö. Ngat mörö ope kî kinwa na bino rwenyo yer wie mörö acël."

³⁵ Kinge na dong okobo köp ni, ökwanyö ogati, öpwöyö Obanga i nyimgî ëka opoko ië cë öcakö camö.

³⁶ Gîn kibëc cwinygî öjîng ëka öcakö gîni cem.

³⁷ Jö kibëc na tye i mel onwongo tye 276.

³⁸ I karë na dong ocemo gîni oyeng, oyuo gîni ngano kibëc i öd nam ëk mel obed na yot.

³⁹ Na pîny dong oru, gîn ba ongeö lobo nön, ëntö önënö gîni dhö nam n'opong kî kwö, kanya gîn omoko thamagi më tero mel ië ka twërë.

⁴⁰ Öngölö gîni gin na jükö mel, cë ëwëkö ölüny ökö i nam, i caa nön thon ögönyö gîni thöl na makö gin n'ëdwö kî mel. Cë öngabö gîni böngü na tidî kî kunyime ëk yamö ömakî, ëka ëwëkö mel öcidhö na kemo dhö nam.

⁴¹ Ëntö i karë na gîn othuno kanya pii më nam romo ië, cë nyim mel otwomere kî kwö na tye i thë pii ëka mel omoko

ökö na tēk, thērē thon ötür na thithinö kī tēkö ka pii.

⁴² Acikari öcakö ginī yübö köp mē neko emabuc ēk mörö kür ökwang ölü ökö.

⁴³ Ēntö adit acikari onwongo mitö larö kwö ka Paulo, cē öjükgögi kī yübgī nön. Ēn ömīö twērö nī jö na ngeo kwang öcak ginī pye i pii mē cidhö i lak nam. ⁴⁴ Jö nökenē ölüb körgi i wi bao onyo i wi nginy mel n'ötütüra. Cē öwēkö gin kibēc othuno yo dhö nam na bër.

28

Paulo i cula nam mē Malta

¹ Ī karē na wan dong ethuno na bër i dhö nam, enwongo nī cula nam nön ecwodo nī Malta.

² Jö na bedo i cula nam nön obedo ginī kī cwiny mē kica i komwa, ēka öjölöwa ginī na bër. Oobo ginī mac piēn köth onwongo öcakö cwe ēka piny thon onwongo ngic.

³ Paulo öcökö ridö yen cē obolo i mac, ēka thwol omwomo pi lyetho ka mac cē ödölērē i cingē.

⁴ Ī karē na jö na bedo i cula nam nön önēnō ginī thwol n'ödölērē i ngut cing Paulo, cē öcakö ginī twak kēn-gī nī, “Adyer ecwö ni myero obed anek. Kadī bed öbüc kī i nam, Angöl-köp atir ba bino yeo nī ninē mē bedo na kwö.”

⁵ Ēntö Paulo ötēngö thwol obolo i mac na ba ötimö ēn kī gin mörö na rac.

⁶ Jii obedo ka kürö nakun thamö ginī nī badē cakö kwot onyo mīö ēn thöō athura. Ēntö gin ökürö pi karē na lac ēka önēnō ginī nī gin mörö na rac ba ötimērē i kome ēka öcakö lökö thamagi ökö cē okobo ginī nī ēn obedo obanga.

⁷ Ī nget nam kany nön onwongo tye pwothi ka Pubilia adit na löö cula nam. Ēn öjölöwa ēka ögwököwa na bër pi ninö adek.

⁸ Ī karē nön apap ka Pubilia onwongo kome lith, obuto piny na two lyetho ömakö ēka cadö remo. Paulo öcidhö bothe mē nēnō ēn, kinge lēga oketho cingē i kome, ēka öcangö ēn.

⁹ Kinge na man dong ötimērē, etwoe nökenē kibēc na tye ginī i cula nam obino ginī bothe ēka öcang ginī.

¹⁰ Gin ömīöwa wörö kī mīc na pol ēka i karē na wan ecakö woth, gin döki okelo jami na mitērē mē könyöwa i wothwa.

Paulo othuno i Roma

¹¹ Kinge dwethe adek, wan emedērē kī wothwa kī mel mörö na dit n'öya kī i Alegi-jandaria n'obedo i cula nam nön i karē mē ngicö na tye kī cal wi rudi k'obanga.*

¹² Wan ethuno i Cirakuca ēka ebedo kunön pi ninö adek.

¹³ Ēka kī kunön wan ēya ethuno i Regio. Kinge ninö acēl yamö na yaa kī kukwap okudho cē i ninö mē ariö wan ethuno i Puteoli.

* **28:11 Rudi k'obanga** na nyīng-gī Kactor ēka Pulak. Both jö mē Roma onwongo obedo obanga mē woth. Mē nēnō cērgi n'onwongo etero na calö gin na bër pi jö na kwang kī mel.

14 Kī kunōn wan enwongo utmego mōkō n'ōjōlōwa gīnī mē bedo bothgī pī cabīt acēl. Kinge wan ēya ēka ethuno i Roma.

15 Utmego na tye kunōn owinyo gīnī nī wan etye ka bino, gīn obino naka i cuk k'Appioc, ēka kabedo n'ecwodo ni Ōt Wele Adek mē rwatērē kōdwa. I caa na Paulo ōnēnōgī, ōpwōyō Obanga ēka cwinye ōdōkō na tēk.

16 I karē na wan ethuno i Roma, gīn oyeo nī Paulo obed i ōdē kēnē ēka k'acikari na gwōkō ēn.

Paulo ōtītō kōp k'Obanga i Roma

17 Kinge nīnō adek, Paulo ocwodo ētēla k'Eyuda kanya acēl. I karē na gīn ōcōkērē, ēn okobo bothgī nī, “Utmegona, kadī bed ba atīmō gin mōrō na rac i kom jō onu onyo i kom cik ka kwere onu, an onwongo ēmaka kī i Jerucalem ēka ēmīa i cīng jō mē Roma.

18 Jō mē Roma ōtēmō gīnī rīpō kōp i koma ēka onwongo mītō gīnī gōnyōna, piēn ba onwongo gīnī bal mōrō i koma na rōmō ngōlō nīna thōō.

19 Ēntō i karē n'Eyuda ōkwērō gīnī ōkō, ōmīō an atero kokona mē pido both Cija, kadī bed onwongo ape kī miti mē ketho adoth i kom jō na mēga kikome.

20 Pī tyēn kōp nī, ēnē ōmīō an akwaō mē nēnō ēka mē twak kodwu ēk akob niwu kōrē kī kōrē nī an etwea kī jēgēlē piēn an ayee nī gen ka jō Icarael otyeko bino dong ōkō.”

21 Gīn ōgamō nī, “Wan ba enwongo waraga mōrō n'ōya kī Yudea na makō kōp i komi, ēka ngat mōrō ope kī kin utmego n'ōmīō ngec onyo n'okobo kōp mōrō na rac i komi.

22 Ēntō wan ēmītō winyo kite na thamani tye kōdē, piēn wan engeo nī jō na tye gīnī i kabedo kībēc twak gīnī na rac i kom dul nī.”

23 Gīn ōyūbō mē rwatērē kī Paulo i nīnō nōkēnē, ēka jō na pol obino gīnī bothe i ōt kanya onwongo ēn bedo iē. Cakērē kodiko naka kothyeno ēn obedo moko caden ēka kī gōnyō tyēn kōp mē ker k'Obanga ēka ōtēmō mē lōkō thamagī i kom Yecu kī cik ka Muca ēka kī cōc k'edwarpīny.

24 Jō nōkēnē oyeo gīnī kōp na ēn ōtwakō, ēntō jō nōkēnē ba obino oyee.

25 Gīn ba oyere i kin-gī kēn-gī ēka ōcakō gīnī kēth kinge kōp na Paulo ōtwakō nī, “Tipo Naleng yam okobo kōp n'atīr both kwerewu nakun wok kī dhō adwarpīny Icaya nī,

26 “‘Apē both jō nī ēka ikob nīgī nī,

“Un ibino winyo ēntō ba ibino nīang unu iē.

Un ibino nēnō ēntō ba ibino unu genō.”

27 Piēn cwiny jō nī ōdōkō na nwang,

ithgī odhing ba winyo pīny,

ēka ōmīō wang-gī ōkō.

Cē dong wang-gī ba nēnō pīny, ēka ithgī ba winyo, ēka cwinygī thon ba nīang

ëka ba römö lökërë gīnī botha
ëk acang-gī.'

²⁸ “Pī manōn amütö nī inge
unu nī larë ni na yaa kī both
Obanga dong ëmïö ökö both
Erok, ëka gīn bino winyo.”

²⁹ Ī karë na ën okobo köp
ni, Eyuda öya öcīdhö gīnī ökö
nakun pyem gīnī rwök ĩ kin-gī
kën-gī.[†]

³⁰ Pī mwaka ariö Paulo
obedo kunōn ĩ ödë na ën
opango ëka obedo jölö jö kibëc
na bino gīnī bothe.

³¹ Ēn obedo ka titö köp më
ker k'Obanga ëka pwony ĩ
kom Rwoth Yecu Kiricito. Ēka
ngat mörö ba ötëmö më jükö
ën.

[†] **28:29** Baibul nökenë ba ketho tyeng ni.

Waraga më acël na Paulo öcöö both jö Korinti 1 Jö Korinti Köp na ut i waraga ni

Waraga më acël na Paulo öcöö both jö Korinti onwongo öcöö më tyeko pëkö më kwö k'Ekiricito ëka kî yee n'onen kî both jö n'oye Kiricito na Paulo öcakö i Korinti. I karë nön Korinti onwongo obedo pacö na dit ka jö Girik n'öcökö kwa kaka na papath na bedo ië, obedo pacö na dit më Roma na tye i Akaya. Korinti onwongo engeo rwök i kite më cadhö wil, awaka më thëkwarö, tic më ölyang n'önya rwök, ëka kî kwa dini na pol.

Köp k'akwëna Paulo na pîrë tøk onwongo tye i kom pëkö na calö apokapoka, tîm më ölyang i kin jö n'oye Kiricito, peny i kom miti më kom ëka nyom. Köp më kwö n'opore, kite na jö n'oye Kiricito myero obed gîni ködë, mïc më Tipo Naleng ëka köp më cer. Kî neno na thwönë, Paulo onyutho kit n'Emuth na Bër twak ködë i kom pëkö ni gîni.

Cura 13, na nyutho mar na calö mïc k'Obanga na pîrë tøk na ën miö both jögë, obedo köp na ngere rwök i buk ni.

Moth n'öya kî both Paulo

1 Waraga ni öya kî both Paulo n'ëyëro kî miti k'Obanga më bedo akwëna ka

Kiricito Yecu, ëka kî both ömîn onu Coctene.

2 Wan etye ka cöönö both jö k'Obanga n'oye Kiricito na tye i Korinti, bothwu jö n'Obanga otyeko lönyöwu i Kiricito Yecu, ëka ocwodowu më bedo jö na leng, kanya acël kî jö na tye i kabedo kibëc na cwodo nyîng Rwoth onu Yecu Kiricito n'obedo Rwothgî ëka më onu.

3 Èk Obanga Apap onu ëka Rwoth Yecu Kiricito ömîiwu kîca ëka kuc.

Paulo ömîö pwöc both Obanga

4 Karë kibëc an amîö pwöc both Obangana pî kîca mërë na ën ömîöwu i Kiricito Yecu.

5 Pî bedowu i Kiricito idökö unu ëlönyö dong i yodhi kibëc. Itye unu dong kî ngec ëka kite më twak kibëc na bër,

6 pîen köp na wan epwonyo i kom Kiricito ödönyö na thuth i cwinywu.

7 Kobedi dong un itye kî mïc kibëc më Tipo na un imitö na calö itye ka kürö unu karë më nyutho Rwoth onu Yecu Kiricito.

8 Èn bino miöwu icung na tøk naka i ajiki ëk gin mörö obed n'ope n'edothowu ködë i nînö na Rwothwa Yecu Kiricito bino dwogo.

9 Obanga, n'ocwodowu më rîbërë kanya acël kî Wode Yecu Kiricito Rwoth onu, obedo Obanga na genere.

Apokapoka n'obedo i kin jö n'oye Kiricito

10 Abakö dhöga bothwu utmegona, kî nyîng Rwoth onu Yecu Kiricito, nî un kibëc

myero iyere unu kenwu i köp acël ëk kür imii unu apokapoka obed tye i kinwu ëntö nöthërë unu i cwiny ëka thama acël.

¹¹ Utmegona, jö mökö n'öya ki i pacö ka Koloe okobo gini botha ni dha tye i kinwu.

¹² Gin na an atye ka kobo ene: Jö mökö ki kinwu tye ka kobo ni, "An abedo dhanö ka Paulo." Jö nökenë kobo ni, "An abedo dhanö k'Apolo," onyo ni, "An abedo dhanö ka Kepa,*" onyo ni, "An abedo dhanö ka Kiricito."

¹³ Kiricito opokere? Onwongo Paulo eguro i kor yath aria pirwu? Ngat mörö tye i kinwu n'ebatica ki nying Paulo?

¹⁴ An apwöyö Obanga piën yam an ba abatica ngat mörö ki kinwu na path ki Kiricipac ëka Gayo,

¹⁵ ëk ngat mörö kür okob ni ebatica ën ki nyinga.

¹⁶ (Eyo, an thon abatica jö më pacö ka Citipwanu, ëntö an ba apo ni abatica ngat mörö nökenë.)

¹⁷ Piën Kiricito ba oora më batica jii, ëntö më titö Emuth na Bër, ëka pathi ki ryëkö ka dhanö, ëk kür ömii thöo ka Kiricito i kor yath aria obed gin na köny mëre ope.

Kiricito ënë Tëkö ëka Ryëkö k'Obanga

¹⁸ Köp i kom yath aria obedo köp më mingö both jö na tye ka rwenyo, ëntö ki both onu jö n'Obanga tye ka larö, obedo tëkö k'Obanga.

¹⁹ Ecöo yam ni, "Abino balö ryëkö ka jö na ryëk, ëka abino këthö ngec ka jö na ngeo piny ökö."

²⁰ Cë dong ëryëkö kara ut gini kwene? Epwony Cik ka Muca ut gini kwene? Jö na pyem më karë ni ut gini kwene? Obanga ba ölökö ryëkö më lobo ni ödökö më mingö?

²¹ Pi ryëkö k'Obanga ömii jii ba ongeo ën ki ryëkögi, ëntö Obanga otio ki köp më mingö na wan ëtitö më larö jö na yee.

²² Eyuda penyo gini pi anyuth më tango, ëka jö Grecia rangö gini ryëkö.

²³ Entö ka wan ëtitö ni Kiricito onwongo eguro i kor yath aria, nwongo obedo gin mörö na rac ki both Eyuda, ëka ki both Erok, nwongo obedo köp më mingö.

²⁴ Entö both Eyuda ëka Erok n'Obanga ocwodogö më bedo jögë, Kiricito obedo tëkö k'Obanga ëka ryëkö k'Obanga.

²⁵ Gin n'ëthamö ni obedo mingö k'Obanga, ryëk löo ryëkö ka dhanö, ëka gin n'ëthamö ni obedo görü k'Obanga, tëk löo tëkö ka dhanö.

²⁶ Utmegona, tham unu i kom kite n'onwongo itye unu ködë i karë n'ecwodowu. Jö na pol ki kinwu onwongo ba ryëk gini i kite më lobo ni, polwu onwongo ba obedo wegü twër ëka polwu ba obedo wegü dheo.

* **1:12 Kepa** Manön Petero. **1:19** Icaya 29:14

27 Ëntö Obanga öyëro jö na jii kobo ni müng gini, me mio lewic both jö na thamö ni gin eryek. Obanga öyëro jö na görü me mio lewic both jö na tek.

28 Obanga öyëro jö mökö me rwöm na piny na jii cao ni könygi ope, naka thon jami mökö n'ope, ek etii ködgi me dwökö piny jami na jii kobo ni pürgi tek,

29 ek ngat möro kür öwakere i nyim Obanga.

30 Obanga ene ömïowu ikwö unu i Kiricito Yecu, n'ödökö ryekö onu n'öya ki both Obanga. Pi Kiricito, ömïo Obanga ökwanö onu ni kite onu atir, ömïo onu ebedo jö na leng eka ögönyö onu ki kom bal.

31 Pi manön, kite n'ecöo köde i Cöc na Leng ni, "Ngat möro na mitö wakere, myero öwakere i Rwoth."

2

1 I karé na an abino bothwu, utmegona, an ba abino ki ryekö onyo twak möro na malö me kobo niwu müng* i kom Obanga.

2 Piën an onwongo ba amitö ngeeno gin möro i karé na an atye i kinwu, na path ki Yecu Kiricito kekén eka thöo méré i kor yath aria.

3 An abino bothwu na an atye ki görü, ki lworö eka ki myel kom rwök.

4 Twakna eka titö köpna onwongo ba obedo me ryekö eka köp na ywaö thama, ëntö me nyutho tekö me Tipo,

5 ek yeewu kür ocung i kom ryekö ka dhanö, ëntö i kom tekö k'Obanga.

Ryekö na yaa ki both Obanga

6 Wan etwakö köp me ryekö i kin jö n'otengo i cwinygi, ëntö pathi ryekö me karé ni onyo ryekö k'elöc me karé ni, na gin kikomgi dong tye ka rwenyo ökö.

7 Ëntö wan etwakö ryekö k'Obanga me müng, ryekö n'onwongo ekanö ökö eka ryekö n'Obanga öyübö me kelo ni onu dheo na bara wi lobo öcakere.

8 Ba tye elöc möro me karé ni n'öniang ië, kono yam gin öniang, kono ba oguro gini Rwoth won dheo i kor yath aria.

9 Ëntö kite n'ecöo köde ni, "Gin na wang ba önönö, ith ba owinyo,

thama ka dhanö ba ögamö

gin n'Obanga öyübö pi jö na marö en."

10 Ëntö Obanga ömïo Tipo Naleng otuco both onu.

Tipo Naleng rangö jami kibec, naka thon müng k'Obanga na thuth.

11 Nga na ngeo thama ka dhanö nökené, na path ki cwiny na tye i dhanö nön kekén? I yoo acél nön, dhanö möro ope na ngeo thama k'Obanga, na path ki Tipo k'Obanga kekén.

12 Onu ba egamö cwiny me lobo, ëntö egamö Tipo Naleng n'öya ki both Obanga,

ëk ëñiang i kom mïc n'Obanga ömïö onu nono.

¹³ Man ënë ngö na wan ëtwakö, wan ba ëtwakö köp n'epwonyo kï ryëkö ka dhanö, ëntö köp na Tipo Naleng opwonyowa ködë, nakun pwonyo köp më Tipo n'atir both jö na tye kï Tipo.

¹⁴ Dhanö na ba oye Kiricito, ba twërö gamö ngö na Tipo k'Obanga miö, piën kï bothe obedo gin mörö më mingo, ëka ën ba twërö niang ië piën koth gin nön ëñiang ië kï Tipo.

¹⁵ Dhanö na tye kï Tipo niang jami kibëc, ëntö ën kikome, ngat mörö ope na twërö niang i kome.

¹⁶ Kite na Cöc na Leng kobo ni,

“Nga na twërö ngeo thama ka Rwoth
ëk opwony ën?”

Ëntö onu etye kï thama ka Kiricito.

3

Apokapoka i kin jö n'oye Kiricito

¹ Utmegona, i karë na an atye bothwu ba atwak kodwu na calö jö na dong tye kï Tipo, ëntö atwak kodwu na calö jö na tye kï kit kwö më lobo, na calö ëthino na töcö i Kiricito.

² Yam apïdhöwu kï cak, pathi kï cem na tètëk, piën onwongo ba itwërö unu cem, kadi thon kobedini pod bara irömö unu camö cem na tètëk,

³ un pod itye kï kit kwö më lobo. Piën un pod itye k'adïnga i kinwu ëka idha unu kenwu, manön ba nyutho ni

un pod itye unu kï kit kwö më lobo? Ba pod itye unu ka lübö kite ka dhanö?

⁴ Ka jö mökö kï kinwu kobo ni, “An abedo dhanö ka Paulo,” ëka jö nökenë ni, “An abedo dhanö k'Apolo,” ba nwongo un pod ibedo unu dhanö adhana?

⁵ Kara Apolo ënë nga? Paulo ënë nga? Wan ënë etic n'ömïö iyee unu Emuth na Bër, kite na Rwoth opoko kï tic both ngat acëlacël.

⁶ An apïdhö kodhi, Apolo öönyö pii ië, ëntö Obanga ömïö ödöngö.

⁷ Dong kadi ngat n'öpïdhö onyo ngat n'öönyö pii, gin kibëc ba obedo gin mörö ëntö Obanga këken ënë miö jami döngö.

⁸ Dhanö n'öpïdhö ëka dhanö n'öönyö pii, gin kibëc tio pi gin acël. Ngat acëlacël bino nwongo öcara mërë na röm aröma kï tic na ën otio.

⁹ Piën wan ebedo etic kanya acël k'Obanga, un ibedo unu pwodho k'Obanga, ëka thon ibedo unu gedo k'Obanga.

¹⁰ Pi gum k'Obanga n'emïa, ömïö yam an acakö the öt calö agedo n'obedo adirü, dhanö mörö nökenë tye ka gedo i wie. Ëntö dhanö acëlacël myero ögwökërë i kite na ën gedo ködë.

¹¹ Piën ngat mörö ope na twërö cakö the öt nökenë na pathi kï man na dong ëcakö, na ënë Yecu Kiricito.

¹² Ëntö ka ngat mörö ogedo i wi acaki the öt nön kï gol onyo kï ryal, onyo kï kite

më wel, onyo yen, onyo lum agada, onyo lum öcici,

¹³ tic ka ngat acêlacêl bino nen ökö kanyalêr, piên ninö më ngölö köp bino nen ki mac, na bino tēmō tic ka dhanö acêlacêl kite na tye ködê.

¹⁴ Ka gedo ka ngat mörö odong n'ëgërö i kom acaki thê öt nön, dhanö nön bino nwongo mic më pwöc.

¹⁵ Êntö ka ngat na tic mërê öwang ökö, ên ba bino nwongo mic mörö më pwöc, ên kikome bino bwöth, na calö dhanö n'owok i mac awoka cê opoth.

¹⁶ Un ba ingeo ni ibedo unu öt k'Obanga ëka Tipo k'Obanga thon bedo i iwu?

¹⁷ Dong ka ngat mörö öbalö öt k'Obanga, Obanga thon bino balö ên, piên öt k'Obanga leng, un kikomwu ibedo unu öt k'Obanga nön.

¹⁸ Kür ibwölêrê unu kenwu. Ka dhanö mörö ki kinwu thamö ni ên ëryêk ki rwöm më lobo më karê ni, myero ên ödök ngat na mïng, êk ên ödök na ryêk.

¹⁹ Piên ryêkö më lobo ni ki i nyim Obanga obedo gin më mingo. Kite n'ëcöö ni, "Ên makö jö na ryêk i ökörägi më bwölgî kên-gî."

²⁰ Êka döki ni, "Rwoth ngeo ni thama k'ëryêkö köny mërê ope."

²¹ Dong, ngat mörö myero kür öwakêrê i kom dhanö, piên jami kibêc obedo mewu,

²² kadî Paulo, onyo Apolo, onyo Kepa, onyo lobo ni,

onyo kwö, onyo thöö, onyo gin mörö na tye, onyo gin mörö na bino bedo i anyim. Manön kibêc obedo mewu,

²³ un thon ibedo më ka Kiricito, ëka Kiricito obedo më k'Obanga.

4

Ëkwëna ka Kiricito

¹ Myero inënwa unu na calö etic ka Kiricito, ëka na calö jö n'ekethogi më gwökö müng k'Obanga.

² Gin na mütêrê ki both ëgwök jami ênê ni gin myero obed jö na genere.

³ Ki kubotha man köp na tidi mörö ka ingölö unu köp i koma, onyo okiko mörö më ka dhanö. An thon ba angölö köp i koma këna.

⁴ Piên ki kubotha an angeo ni cwinya lër, êntö man ba mia alöök köp. Rwoth ênê ngölö köpna.

⁵ Pi manön, kür ingöl unu köp mörö na karê bara örömö, na bara Rwoth odwogo. Ên bino mënyö gin n'opono i piny na cöl, dök bino nyutho tham na tye i cwiny jö kanyalêr. I karê nön Obanga bino pwöyö ngat acêlacêl i kite na mütêrê.

⁶ Utmegona, köp ni bino dwogo i koma këna ëka i kom Apolo pi un, êk ipwonyere unu i komwa i thê köp n'ekobo ni, "Kür ikadh unu ngö n'ëcöö," êk ngat mörö ki kinwu kür öwakêrê, nakun pakö dhanö acêl ëka caö ngat nökenê.

⁷ Nga n'ömiö in ibedo ngat na path ki jö nökenê? Ngö na

in itye ködë na ba emii amia?
Cë ka emii amia, pängö iwakiri
ködë na calö ba emii amia?

⁸ Dong ityeko unu yeng ökö!
İdökö unu dong ëlönyö! İdökö
unu rwodhi abonge wan!
Ka onwongo amitö adyer
nï idök unu rwodhi, ëk wan
thon ebed rwodhi kanya acël
kodwu!

⁹ Piën kï kubotha nen calö,
Obanga onyuthowa wan
ëkwëna i nyim lwak kï cen na
calö jö n'ëngölö nigi köp më
thöö, piën wan dong ëdökö
gin më anëna both wi lobo
thükül, both emalaika ëka
both jii.

¹⁰ Wan ëdökö emingo piën
eyee i kom Kiricito, ëntö un
iryëk unu i Kiricito! Wan
ëgörü, ëntö un itëk unu!
Eketho wörö i komwu, ëka
wan ëcaöwa!

¹¹ Naka i caa ni kec k'orio
nekowa, wan eruko opeki, jii
pwodowa, ëka pacöwa thon
ope.

¹² Wan etio tic na tük kï
cingwa. Ka jii lamöwa, wan
ëlamö nigi gum. Ka eyelowa,
wan ëdangö adanga.

¹³ Ka ëbalö nyingwa, wan
ëgamö kï mwolo. Wan dong
ëcal kï yugi më wi lobo, wan
ebedo cilo më jami kibëc naka
tin.

¹⁴ An ba atye ka cöönö köp
ni më miöwu lewic, ëntö më
pwonyowu na calö ëthinöna
na an amarö.

¹⁵ Piën kadï bed ni itye unu
kï jö elip apar na tölöwu i yoo
ka Kiricito, un ba itye kï bebe
na pol. An yam adökö apa-
pwu i Kiricito Yecu pi Emuth
na Bër.

¹⁶ Pi manön an akwaöwu,
më poro kitena.

¹⁷ Man ënë ngö n'ömïö aoro
Timoteo bothwu. Ën obedo
athin na mëga i Rwoth na an
amarö, ëka genere. Ën bino
po wiwu i yoo na an alübö i
Kiricito Yecu, na an apwonyo
kï lwak jö n'oye Kiricito na
tye i kabedo kibëc.

¹⁸ Jö mökö kï kinwu tye
ka thamö ni an ba abino
bothwu, ëka ömïö gin tye ka
wakërë.

¹⁹ Ëntö ka Rwoth oyeo, an
abino thuno bothwu piöpiö,
cë abino niang i tükö ka jö na
wakërë nön, ëntö pathi köp na
gin twakö atwaka.

²⁰ Ker k'Obanga ba obedo
twak atwaka ëntö më tükö.

²¹ Ngö na un imitö? Myero
abin bothwu kï lüth, onyo
abin kï mar ëka kï cwiny më
mwolo?

5

Tim më ölyang

¹ Köp owinyere botha
adyer ni tim më ölyang tye i
kinwu. Tim më ölyang nön ba
timërë naka thon i kinjö na ba
ngeo Obanga. Dhanö mörö
tye n'ömaö apap mërë dhakö.

² Ëka pod iwakërë unu! Ba
itwërö unu thon kumo ëk ngat
n'ötömö koth tim nön ëryëm
ökö kï kinwu?

³ An kï kubotha, kadï koma
ope kunön, an atye kodwu i
cwiny. An na calö ngat na tye
kunön atyeko ngölö köp ökö i
kom dhanö n'ötömö tim na rac
nön.

⁴ Ka igürë unu i nying
Rwothwa Yecu, ëka an atye

kodwu i cwiny ëka tøkò ka Rwothwa Yecu ute,

⁵ mü unu dhanö ni both Catan, ëk onek miti më kwò më anywöli ökö, ëka tipo mërë ölarë i nünö ka Rwoth.

⁶ Awakawu ba bër. Un ba ingeo ni thöbi na tidi mörö mü mökö ogati yenyö?

⁷ Kwany unu thöbi na cön ökö, ëk ibed unu ogati na nyen na thöbi ope ië na calö itye unu. Piën athin römö onu më Poth na ënë Kiricito, ëtyërö dong ökö.

⁸ Pi manön dong, onu myero kür ekwer karama ki thöbi na cön, na ënë thöbi më rac cwiny ëka tim mökö na reco, ëntö eru ekwer k'ogati na thöbi ope ië, na ënë lër ic ëka ki köp adyer.

⁹ Yam acöö niwu i wara-gana ni kür iribërë unu ki jö na timö tim më ölyang.

¹⁰ An onwongo ba akobo jö na timö tim më ölyang më lobo ni, onyo eworo më jami ëka ëyak, onyo ewör cal jwogi. I köp nön un myero iya unu ökö ki i lobo ni.

¹¹ Ëntö kobedini an acöö bothwu ni kür iribërë unu ki dhanö mörö na cwodere ni ngat n'oye, ka ën ötimö tim më ölyang onyo ën obedo aworo më jami, onyo awör cal jwök onyo ayany jö, amërö, onyo ayak. Kür thon icem unu ki koth dhanö nön.

¹² Manön ba obedo ticna më ngölö köp both jö na ba ngeo gini Yecu. Pathi un ënë myero ingöl unu köp both jö na tye i kinwu?

¹³ Obanga ënë bino ngölö köp both jö na ba ngeo gini Yecu. "Ryëm unu dhanö na rac ökö ki kinwu."

6

Pido i kin jö n'oye

¹ Ka dhanö mörö ki kinwu tye ki köp mörö i kom awodhe, pingö lewic ba makö ën më pido dhanö nön i nyim jö na kitegi ba tye atir nakaka pido dhanö nön i nyim jö k'Obanga na leng?

² Un ba ingeo unu ni jö k'Obanga na leng bino ngölö köp both jö më lobo? Ëka ka un ibino ngölö köp both jö më lobo, un ba irömö ngölö köp mökö na thithinö?

³ Un ba ingeo ni onu ebino ngölö köp n'emalaika? Köp na makö kwö na onu etye ië ni kono?

⁴ Kara ka dong itye unu ki köp më alara, pingö itero unu i nyim jö na piri ba tøk both jö n'oye Kiricito?

⁵ Akobo man ëk lewic ömakwu. Ngat mörö na ryök ope i kinwu na twerö tyeko köp na tye i kin jö n'oye?

⁶ Ëntö nakaka timö ni komanön, ngat mörö n'oye dök pidere k'ömin mërë i nyim jö na ba oye Kiricito.

⁷ Pidere i kinwu kenwu nyutho ni köp ölööwu ökö. Thwara idang unu gin na rac. Thwara iwök unu jii obuwu.

⁸ Nakaka timö ni komanön, un ki komwu ibuo unu jö ëka itimö unu gin na rac, naka i kom utmegowu kikome.

⁹ Un ba ingeo unu nĩ jö na kitegi ba tye atir, ker k'Obanga ba bino bedo megĩ? Kür imĩi ebwölwu, kadĩ jö na timö tim me ölyang, onyo ewör cal jwogi, onyo jö na dönyö gini i elomi, onyo cwö n'obedo gini jö ölyang, onyo cwö na buto ki cwö ewodhgi,

¹⁰ onyo ekwoe, onyo eworo me jami, onyo emëro, onyo jö na yanyö jii, onyo eyak—ker k'Obanga ba bino bedo megĩ.

¹¹ Jö mökö ki kinwu yam obedo gini koth jö nön. Entö un dong etyeko lwököwu ökö, etyeko lönyöwu me bedo jö na leng, etyeko kwanöwu nĩ un jö na kitewu atir i nying Rwoth Yecu Kiricito ëka ki Tipo k'Obanga onu.

¹² “An atwëro timö jami kibëc,” entö ba nyutho nĩ jami kibëc könyö. “An atwëro timö jami kibëc,” entö ba abino yeo gin möro me lököna me bedo opii mërë.

¹³ “Cem tye pi ic, ëka ic tye pi cem.” Entö gin arïo nön kibëc Obanga bino tyekogi ökö. Kom ba obedo me tim me ölyang, entö tye pi Rwoth, ëka Rwoth tye pi kom.

¹⁴ Obanga yam ocerö Rwoth ki kin jö n'öthöo, bino cero onu thon ki tekö mërë.

¹⁵ Un ba ingeo unu nĩ komwu obedo dul kom Kiricito? Myero dong akwany dul kom Kiricito alök ödök dul kom ölaya? Ba twërë!

¹⁶ Onyo ba ingeo unu nĩ dhanö na ribërë ki dhanö n'obedo ölaya dökö kom acël ködë? Piën yam ecöo nĩ, “Gin

arïo bino dökö kom acël.”

¹⁷ Entö dhanö n'örübërë ki Rwoth dökö cwiny acël ködë.

¹⁸ Ring unu ökö ki kom tim me ölyang. Bal nökenë kibëc na dhanö timö ba gudo kome, entö dhanö na timö tim me ölyang balö kome kënë.

¹⁹ Un ba ingeo unu nĩ komwu enë obedo öt ka Tipo Naleng na bedo i iwu, n'Obanga ömiöwu? Un ba ibedo unu mewu kenwu.

²⁰ Un ewilöwu awila ki wel. Pi manön, ti unu ki komwu me ketho dheo i kom Obanga.

7

Köp i kom nyom

¹ Kobedini me dök i köp na un icöo waraga ië: Bër ka ecwö möro ba obedo ki dhakö.

² Entö pi tim me ölyang, ecwö acëlacël myero obed ki dhakö mërë ëka dhakö acëlacël obed ki cwörë.

³ Ecwö myero ocob miti ka dhakö mërë, dhakö thon myero ocob miti ka cwörë.

⁴ Dhakö ba tye ki twër i kome kënë, entö cwörë enë tye ki twër i kome, kömanön thon ecwö ba tye ki twër i kome kënë, entö dhakö mërë enë tye ki twër i kome.

⁵ Kür itwon awodhi komi, kono pi karë möro na nöök këkën na nwongo iyübö unu ayüba, ëk inwong unu karë me lëga both Obanga. Kinge ribërë unu dökĩ kanya acël, ëk kür Catan ötëmwu, pi mitiwu na ba jükërë.

⁶ An akobo man nakun ayeo ayea, entö ba amiö na calö cik.

7 Kono twërë, onwongo amütö nĩ jĩ kibēc obed calö an. Ëntö dhanö acēlacēl tye kĩ mĩc mērē na pĩrē tēk n'Obanga ömĩö, dhanö ni tye kĩ mĩc ni, dhanö nökēnē tye kĩ maca.

8 Both jö na bara onyomo ēka mon na cwögĩ öthöö, akobo nĩ kōman, bër ka gĩn obedo na ba onyomo, kite na an atye ködē.

9 Ëntö ka gĩn ba twërö gwökērē kēn-gĩ, gĩn myero onyom, piēn nyom bër löö n'ēcwö onyo dhakö mē dangö miti mē kom.

10 Both jö na dong onyomo, acikögĩ nĩ dhakö kür opokere kĩ cwörē, (ëntö pathĩ an ēnē acikö, Rwoth ēnē öcikö).

11 Ëntö ka dhakö opokere kĩ cwörē, ēn myero obed kür önyömērē, onyo odwog cen both cwörē. Ēka ēcwö myero kür opokere kĩ dhakö mērē.

12 Both jö nökēnē kibēc (an ēnē akobo, pathĩ Rwoth), ka omego mörö n'oye Kiricito tye kĩ dhakö mērē na ba oye Kiricito ēka dhakö nōn yeo mē bedo ködē, ēn myero kür ökwēr dhakö mērē.

13 Ēka ka dhakö mörö tye kĩ cwörē na ba oye Kiricito ēka ēcwö nōn yeo mē bedo ködē, ēn myero kür ökwēr cwörē.

14 Piēn ēcwö na ba oye Kiricito dökö na leng pĩ dhakö mērē, ēka dhakö na ba oye Kiricito dökö na leng pĩ cwörē. Ka onwongo ba obedo nĩ kōmanön ēthīnōwu ba bedo na leng, ëntö kite na tye ködē, gĩn dong leng.

15 Ëntö ka dhanö na ba oye Kiricito mütö pokere

k'awodhe, ēn twërö pokere. Ēcwö onyo dhakö n'oye Kiricito ope kĩ dīc iē, piēn Obanga ocwodo onu mē bedo kĩ kuc.

16 In itwërö ngeo nīngö, in dhakö, ka ibino larö cworī? Onyo in ingeo nīngö, in ēcwö, ka ibino larö dhaköni?

17 Dong dhanö acēlacēl myero ölüb kit kwö na Rwoth ömĩö ēn, ēka kwö n'Obanga ocwodo ēn iē. Man ēnē ngö na an acikö both jö kibēc n'oye Kiricito.

18 Tye ngat mörö n'onwongo ëlirö i karē n'ecwodo ēn? Ēn kür dök örang yoo mē dwökö kome ēk obed calö dhanö na ba ëlirö. Tye ngat mörö n'onwongo ba ëlirö i karē n'ecwodo ēn? Ēn myero kür ölirē.

19 Bedo dhanö n'ölirē onyo na ba ölirē obedo gin mörö na köny mērē ope. Gwökö cik k'Obanga ēnē ngö na pĩrē tēk.

20 Dhanö acēlacēl myero obed kite n'Obanga onwongo ēn i karē n'ecwodo ēn ködē.

21 In onwongo ibedo opii i karē n'ecwodi? Kür ibed kĩ par, ëntö ka itwërö nwongo yoo mörö mē yaa ökö kĩ i opii, tii ködē.

22 Pĩ ngat n'onwongo obedo opii i karē na Rwoth ocwodo ēn, ēnē dhanö na Rwoth ögönyö ökö kĩ i opii. Kōmanön thon, dhanö n'onwongo löörē kēnē i karē n'ecwodo ēn, obedo opii ka Kiricito.

23 Un onwongo ewilöwu kĩ wel na malö, kür ibed unu opii ka dhanö mörö.

24 Utmegona, dhanö acēlacēl myero obed i nyim

Obanga i kite na yam ecwodo en kodë.

Jö na bara onyomo ëka mon thöo

25 Köp na makö jö na bara onyomo, ba atye ki cik mörö n'öya ki both Rwoth, ëntö an amiö thamana ië na calö dhanö n'Obanga ötimö ninë kica ëka ömïo obedo dhanö na genere.

26 Pi can na kobedini ödïowa, an athamö ni bër ka dhanö mörö obedo kite na en tye kodë.

27 Ka ibedo dhanö n'onyomo, kür irang yoo më pokere. Eka ka ba inyomo kür irang dhakö më anyöma.

28 Eëntö ka inyomo, nwongo ba itimö bal, ëka ka nyakö mörö na bara ongeo ecwö önyömëre, nwongo ba ötimö bal. Eëntö jö na nyomo bino nwongo ginï pëkö na pol i kwö ni. An amitö ni akwany pëkö ni ökö ki komwu.

29 Utmegona, ngö na an atye ka twakö enë ni karë dong cwök. Cakërë kobedini cidh kodë anyim, jö na tye ki mon myero obed ginï na calö jö n'ope ki mon.

30 Jö na kumo, myero obed ginï na calö jö na ba tye ka kumo. Jö na igi yom myero obed ginï na calö jö na igi ba yom. Jö na wilö jami myero obed ginï na calö jö n'ope ki gin mörö.

31 Jö na tio ki jami më lobo ni myero obed ginï na calö jö na ba tye ka tic kodë, piën lobo kite na tye kodë, bino thum ökö.

32 An amitö ni ibed unu abonge par. Dhanö na bara onyomo, cwinye parö köp ka Rwoth, kite na myero eyom ki cwiny Rwoth kodë.

33 Eëntö dhanö na dong onyomo ökö, parö pi jami më lobo ni, kite na myero eyom ki cwiny dhakö mëre,

34 Eka thama mëre popoka. Dhakö na bara ënyömö onyo nyakö na bara ongeo ecwö mörö, parö köp ka Rwoth ëk ebed na leng i kome ëka i cwinye. Eëntö dhakö na dong ënyömö parö pi köp më lobo ni, kite na myero eyom ki cwiny cwörë kodë.

35 An akobo köp ni pi kõnyöwu, pathi më jüköwu, ëntö më miö jami kibëc owoth kakarë, cwinywu thon obed i kom Rwoth na gin mörö ope na lökö thamawu thenge.

36 Ka ngat mörö thamö ni kite më bedo mëre ki nyakö na en ecikërë kodë më nyömö ba tye na bër, ëka mwaka ka nyakö nön tye ka bedo na thwönë, ëka en thamö ni myero ënyöm, en myero ötim kite na en mitö kodë. En nwongo ba tye ka timö bal. Gin myero onyom.

37 Eëntö ka dhanö mörö cwinye tük na gin mörö ope na diö en, na dong otyeko thon yeo më wëkö nyakö nön na bara ënyömö, en nwongo ötimö gin na bër.

38 Kömanön thon, dhanö n'önyömö nyakö na en öcikërë kodë nwongo ötimö bër, ëntö dhanö na ba önyömö nyakö na en öcikërë kodë nwongo ötimö bër rwök.

³⁹ Cìk gèngö dhakö më pokere kî cwörë ka pod kwö, èntö ka cwörë öthöo ökö, èn dong twërö nyömërë k'ècwö mörö kèkèn na èn mitö, èntö ècwö nön myero obed dhanö na tye i Rwoth.

⁴⁰ Èntö kî thamana èn bino bedo kî yom cwiny ka obedo kènë, ëka an athamö nî atye ka miö ngö na yaa kî i Tipo k'Obanga ka atye ka kobo köp nî.

8

Cem n'ëtyërö both cal jwogi

¹ Köp na makö cem n'ëtyërö both cal jwogi, eyo onu engeo nî “onu kibëc etye kî ngec.” Koth ngec nön miö onu ebedo k'awaka èntö mar ènë miö onu ecung na tèk.

² Ka dhanö mörö thamö nî engeo gin mörö, nwongo ba ngeo gin mörö kite n'onwongo myero èn onge ködë.

³ Èntö ka ngat mörö marö Obanga, Obanga thon ngeo èn.

⁴ Cë dong köp i kom camö cem n'ëtyërö both cal jwogi, onu engeo nî cal jwök ba obedo gin mörö na tye i lobo, ëka dökî nî obanga nökenë ope na path k'Obanga acël kèkèn.

⁵ Kadî bed nî gin mökö tye n'ecwodo nî obanga i wi polo onyo i wi lobo, tye “obanga” na pol ëka “rwodhi” na pol,

⁶ èntö onu eut k'Obanga acël, na ènë Apap, na jami kibëc yaa kî bothe, na onu ëkwö pî èn, ëka Rwoth tye acël, Yecu Kiricito, na jami kibëc

öya kî bothe ëka onu ëkwö pî èn.

⁷ Kadî bed nî kömanön, jö kibëc ba tye kî ngec nön. Jö nökenë tye na dong önaa ökö kî cal jwogi naka tin, gin cemo nakun nwongo pod thamö ginî nî man cem n'ëtyërö both cal jwogi, ëka miö thama na görü na tye i cwinygî na nyuthigî balgî bal ökö.

⁸ Èntö cem ba bino miö onu bedo na cwök k'Obanga. Onu ba ebino bedo na rac ka ba ecemo, ëka thon ba ebino bedo na bër ka ecemo.

⁹ Gwökërë unu, ëk twërö nî ut unu ködë kür ödök gin mörö na miö jö na görü podho ginî i bal.

¹⁰ Piën ka dhanö mörö na tye kî thama na görü i cwinye oneni ka in itye ka cem i öt cal jwök nakun in itye kî ngec, ba bino mëdö ninë tèk cwiny më camö cem n'ëtyërö both cal jwogi?

¹¹ Èka dong omeru ni na görü na yam Kiricito öthöo pîrë, èn bino thöo pî ngec na megî.

¹² Ka ibalö unu both ut-megowu na yeegî görü, ëka iwanö unu thama më cwinygî na pod görü, nwongo ibalö unu i kom Kiricito.

¹³ Pî manön ka cem miö ömëra podho ökö i bal, cë ba abino camö ringo dökî ëk kür amii ömëra opodh i bal.

9

Twërö k'Akwëna

¹ An ba alööra këna? An ba abedo akwëna? An yam ba anënö Rwoth onu Yecu?

Un ba ibedo unu adwogi më ticna i Rwoth?

² Ka jö mökö ba yeo nĩ an abedo akwëna, ëntö kĩ kubothwu an abedo akwëna, piën un kikomwu ibedo unu anyuth nĩ an abedo akwëna ka Rwoth.

³ Man ënë pidona both jö na ngölö köp i koma.

⁴ Wan ba etye kĩ twër më cem ëka math?

⁵ Wan ba etye kĩ twër më miö dhakö n'oye woth ködwa, kamë ëkwëna nökenë ëka ut-më ka Rwoth, ëka Kepa?

⁶ Onyo an ëka Baranaba këkën ënë myero etii pi kwö?

⁷ Nga na tio kamë acikari, cë cakö cülö öcara mërë këne? Nga na pïdhö ölok i pwodho mërë, na ba camö nyig ölok n'öcek kĩ ië? Nga na kwaö kwath na ba madhö cak n'öya kĩ kom rom na ën kwaö?

⁸ An atye ka twakö köp ni i kite ka dhanö këkën? Cik kono ba kobo nĩ kömanön?

⁹ Piën i Cik ka Muca ëcöö nĩ, "Kür itwe dhö thwön ka tye ka nyönö kal." Obanga onwongo mönö thama mërë ut i kom thwoni?

¹⁰ Ën ba okobo köp nön both onu? I adyer, köp mërë yam ëcöö pi onu, piën apur myero opur nakun tye kĩ gen, ngat na pwodo bël thon myero opwod nakun tye kĩ gen më nwongo gin mörö kĩ ië.

¹¹ Ka wan ëcwö kodhi më tipo i kinwu, manön twërö bedo thwön köp mörö na thwönë ka wan ëkaö jami mökö më kom kĩ bothwu?

¹² Ka jö nökenë tye kĩ twërö më köny nön kĩ bothwu, cë

wan ba ëlöögï ökö kĩ twërö nön?

Ëntö kadĩ bed nĩ twërö nön tye bothwa, wan ba etio ködë, wan ëdiö cwinywa i köp kibëc ëk kür eketh orii mörö na gëngö kobo köp më Emuth na Bër i kom Kiricito.

¹³ Un ba ingeo nĩ jö na tio i öt k'Obanga gin nwongo cemgi kĩ i öt k'Obanga, ëka jö na tio gin i kom keno tyër epoko nigĩ tyër n'ëtyërö?

¹⁴ Rwoth yam thon öcïkö i kit yoo acël nön nĩ jö na titö köp më Emuth na Bër myero onwong gin gin mörö na gin kwö ködë pi titö köp më Emuth na Bër.

¹⁵ Ëntö an ba atio kĩ twërö nĩ mörö. Ëka an ba acöö köp ni ëk itim unu i koma nĩ kömanön. Bedo na bër ka athöö löö na dhanö mörö lökö wakërëna dökö gin mörö na ka cungo mërë ope.

¹⁶ Ka an atitö köp më Emuth na Bër, myero kür awakara ködë, piën ëdia adia ië. Ka ba atitö köp më Emuth na Bër, cë an abino nënö can.

¹⁷ Ka atimö man kĩ cwinya këna, abino nwongo cül, ëntö ka atimö nakun ba amitö, nwongo atye ka cobo tic n'ëmia.

¹⁸ An abino nwongo koth cül mënë? Cül na mëga ënë yom cwiny na an anwongo kĩ kom titö köp më Emuth na Bër, na ba angölö cül mörö ië both jö na winyo gin, nakun thon ba atio kĩ twërö na an aute ködë ëk anwong köny mörö kĩ both jö na an atitö nigĩ köp i kom Emuth na Bër.

¹⁹ Kadī bed nī alööra këna i nyim jö kibëc, ëntö dong atyeko mīra mē bedo opii ka jö kibëc, ëk anwong-gi na pol.

²⁰ Ka atye both Eyuda, abedo calö Ayuda ëk anwong Eyuda mökö. Both jö na tye i thë cīk ka Muca an abedo thon na calö dhanö na tye i thë cīk, (kadī bed an ba atye i thë cīk), ëk anwong jö na tye i thë cīk.

²¹ Both Erok n'ope i thë cīk ka Muca an abedo na calö dhanö n'ope i thë cīk, (nakun nwongo ba atye abonge cīk k'Obanga, ëntö abedo i thë cīk ka Kiricito), ëk anwong jö na ba tye i thë cīk.

²² Both jö na görü gīnī i yeegi, an abedo na calö dhanö na görü thon, ëk anwong jö na görü. An alübö kite kibëc na dhanö tye ködë, ëk ömīa alar jö mökö i yoo kibëc.

²³ Manön kibëc atio pī köp mē Emuth na Bër, ëk an thon anywak gum mörö na yaa kī ië.

²⁴ Un ba ingeo unu nī jö na pyem kī ngwëc kibëc ngwëcö gīnī, ëntö dhanö acël kēkēn ēnē nwongo mīc mē pwöc? Un thon ngwëc unu kōmanön ëk inwong unu mīc mē pwöc.

²⁵ Dhanö acëlacël na pyem i tuko myero ögwökērē kēnē i yodhi kibëc. Gīn tīmō manön ëk enwong gīnī tok mē dheo na ba rii, ëntö onu ëtīmō pī nwongo tok mē dheo na rii naka naka.

²⁶ An gira angwëcö atir na ba acacapa, ba adhongo pīny ata kamē ngat mörö na

dhongo yamö nono.

²⁷ Ayelo koma, ëka amīö bedo opiina ëk ka dong atyeko tītö köp both jö nökēnē, kür abed dhanö na ba ebino mīö mīc.

10

¹ Utmegona, amītö nī inge unu nī kwere onu kibëc yam obedo gīnī i thë pöl, ëka gīn kibëc yam owok i dye nam.

² Gīn kibëc yam ebaticagi i pöl ëka i nam, ëk obed gīnī jö ka Muca.

³ Gīn kibëc yam öcamö cem acël nön mē tipo,

⁴ gīn kibëc omodho pii acël nön n'öya kī i lëla mē tipo n'owotho ködgī, ëka lëla nön onwongo obedo Kiricito.

⁵ Kadī bed nī kōmanön, Obanga onwongo ië ba yom kī pol jö mökö ëka dong komgī n'öthöo onwongo ökëth ata i thim.

⁶ Jami ni ötīmērē na calö apor both onu, cīkō onu nī kür dök ebed parö gīn na reco, na calö yam gīn öparö.

⁷ Kür ibed unu jö na wörö cal jwogi kite na jö mökö kī kin-gī ötīmō ködë. Kite n'ëcöo ködë i Cöc na Leng nī, "Lwak obedo pīny i cem kī math, cē öya gīnī malö mē myël."

⁸ Onu myero kür ëdöny i tīmō tīm mē ölyang, na calö jö mökö kī kin-gī yam ötīmō ködë, ëka jö elip pyer arīö wie adek öthöo gīnī ökö i nīnö acël.

⁹ Onu kür ëtēm Kiricito, na calö jö mökö yam ötīmō ëka thwone onekogī.

10 Ēka kūr ingüngüta unu na calö jö mökö kī kin-gī yam öngüngüta gīnī ködē, ēka malaika mē thöo otyekogī ökō.

11 Jami ni ötimērē bothgī na calö apor both onu. Ēcöo jami ni kibēc ī Cöc na Leng mē pwonyo onu jö n'ekwö ī karē ni mē ajiki.

12 Pī manön ek ngat mörö na thamö nī ecung na tēk, ögwökērē ek kūr opodhi.

13 Atēmatēma mörö ope na maköwu na ba makö jö kibēc. Obanga genere, ēka en ba bino yeo nī etēmwu rwök na löö ngö na un itwērö dangö. Ka etēmöwu, Obanga bino miöwu yoo mē bwöth ökō, ek ibed unu kī tēkö mē dangö.

14 Pī manön, ewodha na an amarö, wēk unu wörö cal jwogi ökō.

15 An atwak kodwu na calö jö na ryēk, tham unu kenwu ī köp na an atwakö.

16 Ekopo mē gum na onu elögö gum iē, ba obedo ribērē ī remo ka Kiricito? Ogati na onu epoko iē, ba obedo ribērē ī kom Kiricito?

17 Piēn ogati tye acēl, onu n'epol ebedo kom acēl, piēn onu kibēc ēnywakö camö ogati acēl nön.

18 Tham unu pī jö mē Icarael, jö na camö gin n'etyērö both Obanga ba ribērē gīnī mē tic ī keno tyēr?

19 Ngö na an atye ka kobo? An atye ka kobo nī cem n'etyērö both cal jwogi obedo gin mörö, onyo nī cal jwök obedo gin mörö?

20 Pe, ngö na an atye ka kobo enē nī gin aryēda na jö na ba ngeo Obanga ryedö gīnī, gīn tyērö both cene, entö ba tyērö gīnī both Obanga. An ba amitö nī iribērē unu kī cene.

21 Ba itwērö unu madhö ekopo ka Rwoth ēka mē cene. Ba itwērö unu cem ī mēja ka Rwoth ēka döki ī mēja ka cene.

22 Onu emitö nī nyeko ömak cwiny Rwoth? Un ithamö nī onu etēk elöo en?

Tii unu jami kibēc pī dheo k'Obanga

23 “An atwērö timö jami kibēc,” entö manön ba nyutho nī jami kibēc könyö. “An atwērö timö jami kibēc,” entö manön ba nyutho nī jami kibēc döngö yee ka dhanö.

24 Ngat mörö kūr örang gin na könyö en kēkēn, entö myero ölüb gin na könyö awodhe.

25 Cam unu gin mörö kēkēn n'ecadhö ī cuk mē ringo, abonge penyo gin mörö pī lworo thama mē cwinywu.

26 Piēn “lobo ēka jami kibēc na tye iē obedo mē ka Rwoth.”

27 Ka cē dhanö mörö na ba oye Kiricito ocwodowu icem, ēka imitö unu cidhö cem, cam unu gin mörö kēkēn n'eketho ī nyimwu abonge penyo gin mörö pī lworo thama mē cwinywu.

28 Entö ka ngat mörö okobo niwu nī, “Man ngö na dong etyērö ökō both cal jwök,” cē kūr icam unu, pī parö ngat na dong okobo köp nön mē

po wiwu, ëka pï thama më cwinye na nyutho bal.

²⁹ Manön an akobo pï thama na tye i cwiny dhanö nökenë ca, pathi pï thama na ute i cwinyi. Pïngö ëgëngö twëröna na an atye ködë më tïmö gin mörö ni ökö, pï thama na tye i cwiny dhanö nökenë?

³⁰ Ka an acemo nakun apwöyö Obanga, pïngö ëyanya pï gin na dong atyeko pwöyö Obanga ökö pïrë?

³¹ Dong ka icamö unu cem onyo imadhö unu math, onyo jami kibëc na un itio, tïm unu kibëc më mïö dheo both Obanga.

³² Kür ibal unu cwiny Eyuda, kadï thon jö Grecia, onyo jö k'Obanga n'oye Kiricito,

³³ kit na calö an atëmö yomo cwiny ngat acëlacël i gin na an atio kibëc. An ba arangö ngö na könya këna, ëntö arangö gin na könyö jö na pol, ëk ölarë gïni.

11

¹ Lüb unu kitena, na calö an thon alübö kite ka Kiricito.

Umo wic i caa më wörö Obanga

² Apwöyöwu pïen i köp kibëc ipo unu pïra, nakun ilübö unu pwonyina na yam amïö bothwu.

³ Ëntö amitö inge unu ni Kiricito ënë obedo wi ëcwö acëlacël, ëcwö ënë obedo wi dhakö mërë, ëka Obanga ënë obedo wi Kiricito.

⁴ Ëcwö mörö na lëgö, onyo na titö köp k'Obanga, nakun

oumo wie, manön nwongo okelo lewic i wie.

⁵ Ëntö dhakö na lëgö, onyo na titö köp k'Obanga nakun ba oumo wie, nwongo okelo lewic i wie, pïen ba tye apokapoka mörö i kin ën ki dhakö n'ölyëlö wie.

⁶ Ka dhakö mörö ba umo wie, myero ölyël yer wie ökö, ëka ka obedo më lewic ni dhakö ka ölyëlö wie, onyo önyarö yer wie anyara, ën myero dong oum wie.

⁷ Ëcwö kür myero oum wie, pïen ën obedo cal k'Obanga ëka dheo k'Obanga. Ëntö dhakö ënë dheo k'ëcwö.

⁸ Pïen ëcwö ba öya ki kom dhakö, ëntö dhakö ënë öya ki kom ëcwö.

⁹ Ëcwö onwongo ba ecweo pï dhakö, ëntö dhakö ënë ecweo pï ëcwö.

¹⁰ Pï tyën köp ni, ëka pïen pï emalaika, dhakö myero oruk gin mörö më umo wie më nyutho ni etye i thë twër ka cwörë.

¹¹ Ëntö i kin jö ka Rwoth, dhakö ba twërö cung këne abonge ëcwö, ëka ëcwö ba twërö cung këne abonge dhakö.

¹² Pïen na calö dhakö öya ki kom ëcwö, i yoo acël nön, ëcwö thon dhakö ënë önywölö. Ëntö jami kibëc öya ki both Obanga.

¹³ Ngöl unu köp ni kenwu: Pore ni dhakö më lëga both Obanga na ba oumo wie?

¹⁴ Kite n'ënywölö onu ködë thon ba pwonyo onu ni ka ëcwö ömïö yer wie ölöth na boco ba mïö ën lewic?

15 Ēntö ka dhakö tye kī yer wie n'ölöth na boco manön obedo më dheo mërë, piën ěmĩö ěn yer na boco nön ěk oumere kōdë.

16 Ēntö ka ngat mörö mĩtö kelo pyem ië, wan epe kī kit na calö manön, ope thon i kin jö k'Obanga n'oye Kiricito.

Bal n'ödönyö i Cem ka Rwoth

17 An aciköwu nakun thon atye kī köp mōkō na an ba abino pwöyöwu ië, piën cökërewu gin mörö ope ië na bër, ěntö kelo bal kēkēn.

18 Köp më acël na an atyeko winyo ěnë nĩ ka un icökëre kanya acël na calö jö n'oye Kiricito, apokapoka bedo tye i kinwu ěka an thon aye köp nön,

19 piën apokapoka myero obed tye i kinwu, ěk jö na genere onen gĩnĩ ökö kanya leng.

20 Ka icökëre unu kanya acël, nwongo ba obedo cem ka Rwoth ěnë un icamö adyer,

21 piën ngat acëlacël cakö camö cem mërë ökö, nakun jö mōkō kec nekogĩ, ěka jö mōkō mër ökö.

22 Un ba itye unu kī peciwu, kanya un itwërö cem kī math ië? Onyo icaö unu jö k'Obanga n'oye Kiricito, nakun iketho unu lewic i kom jö na ba tye kī gin mörö? Ngö na myero akob bothwu? Īmĩtö unu nĩ apwöwu? Ba abino pwöyöwu pĩ köp nĩ.

Cem ka Rwoth

23 Piën pwony na yam apwonyowu kōdë, Rwoth ěnë ömĩa, nĩ, i kiwor nön n'eketho

örörö i kome, Rwoth Yecu ökwanyö ogati,

24 ěka i karë na dong öpwöyö, opoko ië, ěka okobo nĩ, “Man ěnë koma na tye pĩrwu, tĩm unu nĩ kōman më po kōdë pĩra.”

25 Kōmanön ka öcamö gĩnĩ cem më kothyeno othum, ökwanyö ekopo ěka okobo nĩ, “Ekopo ni ěnë cikëre na nyen i remona. Tĩm unu nĩ kōman i karë kibëc na un imadhö, më po kōdë pĩra.”

26 Pĩ karë kibëc na un icamö ogati nĩ, ěka thon ka imadhö unu kī i ekopo ni, nwongo itye unu ka tĩtö köp më thöö ka Rwoth, naka ka ěn bino dwogo.

27 Pĩ manön, ka dhanö mörö öcamö ogati nĩ, onyo ömadhö kī i ekopo ka Rwoth nĩ, nakun kite mërë ba opore, nwongo ěn ödökö abal më pyëdö kom kī remo ka Rwoth.

28 Dhanö acëlacël myero kono öngirë kënë, na bara öcakö camö ogati ěka madhö ngö na ute i ekopo nön.

29 Piën ngat na camö onyo madhö nakun ba öniang na bër i kom ngö n'ecwodo nĩ kom Rwoth, nwongo ěn tye ka kelo ngölö köp i kome kënë ka cë öcamö onyo ömadhö.

30 Manön ěnë ömĩö jö na pol kī kinwu görü ěka two gĩnĩ, jö mōkō thon öthöö gĩnĩ ökö.

31 Ēntö ka onu ëtwërö ngölö köp i kom onu kī köp n'atir, onwongo ba ëngölö köp i kom onu.

32 Dong ka Rwoth ěnë ngölö köp i kom onu, ěn pwodo onu më pwonyo onu, ěk kür ëngöl

köp ölöo onu kanya acël kî jö mē lobo.

³³ Pî manön dong, utmeg-ona, ka un icökêrê kanya acël mē camö cem ka Rwoth onu, ngat acêlacël myero ökür awodhe.

³⁴ Ka dhanö mörö kec oneko, myero ën kono ocem kî i pacö mērê, êk köp kür ölöowu ka icökêrê unu kanya acël. Köp nökenê n'odong an abino yübö ka an athuno bothwu.

12

Mic na Tipo Naleng miö

¹ Kobedi dong utmegona, köp i kom mic na Tipo Naleng miö, amitö ni inge unu na bër.

² Ingeo unu ni, i karê na un onwongo pod ibedo unu jö na ba ngeo Obanga, onwongo irwenyo unu ökö mē wörö cal jwogi na ba twak.

³ Pî manön an amitö iniang unu ni ngat mörö ope na Tipo k'Obanga miö ën kobo ni, "Yecu êlamö," ëka ngat mörö ope na twërö kobo ni, "Yecu ënê Rwoth," na path ka Tipo Naleng ënê miö ën kobo.

⁴ Mic tye na kothgi papath, ëntö Tipo acël nön ënê poko.

⁵ Tic tye na kothgi papath n'etio pi Rwoth, ëntö etio pi Rwoth acël nön.

⁶ Yodhi mē tic tye na papath, ëntö Obanga acël nön ënê tio kî jüi i yodhi kibêc.

⁷ Dhanö acêlacël emiö mic mē Tipo mē könyö jö nökenê.

⁸ Tipo Naleng miö dhanö acël köp mē ryêkö, Tipo Naleng nön miö dhanö nökenê köp mē ngec.

⁹ Tipo Naleng nön miö yee both dhanö nökenê, both dhanö nökenê, Tipo Naleng nön miö mic mē cangö jüi,

¹⁰ both dhanö nökenê ën miö mic mē tio tango, both dhanö nökenê mē twakö köp na calö adwarpiny, both dhanö nökenê poko kin cwiny na papath, both dhanö nökenê dhümö lëb na papath, ëka both dhanö nökenê mē gönyö lëb na papath.

¹¹ Ëntö Tipo Naleng nön ënê tio tic kî mic ni kibêc, ën poko mic na papath both dhanö acêlacël kite na ën mitö ködê.

Kom acël kî dul na papath

¹² Kom dhanö tye kî dul na pol na papath, ëntö dul na papath nön bedo dul kom acël. Ënê kom Kiricito.

¹³ Piën onu kibêc, Eyuda ëka jö Grecia, opii ëka jö na löörê kën-gi, onu ebatica ëka ëdökö kom acël i Tipo acël nön, onu kibêc ënywakö Tipo acël nön.

¹⁴ Piën kom dhanö ba tye ië dul acël kékên, ëntö tye ië dul na pol.

¹⁵ Ka onwongo tyën jö kob ni, "An ba abedo dul kom piën an ba abedo cing," manön ba miö ën kwërö mē bedo dul kom.

¹⁶ Ka onwongo ith kob ni, "An ba abedo dul kom piën an ba abedo wang," manön ba miö ën kwërö mē bedo dul kom.

¹⁷ Ka onwongo kom kibêc obedo wang jö, onwongo ëtwërö winyo köp ningö? Ka onwongo kom kibêc obedo ith jö, onwongo ëtwërö ngweno piny ningö?

18 Ēntō kite na tye ködē, Obanga oketho dul na papath i kom, dul acēlacēl kite na ēn mītō ködē.

19 Ka onwongo gīn kibēc obedo dul kom acēl kēkēn, kom onwongo ba twērō bedo tye.

20 Na calō tye ködē, dul kom tye na papath, ēntō kom tye acēl.

21 Wang jō ba twērō kobo nī cīng jō nī, “An ba amiti!” Wic thon ba twērō kobo nī tyēn jō nī, “An ba amiti!”

22 Nakaka manōn, dul mē kom mōkō n'ēthamō nī gōrū ēnē dōkī nwongo mītērē rwōk,

23 ēka dul kom mōkō n'ēthamō nī dheogī ope ēnē onu ēmīō wōrō na pīrē tēk, ēka dul kom na ba nen na bēn ēnē eruko kī ruk na bēn,

24 nakun dul kom onu na nen na bēn ba dōk mītō gīn mōrō. Obanga ōrībō dul mē kom nakun mīō dheo na thwōnē na lōō both dul na dheogī nōk,

25 ēk apokapoka kūr obed tye i kom, ēntō ēk dul acēlacēl ōpar pī dul kom awodhe.

26 Ka dul kom mōrō acēl tye ka rem, dul kom nōkēnē thon rem kanya acēl ködē. Ka ēwōrō dul kom acēl, dul kom na papath kibēc bedo kī yom cwiny ködē.

27 Dong un kibēc ibedo unu kom Kiricito, ēka dhanō acēlacēl kī kinwu obedo dul kom Kiricito.

28 Obanga oketho jō nī i kin lwak jō n'oye Kiricito, mē acēl ēkwēna, mē ariō edwarpīny, mē adek epwonye, ēka jō na tio tango, ēka thon jō na tye kī

mīc mē cangō jīi, jō na twērō kōnyō jō nōkēnē, jō na tye kī mīc mē tēla ēka jō na dhūmō gīnī lēb na papath.

29 Jō kibēc obedo gīnī ēkwēna? Jō kibēc obedo gīnī edwarpīny? Jō kibēc obedo epwonye? Jō kibēc tio tango?

30 Jō kibēc tye kī mīc mē cangō jīi? Jō kibēc dhūm kī lēb na papath? Jō kibēc gōnyō gīnī lēb?

31 Keth unu cwinywu mē nwongo mīc na pīrgī tēk.

Ēka dong an abino nyutho niwu yoo na bēn na lōō.

13

Mar

1 Ka an adhūm kī lēb jō nōkēnē ēka mē k'emalaika, nakun ba atye kī mar an abedo calō ōlang na kok rwōk onyo agece.

2 Ka an atye kī mīc mē twakō kōp na calō adwarpīny nakun aniāng mūng, ēka atye kī ngēc kibēc, ēka ka an atye kī yee kibēc, na an arōmō kōbō kidi na thwōnē kany ōkēnē, nakun ba atye kī mar, an nwongo ba abedo gīn mōrō.

3 Ka an amīō jami kibēc na an atye ködē both ēcan, ēka ajalō thon koma mē awanga kī mac, nakun ba atye kī mar, ba bino kōnyōna kī gīn mōrō.

4 Mar diō cwinye, obedo thon nyakīca, mar ba nyek, ba wakērē,

5 ba ger, ba rangō gīn na makō kome kēnē, ba ngōō pīōpīō, ba kanō gīn na rac n'ētīmō i kome.

⁶ Cwinye ba bedo na yom i tim na ba tye atir, entö cwinye yom i köp na tye adyer.

⁷ Mar diö cwinye i jami kibec, yee köp kibec, tye ki gen i karé kibec, dangö köp kibec.

⁸ Mar ba jik. Dwaropiny bino thum ökö, naka thon dhümö leb bino jik ökö, éka ngec bino jik thon ökö.

⁹ Piën onu engeo dul mökö na nönök kékén, éka edwaro thon dul na nönök,

¹⁰ entö ka gin n'opong obino, gin n'obedo dudul bino jik ökö.

¹¹ I karé na an abedo athin, atwak kamé athin, athamö thama kamé athin éka apyem kamé athin. Kobedini na dong atengo, awékö kite mé thino ökö.

¹² Gin na onu enenö i caa ni, obedo calö cal na nen ribiribi ki i kiyö, entö i karé na bino anyim ca onu ebino nenère wang ki wang. Kobedini an angeo dul mörö kékén, entö i ninö na bino anyim ca an abino bedo ki ngec kibec, kadi bed engea na bér.

¹³ Dong tye gin adek na bino bedo naka naka: yee, gen, éka mar. Entö gin na püre tek na löögí kibec ené mar.

14

Mic mé dhümö leb na papath

¹ Yelere unu mé nwongo mar, keth unu cwinywu thon mé nwongo mic mé twakö köp na calö adwarpiny.

² Piën dhanö na dhümö leb na papath ba twak ki jii

entö nwongo en tye ka twak k'Obanga. Ngat na niang i köp méré ope, nwongo en tye ka kobo müng mé Tipo Naleng.

³ Entö dhanö na twakö köp na calö adwarpiny, twak ki jii nakun döngö yeegi, cükö cwinygi, éka kweo cwinygi.

⁴ Dhanö na dhümö leb na papath döngö yee méré kéné, entö dhanö na twakö köp na calö adwarpiny nwongo tye ka döngö jö n'oye Kiricito.

⁵ An amitö ni idhüm unu leb na papath, entö na löö kibec an amitö ni itit unu köp k'Obanga. Dhanö na twakö köp na calö adwarpiny püre tek löö ngat na dhümö leb na papath, thwara ka ngat mörö ögönyö both jii gin na en kobo, ek ököny jö n'oye Kiricito mé döngö.

⁶ Utmegona, ka an abino bothwu nakun adhümö leb na papath, köny ngö na an abino bedo köde bothwu, ka ba an akelo niwu köp mörö n'Obanga onyutho nina, onyo ngec mörö, onyo köp mörö na calö mé k'adwarpiny, onyo pwony mörö?

⁷ Naka thon gin n'ope ki kwö, na kok na calö pelu onyo adungu, ka dwöné ba winyere na bér, jii bino niang ningö i wer n'etye ka küdhö onyo n'etye ka göönö?

⁸ Éka buruji, ka ba eküdhö ki dwön mé cwodo, nga na bino yübère mé cidhö i lwény?

⁹ I kite acél nön, nga na bino niang i gin na un ikobo ka itye unu ka dhümö leb na papath, nakun ikobo unu köp na ba eniang ié? Köpwu bino keth i

wi yamö ata.

¹⁰ Tye koth lëb na pol i wi lobo na gin kibëc papath, ëntö ba tye mörö na tyën köp mërë ope.

¹¹ Ka an ba angeo lëb dhanö mörö na tye ka twakö, an abedo na calö arok bothe, ëka ën thon bedo na calö arok botha.

¹² Dong kömanön, un thon na calö iketho unu cwinywu më nwongo mic më Tipo, tëm unu më löönö mic na mïö jö n'oye Kiricito cung na tæk.

¹³ Pï manön, dhanö na tye ka dhümö lëb na papath ën myero ölëg both Obanga ëk ömïi ën mic më gönyö ngö na ën etye ka kobo.

¹⁴ Pïen ka an alëgö nakun adhümö lëb, cwinya lëgö, ëntö nwongo thamana ba timö gin mörö ië.

¹⁵ An atim ngö kobedini? An abino lëgö both Obanga ki cwinya nakun alëgö ki thamana thon. An abino wero wer ki cwinya nakun abino wero ki thamana thon.

¹⁶ Ka in ipwöyö Obanga ki cwinyi kékën, dhanö nökenë n'obino i gürewu twerö kobo "Amën" ningö i pwöcni i kite mënë nakun ba öniang i kom ngö na in ikobo?

¹⁷ Kadï onwongo imïö pwöc na bër, ba bino könyö dhanö nökenë ca më döngö kadï kicël mörö.

¹⁸ An apwöyö Obanga piën an adhümö lëb na papath na lööwu kibëc,

¹⁹ ëntö i güre ka jö n'oye Kiricito an amitö kobo köp mörö abic kékën ki thamana

më pwonyo ki jö nökenë, nakaka kobo köp elip apar nakun adhümö ki lëb na ba ngere.

²⁰ Utmegona, kür ibed unu kamë ëthïnö i thamawu. Bed unu ëthïnö i timö gin mörö na rac, ëntö i thamawu bed unu jö n'otengo.

²¹ Yam ëcöö i Cïk ni,
"An abino twak ki jö më rok
ni ki lëb na jïi dhüm
ködë na papath
ëka ki dhö Erok.

An abino twak both jö ni,
ëntö kadï bed ni gin ba
bino winyona,"
man köp ka
Rwoth.

²² Manön nyutho ni dhümö lëb na papath ëmïö ëk obed anyuth both jö na ba oye Kiricito, pathi both jö n'oye, ëntö twakö köp na calö adwarpiny tye pi jö n'oye, pathi pi jö na ba oye.

²³ Dong ka jö kibëc n'oye Kiricito ögürë kanya acël nakun jö kibëc dhümö lëb na papath, ëka jö nökenë na ba niang, onyo jö na ba oye Kiricito obino ië, gin ba bino kobo ni un ipo?

²⁴ Ëntö ka jö kibëc tye ka twakö köp na calö adwarpiny, ëka dhanö mörö na ba oye Kiricito, onyo dhanö na ba niang obino i cökërë, ën bino niang i kom bal mërë pi gin na ën owinyo ki both jö kibëc. Köp na jïi kibëc okobo bino ngölö ninë köp.

²⁵ Müng na tye i cwinye ebino kelo kanyalër, ëka bino ryebere piny, wörö Obanga

nakun tuco nĩ, “Adyer, Obanga tye i kinwu.”

Kite mẽ wörö Obanga

²⁶ Utmegona, ka igürë unu, dhanö acêlacêl tye kĩ wer, ngat nökenë pwonyo, ngat nökenë kobo ngö n'Obanga onyutho ninë, ngat acêl bino dhümö lëb na papath, ëka ngat nökenë bino gönyö ngö n'ekobo. Ëntö jami ni kibêc myero ötimërë i yoo na könyö döngö ka jö n'oye Kiricito.

²⁷ Ka dhanö mörö dhümö lëb na papath, myero gin obed jö ariö onyo jö adek, kür ökal wel nön, nakun eleo alea, ëka ngat mörö myero ögöny ngö na gin kobo.

²⁸ Ëntö ka ngat mörö ope na gönyö, myero ngat na mitö twak kĩ lëb na papath nön öling alinga i ka gürë ka jö n'oye Kiricito, myero ötwak ën kënë ëka both Obanga.

²⁹ Edwarpiny myero obed jö ariö onyo jö adek, ëka jö nökenë pimo köp na gin tye ka kobo.

³⁰ Ka cê Obanga onyutho köp mörö both ngat mörö nökenë n'obedo piny i kinwu, dhanö n'onwongo tye ka twak myero öling ökö.

³¹ Piën un kibêc itwëro twakö köp na calö adwarpiny nakun ileo unu alea, ëk jö kibêc opwonyere ëka dök thon öcük cwinygi.

³² Ngat na tye ka twakö köp na calö adwarpiny myero ölöö mĩc mërë mẽ twak,

³³ piën Obanga ba obedo won arubaruba, ën obedo won kuc.

Na calö jö k'Obanga na leng kibêc n'oye Kiricito,

³⁴ mon myero öling alinga ka tye gin i kin jö n'oye Kiricito. Ba eyeo nigĩ mẽ twak, ëntö gin myero ömërë i thë löc kite na Cík kobo ködë.

³⁵ Ka cê gin mitö ngenö köp mörö, myero gin openy cwögi kĩ pacö. Obedo lewic rwök both dhakö mẽ twak i ka gürë ka jö n'oye Kiricito.

³⁶ Onyo ithamö unu nĩ köp k'Obanga yam öcakërë kĩ bothwu, ëka dök obino bothwu kèkën?

³⁷ Ka ngat mörö thamö nĩ ën ebedo adwarpiny onyo etye kĩ mĩc mökö mẽ Tipo, myero ën ongee nĩ köp na an acöö bothwu ënë cík n'öya kĩ both Rwoth.

³⁸ Ëntö ka ngat mörö ba oketho köp ni i thama, ën thon ba ebino ketho thama i kome.

³⁹ Dong utmegona, keth unu cwinywu mẽ twakö köp na calö adwarpiny, ëntö dhümö lëb na papath thon kür ijük unu.

⁴⁰ Ëntö gin mörö kibêc myero ëtim i kite na bër, körë kĩ körë.

15

Cer ka Kiricito

¹ Kobedi dong utmegona, an amitö poono wiwu i kom köp mẽ Emuth na Bër na yam atitö bothwu, na un dong igamö ökö, ëka thon icung unu ië.

² Pi köp mẽ Emuth na Bër ni ënë ömïö ilarë unu, ka dong imakö unu na tæk köp na yam

atitō bothwu, kono onwongo ba iyee unu nono.

3 Pī kōp na an amiōwu na pīrē dit mē acēl, na an thon agamō kobo nī—Kiricito yam ōthōō pī bal onu, nakun lūbō Cōc na Leng na yam ēcōō.

4 Eiko ēn, ēka ecero ēn ōkō i nīnō mē adek, nakun lūbō Cōc na Leng na yam ēcōō.

5 Ēn onen both Kepa, cē onen both ēkwēna apar ariō.

6 Kinge manōn onen both utmego na lōō mia abic wang acēl, pol jō mōkō kī kom jō nōn pod tye gīnī na kwō, kadī bed nī jō mōkō ōthōō gīnī dong ōkō.

7 Cē ēn onen dōkī both Yakobo, ēka both ēkwēna kībēc,

8 cē i ajiki mērē kībēc onen botha thon, kadī bed nī an abedo calō ngat mōrō n'enywōlō i karē na ba opore.

9 Pīen an atidī rwōk kī kin ēkwēna kībēc, n'onwongo ba apora nī ēk ecwoda nī akwēna, pīen yam ayelo jō k'Obanga n'oye Kiricito.

10 Ēntō pī kīca k'Obanga n'ōmīa, ēnē ōmīō an atye kite na an aute kōdē, ēka kīca mērē na ēn ōmīa onwongo ba obedo mē nono. An atio tic na tēk rwōk na lōō jō nōn kībēc, kadī bed nī pathī an, ēntō kīca k'Obanga ēnē otio kōda.

11 Adyer kadī bed onwongo nī an onyo gīn, kōp na wan dong ētītō, ēnē kōp na un iyee.

Cer ka jō n'ōthōō

12 Kobedi dong ka ētītō nī ecero Kiricito kī kin jō n'ōthōō, pīngō jō mōkō kī

kinwu kobo nī cer ka jō n'ōthōō ope?

13 Ēntō ka cer ka jō n'ōthōō ope, cē Kiricito thon ba ecero.

14 Ēka ka Kiricito ba ecero, cē tītō kōpwa bedo na kōny mērē ope, naka thon yeewu kōny mērē ope.

15 Mēd i kom manōn, onu thon ebodo ecaden mē twodo i kom Obanga, pīen onu ētwakō kōp i kom Obanga nī ēnē ōmīō Kiricito ocer kī i thōō. Ēntō ka tye adyer nī jō n'ōthōō ba ecerogī, cē Obanga ba ocero Kiricito.

16 Ka cero jō n'ōthōō ope, cē nwongo Kiricito thon yam ba ecero.

17 Ka Kiricito yam ba ecero, cē yeewu kōny mērē ope thon, nwongo pod itye unu i thē bal.

18 Cē jō na dong ōthōō gīnī na yee i Kiricito nwongo orwenyo gīnī ōkō.

19 Ka genwa i Kiricito kōnyōwa i kwō mē karē ni kēkēn, cē nwongo ēnēnō onu kī kīca rwōk na lōō jō kībēc.

20 Ēntō i adyer mērē, Kiricito ecero dong ōkō kī i kin jō n'ōthōō, ēn tye na calō wi kac ka jō n'ōthōō.

21 Pīen dhanō ēnē okelo thōō, dōk thon cer ka jō n'ōthōō dhanō ēnē okelo.

22 Kite na jō kībēc thōō kōdē i Adam, kōmanōn thon jō kībēc ebino mīōgī kwō i Kiricito.

23 Ēntō ngat acēlacēl kī kakarē, mē acēl Kiricito, na ēnē wi kac, ēka kinge jō ka Kiricito i karē mē dwogo mērē.

24 Cē ajiki pīny dong bino thuno, na Kiricito bino mīo ker i cīng Obanga Apap, na nwongo dong otyeko tūrō kit lōc kibēc, twērō kibēc ēka tēkō.

25 Piēn Kiricito myero obed i lōc naka wang n'Obanga oketho lang mērē kibēc i thē tyēnē.

26 Langō n'ebino tyeko mē ajiki ēnē thōō.

27 Piēn yam ecōō nī, “Obanga oketho jami kibēc i thē tyēnē.” Ēntō ka ekobo nī oketho “jami kibēc” i thē lōc mērē, cē nen kanyalēr nī ba ēkwanō ēn Obanga kikome n'oketho jami kibēc i thē lōc ka Kiricito.

28 Ka dong etyeko ketho jami kibēc i thē lōc mērē, ēn Wod kikome thon ebino ketho i thē lōc k'Obanga ēk Obanga ocōk jami kibēc i thē lōc mērē.

29 Kobedi dong, ka cer ka jō n'ōthōō ope, jō na dong ebaticagī pī jō n'ōthōō bino gīnī tīmō ngō? Ka cer ka jō n'ōthōō ope kadī thon kīcēl, pīngō dong ebatica dhanō na kakargī?

30 Pīngō onu dong ebedo kanya rac caa kibēc?

31 An athōō nīnō kibēc, utmegona, manōn akobo bothwu atīr, pī wakērē na an atye kōdē i Kiricito Yecu Rwoth onu.

32 Kadī bed yam alwēnyō kī leeni na ger i Epeco, kite na dhanō kobo nī, kit kōny mēnē n'anwongo iē? Dong ka cer ka jō n'ōthōō ope, “Eru ecemu ēka emedhu,

piēn diki onu ebino thōō ökō.”

33 Kūr īmīī ēbwōlwu: “Woth kī jō na reco balō kite na bēcō.”

34 Dwog unu cen i tham n'atīr ēka īkwēr unu bal ökō. Piēn jō mōkō ba tye gīnī kī ngēc nōn i kom Obanga. Akobo man ēk lewic omakwu.

Kit kom na dhanō bino cer kōdē

35 Gwōk onyo ngat mōrō bino penyo nī, “Jō n'ōthōō ebino cerogī nīngō? Kit kom mēnē na gīn bino bedo kōdē?”

36 In īmīng! Kodhi na in īcwō i ngōm, ba twērō nwongo kwō wang n'ōthōō kono.

37 Ēka gin na in īcwō ēnē kodhi nono, onyo kodhi kal onyo koth kodhi na path na ba obedo kom gin na donyo.

38 Ēntō Obanga mīo kom i kodhi nōn kite na yam ēn öyērō kōdē, kodhi acēlacēl kī kit kothē.

39 Ringo kom gin na kwō kibēc ba rōm: Ringo dhanō path, ringo leeni path, ringo wīny path ēka mē rēc thon path.

40 Dōk thon kom mē polo ēka mē lobo tye, ēntō kom mē polo tye kī dheo mērē na path, ēka kom mē lobo thon tye kī dheo mērē na path.

41 Ceng tye kī koth dheo mērē acēl, dwe thon tye kī dheo mērē na path, cēr thon tye gīnī kī dheogī na path, ēka cēr thon kitegī papath kī dheo na gīn mīo.

42 Obedo thon nī kōmanōn i kom cer ka jō n'ōthōō. Gīn

ëcwö obedo gin na thoö, ëntö ka ecero ba dök thoö.

⁴³ Ëcwö na nwongo ope ki dheo mërë, ëntö ecero na nwongo dheo mërë dong tye, ëcwö na nwongo pod görü, ëntö ecero na nwongo tye ki tükö.

⁴⁴ Ëcwö na nwongo obedo kom më lobo ni, ëka ecero ën na nwongo obedo kom më cwiny.

Ka kom më lobo ni ute, cë nyutho ni kom më cwiny thon ute.

⁴⁵ Cöc na Leng kobo ni onu ni, “Dhanö më acël obedo Adam n'ödökö dhanö na kwö.” Ëntö Adam më ajiki ödökö tipo na miö kwö.

⁴⁶ Ëntö kom më tipo ba öcakö bino ëntö kom më lobo ni ënë öcakö bino, cë dong kom më tipo bino ki körë.

⁴⁷ Dhanö më acël ecweo ki kom apua më lobo, ëntö dhanö më ariö na ënë Kiricito öya ki i polo.

⁴⁸ Jö më lobo cal gin i ki dhanö n'ecweo ki kom ngöm më lobo, ëka jö më polo cal gin i ki dhanö n'öya ki i polo.

⁴⁹ Dong kite na yam onu eruko cal ka dhanö n'ecweo ki ngöm më lobo ni, kömanön thon onu ebino ruko cal ka dhanö n'öya ki i polo.

⁵⁰ Man ënë ngö na an akobo bothwu, utmegona, ni gin na tye ki ringo kom ëka remo ba twërö leeno ker k'Obanga. Ëka gin na töp ökö thon ba twërö leeno gin mörö na ba töp.

⁵¹ Winy unu müng ni: Pathi ni onu kibëc ebino thoö, ëntö ebino lökö onu kibëc ökö—

⁵² pïöpïö pi karë na nönök mörö këkën, na calö wang na ryapi ëka ka buruji më ajiki bino kok, piën buruji bino kok, ëka dong ebino cero jö n'öthöö ökö na ba dök bino gin i thoö, cë ebino lökö onu thon.

⁵³ Pi kom na töp myero orukere ki gin na ba töp, ëka gin na thoö myero orukere ki gin na ba thoö.

⁵⁴ Dong ka gin na töp orukere ki gin na ba töp, ëka gin na thoö thon orukere ki gin na ba thoö, cë bino nyutho köp na yam ëcöö ni bino cobere kakarë ni, “Thoö dong ëmwönyö ökö i löc.”

⁵⁵ “In, thoö, löcni tye kwene?

In, thoö, kwirni tye kwene?”

⁵⁶ Kwir ka thoö ënë bal, ëka tükö më bal ënë cök.

⁵⁷ Ëntö pwöc myero obed both Obanga na miö onu löc pi Rwoth onu Yecu Kiricito.

⁵⁸ Pi manön, utmegona më amara, cung unu na tük abonge gin mörö na yengowu, mëdërë unu thon ki tic ka Rwoth ninö kibëc, nakun iniang unu ni i Rwoth onu, yelerewu pathi më nono.

16

Mic më könyö jö k'Obanga

¹ Dong na makö köp më jwoko lim më könyö jö k'Obanga na leng, kite na calö acikö jö n'oye Kiricito na tye

i Galatia, un thon myero itim unu ni komanon.

² I ninö me acël kibec me cabit, dhanö acëlacël ki kinwu myero opok lim mökö oketh path, nakun lübö kite na en onwongo ködë. Kür dök iküra unu naka ka an athuno kunön ëka icak unu ajwok.

³ Eka ka an athuno bothwu, an abino miö waraga me nyuthere both jö na un iyëro ëka me orogi ki mic na mewu yo Jerucalem.

⁴ Eka ka pore nina me cidhö, cë gin twëro woth köda.

Köp ka Paulo me ajiki

⁵ An abino limöwu kinge wok ki Macedonia, piën an atye ka yübö me wok ki i Macedonia.

⁶ I karë mökö gwök onyo an abino bedo bothwu pi karë mörö onyo an abino bedo kunön pi karë me ngicö piny, ëk ikönya unu i wothna kanya an abino cidhö ië.

⁷ An ba amitö ni anënwu kobedini, ageno ni an abino bedo bothwu pi karë mörö, ka Rwoth oyeo.

⁸ Entö an abino bedo i Epeco naka i ninö me Pentekot.

⁹ Dholokek na lac me tic etyeko yabö ökö nina, kadi bed ni jö na pol tye ka pyem köda.

¹⁰ Ka Timoteo obino, nën unu ni ba obedo ki lworo mörö i karë na en tye i kinwu. Piën en tye ka tio tic ka Rwoth, kite na an atye ka tic ködë.

¹¹ Ngat mörö kür ökwër en, entö köny unu en, ëk owoth ki kuc ka en tye ka dwogo botha.

An atye ka kürö en me dwogo botha kanya acël ki utmego.

¹² Kobedi dong köp i kom ömîn onu Apolo, an akwaö en me bino limöwu kanya acël ki utmego nökenë, entö en onwongo ba mitö bino i karë nön, cë bino bino ka karë na bër onwongere.

Köp me ajiki

¹³ Bed unu na wangwu thwolo, cung unu na tæk i kom yeewu, bed unu cwö na cwinygi tæk, cung na tæk.

¹⁴ Tim unu jami kibec ki mar.

¹⁵ Ingeo unu ni Citipwanu ëka jö me ödë enë öcakö gini dökö jö n'oye me acël i lobo Akaya, dök thon öjalërë gini kën-gi me tic pi jö k'Obanga na leng. Dong akwaöwu utmegona,

¹⁶ me bedo ki winy bothgi ëka ki jö nökenë kibec na yelere gini me tic kanya acël ködgi.

¹⁷ Cwinya onwongo yom i karë na Citipwanu, Porotunatuc ëka Akaika othuno gini, piën gin obedo ka miö köny n'onwongo un ipe kany me miö.

¹⁸ Gin dong okweo cwinya ëka cwinywu thon. Myero imii unu pwöc both koth jö na calö man.

Moth me ajiki

¹⁹ Jö n'oye Kiricito na tye gini i lobo Acia omothowu. Akwila ëka Piricila omothowu gini ki cwinygi kibec i Rwoth, kanya acël ki jö n'oye Kiricito na cökërë gini i ödgi.

²⁰ Utmego kibëc omoth-
owu. Mothere unu kî moth
më mar.

²¹ An, Paulo, acöö moth ni
kî cînga kikokome.

²² Ka ngat mörö ba marö
Rwoth, cen myero ömakî.
Rwothwa, bin!

²³ Kîca ka Rwothwa Yecu
obed kodwu.

²⁴ Mar na mëga obed
bothwu kibëc î Kiricito Yecu.
Amën.

Waraga më ariö na Paulo öcöö both jö Korinti 1 Jö Korinti Köp na ut i waraga ni

Waraga më ariö na Paulo öcöö both jö Korinti, ëcöö i karë n'onwongo wat mërë kî jö n'oye Kiricito na tye i Korinti öbal rwök. Jö mökö kî kin jö n'oye Kiricito onwongo ötwakö gîni köp na rac kanyalër i kom Paulo, ëntö ën onyutho bothgî köp më rîbërë kanya acël ëka ën thon onyutho yom cwiny mërë i karë na köp ni ötimërë.

Köp mërë më acël kî i waraga ni, Paulo önywakö köp më wat mërë kî jö n'oye Kiricito na tye i Korinti, nakun kobo bothgî pîngö ën ëgamö kî gero më yanyö ëka kî jëm na tye i kin jö n'oye Kiricito. Paulo onyutho yom cwiny mërë ni twak na ën ëtwakö kî gero okelo ngut ëka rîbërë. Cë ën ökwaö jö n'oye Kiricito më miö köny both ëcan n'obedo gîni Ekiricito na tye i Yudea. I cura më ajiki, Paulo ocung na tæk i kom tic mërë na calö akwëna nakun jükö jö mökö na nönök na tye i Korinti n'onwongo gîn öyübërë nakun kobo gîni ni gîn ënë ebedo ëkwëna n'atir, nakun dotho gîni Paulo ni obedo akwëna na twot.

Moth n'öya kî both Paulo

¹ Waraga ni öya kî both Paulo, n'ëyërö kî miti k'Obanga më bedo akwëna ka Kiricito Yecu ëka kî both ömîn onu Timoteo.

Both jö k'Obanga n'oye Kiricito na tye i Korinti, kanya acël kî jö k'Obanga na leng kibëc na tye i Akaya kibëc:

² Ëk Obanga Apap onu ëka Rwoth Yecu Kiricito ömîlwi kîca ëka kuc.

Obanga na kweo cwinywa kibëc

³ Pwöc obed both Obanga Apap ka Rwoth onu Yecu Kiricito, Apap n'obedo akîca ëka Obanga na kweo cwiny jö kibëc.

⁴ Ën kweo cwinywa kî i canwa kibëc, ëk wan thon ekwe cwiny jö na tye kî can na papath kî kweo cwiny na wan kikomwa enwongo kî both Obanga.

⁵ Pî kite na can na Kiricito ödangö opodho i komwa na thwönë, kömanön thon pî Kiricito wan thon ekweo cwinywa rwök.

⁶ Ka wan ëdangö can, manön miö ekweo cwinywu ëka inwongo unu larë. Ka ekweo cwinywa, manön thon miö ekweo cwinywu, miö un icakö nwongo tækö më dangö kit can na wan thon ëdangö.

⁷ Wan etye kî gen na tæk pî un, piën wan engeo ni ka un inywakö unu ködwa can na wan ëdangö, un thon ebino kweo cwinywu kite n'ekweo kî cwinywa.

⁸ Utmegowa, wan ëmitö ni inge unu can na wan ëdangö

i lobo Acia. Pëkö ödiöwa rwök na wan ba dök ërömö dangö, ömïö wan ba dök ebedo ki gen mörö më kwö.

⁹ Adyer, wan onwongo engeo ki i cwinywa ni dong etyeko ngölö niwa köp më thöo. Entö man ötimëre ëk kür eketh gen i komwa kënwa entö both Obanga na cero jö n'öthöo.

¹⁰ En ölaröwa ki i can na rac më thöo, ëka en dök bino laröwa. Wan dong eketho genwa i kome ni en bino laröwa dök.

¹¹ Myero iribëre unu ködwa i læga, ëk ömï jö na pol öpwö Obanga pirwa pi gin na ber n'ëtimo i komwa pi læga ka jö na pol.

Gin n'ömïö woth ka Paulo ögalëre

¹² Gin na wan ewakëre pirë en ene, wan engeo ki i cwinywa adyer ni wan ëkwö na ber i lobo ni, ëka rwök mërë wan ëkwö kanya acël kodwu abonge bal mörö na cwinywa leng kit n'Obanga ömitö ködë. Pathi pi ryëkö ka dhanö entö pi kica k'Obanga.

¹³ Wan ba ecöo bothwu gin mörö na un ba irömö kwanö onyo niang ië. Ageno ni ibino unu niang na ber,

¹⁴ kite na calö dong iniang unu na nönök ni i ninö na Rwothwa Yecu bino dwogo, un ibino wakëre unu pirwa kite na wan thon ebino wakëre pirwu.

¹⁵ Piën an onwongo aniang na ber, ömïö ayübö ni myero acak limöwu ëk inwong unu gum wang kirïö.

¹⁶ An ayübö më wok limöwu ka acidhö yo Macedonia ëka dök ka adwogo ki Macedo-
nia, ëk ikönya unu i wothna yo Yudea.

¹⁷ I karë na an ayübö kömanön, onwongo ba abedo lölökö köpna. Ba ayübö calö dhanö mörö na kobo ni, "Eyo" onyo "Pe" awang acël.

¹⁸ Entö kite n'Obanga obedo ngat na genere, köp n'onwongo wan ekobo bothwu ba obedo "Eyo" ëka "Pe."

¹⁹ Piën Yecu Kiricito, Wod k'Obanga, n'onwongo wan ki Cilibwano ëka Timoteo ëtitö bothwu ni ba obedo ngat na kobo ni, "Eyo" ëka "Pe," entö i en, wan enwongo "Eyo" këkën.

²⁰ Piën gin n'Obanga öcïkö ni ëtimö kibëc ocobere i kome, pi manön wan ekobo ni, "Amën" i Yecu Kiricito pi miö dheo both Obanga.

²¹ Obanga enë ömïö wan ecung na tèk kanya acël kodwu i Kiricito, ëka en owirowa.

²² En dong ömwönö anyuth mërë i komwa, ëka oketho Tipo mërë i cwinywa më moko ni en ebino miö gin na kibëc na en öcïkö.

²³ An acwodo Obanga më bedo caden-na nakun akobo ki cwinya kibëc ni an ba abino adwogo i Korinti, piën onwongo amitö timö niwu kica.

²⁴ Pathi ni wan etye ki twërö i kom yeewu, entö wan etio kodwu kanya acël ëk un ibed ki yom cwiny, piën un icung na tèk i kom yee.

2

¹ Ēntō kī kubotha onwongo athamō nī dwogona myero kūr okel niwu cwer cwiny nōkēnē.

² Ka acwero cwinywu, cē nga na dōkī bino yomo cwinya? Pathī dhanō na an acwero cwinye?

³ Manōn ēnē ōmīō an acōō waraga nōn bothwu, ēk ka abino, jō na myero oyom cwinya kūr ōmīa gīnī cwer cwiny, piēn onwongo ageno nī yom cwinya ēnē yom cwiny na mewu.

⁴ An onwongo acōō niwu waraga kī thwōn kumo ēka kī cwer cwiny na pii wanga cwer, pathī pī cwero cwinywu ěntō ēk ōmīi inge unu mar na thwōnē na an aute kōdē i komwu.

Timō kīca both Abal

⁵ Ka ngat mōrō okelo cwer cwiny, nwongo ba ocwero cwinya an kēna, ěntō nwongo ocwero cwinywu kībēc. Akobo nī kōmanōn piēn ba amītō nī adīi ēn rwōk.

⁶ Koth dhanō n'obedo nī kōmanōn, pwod na jō na pol oketho i kome nwongo ōrōmō ēn.

⁷ Kobedini, myero itīm unu kīca nīnē ēka ikwee unu cwinye, ēk ōmīi cwer cwiny na dit kūr obuu ēn ōkō.

⁸ Pī manōn akwaōwu nī myero inyuth unu mar na un itye kōdē i kome.

⁹ Man ēnē gin n'ōmīō acōō waraga mē tēmōwu ēk anēn ka iwinya unu i yodhi kībēc.

¹⁰ Ka ngat mōrō na un dong itīmō kīca nīnē, an thon atīmō kīca nīnē, ēka gin mōrō na an

dong atīmō kīca iē, ka mōrō tye, nwongo atīmō kīca i nyim Kiricito pīrwu,

¹¹ ēk Catan kūr ōlōōwa kī ryēkō mērē. Piēn wan dong engeo thama mērē.

Gin n'ōmīō Paulo cwinye ba obedo na yom i Teroa

¹² I karē na an athuno i Teroa mē tītō Emuth na Bēr ka Kiricito, anwongo nī Rwoth dong ōyabō yoo nīna.

¹³ Ēntō cwinya ba obedo na yom piēn ba anwongo ōmēra Tito kunōn. Cē amotho jō n'oye na tye kunōn ēka apoth yo Macedonia.

¹⁴ Ēntō pwōc obed both Obanga, na karē kībēc tēlōwa i dore mē nyutho lōc ka Kiricito, dōkī tio kōdwa ēk Kiricito ongere na calō gin na kur na ngwece dung i kabedo kībēc.

¹⁵ Piēn wan ebledo gin na ngwece kur ka Kiricito both Obanga, na dung na mīt both jō na tye ka larē ēka both jō na tye ka rwenyo.

¹⁶ Both jō na tye ka rwenyo ngwecewa obedo gin n'ōthōō na kelo thōō, ěntō kī both jō na tye ka larē ngwecewa obedo gin na kwō na kelo kwō. Ēka nga na twērō tic nī?

¹⁷ Wan ba ēcal kī jō na pol nōkēnē na rubo gīnī kōp k'Obanga mē nwongo magoba. Ēntō i Kiricito, wan ētwak na cwinywa leng i nyim Obanga na calō jō n'Obanga ooro.

3

Etic mē cikērē na nyen

¹ Wan dōki ēcakō mē pakērē kēnwa? Onyo un imitō nī wan ebin kī waraga mē nyuthere bothwu calō jō nōkēnē onyo waraga na un icōō?

² Un kikomwu icā kī waragawa mē nyuthere n'ēcōō i cwinywa, na ngere ēka jō kibēc kwanō.

³ Un dong inyutho nī ibedo unu waraga n'ōya kī both Kiricito, na wan ekelo. Waraga nī ba ēcōō kī kalam ēka ingki, ēntō ēcōō kī Tipo k'Obanga na kwō, ba ēcōō i kidi ēntō ēcōō i cwiny dhanō.

⁴ Gin n'ōmīō akobo kōmanōn piēn wan ecung na tēk i nyim Obanga i Kiricito.

⁵ Wan kī komwa ba ērōmō kobo nī gin mōrō ōya kī bothwa, ēntō tēkōwa kibēc ōya kī both Obanga.

⁶ Ēn ōmīōwa ērōmō bedo etic mē cikērē na nyen, pathī mē cik n'ēcōō acōa ēntō mē Tipo, piēn cik n'ēcōō acōa kelo thōō, ēntō Tipo kelo kwō.

Dheo mē Cikērē na Nyen

⁷ Cik na yam ēcōō kī nyukuta i kom kidi n'apada na tic mērē kelo thōō, onwongo obino kī dheo. Ōmīō nēnō wang Muca obino olōō jō Icarael ōkō pī ryēny ka terinyime, na dheo na ryēny nōn obino orwenyo ōkō.

⁸ Cē dong tic ka Tipo ba bino bedo kī dheo na lōō?

⁹ Cē ka tic na miō kōp lōō dhanō tye kī dheo, kara tic na kelo kwanō dhanō nī kite atir dheo mērē ba bino lōōnō manōn ōkō?

¹⁰ Adyer gin na yam tye kī dheo dong ōdōkō gin na dheo

mērē ope, pī dheo nōkēnē ca na dong lōō ēn rwōk.

¹¹ Ēka ka gin n'onwongo orwenyo ōkō obino kī dheo, cē gin na ruu myero obed kī dheo na lōō!

¹² Pī manōn, wan etye kī koth gen nī, ēnē ōmīō wan ētwak kī tēk cwiny.

¹³ Wan ba ēcal kī Muca na yam oumo terinyime kī bōngū ēk jō Icarael kūr ōnēn gīnī kit na tar na ryēny rwenyo kōdē kī i terinyime.

¹⁴ Ēntō thamagī onwongo oumERE ōkō, naka thon tin thamagī pod oumERE ka ēkwanō cikērē na cōn. Gin mē um nōn bara ēkwanyō, piēn twērō kwanyērē ōkō pī yee i Kiricito kēkēn.

¹⁵ Naka tin ka ēkwanō cik ka Muca, gin mē um nōn pod umo thamagī.

¹⁶ Ēntō ka dhanō mōrō ōlōkērē both Rwoth, gin mē um nōn ēkwanyō ōkō.

¹⁷ Kobedini, Rwoth ēnē Tipo, ēka kanya Tipo ka Rwoth tye iē, kuc thon tye iē.

¹⁸ Ēka wan kibēc na dong ēkwanyō gin mē um ōkō kī i terinyimwa, dong etye na calō dheo ka Rwoth, na miō ēlōkērē ēdōkō calō ēn, nakun dheo mērē mēdērē amēda, na bino kī both Rwoth, na ēnē Tipo.

4

Tar mē Emuth na Bēr

¹ Pī manōn, wan na dong ēmīōwa tic nī pī kīca k'Obanga, cwinywa ba bino dōk cen.

² Ēntō wan dong ēkwērō kit na reco kibēc n'ēkanō ēka mē

lewic. Ēka dōki ěkwērō tic mē bwōl ōkō ěka kī dwanyō kōp k'Obanga, ěntō wan ětwakō kōp adyer i nyim Obanga, ěka jō kībēc na genere ngeo.

³ Ka cē Emuth na Bēr na wan ekelo oumere ōkō, nwongo oumere kī both jō na tye ka rwenyo kēkēn.

⁴ Gīn jō na ba yee nonu, obanga mē lobo ni dong oumo thamagī ōkō ěk kūr ōnēn gīnī tar mē Emuth na Bēr i kom dheo ka Kiricito, na ěnē cal k'Obanga kikome.

⁵ Wan ba ětitō kōp i komwa kēnwa, ěntō i kom Yecu Kiricito n'obedo Rwoth, ěka wan kikomwa ebedo eticwu pī Yecu.

⁶ Pīen Obanga yam okobo nī, “Wēk tar ōryēny nakun yaa kī i cōl pīny,” man ěnē Obanga acēl nōn n'ōmīō tar mērē ōryēny i cwinywa mē miōwa tar mē ngec i kom dheo k'Obanga na ryēny i wang Kiricito.

Lōnyō n'ēkanō i tabō

⁷ ěntō wan etye kī lōnyō nī na tye i tabō n'ecweo kī lobo, mē nyutho nī tēkō na thwōnē yaa kī both Obanga, ěntō ba yaa kī bothwa.

⁸ Ēdīōwa i yodhi kībēc, ěntō ba ěrīdōwa rwōk. Thamawa ocung ōkō, ěntō genwa ba ōbal.

⁹ Eyelowa, ěntō Obanga ba ōwēkōwa ata, ětēōwa pīny, ěntō ba ěthōō.

¹⁰ Karē kībēc wan ěyēō thōō ka Yecu i komwa, ěk kwō ka Yecu thon onen i komwa.

¹¹ Pīen karē kībēc wan n'ěkwō ěmīrē mē thōō pī Yecu, ěk kwō mērē onen i komwa na thōō ōkō.

¹² Man dong nyutho nī thōō tye ka tic i komwa, ěntō kwō tye ka tic i komwu.

¹³ Wan etye kī koth tipo nōn ěk yee na yam ěcōō nī, “An ayee, ěnē ōmīō atwak.” Wan thon eyee, ěnē ōmīō wan ětwak.

¹⁴ Wan engeo nī ngat n'ocero Rwoth Yecu bino cerowa thon kite n'ocero kī Yecu, ěka ěn bino kelowa i nyime kanya acēl kodwu.

¹⁵ Jami nī kībēc ōtīmērē pīrwu, ěk kīca k'Obanga ōmēdērē both jō na pol, ěk gīn thon ōmēdērē kī pwōc rwōk mē mīō Obanga dheo.

Kwō mē yee

¹⁶ Pī manōn, cwinywa ba tye ka dōk cen, kadī del komwa nī tye ka bal, ěntō kwō mē iwa tye ka rōc nīnō kī nīnō.

¹⁷ Pīen can n'eyelowa kōdē yot, tye pī karē mōrō na nōnōk, ěka tye ka yūbō nīwa dheo na thwōnē na ba thum ěka thwōnē na lōō.

¹⁸ Wan ba ěcīkō wangwa mē nēnō gin na nen, ěntō mē nēnō gin na ba nen. Gin na nen bedo pī karē na nōnōk kēkēn, ěntō gin na ba nen bedo naka naka.

5

Ōt na ba ěgērō kī cīng

¹ Kobedini onu engeo nī ka kom onu mē lobo nī n'ebedo iē ěbalō ōkō, etye kī gedo n'ōya kī both Obanga na ba ěgērō kī

cīng, öt na bedo na twal i wi polo.

² Adyer onu ecür acüra i kom onu më lobo ni piën onu etye ki miti ni ek eruk onu ki kom më polo,

³ piën ka eruko onu, ba ebino nwongo onu etye kotula.

⁴ Piën ka wan pod etye i kom më lobo ni, ecür acüra ki cwer cwiny n'önüöwa, pathi ni wan ba emitö ni ebed na ba erukowa, entö wan emitö ni erukwa ki kom na nyen, ek gin na kwö ömwöny gin n'öthöo ökö.

⁵ Ngat n'öyüböwa pi köp ni enë Obanga, ëka thon ömüöwa Tipo mërë na calö gin na moko ni en ebino cobo gin n'ecikö.

⁶ Pi manön i karë kibëc wan ecung na tük ëka thon engeo ni ka wan ekwö i komwa ni nwongo ebedo na bor ki both Rwoth,

⁷ piën kwöwa cung i kom yee, pathi gin n'enënö ki wang.

⁸ Wan ecung na tük, nakun ëthamö ni thwara ewëk komwa ökö, ek ebed i pacö kanya acël ki Rwoth.

⁹ Dong kadï bed etye i kom kany onyo kunön, wan eketho cwinywa më bedo jö na yomo cwiny Rwoth.

¹⁰ Piën onu kibëc myero ecung i nyim then më ngölököp ka Kiricito ek ngat acëlacël onwong gin n'opore na en ötümö i karë n'onwongo en pod tye i kom, ka bër onyo rac.

Tic më dwökö dhanö both Obanga

¹¹ Pi manön, wan kibëc engeo ni Rwoth myero elwor, wan ëtëmö më ywanö thama ka jö nökenë. Entö kitewa ngere both Obanga, ëka thon ageno ni ngere i ngec na tye i cwinywu na nyutho niwu bal.

¹² Wan ba dökï etye ka pakërë kënwa bothwu, entö etye ka miöwu karë më wakërë i komwa, ek ömüüwu igam unu köp ka jö na wakërë i kom gin na nen ki yökö, ëka pathi pi gin na tye i cwiny jö.

¹³ Ka wan ëdökö jö n'opo, nwongo wan epo pi Obanga, entö ka wiwa tye ka tic na bër, manön obedo më könyöwu.

¹⁴ Piën mar ka Kiricito tye ka löönö kwöwa, piën wan dong ëngölö köp köman ni ngat acël öthöo pi jö kibëc, manön dong ömü jö kibëc öthöo gini.

¹⁵ En yam öthöo pi jö kibëc, ek jö na kwö kür dökï obed na kwö pürgi kën-gi, entö obed gini ki kwö pi ngat na yam öthöo ëka ocer pürgi.

¹⁶ Dong cakërë tin më cüdho ködë anyim wan ba dökï enënö dhanö mörö i kite më lobo, kadï bed yam wan engeo Kiricito i kite më lobo, wan ba dökï engeo en i kite nön.

¹⁷ Pi manön ka ngat mörö tye i Kiricito, en dökö cwec na nyen, gin na cön nwongo orwenyo ökö, gin na nyen enë dong oleo kakarë.

¹⁸ Man kibëc obedo tic n'öya ki both Obanga, n'ödwököwa bothe pi Kiricito ëka ömüöwa tic më dwökö jii bothe,

19 Obanga onwongo tye ka dwökö jö na tye i lobo yo bothe i Kiricito nakun ba ökwano balgi i komgi. Eka en ömiöwa köp me dwökö jii bothe.

20 Pi manön, wan dong edökö ewang Kiricito, Obanga kwaöwu ki dwönwa. Wan thon ebakö dhöwa bothwu nakaka Kiricito ni imii unu Obanga ödwoöwu bothe.

21 Obanga ömiö ngat n'onwongo ba obedo abal ödökö abal pi onu, ek i Kiricito onu enywak kite atir k'Obanga.

6

1 I ticwa kanya acel k'Obanga, wan ekwaöwu ni kur iwek unu kica meré öbal nono.

2 Pien en okobo ni,
“Yam awinyi i karé me timö dhanö na bër,
eka i karé me laré abino akonyi.”

Winy unu, tin ene caa me timö dhanö na bër. Tin ene ninö me laré.

3 Wan ba eketho orii i yoo ka ngat mörö, ek kur enwong bal mörö i ticwa.

4 Entö na calö etic k'Obanga, wan enyutho bërwa kënwa i kite na papath: ki dangö pëkö na tük, i ayela na pol, i can, eka ki kwö na tük n'ödiöwa,

5 epwodowa, etweowa i buc, ecüpö lwak i komwa, etio tic na tük, ebodo abonge ninö eka cem oremowa.

6 Wan enyutho ni wan etic k'Obanga pi kitewa na leng, pi negc na wan etye ködë, pi

düinö cwinywa eka kicawa, pi Tipo Naleng, eka pi mar na wan etye ködë na twodo ope ië,

7 i twakwa n'atir, eka pi tükö k'Obanga, wan emakö jami lwëny me kite atir i cingwa kucem eka kucam.

8 Gin öwöröwa, eka ba öwöröwa gini thon, eyanyöwa eka epaköwa. Eterowa na calö etwodo, nakun wan etwakö köp adyer,

9 eterowa na calö jö na ba engeo, entö engeowa na bër, na calö jö n'öthöo entö ekwö, na calö jö n'epwodogi entö ba enekowa,

10 na calö jö na kumo entö cwinywa nwongo pod tye na yom, na calö ecan entö emiö jö na pol ödökö elönyö, na calö jö n'ope ki gin mörö entö etye ki jami kibëc.

11 Un jö Korinti, wan dong etwak kodwu kanyalër, eka eyabö cwinywa na lac bothwu.

12 Wan ba eumo cwinywa ki bothwu, entö un ene iumo unu cwinywu ki bothwa.

13 An atwak kodwu na calö un ethinöna, yab unu thon cwinywu na lac.

Öt k'Obanga na kwö

14 Kur iribërë unu ki jö na ba oyee. Kite atir twerö bedo kanya acel ki kite na ba tye atir ningö? Onyo tar twerö ribërë ki cöl piny kanya acel ningö?

15 Thama ka Kiricito twerö rwatërë ki me ka Belial ningö? Onyo ngö na dhanö

n'oye Kiricito twërö nywakö
kĩ dhanö na ba oye Kiricito?

¹⁶ Öt k'Obanga twërö ribërë
kĩ cal jwogi nĩngö? Piën wan
ënë ebedo öt k'Obanga na
kwö, na calö Obanga okobo
nĩ, “An abino bedo ködgi, ëka
abino woth i kin-gi, abino
bedo Obangagi, ëka gin thon
bino bedo jöga.”

¹⁷ “Pi manön dong yaa unu
ökö ki bothgi,
ëka ipokere unu, man
köp na Rwoth okobo.

Kür igud unu gin na ba leng,
ëka abino gamöwu.”

¹⁸ “An abino bedo apapwu,
ëka un ibino bedo
awopena ëka anyi-
rana,
man köp na Rwoth Won Twër
Kibëc okobo.”

7

¹ Nyikoneina më amara,
kite na wan dong etye ki
cikërë ni, myero onu dong
ëlönyërë ökö ki kom gin na
kibëc na lino kom onyo tipo,
nakun elworo Obanga, ëk
ebed jö na leng kikokome.

*Yom cwiny ka Paulo pi
ngut ka jö Korinti*

² Yab unu cwinywu
bothwa. Wan ba ëtimö gin
mörö na rac both ngat mörö,
wan ba ëbwölö ngat mörö ëka
wan thon ba ebuo ngat mörö.

³ An ba akobo köp ni ëk köp
ölöwu, piën akobo bothwu
cön ni un pïrwu tæk bothwa
rwök, më kwö kanya acël
onyo më thöo kanya acël
kodwu.

⁴ Atye ki gen rwök i komwu,
awakara thon pïrwu. Cwinya
okwe na bër, ëka apong ki
yom cwiny i canwa kibëc.

⁵ I karë na wan ethuno i
Macedonia wan ba enwongo
karë më yweo, can onwongo
ögüröwa tungi ki tungi,
lwëny i kin dhanö ëka lworö
n'onwongo tye i cwinywa.

⁶ Entö Obanga, na kweo
cwiny jö na cwinygi ötür, ok-
weo cwinywa pi bino ka Tito.

⁷ Pathi pi bino mërë kékën,
ëntö thon pi kite na un icükö
unu ki cwinye. En okobo
bothwa miti na un itye ködë
më nënöna, cwer cwiny na
un itye ködë, kit cwiny na un
ibedo ködë i koma, ëk yom
cwinya ömëdërë amëda.

⁸ Kadï bed waragana
ocwero cwinywu, an ba
angut më cöönö, kadï bed
ni angut aniang ni waraga
nön ocwero cwinywu pi karë
mörö na nönök.

⁹ Kobedi dong an cwinya
yom, pathi ni acwero
cwinywu, ëntö piën cwer
cwinywu ömïö un ingut.
Cwer cwinywu nön onwongo
öya ki both Obanga, ëk ömïiwu
kür inwong unu can mörö
pïrwa.

¹⁰ Piën cwer cwiny
n'Obanga miö kelo ngut na
tero dhanö i larë, abonge
kobo ni kono angeo, ëntö
cwer cwiny më lobo kelo
thöo.

¹¹ Nën unu kite n'Obanga
otio ki cwer cwinywu ködë!
Nën kite na dong iketho unu

kĩ cwinywu mẽ nyutho nĩ ipe unu kĩ bal, i akēmōwu, i lworō, mitiwu mẽ nēnōna, i kite na un ilara unu kōdē, ēka kite na un iyübērē kōdē mẽ mīō pwod i kom gin na rac! Un dong ityeko nyuthere kenwu i yoo kībēc nĩ ba ingeo unu gin mōrō i kom kōp nōn.

¹² Kadĩ bed acōō waraga bothwu, ba acōō pĩ ngat mōrō n'onwongo ōtīmō gin na rac, onyo pĩ ngat mōrō n'ētīmō gin na rac i kome, ēntō acōō ēk ōmīi kite na un idyērē kōdē pĩrwa onen ōkō bothwu i nyim Obanga.

¹³ I kom kōp nĩ kībēc ekweo cwinywa.

Mēd i kom kweo cwinywa, wan ebedo kĩ yom cwiny mẽ nēnō kite na Tito onwongo tye kĩ yom cwiny kōdē, piēn un kībēc ikweo unu cwinye.

¹⁴ An onwongo awakara bothe pĩrwa, ēka ba imīa unu lewic. Ēntō kite na gin na kībēc na wan ekobo bothwu onwongo tye atĩr, cē dong wakērēwa pĩrwa i nyim Tito tye atĩr.

¹⁵ Ēka mar mērē pĩrwa ōdōkō na tēk, ka ēn opo kite na un ibedo kĩ winy i kome, kite na un igamō unu ēn kōdē kĩ lworō ēka kĩ myēl kom.

¹⁶ An cwinya yom, piēn atye kĩ gen i komwu.

8

Obanga marō ngat na mīō mīc

¹ Kobedini, utmegowa, wan ēmitō nĩ ibed unu kĩ ngec i kom kīca n'Obanga ōmīō

both jō n'oye Kiricito na tye i Macedonia.

² Gĩn owok i atēmatēma na ger, ēka kĩ yom cwiny na gĩn obedo gĩnī kōdē i can na thwōnē rwōk n'ōdīōgī, ēnē lōnyō na dit mẽ cwiny n'obedo gĩnī kōdē mẽ mīō mīc.

³ Piēn gĩn ōmīō gin na gĩn rōmō mīō, ēka thon na kadhō. Gĩn ōtīmō na ba ēdīōgī adīa.

⁴ Gĩn ōkwaōwa nakun bakō dhōgī nĩ ēk enwong gĩnī karē mẽ rībērē kōdwa mẽ kōnyō jō k'Obanga na leng.

⁵ Gĩn otio tic n'ōlōō genwa ōkō, piēn gĩn ōcakō mīrē kēngī both Rwoth ēka dong kĩ miti k'Obanga gĩn ōcakō mīrē gĩnī bothwa thon.

⁶ Pĩ manōn wan dong ēcūkō cwiny Tito nĩ kite na calō ēn dong ōcakō tic mẽ kīca i kinwu, myero ēn dong ocob ōkō.

⁷ Ēntō kite na calō un ilōō dhanō i yodhi kībēc—i kom yee, i twakō kōp, i ngec, i ketho cwinywu, ēka mar na un itye kōdē i komwa—bēr ilōō unu dhanō thon i tic mẽ kīca mẽ mīō mīc.

⁸ Gin na an atwakō ba obedo cīk na an ēnē amīō, ēntō amītō nyutho bothwu kite na jō nōkēnē oketho gĩnī cwinygī, ēk atēm mar na un itye kōdē ka obedo mar n'atĩr.

⁹ Piēn un ingeo cwiny mẽ kīca na Rwoth Yecu Kiricito obedo kōdē, kadĩ bed ēn obedo alōnyō, ēntō pĩrwa ōlōkērē ōdōkō acan, ēk i can mērē ibed unu ēlōnyō.

¹⁰ Ēka man ēnē thama na an amīō i kom kōp nĩ, twērō bedo na bēr ka icobo unu gin na

yam ìcakö ì mwaka n'opoth ca. Yam un ënë ibedo unu jö n'onwongo tye anyim, pathi tic kékën, ëntö naka thon më ketho cwinywu ì miö mïc.

¹¹ Kobedi dong amitö nì imëdërë unu kî ticwu anyim, ëk icob unu ökö. Bed unu kî miti më tyeko na röm aröma kî maca na yam ìcakö unu ködë nakun ikwanyö unu gin na mitërë kî ì kom gin na tye bothwu.

¹² Obanga gamö mïc na dhanö tye ködë ka cë ën tye kî miti më miö, na ba parö pî gin na ën ope ködë.

¹³ Wan ba etye ka kobo nì ëk jö nökenë obed gîni na bër nakun ëdiöwu, ëntö nì ëk jö kibëc obed gîni na röm aröma.

¹⁴ Kite na calö kobedini un itye kî jami na büp, mii unu gin na gîn mitö, ëk wang mörö ka gîn thon bino bedo gîni kî jami na büp, gîn thon bino miöwu gin n'orem kî bothwu, ëka dong bino miö un ibedo na röm aröma,

¹⁵ na calö ëcöö nì, “Ngat n'öcökö na büp, ba tye ködë na pol, ëka ngat n'öcökö na nönök ba tye ködë na nönök.”

Eoro Tito yo Korinti

¹⁶ An apwöyö Obanga n'oketho ì cwiny Tito miti na thwönë na röm kî mëga më könyöwu.

¹⁷ Ën ba ögamö kwacwa kékën, ëntö oketho cwinye ië rwök, n'ömiö ën tye ka bino bothwu pî miti mërë kënë.

¹⁸ Wan eoro ën kanya acël k'ömînwa n'ëpakö rwök both jö n'oye Kiricito kibëc pî kite na

ën titö ködë köp më Emuth na Bër.

¹⁹ Pathi manön kékën, ëntö jö n'oye Kiricito öyërö gîni ën më woth kanya acël ködwa ì tic më miö mïc më kîca na wan etye ka tio pî miö dheo both Rwoth, ëka pî mitiwa më miö köny both dhanö.

²⁰ Wan etye n'ëgwökërë rwök ëk ngat mörö kür onwong bal mörö ì kit na wan etye ka tic kî mïc na büp nì ködë.

²¹ Pî manön thamawa tye më tio gîn na bër, pathi ì nyim Obanga kékën, ëntö naka thon ì nyim dhanö.

²² Wan thon etye ka orogî kanya acël k'ömînwa nökenë na wan ebedo ka tëmö kite ì yodhi kibëc, ëka wan enwongo nì ën obedo dhanö na ketho cwinye ì kom tic na pol, ëntö ì karë nì dong tye ka ketho cwinye na tæk rwök na löö tic na yam cön, pî gen na thwönë na ën tye ködë ì komwu.

²³ Ëntö pî Tito, ën obedo atic kanya acël köda ëka awodha ì kinwu, ëka pî utmegowa, gîn obedo eor na cung pî jö n'oye Kiricito, ëka gîn ënë jö na kelo dheo both Kiricito.

²⁴ Pî manön, nyuth unu mar na un itye ködë both jö n'oye Kiricito, ëk gîn önën wakërëwa na wan etye ködë ì komwu.

9

Mïc më könyö jö k'Obanga

¹ Kobedi dong ba mitërë an më cöönö bothwu köp ì kom

mïc n'ëmïö pï jö k'Obanga na leng.

² Pïen an angeo miti na un itye ködë më miö köny, ëka an abedo ka wakara pïrwu rwök both jö më Macedonia, nakun akobo bothgï nï un jö na tye i Akaya onwongo iyübërë unu ökö cön më miö mïc anaka i mwaka n'opoth. Ketho cwinywu ömïö jö na pol thon oketho cwinygï i miö mïc.

³ Ëntö an atye ka oro utmego onu bothwu ëk wakërëwa pïrwu i köp ni kür ojik i köp kékën, ëk ibed unu nï yübërë i kite na an akobo bothgï ködë.

⁴ Ka cë jö mökö më Macedonia owotho köda ëka onwongo nï un ba iyübërë, wan ebino bedo ki lewic pï gen n'onwongo wan eketho i komwu.

⁵ Pï manön an athamö nï bër aor utmego ni anyim ëk otyek ginï yüb më mïc na un icikërë më miö, ëk obed n'öyübërë na calö mïc na un imïö ki cwinywu kenwu na ba ëdiöwu adïa.

⁶ Köp tye nï köman, dhanö mörö na cwöö kodhi na nönök, bino kaö thon na nönök, ëka dhanö mörö na cwöö kodhi na бүp, bino kaö thon na бүp.

⁷ Dhanö acëlacël myero ömïi kite na cwinye omoko më miö, abonge cwer cwiny onyo dïc mörö, pïen Obanga marö ngat na miö ki yom cwiny.

⁸ Ëka Obanga twërö miöwu gum më jami na pol, ëk i jami

kibëc ëka i karë kibëc ibed unu ki jami na römöwu na bër, na miö un thon itwërö miö köny na thwönë më könyö tic kibëc na bécö.

⁹ Kite n'ëcöo ködë i Cöc na Leng:

“Ömïö jami mërë na pol both ëcan,
kite atir mërë bedo naka naka.”

¹⁰ Ngat na miö kodhi both acwö kodhi ëka cem më acama, bino thon miöwu kodhi ëka mëdö dërö më kodhiwu cë bino nyanö kac më kite atirwu më miö mïc.

¹¹ Ën bino miöwu ibedo ëlönyö i kit yodhi kibëc ëk ibed unu jö na römö bedo ki cwiny më miö mïc i karë kibëc, ëka ka wan etero mïcwu both jö na mitö, gin bino pwöyö Obanga.

¹² Tic më köny ni na un itye ka timö bino kelo gin na mitërë both jö k'Obanga na leng, ëntö pathi manön kékën, bino kelo thon pwöc na thwönë rwök both Obanga.

¹³ Pïen gin na bër na ticwu kelo bino miö jö na pol më miö dheo both Obanga, pïen nyutho winy na bër na un itye ködë i köp më Emuth na Bër i kom Kiricito ëka pï cwiny na bër na un inywakö ki limwu ködgi ëka ki jö kibëc.

¹⁴ Ëka i lëgagï pïrwu cwinygï bino parö pïrwu, pïen pï kica k'Obanga na thwönë n'ökadhö karë na dong onen bothwu.

¹⁵ Pwöc obed both Obanga pï mïc mërë na bër na ba kobere!

10

Pido ka Paulo pī tic mērē

¹ An, Paulo, akok bothwu nakun abakō dhōga, an n'ekobo nī amwol ēka dōkī awōr thon ka atye kanya acēl kodwu, ēntō an abedo na ger ka atye thenge. Pī mwolo ēka dōkī pī kīca ka Kiricito,

² an akwaōwu nī ka an abino bothwu, kūr imīa unu abed kī gero ēka kī tēk cwiny na an ageno nī atwērō bedo kōdē i kom jō mōkō na thamō gīnī nī wan ēlūbō kite mē lobo nī.

³ Kadī bed nī wan etye i lobo, wan ba ēlwēnyō kī jami lwēny mē lobo nī.

⁴ Jami lwēny na onu ēlwēnyō kōdē ba obedo jami lwēny mē lobo, ēntō obedo gīnī jami lwēny mē tēkō k'Obanga, na tūrō cēl ka lang onu.

⁵ Wan ētūrō thama na ba tye atir, ēka awaka kibēc na tingere malō na mīō jīi ba ngeo Obanga. Wan ēmakō thamagī mē jēm ēka ēmīō bedo kī winy i kom Kiricito.

⁶ Ēka kinge na dong idōkō unu jō na tye kī winy n'ōrōmō, cē wan ebino pwodo ngat acēlacēl na ba bino bedo kī winy.

⁷ Nēn unu gin na tye i nyimwu. Ka dhanō mōrō tye kī tēk cwiny nī ēn ebedo dhanō ka Kiricito, myero ēn ōnēn dōkī nī onu ebedo jō ka Kiricito kite na ēn obedo kōdē.

⁸ Piēn kadī bed awakara rwōk pī twērō na Rwoth ōmīō bothwa, an ba abino bedo kī lewic mē tic kī twērōna. Twērō nōn ēn ōmīō bothwa

mē kōnyōwu, ēka mē dōngōwu ēntō pathī mē dwōkōwu pīny.

⁹ An ba amītō nī abed calō ngat mōrō na tye ka mīō lworo bothwu kī waraga na an acōögī.

¹⁰ Piēn jō mōkō kobo nī, “Waraga mērē pēk ēka tēk, ēntō ka ēn othuno bothwu kome bedo na gōrū, ēka thon gin mōrō ope i kōp mērē na ēn twakō.”

¹¹ Jō n'obedo nī kōmanōn myero ōnīang gīnī nī kite na wan ētwak kōdē i waragawa ka wan epe, wan ebino tīmō nī kōmanōn thon ka etye bothwu.

¹² Wan ba ēparō mē kethere kēnwa onyo mē pore kī jō mōkō na pakērē gīnī kēn-gī. Ēntō ka gīn opimere kēn-gī ēka opore gīnī kēn-gī, nwongo gīn ba ryēk.

¹³ Wan ba ebino wakērē n'ōkadhō wangē n'ēmīō, ēntō wan ebino wakērē kanya Obanga opoko nīwa mē tic, mē thuno naka thon bothwu.

¹⁴ Wan ba ebino kadhō kanya myero ejik iē calō yam ba ethuno bothwu, piēn wan ēnē ēcakō thuno bothwu mē titō kōp mē Emuth na Bēr i kom Kiricito.

¹⁵ Wan ba ēwakērē n'ōkadhō wangē n'ēmīōwa i kom tic na jō nōkēnē ēnē oyelere iē, ēntō wan etye kī gen nī ka yeewu ōmēdērē, ticwa thon bino mēdērē rwōk i kinwu, nakun lūbō kanya yam epoko nīwa.

¹⁶ Cē wan ētwērō titō Emuth na Bēr i lobo na tye kanya bor. Piēn wan ba ēmītō wakērē kī tic na dong ngat

nökënë ötīmō ī kakar tic ka dhanō nökënë.

¹⁷ Ēntō ngat na wakërē myero öwakërē ī Rwoth.

¹⁸ Piën pathī ngat na pakërē kënë ēnē Obanga pwöyō, ěntō dhanō na Rwoth pakō.

11

Paulo ěka ěkwēna na twot

¹ Athamō nī idīi unu cwinywu na nōnōk ī koma pī mingona. Dīi unu cwinywu kōda.

² An abedo kī nyeko ī komwu kī koth nyeko n'Obanga tye kōdē. Piën an acikara mē mīōwu both ěcwō acēl na ēnē Kiricito ěk amīiwi bothe na calō nyakō na leng na bara ongeō ěcwō.

³ Ēntō an atye kī lworō nī kite na calō thwol yam öbwölō Eba k'ökōra mērē, un thon jīi bino balō thamawu ökö, ěka bino mīōwu ba ibino marō unu Kiricito kī cwinywu kibēc na leng.

⁴ Piën ka ngat mörō obino bothwu cē ötitō Yecu nökënë na path kī Yecu na wan ětitō, onyo ka ĩgamō unu tipo na path kī kom maca na un ĩgamō, onyo Emuth na Bēr na path kī kom maca na un iyeo, manōn un iyeo mē tic kōdē.

⁵ Ēntō an ba athamō nī an atīdī both "ěkwēna na dito."

⁶ Kadī bed nī an ba aryēk ī twak, ěntō an atye kī ngec. Wan enyutho bothwu köp nī kanyalēr ī yodhi kibēc.

⁷ Onyo an onwongo atīmō bal ī karē na an amwolara ěk etingwu malō, piën an atītō bothwu köp mē Emuth na Bēr k'Obanga abonge cül mörō?

⁸ An ayakō jō n'oye Kiricito nökënë nakun agamō cül kī bothgī ěk atīi niwu tic.

⁹ ěka ī karē na an onwongo atye kodwu na mītō gin mörō, an onwongo ba abedo pēkō both ngat mörō, piën utmego n'obino gīnī kī ī Macedonia ömīō ngō n'onwongo an amītō. An agwōkara kūr abed pēkō bothwu ī yoo mörō kēkēn, ěka abino mēdara mē tīmō nī kōmanōn.

¹⁰ Na calō köp n'adyer ka Kiricito tye ī cwinya, ngat mörō ope na bino jūkō awakana kī ī lobo Akaya.

¹¹ Pīngō? Piën an ba amarōwu? Obanga ngeo nī an amarōwu!

¹² ěka an abino mēdara mē tīmō ngō na an atye ka tīmō, ěk kūr amīi jō na mītō nwongo karē mē mīōgī bedo na rōm arōma kōdwa ī tic na gīn wakërē iē.

¹³ Piën koth jō nōn obedo gīnī ěkwēna na twot, etic na bwölō jīi, na lōkērē gīnī calō ěkwēna ka Kiricito.

¹⁴ Ngat mörō myero kūr obed kī ur ī köp nī, piën kadī Catan kikome thon lōkērē na calō malaika na mēnyō pīny.

¹⁵ Pī manōn man ba obedo gin mörō mē aura ka cē etic ka Catan lōkērē gīnī calō etic na kitegī atīr. Ajikigī bino bedo na rōm arōma kī tic na gīn otio.

Can ka Paulo na calō akwēna

¹⁶ An akobo dōkī nī ngat mörō kūr ötham nī an abedo amīng. Ēntō ka ĩthamō unu nī kōmanōn, cē ĩjōla unu na calō

dhanö na mïng, ëk ömïa thon awakara na nönök.

¹⁷ Gin na an atye ka kobo k'awaka ba obedo gin na Rwoth ömïa nï akob bothwu ëntö an atwak calö amïng.

¹⁸ Kite na jö na pol wakërë i kite na lobo wakërë ködë, an thon abino wakara.

¹⁹ Un idiö cwinywu ki yom cwiny ki jö na mïng, nakun un ibedo jö na ryëk!

²⁰ Adyer un idiö cwinywu kadï ngat mörö tye ka lököwu më bedo opii mërë, onyo tye ka camö limwu, onyo buowu, onyo na bwönöwu, onyo bapö lemwu.

²¹ Ki lewic na mëga an ayeo nï wan onwongo ëgörü rwök pi köp nön!

Ëntö gin mörö na dhanö diö cwinye ië më wakërë pirë, an atye ka twak na calö amïng, an thon adiö cwinya më wakara i kom gin nön.

²² Gin obedo jö Iburu? Cë an thon abedo. Gin obedo jö Icarael? Cë an thon abedo. Gin obedo ëkwaë k'Abraam? Cë an thon abedo.

²³ Gin obedo etic ka Kiricito? (An atwak na calö ngat n'opo.) An alöögï, atio tic na thwönë rwök, abedo i buc wang na pol, epwoda ki wel lüth na ba kwanërë, ëka abüc ki i thöo wang na pol.

²⁴ Eyuda opwoda gini wang abic ki del wang pyer adek wie abungwën.

²⁵ Opwoda gini wang adek ki lüth, ecela ki kite wang acël, mel ötür köda wang adek, abuto i nam kiwor ëka kiceng.

²⁶ An abedo ka woth pi karë na pol. Anwongo can n'öya ki i kulo na möl ëka can n'öya ki both ëyak. Anwongo can n'öya ki both jö më thurwa kikokome ëka can n'öya ki both Erok. Anwongo can n'öya ki i pacö na dit, can n'öya ki i thim, can n'öya ki i nam. Anwongo can n'öya ki both utmego n'obedo etwodo.

²⁷ An atio tic na tøk rwök pi karë na lac na ba aninö kiwor. An ario kec k'örö pii, na ba acamö gin mörö. Adangö thon piny na ngic abonge gin mörö më aruka.

²⁸ Mëd i kom gin nökenë kibëc, tye gin acël na kelo pëkö botha karë ki karë, ënë par na an atye ködë pi jö n'oye Kiricito kibëc na tye i kabedo na papath.

²⁹ Nga na tye ki görü ëka an ba awinyo görü? Nga n'ëmïö opodho i bal na ia ba öwang ië?

³⁰ Ka onwongo myero awakara, an abino wakara pi gin na nyutho görüna.

³¹ Obanga ëka Apap ka Rwoth Yecu, na myero ëpak naka naka, ngeo nï an ba atwot.

³² I karë na an atye i Damaciko, gabuna na tye i thë löc ka rwoth Areta onwongo obedo ka kürö pacö ka jö Damaciko nï ëk ëmaka,

³³ ëntö ëmïa adönyö yökö n'elwa piny k'adita nakun awok ki i wang derica na tye i kom cël, ëka alüü ökö ki i cingë.

12

Lek ka Paulo ëka öküdhö na

tye i ringo kome

¹ An myero amēdara mē wakara. Kadī bed nī gin mōrō ope n'enwongo kī iē. An abino mēdara mē twak i kom gin na an anēnō i wang lek ēka gin na Rwoth onyutho botha.

² An angeo dhanō na tye i Kiricito na dong ōkadhō mwaka apar wie angwēn na yam etingo etero ōkō malō i wi polo mē adek. Kadī bed nī onwongo tye i kom onyo ba tye i kom, an ba angeo ēntō Obanga ēnē ngeo.

³ Ēka an angeo nī dhanō ni kadī bed tye i kom onyo ba tye i kom, an ba angeo ēntō Obanga ēnē ngeo,

⁴ onwongo etingo etero malō i polo. Ēn onwongo owinyo kōp na ba rōmō atwaka, na ba eyeo dhanō mē kobo.

⁵ An abino wakara pī koth dhanō na cal kī manōn, ēntō ba abino wakara pīra kēna, na path kī gōrūna.

⁶ Kadī bed an amītō yērō mē wakara, an ba abino bedo aming, piēn nwongo an abino twakō kōp n'atir. Ēntō an ba abino wakara ēk dhanō mōrō kūr obed kī thama i koma na lōō gin na ēn ōnēnō onyo kōp na ēn owinyo awinya kī botha.

⁷ Mē gwōkōna ēk kūr atin-gara malō kēna pī jami mē aura na pol na yam Obanga onyutho botha, yam eketho ōkūdhō i ringo koma, aor ka Catan ēk oketh can i koma ēk kūr atingara malō kēna.

⁸ Wang adek an akwaō Rwoth ēk ōkwany ōkō kī botha.

⁹ Ēntō ēn okobo nīna nī, “Kīcana tye na romi, piēn tēkōna bedo na tēk rwōk kanya gōrū tye iē.” Pī manōn an abino wakara rwōk kī yom cwiny i kom gōrūna, ēk tēkō ka Kiricito obed i koma.

¹⁰ Pī Kiricito ōmīō cwinya yom pī gōrū na papath na an atye kōdē, ayeny, can, pēkō mōkō n'eyela kōdē, pēkō na dīa rwōk, piēn kanya an agōrū kī iē, ēnē kanya an atēk kī iē.

Mar ka Paulo pī jō n'oye Kiricito na tye i Korinti

¹¹ An onwongo abedo aming! Īdīa unu iē, piēn un onwongo myero ipaka unu. An ba atīdī both “Ēkwēna na dīto” kadī bed an ba abedo gin mōrō.

¹² Gin na kībēc na nyutho nī an abedo akwēna kikome ōtīmērē yam i kinwu kī dīō cwiny na thwōnē, anyuth mōkō, gin mē aura, ēka tango.

¹³ Gin acēl kēkēn na an ba atīmō, na an atīmō both jō n'oye Kiricito nōkēnē, an kikoma onwongo ba abedo pēkō bothwu. Tīm nīna unu kīca i bal nī.

¹⁴ Kobedini dong an ayūbara mē bino bothwu wang mē adek, ēka an ba abino bedo pēkō bothwu, piēn gin na an amītō ba obedo jamiwu ēntō un. Ka obedo nī kōmanōn, ēthīnō kūr myero ōkan jami pī enyodogī ēntō enyodo ēnē myero ōkan jami pī ēthīnōgī.

¹⁵ An abino bedo kī yom cwiny rwōk mē tic kī jami kībēc na an atye kōdē, kadī tēkōna kībēc pī kōnyō kwō

13

më tipowu. Ka an amaröwu rwök, un ibino maröna na nönök?

¹⁶ Ëntö kadī bed nī kōmanōn, an ba abedo pēkō bothwu. Cē kite na an onwongo abedo ökōra, an abino amaköwu kī bwöl.

¹⁷ Tye ngat mörö kī i kin jö n'onwongo an aorogī bothwu n'obuo gin mörö kī bothwu pīra?

¹⁸ An akwaö Tito nī myero obin bothwu ēka aoro ömīn onu më woth ködē kanya acēl. Tito obino obuowu? Pe! Onu yam ba etio tic kī cwiny acēl ēka ēlübö yoo acēl kēkēn?

¹⁹ Un ibedo thamö pī karē kībēc nī wan ebedo ka pido pīrwa kēnwa i nyimwu? Wan ebedo twak i nyim Obanga na calö jö na tye i Kiricito, ēka jami kībēc na wan ētimö, utmegona më amara, obedo më jīngöwu.

²⁰ Pīen an atye kī lworo nī caa nökēnē ka an athuno atwērö nwongowu ipath kī kite na an amitö nī ibed unu ködē, ēka un thon dökī ibino nwongo unu nī an apath kī kite na un imitö nī an abed ködē. An atye kī lworo nī gwök onyo itye unu kī dha, adīnga, akēmö, woro, ayeny, anīi, awaka ēka arubaruba.

²¹ An atye kī lworo nī ka adwogo bothwu dökī, Obangana bino mīöna amwolara i nyimwu, ēka an abino kok pī jö na pol n'öbalö cōn cē ba ongut gīnī kī i kom tīmgi na ba bër, tīm më ölyang ēka miti më kom na gīn ötimö.

Limo ka Paulo më adek yo Korinti

¹ Man enē wang më adek na an atye ka bino ködē yo bothwu. “Caden na römö ariö onyo adek enē myero omok gīnī köp kībēc n'ekelo më alara.”

² An onwongo dong akobo niwu ökö cōn i karē na an onwongo atye bothwu i limona më ariö. Kobedi dong anwö na an ape bothwu nī ka adwogo dökī, ba abino tīmö kīca both jö n'öbalö cōn,

³ kite na un imitö moko nī Kiricito twak nakun wok kī botha. En ba obedo ngat na görü më tic kodwu entö en tēk i kinwu.

⁴ En onwongo eguro i kor yath ariā pīen en onwongo ope kī tēkö, entö kobedini en tye na kwö pī tēkö k'Obanga. Kadī onu thon egörü i en, entö i ticwa kodwu onu ebino kwö kanya acēl kī Kiricito pī tēkö k'Obanga.

⁵ Ngirē unu kenwu, ek inen unu ka cē icung unu na tēk i yeewu. Tēmērē unu kenwu. Un ba itye ka niang nī Yecu Kiricito tye i iwu? Thwara ka ibedo unu jö n'Obanga ba pwöyö.

⁶ An ageno nī un ibino niang na bër nī wan ba ebedo jö na ba epwöyögi.

⁷ Wan elögö Obanga pīrwa ek kür itīm unu gin mörö na rac. Pathī më nyutho nī wan jö n'Obanga pwöyö, entö wan emitö nī un itīm gin na bër,

kadī bed nī wan enen calö jö
na ën ba öpwöyö.

⁸ Pïen wan ba ëtwërö tio gin
mörö na ba rwatërë kī köp
na tye atir, ëntö ëtwërö tio gin
na rwatërë kī gin na tye atir
këkën.

⁹ Cwinywa yom ka wan
ëgörü, nwongo un itëk, dökī
wan ëlëgö nī idök unu jö
n'otengo.

¹⁰ Man ënë gin n'ömïö an
acöö köp nī na an pod atye
kanya abor kodwu, ëk kür
abed na ger i komwu ka an
abino nakun atio kī twërö na
yam Rwoth ömia ëk akönywu
më döngö, ëntö pathi më
dwököwu piny.

Moth ka Paulo më ajiki

¹¹ Më ajiki, utmegona, bed
unu dong. Yüb unu dong
kitewu na bër, ëka dökī myero
iwiny unu kokona pī gin na
an akwaöwu pïrë. Bed unu kī
thama acël, bed unu kī kuc,
ëka Obanga na won mar kī
kuc bino bedo kodwu.

¹² Mothere unu kenwu kī
moth më mar.

¹³ Jö k'Obanga na leng kibëc
omothowu.

¹⁴ Kica ka Rwothwa Yecu
Kiricito, mar k'Obanga, ëka kī
ribërë ka Tipo Naleng obed
kodwu kibëc.

Waraga ka Paulo both Jö Galatia

Köp na tye i waraga ka Paulo both jö Galatia

Na calö emuth na bër i kom Kiricito n'ëcakö titö ëka ëgamö i kin jö n'onwongo ba obedo gini Eyuda, peny öya ka cë dhanö twërö lübö cık k'Eyuda më bedo dhanö n'oye Kiricito adyer. Paulo okobo cön nı man onwongo ba mütërë—nı i adyer, köp na pırë tək pı kwö i Kiricito onwongo obedo yee, na nwongo eketho jami kibëc atır k'Obanga. Ëntö i kin jö n'oye Kiricito kibëc na tye i lobo Galatia na tye i Acia, n'onwongo tye i the löc ka jö Roma, kunön onwongo jö na pyem ki Paulo kobo gini nı dhanö myero ölüb cık k'Eyuda ka mitö bedo n'atır k'Obanga.

Waraga ka Paulo both Jö Galatia onwongo ëcöö më dwongo cen jö n'onwongo ëbwölögi ki pwony më twodo i yee n'atır ëka i kwö n'Obanga mitö. Paulo öcakö twak nakun gwökö twërö mërë n'ecwodo ën ködë nı akwëna ka Yecu Kiricito. Paulo ocere nı cwodo mërë më bedo akwëna öya ki both Obanga, pathi ki i twërö ka dhanö mörö, ëka tic mërë na pırë tək onwongo obedo pı jö na ba obedo Eyuda. Cë ën okobo nı yee këkën ënë müö jıi twërö bedo n'atır k'Obanga. İ ajiki më cura gini Paulo

onyutho nı kite ka jö n'oye Kiricito wotho na bër ki mar n'adwogi mërë yaa ki i yee i Kiricito.

Moth n'öya ki both Paulo

¹ Waraga ni öya ki both Paulo n'obedo akwëna. Pathi jö mörö ënë oora, ëntö Yecu Kiricito ëka Obanga Apap n'ocero Yecu ki i kin jö n'öthöö.

² Utmego kibëc na tye gini kanya acël köda kany ömïö mothgi.

Both jö n'oye Kiricito kibëc na tye i Galatia.

³ Obanga Apap onu ëka Rwoth Yecu Kiricito ömïiwu gum ki kuc.

⁴ Kiricito ömïö kwö mërë pı bal onu, kite n'Obanga Apap onu onwongo öyübö ködë, ëk ëlar onu ökö ki kom gin na rac më karë ni.

⁵ Dheo obed both Obanga naka naka. Amën.

Emuth na Bër nököne ope

⁶ An auro kite na un ilökërë unu ködë piöpïö, ikwërö unu ngat na yam ocwodowu i kica ka Kiricito, ëka itye ka lökërë unu i emuth na bër nököne na path k'Emuth na Bër.

⁷ Adyer Emuth na Bër nököne ope, ëntö tye jö mökö na tye ka balö thamawu ökö nakun mitö gini lökö Emuth na Bër i kom Kiricito dökö gin na path.

⁸ Ëntö kadı bed wan onyo emalaika mörö n'öya ki i polo ötitö niwu emuth na bër nököne na path k'Emuth na Bër na yam wan ëtitö niwu

ca, myero ëcën dhanö nön ökö.

⁹ Na calö wan ekobo niwu cön, pod anwö kobo döki: Ka ngat mörö tye ka titö niwu emuth na bër nökënë na path k'Emuth na Bër na yam igamö unu, myero ëcën dhanö nön ökö!

¹⁰ An kobedini atye ka rangö cwak ka dhanö, onyo cwak k'Obanga? Onyo an atye ka têmö yomo cwiny jö? Ka onwongo an pod ayomo cwiny jö, kono an ba abedo atic ka Kiricito.

Kite n'Obanga ocwodo kī Paulo

¹¹ Utmegona, an amitö inge unu nī Emuth na Bër na an atitö ba obedo gin mörö na dhanö ënë öcakö.

¹² An ba agamö kī both ngat mörö, onyo epwonya ködë apwonya; ëntö an anwongo kī both Yecu Kiricito n'onyutho botha.

¹³ Un ityeko winyo kite na kwöna na cön onwongo tye ködë i lübö dini k'Eyuda, ëka kite na an onwongo aketho kī can i kom jö k'Obanga n'oye Kiricito ëka atëmö tyekogi ökö.

¹⁴ I dini k'Eyuda, an onwongo alöö pol jii n'obedo gini nyelwaga ëka alübö thëkwarö ka kwerena kibëc.

¹⁵ Ëntö i karë na bara ënywöla, Obanga onwongo öyëra ökö, ëka ocwoda pī kica mërë. Cë oyomo cwinye

¹⁶ më nyutho nina Wode, ëk atit köp i kome both Erok. I karë na köp ni ötimërë, an ba acidhö më penyo thama kī both ngat mörö,

¹⁷ an thon ba acidhö yo Jerucalem both jö n'onwongo obedo gini ëkwëna cön nina, ëntö cücüth an acidhö i lobo Arabia ëka kinge adwogo yo Damaciko.

¹⁸ Cë kinge mwaka adek, an acidhö naka yo Jerucalem më rwatërë kī Petero ëka abedo bothe pī ninö apar wie abic.

¹⁹ An ba anënö akwëna mörö ëntö an anënö Yakobo kékën ömin Rwoth.

²⁰ Adyer i nyim Obanga, gin na kibëc na an atye ka cöönö niwu i waraga ni, twodo mörö ope ië.

²¹ Kinge manön an acidhö yo Ciria ëka Cilicia.

²² I karë nön, jö n'oye Kiricito na tye gini i Yudea onwongo bara ngeo gini koma.

²³ Gin onwongo owinyo köp i koma kékën nī, “Ngat na yam oyelo onu kobedini dong tye ka titö köp i kom yee na yam ën ötëmö türö.”

²⁴ Cë öpakö gini Obanga pī gin na ën ötimö i koma.

2

Ëkwëna oyeo Paulo

¹ Cë kinge mwaka apar wie angwën, an adök döki yo Jerucalem kī Baranaba. An thon awotho kī Tito.

² An acidhö kunön piën Obanga onyutho nina nī myero acidhi ëk atit i nyimgi körë kī körë Emuth na Bër na an atitö both Erok. Ëntö an atimö man i müng both jö na pürgi tük, ëk kür ökwër gini ticna na an atio onyo na dong atyeko tio, ëk obed më nono.

³ Tito n'onwongo owotho köda ba ëdiö nī ëk ëlir, kadī

bed nĩ ěn onwongo obedo Arok n'öya kĩ Grecia.

⁴ Köp ni öya piĕn utmego mökö n'obedo etwodo onwongo oduyo i kinwa mē rĩpö kuc na wan etye ködē i Kiricito Yecu ěka mē miöwa bedo opii.

⁵ Ēntö mē gwökö köp adyer mē Emuth na Bēr pĩrwu, wan ba eyeo nĩ ģin ölööwa kadĩ na tidi mörö.

⁶ Both jö na pĩrgi tēk —kite n'onwongo ģin tye ködē ba okelo apokapoka mörö botha, piĕn Obanga ba lengere both ngat mörö pĩ kite na ěn tye ködē—jö nön ba ömēdö ģini ģin mörö i köpna.

⁷ Nakaka manön, ģin obino ongeö nĩ Obanga ömia tic mē titö Emuth na Bēr both Erok, na calö ömio Petero tic mē titö both Eyuda.

⁸ Obanga n'ooro Petero na calö akwēna mē tic both Eyuda, ěn onwongo thon tye ka tic köda na calö akwēna both Erok.

⁹ Yakobo, Petero ěka Jon, n'onwongo ngere mē bedo calö wir ka jö n'oye Kiricito, na dong öniang ģini pĩ gum n'Obanga ömia wan kĩ Baranaba, ģin omotho cingwa mē nyutho nĩ wan kibēc etio kanya acēl. ģin oye nĩ wan myero ěcidh both Erok, ěka ģin ěcidh both Eyuda.

¹⁰ ģin na ģin ökwaöwa kēkēn ěnē nĩ wan myero ěmēdērē mē könyö ěcan, ģin n'onwongo an aketho cwinya nĩ myero atim.

¹¹ I karē na Petero obino yo Antiokia, an ajükö ěn wang kĩ wang, piĕn ěn onwongo ötimö ģin na ba tye na bēr.

¹² Na bara jö n'öya kĩ both Yakobo othuno, Petero onwongo cemo kanya acēl k'Erok. Ēntö i karē n'othuno ģini, cē Petero öcakö jer thenge ěka opokere ökö kĩ both Erok piĕn ěn onwongo lworo jö na mitö nĩ ngat mörö kēkēn n'oye Kiricito myero kono ělir.

¹³ Eyuda nökenē n'oye öcakö ģini lübö kite ka Petero nön mē twodo ěka Baranaba thon öcakö lübö kitegi mē twodo nön.

¹⁴ I karē na an anēnö nĩ ģin ba dökĩ tye ka tic na lübērē kĩ köp adyer mē Emuth na Bēr, an akobo both Petero i nyimgi kibēc nĩ, “In ibedo Ayuda, ěntö ikwö calö Arok ěka ba ikwö calö Ayuda. Cē dong in itwērö diö Erok nĩngö mē lübö kite k'Eyuda?

¹⁵ “Onu n'ebedo Eyuda i anywöli ěka ba ebedo ‘Erok n'obedo ģini ěbal’

¹⁶ engeo nĩ dhanö ba ěkwanö nĩ kite atir piĕn timö ģin na cik mitö, ěntö pĩ yee i kom Yecu Kiricito. Kadĩ onu thon Eyuda, eketho yee onu i kom Yecu Kiricito ěk ěkwanö onu nĩ kite onu atir pĩ yee i kom Kiricito, ěka pathi pĩ timö ģin na cik mitö. Pĩ manön, ba ěkwanö dhanö nĩ kite atir piĕn timö ģin na cik mitö.

¹⁷ “Ēntö ka onu ěrangö nĩ ěkwanö onu nĩ kite onu atir pĩ Kiricito, cē enwongo nĩ onu kikome ebedo ěbal dökĩ, manön twērö nyutho nĩ

Kiricito ömïö onu ëdökö ëbal?
Adyer pathi ni kômanön!

18 Ka an agërö gin na yam
arëdhö ökö piny, an amoko
këna ni an abedo ngat na türö
cik.

19 Cik kikome ënë ömïö an
athöö ëk akwö pi Obanga.

20 An dong etyeko gurona
ökö ki Kiricito i kor yath aria
mërë ëka pathi an ënë dökï
akwö, ëntö Kiricito ënë tye ka
kwö i ia. Kwö na an atye
ködë i koma, an akwö pi yee
i kom Wod k'Obanga, n'ömara
ëka ömirë kënë pira.

21 An ba akwërö kica
k'Obanga, piën ka ëkwanö
dhanö ni kite atir pi cik, cë
Kiricito öthöö nono abonge
tyën köp mörö."

3

Cobo cik onyo bedo ki yee

1 Un jö Galatia kara iming
unu kôman! Nga n'örögöwu?
Yam cön onwongo enyutho
niwu kanya lër kite n'eguro ki
Yecu Kiricito i kor yath aria.

2 Ëk an apenywu peny acël:
Un inwongo Tipo Naleng pi
lübö cik, onyo pi yeo köp më
Emuth na Bër na un iwinyo?

3 Un kara iming kôman?
Un icakö ki Tipo Naleng
k'Obanga ëntö kobedini
dong imitö unu tyeko ki tek
komwu?

4 Un ilimö can na pol nono?
I adyer onwongo ba obedo
më nono.

5 Obanga miöwu Tipo
Naleng ëka tio tango na pol i

kinwu piën ilübö unu cik onyo
pi yeo köp na un iwinyo?

6 I yoo acël nön, "Abraam
oye i kom Obanga, ëka ëkwanö
ën ni kite atir pi yee mërë."

7 Myero inge unu ni jö na
tye ki yee, gin ënë ëthino
k'Abraam.

8 Cöc na Leng onyutho ni
Obanga bino kwanö Erok ni
kitegi atir pi yee. Obanga
yam ötitö köp më Emuth na
Bër both Abraam cön nakun
kobo ninë ni, "Rok kibëc bino
nwongo gum piri."

9 Pi manön, jö na tye ki
yee bino nwongo gini gum
k'Abraam n'obedo ki yee.

10 Jö kibëc na jengere i Lübö
cik ëlamögi dong ökö, piën
ëcöo ni, "Cen opodh i kom jö
kibëc na ba Lübö gin na kibëc
n'ëcöo i buk më cik."

11 Kobedini köp dong
ongere ökö ni ba ëkwanö
dhanö mörö ni kite atir i nyim
Obanga pi timö gin na cik
mitö, piën ëcöo ni, "Ngat na
kite atir pi yee bino bedo na
kwö."

12 Ëntö cik ba ocung i kom
yee, piën ëcöo ni, "Ngat na
timö nakun Lübö gin na cik
mitö kibëc bino kwö."

13 Kiricito ënë yam ökökö
onu ki i cen n'opodho i kom
onu piën onu ba ëlübö cik.
Ën obino cë ölökerë ödökö
dhanö n'ëlamö nakaka onu,
piën yam ëcöo ni, "Cen myero
opodh i kom dhanö n'ëngabö
malö i wi yath."

14 Ën ökökö onu ëk gum
na yam Obanga ömïö both

Abraam myero Erok thon onwong ginĩ pĩ Yecu Kiricito. Ėk onu thon enwong Tipo Naleng na yam ěn ȳcĩkȳ pĩ yee.

Cĩk ěka gin mē Cĩkērē

¹⁵ Utmegona, ěk kono amĩ apor mē kwȳ mē karē kĩbēc. Ka jȳ ariȳ ȳcĩkērē ginĩ ĩ gin mȳrȳ na gin omoko, ngat mȳrȳ ope na dȳkĩ twȳrȳ lȳkȳ onyo mēdȳ gin mȳrȳ ĩē.

¹⁶ Obanga yam ȳcĩkērē both Abraam ěka akwarē. Cȳc na Leng ba okobo nĩ, “kĩ both ěkwaēni,” na nyutho jȳ na pol, ěntȳ okobo nĩ, “kĩ both akwaru,” na nyutho ngat acēl kēkēn na ěnē Kiricito.

¹⁷ Ngȳ na an akobo ene: Cĩk na dong obino kicen kinge mwaka 430 ba dȳkĩ twȳrȳ tȳrȳ cĩkērē n'Obanga otyeko moko cȳn ěka thon ba mĩȳ gin n'ȳcĩkȳ rwenyo.

¹⁸ Ka mĩc n'Obanga mĩȳ obedo pĩ cĩk, cē nwongo ba lȳbȳ cĩkērē mērē, ěntȳ Obanga ĩ kĩca mērē ȳmĩȳ mĩc both Abraam pĩ cĩkērē mērē.

¹⁹ Pĩngȳ ěmĩȳ cĩk dȳkĩ? Cĩk ebino ěmēdȳ ĩ kom cĩkērē ěk tȳrȳ cĩk onen ȳkȳ kanyalȳr naka wang n'akwar Abraam n'eketho cĩkērē pĩrē obino. Emalaika ěnē yam okelo cĩk cē ěmĩȳ ĩ cĩng ngat na rĩbȳ dhanȳ kanya acēl.

²⁰ Ngat na rĩbȳ dhanȳ ba mĩtērē ka ngat acēl kēkēn ěnē tye; ěntȳ Obanga tye acēl.

²¹ Cĩk dong tye ka pyem kĩ cĩkērē k'Obanga? Pathĩ kȳmanȳn, pĩēn ka onwongo ěmĩȳ cĩk na twȳrȳ mĩȳ kwȳ,

cē kwanȳ dhanȳ nĩ kite atĩr obedo pĩ lȳbȳ cĩk.

²² ěntȳ Cȳc na Leng kobo nĩ jȳ kĩbēc tye ginĩ ĩ thē lȳc mē bal, ěk gin n'onwongo ěcĩkȳ ěmĩȳ both jȳ n'oye pĩ yeegĩ ĩ kom Yecu Kiricito.

²³ Na bara yee ĩ kom Kiricito enyutho both onu, cĩk onwongo gwȳkȳ onu na calȳ emabuc, naka ĩ karē na dong enyutho nĩ onu yee.

²⁴ Kȳmanȳn, cĩk onwongo obedo gin na gwȳkȳ onu naka Kiricito obino; cē dong ěcakȳ kwanȳ onu nĩ kite onu atĩr pĩ yee.

²⁵ Kobedini dong yee ĩ kom Kiricito tye, onu ba dȳkĩ ětwȳrȳ bedo ĩ thē gwȳk mē cĩk.

Ėthĩnȳ k'Obanga

²⁶ Un kĩbēc ibedo ěthĩnȳ k'Obanga pĩ yee ĩ kom Kiricito Yecu.

²⁷ Pĩēn un kĩbēc n'onwongo ebaticawu ĩ Kiricito, iruko unu dong Kiricito calȳ bȳngȳ na nyen.

²⁸ Apokapoka ope ĩ kin Ayuda k'Arok,* ĩ kin opii ěka ngat na lȳȳrē kēnē, ĩ kin ěcwȳ ěka dhakȳ, pĩēn un kĩbēc itye unu acēl ĩ Kiricito Yecu.

²⁹ Ka un ibedo jȳ ka Kiricito, cē un dong ibedo unu ěthĩnȳ k'Abraam na bino leo gin na yam Obanga ȳcĩkȳ both Abraam.

4

¹ Gin na an atye ka kobo ěnē nĩ alee jami ka pod obedo athĩn, bedo na rȳm arȳma k'opii, kadĩ bed ěn obedo won jami kĩbēc.

* 3:28 Arok obedo dhanȳ mē Grecia.

² Ën bedo i the löc ka jö na gwökö ën ëka edite na gwökö jami naka ka karë n'apap mërë öcükö örömö.

³ Man ënë kite n'obedo ködë i kom onu, i karë na onu pod ebedo calö ëthïnö, onu onwongo etye calö opii na tye i the twër më lobo ni.

⁴ Ëntö ka karë n'ëcükö kikome örömö, Obanga obino ooro Wode na dhakö önywölö ëka ökwö i the cük,

⁵ më kökö jö n'onwongo tye i the cük, ëk ëlök onu ëdök ëthïnö k'Obanga ki twër n'örömö.

⁶ Kobedini kite na un dong ibedo ëthïnö k'Obanga, ënë ömïö Obanga ooro Tipo ka Wode i cwinywu na kok ni, "Aba, Apap."

⁷ Pi manön un ba dök i ibedo unu opii. Un ibedo ëthïnö k'Obanga, ëka ebino miöwu gin na ën öcükö.

Par ka Paulo pi jö Galatia

⁸ I karë na un bara ingeo Obanga, onwongo ibedo unu opii ka gin mökö na ba obedo gini obanga kikome.

⁹ Ëntö kobedini dong un ingeo Obanga—onyo ni Obanga dong ngeowu—pingö un dök i mitö dök cen i opii më bedo i the twër më lobo ni na görü ëka na piny ölöög? İmitö unu dök më bedo opiigi dök?

¹⁰ Un iketho cwinywu më kwero ninö mökö, dwe, karë na papath, ëka mwaka.

¹¹ An atye ki lworö rwök ni ticna kibëc na an atio pirwu onwongo obedo më nono.

¹² Utmegona, an akwaöwu ni ibed unu calö an, piën an

dong adökö calö un. Un ba itimö gin mörö na rac i koma.

¹³ Kite na un ingeo ni onwongo obedo pi lith koma, ënë ömïö an acakö titö niwu Emuth na Bër.

¹⁴ Un ba ibino icaa onyo ikwëra unu kad i bed lith koma onwongo obedo atëmatëma bothwu, ëntö ijöla unu na bër na calö an onwongo abedo malaika k'Obanga, onyo na calö an onwongo abedo Kiricito Yecu kikome.

¹⁵ Ngö n'öbalö yom cwinywu kibëc n'onwongo itye unu ködë? An arömö miö caden ni, ka onwongo twërë, onwongo myero igol wangwu ökö ëka imi unu botha.

¹⁶ An dong adökö langöwu piën an akobo niwu köp adyer?

¹⁷ Jö nökenë ca tëmö gini ki tük më lököwu, ëntö thamagi rac. Gin na gin mitö ënë ni ilökërë unu ökö ki botha ëk icak unu winyogi.

¹⁸ Ka ngat mörö tye ki miti më timö gin na bër bothwu, manön kibëc bër, ëntö myero ötim gini i karë kibëc, pathi ka an atye kodwu këkën.

¹⁹ Ëthïnöna më amara, pod dök i atye ka dangö arem kodwu calö dhakö na dangö arem i karë më nywöl naka ka Kiricito obedo na tye rwök i kwöwu.

²⁰ An onwongo amitö ni kono abin abed bothwu kobedini ëk aniang i kom gin na myero atwak bothwu, piën thama i komwu dong ocungo wia ökö!

Apor k'Aga ëka Cara

21 Un jö na mitö nĩ cĩk ölöowu, un ba ingeo ngö na cĩk kobo?

22 Piën ëcöö nĩ Abraam onwongo tye k'awope ariö, acël obedo wod ka dhakö n'onwongo obedo opii, ëka acël wod ka dhakö na ba obedo opii.

23 Wod ka dhakö n'onwongo obedo opii ënywölö i kite më kom; ëntö wod ka dhakö na ba obedo opii ënywölö na calö adwogi më cĩkërë n'Obanga öcĩkö.

24 Man ërömö nĩang ië na calö carolok, mon ariö nĩ nyutho cĩkërë ariö. Cĩkërë acël öya kĩ i wi kidi Cinai, önywölö ëthĩnö na bino bedo gĩnĩ opii: Dhakö ni ënë Aga.

25 Kobedini Aga cung pĩ kidi Cinai na tye i Arabia na röm aröma kĩ Jerucalem më karë ni piën tye i opii kanya acël k'ëthĩnö mërë.

26 Ëntö dhakö nökënë ca cung pĩ Jerucalem na tye i polo; ën löörë kënë ëka ën ënë obedo aya onu.

27 Piën ëcöö nĩ:
 "Bed kĩ yom cwiny, in dhakö
 nĩ bedo alür,
 na ba önywölö ëthĩnö
 mörö;
 red kĩ yom cwiny rwök,
 in n'arem më nywöl ba
 ogoi;
 piën ëthĩnö ka dhakö na
 cwörë öwëkö pol
 na löö ëthĩnö ka dhakö na
 tye kĩ cwörë."

28 Utmegona, un ibedo ëthĩnö më cĩkërë k'Obanga, na calö Icaika.

29 I karë nön, athĩn n'ënywölö i kite më kom obedo yelo athĩn n'ënywölö pĩ tükö ka Tipo k'Obanga, ëka röm aröma thon kobedini.

30 Ëntö ngö na Cöc na Leng kobo? "Ryëm dhakö n'obedo opii ökö kĩ wode, piën wode ba bino leeno jami kanya acël kĩ wod ka dhakö na ba obedo opii."

31 Pĩ manön, utmegona, onu ba ebedo ëthĩnö ka dhakö n'obedo opii, ëntö ëthĩnö ka dhakö na ba obedo opii.

5*Kuc i Kiricito*

1 Onu dong ebedo jö më kuc piën Kiricito otyeko gönyö onu dong ökö kĩ i opii. Cung unu na tük, ëka kür idök unu i opii më cĩk dökĩ.

2 Winy unu köpna, an, Paulo, kobedini akobo bothwu nĩ: Ka imiö ëliröwu, cë Kiricito bino bedo gin mörö na köny mërë ope bothwu.

3 An anwö köpna dökĩ both dhanö acëlacël na miö ëlirë nĩ ën dong tye kĩ banya më lübö cĩk kibëc.

4 Un jö na mitö nĩ ëkwanwu nĩ kitewu atir pĩ lübö cĩk, un dong ityeko pokere ökö kenwu kĩ both Kiricito; inyikö unu ökö kĩ cecen kĩ kom kica k'Obanga.

5 Pĩ Tipo Naleng, onu etye kĩ gen na thwönë rwök më nwongo kite n'atir n'ëmiö pĩ yee.

6 Piën i Kiricito Yecu, lirë onyo bedo abonge lirë ope kĩ köny mörö. Gin na könyö këkën ënë yee na tio kĩ mar.

⁷ Un onwongo itye ka ngwëc na bër. Nga n'öjükwu më Lübö köp më adyer?

⁸ Ëka pwony na calö man ba öya kî both Obanga n'ocwodowu.

⁹ Pwony më twodo ni cal kî thöbî na tîdî mörö na yenyo mökö ogati kibëc.

¹⁰ An atye kî gen i Rwoth nî thamawu ba bino pokere kî mëga. Ngat na tye ka miöwu dönyö i arubaruba, Obanga bino pwodo kadî bed ën nga.

¹¹ Utmegona, ka an onwongo pod atitö niwu köp më lirë, pîngö dökî pod eketho ayela i koma? Köp na makö yath ariä onwongo ba dökî römö bedo pëkö, ka an atitö nî lirë bër.

¹² An onwongo athamö nî ka twërë jö nön na tye ka rubowu kî köp më lirë myero ömëdërë gîni anyim ëka opudhere gîni kën-gî.

¹³ Utmegona, un yam ecwodowu më bedo kî kuc. Ëntö kür dök ilök unu kuc na mewu obed më cobo miti më kwö më anywöli. Nakaka timö kömanön, myero dhanö acëlacël ömîrë më könyö awodhe kî mar.

¹⁴ Piën cîk kibëc ëribögi ökö i köp acël këkën nî, "Mar awodhi na calö imarö komi keni."

¹⁵ Ëntö ka ikarë unu calö leeni më thim, cë myero igwökërë unu ëk kür ithum unu ökö kenwu.

Tipo Naleng ëka kite ka dhanö

¹⁶ Gin na an akobo niwu ene, müi unu Tipo Naleng

ötëlwu, ëk kür icob unu mitiwu më kwö më anywöli.

¹⁷ Piën miti më kwö më anywöli pyem kî miti ka Tipo Naleng, ëka miti ka Tipo Naleng pyem kî miti më kwö më anywöli. Gîn ariö ni dagërë gîni, manön ënë gin na jüköwu më timö gin na un imitö.

¹⁸ Ëntö ka Tipo Naleng ënë tye ka tëlöwu, un ba itye i the cîk.

¹⁹ Tic më miti më kwö më anywöli nen ökö kanya leng. Gîn ene: tim më ölyang, carö, tarwang,

²⁰ wörö cal jwogi, tic më jwöjwök, adagë, dhaa, nyeko, akëmö, larö dito, pyem, apokapoka,

²¹ woro, mërö, cem më yom cwiny na rac, kî mökö nökënë na calö manön gîni. Pod dökî aciköwu na tæk, kite na calö aciköwu cön, nî jö na timö koth jami na calö man gîni, ker k'Obanga ba bino bedo mëgi.

²² Ëntö nyig na nyak pî Tipo Naleng ene: Mar, yom cwiny, kuc, diö cwiny, kîca, bër, gen,

²³ mwolo, ëka gwökërë kën. Cîk mörö ope na kwërö jami na calö man gîni.

²⁴ Jö n'obedo gîni jö ka Kiricito Yecu otyeko gîni guro miti më kwö më anywöli kî kite mërë kibëc i kor yath ariä.

²⁵ Tipo Naleng ömiö onu kwö, cë onu myero ewothu nakun ëlübö ën.

²⁶ Onu myero kür ebed k'awaka, kür ebed nyuthere rwök both ewodh onu, ëka kür ebed kî nyeko i kin onu.

6

Timö gin na bër both jö kibëc

¹ Utmegona, ka cë ëmakö dhanö mörö timö bal, un jö na Tipo Naleng tëlöwu myero iköny unu ën ëk odwog i yoo n'atir, nakun ikönyö unu ën ki cwiny më mwolo. Ëntö myero igwökërë unu ëk un thon kür ëtëmwu.

² Ting unu pëkö k'ewodhwu, manön ënë bino miöwu icobo cik ka Kiricito.

³ Ka dhanö mörö thamö ni ën pirë tæk ëlöö jö nököënë, nakun i adyer nwongo ën pirë ba tæk, nwongo ën bwölërë këñë.

⁴ Dhanö acëlacël myero önën tic mërë këñë ka bër. Manön miö tyën köp më wakërë mërë bedo pi tic mërë kikome na ën otio, na ba dök poro ki tic ka ngat mörö nököënë,

⁵ piën dhanö acëlacël tye ki yëc mërë na myero oting.

⁶ Dhanö n'etye ka pwonyo ki köp i kom Kiricito myero önywak jami kibëc na bëcö na ën tye ködë k'apwony mërë.

⁷ Kür iwëk ëbwöluwu: Obanga ba etuko ködë. Gin na dhanö öcwö ëñë ën thon bino kaö.

⁸ Ngat n'öcwö kodhi mërë i pwodho më miti më kwö më anywöli, gin na ën bino kaö ki ië ëñë thoö, ëntö ngat n'öcwö kodhi mërë i pwodho ka Tipo Naleng, gin na ën bino kaö ki ië ëñë kwö na ba thum.

⁹ Kür myero onu edher më timö gin na bër, piën ka karë örömö, onu ebino kaö kac ka onu ba edhero.

¹⁰ Dong pi manön kite na onu pod etye ki karë, onu myero ëtim gin na bër both jö kibëc, na löö kibëc myero onu etii both utmegogo onu n'oye gini Kiricito.

Cik ka Paulo më ajiki

¹¹ Un itwëro nënö nyukuta na thwon na an atye ka cöönö ki cinga kikome.

¹² Jö nonu na tye ka tëmö më diöwu ni myero ilirë unu, obedo gini jö na mitö ni gin enen na bër both jö nököënë. Tyën köp na miögi timö ëñë më jükö kür eketh ayela i komgi pi yath aria ka Kiricito.

¹³ Naka thon jö n'ëlirogö ba lübö gini cik, ëntö gin mitö ni ëliwu ëk ëwakërë gini pi lirë më komwu.

¹⁴ Ëntö an ba amitö ni awakara pi gin mörö, kono pi yath aria ka Rwoth onu Yecu Kiricito, ki kubotha lobo kibëc dong eguro ökö i kör yath aria, ëka an kikoma thon egura ökö i kom lobo pi yath aria.

¹⁵ Piën ka ngat mörö ëliro onyo ba ëliro, manön ba obedo gin mörö na pirë tæk; gin na pirë tæk ëñë më bedo cwec na nyen.

¹⁶ Kuc ki kica obed i kom jö na lübö pwony ni, ëka both jö k'Obanga kibëc.

¹⁷ Cakërë kobedini cidhö ködë anyim, an ba amitö ni ngat mörö oyela, piën an atye ki poo na dong eketho i koma na nyutho ni an abedo opii ka Yecu.

¹⁸ Utmegona më amara, kica ka Rwoth onu Yecu Kiricito obed kodwu. Amën.

Waraga na Paulo öcöö both Jö Epeco

Köp na tye i buk ka jö Epeco

Më acël, waraga ka Paulo both jö Epeco makö köp më “Yüb k'Obanga na ën bino cobo ka karë örömö, ënë më cökö jami kibëc na tye i polo ëka i wi lobo, më rïbögi ökö kanya acël i Kiricito” (Epeco 1:10). Obedo thon köp both jö k'Obanga kür öwëk gïni yüb na pïrë tèk ni pï rïbërë ka jö kibëc i bedo acël i Kiricito Yecu.

İ cöc më acël na tye i waraga ka Paulo both jö Epeco, ngat n'öcöö oketho wi köp më rïbërë nakun twakö kite n'Obanga Apap öyërö ki jögë, kite n'ëtïmö nïgi kïca ëka ëgönyögï ki i kom balgi nakun wok ki both Wode Yecu Kiricito, ëka kite na cïkërë na dit k'Obanga na Tipo Naleng omoko.

İ köp më ariö Paulo okobo both jö na kwanö më kwö i yoo na miö bedogï acël i Kiricito twërö bedo adyer i kwögï kanya acël.

İ carolok mërë na pol nyutho bedo acël ka jö k'Obanga i rïbërë ki Kiricito: jö n'oye Kiricito cal ki kom, ki Kiricito na calö awie; onyo calö gedo, ki Kiricito na calö kidi më gwïc; onyo calö dhakö, ki Kiricito na calö cwörë. Jami kibëc nen i tar më mar ka Kiricito, tyër, timö kïca, ëka bedo na leng.

Moth n'öya ki both Paulo

¹ Waraga ni öya ki both Paulo n'obedo akwëna ka Kiricito Yecu pi miti k'Obanga.

Both jö k'Obanga na tye i Epeco, na gïn ënë jö na genere i kwögï kanya acël ki Kiricito Yecu:

² An alëgö Obanga Apap onu ëka Rwoth Yecu Kiricito ömïiwu ibed unu ki kïca ëka kuc.

Gum më tipo na tye i Kiricito

³ Eru ëmïi pak both Obanga ëka Apap ka Rwoth onu Yecu Kiricito, n'ömïö onu gum kibëc më tipo na tye i polo i Kiricito.

⁴ Ën öyërö onu cön i Kiricito na pod bara öcakö cweo lobo, ëk onu ebed jö na leng i nyime abonge bal mörö i kom onu. Pï mar mërë,

⁵ Obanga ki miti mërë kënë onwongo dong öyübö cön ni onu myero ebed ëthinö mërë pï tic na Yecu Kiricito otio.

⁶ Eru ëmïi pak both Obanga pï kïca mërë më dheo na dit, na ën ömïö onu nono i Kiricito na ën marö.

⁷ Pï remo ka Kiricito Yecu, etyeko kökö onu ökö, ëtimö kïca i kom bal onu ökö, na lübërë ki lönyö më kïca k'Obanga na dit

⁸ na ën ömïö onu na thwönë i ryëkö mërë kibëc ëka ki nïang.

⁹ Obanga ötimö man i karë na ën otuco müng më miti mërë both onu, nakun lübö

yüb mërë na bër na ën onwongo öyübö mē cobo i Kiricito.

¹⁰ Yüb k'Obanga na ën bino cobo ka karë örömö, ënë mē cökö jami kibëc na tye i polo ëka i wi lobo, mē ribögï ökö kanya acël i Kiricito.

¹¹ Jami kibëc timërë na lübërë kī yüb k'Obanga ëka thama mërë. Obanga öyörö onu mē bedo jögë i Kiricito nakun ën onwongo dong öyübö anaka kī i acaki

¹² ëk wan, n'onwongo ëcakö bedo kī gen i kom Kiricito, myero ëmii pak ëka dheo both Obanga.

¹³ Kiricito thon öyöröwu mē bedo jö k'Obanga i karë na un iwinyo köp adyer, Emuth na Bër n'okelo niwu larë. Un iye Kiricito, ëka ënë ömïö ëmïöwu Tipo Naleng n'onwongo Obanga öcïkö pïrë cön ëk obed na calö anyuth mërë n'ëmwönö i komwu,

¹⁴ na ënë gin n'ejengo na nyutho nī onu ebino nwongo gin na kibëc n'Obanga öyübërë mē mïö onu i karë n'Obanga bino kök jögë—na bino mïö jii pakö dheo mërë.

Lëga ka Paulo

¹⁵ Pī tyën köp ni, anaka an awinyo köp i kom yeewu i Rwoth Yecu ëka pī mar na un imarö kī jö k'Obanga kibëc,

¹⁶ an ba awëkö mē mïö pwöc both Obanga pïrwu, nakun apo pïrwu i lëgana.

¹⁷ An alëgö nī Obanga ka Rwoth onu Yecu Kiricito, Obanga mē dheo, myero ömïöwu Tipo Naleng mē ryëkö

ëka onyuth niwu Obanga ëk inge unu ën na bër rwök.

¹⁸ An thon alëgö nī ömëny thamawu ëk inge unu gen na ën ocwodowu ië, kit lönyö ëka dheo na thwönë na ën mïö both jögë ëk obed mëgi.

¹⁹ An thon alëgö nī iniang unu kite na tükö mërë na dit tio ködë i kom onu jö n'oye Yecu. Tükö ni na tio i kom onu röm kī tic na dit mē twër na ën tye ködë

²⁰ n'ocero Kiricito kī kin jö n'öthöö ëka ömïö ën obedo i nget cingë mē kucem i polo.

²¹ Ën dong tye malö i polo, löö ëlök kibëc mē polo, twërö, tükö, ëka nyiing kibëc n'ëcakö, pathi i lobo mē karë ni kékën ëntö thon i lobo mē karë na tye ka bino.

²² Obanga oketho jami kibëc i thë twër ka Kiricito ëk ölöö, ëka ömïö ën both jö n'oye Kiricito na calö wic nakun löö jami kibëc.

²³ Jö n'oye Kiricito obedo gini kom Kiricito, na mïö jö n'oye pong na bër, nakun Kiricito thon pong i jami kibëc.

2

İ Kiricito jö n'öthöö dökö jö na kwö

¹ İ karë n'opoth un onwongo ibedo calö jö n'öthöö pī türö cïk ëka balwu.

² İ karë ca onwongo un ilübö yodhi na reco mē lobo ni, nakun iwinyo unu köp ka ngat na rac na löö twër mökö na tye malö i yamö, na ënë cwiny na kobedini tye ka tic i cwiny jö na ba mïtö winyo köp k'Obanga.

³ Onu kibëc onwongo ëröm ki jö nön i lübö miti më kwö më anywöli, nakun ecobo miti më kom onu ki gin na onu ëthamö. I kite na yam onu etye ködë, akëmö k'Obanga onwongo myero opodh i kom onu calö jö nökenë kibëc.

⁴ Ëntö Obanga obedo alönyö i kica mërë, mar na ën ömarö ki onu ködë dit rwök,

⁵ kadï bed nï onu ëdökö jö n'öthöö ökö pï türö cik mërë, ën ömiö onu kwö kanya acël ki Kiricito—obedo pï kica k'Obanga ënë ömiö ilarë unu.

⁶ Obanga ocero onu ki i thöo ki Kiricito, ëka ömiö onu kabedo më bedo kanya acël ki Kiricito Yecu i polo.

⁷ Obanga ötimö jami ni kibëc ëk enyuth i karë kibëc na tye anyim lönyö mërë na thwönë na ba pimere më kica n'onen i mar mërë both onu na Kiricito Yecu timö nï onu.

⁸ Piën pï kica mërë ömiö Obanga ölaröwu pï yeewu—ëka man ba ötimërë pï tic mörö na un itimö, manön obedo mic k'Obanga—

⁹ pathï pï tic na dhanö timö, ëk kür ömii ngat mörö öwakërë.

¹⁰ Onu ebedo gin n'Obanga otio, ën ocweo onu i Kiricito Yecu ëk ebed jö na tio tic na bëcö na ën yam öyübö cön nï ëk onu ëtim.

Bedo acël i Kiricito

¹¹ Pï manön, po nï un cön onwongo ibedo unu Erok i kite n'ënywölöwu ködë ëka Eyuda cwodowu nï “jö na ba ëlirö,” nakun gin cwodere

kën-gï nï “jö n'ëlirö” (na cing dhanö ënë ötimö i komgi)—

¹² po unu nï i karë nön un onwongo ipokere ökö ki both Kiricito. Un onwongo ëkööwu ökö ki i kom jö Icarael, ba ñnywakö unu cikërë k'Obanga ëka ki gin na kibëc na ën öcikö nï ebino timö pï jögë. Ibedo unu i lobo ni abonge gen ëka na ba ingeo unu Obanga.

¹³ Ëntö kobedini i Kiricito Yecu un n'onwongo itye unu na bor k'Obanga, ekelowu dong ökö na cwök pï remo ka Kiricito.

¹⁴ Ën kikome okelo kuc i kin jö ariö, ömiöwa kodwu dong etye acël, ëka ën ötürö cël më gero n'opoko onu.

¹⁵ Pï kelo kuc, ën öjwaö cik ka Muca ökö ki cik mërë kibëc. Ën ötimö man ëk eketh jö ariö obed rok acël na nyen n'örübërë kanya acël i ën.

¹⁶ Pï thöo mërë i kor yath ariä, Kiricito odwongo jö ariö both Obanga i kom acël, ömiö adagë ojik ökö.

¹⁷ Kiricito obino ötitö köp më kuc bothwu un jö n'onwongo itye unu na bor ki both Obanga ëka both jö n'onwongo tye na cwök.

¹⁸ Pï Kiricito onu kibëc etyeko yabö nï onu yoo më thuno both Apap ki Tipo Naleng acël.

¹⁹ Kobedini dong un ba ibedo erok onyo wele, ëntö un ibedo jö më pacö acël ki jö k'Obanga ëka ibedo unu jö më ödë.

²⁰ Un dong ical ki gedo n'ëgërö, n'acaki thërë obedo ëkwëna ëka edwarpïny, ki

Kiricito Yecu kikome na calö kidi më gwic.

²¹ Gedo ni kibëc okubere kanya acël i Kiricito ëka tye ka döngö më bedo öt k'Obanga na leng pï Rwoth.

²² Kiricito thon tye ka gëröwu kanya acël i kome, ëk ibed unu kanya Tipo k'Obanga bedo ië.

3

Tic ka Paulo pï Erok

¹ Pï köp ni, an Paulo na an abedo amabuc ka Kiricito Yecu pïrwu, un Erok—

² Adyer iwinyo unu kite n'Obanga ömïa më tio tic më kica mërë pïrwu,

³ dök thon kite na ën onyutho nïna müng mërë, na calö atyeko cöönö pïrë na cecek.

⁴ Ka ikwanö unu ngö na an acöö, cë un ibino nïang na bër kite na an anïang kï müng i kom Kiricito ködë.

⁵ I karë n'opoth anged, Obanga ba onyutho müng ni both dhanö, ëntö kobedini pï Tipo Naleng Obanga onyutho both ëkwëna mërë na leng ëka edwarpïny.

⁶ Müng ni ënë nï pï Emuth na Bër, Erok ödökö gïni dong jö na leo lönyö k'Obanga kanya acël k'Eyuda, ödökö gïni dul kom acël ködgï, ëka gïn thon nywakö cikërë n'Obanga öcikërë ködë i Kiricito Yecu.

⁷ An adökö atic më Emuth na Bër ni pï mic më kica k'Obanga n'ëmïa pï tic më tükö mërë.

⁸ Kadï bed nï an pïra ba tük rwök kï kin jö k'Obanga kibëc,

kica ni onwongo ëmïa më titö Emuth na Bër both Erok pï lönyö na Kiricito müö na ba ërömö pimo,

⁹ ëka më müö jö kibëc ngeo yüb më müng k'Obanga, n'onwongo Obanga n'ocweo jami kibëc ökanö pï karë n'opoth anged.

¹⁰ Miti k'Obanga i köp ni kibëc onwongo mitö tic kï jö n'oye Kiricito më müö ëlöc ëka wegi twër kibëc na tye i polo ngeo ryëkö k'Obanga na kothe papath.

¹¹ Obanga ötimö man na lübërë kï yüb mërë na ba thum na ën ömïö ocobere i Kiricito Yecu Rwoth onu.

¹² Pï Kiricito kobedini dong ën ömïö onu diö cwiny ëka tük cwiny piën onu dong ëtwërö bino both Obanga pï yee.

¹³ Pï manön an alëgö nï kür idwök unu cwinywu cen nï piën an atye ka limö can pïrwu, man kibëc obedo më miöwu dheo.

Lëga pï jö Epeco

¹⁴ Pï tyën köp ni an arumo cönga i nyim Apap,

¹⁵ na ënë Acwec më jami kibëc na tye i polo ëka i lobo.

¹⁶ An alëgö both Obanga ëk kï i lönyö mërë më dheo ömïiwu twër ibed unu na tük i cwinywu pï Tipo mërë,

¹⁷ ëk Kiricito obed i iwu piën iyee unu ën. An alëgö nï Obanga ömïi icung unu na tük i mar.

¹⁸ Ibed unu kï tükö më nïang kanya acël kï jö k'Obanga kibëc, kite na mar ka Kiricito pï onu lac ködë, bor ködë,

ödöngö ködë malö, ëka kite na thuth ködë.

¹⁹ An amitö nĩ inge unu mar ka Kiricito na löö ngec kibëc —ëka ipong unu i gin mörö kibëc n'opong i Obanga.

²⁰ Dheo kibëc obed both Obanga, na ënë twërö tio tic na thwönë rwök, na löö gin na onu ëtwërö kwaö pürë onyo ketho thama onu ië, pi tükö mërë na tye ka tic i kom onu.

²¹ Dheo obed both Obanga naka naka i Kiricito Yecu ëka ki jö n'oye Kiricito më wang rok kibëc! Amën.

4

Nöthërë kanya acël i kom Kiricito

¹ Pi manön an na calö amabuc pi Rwoth, an akwaöwu nĩ ilüb unu kit kwö n'opore na rwatërë ki cwodo na yam ecwodowu ië.

² Bed unu ki wörö ëka ki mwolo i kom jö nököñë; ëka ibed unu jö na dangö gin na kibëc na balö cwiny dhanö, nakun ngat acëlacël diö cwinye i kom awodhe ki mar.

³ Tĩm unu tük më gwökö ribërë na Tipo Naleng ömïöwu ëk ibed unu i kuc na tweowu kanya acël.

⁴ Kom tye acël ëka Tipo k'Obanga tye acël —kite na gen thon tye acël n'Obanga ocwodowu ië—

⁵ Rwoth tye acël, yee tye acël, batica tye acël,

⁶ Obanga tye acël ëka Apap ka jö kibëc. Ën löö jami kibëc, tio i jami kibëc, ëka tye i jami kibëc.

⁷ Ëntö ngat acëlacël i kin onu onwongo mĩc më kica, n'opore ki mĩc na Kiricito ömïö bothe.

⁸ Manön ënë ömïö Cöc na Leng kobo nĩ:

“İ karë na ën öidhö ködë malö, ën otero opii na pol
ëka ömïö mĩc gini both jii.”

⁹ (Tyën köp nĩ “öidhö malö” gönyö ningö? Gönyö nĩ ën thon obino piny i lobo.

¹⁰ Ngat n'obino piny ën acël nön ënë öidhö malö kanya bor i nge polo kibëc, ëk epong jami kibëc.)

¹¹ Mĩc na Kiricito ömïö gin ene: ömïö jö mökö më bedo ëkwëna, mökö më bedo edwarpiny, mökö më bedo jö na titö köp k'Obanga, jö mökö më bedo ëkwath ëka epwonye.
¹² Ticgi obedo më yübö jö k'Obanga i ticgi më könyö jii ëka më gërö jö n'oye Kiricito,
¹³ naka ka onu kibëc ëdökö acël i yee onu ëka i ngeo Wod k'Obanga, naka ka onu ëdökö jö n'otengo, nwongo ëdöngö na röm ki Kiricito, ëka onu ebino bedo calö ën.

¹⁴ Cë mïö onu ba dökĩ ebedo calö ëthĩnö, na pii na tataga tatago yeegi, jö na wëkö yamö më pwony na papath lökögi, ryëkö ka jö ëka yübgĩ më twodo na ba dökĩ mïögi cacapa.

¹⁵ Nakaka manön, onu myero ëtwak köp atir ki mar, onu myero ëdöng i yodhi kibëc ëka ebed calö Kiricito, na ënë obedo awi jö n'oye Kiricito.

¹⁶ Ënë obedo wic, dul kom kibëc ribërë gini i kome ëka

kubere gĩnĩ kanya acēlĩ wang romo kibēc na tye iē. Cē ka dul acēlacēl tye ka tio tic mēre kakarē, miō kom dōngō na bēr kī mar.

Kwō na nyen i Kiricito

¹⁷ An akobo niwu kī twēr na Rwoth ōmīa nī kūr myero dōkī imēdērē unu mē bedo kī koth kwō na jō na ba ngeo Obanga bedo kōdē, i thamagī na kōny mēre ope.

¹⁸ Thamagī ōnyōbērē dong ōkō, ba dōkī twērō nīang gĩnĩ. Gĩn opokere ōkō kī kom kwō n'Obanga miō pī kwia pīny n'obino nīgī pī cwinygī n'ōdōkō na nwang.

¹⁹ Gĩn ba dōkī parō gin mōrō, gĩn ōmīrē kēn-gī i tīm mē tarwang ēka thon owor gĩnĩ rwōk mē tīmō koth tīm mōkō na ba bēr.

²⁰ Ēntō man ba obedo kite n'onwongo epwonyowu kōdē kī kōp i kom Kiricito.

²¹ Adyer iwinyo unu kōp i kome ēka na calō ēlūbkōrē epwonyowu kī kōp adyer na tye i Yecu.

²² Koth kwōwu na cōn na yam ikwō unu kōdē, myero iwēk unu dong ōkō. Koth kwō nōn ōbal dong ōkō pī miti na reco n'ōbwōlōwu.

²³ Wēk unu Obanga dong ōlōk thamawu mē cwiny obed na nyen,

²⁴ ēka iruk unu kom na nyen, n'ecweo mē bedo calō Obanga i adyer mē kite atīr ēka na leng.

²⁵ Pī manōn ngat acēlacēl myero ōwēk kōp mē twodo ēka ōtwak kōp atīr both

awodhe, piēn onu kibēc ebeto jō mē dul kom acēl.

²⁶ “Ka akēmō ōmakōwu, kūr ipodh unu i bal.” Kūr imīi unu ceng ōdōny nakun akēmō pod ōmakōwu,

²⁷ ēka kūr imīi unu karē both Catan.

²⁸ Ngat n'obedo ka kwalō jami ka jīi myero ōwēk kwo ōkō ēka ōcak tio tic mē tīmō gin mōrō na bēr kī cīngē, ēk onwong gin mōrō mē kōnyō kī jō nōkēnē na mītō kōny.

²⁹ Kūr imīi unu kōp na rac odonyi kī i dhōwu, ēntō twak unu kōp na bēcō kēkēn na kōnyō mē dōngō jō nōkēnē na lūbērē kī gin na mītērē, ēk jō na winyo kōpwu onwong kōny kī iē.

³⁰ Kūr imīi unu Tipo Naleng k'Obanga okum, n'ēmīōwu ēk obed calō anēn mēre n'ēmwōnō i komwu pī kūrō nīnō mē kōkōwu.

³¹ Wēk unu dong bedo kī kēc cwiny, wang ic, akēmō, dha i wi jō nōkēnē, ayeny, ēka rac cwiny kibēc.

³² Nakaka manōn, bed unu jō na tīmō kīca both ngat acēlacēl kī cwiny na bēr, tīm unu kīca i kinwu kenwu kite n'Obanga ōtīmō niwu kīca i Kiricito.

5

¹ Lūb unu kite k'Obanga, piēn onu ebeto ēthīnō na ēn marō.

² Bed unu nakun ilūbō unu yoo mē mar, na calō Kiricito ōmarō onu, cē ōmīrē kēnē pī onu na calō tyēr n'ēwangō na ngwece kur both Obanga.

3 Dong pī manōn tīm mē ölyang, onyo tīm mōkō mē carō carō, onyo woro mē līm myero kūr ekob i kinwu, piēn man ēnē tīm na ba opore pī jō k'Obanga na leng.

4 Ba bër niwu mē twakō köp mōkō mē lewic, twak mōkō mē mingo onyo twakō köp mē arath, kūr myero thon owinyere bothwu, ëntō thwara imīi unu pwōc both Obanga.

5 Un inīang na bër nī ngat mörö ope i kin jō n'obedo jō ölyang, jō na tīmō tīm mē carō carō, onyo jō n'owor i kom jami—koth dhanō ni obedo awör cal jwogi—na ba bino nwongo dul mörö mē bedo mēgē i ker ka Meciya ēka mē k'Obanga.

6 Kūr iye unu ngat mörö öbwölwu kī köp mōkō na thërē ope, piēn akēmō k'Obanga bino i kom jō na ba winyo köp mērē pī tīmgi nonu.

7 Pī manōn kūr iribërē unu ködgi.

8 Un onwongo cōn itye unu i pīny na cöl, ëntō kobedini un dong itye unu i pīny na tar i Rwoth. Bed unu calō ëthīnō mē tar

9 (piēn nyig n'önyak pī tar nen ökö i gin na kibēc na tye na bër, na kite atir ēka adyer)

10 ēka itēm unu mē pwonyo ngō na yomo cwiny Rwoth.

11 Kūr iribërē unu i tic mörö kibēc mē pīny na cöl na ba kōnyō, ëntō thwara ituc unu tic nonu ökö kanyalër.

12 Piēn obedo mē lewic thon mē twak i kom jami na jō na ba winyo köp tīmō gīnī i müng.

13 Gin mörö na tar onyutho nen ökö kanya leng,

14 piēn tar ēnē miō jami kibēc nen. Man ēnē ömīō ekobo nī:

“Coo ökö, in ngat inīnō, cer ökö kī i kin jō n'öthöō, cē Kiricito bino mēnyōni.”

15 Gwökërē unu, i kite na un i kwō ködē—kūr ibed unu calō jō na kwia pīny, ëntō bed unu calō jō na ryäk.

16 Tii unu kī caa n'onen na bër, piēn man ēnē karē mē tīm na rāc.

17 Pī manōn kūr ibed unu jō na mīng, ëntō tēm unu mē nīang i kom gin na Rwoth mitō nī un itīm.

18 Kūr imër unu kī köngö ölok na kelo tīm mē carō. Nakaka manōn, wēk unu Tipo Naleng opong i cwinywu,

19 nakun itwak unu i kinwu kēkēnwu kī köp mē jabuli, wer ēka kī wer mē cwiny. Wer unu wer mē pakō Rwoth i cwinywu.

20 Mīi unu pwōc both Obanga Apap i karē kibēc pī jami kibēc i nyīng Rwoth onu Yecu Kiricito.

21 Mīrē unu kēkēnwu i thē löc ka jō nōkēnē, ngat man both awodhe, pī wörö Kiricito.

Mon ēka cwō

22 Un mon, mīrē unu kenwu i thē löc ka cwōwu, na calō imirē unu kenwu both Rwoth.

23 Piēn ecwō ēnē obedo awi dhakō kite na Kiricito obedo awi jō n'oye ēn, na gīn ēnē kome, ēka Kiricito obedo alar ka jō n'oye ēn.

24 Kite na jō n'oye Kiricito mīrē gīnī i thē löc ka Kiricito,

mon thon myero ömire gini i
thë löc ka cwögi i jami kibëc.

²⁵ Un cwö, mar unu monwu
kite na Kiricito ömarö ki jö
n'oye ën ëka ömïö kwö mërë
pïrgi,

²⁶ ëk ëlönygi obed na leng,
kinge na dong ölwökögi ki pii
ëka ki köp,

²⁷ ëk ekel jö n'oye ën i ny-
ime na calö nyakö n'ëyübö
më anyöma, na poo mörö
ope i kome onyo na teriny-
ime öjüjunga onyo gin mörö
nökënë na rac, ëntö obed na
leng na bal mörö ope i kome.

²⁸ I yoo acël nön, cwö myero
ömar mon-gi kite na gin marö
ki komgi kën-gi. Ngat na
marö dhakö mërë nwongo
marö kome kënë.

²⁹ Ngat mörö ope na dag
kome kënë, ëntö pidhö ki cem
ëka gwökö, kite na Kiricito
thon gwökö ëka pidhö ki jö
n'oye ën,

³⁰ piën onu ebedo dul kom
Kiricito.

³¹ Kite n'ëcöo ködë i Cöc
na Leng ni: "Pi tyën köp ni
ëcwö bino wëkö apap mërë
ëka aya mërë, cë ribërë ki
dhakö mërë, ëka jö ariö bino
dökö kom acël."

³² Man obedo müng na dit—
ëntö an atye ka twak i kom
Kiricito ëka ki jö n'oye ën.

³³ Pi manön, ëcwö acëlacël
i kinwu myero thon ömar
dhakö mërë kite na ën marö
ki kome kënë ëka dhakö
myero öwör cwörë.

¹ Un ëthinö, winy unu eny-
odowu i Rwoth, piën manön
ënë bër.

² Cöc na Leng kobo ni, "Wör
apapni ëka ayani," man ënë
cik më acël n'ëcikö pi gin mörö
na bër na bino yaa ki ië—

³ "ëk ibed unu na bër ëka
ibed unu i lobo pi karë na
lac."

⁴ Un jö kabebe, kür iter
unu ëthinöwu i yoo na rac na
miö akëmö makögi, ëntö müi
unugi ödöng na bër nakun
ipwonyo unugi ëka inyutho
unu niggi kite na bécö na
Rwoth pwöyö.

Opïi ëka editegi

⁵ Un opïi, winy unu
editewu më lobo ki cwiny
acël, na calö iwinyo unu
Kiricito, nakun ilworo unugi
ki myël kom.

⁶ Ticwu myero kür obed tic
n'ënönö ki wang kékën më
yomo cwiny dhanö, ëntö tii
unu gin n'Obanga mitö ki
cwinywu kibëc, na calö opïi
ka Kiricito.

⁷ Tii unu ticwu ki cwiny na
bër, na calö itio unu pi Rwoth,
ëka pathi pi dhanö,

⁸ piën un ingeo ni Rwoth
bino cülö ngat mörö kékën,
kadï obedo opïi onyo ngat
mörö na löörë kënë pi gin
mörö kékën na bër na ën otio.

⁹ Wegi opïi, ter unu opïiwu
i yoo acël nön. Kür ibür unugi,
kite na un ingeo ni adit na
löögi ëka ki un tye i polo, na ën
makö jö kibëc na röm aröma.

6

Enyodo ëka ëthinögi

Kwot k'Obanga

¹⁰ Më ajiki, bed unu na tēk i Rwoth ēka i twērō mē tēkō mērē.

¹¹ Ruk unu jami mē lwēny n'Obanga mīō, ēk icung unu na tēk, nakun iğēngērē unu kī kom ökōra ka Catan.

¹² Pīen onu ba ēlwēnyō kī dhanō adhana, ēntō ēlwēnyō k'ēlōc ēka wegi twēr mē yōkō, na lōō wi lobo thūkūl i karē ni mē cōl pīny ēka kī tipo mōkō na reco na tye malō i wi yamō.

¹³ Pī manōn, myero iruk unu jami lwēny n'örōmō n'Obanga mīō, ēk ökōnywu mē cung na tēk ka nīnō na rac othuno, ēka kinge lwēny naka i ajiki, un pod ibino cung unu na tēk.

¹⁴ Pī manōn myero icung unu nakun itweo unu wang pyērwu kī del mē kōp atīr, ruk unu kite atīr obed nywenyo mē gwōkō korwu,

¹⁵ ēka iyübērē unu mē tītō kōp mē Emuth na Bēr mē kuc na calō wōr mē tyēnwu.

¹⁶ Mēd i kom jami ni kībēc, yeewu myero obed kwotwu na un itwērō neko mac kī i kom athērō na Catan yuo.

¹⁷ Ruk unu larē obed tok nywenyo mē wiwu, ēka kōp k'Obanga na ēnē pala abadē ka Tipo Naleng.

¹⁸ Lēg unu lēga kībēc na pāpath kī tēkō ka Tipo Naleng i karē kībēc. Bed nī yübērē unu i karē kībēc nakun idangō unu pēkō, ēka ilēgō unu pī jō k'Obanga kībēc.

¹⁹ Lēg unu thon pīra ēk Obanga ōyab dhōga, ōmīa ngō na myero atwakī, ēk atuc

mūng mē kōp mē Emuth na Bēr.

²⁰ An abedo akwēna mērē na rōm kī ngat mōrō na cung pī lobo mērē, ēntō etwea ökō kī nyōr. Lēg unu ēk atwak abonge lworō i kom Emuth na Bēr kite na an myero atwak kōdē.

Moth mē ajiki

²¹ Ōmīn onu Tukiko na an amarō ēka atic na genere i Rwoth, bino kobo niwu kōp kībēc i koma ēka i kom ticna, ēk un thon inge.

²² An atye ka oro ēn yo bothwu pī tyēn kōp ni, ēk ēn ōmīiwu inge kite na wan etye kōdē ēka ōdīi cwinywu.

²³ An alēgō nī Obanga Apap ēka Rwoth Yecu Kiricito bino mīō kuc, mar ēka yee both utmego kībēc.

²⁴ Kīca k'Obanga obed both jō kībēc na marō Rwoth onu Yecu Kiricito kī mar na ba thum.

1 Jö Tecalonika

Köp na tye i buk ka Jö Tecalonika më acël

Tecalonika onwongo obedo pacö na dit më lobo Macedonia na tye i thë löc ka jö Roma. Paulo onwongo jö n'oye Kiricito i kabedo nön kinge na ën öwëkö Pilipi. Cücüth kinge, pyem obedo tye i kin Eyuda na tye gîni kî cwiny na rac i kom titö köp ka Paulo both jö na ba obedo Eyuda n'onwongo tye gîni kî miti më lökërë i dini k'Eyuda. Èdiö Paulo më yaa ökö kî i Tecalonika më cidhö yo Berea. Kinge na dong ën othuno i Korinti, Paulo onwongo köp kî both awodhe Timoteo na ën tio ködë i kom köp na tye both jö n'oye Kiricito na tye i Tecalonika.

Waraga ka Paulo më acël both jö Tecalonika onwongo ëcöö më cükö cwiny ëka më nîangö jö n'oye Kiricito na tye kunön. Èn miö pwöc pî emuth i kom yeegî ëka mar; Paulo po wigî i kom kwö na ën ökwö ködgî i karë na ën tye bothgî, ëka kî gamö peny n'onwongo tye both jö n'oye Kiricito na makö köp më dwogo ka Kiricito. Paulo ökwanyö karë ni më kobo nigî më mëdërë kî tic anyim nakun kürö gîni dwogo ka Kiricito kî gen.

1 Waraga ni öya kî both Paulo gîn kî Cilibwano* ëka Timoteo,

Both jö n'oye Kiricito na bedo gîni i Tecalonika na gîn ënë jö k'Obanga Apap ëka jö ka Rwoth Yecu Kiricito:

Kîca ëka kuc obed kodwu.

Yee ka jö Tecalonika

2 Wan ëmiö Obanga pwöc jwijwi pîrwu kibëc nakun wan epo pîrwu i lëgawa.

3 Wan epo kite na un iketho kî yeewu i tic i nyim Obanga Apap onu, ëka kite na un iyelere kî mar kanya acël kî kite na un idiö unu kî cwinywu, pî genwu i Rwoth onu Yecu Kiricito.

4 Utmegowa n'Obanga marö, wan engeo nî Obanga öyërowu dong ökö,

5 pîen Emuth na Bër na wan ëtitö bothwu, ba igamö unu kî köp kékën ëntö kî tükö ëka kî Tipo Naleng, nakun ödönyö na thuth i cwinywu. Un ingeo na bër kite na wan ebedo ködë bothwu më könyöwu.

6 Un ibino iporo unu kitewa ëka kite ka Rwoth; kadî bed inwongo unu can na thwönë rwök, un igamö unu köp mërë kî yom cwiny na Tipo Naleng ömiö.

7 Man ömiö idökö unu apor na bër both jö kibëc n'oye Yecu na tye gîni i Macedonia ëka Akaya.

8 Köp ka Rwoth owinyere pathî i Macedonia ëka Akaya kékën— ëntö köp i kom yeewu i kom Obanga owinyere örömö kanya kibëc. Pî manön wan ba dökî örömö kobo gin mörö ië,

* 1:1 **Cilibwano** Baibul nököne cwodo nî Cila.

⁹piën jö nön kibëc odwongo köp i komwa kite na un ijölöwa ködë. Gîn thon okobo kite na un ilökërë ködë both Obanga nakun iwëkö unu wörö cal jwogi pî tio tic n'Obanga na kwö ëka n'adyer,

¹⁰ëka më kürö dwogo ka Wode ki i polo, na ën ocerö ki i kin jö n'öthöö—Yecu, n'ölarö onu ki i akëmö k'Obanga na tye ka bino.

2

Tic ka Paulo i Tecalonika

¹Utmegowa, un ingeo nî binowa më limöwu ba obedo më nono.

²Kadi bed wan ënënö can ëka ëtimö tim më lewic i komwa ki i Pilipi kite na un ingeo ködë, ëka kadi bed pyem obedo na dwong, Obangawa ömiöwa tæk cwiny më titö niwu Emuth mërë na Bër kanyalër.

³Piën köp na wan ëtitö ba öya ki i thama na ba tye atir onyo ki i thama na ba leng, ököra mörö ope ië.

⁴Ëntö kite na calö Obanga dong otyeko pwöyöwa ëka ömiöwa Emuth na Bër më atita, wan thon ëtitö kömanön, pathi më yomo cwiny dhanö ëntö më yomo cwiny Obanga na ngeo cwiny onu.

⁵Un ingeo unu nî wan ba ëtwak nono më ywaö thamawu, wan ba ëkanö thamawa pî nwongo lim—Obanga ënë obedo acadenwa.

⁶Wan ba ërangö dheö ki both dhanö, kadi ki bothwu onyo ki both ngat mörö nökenë.

Na calö ëkwëna ka Kiricito wan onwongo myero eketh pëkö i komwu,

⁷ëntö wan ebodo na mwol i kinwu calö aya k'athin na tye ka gwökö ëthinë.

⁸Parö pîrwu ömiö ba ëmiöwu Emuth na Bër kækën n'öya ki both Obanga, ëntö wan ëmiö kwöwa bothwu piën wan onwongo ëmaröwu rwök.

⁹Utmegowa, un ipo kite na wan onwongo eyelere ködë ki tic; i karë na wan ëtitö niwu Emuth na Bër n'öya ki both Obanga, wan etio kiceng ëka kiwor ëk kür eketh pëkö i kom ngat mörö ki i kinwu.

¹⁰Un ibedo ecadenwa, ëka Obanga thon ngeo kite na wan ebodo ködë na leng ëka n'atir abonge köp mörö n'ölöowa i nyimwu un jö n'oye.

¹¹Un ingeo kite na wan ëkönyö ngat acëlacël ki i kinwu na calö apap na könyö ëthinë,

¹²nakun ëcükö cwinywu, ekweo cwinywu ëka ëkwaöwu ëk ilüb unu kwö n'opore both Obanga n'ocwodowu i löc mërë ëka i dheö mërë.

¹³Wan thon ëpwöyö Obanga karë kibëc pî köp ni, piën cakërë na un igamö köp k'Obanga na un iwinyo ki bothwa, ba igamö unu na calö köp ka dhanö ëntö na calö köp adyer n'öya ki both Obanga, tye thon ka tic iwu un jö n'oyeo Yecu.

¹⁴Utmegowa, un thon por unu kite ka jö k'Obanga n'oyeo Kiricito na tye i Yudea, na tye i Kiricito Yecu: Piën un

thon inënö unu can kī both jōwu kikome na rōm kī can na jō n'oye Kiricito önënö kī both Eyuda,

¹⁵ n'oneko gīnī Rwoth Yecu ēka edwarpīny, ēka oyelowa gīnī thon. Gīn ba oyomo cwiny Obanga ēka thon obedo gīnī lang ka jō kibēc.

¹⁶ Gīn thon ötēmō jūkōwa ökö mē titō köp both Erok ek ölarē gīnī. Man ömīö balgī ömēdērē na thwōnē rwök, ëntō kinge akēmō k'Obanga obino i komgī.

Miti ka Paulo mē līmō jō Tecalonika

¹⁷ Utmegowa, i karē n'epokowa kodwu pī karē na nönök (i kom ëntō pathī i cwiny), wan ëtēmō kī miti na thwōnē mē nwongo yoo mē nēnōwu dōkī.

¹⁸ Wan onwongo ëmitō mē bino bothwu; an, Paulo, atēmō dōkī atēmō—ëntō Catan öjūkōwa ökö.

¹⁹ Ngö ënē genwa kī yom cwinywa ēka tok dheo mē cung i nyim Rwothwa Yecu ka obino? Pathī un?

²⁰ Adyer un ënē ibedo dheowa ēka yom cwinywa.

3

¹ Mē ajiki, i karē na dong wan ënënö nī ba dōkī ërōmō dangō, wan ëthamō kēnwa mē dong i Atene.

² Cē ëcakō oro Timoteo na ënē ömīnwa ēka atic k'Obanga i titō Emuth na Bēr ka Kiricito, mē jīngō ēka mē cūkō cwinywu i yeewu,

³ ek ngat mörö kür cwinye opodhi i atēmatēma nonu. Un

ingeo na bër nī can nī myero opodh i kom onu.

⁴ Piën i karē na wan etye bothwu, wan ebodo kobo niwu nī karē mörö ebino yelo onu. Èka ötīmērē kōmanön kite na un thon ingeo na bër.

⁵ Pī köp nī, i karē na an anënö nī ba dōkī arōmō diö cwinya, an aoro Timoteo bothwu ek anīang i kom yeewu. An onwongo atye kī lworo nī gwök onyo Catan öbwölöwu cē ticwa rōmō bedo na köny mērē ope.

Köp mē cūkō cwiny na Timoteo odwongo

⁶ Kobedini Timoteo pod odwogo kī bothwu yo bothwa ēka ën okelo nīwa emuth na bër i kom yee ēka marwu. Ën okobo nīwa nī un ipo pīrwa ēka itye unu kī miti mē nēnōwa kite na wan thon etye kī miti mē nēnōwu.

⁷ Pī manön, utmegowa, cwinywa dong okwe i komwu pī yeewu i can ēka ayela n'eyelowu kodē kibēc.

⁸ Piën kobedini wan ëkwō pīrwu ka icung unu na tēk i Rwoth.

⁹ Wan ëtwērō mīö pwöc both Obanga nīngō pīrwu pī yom cwiny kibēc na wan etye kodē pīrwu i nyim Obanga?

¹⁰ Kiwor ēka kiceng wan ëlögō kī cwinywa kibēc nī ënēnwu dōkī ek ëmēd gin n'orem kī i kom yeewu.

¹¹ Wan ëlögō nī Obanga Apap onu ēka Rwoth onu Yecu öyab yoo nīwa mē bino bothwu.

¹² Wan ëlögō dōkī nī Rwoth ömīi marwu ömēdērē rwök

both ngat acēlacēl ēka both jö kibēc kite na wan ēmarōwu kōdē.

¹³ Ek ēn öjīng cwinywu ibed unu jö na leng abonge köp mörö i nyim Obanga Apap onu i karē na Rwoth onu Yecu bino bino ki jögē kibēc na leng.

4

Kwö n'Obanga Mitö

¹ Mē ajiki mērē utmegowa, wan ēkwaōwu i Rwoth Yecu nī imēdērē unu anyim naka naka ki kwö na un imakö ki bothwa mē yomo cwiny Obanga, na un itye ka lübö.

² Po unu i cik na yam wan ēmiōwu ki twērö ka Rwoth Yecu.

³ Obanga mitö nī ibed unu jö na leng: wēk unu tīm mē ölyang.

⁴ Ngat acēlacēl myero onge kite mē bedo ki dhakö mērē kēnē ki cwiny na leng ēka ki wörö,

⁵ kür imīi unu miti mē kom obuwwu calö jö na ba ngeo gini Obanga.

⁶ Ngat mörö kür ötīm bal i kom ömīn mērē onyo öbwöl ēn ki köp ni. Piēn Rwoth bino pwodo dhanö pi bal nön gini kibēc, kite na yam wan ekobo ēka eciköwu.

⁷ Obanga ba ocwodo onu mē nyöbērē ki bal entö mē bedo jö na leng.

⁸ Pi manön, ngat n'ökwērö cik ni ba ökwērö dhanö entö ökwērö Obanga, na miōwu Tipo mērē Naleng.

⁹ Kobedini köp na makö mar mē utmego wan myero kür ecöo niwu köp mörö iē,

piēn un kikomwu Obanga dong opwonyowu ökö mē marö ngat acēlacēl.

¹⁰ Eka adyer dong imarö unu utmego kibēc i Macedo-nia kibēc. Entö wan ekwaōwu, utmegowa, nī imēdērē unu iē naka naka.

¹¹ Keth cwinywu i bedo moth, ngat acēlacēl öpar pi tic mērē nakun tio ki cingē kite na yam wan eciköwu kōdē,

¹² Ek kwöwu mē nīnö kibēc ömīi jö na ba ngeo Yecu öwörwu ēka un ba ibino jengere i kom jö nökenē pi gin na un imitö.

Bino ka Rwoth

¹³ Utmegowa, wan ba emitö nī ibed na ba ingeo unu köp i kom jö na dong öthöo, onyo mē bedo ki cwer cwiny calö jö n'ope ki gen.

¹⁴ Wan eye nī Yecu öthöo ēka ocer dökī ēka thon wan eye nī Obanga bino kelo jö n'öthöo na yee i kom Yecu kanya acēl kōdē.

¹⁵ Wan ekobo niwu köp ka Rwoth nī onu jö na kwö na pod edong naka i nīnö mē dwogo ka Rwoth, ba ebino telö nyim jö na dong öthöo.

¹⁶ Rwoth bino idho piny ki i polo ki cwodo mē twēr, dwön malaika na dit bino winyere, buruji k'Obanga bino kok ēka jö na yam öthöo n'oye i kom Kiricito bino cakö cer.

¹⁷ Kinge manön, onu jö na pod edong na kwö ebino tero onu kanya acēl ködgi i wi pöl mē romo ki Rwoth i wi yamö ek dong ebed both Rwoth na twal.

18 Pī manön, cūk unu cwiny
ngat acēlacēl kī kōp nī gīnī.

5

Ninō mē dwogo ka Rwoth

1 Kobedini, utmegona, kōp
na makō caa ēka nīnō myero
wan kūr ēcōō niwu,

2 piēn un ingeo na bēn nī
nīnō mē dwogo ka Rwoth
bino bino calō akwo i kiwor.

3 Na jīi pod kobo nī, “Kuc
tye, pīny okwe moth, gin
mōrō ope na rac,” cē can
na rac bino podho i komgī
athura calō arem mē nywōl
na bino i kom dhakō na yac,
ēka ngat mōrō ope na bino
bwōth.

4 Ēntō un, utmegona, ba
itye unu i pīny na cōl na twērō
mīō nīnō nonu bino i komwu
athura calō akwo.

5 Un kībēc ibedo unu jō mē
tar ēka jō mē kiceng. Onu ba
ebedo jō mē kiwor onyo mē
pīny na cōl.

6 Pī manön, myero onu kūr
ēnīn calō jō nōkēnē, ēntō ebed
na wang jō thwolo nakun
ēgwōkērē kēn onu.

7 Piēn jō na nīnō, nīnō gīnī
kiwor, ēka jō na mēr, mēr gīnī
kiwor.

8 Ēntō kite na onu ebedo jō
mē kiceng, myero ēgwōkērē
kēn onu, nakun nwongo
eruko yee ēka mar na calō
nywenyo mē gēngō kor, ēka
gen mē larē na calō tok
n'obedo nywenyo.

9 Piēn Obanga ba öyērō onu
nī ēk akēmō mērē opodh i
kom onu ēntō mē nwongo
larē na yaa kī both Rwoth onu
Yecu Kiricito.

10 Ēn yam öthōō pī onu ēk
kadī onu ēkwō onyo ēthōō,
ebin ēkwō kanya acēl kōdē.

11 Pī manön, cūk unu cwiny
ngat acēlacēl ēka ikōny unu
ngat acēlacēl mē dōngō, kite
na un itye ka tīmō kōdē.

*Cūkō cwiny ēka moth mē
ajiki*

12 Pī manön, wan ēkwaōwu
utmegowa, wōr unu jō
n'obedo ētēlawu na tye ka
tic na tēk i kinwu, na yelere
gīnī pīrwu i Rwoth ēka na
pwonyowu.

13 Bed unu kī wōrō na dit
ēka kī mar i komgī pī tic na gīn
tio. Bed unu kī kuc i kinwu
kenwu.

14 Wan ēkwaōwu utmegowa,
jūk unu jō na balō gīnī karēgī
abonge tic mōrō, cūk unu
cwiny jō na lwor, kōny unu jō
na gōrū, dīi cwinywu i kom jō
kībēc.

15 Nēn unu nī ngat mōrō ba
öcūlō gin na rac kī gin na rac,
ēntō karē kībēc tēm unu mē
tīmō gin na bēn i kinwu ēka
both jō kībēc.

16 Bed unu kī yom cwiny i
karē kībēc;

17 lēg unu karē kībēc;

18 mīi unu pwōc i gin na
kībēc, piēn manön ēnē gin
n'Obanga mītō kī bothwu i
Kiricito Yecu.

19 Kūr ijūk unu Tipo Naleng
mē tio tic mērē;

20 kūr icaa unu kōp
k'edwarpīny.

21 Tēm unu gin na kībēc.
Mak unu gin na bēn.

22 Kwēr unu tīm na reco
kībēc.

23 An alēgō nī Obanga
kikome, Obanga mē kuc,

ömii ibed unu jö na leng i
yodhi kibëc, ögwök cwinywu,
tipowu ëka komwu më bedo
abonge bal mörö i karë më
dwogo ka Rwoth onu Yecu
Kiricito.

²⁴ Ngat n'ocwodowu obedo
ngat na genere ëka bino cobo.

²⁵ Utmegowa, lëg unu
pïrwa.

²⁶ Moth unu utmego kibëc
kï moth më mar.

²⁷ Aciköwu i nyïng Rwoth
më kwanö waraga ni both ut-
mego kibëc.

²⁸ Kïca ka Rwoth onu Yecu
Kiricito obed kodwu.

2 Jö Tecalonika

Köp na tye i waraga ka Paulo më ariö both jö Tecalonika

Arubaruba na makö ninö më dwogo ka Kiricito ömëdërë më kelo ayela both jö n'oye Kiricito na tye i Tecalonika. Waraga ka Paulo më ariö both jö Tecalonika makö köp i kom yee ni ninö më dwogo ka Rwoth ötimërë dong ökö. Paulo öyübö köp ni nakun kobo ni na bara dwogo ka Kiricito örömö, bal ëka tim na reco bino mëdërë rwök i the löc ka ngat n'ecwodo ni "Atür Cik" na bino pyem ki Kiricito.

Akwëna Paulo kobo na tük i kom gin na mütërë both jö n'oye më cung na tük i kom yeegi i karë më ayela ëka can, më tic pi gin na myero ökwö gini ködë kite na Paulo ëka etic ewodhe obedo tic ködë, ëka më dangö më timö gin na bër.

1 Waraga ni öya ki both Paulo gin ki Cilibwano* ëka Timoteo,

Both jö n'oye Kiricito na bedo gini i Tecalonika na gin ënë jö k'Obanga Apap ëka jö ka Rwoth Yecu Kiricito:

2 An alëgö ni Obanga Apap ëka Rwoth Yecu Kiricito ömiiwu kica ëka kuc.

Ngölö-köp i karë më dwogo ka Kiricito

3 Utmegowa, wan myero emii pwöc both Obanga pi karë kibëc pîrwu, piën yeewu tye ka döngö rwök ëka mar ka ngat acëläcël i kom awodhe thon tye ka mëdërë.

4 Pi manön, wan etye k'awaka i kin jö n'oye Kiricito n'obedo gini jö k'Obanga i kom diö cwinywu ëka yee i ayela ëka atëmatëma kibëc na un itye ka dangö.

5 Man kibëc nyutho ni ngölö-köp k'Obanga tye kakarë, ëka pi manön ebino kwanöwu ni jö n'opore pi ker k'Obanga na un itye ka dangö can pîrë.

6 Obanga bino timö gin na tye atir, ën bino miö can i kom jö n'ömiöwu can,

7 ëka bino miö yweo both jö n'eyelo ëka bothwa thon. Man bino timërë i karë na Rwoth Yecu bino nen k'emalaika mërë na tük ki i polo i mac na lyël.

8 En bino pwodo jö na ba ngeo Obanga ëka na ba wörö gini Emuth na Bër ka Rwoth onu Yecu.

9 En bino pwodogi ki can na bedo na twal ëka ebino ryëmögi ökö ki i nyim Rwoth ëka ki i dheo më tükö mërë

10 i ninö na en bino dwogo, en bino nwongo dheo ki both jögë kibëc na leng ëka wörö ki both jö na yee i kome. Un thon ibino bedo i kin-gi, piën iyee unu cadenwa na wan ekobo niwu.

11 Enë ömiö wan elëgö pîrwu i karë kibëc ëk Obanga onu ömiiwu ibed jö n'opore ki

* 1:1 **Cilibwano** Baibul nökenë cwodo ni Cila.

cwodo mërë, ëka ökönywu kî tükö mërë më cobo mitiwu kibëc na bëcö na un itio pî yeewu.

¹² Cë nyîng Rwoth onu Yecu ebino wörö pîrwu, ëka un thon inwong dheo pîrë pî kîca na yaa kî both Obanga onu ëka Rwoth Yecu Kiricito.

2

Dwogo ka Rwoth

¹ Utmegowa, na lübërë kî köp î kom dwogo ka Rwoth onu Yecu Kiricito ëka cökërë onu më rwatërë ködë, wan ëkwaöwu nî

² kür îwëk thamawu orubere ökö piöpiö, cwinywu thon kür opodhi kadî pî köp k'adwarpîny onyo köp n'ëtîtö onyo waraga mörö n'ekobo nî öya kî bothwa na kobo nî nînö ka Rwoth dong othuno.

³ Ngat mörö kür öbwölwu î yore mörö kékën, piën nînö ka Rwoth bara bino naka ka jëm î kom Obanga obedo na tye ëka atür cîk thon onen, ngat na myero ebol î mac më kapîny.

⁴ Ën bino pyem ëka bino tin-gere malö ën kënë na löö gin na kibëc n'ecwodo nî Obanga onyo gin mörö më awöra, ëk ebed î öt k'Obanga nakun nyuthere kënë nî ën ebedo Obanga.

⁵ Ba ipo unu nî an akobo niwu köp ni î karë na an atye bothwu?

⁶ Un dong ingeo ngö na tye ka jükö, ëk Ngat na Rac onen ka karë mërë n'opore örömo.

⁷ Piën müng më tükö k'atür cîk dong tye ka tic; ëntö ngat

na tye ka jükö pod mëdërë më jükö naka ka ëryëmö ën ökö.

⁸ Cë atür cîk bino nen ëka Rwoth Yecu bino neko ën ökö kî yamö më dhögë cë tyeko ökö î karë na ën bino dwogo.

⁹ Bino k'atür cîk bino yaa kî î tic ka Catan nakun tio kî koth twodo kibëc më tango, anyuth ëka gin më aura gîni,

¹⁰ ën bino tic kî bwöl na reco kibëc î kom jö na bino rwenyo. Gîn bino rwenyo piën ökwërö gîni marö köp adyer na larögi.

¹¹ Pî manön, Obanga bino kethogi î thë twër më bwöl ëk gîn oyee köp më twodo

¹² ëk köp ölöö jö kibëc na yee köp më twodo ëntö cwinygi yom î timö gin na ba tye atür.

Ëyëröwu pî larë

¹³ Utmegowa na Rwoth marö, myero wan ëpwö Obanga pîrwu karë kibëc piën Obanga öyëröwu î acaki laröwu pî Tipo Naleng na lönyöwu më bedo na leng ëka pî yee köp më adyer.

¹⁴ Ën ocwodowu î larë ni k'Emuth na Bër na wan ëtîtö niwu; ëk ömîi inywak unu dheo ka Rwoth onu Yecu Kiricito.

¹⁵ Pî manön utmegona, cung unu na tük ëka imak unu pwony na wan epwonyowu ködë kadî kî köp më dhök onyo kî waraga.

¹⁶ Kobedini ëk Rwoth onu Yecu Kiricito kikome ëka Obanga Apap onu na marö onu kî kîca mërë okwe cwiny onu kî gen na bedo naka naka,

17 öcük cwinywu ëka öjngwu i gin na kibëc na bër i tic ëka i köp.

3

Kwac më lëga

1 Më ajiki utmegowa, lëg unu pırwa ëk köp ka Rwoth ömëdërë më këth piöpïö ëka ëgam ki wörö, kite n'onwongo tye ködë bothwu.

2 Lëg unu thon ëk Obanga ölarwa ki both jö na timö bal ëka jö na reco; piën pathi jö kibëc ënë tye ki yee.

3 Rwoth genere, ën bino miöwu tükö ëka bino gwököwu ki both ngat na rac.

4 Rwoth ömiöwa gen i komwu, ëka wan etye ki gen ni itye unu ka mëdërë anyim më tio ngö na wan ekobo niwu.

5 An alëgö ni Rwoth ötël cwinywu i mar k'Obanga ëka idiö cwiny na yaa ki both Kiricito.

Cik më tio tic

6 Utmegowa, an aciköwu i nyiing Rwoth onu Yecu Kiricito më pokere ökö ki dhanö mörö na bedo abeda abonge tic ëka na ba lübö pwony na wan ëmiögi.

7 Un kikomwu ingeo na bër kite na myero ipor unu ki kitewa. Wan onwongo ba ebedo abeda abonge tic i karë na wan etye bothwu.

8 Wan ba ëcamö cem ka ngat mörö abonge cülö, ëntö wan eyelere ki tic i kiceng ëka i kiwor ëk kür eketh pëkö i kom ngat mörö ki i kinwu.

9 Wan ëtimö kömanön pathi ni wan epe ki twërö më nwongo köny ki bothwu ëntö wan ëmirë kënwä më bedo apor bothwu më alüba.

10 I karë na wan etye bothwu, wan ëmiöwu cik ni: "Ngat n'ökwërö tic myero kür ocem."

11 Wan ewinyo ni jö mökö ki i kinwu bedo gini abeda abonge tic ëntö dönyö gini i tic ka jö nökenë.

12 Wan ëcikö koth jö nön ëka döki ëbakö dhöwa i Rwoth Yecu Kiricito ni myero gin otii ticgi ëk ngat acëlacël öpidhërë këne.

13 Ëntö utmegowa, kür idher unu më timö gin na bër.

14 Ka ngat mörö ökwërö lübö cik na tye i waraga ni, myero iniang unu i kom ngat nön na bër, ëk kür iribërë unu ködë ëk lewic ömaki.

15 Kür iter unu ën na calö langö ëntö na calö öminwu.

Köp më ajiki

16 An alëgö ni Rwoth më kuc kikome ömiüwu kuc i karë kibëc ëka i yodhi kibëc. Rwoth obed kodwu kibëc.

17 An, Paulo, acöö moth ni ki cinga an kikoma, man ënë kite na an aketho ki cinga i waragana kibëc. Man ënë kite na an acöö ködë.

18 Kica ka Rwoth onu Yecu Kiricito obed kodwu kibëc.

1 Timoteo

Köp na tye i waraga ka Paulo më acël both Timoteo

Timoteo n'obedo ngat n'oye Kiricito kî i Acia, onwongo aya mërë obedo Ayuda ëka apap mërë obedo dhanö më Grecia. Timoteo owotho kî Paulo ëka ökönyö ën i tic më titö Emuth na Bër.

Waraga ka Paulo më acël both Timoteo makö köp adek na pîrgi tèk.

Köp më acël na tye i waraga ni obedo më jükö pwony më twodo na tye i kin jö n'oye Kiricito. Pwony ni orubere kî thama k'Eyuda ëka jö na ba obedo Eyuda, n'onwongo ocung i kom köp më yee ni lobo ni obedo gin na rac ëka ni ngat mörö twërö nwongo larë ka cë tye kî müng më ryëkö ëka kî lübö pwony mökö na calö kwero cem mökö ëka kwërö nyom. Waraga ni thon tye kî köp na makö kite më tëla i kin jö n'oye Kiricito ëka wörö Obanga, ëka kî kite n'ëtëla ka jö n'oye Kiricito ëka ëköny tic myero obed ködë. Më ajiki mërë, Paulo müö thama both Timoteo më bedo atic na bër ka Yecu Kiricito ëka kite na myero ën oti ködë both gurup na papath n'oye.

1 Waraga ni öya kî both Paulo n'obedo akwëna ka Kiricito pî cik k'Obanga Alar onu ëka Kiricito Yecu na gen onu tye i kome.

2 Both Timoteo athina më adyer i yee:

Obanga Apap ëka Kiricito Yecu Rwoth onu ömüwu gum, kica ëka kuc.

Jükö pwony më twodo

3 I karë na an aya më cïdhö yo Macedonia, an amitö nî in idong i Epeco ëk icik jö mökö kür dökî opwony gîni pwony më twodo

4 onyo kür oketh gîni cwinygi i kom köp mökö më ödödö, ëka kî nyïng mökö na gîn öryëö na böcöböcö na lübö thëkwarö. Koth jami ni kelo pyem kékën, ba könyö yüb k'Obanga—n'ocung i kom yee.

5 Tyën köp më cik ni ënë nî jö n'oye kibëc myero obed kî mar na dhanö tye ködë ka cwinye leng ëka na kite bër, na bal mörö ope i kome, ëka yee mërë twodo mörö ope ië.

6 Jö mökö ölökerë gîni ökö kî i kom köp ni cë ödönyö gîni më twakö köp atata na köny mërë ope.

7 Gîn mitö bedo epwony cik k'Obanga, ëntö ba ngeo gîni köp na gîn twakö, onyo ngö na gîn tye ka twakö na gîn ocung ië na tèk rwök.

8 Wan engeo nî cik bër ka dhanö mörö otio ködë i yoo na bër.

9 Wan thon engeo nî cik ba eketho pî jö na kitegi atir, ëntö eketho pî ëtür cik ëka pî jö na jëm gîni, pî jö na ba lworö Obanga ëka pî ëbal, pî jö na ba leng gîni, jö na ba ketho cwinygi i kom Obanga, pî jö na neko apapgî onyo ayagi, pî enek,

10 pî jö na timö tim më ölyang, jö na bedo kî cwö ewodhgi, onyo jö na kwalö

dhanö ëka rwenyo gini ködgi ökö i müng, etwodo, jö na kwongo kwong abonge thërë—onyo ngat mörö na kwö mërë ba rwatërë ki pwony më adyer,

¹¹ man ënë pwony na nwongere i Emuth na Bër n'ëmia më atita, Emuth na Bër na titö pi dheo k'Obanga më gum.

Kica k'Obanga both Paulo

¹² An amio pwoc both Kiricito Yecu Rwoth onu, na ën ömia tükö, ëka önënö ni abedo ngat na genere, ëka öyëra më tio tic mërë.

¹³ Kadï bed yam onwongo abedo ngat na yanyö nyiing Kiricito ëka abedo ka ketho ayela i kom jögë, ëka ngat na ger, ëntö Obanga obino onyutho kica mërë i koma piën an abino atimö manön kibëc pi kwia piny abonge yee.

¹⁴ Kica ka Rwoth onu ömedërë na thwönë rwök i koma, kanya acël ki yee ëka mar na tye i Kiricito Yecu.

¹⁵ Man ënë köp adyer na myero dhanö kibëc oyee gini: Kiricito Yecu obino i lobo më larö ëbal—na an ënë abedo abal na löögï.

¹⁶ Ëntö pi tyën köp ni ën obino onyutho kica mërë botha ëk i an, abal na löö ki kin ëbal, Kiricito Yecu onyuth diö cwinye më aura botha na calö apor both jö na bino gini yeo ën, ëka onwong gini kwö na ba thum.

¹⁷ Wörö ëka dheo kibëc obed naka naka both Rwoth na löö karë kibëc, na ba thöö, na

ba nen, Obanga acël kënë. Amën.

¹⁸ Athina Timoteo, an amio cik ni bothi na lübërë ki köp na yam edwarpiny okobo i komi, ëk ka in ilübö köpgi, ilwëny lwëny na bër,

¹⁹ nakun icung i yeeni na tük ëka na ii lër. Jö mökö ökwërö thama më i igi na nyutho nigï balgi ëka ömio yeegi dong öbalërë ökö.

²⁰ I kin-gi ënë Kumenayo ëka Alegijanda, na an amioögi i cing Catan ëk opwonygi öwëk gini yanyö Obanga.

2

Cik më lëga both Obanga

¹ Köp më acël na an aciki ködë ënë ni lëg pi jö kibëc. Lëg both Obanga ökönygi ëka ömliigi gum, ëka imii Obanga pwoc pirgi kibëc.

² Lëg pi rwodhi ëka ki jö kibëc na tye gini i löc, ëk ömii onu ebed ki kwö na yot n'ewörö Obanga nakun kite onu thon tye na bécö gini.

³ Man bër, ëka yomo cwiny Obanga Alar onu,

⁴ na mitö ni jö kibëc ölarë gini ëka onge gini köp më adyer.

⁵ Piën Obanga tye acël, ëka ngat acël na ribö Obanga ki dhanö tye acël, na ënë Kiricito Yecu,

⁶ na ën ömire kënë më kökö jö kibëc. Man ënë caden n'Obanga ömio i karë mërë n'opore.

⁷ Man ënë ömio Obanga öyëra më titö ëka më bedo akwëna më Emuth na Bër—an atye ka kobo köp adyer, an ba

abedo atwodo. Obanga oora mē pwonyo Erok kī kōp i kom yee ēka adyer.

⁸ Pi manōn amītō nī cwō ōlēg gīnī Obanga i kabedo kibēc nakun tingo cing-gī na leng malō abonge akēmō onyo dhaa.

⁹ An thon amītō nī mon myero orukere na bër, kī wörö, nakun gwökërë gīnī, pathī kī yer wic n'ekedo, onyo gol, onyo aculo, onyo ruk mōkō mē wel na malō,

¹⁰ ěntō bērgī myero onen i tic na bēcō na gīn tio, manōn ěnē gin na mītērë both mon na cwodere gīnī kēn-gī nī gīn jō na wörö Obanga.

¹¹ Dhakō myero opwonyere aliling ēka obed kī winy.

¹² An ba ayeo nī dhakō myero opwony onyo mē bedo kī twēr i kom ěcwō; ěn myero ōling alinga.

¹³ Piēn Adam ěnē ěcakō cweo, ēka dong Eba.

¹⁴ Ēka pathī Adam ěnē ěbwölō, ěntō dhakō ěnē ěbwölō ēka ōdōkō abal.

¹⁵ ěntō dhakō bino larō kwō mērë i karë mē nywöl —ka ěn bino mēdērë mē bedo kī yee, mar ēka bedo na leng nakun gwökërë kēnē.

3

Ētēla ka jō n'oye Kiricito

¹ Man ěnē kōp mē adyer: Ka cē dhanō mörö mītō tic mē bedo atēl jō n'oye Kiricito, nwongo ěn ōmitō tic na bër.

² Atēl jō n'oye Kiricito myero obed abonge kōp mörö n'ējūkō ěn iē, obed kī

dhakō acēl, ōgwökërë kēnē, obed ngat na ryēk, obed ngat n'ěwörö, obed ngat na gwökō welo, obed ngat na twērō pwony,

³ na ba obedo amērō, na ba obedo ngat na kwīny, ěntō na mwol, na ba dhaa atata, na ba obedo ngat na marō līm.

⁴ Myero obed ngat na lōō jō mē ōdē na bër ēka ōnēn nī ěthīnē winye kī wörö n'opore.

⁵ Ka ngat mörö ba twērō lōō ōdē na bër, ěn twērō gwökō jō n'oye Kiricito n'obedo gīnī jō k'Obanga nīngō?

⁶ Myero kūr obed ngat na nyen na pod ōlōkërë alōka, mīō kethere malō k'awaka, cē podho ōkō, mīō kōp lōō ěn na calō yam ōlōō Catan.

⁷ Mē ajiki, ěn myero obed dhanō na jō na ba obedo ělūbkör Yecu wörö, ěk kūr okel lewic i kome ēka ōmīi ěn omok i owico ka Catan.

⁸ Kōmanōn thon, ěkōny tic i kin jō n'oye Kiricito, myero obed gīnī jō n'ěwörö, jō na dhōgī ba tye ariō, jō na ba obedo ěmadh kōngō rwök, ēka kūr obed gīnī eworo mē nwongo līm.

⁹ Gīn myero obed jō na nīang na bër i mūng mē yee onu, nakun cwinygī leng.

¹⁰ Myero kono ětēmgi, ka enwongo nī kōp mörö na rac ope i komgi, cē ěmīgi otii na calō ěkōny tic i kin jō n'oye Kiricito.

¹¹ Kōmanōn thon, mon-gī myero obed mon n'opore mē awōra, na ba obedo jō na twakō kōp mē twodo i kom jō nōkēnē ěntō obed gīnī jō na

gwökärë kën-gi ëka na genere gini i jami kibëc.

¹² Aköny tic i kin jö n'oye Kiricito myero obed ki dhakö acël ëka myero ölöö ëthinë ëka ödë na bër.

¹³ Jö n'otio na bër na calö ëköny tic i kin jö n'oye Kiricito nwongo gini dito pîrgi kën-gi, ëka dôkö gini jö na cwinygi tæk i kom yee na tye i Kiricito Yecu.

¹⁴ Kadî bed an atye ki gen më bino yo bothi na cwöcwök, an atye ka cöönö bothi cik ni gini ëk,

¹⁵ ka an aruu, in ibino ngeo kite na myero jii obed ködë i öt k'Obanga, na ënë jö n'oye Kiricito n'obedo gini jö k'Obanga na kwö, wir ëka acaki thërë më köp adyer.

¹⁶ Ader onu kibëc eyee ni müng më dini na onu ëtito pîrë dit rwök:

Ën onyuthere i kom,
ëkwanö ën ni kite atir pi
Tipo Naleng,
emalaika önënö gini ën,
ëtito pîrë both Erok,
ebino eyeo ën i lobo kibëc,
ëka dong etero ën malö i
dheo.

4

Epwonye n'obedo etwodo

¹ Tipo Naleng kobo atir ni karë mörö i anyim jö mökö bino lökärë gini ökö ki kom yeegi, cë cakö gini lübö tipo na reco më bwöl ëka ki pwony na yaa ki both cene.

² Pwony n'obedo köman yaa ki both jö n'obedo etwodo, na thama na tye i igi na nyutho nigî balgi odhil ökö na calö

gin n'ëwangö ki nywenyo na lyeth.

³ Gin jükö jii ni kür onyom gini ëka cikögi ni kür öcam gini cem mökö n'Obanga oketho ëk jö na yee ën ëka ki jö na ngeo köp adyer ögam gini ki pwöc.

⁴ Jami kibëc n'Obanga oketho bëcö, ëka ba tye mörö na myero ëkwër ökö ka ëgamö ki pwöc,

⁵ piën nwongo ëlönyö ki köp k'Obanga ëka ki lëga.

⁶ Ka in ibino mïö pwony ni both utmego, in ibino bedo atic ka Kiricito Yecu na bër, n'ëpidhö ki köp më yee ëka ki pwony na bëcö na in ilübö.

⁷ Kwër köp mökö më mingo na thërë ope na ba obedo më lworo Obanga. Pwonyiri keni më lworo Obanga.

⁸ Piën pwony më ryëö ler kom tye ki köny mökö, ëntö lworo Obanga tye ki köny i yodhi kibëc, piën twërö kelo kwö më karë ni ëka ki karë na tye ka bino anyim.

⁹ Man ënë köp më adyer na myero jö kibëc oye.

¹⁰ Manön ënë ömïö onu etio rwök ëka eyelere piën eketho gen onu i kom Obanga na kwö, na ënë obedo Alar ka jö kibëc, ëka rwök mërë pi jö n'oye.

¹¹ Pwony cik ni gini ëka ikob ni jö kibëc më timö gin na in ikobo.

¹² Kür iye ngat mörö ocai ni in pod itidi, ëntö bed apor both jö n'oye i twak, i kwö, i mar, i yee ëka bedo abonge gin mörö na rac.

13 Mii karëni më kwanö Cöc na Leng i nyim lwak, i titö köp mërë ëka më pwonyogî naka ka an adwogo.

14 Tii kî mîc n'emii i karë n'edwarpîny ötwak ëka edite ka jö n'oye Kiricito omii gum kî ketho cîng-gî i wii.

15 Keth köp ni i tic, keth cwinyi ië, ëk jö kibëc önën kite na in itye ka woth ködë anyim.

16 Gwokiri keni ëka igwök pwonyini thon. Makgî na tæk, piën ka itimö kömanön, in kikomi ibino lari kanya acël kî jö na winyo köpni.

5

Kite më tic both jö nököne

1 Kür itwak kî gero both adwong mörö n'otii, ëntö twak ködë na calö apapni. Myero imak awope na calö utmegoni,

2 mon n'otii na calö ayani, ëka kî mon na thînö na calö amegeni, abonge thama mörö na rac.

3 Mii wörö both mon na cwögi öthöö, na mitö gîni köny rwök.

4 Ëntö ka dhakö na cwörë öthöö na tye k'ëthînö onyo k'ëkwaë, myero gîn kono öcak pwonyo tic më dinigî kî gwökö pacögi nakun müö gîni köny both jö n'önywölögi. Man ënë gin na yomo cwiny Obanga.

5 Ëntö dhakö na cwörë öthöö n'odong këne abonge ngat mörö na müö ën köny, ketho gen mërë i kom Obanga ëka mëdërë më lëga both

Obanga kiceng ëka kiwor pî köny.

6 Ëntö dhakö na cwörë öthöö na rangö yom cwiny më jami na bëcö këkën nwongo öthöö kadî bed pod kwö.

7 Mii cik ni both jüi, ëk obed gîni abonge köp mörö n'ëjükögi ië.

8 Ka cë dhanö mörö ba müö köny both wede mërë, ëka rwök mërë pî jö më ödë, nwongo dong ökwërö yee mërë ökö, ëka rac rwök na löö ngat na ba oyeo Obanga.

9 Myero kür ëcö nyïng dhakö mörö na cwörë öthöö na mwaka më dit mërë bara thuno pyer abicël, ëka myero obed dhakö n'obedo kî cwörë acël këkën,

10 myero obed ngat na ngere pî tic mërë na bëcö, na calö gwökö ëthînö, ngat na jölö wele, ngat na lwökö tyën jö k'Obanga, ngat na könyö jö na pëkö diögi, ëka ngat na mîrë pî tic na bëcö i yodhi kibëc.

11 Ëntö pî mon na pod thînö na cwögi öthöö, kür iketh nyïng-gî i kin jö nön. Ka miti më komgi ödiögi, müö kwërö gîni ketho gen-gî i kom Kiricito ökö, cë cakö gîni bedo kî miti më nyom.

12 Pî manön müö kelo ngölö köp i komgi, piën nwongo ötürö gîni cikërë na mëgi më acël.

13 Mëd i kom manön, lökërë gîni dökö jö na komgi wac ëka nwongo bedo gîni ka woth awotha i öt kî öt. Gîn ba obedo jö na komgi wac këkën,

ëntö dökö gini jö na twak atata, ëka bedo gini jö na rïdërë i gin na ba obedo mëgi, bedo ka twakö gini köp na ba myero ötwak gini.

14 Pi manön ömïö akobo both mon na thïnö na cwögi öthöo ni myero önyömërë gini ëk önywöl gini ëthïnö, ëka ölöo gini pecigi ëk kür ömïi karë both lang onu më twakö gin mörö na rac i kom onu.

15 Piën jö mökö ki kin-gi dong ölökerë gini ökö më lübö kör Catan.

16 Ka cë dhakö mörö n'oye Kiricito tye ki mon thöo na ën gwökögi, ën myero ömëdërë më könyögi ëk kür oketh pëkö i kom jö n'oye Kiricito, ëk jö n'oye Kiricito obed gini ka könyö mon na cwögi öthöo na mitö ëkönygi.

17 Edite na löo jö n'oye Kiricito myero ëmügi wörö rwök, pol mërë jö na ticgi obedo më titö köp k'Obanga ëka pwony.

18 Piën Cöc na Leng kobo ni, "Kür itwe dhö thwön ka tye ka nyönö kal më apwoda," ëka ni, "Atic myero ëcül öcara mërë."

19 Kür iye köp mörö më adoth i kom adit mörö thwara ka ecaden ariö onyo adek omoko gini kokogi i kome.

20 Edite na timö bal myero ijükgi ökö i nyim jüi, ëk ömïi jö nökenë obed gini ki lworö.

21 An dong aciki, i nyim Obanga ëka i nyim Kiricito Yecu k'emalaika n'ëyëro, më

gwökö cik ni gini abonge len-gere, ëka kür ibed ngat na len-gere.

22 Kür ibunyiri më ketho cingi* i wi ngat mörö pïöpïö, ëka kür iribiri ki jö nökenë i kom balgi. Ëntö myero ibed na leng.

23 Cakërë kobedini, kür imodh pii këkën, ëntö cak madhö köngö ölöc na nöncök më könyö ii pi two na maki karë ki karë.

24 Bal ka jö nökenë nen ökö kanya leng, na bara othuno anyim i kabedo më ngölö-köp; ëntö bal ka jö nökenë lübö körgi.

25 I yoo acël nön, tic na bëcö nen ökö kanya leng, ëka ba tye mörö na twërö kanërë.

6

1 Jö kibëc na tye gini i thë löc më opii, myero otii gini k'editegi na calö jö na myero ëwörgi ki wörö n'opong, ëk ngat mörö kür ötwak köp na rac i nyiing Obanga ëka pwony onu.

2 Jö na dong tye k'editegi n'oye myero kür ökwër gini nyutho wörö bothgi, piën gin obedo utmego. Nakaka manön, gin myero otii tic bothgi na löo, piën jö na nwongo köny ki i ticgi obedo gini jö n'oye ëka jö na gin marö. Man ënë jami na in myero ipwony ëka ikönygi i yodhi kibëc na in itwërö.

Marö lïm

3 Ka ngat mörö pwonyo pwony na path nakun ba lübö

köp adyer ka Rwoth onu Yecu Kiricito ëka kî kite na myero jö n'oye ökwö ködë,

⁴ nwongo ën kethere malö kënë k'awaka, ëntö ba ngeo gin mörö kadî k'acël. Ën nwongo opong kî par na reco më pyem kî dhaa i kom köp mökö, na kelo nyeko, pyem, ayeny kî par na reco na mïö gen rwenyo ökö kî i kin dhanö,

⁵ ëka mïö jö na thamagi ba tio, n'ope gîni dong kî köp më adyer. Gîn thamö gîni nî dini ënë obedo yoo më nwongo lönyö.

⁶ Lönyö dit rwök i dini ka cë iyeng kî gin mörö kékën na in itye ködë.

⁷ Piën onu ba ekelo gin mörö i lobo, ëka onu ba ebino tero gin mörö kî i lobo.

⁸ Ëntö ka onu etye kî cem kî ruk, jami ni bino römö onu.

⁹ Jö na mitö bedo ëlönyö dönyö gîni i atëmatëma cë podho gîni i bal, ëka moko gîni i miti na pol më mingo na mïö rwenyo gîni ëka thöo gîni ökö.

¹⁰ Piën marö lim ënë acaki më gin na reco kibëc. Man ënë gin n'ömiö jö mökö yaa gîni ökö kî i yee, na tye gîni kî miti rwök i kom lim, ëka mïö can na pol ata bino i komgi.

Lwëny na bër më yee

¹¹ Ëntö in, dhanö k'Obanga, kwër jami ni kibëc, ëka iketh cwinyi i kite n'atir, i lworö Obanga, i yee, i mar, i diö cwiny ëka kî mwolo.

¹² Lwëny lwëny na bër më yee. Mak kwö na ba thum na tøk na yam ecwodi ië i karë na

in ituco yeeni i nyim ecaden na pol.

¹³ An aciki i nyim Obanga na mïö kwö both gin na kibëc, ëka i nyim Kiricito Yecu, na ën otuco yee mërë na bër i karë na ën ömiö caden mërë i nyim Pontio Pilato:

¹⁴ Gwök cik n'ëmïö bothi abonge bal mörö onyo köp mörö n'ejuki ië, naka ka Rwoth onu Yecu Kiricito bino nen,

¹⁵ n'Obanga bino kelo i karë mërë kikome—Obanga, n'ëpwöyö, ën acël kékën ënë Won Twër, Rwoth ka rwodhi,

¹⁶ na ën Obanga acël kënë na ba thöo, na bedo i tar mörö na ngat mörö ba römö nyikö na cwök ködë, na ngat mörö pod bara önënö onyo twërö nënö. Wörö ëka twër na ba jik obed bothe na twal. Amën.

¹⁷ Cik ëlönyö më karë ni, öwëk gîni wakërë, ëka kür oketh gîni gen-gî i kom lönyö, na gen mörö ope ië, ëntö oketh gîni gen-gî i kom Obanga na mïö onu jami kibëc na büp na yomo cwiny onu.

¹⁸ Kob nigî otii tic na bécö, ëka obed gîni jö n'ölöny i timö gin na bër. Po wigi më mïö jamigi kî yom cwiny, ëka önywak gîni gin na gîn tye ködë.

¹⁹ Ka ötimö gîni kömanön, nwongo ökanö gîni lönyö na bër pîrgî kën-gî pî karë më anyim, ëk ömak gîni kwö na ënë kwö më adyer.

²⁰ In Timoteo, gwök gin n'ëmïö i cingi. Gwokiri kî kom köp mökö n'ëtwaö na ba obedo më wörö Obanga, ëka

kĩ kom pyem mökö na yaa
kĩ gin na gĩn cwodo twodo
twodo nĩ ngec,
 ²¹ na jö mökö orwenyo
yeegĩ ökö pĩ yeo koth twak ni.
 Kĩca k'Obanga obed kodwu.

2 Timoteo

Köp na tye i buk ka Timoteo me arïö

Waraga ka Paulo me arïö both Timoteo makö thama mërë na thwönë both Timoteo, na calö awodhe na könyö ën. Wi köp na pîrë tək ënë me dangö köp kibëc. Paulo ömïö thama ëka öcükö cwiny Timoteo me mädërë me mïö caden i kom Yecu Kiricito, me cung na tək i kom pwony me Emuth na Bër ëka kï Cïk na Cön, me tio tic mërë na calö apwony ëka atit köp k'Obanga, i karë me can kibëc ëka i karë na jïi bino pyem ködë.

Paulo öcükö Timoteo me gwökërë ëk kür ödöny i pyem me mingo na köny mërë ope, ëntö balö jö na winyo köp mingo nonu.

Na lübërë kï köp ni kibëc, Paulo po wi Timoteo i kom apor me kwö mërë ëka tyën köp—me yee mërë, diö cwiny, mar, dangö can i karë me ayela.

Moth n'öya kï both Paulo.

¹ Waraga ni öya kï both Paulo n'obedo akwëna ka Kiricito Yecu pï mïti k'Obanga, na lübërë kï cikërë mërë me mïö onu kwö na tye i Kiricito Yecu.

² Both Timoteo athina na an amarö:

Obanga Apap ëka Kiricito Yecu Rwoth onu ömïi bothi gum, kïca, ëka kuc.

Paulo öpwöyö Obanga pï Timoteo

³ An amïö pwöc both Obanga, na an atio bothe kï thama n'atir, kite na kwerena otio gïni bothe. Kiceng ëka kiwor an apo piri i lëgana.

⁴ Ka an apo i kom pii wangi, mïö athamö me nënöni, ëk ka twërë apong kï yom cwiny.

⁵ An apo i kom yeeni na twodo mörö ope ië, n'öcakö bedo both adhani Loi ëka ayani Yuneki, ëka an angeo ni yee nön tye bothi thon.

⁶ Pï tyën köp ni an apo wii me tic kï mïc n'Obanga omii i karë na an aketho cinga i wii.

⁷ Pïen Obanga ba ömïö onu cwiny me lworo, ëntö cwiny na mïö onu təkö, mar ëka gwökërë kën jö.

⁸ Dong pï manön lewic kür ömakï me mïö caden i kom Rwoth onu, onyo i koma na an abedo amabuc mërë. Kï təkö n'Obanga mii, yubiri me dangö can koda pï köp me Emuth na Bër.

⁹ Ën ölarö onu ëka ocwodo onu me bedo jögë na leng—pathi pï gin mörö na onu ëtimö ëntö pï tyën köp me yüb mërë ëka kïca. Kïca ni ëmïö both onu i Kiricito Yecu na bara ecweo lobo,

¹⁰ ëntö kobedi dong enyutho ökö both onu i bino k'Alar onu Kiricito Yecu n'ökwanyö thöö ökö ëka okelo kwö na bedo na twal n'onen kanya leng pï köp me Emuth na Bër.

¹¹ Obanga öyëra na calö akwëna ëka apwony me titö Emuth na Bër ni.

¹² Man ënë gin n'ömïö an atye ka limö can kobedini.

Ēntō an lewic ba ōmaka, piēn an angeo ngat na yeena ocung i kome ēka angeo nī ēn twērō gwōkō na bēn gin n'eketho i cinga naka i nīnō nōn.

13 Kōp na in iwinyo kī botha, gwōk na calō gin na pīrgī tēk mē pwony, kī yee ēka mar na tye i Kiricito Yecu.

14 Gwōk gin na bēn n'eketho i cingi pī tēkō ka Tipo Naleng na bedo iī onu.

15 In ingeo nī jō kībēc na bedo gīnī i Acia ōwēka gīnī ōkō, ēka Pugelo gīn kī Kermogen tye gīnī i kin-gī.

16 An alēgō nī Rwoth myero obed kī kīca i kom pacō k'Oneciporo, piēn ēn obedo ka kweo cwinya ēka lewic ba obino ōmakō ēn i koma i karē n'etwea i buc.

17 Ēntō i karē na ēn othuno i Roma, obedo ka rangōna rwōk naka obino onwonga.

18 An alēgō nī Rwoth myero ōmīi ēn onwong kīca na yaa kī both Rwoth i nīnō nōn! In ingeo na bēn rwōk kit kōny na pol na ēn ōkōnya kōdē i Epeco.

2

Acikari na bēn ka Yecu

1 Timoteo, athīna, cung na tēk i kīca n'ēmīō both onu i Kiricito Yecu.

2 Gin na in iwinyo kī botha i nyim ecaden na pol, in thon ikob both jō na genere na rōmō pwonyo kī jō nōkēnē.

3 Dang gin na rac n'ētīmō i komi kanya acēl kōdwa, calō acikari na bēn ka Kiricito Yecu.

4 Acikari mōrō ope na tye i dhō tic na mīō tic kī yōkō

bodo wie, piēn thama mērē tye nī myero eyom cwiny adit n'ōcōō ēn i acikari.

5 Rōm arōma, ka ngat na tye ka pyem i ngwēc, ba twērō lōōnō ngwēc ka ba ōlūbō cīk mē ngwēc.

6 Apur n'otio tic na tēk ēnē myero ōcak camō gin n'ōcēk kī i pwodho mērē.

7 Tham pī gin na an atye ka kobo. Rwoth bino mīōnī kite mē nīang i kom jami nī kībēc.

8 Po i kom Yecu Kiricito, akwar Daudi n'Obanga ocerō kī kin jō n'ōthōō. Man ēnē kōpna mē Emuth na Bēr,

9 na an atye ka līmō can pīrē, nakun etwea kī nyōr calō abal. Ēntō kōp k'Obanga ba etweo.

10 Pī manōn ēnē gin n'ōmīō atye ka līmō can kībēc pī jō n'ēyērōgī, ēk gīn thon onwong larē na tye i Kiricito Yecu, kanya acēl kī dheo na ba thum.

11 Man ēnē kōp mē adyer:
Ka onu ēthōō kōdē,
onu thon ebino kwō
kanya acēl kōdē;

12 ka onu ēdangō can,
onu thon ebino lōc kanya
acēl kōdē.

Ka onu ēkwērō ēn,
ēn thon bino kwērō onu,

13 ka onu ba egenere,
ēn gire genere naka
naka,
piēn ēn ba twērō kwērē
kēnē.

Atic n'Obanga pwōyō

14 Bed ka po wi jō k'Obanga i kom kōp nī, ēka i cīkgī dōkī i nyim Obanga ēk ōwēk gīnī pyem i kom kōp mōkō; piēn manōn ba bino kōnyō ngat

mörö, ëntö balö jö kibëc na winyo.

¹⁵ Tīm kī tēk mē miri kenī both Obanga na calö atic n'ëpwöyö, atic na lewic myero kür ömakī ëka makö köp mē adyer i yoo n'atir.

¹⁶ Kwër boko köp mökö na ba obedo mē wörö Obanga, piën jö na dönyö ië bino rwenyo arwenya i kite mē wörö Obanga.

¹⁷ Pwonygi bino këth calö bür na camö kom dhanö. Kumenayo gin kī Pileto tye gini i kin jö nön,

¹⁸ n'ölökërë gini ökö kī kom köp mē adyer. Gin kobo nī cer ötimërë dong ökö, ëka tye ka balö gini yee ka jö mökö.

¹⁹ Ëntö acaki thërë n'Obanga oketho tye n'ocung na tēk, na tye kī cöc i kome ni: "Rwoth ngeo jö n'obedo mēgë," ëka nī, "Dhanö acëlacël na cwodo nyiing Rwoth myero ölökerë ökö kī i kom bal."

²⁰ I öt na thwönë, ba bedo ië jami mē gol kī ryal këkën, ëntö bedo ië thon jami mökö n'ëyübögī kī bao ëka lobo; mökö ëyübö pī tic na pīrë tēk ëka nökenë pī tic na pīrë ba tēk.

²¹ Ka dhanö mörö ölönyërë nakun öwëkö kite mërë na reco ökö, ën bino bedo gin mē tic n'etio ködë i karë mē dheo, kwö mërë bino bedo na leng, ëka bino bedo dhanö na pīrë tēk both Adwong nakun yübërë mē tio tic mörö këkën na bër.

²² Pī manön, kwër miti mē awobi ökö, ëntö iketh cwinyi i kite n'atir, yee, mar kī kuc,

kanya acël kī jö kibëc na tye ka cwodo gini Rwoth kī i cwinygi na leng.

²³ Kwër pyem mē mingo ökö na bino pī kwia piny, piën in ingeo koth pyem na calö manön kelo dhaa.

²⁴ Atic ka Rwoth myero obed ngat na ba dhaa atata, ëntö myero obed ngat n'obedo akica both jö kibëc, obed apwony na ryëk na ngeo pwony, ngat na diö cwinye.

²⁵ Obed ngat na twërö tior jö na pyem ködë kī mwolo, ëk karë nökenë Obanga twërö miö jö nön cwiny mē ngut ëk öniang gini na bër i kom köp adyer,

²⁶ cë miö ryëkögi dwogo ëka bino gini bwöth kī kom pawaka ka Catan n'onwongo miögi tio gin na ën mitö.

3

Kite ka dhanö i karë mē ajiki

¹ Myero iniang unu nī i karë mē ajiki, piny bino bedo na rac.

² Ji bino marö komgi këngi, nakun bedo jö na marö lim, jö na wakërë, jö na caö ji, jö na yanyö ji. Ba bino gini winyo enyodogi, ba bino gini miö pwöc mörö, bino bedo gini jö na ba leng,

³ ba tye gini kī mar, ba timö gini kica both ji, obedo gini jö na twakö köp mē twodo i kom jö nökenë, obedo gini jö na mitigi ba jükërë, jö na ger, jö na dag gini gin na bër,

⁴ obedo gini jö örörö, jö na tye atata na ba parö gini piny,

jö na kethere gini malö kën-gi
ki wakërë, jö na marö kwö na
yot nakaka marö Obanga—

⁵ bino gini makö kite më
dini na nen ki yökö, ëntö
kwërö gini tükö mërë ökö.
Pokiri ökö ki i kom jö na calö
manön.

⁶ Jö mökö tye i kin-gi na
dönyö gini i peci ka jö nökenë,
cë löö gini thama ka mon
mökö na tye ki görü, na pükö
më bal obuogi ökö, na mit-
igi tye na papath cë bedo ka
ywaögi tungi ki tungi,

⁷ nakun pwonyere gini
karë kibëc, ëntö ba twërö gini
niang i kom köp adyer.

⁸ Jö nön röm aröma ki Yane
ëka Yambure na yam opyem
gini ki Muca. Gin thon tye ka
pyem ki köp adyer i kite acël
nön, ryëkögi dong öbal ökö,
ëka yeegi ba tye kakarë.

⁹ Ëntö gin ba bino mëdërë
anyim piën mingogi nön bino
ngere ökö both lwak kibëc
calö më ka Yane ëka Yambure.

*Cik ka Paulo më ajiki both
Timoteo*

¹⁰ Ëntö in, dong ingeo
pwonyina ökö kibëc, ki kite
na an abedo ka kwö ködë,
yübna kibëc inënö, yeena, diö
cwinya, mar na an atye ködë,
ki kite na an abedo ka dangö
ki can ködë,

¹¹ inënö thon kite na gin
obedo ka yelona ködë, ki
can na pol—dök ingeo gin
n'ötimërë i koma i Antiokia,
i Ikonio, ki Licitra, ayelayela
na pol na an anwongo. Ëntö
Rwoth ölara ökö ki ië kibëc.

¹² Adyer, jö kibëc na mitö
gini kwö i kite më lworo

Obanga i Kiricito Yecu ebino
yelogi,

¹³ nakun jö na reco ki jö
n'obedo gini etwodo bino gini
mëdërë ki bedo na rac rwök
na dong löö ökö, nakun bwölö
gini jö nökenë ëka gin thon
ëbwölögi.

¹⁴ Ëntö na calö in, myero
imediri i gin na in ipwonyiri
ië ëka na in iyeo, nakun ingeo
jö na yam opwonyi gini,

¹⁵ ëka kite na in ingeo ki
Cöc na Leng ködë i karë më
thinoni na twërö miöni bedo
na ryëk i yoo më larë pi yee i
Kiricito Yecu.

¹⁶ Cöc na Leng kibëc ëcöö
pi tükö ka Tipo Naleng
k'Obanga. Könyö më pwony,
më coko, më tirö kite ka
dhanö, ëka më pwonyo
dhanö i yoo më kite atir,

¹⁷ ëk dhanö k'Obanga obed
n'otengo, na nwongo öyübërë
i yoo kibëc më tio tic na bër
kibëc.

4

¹ Aciki i nyim Obanga ëka
i nyim Kiricito Yecu, na bino
ngölö köp ka jö na kwö ki jö
n'öthöö, ëka ka bino dwogo
më löc na calö Rwoth, an
amiö cik ni bothi:

² Tit köp k'Obanga; bed ni
yubiri i karë na bër ëka i karë
na rac, tir jii, cokgi ëka icük
cwinygi—nakun idiö cwinyi
rwök ëka ki pwony na pürgi
tëk.

³ Piën karë tye ka bino na
dhanö ba bino winyo gini
pwony më adyer. Nakaka
manön, gin bino rangö ep-
wonye na bino yomo cwinygi

më kobo gin na ithgĩ mĩtö winyo.

⁴ Gĩn bino lõkõ ithgĩ õkõ kĩ kom kõp më adyer ëka lõkërë gĩnĩ i kõp mõkõ më õdõdõ.

⁵ Ëntõ in, myero ibed ngat na gwõkërë i karë kībëc, i dangõ can, i dñõ cwinyi, tii tic më tĩtõ kõp më Emuth na Bër, dõk icob ticni kībëc na bër.

⁶ An dong ëcwõk õnyõ remona calõ gin më atyëra i wi keno tyër, ëka karëna më wëkõ lobo ni dong cwõk.

⁷ An dong alwënyõ lwëny na bër, atyeko ngwëc, ëka agwõkõ yee.

⁸ Kobedi dong ëkanõ nĩna tok më kite atĩr, na Rwoth na ngõlõ kõp atĩr bino mĩõ botha i nĩnõ nõn —ëka pathĩ botha këkën, ëntõ both jõ kībëc na cwinygĩ tye ka kūrõ pĩ dwogo mërë.

Kõp ka Paulo më ajiki

⁹ Tĩm kĩ tẽk më bino botha pĩõpĩõ,

¹⁰ piën Dema dong õwëka õkõ pĩ marõ jami më lobo ni, ëka õcĩdhõ õkõ yo Tecalonika. Krecen õcĩdhõ yo Galatia, ëka Tito õcĩdhõ yo Dalmatia.

¹¹ Luka kënë ënë tye kanya acël koda. Nwong kom Marako ëka ibin kõdë, piën ën bër rwõk ëka kõnya i dhõ ticna.

¹² An aoro Tukiko õcĩdhõ yo Epeco.

¹³ Ka in ibino, kel nĩna bõngũ na bor na yam awëkõ i Teroa i pacõ ka Karpo. Kel thon bukena nõkënë na pĩrgĩ tẽk n'ëyübõ kĩ pyen.

¹⁴ Alegijanda n'obedo athedh mola õtĩmõ tĩm na rac

rwõk i koma, Rwoth bino cülõ ën i kom tĩm mërë nõn.

¹⁵ In thon myero igwokiri rwõk kõdë, piën ën obino opyem rwõk i kom kõp onu.

¹⁶ I pidona më acël, ngat mörõ ope n'obino ocung pĩra. Jõ kībëc obino õwëka gĩnĩ õkõ. Pĩ manõn Obanga kūr õngõl kõp i wigĩ.

¹⁷ Ëntõ Rwoth ocung ka ngeta ëka õmĩa tẽkõ, ëk an abed ka tuco kõp mërë kakarë, ëk Erok kībëc owiny gĩnĩ. Ëka Rwoth obino õlara kĩ i dhõ kibwor.

¹⁸ Rwoth bino larõna kĩ i kom gin na reco kībëc, ëka bino kelona na bër i ker mërë më polo. Dheo obed bothe naka naka. Amën.

Moth më ajiki

¹⁹ Moth Piricila gĩn k'Akwila, kĩ jõ më pacõ ka Oneciporo.

²⁰ Eracito obedo i Korinti, ëka awëkõ Tropimo na two i Mileto.

²¹ Tĩm kĩ tẽk ibin na bara karë më ngĩcõ õcakërë. Yubulo omothi, Pudén gĩn kĩ Lino, Kalaudia, ëka utmego kībëc.

²² Rwoth obed kodi. Kĩca mërë obed kodwu kībëc.

Yakobo Köp na ut i waraga ni

Waraga na Yakobo öcöö obedo köp n'écökö kanya acël më pwoyere na myero eketh i tic, écöö both “jö k'Obanga kibëc n'ökëth gini i wi lobo thükül.” Acöc otio ki kwa cöc na papath n'ëkanö tyënë ökö më miö pwoyere na lübö ryëkö n'eketho i tic ëka ki kite n'Ekiricito myero obed gini ködë. Ki kom kite k'Ekiricito ën otio ki wi köp na papath na calö lönyö ëka can, atëmatëma, kwö na bër, apokapoka, yee ëka ketho gin mörö i tic, kite më tic ki lëb, ryëkö, dha, awaka ëka mwolo, ngölö köp both jö nökenë, wakërë, diö cwiny, ëka lëga.

Waraga ni twakö köp na pirë tük i kom ketho gin mörö i tic na wotho kanya acël ki yee, i kite më tic më dini k'Ekiricito.

Moth n'öya ki both Yakobo

1 Waraga ni öya ki both Yakobo atic k'Obanga ëka Rwoth Yecu Kiricito.

Both kaka apar wie ariö n'ökëth gini i wi lobo thükül.

Amothowu.

Yee ëka dangö atëmatëma

2 Utmegona, bed unu ki yom cwiny na thwönë ka ëtëmwu i yodhi na papath,

3 piën ingeo unu ni tëmö yeewu miö idiö unu cwinywu.

4 Wëk unu diö cwiny ocob tic mërë ëk ibed unu jö n'otengo, na bal mörö ope i komwu ëka dökü ibed unu na gin mörö thon ba orem ki bothwu.

5 Ëntö ka ngat mörö tye i kinwu na ryëkö mërë nönök, myero ën ökwa ki both Obanga na miö both jö kibëc ki yom cwiny, nakun ba coko ngat mörö, ëka ebino miö bothe.

6 Ëntö ka ën lëgö, myero ën oyee ëka kür obed ka kalakala, piën ngat na tye ka kalakala röm ki pii më nam na tagere, na yamö cwarö.

7 Dhanö nön myero kür ötham ni ën ebino nwongo gin mörö ki both Rwoth,

8 piën ën obedo dhanö na thama mërë ariö, na ba cung na tük i jami kibëc na ën timö.

Can ëka lönyö

9 Jö n'oye n'obedo ëcan myero öwakërë gini ka etingogü malö,

10 ëka ngat n'obedo alönyö myero öwakërë ka ëdwökö piny, piën ën bino rwenyo calö thur lum.

11 Ceng donyo ki lyetho mërë ëka nero lum ökö, thure öny cë lengo mërë bal ökö. I kit yoo acël nön, ngat n'ölöny bino rwenyo ökö i dyere tic mërë më karë kibëc.

Bwöl ëka atëmatëma

12 Ngat na cung na tük i atëmatëma tye ki gum, piën ka ën ölöö atëmatëma, ën bino nwongo tok më kwö n'Obanga öcikërë më miö both jö na marö ën.

13 Ka ëbwölö ngat mörö, ën kür okob nî, “Obanga ënë öbwöla.” Piën gin na rac ba twërö bwölö Obanga, ëka ën thon ba bwölö ngat mörö.

14 Ëntö ngat acëlacël miti mërë kënë ënë bwölö ën, ywaö ën ökö, ëka ömö cwinye.

15 Cë kinge ka miti dong öyac, nywölö bal. Bal ka ödongö n'otengo dong, nywölö thöo.

16 Utmegona më amara, kür iwëk ëbwölwu.

17 Gin mörö na bër ëka mïc kibëc na bal mörö ope ië bino kî malö both Obanga Apap, na ënë acwec më tar na ryëny, na ba lökërë calö tipo na wirë.

18 Ën öyërö më nywölö onu kî köp mërë n'adyer, ëk onu ebed calö cem na tye i pwodho n'öcakö cëk kî kin jami kibëc n'ecweo.

Winyo ëka tiino

19 Utmegona më amara, ngee unu köp nî: Dhanö acëlacël myero owiny köp piöpiö, ëntö kür myero öbünyërë më twak, ëka kür akëmö ömak ën piöpiö.

20 Piën akëmö ka dhanö ba cobo kit kwö n'atir n'Obanga mitö.

21 Pi manön, kwër unu gin na kibëc më lewic ëka kî tim na reco na tye i kwöwu. Gam unu kî mwolo köp n'Obanga öpidhö i cwinywu na twërö laröwu.

22 Ëntö bed unu jö na ketho gin n'ëtwaö i tic. Kür ibed unu jö na winyo awinya kékën nakun ibwölërë unu kenwu.

23 Piën ka dhanö mörö obedo ngat na winyo köp ëka ba ketho i tic, ën bedo calö ngat na röpö wangë kî i kiyo.

24 Ëntö ka otyeko dong röpërë, cidhö ökö ëka cücüth wie wil ökö i kite na ën ebedo ködë.

25 Ëntö ngat na röpö i cîk na bal mörö ope ië na kelo kuc, ëka ketho thama mërë ië, na wie ba wil i kom gin na ën owinyo, ëntö tio gin nön—ën bino bedo kî gum i kom gin na ën tio.

26 Ka ngat mörö thamö nî ën ebedo adini nakun ba gwökö lëbë, ën nwongo tye ka bwölërë kënë kî i cwinye ëka dini mërë köny mërë ope.

27 Dini na leng i nyim Obanga Apap na gin mörö na rac ope ië ënë: më könyö ëthinö kic ëka mon thöo na tye i can, ëka më gwökërë kën kür gin mörö më lobo obali.

2

Apokapoka na thërë ope

1 Utmegona, na calö jö n'oye Rwothwa më dheo Yecu Kiricito, kür dökî inyuth unu apokapoka mörö.

2 Cë ka dhanö mörö n'oruko agith më gol ëka kî böng na bëcö obino i athukowu, ëka dökî dhanö n'obedo acan n'oruko böng na reco obino,

3 un icakö unu thamö pi ngat n'oruko böng na bëcö nakun ikobo unu nî, “Adwong, bed i then kany,” ëntö both acan ikobo unu nî, “Cung kunön, onyo bed piny ka tyëna kany,”

4 manön nwongo ba dong iketho unu apokapoka ökö

ĩ kinwu nakun ibedo unu ẽngöl-köp kĩ thama na reco?

⁵ Winy unu, utmegona mẽ amara: Pathĩ Obanga ẽnẽ öyērö ẽcan ĩ lobo ni mẽ bedo ẽlõnyõ ĩ yee ẽka mẽ leeno ker na ẽn öcikö both jö na marö ẽn?

⁶ Ẽntö un ĩcaö ẽcan. Pathĩ ẽlõnyõ ẽnẽ büröwu? Pathĩ ģin ẽnẽ terowu ĩ nyim okiko?

⁷ Pathĩ ģin ẽnẽ jö na twakö köp na reco ĩ kom nyĩng na bẽr n'ẽmiö bothwu?

⁸ Ka ĩgwökö unu cĩk na pĩrẽ tẽk n'ẽcöö ĩ Cöc na Leng nĩ, “Mar awodhi na calö ĩmarö komi keni,” nwongo ĩtĩmö na bẽr.

⁹ Ẽntö ka inyutho unu apokapoka, nwongo ĩtĩmö unu bal ẽka ebino ngölö niwu köp na calö jö n'õtürö cĩk.

¹⁰ Piẽn ngat na gwökö cĩk kībẽc ka opodho ĩ acẽl nwongo ötürö cĩk kībẽc.

¹¹ Piẽn ngat n'okobo nĩ, “Kür ĩdõny ĩ elomi,” ẽnẽ thon okobo nĩ, “Kür ineki.” Cẽ ka ba ĩdõnyõ ĩ elomi ẽntö ineko nek, nwongo ibedo ngat na türö cĩk.

¹² Twak na un ĩtwakö ẽka tic na un itio myero obed na calö mẽ ka jö n'ebino ngölö köp nĩ ģĩ kĩ cĩk na kelo kuc.

¹³ Piẽn ngölö-köp abonge kĩa bino tĩmẽrẽ both ngat mörö kẹkẹn na ba obedo tĩmö kĩa. Ngat na tĩmö kĩa ba bino lworo ngölö-köp.

Yee abonge tic

¹⁴ Köny mērẽ ngö, utmegona, ka ngat mörö kobo nĩ eut

kĩ yee nakun ba ketho ĩ tic? Koth yee nõn twērö larö ẽn?

¹⁵ Ka omego onyo amego mörö ope kĩ bõngũ ẽka cem mẽ nĩnõ kībẽc,

¹⁶ cẽ ngat mörö kĩ kinwu okobo nĩnẽ nĩ, “Apẽ kĩ kuc; komi obed na mömör ẽka cem na bẽr,” ẽntö nwongo ba ĩmiö ẽn ģin mörö na mĩtẽrẽ pĩ kom, cẽ manõn kõnyõ ngö?

¹⁷ Kõmanõn thon, yee kẹkẹn, ka ba eketho ĩ tic, nwongo dong öthöö.

¹⁸ Ẽntö ngat mörö bino kobo nĩ, “In iut kĩ yee; ẽka an aut kĩ tic.”

Nyuth nĩna yeeni abonge tic, ẽka An abino nyutho nini yeena kĩ ngö na an atĩmö.

¹⁹ Un iyee nĩ Obanga tye acẽl. Bẽr! Cene thon yee kõmanõn—ẽka kom ģĩ myẽl kĩ lworo.

²⁰ In amingo, ĩmĩtö nĩ enyuth nini nĩ yee abonge tic kõny mērẽ ope?

²¹ Kwarö onu Abraam yam ba ẽkwanö nĩ kite atĩr pĩ ģin na ẽn ötĩmö ĩ karẽ na ẽn ömĩö wode Icaka mẽ aryẽda ĩ wi keno tyẽr?

²² Un ĩnẽnö nĩ yee ẽka tic mērẽ onwongo tio kanya acẽl, ẽka yee mērẽ onwongo ocobere pĩ ģin na ẽn ötĩmö.

²³ Ömĩö Cöc na Leng ocobere na kobo nĩ, “Abraam oyee Obanga, ẽka ömĩö ẽkwanö ẽn nĩ kite atĩr,” ẽka dõki ecwodo ẽn nĩ okone k'Obanga.

²⁴ Un ĩnẽnö nĩ ẽkwanö dhanö nĩ kite atĩr pĩ tic na ẽn tĩmö ẽka pathĩ pĩ yee kẹkẹn.

²⁵ I yoo acël nön, yam Raab n'obedo ölaya ba êkwanö nï kite atir pï ngö na ën ötimö i karë na ën öjölö ëröth piny ëka ömïögï owok kï i yoo nökënë na path?

²⁶ Kite na calö kom abonge yweo nwongo dong öthöö, yee abonge tic thon nwongo öthöö.

3

Lëb

¹ Utmegona, myero jö na pol kï kinwu kür obed gini epwonye, piën ingeo unu nï wan epwonye ebino ngölö niwa köp na tæk na löö jö nökënë.

² Adyer onu kibëc ëtimö bal i yodhi na pol. Ëntö ka cë ngat mörö ba ötimö bal i ngö na ën kobo, nwongo ën obedo dhanö na kite bër ëka dökï twërö gwökö kome kibëc.

³ Onu eketho nywenyo i dhö angole ëk ömii owiny onu, ëka onu ërömö mïö angole cidhö kanya onu ëmitö.

⁴ Onyo nën unu apor kï kom mel. Kadï bed nï döngö gini rwök na yamö ënë kölögi, ëntö adwö mel twërö wirö wie cidhö kanya ën mitö kï gin n'ëdwö kï mel na tidi mörö.

⁵ Kömanön thon, lëb obedo dul kom na tidi mörö, ëntö wakërë i kom jami na thwon rwök. Nën kite na mac na tidi mörö wangö kï thwön bunga ködë.

⁶ Lëb thon cal kï mac, obedo tækö na rac na balö kom dhanö. Lëb balö kwö ka dhanö kibëc, ketho kwö ka dhanö kibëc kanya rac, ëka ën

kikome mac më kapiny moko i kome.

⁷ Dhanö römö gwökö kwa leeni kibëc, winy, leeni na wotho i ngöm kï korgi ëka leeni na kwö i pii,

⁸ ëntö ngat mörö ope na römö gwökö lëb. Lëb rac ëka ba jükërë, opong kï kwir na rac.

⁹ Kï lëb onu ëpakö Rwoth onu ëka Apap, ëka kï lëb onu ëlamö kï jö n'ecweogi i thë cal k'Obanga.

¹⁰ Kï i dhö jö acël nön donyo kï ië gum ëka alem. Utmegona, man myero kür obed kömanön.

¹¹ Pii na mit ëka pii na wac römö möl kï i wang kulo acël?

¹² Utmegona, yath ölam twërö nyakö yaü, onyo yath ölok twërö nyakö ölam? Kömanön thon pii na wac ba römö molo kï i wang pii na mit.

Ryëkö n'öya kï malö

¹³ Nga na tye kï ryëkö ëka na nïang kï i kinwu? Ëk ën onyuth tic mërë më ryëkö kï mwolo pï kwö mërë na bër.

¹⁴ Ëntö ka itye unu kï nyeko na reco, ëka woro i cwinywu, kür iwakërë unu ködë onyo ikwër unu köp n'atir.

¹⁵ Koth "ryëkö" nön ba obino piny kï i polo ëntö obedo më lobo, ba wörö Obanga ëka obedo më ka cene.

¹⁶ Kanya nyeko ëka woro ut ië, nwongo anyöbanyöba ëka tim na reco kibëc ut ië.

¹⁷ Ëntö ryëkö n'öya kï i polo n'öcakö bedo na leng, ëka bedo më kuc, më mwolo,

gamö thama kibëc na bëcö, opong kî kîca, ëka nyakö nyige na bëcö, ngat na ute kodë ba poko kin dhanö, bedo na cwinye atir.

¹⁸ Jö na kelo kuc cwöö gîni kodhi më kuc ëka kaö gîni kac më kite atir.

4

Makö okone kî lobo

¹ Ngö na kelo dha ëka lwëny i kinwu? Pathi miti na reco na un itye kodë i cwinywu ënë tye ka lwëny i dul komwu?

² Un imitö gin mörö ëntö ba inwongo unu. Un ibedo kî miti i kom jami ka jö nökenë ëka ineko unu nek, ëntö ba inwongo unu gin na un imitö. Idhaa ëka ilwënyö unu. Ba inwongo gin imitö unu, piën un ba ikwaö kî both Obanga.

³ Ka ikwaö unu, ba inwongo unu, piën ikwaö unu kî thama na rac, ëk inwong unu gin na un imitö më cobo mitiwu.

⁴ Un jö nî balö watwu k'Obanga, ba ingeo unu nî makö okone kî lobo mü dhanö dökö langö k'Obanga? Ngat mörö na yërö më bedo okone kî lobo bedo langö k'Obanga.

⁵ Onyo un ithamö nî Cöc na Leng na yam ëcöö obedo köp na thërë ope na kobo nî, “Tipo na yam Obanga oketho i kom onu tye kî nyeko rwök?”

⁶ Ëntö ën müö both onu kîca. Manön ënë ömüö Cöc na Leng kobo nî, “Obanga pyem kî jö na wakërë,

ëntö müö kîca both jö na mwol.”

⁷ Pi manön dong, mirë unu kenwu më bedo i the löc k'Obanga. Kwër unu Catan, ëka ën bino ringö ökö kî bothwu.

⁸ Nyingi unu na cwök both Obanga, ëka ën thon bino nyingo na cwök bothwu. Lwök unu cingwu, un ëbal, ëka ilönyërë unu i cwinywu, un jö na thamawu tye ariö.

⁹ Bed unu kî cwer cwiny, kum unu, ëka ikok unu. Nyëröwu myero ölökerë ödök kumo, ëka yom cwinywu myero ölökerë ödök kumo.

¹⁰ Mwolere unu i nyim Rwoth, ëka ën bino tingowu malö.

Ngölö köp i kom omeru

¹¹ Utmegona, kür itwak unu köp mörö na rac i kom awodhi. Ngat na twakö köp na rac i kom ömîn mërë, onyo ngölö köp i kom ömîn mërë, nwongo twakö köp na rac i kom cik ëka ngölö köp i kom cik. Ëntö ka in ingölö köp kî cik, in ba ibedo ngat na cobo cik ëntö idökö angöl-köp.

¹² Ngat na müö cik ëka angöl-köp tye acël, na ënë ngat na twërö larö ëka kî neko. Ëntö in—ibedo nga më ngölö köp i kom awodhi?

Kür iwakiri pi nünö na diki

¹³ Winy unu, un jö na kobo nî, “Tin onyo diki wan ebino cidhö i pacö ni onyo maca, wan ebino tyeko mwaka acël kunön, wan ebino cadhö jamiwa ëka enwongo magoba.”

14 Un ba ingeo ngö na bino timërë diki. Kwöwu tye nüngö? Un ical k'edou na nen pī karë mörö na nönök, ëka kinge rwenyo ökö.

15 Nakaka manön, un onwongo myero ikob unu nī, “Ka Rwoth oye, onu ebino bedo na kwö, ëka ëtimö man onyo maca.”

16 Kite na calö, un iwakërë ëka inyuthere unu. Koth wakërë ni kibëc obedo gin na rac.

17 Ngat mörö na ngeo gin na bër na ën myero ötim, ëka ba ötimö, nwongo ën ötimö bal.

5

Köp n'ëcikö both ëlönyö

1 Winy unu, un ëlönyö, kok unu ëka ikok unu rwök, pī can na tye ka bino më podho i komwu.

2 Lönyöwu dong ötöp ökö, ëka nyënyë öcamö böngwu ökö.

3 Gol ëka ryalwu nyalī ömakö ökö. Nyalī ënë bino bedo caden i komwu, ëka bino camö ringo komwu calö mac. Un ityeko kanö lönyö pī karë më ajiki.

4 Nën! Öcara k'etic n'otio gīnī i pwothiwu na un ikwërö cülö, tye ka kok i komwu. Koko k'ëcac owinyere i ith Rwoth Won Twër.

5 Un ikwö i wī lobo kī jami na bëcö rwök ëka kī yom cwiny. Un icwëë unu, ëntö nīnö më nekowu dong örömö.

6 Un ingölö köp ëka ineko unu ngat na kite atir, n'onwongo ba ökwëröwu.

Dïö cwiny i karë më can

7 Utmegona, dīi unu cwinywu naka i nīnö na Rwoth bino dwogo ködë. Nën unu kite n'apur kürö kī gin na bër na cëk kī i ngöm, ëka kite na ën dīö kī cwinye ködë naka köth më cwir kī oro cwee.

8 Un thon, dīi cwinywu ëka icung unu na tëk, piën dwogo ka Rwoth onyingo na cwök.

9 Kür ingüngüta unu i kinwu kenwu, utmegona, onyo ebino ngölö niwu köp. Nën, Angöl-köp ocung i dholokek.

10 Utmegona, na calö apor më dangö can ëka dīö cwiny, nën unu apor kī both edwarpiny na yam ötwak gīnī kī nyīng Rwoth.

11 Na calö ingeo unu, wan ecwodo jö na yam ödangö can nī jö na komgī gum. Un iwinyo kite na Job ödangö kī can ëka inënö unu gin na Rwoth onwongo mītö. Rwoth opong kī timö gin na bër ëka kīca.

12 Na löö kibëc, utmegona, kür ikwong unu kwong—kī nyīng polo onyo kī nyīng lobo onyo kī nyīng gin mörö këkën. Mīi unu “Eyo” na mewu obed eyo, ëka “Pe” obed pe, onyo ebino ngölö niwu köp.

Lëga më yee

13 Ngat mörö kī kinwu tye kī can? Ën myero ölëg both Obanga. Ngat mörö tye na cwinye yom? Ën myero owerwer më pakö Obanga.

14 Ngat mörö tye na kome lith? Ën myero ocwod edong ka jö n'oye Kiricito ëk ölëg gīnī pīrë ëka ewir ën kī möö i nyīng Rwoth.

¹⁵ Ēka lēga n'ëlögö kī yee bino mīö atwo cang, ěka Rwoth bino tingo ěn malö. Ka ěn onwongo ötīmö bal, ebino tīmö nīnē kīca.

¹⁶ Pī manön ngat acēlacēl otuc bal mērē both awodhe, ěka ngat acēlacēl ölög pī awodhe, ěk ĩcang unu. Lēga ka dhanö na kite atīr tēk ěka tio rwök.

¹⁷ Eliya onwongo obedo dhanö kamē onu. ěn ölögö Obanga na tēk nī köth kür

ocwee, ěka köth ba ocwee ĩ wi lobo pī mwaka adek kī nucu.

¹⁸ ěn döki ölögö, ěka ömīö köth ocwee kī ĩ polo, ěka lobo öcögö cem.

¹⁹ Utmegona, ka cē dhanö mörö kī kinwu öngēl ökö kī ĩ köp n'atīr, ngat mörö nökēnē myero odwongi ěn cen,

²⁰ po unu ĩ köp ni: Ngat mörö na bino lökö abal kī ĩ yoo mērē na rac bino larö ěn kī kom thöö ěka ebino tīmö kīca nīnē.